

รายงาน

การขุดค้น - ขุดค้นในและตอกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดลพโกลสุธาราม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เล่ม ๑

โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกประวัติศาสตร์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทั้งนี้มีส่วนจำกัดสิทธิ์ที่ถือครอง
ปีงบประมาณ 2542

รายงาน
การขุดค้น-ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอ
โครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทำขึ้นส่วนจำกัดสุศักดิ์ก่อสร้าง
ปีงบประมาณ 2542

อธิบดีกรมศิลปากรจาก
กรมศิลปากรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

29 ธ.ค. 2551

คำนำ

โครงการขุดค้นขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็น โครงการขุดค้นขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถาน กลุ่มวัดจักรวรรดิ, วัดนางคำ, และวัดสมณโกฏฐาราม ซึ่งกรมศิลปากรได้ว่าจ้าง หจก.สุรศักดิ์ ก่อสร้างดำเนินการตามสัญญาเลขที่ 10/2542 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2542ซึ่งทาง หจก.สุรศักดิ์ ฯ ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 30 เดือนมิถุนายน 2542 งาน ได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543

วัดสมณโกฏฐาราม คณะทำงานประกอบด้วย

1.นายเสมอภาค นาคผจญ	นักโบราณคดี
2.นายบุรินทร์ สิงห์โตอาจ	นักประวัติศาสตร์ศิลปะ
3.นายดิษพงษ์ เนตรล้อมวงษ์	นักประวัติศาสตร์ศิลปะ
4.นายทศพล สุกฤตศาตนนท์	นักมานุษยวิทยา
5.นายนฤพล หวังรัชชัยเจริญ	ผู้ช่วยนักโบราณคดี
6.นายนพพล จักชัย	ช่างเขียนแบบ
7.นายธีรกุล สิงห์แสนยาพงศ์	ช่างเขียนแบบ
8.นายเฉลิมชัย ตะก้อง	นักวิชาการช่างศิลป์

การดำเนินงานขุดค้นขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม นี้ทางคณะผู้จัดทำในนามของหจก.สุรศักดิ์ก่อสร้าง ขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนโดยตรงจาก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา , การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมศิลปากร ซึ่งดำเนินการควบคุมโครงการขุดค้นขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถาน โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา มา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญภาพถ่าย	
สารบัญภาพถ่ายเส้น	
สารบัญแผนผัง	
บทนำ ความเป็นมาของของโครงการ	1
บทที่ 1 การดำเนินงานชุดแต่งโบราณสถานและการขุดค้นทางโบราณคดี	9
1.1 ที่ตั้ง	9
1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา	9
1.3 สภาพปัจจุบันของโบราณสถาน	10
1.4 การวางผังหลุมขุดค้นชุดแต่งทางโบราณคดี	14
1.5 เทคนิคการขุดแต่งโบราณสถาน	15
1.6 เทคนิคการขุดค้นทางโบราณคดี	15
1.7 การเก็บหลักฐานและบันทึกข้อมูล	16
บทที่ 2 โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง	18
2.1 สภาพโดยทั่วไปและลักษณะแผนผัง	18
2.2 ลักษณะโบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง	18
2.2.1 ปรางค์ประธาน (โบราณสถานหมายเลข 1)	18
2.2.2 วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)	19
2.2.3 อุโบสถ (โบราณสถานหมายเลข 3)	21
2.2.4 เจดีย์ทรงระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 4)	23
2.2.5 เจดีย์มุกทิสตะวันออกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 5)	24
2.2.6 เจดีย์มุกทิสตะวันออกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 6)	24
2.2.7 เจดีย์มุกทิสตะวันตกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 7)	24
2.2.8 เจดีย์มุกทิสตะวันตกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 8)	25
2.2.9 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 9)	25
2.2.10 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 10)	26
2.2.11 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 11)	26
2.2.12 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 12)	26

เรื่อง	หน้า
2.2.13 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 13)	27
2.2.14 กำแพงวัด (โบราณสถานหมายเลข 14)	27
บทที่ 3 โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง	28
3.1 โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม	28
3.2 โบราณวัตถุที่เป็นรูปเคารพทางศาสนา	37
3.3 โบราณวัตถุประเภทประติมากรรมดินเผา	42
3.4 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งเตาในประเทศ	43
3.5 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งเตาต่างประเทศ	45
3.6 สรุปการศึกษาวิเคราะห์	47
บทที่ 4 การขุดค้นทางโบราณคดี	96
4.1 หลุมขุดค้น TP.I	97
- ชั้นดินธรรมชาติ	97
- ชั้นดินทาง โบราณคดี (วัฒนธรรม)	99
- สรุปผลการขุดค้น	99
4.2 หลุมขุดค้น TP.II	101
- ชั้นดินธรรมชาติ	101
- ชั้นดินทาง โบราณคดี (วัฒนธรรม)	103
- สรุปผลการขุดค้น	103
- สรุปเปรียบเทียบหลุมขุดค้น	104
4.3 การขุดตรวจสอบทางโบราณคดี	105
บทที่ 5 การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ	111
5.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี	111
5.2 ด้านสถาปัตยกรรม	112
บทที่ 6 สรุป	119
บรรณานุกรม	127
ภาพถ่าย	129
ภาพถ่ายเส้น	204
แผนผัง	273
ภาคผนวก	

สารบัญภาพถ่าย

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 1	ฐานปรารงค์ประธานด้านทิศตะวันออกสภาพก่อนการขุดแต่ง (ฟิล์ม1/9)	129
รูปที่ 2	ฐานปรารงค์ประธานด้านทิศเหนือสภาพก่อนการขุดแต่ง (2/22)	129
รูปที่ 3	ฐานปรารงค์ประธานด้านทิศตะวันตกสภาพก่อนการขุดแต่ง (1/18)	130
รูปที่ 4	ฐานปรารงค์ประธานด้านทิศใต้สภาพก่อนการขุดแต่ง(1/14)	130
รูปที่ 5	วิหารสภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (1/2)	131
รูปที่ 6	วิหารสภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (1/1)	131
รูปที่ 7	เสابนวิหารสภาพก่อนการขุดแต่ง(1/31)	132
รูปที่ 8	พื้นบริเวณทิศเหนือของวิหารสภาพก่อนการขุดแต่ง(1/3)	132
รูปที่ 9	พื้นบริเวณทิศใต้ของวิหารสภาพก่อนการขุดแต่ง (1/4)	133
รูปที่ 10	สภาพภายในของอุโบสถ(13/12)	133
รูปที่ 11	อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศเหนือ (2/15)	134
รูปที่ 12	อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศใต้ (1/22)	134
รูปที่ 13	อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (1/23)	135
รูปที่ 14	อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันตก (1/27)	135
รูปที่ 15	ใบเสมาของอุโบสถ(13/1)	136
รูปที่ 16	เจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/19)	136
รูปที่ 17	เจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/22)	137
รูปที่ 18	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/10)	137
รูปที่ 19	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/14)	138
รูปที่ 20	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/11)	138
รูปที่ 21	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/17)	139
รูปที่ 22	เจดีย์มุมทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/15)	139

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 23	เจดีย์มুমทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/11)	140
รูปที่ 24	เจดีย์มুমทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/17)	140
รูปที่ 25	เจดีย์มুমทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/10)	141
รูปที่ 26	เจดีย์รายหมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/6)	141
รูปที่ 27	เจดีย์รายหมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (2/8)	142
รูปที่ 28	เจดีย์รายหมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/15)	142
รูปที่ 29	กำแพงวัด สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/28)	143
รูปที่ 30	กำแพงวัด สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/6)	143
รูปที่ 31	ปราสาทประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (11/26)	144
รูปที่ 32	ปราสาทประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ (11/28)	144
รูปที่ 33	ปราสาทประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตก (11/30)	145
รูปที่ 34	ปราสาทประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศเหนือ (11/24)	145
รูปที่ 35	ฐานปราสาทด้านทิศเหนือที่พบฐานอาคารเดิม (6/37)	146
รูปที่ 36	ระเบียงคคทศหลังการขุดแต่ง (8/23)	146
รูปที่ 37	ระเบียงคคทศหลังการขุดแต่ง (8/33)	147
รูปที่ 38	ระเบียงคคทศหลังการขุดแต่ง (8/25)	147
รูปที่ 39	ฐานเจดีย์รายสร้างทับฐานระเบียงคคทศใต้ (9/21)	148
รูปที่ 40	ระดับพื้นภายในปราสาทมี 2 ระดับ (10/32)	148
รูปที่ 41	การขุดตรวจสอบฐานปราสาทด้านทิศเหนือ (9/24)	149
รูปที่ 42	การขุดตรวจสอบพื้นปราสาท (10/29)	149
รูปที่ 43	ระดับพื้นปราสาท (10/2)	150
รูปที่ 44	เจดีย์มুমสมัยที่ 1 (ฐานย่อมุมไม้สิบสอง) (9/10)	120
รูปที่ 45	วิหารหลังการขุดแต่ง (6/30)	151
รูปที่ 46	ฐานวิหารหลังการขุดแต่ง (5/26)	151
รูปที่ 47	ผนังและพะไลวิหารหลังการขุดแต่ง (4/26)	152
รูปที่ 48	เสานวิหารหลังการขุดแต่ง (13/30)	152
รูปที่ 49	พื้นภายในวิหารหลังการขุดแต่ง (13/30)	153

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 50	ฐานชุกชีของวิหารหลังการขุดแต่ง (5/24)	153
รูปที่ 51	การขุดตรวจสอบฐานวิหาร (12/14)	154
รูปที่ 52	ฐานวิหารมี 2 สมัย (13/36)	154
รูปที่ 53	เสากภายในวิหาร (5/3)	155
รูปที่ 54	ฐานชุกชีมีการก่อพอก 3 สมัย (12/31)	155
รูปที่ 55	ผนังและพะไลสมัยหลังสร้างทับสมัยแรก (13/31)	156
รูปที่ 56	อุโบสถหลังการขุดแต่ง ด้านทิศเหนือ (13/20)	156
รูปที่ 57	อุโบสถหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตก (13/17)	157
รูปที่ 58	อุโบสถหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ (13/23)	157
รูปที่ 59	อุโบสถหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (13/22)	158
รูปที่ 60	พื้นที่บริเวณของอุโบสถ (14/3)	158
รูปที่ 61	สภาพภายในของอุโบสถ (13/10)	159
รูปที่ 62	สภาพภายในของอุโบสถ (13/8)	159
รูปที่ 63	สภาพภายในของอุโบสถ (13/5)	160
รูปที่ 64	การขุดตรวจสอบพื้นอุโบสถด้านทิศเหนือ (12/3)	160
รูปที่ 65	กำแพงแก้วรอบอุโบสถสมัยที่ 2 (12/5)	161
รูปที่ 66	เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/15)	161
รูปที่ 67	เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/16)	162
รูปที่ 68	เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/22)	162
รูปที่ 69	เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/20)	163
รูปที่ 70	การขุดตรวจสอบฐานเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 (12/35)	163
รูปที่ 71	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) หลังการขุดแต่ง (11/19)	164
รูปที่ 72	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) หลังการขุดแต่ง (11/21)	164
รูปที่ 73	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) หลังการขุดแต่ง (11/17)	165
รูปที่ 74	เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) หลังการขุดแต่ง (11/13)	165
รูปที่ 75	การขุดตรวจสอบฐานพบเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์เดิม (11/14)	166
รูปที่ 76	เจดีย์มุมทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) หลังการขุดแต่ง (11/11)	166
รูปที่ 77	เจดีย์มุมทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) หลังการขุดแต่ง (11/10)	167
รูปที่ 78	การขุดตรวจสอบฐานพบเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์เดิม (9/11)	167
รูปที่ 79	เจดีย์มุมทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) หลังการขุดแต่ง (11/5)	168

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 80	เจดีย์มুমุทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) หลังการขุดแต่ง (11/8)	168
รูปที่ 81	การขุดตรวจสอบฐานพบเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์เดิม (10/8)	169
รูปที่ 82	เจดีย์รายหมายเลข 9 หลังการขุดแต่ง (4/27)	169
รูปที่ 83	การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (13/24)	170
รูปที่ 84	เจดีย์รายหมายเลข 10 พบหลังการขุดแต่ง (4/32)	170
รูปที่ 85	การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (13/28)	171
รูปที่ 86	เจดีย์รายหมายเลข 11 พบหลังการขุดแต่ง (4/33)	171
รูปที่ 87	การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (12/18)	172
รูปที่ 88	เจดีย์รายหมายเลข 12 พบหลังการขุดแต่ง (5/14)	172
รูปที่ 89	การขุดตรวจสอบที่ฐานมีสมัยเดียว (12/11)	173
รูปที่ 90	เจดีย์รายหมายเลข 13 พบหลังการขุดแต่ง มีการสร้างซ้อนทับ (13/33)	173
รูปที่ 91	กำแพงวัดหลังการขุดแต่ง (13/15)	174
รูปที่ 92	กำแพงวัดหลังการขุดแต่ง (12/37)	174
รูปที่ 93	กระเบื้องกาบกล้วยคว่ำผิวและตัวผู้ (17/1)	175
รูปที่ 94	กระเบื้องเกล็ดเต่าคว่ำผิวและตัวผู้ (17/2)	175
รูปที่ 95	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 1 (17/3)	176
รูปที่ 96	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 2 (17/4)	176
รูปที่ 97	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3(17/5)	177
รูปที่ 98	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 4 (17/6)	177
รูปที่ 99	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 5(17/7)	178
รูปที่ 100	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 6(17/8)	178
รูปที่ 101	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 7(17/9)	179
รูปที่ 102	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 8(17/10)	179
รูปที่ 103	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 1(17/11)	180
รูปที่ 104	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 2(17/12)	180
รูปที่ 105	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 3(17/13)	181
รูปที่ 106	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 4(17/14)	181
รูปที่ 107	กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิง(17/15)	182
รูปที่ 108	กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาล(17/16)	182

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 109	ชิ้นส่วนประดับสถาปัตยกรรม (ปลายคอกบัว) (17/18)	183
รูปที่ 110	ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมจำลองและยอดหัวเสา(17/17)	183
รูปที่ 111	ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกระจังตาอ้อย(17/19)	184
รูปที่ 112	ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกระจังหน้า(17/20)	184
รูปที่ 113	ชิ้นส่วนปูนปั้นลายหน้ากาล(17/21)	185
รูปที่ 114	ตะปูโลหะยึดเครื่องมือ(17/22)	185
รูปที่ 115	เม็ดพระศกของพระพุทธรูป(17/23)	186
รูปที่ 116	แกนพระพุทธรูปปูนเงิน(17/24)	186
รูปที่ 117	พระพิมพ์ดินเผาประทับนั่ง(17/25)	187
รูปที่ 118	ชิ้นส่วนรัศมีเปลวเพลิง(17/26)	187
รูปที่ 119	พระพุทธรูปบูชา(17/27)	188
รูปที่ 120	พระพุทธรูปสำริดทรงเครื่องใหญ่(17/29)	188
รูปที่ 121	พระพุทธรูปทองเหลือง(17/28)	189
รูปที่ 122	พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1(17/30)	189
รูปที่ 123	พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 2(17/31)	190
รูปที่ 124	พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 3(17/32)	190
รูปที่ 125	เศียรพระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1,2,3(17/33)	191
รูปที่ 126	ฐานพระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1,2,3(17/34)	191
รูปที่ 127	ชิ้นส่วนฐานกลีบบัวสำริด(17/35)	192
รูปที่ 128	ประติมากรรมเคลือบผิวรูปเศียรเทวดา(17/36)	192
รูปที่ 129	ประติมากรรมดินเผาเคลือบผิวรูปตุ๊กตา(17/37)	193
รูปที่ 130	ภาชนะดินเผาแหล่งเตาพื้นเมือง(17/38)	193
รูปที่ 131	ภาชนะดินเผาแหล่งเตาศรีสังขนาถ(17/40)	194
รูปที่ 132	กระปุกเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง(17/44)	194
รูปที่ 133	กระปุกเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง(17/45)	195
รูปที่ 134	เศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซ่ง(17/41)	195
รูปที่ 135	เศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซ่ง(17/43)	196
รูปที่ 136	หลุม TP.I สภาพก่อนการขุดค้น(15/1)	196
รูปที่ 137	หลุม TP.II สภาพก่อนการขุดค้น(16/1)	197

รูปที่	ชื่อรูป	หน้า
รูปที่ 138	ผนังขอบลานทักษิณหลุม TP.I(15/19)	197
รูปที่ 139	ผนังชั้นดินหลุม TP.I หลังการขุดค้น(15/39)	198
รูปที่ 140	ผนังชั้นดินหลุม TP.I หลังการขุดค้น(15/30)	198
รูปที่ 141	หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ I ขณะทำการขุดค้น(16/11)	199
รูปที่ 142	หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ II ขณะทำการขุดค้น(16/16)	199
รูปที่ 143	หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ III a. ขณะทำการขุดค้น(16/20)	200
รูปที่ 144	หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ III b. ขณะทำการขุดค้น(16/22)	200
รูปที่ 145	ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP. (16/33)	201
รูปที่ 146	ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/35)	201
รูปที่ 147	ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/39)	202
รูปที่ 148	ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/38)	202
รูปที่ 149	ปรารค์ประธาน(ภาพจากกองจดหมายเหตุ) (17/1)	203

สารบัญภาพถ่ายเส้น

ภาพถ่ายเส้นที่	ชื่อภาพ	หน้า
ภาพถ่ายเส้นที่ 1	กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมีย	204
ภาพถ่ายเส้นที่ 2	กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้	205
ภาพถ่ายเส้นที่ 3	กระเบื้องเกล็ดเต่าตัวเมีย	206
ภาพถ่ายเส้นที่ 4	กระเบื้องเกล็ดเต่าตัวผู้	207
ภาพถ่ายเส้นที่ 5	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 1	208
ภาพถ่ายเส้นที่ 6	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 2	209
ภาพถ่ายเส้นที่ 7	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3	210
ภาพถ่ายเส้นที่ 8	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 4	211
ภาพถ่ายเส้นที่ 9	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 5	212
ภาพถ่ายเส้นที่ 10	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 6	213
ภาพถ่ายเส้นที่ 11	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 7	214
ภาพถ่ายเส้นที่ 12	กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 8	215
ภาพถ่ายเส้นที่ 13	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุดกษา แบบที่ 1	216
ภาพถ่ายเส้นที่ 14	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุดกษา แบบที่ 2	217
ภาพถ่ายเส้นที่ 15	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุดกษา แบบที่ 3	218
ภาพถ่ายเส้นที่ 16	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุดกษา แบบที่ 4	219
ภาพถ่ายเส้นที่ 17	กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิง	220
ภาพถ่ายเส้นที่ 18	จีนส่วนสฎูปจำลอง	221
ภาพถ่ายเส้นที่ 19	จีนส่วนหัวเสาคินเผา	222
ภาพถ่ายเส้นที่ 20	จีนส่วนประดับสถาปัตยกรรมคินเผาเนื้อแกร่ง (รูปคอกบัว)	223
ภาพถ่ายเส้นที่ 21	จีนส่วนปูนปั้นลายกระจิงตาอ้อย	224
ภาพถ่ายเส้นที่ 22	จีนส่วนปูนปั้นลายกนก	225
ภาพถ่ายเส้นที่ 23	จีนส่วนปูนปั้นลายหน้ากาล	226
ภาพถ่ายเส้นที่ 24	จีนส่วนปูนปั้นลายมกร	227
ภาพถ่ายเส้นที่ 25	จีนส่วนปูนปั้นลายประจำยาม	228
ภาพถ่ายเส้นที่ 26	จีนส่วนปูนปั้นลายลาดยาว	229
ภาพถ่ายเส้นที่ 27	จีนส่วนปูนปั้นลายกลีบบัว	230
ภาพถ่ายเส้นที่ 28	จีนส่วนปูนปั้นลายใบไม้	231
ภาพถ่ายเส้นที่ 29	จีนส่วนปูนปั้นลายลำต้นาคหรือมกร	232
ภาพถ่ายเส้นที่ 30	จีนส่วนปูนปั้นประดับชายคา (ลายพันธุ์พุดกษา)	233

ภาพลายเส้นที่	ชื่อภาพ	หน้า
ภาพลายเส้นที่ 31	จีนส่วนปูนปั้นหัวยักษ์	234
ภาพลายเส้นที่ 32	จีนส่วนปูนปั้นเศียรช้าง	235
ภาพลายเส้นที่ 33	ตะปูโลหะยึดเครื่องไม้	236
ภาพลายเส้นที่ 34	เม็คพระศกของพระพุทธรูป	237
ภาพลายเส้นที่ 35	แกนพระพุทธรูปปูน	238
ภาพลายเส้นที่ 36	จีนส่วนฐานพระพุทธรูปทำจากดินเผา	239
ภาพลายเส้นที่ 37	จีนส่วนพระพิมพ์ดินเผา	240
ภาพลายเส้นที่ 38	เศียรของพระพุทธรูปหินทราย	241
ภาพลายเส้นที่ 39	เศียรของพระพุทธรูปหินทราย	242
ภาพลายเส้นที่ 40	จีนส่วนรัศมีรูปเปลวเพลิง	243
ภาพลายเส้นที่ 41	จีนส่วนพระกรของพระพุทธรูปหินทราย	244
ภาพลายเส้นที่ 42	จีนส่วนลำตัวของพระพุทธรูปหินทราย	245
ภาพลายเส้นที่ 43	จีนส่วนบริเวณคอของพระพุทธรูปหินทราย	246
ภาพลายเส้นที่ 44	พระพุทธรูปบูชาสำริด	247
ภาพลายเส้นที่ 45	จีนส่วนพระพุทธรูปทองเหลือง	248
ภาพลายเส้นที่ 46	จีนส่วนพระพุทธรูปทรงเครื่องประทับยืน	249
ภาพลายเส้นที่ 47	พระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	250
ภาพลายเส้นที่ 48	พระชัยวัฒน์แบบที่ 2	251
ภาพลายเส้นที่ 49	พระชัยวัฒน์แบบที่ 3	252
ภาพลายเส้นที่ 50	เศียรพระชัยวัฒน์แบบที่ 1	253
ภาพลายเส้นที่ 51	เศียรพระชัยวัฒน์แบบที่ 2	254
ภาพลายเส้นที่ 52	เศียรพระชัยวัฒน์แบบที่ 3	255
ภาพลายเส้นที่ 53	ฐานพระชัยวัฒน์แบบที่ 1	256
ภาพลายเส้นที่ 54	ฐานพระชัยวัฒน์แบบที่ 2	257
ภาพลายเส้นที่ 55	ฐานพระชัยวัฒน์แบบที่ 3	258
ภาพลายเส้นที่ 56	จีนส่วนฐานลายกลีบบัว	259
ภาพลายเส้นที่ 57	ประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง (รูปเศียรเทวดา)	260
ภาพลายเส้นที่ 58	ตุ๊กตาดินเผาผู้หญิงอุ้มลูก	261
ภาพลายเส้นที่ 59	จีนส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อทะนง	262
ภาพลายเส้นที่ 60	จีนส่วนภาชนะดินเผาเนื้อดินธรรมดา	263
ภาพลายเส้นที่ 61	จีนส่วนกระปุกดินเผาเขียนลายใต้เคลือบ	264

ภาพถ่ายเส้นที่	ชื่อภาพ	หน้า
ภาพถ่ายเส้นที่ 62	ชามเขียนลายปลาใต้เคลือบ	265
ภาพถ่ายเส้นที่ 63	กระปุกเขียนลายครามใต้เคลือบ	266
ภาพถ่ายเส้นที่ 64	ชิ้นส่วนชามเขียนลายครามใต้เคลือบ	267
ภาพถ่ายเส้นที่ 65	ชิ้นส่วนชามเขียนลายครามใต้เคลือบ	268
ภาพถ่ายเส้นที่ 66	ชิ้นส่วนถ้วยเขียนลายครามใต้เคลือบ	269

สารบัญผังชั้นดิน

แผ่นที่	แสดง	หน้า
แผ่นที่ 1	ผังชั้นดินหลุมขุดค้น TP. I	270
แผ่นที่ 2	ผังชั้นดินหลุมขุดค้น TP. II	271

สารบัญแนมฝั่ง

แผนฝั่งหลังซูดแต่ง	แสดง	หน้า
แผนฝั่งที่ 1	ฝั่งบริเวณหลังซูดแต่ง	273
แผนฝั่งที่ 2	รูปฝั่งพื้นปรารังค์ประธาน (หมายเลข 1) หลังซูดแต่ง	274
แผนฝั่งที่ 3	รูปตั้งปรารังค์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศตะวันออก	275
แผนฝั่งที่ 4	รูปตั้งปรารังค์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศตะวันตก	276
แผนฝั่งที่ 5	รูปตั้งปรารังค์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศเหนือ	277
แผนฝั่งที่ 6	รูปตั้งปรารังค์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศใต้	278
แผนฝั่งที่ 7	รูปฝั่งพื้นวิหาร (หมายเลข 2) หลังซูดแต่ง	279
แผนฝั่งที่ 8	รูปตั้งวิหารหลังการซูดแต่งด้านทิศตะวันออก-ทิศเหนือ	280
แผนฝั่งที่ 9	รูปตั้งวิหารหลังการซูดแต่งด้านทิศตะวันตก-ทิศใต้	281
แผนฝั่งที่ 10	รูปฝั่งพื้นอุโบสถ (หมายเลข 3) หลังการซูดแต่ง	282
แผนฝั่งที่ 11	รูปตั้งอุโบสถหลังการซูดแต่งด้านทิศตะวันออก	283
แผนฝั่งที่ 12	รูปตั้งอุโบสถหลังการซูดแต่งด้านทิศตะวันตก	284
แผนฝั่งที่ 13	รูปตั้งอุโบสถหลังการซูดแต่งด้านทิศเหนือ	285
แผนฝั่งที่ 14	รูปตั้งอุโบสถหลังการซูดแต่งด้านทิศใต้	286
แผนฝั่งที่ 15	รูปฝั่งพื้นเจดีย์ประธาน (หมายเลข 4) หลังซูดแต่ง	287
แผนฝั่งที่ 16	รูปตั้งเจดีย์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศเหนือ	288
แผนฝั่งที่ 17	รูปตั้งเจดีย์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศใต้	289
แผนฝั่งที่ 18	รูปตั้งเจดีย์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศตะวันออก	290
แผนฝั่งที่ 19	รูปตั้งเจดีย์ประธานหลังซูดแต่งด้านทิศตะวันตก	291
แผนฝั่งที่ 20	รูปฝั่งพื้นเจดีย์มุม (หมายเลข 5) หลังซูดแต่ง	292
แผนฝั่งที่ 21	รูปตั้งเจดีย์มุม (หมายเลข 5) หลังซูดแต่ง	293
แผนฝั่งที่ 22	รูปฝั่งพื้นเจดีย์มุม (หมายเลข 6) หลังซูดแต่ง	294
แผนฝั่งที่ 23	รูปตั้งเจดีย์มุม (หมายเลข 6) หลังซูดแต่ง	295
แผนฝั่งที่ 24	รูปฝั่งพื้นเจดีย์มุม (หมายเลข 7) หลังซูดแต่ง	296
แผนฝั่งที่ 25	รูปตั้งเจดีย์มุม (หมายเลข 7) หลังซูดแต่ง	297
แผนฝั่งที่ 26	รูปฝั่งพื้นเจดีย์มุม (หมายเลข 8) หลังซูดแต่ง	298
แผนฝั่งที่ 27	รูปตั้งเจดีย์มุม (หมายเลข 8) หลังซูดแต่ง	299
แผนฝั่งที่ 28	รูปฝั่งพื้นและรูปตั้งเจดีย์ราย (หมายเลข 9) หลังซูดแต่ง	300
แผนฝั่งที่ 29	รูปฝั่งพื้นและรูปตั้งเจดีย์ราย (หมายเลข 10) หลังซูดแต่ง	301
แผนฝั่งที่ 30	รูปฝั่งพื้นและรูปตั้งเจดีย์ราย (หมายเลข 11) หลังซูดแต่ง	302

แผนผังหลังชุดแต่ง	แสดง	หน้า
แผนผังที่ 31	รูปผังพื้นและรูปตั้งเจดีย์ราย (หมายเลข 12) หลังชุดแต่ง	303
แผนผังที่ 32	รูปผังพื้นและรูปตั้งเจดีย์ราย (หมายเลข 13) หลังชุดแต่ง	304
แผนผังที่ 33	ซุ้มประตูกำแพงวัด (หมายเลข 14) หลังชุดแต่ง	305

แผนผังสัณนิษฐาน	แสดง	หน้า
แผนผังที่ 1	สัณนิษฐานรูปผังพื้นปราสาทประธาน	306
แผนผังที่ 2	สัณนิษฐานรูปตั้งปราสาทประธาน	307
แผนผังที่ 3	สัณนิษฐานรูปผังพื้นวิหาร	308
แผนผังที่ 4	สัณนิษฐานรูปตั้งวิหารด้านทิศตะวันออก	309
แผนผังที่ 5	สัณนิษฐานรูปตั้งวิหารด้านทิศเหนือ	310
แผนผังที่ 6	สัณนิษฐานรูปผังพื้นอุโบสถ	311
แผนผังที่ 7	สัณนิษฐานรูปตั้งอุโบสถทิศตะวันออก	312
แผนผังที่ 8	สัณนิษฐานรูปตั้งอุโบสถทิศตะวันตก	313
แผนผังที่ 9	สัณนิษฐานรูปตั้งอุโบสถทิศเหนือ-ทิศใต้	314
แผนผังที่ 10	สัณนิษฐานรูปผังพื้นเจดีย์ประธาน (หมายเลข 4)	315
แผนผังที่ 11	สัณนิษฐานรูปตั้งเจดีย์ประธาน (หมายเลข 4)	316
แผนผังที่ 12	สัณนิษฐานเจดีย์มุมหมายเลข 5-8	317
แผนผังที่ 13	สัณนิษฐานเจดีย์รายหมายเลข 9	318
แผนผังที่ 14	สัณนิษฐานเจดีย์รายหมายเลข 10	319
แผนผังที่ 15	สัณนิษฐานเจดีย์รายหมายเลข 11	320
แผนผังที่ 16	สัณนิษฐานเจดีย์รายหมายเลข 12	321
แผนผังที่ 17	สัณนิษฐานเจดีย์รายหมายเลข 13	322
แผนผังที่ 18	สัณนิษฐานกำแพงวัด	323
แผนผังที่ 19	สัณนิษฐานรูปผังพื้นวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 1	324
แผนผังที่ 20	สัณนิษฐานรูปตั้งวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 1	325
แผนผังที่ 21	สัณนิษฐานรูปผังพื้นวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 2	326
แผนผังที่ 22	สัณนิษฐานรูปตั้งวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 2	327
แผนผังที่ 23	สัณนิษฐานรูปผังพื้นวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 3	328
แผนผังที่ 24	สัณนิษฐานรูปตั้งวัดสมณ โกฎฐารามสมัยที่ 3	329
แผนผังที่ 25	สัณนิษฐานเปรียบเทียบ (หมายเลข 1) สมัยที่ 1	330

บทนำ

1. ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันนี้ กรุงเทพมหานคร ราชธานีของประเทศไทย นับได้ว่าเป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมของทั้งประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีรากฐานและพัฒนาการสืบเนื่องมาจากราชธานีเดิมคือ “กรุงศรีอยุธยา” ซึ่งเสื่อมลงด้วยเหตุทางการศึกสงคราม และเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (ศรีศักร วัลลิโภดม : 2542 ; 3)

กรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน คำราชฐานะเป็นราชธานีของอาณาจักรสยาม เป็นเวลาดั้งเดิม 417 ปี (พ.ศ. 1893 - 2310) ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก ซึ่งแม่น้ำแต่ละสายจะมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาตรงบริเวณที่ตั้งพระนครก่อนไหลลงใต้สู่อ่าวไทย จึงเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในการติดต่อค้าขายทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ (ศรีศักร วัลลิโภดม : 2542 ; 23) เนื่องจากภูมิประเทศที่เป็นชัยภูมิอันเหมาะสมนี้เอง ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางและมีพัฒนาการทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง จนนับได้ว่าเป็นมหานครอันยิ่งใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอดีต ซึ่งเป็นหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้เป็นอย่างดีก็คือ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และเอกสารทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ที่สามารถพบได้ทั่วไปเกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยาในปัจจุบัน

ภายหลังการเปลี่ยนราชธานีจากกรุงศรีอยุธยามาเป็นกรุงธนบุรีและกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ อันเนื่องมาจากเหตุผลของการศึกสงคราม และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อกรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้สงครามต่อพม่าในปี พ.ศ. 2310 เป็นต้นมา กรุงศรีอยุธยาก็ถูกทิ้งร้างไปเพราะสภาพความเสื่อมโทรมของบ้านเมืองจากการสงครามดังกล่าว จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดให้ พระยาโบราณราชธานินทร์ สมุหเทศาภิบาล ผู้สำเร็จราชการมณฑลกรุงเก่า ดำเนินการสำรวจจุดตั้งและปรับสภาพภูมิทัศน์ภายในพระราชวังโบราณ รวมทั้งสงวนที่ดินเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ไว้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ห้ามบุคคลถือสิทธิ์ครอบครอง เมื่อ พ.ศ. 2451 นับได้ว่าเป็นการอนุรักษ์เกาะเมืองอยุธยาเป็นครั้งแรกและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีลำดับการอนุรักษ์ดังนี้

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 หลวงประดิษฐมนูธรรม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้สนับสนุนให้มีการตราพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และที่ดินร้างภายในกำแพงเมืองให้กระทรวงการคลัง

พ.ศ. 2478 กรมศิลปากรในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่สำคัญในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาเป็นโบราณสถานของชาติจำนวน 69 แห่ง

พ.ศ. 2481 กรมสิทธิที่ดินเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เป็นของกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการปรับปรุงเมืองร้างให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการปกครอง

พ.ศ. 2499 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้ดำเนินการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาหลายแห่ง เช่น วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นต้น แต่จากความไม่สงบภายในประเทศ ทำให้การดำเนินการต้องหยุดชะงักลงในปีถัดมา คือ พ.ศ. 2500 พร้อมกับคำสั่งยุบกระทรวงวัฒนธรรม

พ.ศ. 2510 สำนักผังเมืองในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เสนอให้กรมศิลปากรร่วมกับสำนักผังเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเทศบาลเมืองอยุธยา ดำเนินการพัฒนาเกาะเมืองตามโครงการสำรวจขุดแต่งและบูรณะ โบราณสถานภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณใกล้เคียงต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการอนุมัติโครงการ

พ.ศ. 2511 กรมศิลปากรอนุมัติงบประมาณจำนวน 1,000,000 บาท เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาเกาะเมือง และดำเนินการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานที่สำคัญด้วย

พ.ศ. 2519 กรมศิลปากรประกาศเขตพื้นที่ภายในเกาะเมือง จำนวน 1,810 ไร่ เป็นเขตโบราณสถาน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2519

พ.ศ. 2525 ปรับปรุงเป็นโครงการอุทยานประวัติศาสตร์

พ.ศ. 2532 เริ่มโครงการจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียง (ศิลปากร, กรม : 2537; 8)

ในที่สุดแล้วด้วย การตระหนักถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่ในอดีตของกรุงศรีอยุธยา องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มีมติ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย ให้ขึ้นทะเบียนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 (ศิลปากร, กรม 2539; 35)

การขึ้นบัญชีมรดกโลกของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงคุณค่าอันสูงส่ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ และ ศิลปวัฒนธรรมฯ อันเป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน กรมศิลปากรภายใต้การดำเนินการของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา จึงได้ดำเนินการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โบราณสถานในเกาะเมืองและนอกเกาะเมือง โดยคำนึงถึงหลักพื้นฐานในการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานของการสงวนรักษามรดกทางสถาปัตยกรรมของสภาระหว่างประเทศว่าด้วยอนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี (INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENT AND SITES) ซึ่งมีดังนี้

- การป้องกันการเสื่อมสภาพ (PROTECTION)
- การสงวนรักษาสภาพ (PRESERVATION)
- การอนุรักษ์ (CONSERVATION)
- การเสริมความมั่นคงแข็งแรง (CONSOLIDATION)
- การบูรณปฏิสังขรณ์ (RESTORATION)
- การฟื้นฟูสภาพตามเค้าโครงการทางสถาปัตยกรรม (RECONSTRUCTION)
- การรื้อแล้วประกอบคืนสภาพเดิม (ANASTYLOSIS)

2. พื้นฐานทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา

การศึกษางานทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมจำเป็นต้องเข้าใจโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ของชุมชนนั้น ๆ เป็นพื้นฐาน ซึ่งจะมีส่วนผลักดันต่อกระบวนการแปรรูปทรงทางสถาปัตยกรรมและการสร้างศาสนสถานในสมัยอยุธยา

ศิลปกรรมอยุธยามีได้สร้างขึ้นพร้อมกับการสถาปนาอาณาจักร แต่ได้เกิดจากการเพาะบ่มจากอารยธรรมเดิมของชุมชนที่อาศัยอยู่ในแถบภาคกลางของสยามประเทศ ความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของชุมชน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทั้งทางกายภาพ คติความเชื่อ และรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ความเข้าใจในประวัติศาสตร์จึงมีส่วนสำคัญใช้อธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับงานสถาปัตยกรรมและทางโบราณคดี ดังนี้

จากการศึกษาโบราณสถาน-โบราณวัตถุ ในเขตเกาะเมืองและนอกเกาะเมือง ซึ่งให้เห็นว่าบริเวณนี้เคยมีชุมชนตั้งถิ่นฐานก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา (จุฬิศพงค์ จุฬารัตน์ 2535; 51-53) พระยาโบราณราชธานินทร์ อาจจะเป็นปราชญ์ท่านแรกที่กล่าวว่าจะมีเมืองเก่าที่ตั้งมาก่อนอยุธยา และอยู่ทางฟากตะวันออกของตัวเกาะอยุธยาในปัจจุบัน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาถนอมทิพย์ ได้ทรงกล่าวถึงเมืองโบราณแห่งนี้ในบทบรรยายพิเศษ สรุปความเป็นมาของเมืองโบราณก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยาสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของพระยาโบราณราชธานินทร์ ทรงเรียกว่าเมืองอโยธยา โดยทรงสันนิษฐานว่าเป็นเมืองที่เขมรสร้างขึ้น

การสร้างชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาน่าจะพัฒนามาจาก ชุมชนที่เป็นศูนย์กลางระดับต่าง ๆ ในระบบการติดต่อแลกเปลี่ยนค้าขาย ที่มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามการขุดค้นทางโบราณคดีในพื้นที่แถบนี้ พบหลักฐานเก่าที่สุดอยู่ในช่วงระหว่าง พุทธศตวรรษที่ 11-16 หรือช่วงสมัยทวารวดี (กรมศิลปากร :2531;87) ซึ่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงถึงกระบวนการที่ผลักดันให้ชุมชนที่กระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมตัวเข้ามาอยู่ในกรอบของสังคม วัฒนธรรมที่ได้กลืนกลายมาเป็น สังคม-วัฒนธรรม แบบไทยปัจจุบัน

ศรีศักร วัลลิโภดม อาจารย์ประจำคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เสนอบทความเมื่อปี พ.ศ. 2509 (ศรีศักร วัลลิโภดม : 2509; 67) อธิบายความสำคัญของเมืองอโยธยาใน

ฐานะศูนย์กลางสำคัญแทนที่ลพบุรีมาแล้ว ก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยา คือราวพุทธศตวรรษที่ 19 ทั้งนี้โดยเหตุผลของความเจริญเติบโตทางการค้าขายบริเวณเขตภาคกลางตอนล่าง ที่สืบเนื่องไปถึงสมัยอยุธยาตอนต้น

ในข้อเขียนของประยูร อุลุชาฎะ หรือ น. ณ. ปากน้ำ นักวิชาการทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ได้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนโบราณในบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก เรียกว่า อโยธยา เช่นเดียวกัน (น. ณ. ปากน้ำ : 2528 ; 52) โดยอ้างถึงพงศาวดารเหนือแสดงภาพความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างชุมชนต่าง ๆ ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ข้อเขียนยังเชื่อมโยงตำนาน พงศาวดารเข้ากับรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอีกด้วย

ธิดา สารยา ได้เสนอบทความและประวัติศาสตร์นิพนธ์ เรื่องความสัมพันธ์ของรัฐในระบบเมืองลูกหลวง หรือเมืองคู่ของตะไคว้และอโยธยาว่า เมืองทั้งสองอยู่ในอาณาบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก-ลพบุรี มาจนตลอดลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง และยังคงกล่าวอโยธยาดั้งอยู่ด้านตะวันออกของเกาะเมืองในปัจจุบัน(ธิดา สารยา :2526 ;19)

อย่างไรก็ดีคำว่า อโยธยา หรือ ศรีอโยธยา มีหลักฐานร่วมสมัยทั้งของไทย จดหมายเหตุรวมทั้งแผนที่โบราณของยุโรปสมัยก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก เรียกชื่อเมืองหลวงของสยามว่า Odia หรือ อโยธยา

จากหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้นอาจแสดงให้เห็นข้อมูลใหม่ (พ.ศ. 2535) เกี่ยวกับคำว่า อโยธยา ยังคงใช้สืบมาอย่างน้อยก่อนเสียกรุงครั้งแรก ซึ่งในการขุดแต่งทางโบราณคดีทางพื้นที่ด้านตะวันออกของเกาะเมืองในครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องยกบทความและแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มที่มีความเชื่อ เกี่ยวกับอาณาจักรอโยธยาดั้งอยู่แถบบริเวณนี้ เพื่ออ้างอิงถึงแนวความคิดหลากหลายของนักวิชาการทั้งบุคคลที่เชื่อและไม่เชื่อเกี่ยวกับความคิดดังกล่าวไว้

ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาอันอาจทำให้เกิดการขัดแย้งเกี่ยวกับแนวความคิดดังกล่าว จึงเป็นเพียงการตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับอโยธยาไว้นอกประเด็นของการขุดแต่งในครั้งนี้ แต่ถ้าผลของการขุดแต่งมีหลักฐานที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหลักฐานทางด้านโบราณคดีและสถาปัตยกรรมของอาณาจักรอโยธยาได้ จึงจะดำเนินการสรุปและนำเสนอต่อไป

ในการขุดแต่งเพื่อการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมในครั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดแบ่งช่วงสมัยทางประวัติศาสตร์ไว้ 3 สมัยดังนี้

สมัยที่ 1 (อยุธยาตอนต้น)

เริ่มจากการสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ.1893 ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) จนถึงรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถปี พ.ศ.2031 รวม 137 ปี เป็นช่วงการเริ่มสร้างอาณาจักรภายใต้การปกครองของ 3 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์ฝ่ายเหนือ (เชียงราย) ,

สุพรรณภูมิ และราชวงศ์สุโขทัย กรุงศรีอยุธยาได้ขยายขอบเขตทางการเมืองจากศูนย์กลางนครของ
รัฐภาคกลางแผ่อำนาจไปยังเขมรในช่วงแรก และหัวเมืองเหนืออันมีสุโขทัยเป็นศูนย์กลางในช่วง
ปลายสมัยที่ 1

ในทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยนี้ นิยมสร้างตามแบบศิลปะลพบุรีและอุทองยิ่ง
กว่าสมัยสุโขทัย เจดีย์อันเป็นประธานของวัดมักสร้างเป็นปราสาทและมณฑลคบบทบาทลงในตอนต้น
ของสมัยที่ 2

สมัยที่ 2 (อยุธยาตอนกลาง)

เริ่มจากปี พ.ศ. 2034 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 จนถึงรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม
ในปี พ.ศ.2171 รวม 137 ปี จากการประดิษฐานพระพุทธศาสนานิกายสิงหลิกขุหรือลังกาวงศ์
ในกรุงศรีอยุธยา ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในวงการศาสนาครั้งสำคัญ การติดต่อกับต่างชาติขยาย
วงกว้างมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะกับชาติตะวันตก เกิดสงครามกับพม่าในสมัยพระชัยราชาธิราชและ
ดำเนินต่อมาจนเสียกรุงครั้งแรก และครั้งที่สองในสมัยสุคทัย สมัยนี้มีการสร้างเจดีย์ทรงระฆังเป็น
ประธานของวัดอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในเขตเกาะเมือง

สมัยที่ 3 (อยุธยาตอนปลาย)

ช่วงแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2173 ในรัชกาลพระเจ้าปราสาททองถึงรัชกาลพระเจ้าท้ายสระ ปี
พ.ศ.2274 รวม 101 ปี เป็นสมัยของการผลัดเปลี่ยนอำนาจจากกลุ่มกษัตริย์ไปสู่อำนาจของกลุ่มขุน
นางของราชวงศ์ปราสาททองและราชวงศ์บ้านพลูหลวงในตอนปลายของราชอาณาจักร เกิดความ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งทางการเมือง และสังคม-วัฒนธรรม ได้แก่การสถาปนาลัทธิเทวราช
แบบอิทธิพลเขมรขึ้นใหม่ มีการติดต่อกับชาวตะวันตกในสมัยพระนารายณ์มหาราช และกระแส
ต่อต้านชาวตะวันตกในตอนปลายรัชกาล ความเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลไปถึงพัฒนาการของศาสน
สถาน ทำให้สิ่งก่อสร้างมีความหลากหลายมากขึ้น

ช่วงสุดท้ายเริ่มจากรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปี พ.ศ.2275 ถึงเสียกรุงครั้งสุดท้ายในปี
พ.ศ.2310 รวม 35 ปี เป็นช่วงที่อยุธยาเจริญสูงสุดในทางศาสนา มีการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณ
สถานเป็นอย่างมาก

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

สภาพปัจจุบันของบริเวณพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของเกาะเมืองดังกล่าวมาข้างต้น นั้น นับ
เป็นพื้นที่กันชน (BUFFER AREA) ตามโครงการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ที่มี
ลักษณะการผสมผสานทางกายภาพระหว่างเมืองในอดีตกับปัจจุบัน มีโบราณสถานกระจายตัวอยู่
ทั่วบริเวณ โบราณสถานที่กระจายตัวอยู่นอกเกาะเมืองเหล่านี้ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วน
ช่วยให้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยามีความบริบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่โบราณสถานที่กระจาย
ตัวอยู่นั้นแต่ละแห่งอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมมีปัญหามรดกเขตโบราณสถานค่อนข้างมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัยเข้าไปภายในโบราณสถานและเนื่องจากข้อ
 สันนิษฐานเรื่อง “เมืองอโยธยา” ดังกล่าวก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างชัดเจน

ดังนั้นกรมศิลปากร โดยสำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3
 พระนครศรีอยุธยา ภายใต้การสนับสนุนจากโครงการเงินกู้ OECF (SIP) เพื่อแก้ไขปัญหาผู้คือย
 โอกาส จากสภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น รวมถึงการเสริมสร้างการจ้างงานและเสริม
 ความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ ในด้าน การเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ (การท่องเที่ยว) และ
 โครงการลงทุนเพื่อสังคม จึงดำเนินการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานในบริเวณพื้นที่กันชนด้าน
 ทิศตะวันออกของเกาะเมือง เพื่ออนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรง และปรับปรุง
 สภาพแวดล้อมโดยรอบโบราณสถาน เพื่อเสริมคุณค่าของโบราณสถานให้มีความรื่นรมย์สวยงาม
 พร้อมกับรื้อฟื้นระบบคูคลอง ให้มีบรรยากาศกลมกลืนกับโบราณสถานเหมือนในครั้งอดีต ซึ่งการ
 ขุดแต่งโบราณสถานเป็นการ ได้ข้อมูลทางวิชาการที่สามารถนำมาใช้อธิบายเรื่องราวและคำจำกัด
 ความของโบราณสถานในแต่ละแห่งที่ดำเนินการขุดแต่งให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้นอันเป็นประ โยชน์ใน
 การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีต่อไปในภายภาคหน้า

โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

- 3.1 เพื่อขยายพื้นที่เขตกันชนตะวันออกเป็นการสร้างองค์ประกอบของนครประวัติศาสตร์
 พระนครศรีอยุธยา ให้สมบูรณ์ขึ้น โดยมีตัวโบราณสถานเป็นตัวอธิบายลักษณะการกระจายตัวของ
 ชุมชน รอบพระนคร สามารถสะท้อนความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาในอดีต
- 3.2 เพื่ออนุรักษ์และปรับปรุง โบราณสถานให้มั่นคงแข็งแรง
- 3.3 เพื่อศึกษาถึงร่องรอยและหลักฐานของชุมชนที่อาศัยในบริเวณ โบราณสถานแห่งนี้
- 3.4 เพื่อศึกษาชั้นดินที่สามารถแสดงถึงกิจกรรมในสมัยที่ก่อสร้าง โบราณสถาน
- 3.5 เพื่อศึกษาวิเคราะห์โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้น - ขุดแต่ง เพื่อนำไปศึกษาเปรียบ
 เทียบกับ โบราณวัตถุที่พบจากแหล่ง โบราณคดีอื่น ๆ อันอาจจะนำมาซึ่งข้อมูลใหม่ที่ชัดเจนมากขึ้น
- 3.6 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลทางวิชาการที่สามารถนำมาใช้อธิบายเรื่องราวของเมืองอโยธยา
 ก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น
- 3.7 เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นสถานที่และแนวทางในการศึกษาด้านศิลปะและ
 สถาปัตยกรรมของการก่อสร้างโบราณสถานสมัยอยุธยา รวมถึงการใช้วัสดุตลอดถึงวิธีการทางช่าง
 ด้านต่าง ๆ ให้เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจน
- 3.8 เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถานในเขตพื้นที่เป็นการป้องกันมิให้ชุมชนบุกรุก
 เขตโบราณสถาน หรือขยายตัวเข้ามาประชิดโบราณสถานมากเกินไป
- 3.9 เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานเป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพวิธีการดำเนิน
 ชีวิตของชุมชน ที่มีกรรมร่วมกันอยู่ตามแนวแม่น้ำลำคลองที่เปรียบเสมือนเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงชุม
 ชนอยุธยาให้เจริญเติบโตขึ้น

4. เป้าหมายของโครงการขุดแต่งทางโบราณคดีวัดสมณโกฏฐาราม

- 4.1 ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3x3 เมตร จำนวน 2 หลุม
- 4.2 ขุดแต่งโบราณสถานและพื้นที่โดยรอบตามผังรูปแบบพื้นที่ 5,775 ตารางเมตร
- 4.3 ดำรงสภาพโบราณสถานก่อนและหลังการขุดแต่งพื้นที่ 5,775 ตารางเมตร
- 4.4 ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานที่พบทั้งหมด
- 4.5 ทำรายงานขุดค้นขุดแต่งทางโบราณคดี

5. วิธีการดำเนินงาน

ใช้วิธีจ้างเหมาประกวดราคา โดยผู้รับเหมาต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานขุดค้นขุดแต่งทางโบราณคดีและการทำผังรูปแบบของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา ในความดูแลของสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การทำแผนผังโบราณสถาน

5.1.1 การทำผังโบราณสถานสภาพก่อนการขุดแต่ง ต้องประกอบด้วยผังบริเวณ ผังโบราณสถานทุกองค์ ซึ่งแสดงผังด้านราบและรูปตั้งทั้ง 4 ด้าน โดยให้ทำตามสภาพ และสัดส่วนจริง

5.1.2 การทำผังโบราณสถานสภาพหลังการขุดแต่ง ต้องประกอบด้วยรายละเอียดเช่นเดียวกับผังโบราณสถานสภาพก่อนการขุดแต่ง

5.1.3 การเขียนแบบโบราณสถานทุกชนิด ให้เขียนลงบนฟิล์มเขียนแบบ ขนาดไม่ต่ำกว่า A1 ทั้งสภาพหลังการขุดแต่ง แบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมและแบบเพื่อการบูรณะ

5.1.4 กำหนดมาตราส่วนให้เหมาะสมกับกระดาษ แต่โดยทั่วไปไม่ควรใช้มาตราส่วนเล็กกว่า 1:75

5.2 การขุดค้นและการขุดแต่งทางโบราณคดี

5.2.1 การขุดค้นและขุดแต่งทางโบราณคดี ต้องปฏิบัติตามเทคนิควิชาการโบราณคดี

5.2.2 ต้องเก็บโบราณวัตถุที่พบในชั้นดินอย่างละเอียด ซึ่งบางกรณีจะต้องร่อนดินเพื่อเก็บโบราณวัตถุขนาดเล็กด้วย

5.2.3 การขุดค้นให้ขุดตามระดับชั้นดินสมมติลึกครั้งละไม่เกิน 10 เซนติเมตร และ/หรือขุดค้นตามระดับชั้นดินธรรมชาติแล้วแต่กรณี

5.2.4 ระหว่างปฏิบัติงานให้จดบันทึกอย่างละเอียด รวมถึงการถ่ายภาพทำแผนผัง

5.2.5 โบราณวัตถุและชิ้นส่วนโบราณสถานที่พบ จากการปฏิบัติงานทางโบราณคดีให้ทำความสะอาดและเก็บรักษาอย่างเหมาะสมเพื่อวิเคราะห์แล้ว ทำทะเบียนโบราณวัตถุที่พบมอบให้กรมศิลปากร

5.2.6 ต้องศึกษาวิเคราะห์โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่พบจากการปฏิบัติงานทั้งหมด

5.2.7 ต้องศึกษาวิเคราะห์ชั้นดินทางโบราณคดีและเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ถ้าจำเป็น

5.2.8 การทำผังชั้นดินทางโบราณคดีให้ทำทั้ง 4 ด้านลงในกระดาษฟิล์มเขียนแบบขนาด A3

6. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ตามสัญญากำหนด คือวันที่ 26 มิถุนายน 2542 ถึง 25 มกราคม 2543 (รวมทั้งสิ้น 210 วัน)

7. งบประมาณ

ตามสัญญาชุดแต่งออกแบบบูรณะ โบราณสถาน (สัญญาเลขที่ 10/2542) วัดสมณโกฏฐาราม, วัดจักรวรรดิและวัดนางคำ เป็นเงินทั้งสิ้น 4,080,000 บาท (สี่ล้านแปดหมื่นบาทถ้วน)

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 สร้างทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์และส่งเสริม โบราณวัตถุสถานให้กับประชาชนโดยทั่วไป

8.2 ทำให้การศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของบริเวณ โบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามและวัดใกล้เคียงมีข้อมูลเพิ่มมากขึ้นอันจะนำมาซึ่งข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาการทางประวัติศาสตร์โบราณคดีต่อไปในภายภาคหน้า หรือเพื่อนำมาใช้อธิบายเรื่องราวของเมืองอโยธยา ได้กระจ่างมากขึ้นกว่าเดิม

8.3 ศึกษารูปแบบอายุสมัยของการก่อสร้าง, การสร้างซ้อนทับสมัย และลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรม ของโบราณสถานในแต่ละสมัยได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

8.4 ทำให้โบราณสถานมีความมั่นคงแข็งแรง

8.5 เป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโบราณสถานให้ดูสวยงามต่อผู้พบเห็นและเป็นการกำหนดขอบเขตโบราณสถานให้ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งป้องกันการบุกรุกทำลายโบราณสถาน

8.6 ช่วยทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจที่จะให้ความรู้และความสวยงามกับนักท่องเที่ยวทั่วไป

8.7 สนับสนุนนโยบายรัฐบาลที่ให้ช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

8.8 พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

8.9 ส่งเสริมเมืองพระนครศรีอยุธยาให้ดำรงความเป็น “แหล่งมรดกโลก” ให้ดำรงอยู่สืบไป

บทที่ 1

การดำเนินงานขุดแต่งโบราณสถานและการขุดค้นทางโบราณคดี

1.1 ที่ตั้ง

วัดสมณโกฏฐารามปัจจุบันมีสภาพกร้าง ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตตำบลกระมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาหรืออยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงของสถานีรถไฟ (คูผังบริเวณประกอบ) ถัดห่างจากวัดกุฎีดาวไปทางทิศใต้ประมาณ 200 เมตร มีพิกัดทางภูมิศาสตร์ประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศา 21 ลิปดา 50 พิลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 35 ลิปดา 60 พิลิปดาตะวันออก. (แผนที่ทหารมาตราส่วน 1:50,000 ลำดับชุด L 7017 ระวัง 5137 IV)

การเดินทางไปสู่โบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามไปได้โดยทางรถ คือ จากทางแยกไปทางทิศเหนือของวงเวียนวัดสามปลื้มประมาณ 1 กิโลเมตร ก็จะถึงวัดสมณโกฏฐารามซึ่งอยู่ริมถนนก่อนถึงวัดกุฎีดาว โดยมีอาณาเขตของวัดดังนี้

ทิศเหนือ เป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนปัจจุบันติดกับบริเวณทางด้านทิศใต้ของวัดกุฎีดาว

ทิศใต้ เป็นอาคารอนามัยและสิ่งก่อสร้างของพระสงฆ์ในสมัยปัจจุบัน

ทิศตะวันออก ติดกับคลองวัดกุฎีดาวและถนนลาดยางที่ตัดผ่านหน้าวัด

ทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ลุ่มซึ่งมีร่องรอยของคลองรอบวัดเดิม

1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา

วัดสมณโกฏฐารามไม่ปรากฏหลักฐานด้านเอกสารระบุปีการก่อสร้าง คงปรากฏเฉพาะในส่วนของการปฏิสังขรณ์ โดยในจดหมายเหตุของแกมเฟอร์ระบุไว้ว่า เจ้าพระยาโกษาเหล็ก ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นผู้ปฏิสังขรณ์ โดยเรียกชื่อวัดเป็น “ พระคลัง” หรือ “ วัดพระยาพระคลัง และในจดหมายเหตุดังกล่าวยังระบุไว้ว่า สมเด็จพระเพทราชาเสด็จไปพระราชทานเพลิงศพเจ้าแม่วัดคูสิดที่วัดสมณโกศ มารดาของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) และ เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ซึ่งเป็นพระนมของสมเด็จพระนารายณ์ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2233 (กรมศิลปากร : 2514 ;123)

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามกำหนดเป็นโบราณสถานแห่งชาติไว้ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2478

1.3 สภาพปัจจุบันของโบราณสถาน

วัดสมณโกฏฐารามตั้งอยู่นอกเกาะเมืองทางทิศตะวันออก อันเป็นที่ที่นักวิชาการบางท่านเชื่อว่าเป็นที่ตั้งของอาณาจักรอโยธยา ลักษณะแผนผังที่ปรากฏเป็นวัดที่ตั้งในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก โดยมีเจดีย์ทรงปราสาทเป็นประธานของวัด วิหารตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกมีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่อย่างเด่นชัด ส่วนอุโบสถตั้งอยู่ด้านหลังปราสาทประธานทางด้านทิศตะวันตก โดยที่อุโบสถดังกล่าวหันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งปรากฏซุ้มประตูทางเข้าของกำแพงวัดทางด้านนี้อยู่ ส่วนเจดีย์ทรงระฆัง (เจดีย์หมายเลข 4) ตั้งอยู่ทางด้านผนังทางด้านทิศตะวันออกเกือบชิดฐานอุโบสถ ลักษณะแผนผังในสมัยเดิมคงจะถูกล้อมรอบด้วยคลองในชั้นนอก และมีกำแพงวัดเป็นสิ่งกำหนดขอบเขตของโบราณสถานในชั้นใน

โบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามยังคงปรากฏให้เห็นร่องรอยของฐานปราสาทประธานและเจดีย์มุมทั้ง 4 แต่เป็นการทับถมที่อยู่ในระดับสูงจนเกือบถึงฐานส่วนบนสุดของฐานปราสาท ซึ่งมีสิ่งก่อสร้างทับอยู่บนส่วนยอดเป็นพระพุทธรูปในสมัยปัจจุบันประดิษฐานอยู่ ส่วนที่ฐานปราสาททางด้านทิศตะวันออกมีพระสังฆาย ส่วนที่ฐานปราสาททางด้านทิศใต้และทิศตะวันตกมีโกฏฐารามในสมัยปัจจุบันตั้งเรียงราย

ตำแหน่งที่มุมฐานทั้งสี่ของปราสาทมีเนินดินเป็นฐานของเจดีย์มุมปรากฏอยู่ แต่มีระดับการทับถมของดินสูงเกือบคลุมฐานทั้งหมด ส่วนวิหารตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของปราสาทประธานมีการทับถมของดินในระดับสูงเช่นเดียวกันและมีสิ่งก่อสร้างในสมัยปัจจุบันสร้างทับอยู่บนวิหารดังกล่าว คงปรากฏให้เห็นเฉพาะพื้นอิฐที่มีการปูกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมขนาด 32x32 ซม. ทับอีกชั้นหนึ่ง บนพื้นวิหารยังปรากฏแนวเสากลมสองแถว จำนวนเสาของแต่ละแถวมี 7 ต้น เสากลมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.00 เมตร ที่ฐานซุกชิบนวิหารยังมีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฐานซุกชิที่ถูกสร้างครอบในสมัยปัจจุบัน

อุโบสถจะตั้งทางด้านทิศตะวันตกของปราสาทประธานหันหน้าทางทิศตะวันตก ส่วนเจดีย์รายหมายเลข 4 ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของอุโบสถ โบราณสถานทั้งหมดจะถูกล้อมรอบด้วยกำแพงวัดซึ่งยังคงปรากฏร่องรอยของซุ้มประตูทางเข้าทางด้านทิศตะวันตกเพียงแห่งเดียว ดังมีรายละเอียดของสภาพโบราณสถานดังนี้

1.3.1 ปราสาทประธาน (โบราณสถานหมายเลข 1)

ปรากฏให้เห็นเป็นเนินดินปกคลุมในระดับความสูงของฐานปราสาทที่ยังคงเหลืออยู่ประมาณ 5 เมตร ระดับของดินที่ปกคลุมพื้นโดยรอบประมาณ 1.50 เมตร จากระดับพื้นถนน

ฐานด้านทิศตะวันออก (รูปที่ 1) ด้านหน้าเป็นที่ประดิษฐานพระสังขยาปัจจุบัน มีสภาพเป็นเนินดินปกคลุมที่ส่วนฐานในระดับที่สูงมาก เหนือขึ้นไปจากระดับของฐานที่มีดินปกคลุม ยังปรากฏร่องรอยของฐานโบราณสถานการก่ออิฐสอดินที่มีสภาพการพังทลายมาก

ฐานด้านทิศเหนือ (รูปที่ 2) มีสภาพของการทับถมเป็นเนินดินในระดับสูงเช่นเดียวกัน เมื่อเทียบกับพื้นถนนดินลูกรังทางด้านทิศเหนือ ยังปรากฏร่องรอยของฐานโบราณสถานการก่ออิฐสอดินที่มีสภาพการพังทลายมากให้เห็นอยู่

ฐานด้านทิศตะวันตก (รูปที่ 3) ที่ฐานปรากฏทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีโกฏิให้อัฐิธาตุในสมัยปัจจุบันบรรจุวางเรียงกันอยู่ตามแนวฐาน แต่ที่ฐานทางด้านนี้ยังคงปรากฏให้เห็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของฐานปรากฏ เป็นฐานเชิงร่องรับชุดฐานบัวลูกแก้วหนึ่งชุด ฐานย่อเก็จก่ออิฐฉาบปูนขนาดใหญ่ มีการถากหน้าอิฐให้เป็นรูปร่างของบัวก่อนฉาบปูน ส่วนบนของฐานขึ้นไปยังปรากฏชุดฐานบัวลูกแก้วอีกชั้นหนึ่ง

ฐานด้านทิศใต้ (รูปที่ 4) ด้านนี้มีการทับถมของดินเป็นเนินในระดับสูงเช่นเดียวกัน มีสิ่งปลูกสร้างสมัยปัจจุบันเป็นบันไดคอนกรีตขึ้นไปสู่ส่วนบนของฐานปรากฏซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นประธานตั้งอยู่หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีหลังคาทรงไทยสร้างคลุมอยู่ ที่พื้นบริเวณด้านนี้ยังปรากฏชิ้นส่วนของยอดปราสาทซึ่งเป็นยอดททรงพุ่ม แต่ที่ฐานทางด้านนี้ไม่ปรากฏให้เห็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของฐานปรากฏแต่อย่างใด

1.3.2 วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)

วิหารเป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกของปราสาทประธาน (รูปที่ 5) พื้นที่ในการขุดแต่งของวิหารนั้นทางด้านหน้าติดถนนที่ตัดผ่านหน้าวัดอันเป็นถนนลาดยางหลัก ส่วนทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ของวิหารถูกกำหนดขอบเขตด้วยถนนทางเข้าที่ตัดแยกจากถนนหลัก ถนนทางด้านทิศเหนือเป็นถนนลูกรังตัดเข้าสู่ช่อมรดและบ้านเรือนราษฎรที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของวัด ส่วนถนนทางด้านทิศใต้เป็นถนนลาดยางตัดเข้าสู่บริเวณวัดในปัจจุบัน

สภาพที่เหลืออยู่ของวิหารคงมีปรากฏเฉพาะฐานชุกชีที่สร้างครอบทับในสมัยปัจจุบัน มีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฐานชุกชี ด้านหน้าของพระประธานมีพระสาวก 2 รูปประทับยืนจากรูปแบบทางศิลปกรรมเป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นในสมัยปัจจุบัน (รูปที่ 6) พื้นบนวิหารยังคงมีเสารองรับหลังคาเป็นเสากลมสองแถว แต่ละแถวมีแนวเสา 7 ต้น แต่ละต้นมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.00 เมตร (รูปที่ 7) และยังปรากฏร่องรอยของพื้นบนวิหารบางส่วนที่มีร่องรอยของพื้นปูอิฐ รองรับพื้นปูกระเบื้องดินเผาขนาด 32x32 ซม.

ส่วนขอบเขตความกว้าง-ยาวของวิหารไม่ปรากฏขอบเขตที่แน่ชัดเนื่องจากมีดินปกคลุม ประกอบกับบนพื้นของวิหารยังมีกระดางต้นไม้และพื้นถนนคอนกรีตสร้างทับอยู่บนพื้นวิหารด้วย

บริเวณพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารมิดินทัตมสูงในระดับเท่ากับพื้นถนนและพื้นบนวิหาร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ว่างมีวัชพืชและต้นไม้ขนาดเล็กขึ้นบางส่วน บริเวณพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารมิดินทัตมสูงในระดับเท่ากับพื้นถนนและพื้นบนวิหารเช่นเดียวกัน (รูปที่ 8) พื้นที่ทางด้านทิศใต้มีขอบของคันทันดินเป็นขอบยกพื้นปูนในสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานของฐานเจดีย์ราย (หมายเลข 9) ซึ่งมีพระพุทธรูปประทับยืน(สมัยปัจจุบัน) สร้างทับบนฐานดังกล่าว (รูปที่ 9) ที่พื้นที่บริเวณทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ยังปรากฏศาลของเจ้าพระยาโกษาเหล็ก-ปาน อยู่

1.3.3 อุโบสถ (โบราณสถานหมายเลข 3)

ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของปราสาทประธาน อุโบสถเป็นอาคารขนาด 9 ห้อง (รวมมุขหน้าและมุขหลัง) หันหน้าไปทางทิศตะวันตกวางแผนผังในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก เป็นผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง 14 เมตร ยาว 26 เมตร ฐานเป็นชุกฐานบัวลูกแก้วอกไก่แอ่นท้องสำเภา มีสภาพสมบูรณ์กว่าโบราณสถานอื่น ๆ ภายในวัด ปรากฏให้เห็นผนังสูงลักษณะของผนังอาคารมีการทรวดตัวแตกต่างให้เห็นชัดเจน เครื่องบนหลังคาและแนวเสากลางในคองพังทลายลงจนหมด ปัจจุบันมีการสร้างหลังคาครอบ สภาพภายในของอุโบสถมีการเทพื้นปูนคอนกรีตและแนวเสาเป็นเสาที่สร้างในปัจจุบันซึ่งยังคงใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์และชาวบ้านอยู่ พระประธานตั้งอยู่บนฐานชุกชีและรายล้อมด้วยพระพุทธรูปจำนวนมากซึ่งหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันตก (รูปที่ 10)

อุโบสถด้านทิศเหนือ (รูปที่ 11) และ ด้านทิศใต้ (รูปที่ 12) ผนังของอุโบสถปรากฏหลักฐานทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์อยู่มากเมื่อเทียบกับโบราณสถานอื่น เป็นการก่ออิฐสอปูนมีร่องรอยของการฉาบปูนที่ผนังทั้งสองด้านทั้งด้านนอกและด้านใน ที่ผนังทางด้านทิศเหนือและทิศใต้นี้ปรากฏซุ้มประตูทางเข้าด้านละ 2 แห่ง รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของซุ้มประตูไม่ปรากฏชัดเจนเนื่องจากการพังทลายและการก่อสร้างใหม่ในสมัยปัจจุบัน ผนังซุ้มประตูขึ้นไปยังคงมีร่องรอยของรูเด้าไม้ของหลังคา ที่เสาอิงของผนังมีบัวหัวเสาเป็นบัวแวง รูปแบบของฐาน , บัวหัวเสา ดังกล่าวนี้นี้คล้ายกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของวิหารวัดกุฎีดาว

อุโบสถด้านทิศตะวันออก (รูปที่ 13) และ ด้านทิศตะวันตก (รูปที่ 14) หรือเรียกอีกอย่างว่าผนังสกัด ผนังทิศตะวันออกเป็นผนังสกัดหลังส่วนผนังทิศตะวันตกเป็นผนังสกัดหน้า ผนังทั้งสองด้านเป็นผนังสูงกว่าด้านทิศเหนือ-ใต้ ลักษณะรูปแบบของผนังทางด้านนี้คล้ายเป็นการย่อเป็นมุขหน้าหลัง แต่มีการก่อผนังที่บิแทนที่จะเป็นมุขโปร่ง ที่ผนังทางด้านทิศตะวันตกซึ่งเป็นส่วนด้านหน้าปรากฏซุ้มหน้าต่าง 1 แห่ง และอุโบสถหลังนี้มีหน้าต่างเพียงแห่งเดียว

โบสถ์ (รูปที่ 15) โบสถ์ของอุโบสถเป็นโบสถ์ที่ทำจากหินทรายสีแดงและสีเทา รูปแบบของฐานเสาปรากฏของการสร้างใหม่ในสมัยปัจจุบัน แต่ยังคงมีหลักฐานเป็นฐานแปดเหลี่ยมฉาบปูน

1.3.4 เจดีย์ทรงระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 4) (รูปที่ 16-17)

เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ตั้งอยู่ระหว่างปราสาทประธานและอุโบสถ ส่วนฐานของเจดีย์มีการพังทลายลงอย่างมากเกิดจากการขุดเจาะหาโบราณวัตถุ แต่ยังคงปรากฏรูปทรงขององค์ระฆังและส่วนยอดที่ชัดเจนอยู่ ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการก่อสร้างแรกเริ่มแต่จากรูปแบบของเจดีย์ที่มีฐานเขียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 11x11 เมตร และถัดขึ้นไปเป็นชุดบัวกลมและมาลัยเถารองรับองค์ระฆังเดี่ยว ลักษณะดังกล่าวเป็นรูปแบบของเจดีย์ในสมัยอยุธยาตอนต้น สภาพปัจจุบันของเจดีย์มีเศษอิฐ , ดิน และวัชพืชขึ้นปกคลุมที่ฐานอย่างมาก ส่วนระดับพื้น โดยรอบของเจดีย์มีการทับถมของดินเพียงเล็กน้อย มีวัชพืชขึ้นปกคลุม

1.3.5 เจดีย์มณฑปทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 5) (รูปที่ 18-19)

เป็นเจดีย์รายประจำมณฑปทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน ลักษณะส่วนฐานของเจดีย์รายไม่ปรากฏเนื่องจากการทับถมของดินในระดับสูงเช่นเดียวกับปราสาทประธาน ที่ฐานด้านทิศใต้ได้มีการขุดตรวจสอบเดิม พบว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังฐานเขียงสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป ส่วนบนถัดจากนี้พบเพียง โครงสร้างของเอ็นของชุดฐานก่ออิฐทรงกลม

1.3.6 เจดีย์มณฑปทิศตะวันออกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 6) (รูปที่ 20-21)

เป็นเจดีย์รายประจำมณฑปทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน ลักษณะส่วนฐานของเจดีย์รายมีสภาพการพังทลายเช่นเดียวกัน การทับถมของดินในระดับสูงเช่นเดียวกับปราสาทประธาน ที่ฐานด้านทิศใต้ได้มีการขุดตรวจสอบเดิม พบว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังฐานเขียงสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป ถัดจากชุดฐานเขียงขึ้นไปเป็นชุดฐานเขียงกลมลดหลั่นกันรองรับชุดฐานบัวหรือมาลัยเถาเหนือขึ้นไปมีสภาพการพังทลายลงจนหมด

1.3.7 เจดีย์มณฑปทิศตะวันตกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 7) (รูปที่ 22-23)

เป็นเจดีย์รายประจำมณฑปทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน ที่ฐานมีการทับถมของดินเหนือฐานเขียงสี่เหลี่ยมชั้นแรก คงปรากฏเพียงฐานเขียงกลมในชั้นที่สองลดหลั่นกันรองรับชุดฐานบัวหรือมาลัยเถา ที่มีสภาพการพังทลาย ส่วนองค์ระฆังในชั้นบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมดเช่นเดียวกัน

1.3.8 เจดีย์มณฑปทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 8) (รูปที่ 24-25)

เป็นเจดีย์รายประจำมณฑปทิศตะวันตกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน ลักษณะส่วนฐานของเจดีย์รายไม่ปรากฏเนื่องจากการทับถมของดินในระดับสูงเช่นเดียวกับระดับการทับถมของฐานปราสาทประธาน ส่วนบนถัดจากนี้พบเพียง โครงสร้างของเอ็นของชุดฐานก่ออิฐทรงกลม ที่ฐานมีการทับถมของดินเหนือฐานเขียงสี่เหลี่ยมชั้นแรก เหลือร่องรอยเพียงฐานเขียงกลมในชั้นที่สอง

ลดหลั่นกันรองรับชุดฐานบัวหรือมาลัยเถา ที่มีสภาพการพังทลาย ส่วนองค์ระฆังในชั้นบนถัดจากนี้ พังทลายลงจนหมดเช่นเดียวกัน

1.3.9 ฐานเจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 9) (รูปที่ 26-28)

เป็นเจดีย์รายประจำมณฑลทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน ลักษณะส่วนฐานของเจดีย์รายไม่ปรากฏเนื่องจากการทับถมของดินในระดับสูงเช่นเดียวกับปราสาทประธาน ที่ฐานด้านทิศใต้ได้มีการขุดตรวจสอบเดิม พบว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังฐานเขียงสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป ส่วนบนถัดจากนี้พบเพียงโครงสร้างของเอ็นของชุดฐานก่ออิฐทรงกลม

1.3.10 กำแพงวัดทิศตะวันตก (รูปที่ 29-30)

กำแพงวัดของวัดสมณ โกฎารามพบเพียงซุ้มประตูทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางด้านทิศเหนือ , ทิศใต้ และ ทิศตะวันออกเฉียงไม่ปรากฏร่องรอยเนื่องจากการพังทลายและการทับถมของดิน ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเป็นพื้นที่ที่ถนนตัดผ่านและบ้านเรือนราษฎรสร้างทับอยู่ตามแนวคลองกุฎีควา

ที่ซุ้มประตูกำแพงวัดทิศตะวันตก ส่วนบนของซุ้มน่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูงมีการพังทลายลงคงปรากฏเพียงผนังรองรับส่วนบนเป็นเสากรอบประตูย่อเก็จฉาบปูน น่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูง ด้านข้างทำเป็นซุ้มบันแถลงซ้อนกัน 2 ชั้นฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่แอนท้องสำภาคล้ายกับที่วัดกุฎีควาและ วัดมเหยงคณ์

1.4 การวางผังหลุมขุดแต่งทางโบราณคดี

การวางผังหลุมขุดแต่งใช้ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส (GRID SYSTEM) ขนาด 5x5 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด ในการกำหนดจุดตาย (O.FIXED POINT) อยู่ที่จุด BM. 00 ซึ่งทำการสำรวจและวางผังหลุมขุดแต่ง โดยกำหนดให้จุดกึ่งกลางของแกนหลักทั้งสี่ทิศอยู่ที่จุดกึ่งกลางของปราสาทประธานเป็นจุดกำหนดตายตัว จากจุดกำหนดตายตัววางเส้นแกน (BASE LINE) ในแนวทิศเหนือ ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก โดยเส้นแกนจะตัดกันตรงจุด O.FIXED POINT พอดี สามารถแบ่งพื้นที่เป็นหลุมขุดแต่งทางโบราณคดีของโบราณสถานวัดสมณ โกฎารามออกเป็น 4 ZONE ดังนี้

ZONE1 ครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ การเรียกชื่อหลุมขุดแต่งคือ N1E1,N1E2,...N2E1,...ตามลำดับ

ZONE 2 ครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ การเรียกชื่อหลุมขุดแต่งคือ S1E1,S1E2,...S2E1,...ตามลำดับ

ZONE 3 ครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ การเรียกชื่อหลุมขุดแต่งคือ S1W1,S1W2,...S2W1,...ตามลำดับ

ZONE 4 ครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ การเรียกชื่อหลุมขุดแต่งคือ N1W1,N1W2,...N2W1,...ตามลำดับ

1.5 เทคนิคการขุดแต่งโบราณสถาน

การขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามใช้เทคนิคการขุดแต่ง โดยการขุดลอกชั้นดินทับถมด้วยเครื่องมือหนักประเภท จอบ, เสียมและเครื่องมือประเภทเบา โดยขึ้นอยู่กับ ลักษณะของงาน,สภาพโบราณสถาน และดุลยพินิจของนักโบราณคดีที่ควบคุม โดยแบ่งเทคนิคการขุดแต่งดังนี้

1.5.1 บันทึกรูปภาพพื้นที่ก่อนการดำเนินการที่จะขุดแต่งด้วยภาพถ่าย ทั้งฟิล์มสีและฟิล์มสไลด์ทั้งหมด

1.5.2 การขุดแต่งโดยรอบโบราณสถานใช้วิธีขุดหลุมตรวจสอบหาขอบเขตฐานของโบราณสถานตามผังหลุมขุดแต่ง เพื่อการขุดลอกชั้นดินทับถมให้ถึงชั้นพื้นดินเดิม โดยยึดระดับแนวอิฐชั้นสุดท้ายเป็นเกณฑ์

1.5.3 การขุดแต่งภายในโบราณสถานที่มีการทับถมจะกำหนดตามระดับของแนวโบราณสถานเดิม โดยใช้วิธีขุดหลุมตรวจสอบหาแนวฐานและพื้นเดิมก่อน แล้วขุดแต่งตามระดับของพื้นและฐานเดิม

1.5.4 เมื่อขุดแต่งแล้วเสร็จในแต่ละหลุมขุดแต่ง หรือบริเวณขุดแต่งแต่ละแห่ง ได้ทำความสะอาดโดยเก็บกวาดทุกครั้ง

1.6 เทคนิคการขุดค้นทางโบราณคดี

การขุดค้นทางโบราณคดีวัดสมณโกฏฐาราม กำหนดขนาดของหลุมขุดค้น 3x3 เมตร จำนวน 2 หลุม โดยใช้ผังหลุมขุดค้นระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส (GRID SYSTEM) กำหนดพื้นที่ขุดค้นตามผังบริเวณในการขุดแต่ง โดยที่เส้นระดับสมมติ (DATUM LINE) อยู่ที่จุดเดียวกันกับจุดกำหนดตายตัว (FIXED POINT) ซึ่งอยู่ที่จุด BM. 00

หลุมขุดค้นที่ 1 (TP.I) อยู่บริเวณปรางค์ประธานด้านทิศตะวันตก ตำแหน่งหลุม S1W1

หลุมขุดค้นที่ 2 (TP.II) อยู่บริเวณฐานด้านทิศเหนือของเจดีย์รายหมายเลข 4 ตำแหน่งหลุม N2W6

วิธีการขุดค้นจะทำการขุดตามระดับสมมติ ระดับละ 20 เซนติเมตร โดยกำหนดมุมระดับมาตรฐานไว้ที่มุมหลุมขุดค้น เพื่อใช้ควบคุมการขุดให้มีความลึกสม่ำเสมอโดยตลอด และใช้บันทึกระดับของโบราณวัตถุและร่องรอยกิจกรรมต่าง ๆ ที่พบในระหว่างการขุดค้นเพื่อให้สามารถกำหนดชั้นวัฒนธรรมได้ถูกต้องและยังใช้ควบคุมการทำผังชั้นดินด้วย

1.7 วิธีการเก็บและบันทึกข้อมูลของการขุดค้น

1.7.1 โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดตรวจและขุดค้นทุกอย่าง จะต้องนำมาลงบัญชีตามระดับชั้นดิน แล้วบรรจุพร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดลงในแบบบันทึก

1.7.2 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะดินทุกชั้นในหลุมขุดตรวจและขุดค้นนั้น เช่น สีของดิน องค์ประกอบของดินที่ผิวดินได้แก่ ถ่าน หรือร่องรอยของดินที่ถูกเผาไหม้ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำชั้นดิน (PROFILE) และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชั้นดินกับโบราณวัตถุที่ขุดพบ

1.7.3 เกี่ยวกับเศษภาชนะดินเผาที่ได้จากการขุดตรวจ และขุดค้นตามชั้นดินต่าง ๆ จะนำมาล้างทำความสะอาด ผึ่งแดดให้แห้ง แยกประเภทเป็นอย่างชนิดที่เคลือบและไม่เคลือบ นำไปชั่งน้ำหนัก แล้วแยกเป็นส่วนต่าง ๆ ของภาชนะ คือ ปาก , ไหล่ , ลำตัว , (มีลวดลายและไม่มีลวดลาย) , ก้นหรือฐาน , ฝา และส่วนอื่น ๆ แล้วคัดเลือกตัวอย่างของส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อถ่ายภาพหรือวาดรูป (DRAWING)

จากนั้นศึกษาถึงความหนาแน่นของเศษภาชนะดินเผา (และโบราณวัตถุอื่น ๆ) ที่พบในหลุมขุดค้นตามชั้นดินต่าง ๆ ที่ได้บันทึกลงตารางไว้แล้ว นำมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชั้นดินกับการอยู่อาศัยของคนในอดีต จากหลุมขุดค้น)ตลอดจนวัฒนธรรมของคน ณ บริเวณนั้น ๆ (ทั้งหลุมตรวจและหลุมขุดค้น)

1.7.4 การกำหนดอายุของข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการขุดตรวจและขุดค้น จะนำมาศึกษาเปรียบเทียบ (RELATIVE CHRONOLOGY) กับโบราณวัตถุที่กำหนดอายุหรือแหล่งเตาที่แน่นอนแล้ว กับแหล่งโบราณคดีอื่น ๆ หรือศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์จาก โบราณวัตถุระหว่างหลุมขุดตรวจ ขุดค้นทั้ง 2 หลุม ในกรณีที่ไม่ทราบแหล่งผลิต หรืออายุสมัยของ โบราณวัตถุที่แน่นอนจากแหล่งอื่น

1.7.5 เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล

- ทะเบียนโบราณวัตถุ (REGISTER OF BAG CONTENTS) เป็นแบบบันทึกรายละเอียดของโบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้นประกอบด้วย ชื่อแหล่งโบราณคดี (SITE) ลำดับถุงที่เก็บ (BAG NO.) ตำแหน่งและวันเดือนปี (SQUARE , LEVEL , DATE) และรายละเอียดของโบราณวัตถุที่เก็บบรรจุในถุง (DESCRIPTION AND COMMENTS)

- แบบบันทึกประจำวัน (FIELD RECORD) เป็นแบบบันทึกข้อมูลการขุดค้นตามระดับชั้นดินสมมติ แต่ละวันที่ดำเนินงาน ประกอบด้วย ชื่อแหล่งโบราณคดี (SITE) พื้นที่ขุดค้น (AREA) หลุมขุดค้น (PIT) ระดับชั้นดินสมมติ (LEVEL) หรือชั้นดินธรรมชาติ (LAYER) วันเดือนปี (DATE) แผนผัง (PLAN) เป็นตารางกลางของแบบบันทึกตามตราส่วนต่าง ๆ ที่กำหนดตามความเหมาะสมในแต่ละแหล่งโบราณคดีละเอียดของดิน (SOIL DESCRIPTION) และบันทึก

ข้อมูลโดยละเอียด (FULL DESCRIPTION AND COMMENTS) การเขียนดูโบราณวัตถุมีรายละเอียดดังนี้คือ

AY ' 99
สมณโกฏฐาราม
GRID N1E2
FINDS
1 สิงหาคม 1999

นอกจากนี้ยังมีแบบบันทึกโบราณวัตถุพิเศษ (SPECIAL FIND LIST) สำหรับโบราณวัตถุบางชิ้นที่มีสภาพสมบูรณ์ เช่น ภาชนะดินเผาสภาพสมบูรณ์เต็มใบ พระพุทธรูป เป็นต้น ในแบบบันทึกจะกำหนดหมายเลขโบราณวัตถุชิ้นพิเศษแยกโบราณวัตถุทั่วไป กำหนดสัญลักษณ์ไว้ที่ดูว่า S.F.#... ในแบบบันทึกจะเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ของโบราณวัตถุ เช่น ลักษณะของโบราณวัตถุ ชนิดวัสดุ ขนาด เป็นต้น

1.8 การเก็บหลักฐานและบันทึกข้อมูลของการขุดแต่ง

1.8.1 ทำการถากถางวัชพืช และต้นไม้ขนาดเล็ก เว้นแต่ต้นไม้ขนาดใหญ่

1.8.2 ถ่ายภาพบันทึกสภาพปัจจุบันของโบราณสถาน และสภาพบริเวณพื้นที่ดำเนินการทั้งหมดด้วยภาพสี-สไลด์

1.8.3 ทำการสำรวจวงผังครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด พร้อมกำหนดชื่อหลุมขุดแต่ง และชื่อโบราณสถาน

1.8.4 เขียนแบบบันทึกสภาพปัจจุบันรูปตั้ง และ PLAN ของโบราณสถานแต่ละแห่ง พร้อมผังบริเวณทั้งหมด ลงบน DRAFTING FILM กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม

1.8.5 ขณะขุดแต่งทำความสะอาด จะจัดเก็บโบราณวัตถุตาม GRID ใส่ถุงพลาสติก

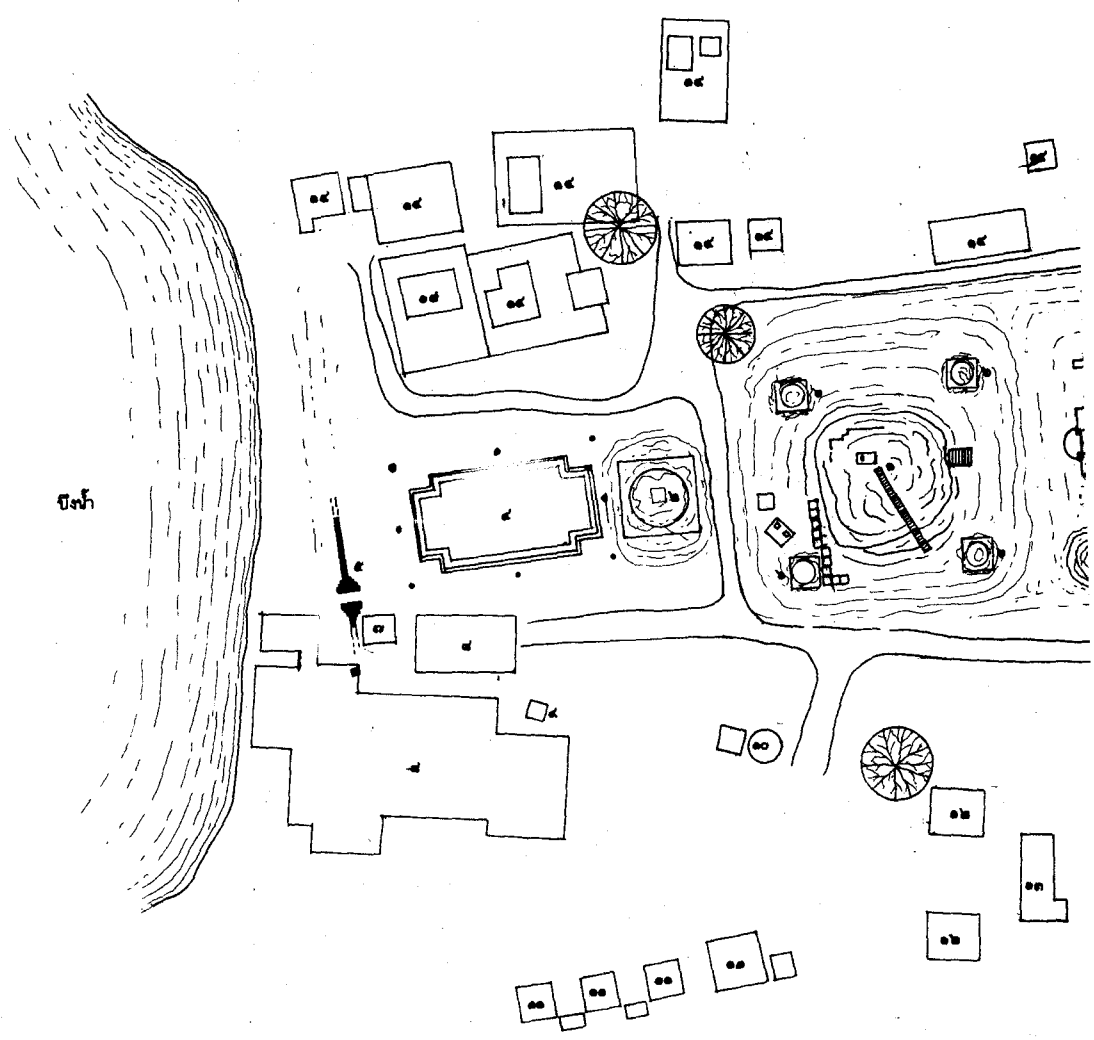
1.8.6 เขียนแบบหลังการขุดแต่ง ลงบน DRAFTING FILM

1.8.7 ถ่ายภาพบันทึกสภาพหลังการขุดแต่ง

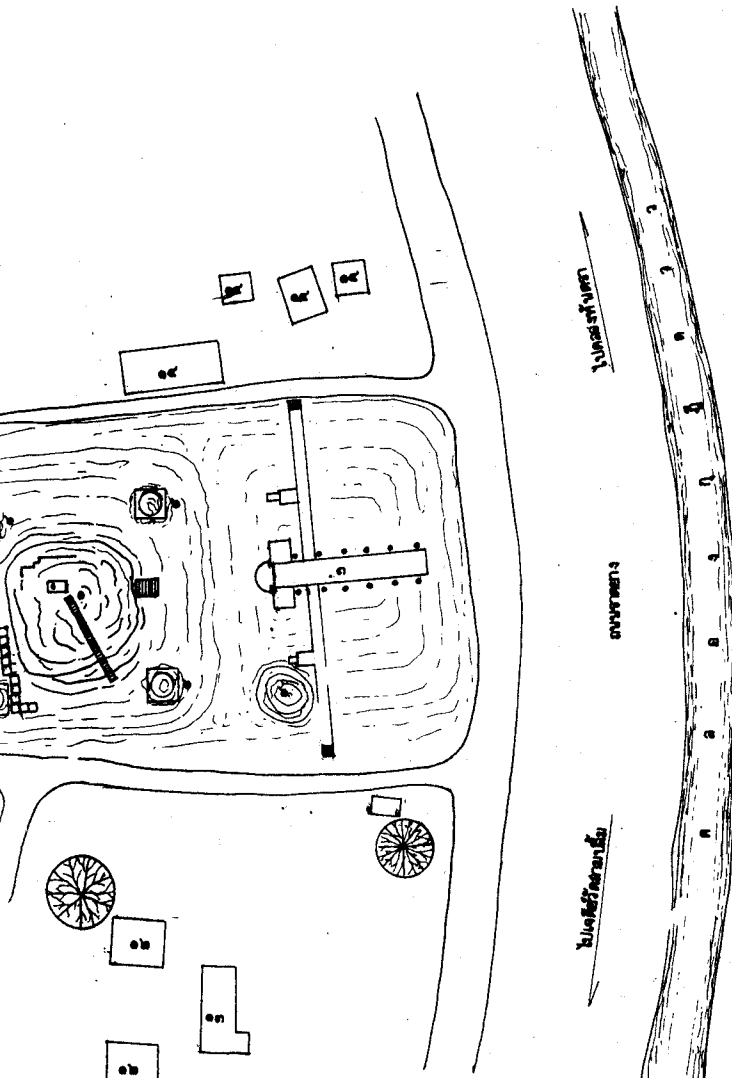
1.8.8 ถ่ายภาพโบราณวัตถุ พร้อมวิเคราะห์ และเขียนภาพลายเส้นของโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ

1.8.9 จัดบันทึกประจำวัน และถ่ายภาพบันทึกการทำงานทุกขั้นตอนของการขุดค้น ขุดแต่ง

1.8.10 จัดทำรายงานเบื้องต้นเกี่ยวกับโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม

รายการ	
1.	ปรางค์ประธาน
2.	เจดีย์ประธาน
3.	วิหาร
4.	พระอุโบสถ
5.	ซุ้มประตู แนวกำแพงวัด
6.	เจดีย์ราย
7.	ศาล
8.	ศาลา
9.	หอระฆัง
10.	บึงท่า
11.	กุฏิพระ
12.	บ้านพักภิกษุสามเณร
13.	สนาม
14.	บ้านพักราษฎร

ผังเค้าโครง

มาตราส่วน 1 : 50,000 (โดยประมาณ)

รายการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานกำกับดูแลที่ดิน
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพหลโยธิน
 อ.พหลโยธิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมศักดิ์ คุ้มดี	
ช่างเขียนแบบ	นายวิฑูรย์ วัฒนคุณากร	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ศรคอง	กช-เม
นักโบราณคดี	นายเสกสรรค์ นาคสมบูรณ์	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายอภิรักษ์ วัฒนศิริ	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

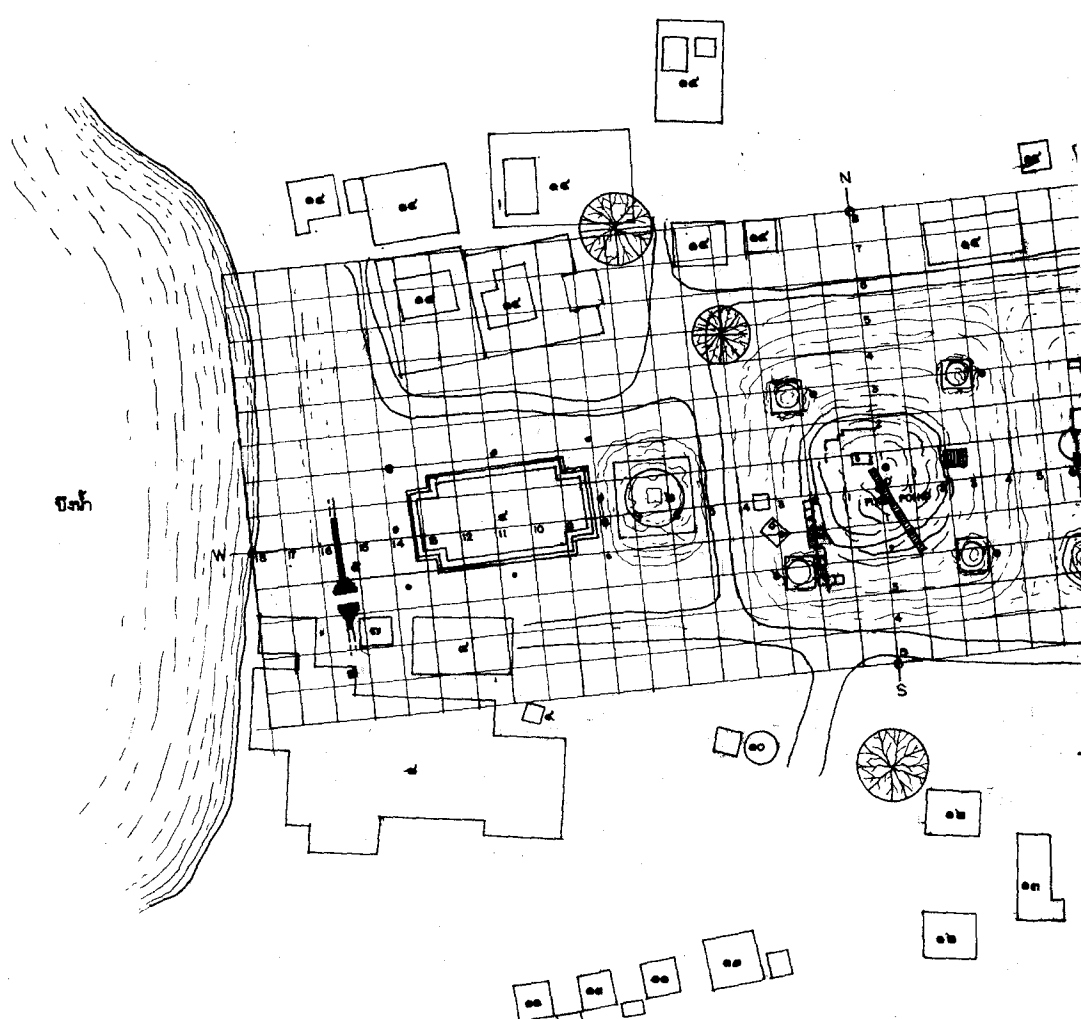
ดร.จิโรจราชพรุปนแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

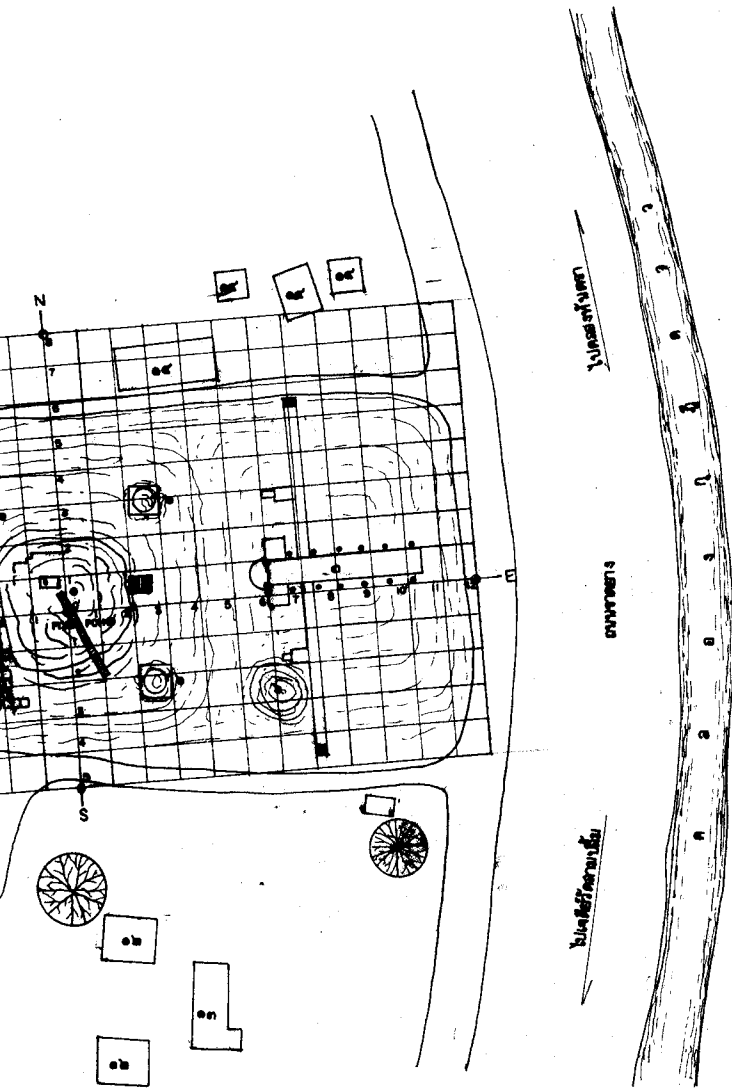
เห็นชอบอนุมัติ

นายช่างวิชาการ		
นายช่างโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุลของช่าง	วันที่	หมายเหตุ	วันที่	แบบทนาย	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
1.	นายสมศักดิ์ คุ้มดี					36	1
2.	นายสมศักดิ์ คุ้มดี				รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (ภาพก่อนการขุดแต่ง)		
3.	นายวิฑูรย์ วัฒนคุณากร				ผู้ทำ : ส.พหลโยธิน ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา		
4.	นายเฉลิมชัย ศรคอง				ผู้ทำ : ส.พหลโยธิน ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา		
5.	นายเสกสรรค์ นาคสมบูรณ์				ผู้ทำ : ส.พหลโยธิน ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา		
6.	นายอภิรักษ์ วัฒนศิริ				ผู้ทำ : ส.พหลโยธิน ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา		
7.	นายเสกสรรค์ นาคสมบูรณ์				ผู้ทำ : ส.พหลโยธิน ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา		
ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุลของช่าง	วันที่	หมายเหตุ	สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๑ พระนครศรีอยุธยา			
1.	นายสมศักดิ์ คุ้มดี			กรมศิลปากร			
2.	นายสมศักดิ์ คุ้มดี						

รายการ	
1	ปรางค์ประธาน
2	เจดีย์ประธาน
3	วิหาร
4	พระอุโบสถ
5	ปูชนียวัตถุ แนวกำแพงวัด
6	เจดีย์ราย
7	ศาล
8	ศาลา
9	ทอระฉิ่ง
10	ถังน้ำ
11	คูน้ำ
12	บ้านพักสงฆ์
13	สนาม
14	บ้านพักภิกษุ

ผังผัง

มาตราส่วน 1 : 50,000 (โดยประมาณ)

รายการ

คำเป็นงานโดย
นางสุนันทา จิตต์
๑๖ หมู่ ๑ ต.เมืองเก่า
จ.นนทบุรี

นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์
นางสุนันทา	นางสุนันทา จิตต์

คร.จ.วิเศษ

นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	

เพื่อทราบ/อนุมัติ

นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	
นางสุนันทา	

ลำดับที่	คณะกรรมการควบคุมผัง	วันที่	หมายเหตุ	รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผนที่
1.	นายลัด แดงเอียด					36	2
2.	นายอนุช ธิราชกุล						
3.	นายอนุช ธิราชกุล						
4.	นายอนุช ธิราชกุล						
5.	นายอนุช ธิราชกุล						
6.	นายอนุช ธิราชกุล						
7.	นายอนุช ธิราชกุล						
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วันที่	หมายเหตุ	สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนคร กรุงเทพฯ			
1.	นายอนุช ธิราชกุล			กรมศิลปากร			
2.	นายอนุช ธิราชกุล						

บทที่ 2

โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง

2.1 สภาพทั่วไปและลักษณะแผนผัง (แผนผังที่ 1)

ลักษณะแผนผังที่ปรากฏเป็นวัดที่ตั้งในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก โดยมีเจดีย์ทรงปราสาทเป็นประธานของวัด ล้อมรอบด้วยระเบียงคด พื้นที่ภายในระเบียงคดยังปรากฏเจดีย์รายที่มุมทั้งสี่ของปราสาท วิหารตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกมีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่อย่างเด่นชัด โดยที่ท้ายวิหารต่อเชื่อมกับระเบียงคด ส่วนอุโบสถตั้งอยู่ด้านหลังปราสาทประธานทางด้านทิศตะวันตก โดยที่อุโบสถดังกล่าวหันหน้าไปทางทิศตะวันตก มีประตูทางเข้าที่ผนังด้านทิศเหนือและทิศใต้ ด้านละ 2 ประตู ปรากฏซุ้มประตูทางเข้าของกำแพงวัดทางด้านทิศตะวันตก ส่วนเจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) ตั้งอยู่ทางด้านผนังทางด้านทิศตะวันออกเกือบชิดฐานอุโบสถ ลักษณะแผนผังในสมัยเดิมคงจะถูกล้อมรอบด้วยคลองในชั้นนอกและมีกำแพงวัดเป็นสิ่งกำหนดขอบเขตของโบราณสถานในชั้นใน

2.2 ลักษณะโบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง

2.2.1 ปราสาทประธาน (โบราณสถานหมายเลข 1) (แผนผังที่ 2-6) (รูปที่ 31-34)

จากผลการขุดแต่งพบเฉพาะส่วนฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้าย่อเก็จ ซึ่งมุมกลางมีขนาดใหญ่ ขนาดของฐานในแนวเหนือ-ใต้ กว้าง 17.50 เมตร ส่วนแนวตะวันออก-ตะวันตกกว้าง 20.00 เมตร มีมุขยื่นออกมาทางด้านทิศตะวันออก มีบันไดทางขึ้น 2 ข้างทางด้านมุขทิศตะวันออกเพียงด้านเดียว มีความสูงจากระดับพื้นถึงส่วนที่เหลือน้อยประมาณ 11.00 เมตร ฐานเชิงชั้นแรกสูง 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานบัวลูกแก้วรองรับส่วนฐานของชั้นที่ 2 โดยมีพื้นปูกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 32x32 เซนติเมตร ปูอยู่บนลานทักษิณชั้นแรก ตั้งแต่ส่วนฐานชั้นที่ 2 ขึ้นไปมีการพังทลายลงจนหมด คงเหลือแต่ส่วนแกนในของฐานปราสาทเท่านั้น

ฐานปราสาทด้านทิศเหนือปรากฏการพังทลายมากกว่าด้านอื่น เนื่องจากการลักลอบขุดเจาะหาโบราณวัตถุในสมัยปัจจุบัน ปรากฏให้เห็นฐานของเจดีย์องค์เดิมที่ถูกปราสาทสร้างครอบทับ (รูปที่ 35)

ระเบียงคด(รูปที่ 36-38) ล้อมรอบปราสาทประธานและต่อเชื่อมกับท้ายวิหารทางด้านทิศตะวันออก พบหลักฐานเพียงส่วนพื้นภายในที่ปรากฏบ่อบัว พบทั้งหมดสามแห่งทางด้านระเบียงคดทิศตะวันตก พบแนวเสากลมแต่ฉาบปูนเป็นแปลเคลือบ ปรากฏบันไดทางขึ้นหลักทั้งสองข้างทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกซึ่งมีการก่อประกบเพิ่มอีก 3 แห่งของระเบียงคดทางด้านนี้ ส่วนอีกสองด้านพบร่องรอยของบันไดด้านละ 5 แห่งเป็นการก่อประกบเพิ่มเช่นเดียวกัน ระเบียงคด

มีขนาดความกว้างทางด้านทิศตะวันออก 5.00 เมตร ส่วนอีกสามด้านมีขนาดความกว้าง 6.50 เมตร ระเบียงคดล้อมรอบปราสาทมีขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 45x45 เมตร

ผนังระเบียงคดรอบนอกมีขนาดความกว้าง 0.50 เมตร เป็นอิฐขนาดใหญ่ 7x17x35 เซนติเมตร ส่วนที่ผนังด้านในปรากฏร่องรอยของผนังระเบียงขนาดเล็กมีเสาอิงในระเบียง ขนาดของผนังระเบียงประมาณ 30 เซนติเมตร ที่จุดกึ่งกลางของระเบียงคดด้านในพบฐานของซุ้มประตูทางเข้า ปรากฏหลักฐานเพียงชุดฐานบัวคว่ำอยู่ติดกับพื้น มีแนวร่องน้ำเป็นขอบเขตภายในของระเบียงคด

ร่องน้ำเป็นแนวร่องรูปสามเหลี่ยมวางอิฐในแนวตั้ง ใช้อิฐวางในแนวนอนปิดทับหน้าแล้วฉาบปูนทับอีกชั้นหนึ่ง แนวร่องน้ำจะล้อมรอบซุ้มประตูทางเข้าภายในทั้งสามด้านด้วย

ที่ซุ้มประตูทางเข้าสู่ปราสาททางด้านทิศใต้ พบว่ามีฐานของเจดีย์รายขนาดเล็กสร้างทับอยู่ 2 องค์ (รูปที่ 39) เป็นฐานย่อมุมไม้สิบสอง และยังพบฐานโบราณสถานขนาดเล็กเรียงรายตามแนวฐานปราสาทด้านทิศใต้และทิศตะวันตก

ระดับพื้นของปราสาทประธานมี 2 ระดับ (รูปที่ 40) เป็นพื้นอิฐรองรับแล้วฉาบปูนเป็นพื้นในระดับล่าง ส่วนพื้นระดับบนเป็นพื้นปูอิฐหักฉาบปูนเช่นเดียวกันแต่เป็นพื้นระดับเท่ากับพื้นภายในของระเบียงคดและทับแนวร่องน้ำดังกล่าว

พื้นปรับระดับเดิมจะฉาบปูนที่ผิวพื้น ลักษณะของเทคนิคการก่อสร้างสมัยนี้จะก่ออิฐสอดิน การวางเรียงอิฐเป็นแนวเดียวกันตลอด โบราณสถานในสมัยแรกจะยังไม่มีระเบียงคด คงถูกล้อมรอบด้วยแนวกำแพงแก้วขนาดเล็ก

จากการขุดเจาะที่ฐานปราสาทประธานด้านทิศเหนือ (หลุม NIWI) (รูปที่ 41) พบเพียงฐานชั้นแรกของโบราณสถานองค์เดิมเท่านั้น นอกนั้นพังทลายลงจนเกือบหมด เป็นเทคนิคการก่ออิฐสอดิน (ขนาดของอิฐ 5x15x30 เซนติเมตร) ฐานชั้นแรกมีความสูงประมาณ 2.50 เมตร ส่วนฐานชั้นบน ถัดขึ้นไปไม่ปรากฏร่องรอยที่แน่ชัด สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นส่วนฐานของเจดีย์สมัยแรกนี้ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณหรือฐานไพที (รูปที่ 42) ที่ต่อเชื่อมกับเจดีย์มุมเป็นเจดีย์ที่มีฐานย่อมุมไม้สิบสอง โดยน่าจะมีบันไดทางขึ้นสู่ฐานประทักษิณที่จุดกึ่งกลางฐานทั้ง 4 ทิศ (จากการขุดตรวจสอบพบที่ด้านทิศใต้) ซึ่งสูงประมาณ 50 เซนติเมตร จากพื้นระดับแรกสุด (รูปที่ 43) (ได้ทำการขุดตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน) ฐานย่อเก็จถูกรองรับด้วยฐานประทักษิณซึ่งเชื่อมกับจุดกึ่งกลางฐานของเจดีย์มุม (สมัยแรก) ทั้ง 4 องค์ (รูปที่ 44)

2.2.2 วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2) (แผนผังที่ 7-9)

วิหารตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกของปราสาทประธาน จากการขุดแต่งทางโบราณคดีของพื้นที่บริเวณวิหารมีความลึกจากระดับดินก่อนขุดแต่งความลึกเฉลี่ยประมาณ 1.00 เมตร พบว่าวิหารมีขนาด 9 ห้องไม่รวมมุขหน้าและมุขหลัง มีความกว้าง 18 เมตร ส่วนความยาวจนชิดขอบ

ถนนทางด้านทิศตะวันตกยาวประมาณ 38 เมตร แต่ขอบเขตความยาวของวิหารยังไม่แน่ชัดเนื่องจากถนนด้านหน้าตัดผ่านอยู่ (รูปที่ 45)

ฐานวิหาร (รูปที่ 46) เป็นชุกฐานปัทม์ ฐานทางด้านทิศใต้มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 1.00 เมตร ส่วนฐานทางด้านทิศเหนือมีสภาพการพังทลายมากกว่าทางด้านทิศใต้ ฐานวิหารทางด้านทิศตะวันตกจะต่อเชื่อมกับบันไดทางขึ้นของระเบียงคดทั้งสองด้าน ฐานวิหารทางด้านทิศตะวันออกไม่ทราบขอบเขตและรูปแบบที่แน่ชัด แต่น่าจะมีมุขด้านหน้าและฐานน่าจะเป็นชุกฐานปัทม์เช่นเดียวกัน

ผนังและพะไล (รูปที่ 47) ผนังและพะไลมีความกว้างอย่างละ 1.50 เมตร รวม 3 เมตร ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับแนวเสารับหลังคาบนพะไล ผนังและพะไลทางด้านทิศเหนือมีสภาพพังทลายมากกว่าทางด้านทิศใต้

เสา (รูปที่ 48) บนพื้นวิหารพบแนวเสากลมสองแถว เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ระยะห่างระหว่างเสา 2.50 เมตร แนวเสาที่พบส่วนใหญ่มีสภาพพังทลายลงจนเกือบหมด มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 1 เมตร

พื้น (รูปที่ 49) พื้นภายในวิหารพบพื้นปูอิฐขนาดขนาด 7x17x35 เซนติเมตร รองรับพื้นปูกระเบื้องแผ่นดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 32x32 เซนติเมตร พื้นวิหารมีสภาพทรุดเอียงลงของพื้นตรงกลางจากระดับโดยเฉลี่ย ปรากฏร่องรอยของการเผาไหม้ในสมัยอดีต

ฐานชุกชี (รูปที่ 50) ที่ฐานชุกชีประดิษฐานพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่หันหน้าทางทิศตะวันออก ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมซึ่งเป็นฐานที่สร้างครอบฐานเดิมในสมัยปัจจุบัน

การขุดตรวจสอบตามแนวยาวของฐานวิหารทั้งสองข้าง (รูปที่ 51-52) หลังการขุดแต่งสร้างตั้งทับอยู่บนฐานวิหารสมัยแรกซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าฐานวิหารสมัยหลัง ฐานวิหารสมัยแรกมีความกว้าง 19 เมตร ส่วนฐานวิหารสมัยหลังมีความกว้าง 18 เมตร รูปด้านของฐานวิหารในสมัยแรกสูงเฉลี่ย 50 เซนติเมตร จากการขุดตรวจสอบฐานพบว่าฐานสมัยแรกก่ออิฐรอบนอกและก่อเอ็นภายในแล้วถมทับด้วยเศษอิฐและดินเป็นระยะตามช่อง

พื้นที่ในวิหาร พบการปูพื้น 3 สมัย ในสมัยที่ 1 เป็นพื้นปูอิฐอยู่ใต้ระดับของพื้นสมัยที่ 2 ประมาณ 40 เซนติเมตร ส่วนพื้นสมัยที่ 2 อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยที่ 3 ประมาณ 15 เซนติเมตร ซึ่งพื้นสมัยที่ 2 เป็นพื้นปูอิฐฉาบปูน พื้นสมัยที่ 3 เป็นพื้นปูอิฐแล้วปูทับด้วยแผ่นกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 32x32 เซนติเมตร

เสาในวิหารที่รองรับส่วนบนหลังคาปรากฏร่องรอยของรูปแบบเสาแบบเดียวเป็นเสากลมเสาในสมัยที่ 1 ถูกรื้อออกแล้วสร้างเสาในสมัยหลังตรงตำแหน่งของเสาสมัยแรก ส่วนต่อม่อเสาดังอยู่บนแกนเอ็นโครงสร้างภายในของวิหารซึ่งต่อเชื่อมติดกันตรงตำแหน่งของเสาพอดี (เช่นเดียวกับโครงสร้างของวัดมเหยงคณ์) เป็นเสาสี่เหลี่ยมคดมุมสูง 20 เซนติเมตร แต่ละด้านมีขนาดความกว้าง 100 เซนติเมตร ส่วนมุมคดมีขนาดหน้ากว้าง 25 เซนติเมตร ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนบนฐานชุกชี

เสาในสมัยที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นเสากลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ก่ออิฐเรียงเป็นวงกลมขึ้นไปและฉาบปูนรอบนอกเสา เสาสมัยนี้ตั้งอยู่บนตอม่อดังกล่าว (รูปที่ 53)

ฐานชุกชี (รูปที่ 54) มีการก่อพอกทับ 3 สมัย เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวก (น่าจะประทับยืน) ขนาดของฐานชุกชีกว้าง 8 เมตร ยาว 10 เมตร มีแนวเสาตั้งอยู่บนฐานแถวละ 2 ต้น ฐานชุกชีสมัยที่ 1 เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวกทั้งสองข้าง มีพระประธานตั้งอยู่ตรงกลาง ฐานชุกชีสมัยที่ 2 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างทางด้านข้าง ปรับระดับพื้นภายในวิหารขึ้นมาจากสมัยแรก ฐานชุกชีสมัยที่ 3 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างของฐานชุกชีทางด้านข้างประมาณ 1 เมตร สร้างฐานพระอันับประดิษฐานรอบพระประธานบนฐานชุกชี เสายังคงเป็นเสากลมเช่นเดิม ปรับระดับพื้นบนวิหารขึ้นมาจากสมัยที่ 2 ประมาณ 15 เซนติเมตร แล้วปูกระเบื้องดินเผาทับบนอิฐอีกชั้นหนึ่ง

ผนังและพะไล ปรากฏ การก่อสร้างทับกัน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นฐานในสมัยแรก ครั้งที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นการก่อสร้างทับบนฐานในสมัยแรก ในสมัยแรก ผนังและพะไล มีขนาดความกว้างอย่างละ 2 เมตร รวมด้านละ 4 เมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าในสมัยที่ 2-3 ที่สร้างทับอยู่ โครงสร้างภายในของฐานผนังและพะไลดังกล่าวจะก่อขอบอิฐผนังรอบนอกขึ้นมาแล้วปรับถมด้วยดินและเศษอิฐพร้อมกับก่อเอ็นกันทุกระยะเป็นช่อง ๆ ห่างกันประมาณ 1 เมตร ในสมัยที่ 2-3 เป็นการก่อสร้างทับบนฐานสมัยแรก และลดขนาดของวิหารให้เล็กลงจากเดิมเล็กน้อย แต่รูปแบบทางสถาปัตยกรรมยังคงแบบเดิมไว้ เป็นเพียงการปรับระดับพื้นที่ทั้งในและนอกวิหารให้สูงขึ้นกว่าสมัยแรก (รูปที่ 55) ผนังและพะไลในสมัยนี้มีความกว้างอย่างละ 1.50 เมตร รวม 3 เมตรทั้งสองข้าง โครงสร้างที่ฐานจะเป็นการก่ออิฐเรียงขึ้นมาจากฐานชั้นล่างสุด ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างสมัยแรก

จากหลักฐานภายหลังการขุดแต่งไม่พบร่องรอยของเสาบนพะไลเนื่องจากอาจจะมีสาเหตุจากการพังทลายและถูกรบกวน สันนิษฐานว่าน่าจะมีเสาบนพะไล เพราะเป็นอาคารขนาดใหญ่ ผนังและพะไลมีความกว้าง สัดส่วนของอาคารมีความสูงสง่าซึ่งควรจะต้องมีชายคาของชั้นหลังคาสมัยสุดท้ายเพื่อป้องกันฝนและหลักฐานจากภาพวาดในจดหมายเหตุแกมปีเฟอร์ที่เขียนไว้ในสมัยพระเพทราชาที่ปรากฏมีเสาบนพะไลรองรับชายหลังคาสุดท้าย

2.2.3 อุโบสถ (โบราณสถานหมายเลข 3) (รูปที่ 56-60) (แผนผังที่ 10-14)

อุโบสถวัดสมณ โภควัฒารามตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของปรางค์ประธาน มีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน ฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ตั้งบนฐานหน้ากระดานสูง 1 เมตร ในชั้นแรกถัดขึ้นไปเป็นชุกฐานบัวลูกแก้วอกไก่ที่รองรับส่วนของผนังทับ หันหน้าไปทางทิศตะวันตกมีรูปทรงแอ่นโค้งในลักษณะคล้ายเรือลำภา ทั้งทางด้านกว้างและด้านยาวของตัวอาคาร โดยสังเกตเห็นได้ชัดตั้งแต่ส่วนฐานขึ้นไปจนถึงส่วนยอด เป็นอาคารที่มีมุขลดโดยมุขทางด้านตะวันออก-ตะวันตกสูงกว่าผนังด้านเหนือ-ใต้ บัวหัวเสาทำเป็นบัววงเหมือนกับวิหารของวัดกุฎีดาว

แผนผังของอุโบสถเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 14 เมตร ยาว 26 เมตร เป็นอาคารขนาด 7 ห้องเสา ทำเป็นอาคารที่สร้างมุขขึ้นทางด้านหน้าและหลังแต่ที่มุขทั้งสองสร้างเป็นผนังทึบแทนที่จะเป็นมุขโปร่ง ปรากฏฐานเสาไม้ของคันทวยของผนังทางด้านนอก ผนังทั้ง 4 ด้านมีสภาพสมบูรณ์เมื่อเทียบกับโบราณสถานอื่นของวัด แต่มีลักษณะของการทรุดตัวแยกร้าวให้เห็นชัดเจนเหนือขึ้นไปเป็นหลังคาซึ่งสร้างครอบในสมัยปัจจุบัน

- มุขทางด้านทิศตะวันออกกว้าง 4 เมตร ยาว 10 เมตร ส่วนของเสาอิงผนังที่เหลือสูงสุด 15 , 11 และ 9 เมตรตามลำดับ
- มุขทางด้านทิศตะวันตกกว้าง 4 เมตร ยาว 10 เมตร ส่วนของเสาอิงผนังที่เหลือสูงสุด 15 , 11 และ 9 เมตรตามลำดับเท่ากัน ที่ผนังด้านนี้ซึ่งเป็นด้านหน้าปรากฏซุ้มหน้าต่าง ซึ่งมีแห่งเดียวเท่านั้นลักษณะของหน้าต่างก่อเป็นซุ้มโค้งทรงบันแถลง ครอบหน้าบันมีชั้นเดียว ภายในซุ้มหน้าบันมีร่องรอยของการฉาบปูนซึ่งน่าจะลงรักปิดทอง

ผนังทางด้านทิศเหนือ-ทิศใต้ ส่วนของเสาอิงผนังที่เหลือสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 12 เมตร ปรากฏซุ้มประตูทางเข้าด้านละ 2 แห่ง กว้างประมาณ 1.50 เมตรเท่ากัน

สภาพภายใน (รูปที่ 61-63) ของอุโบสถยังคงใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์ และชุมชนในปัจจุบันอยู่ ซึ่งมีการเทพื้นปูนคอนกรีตทับพื้น , ฐานชุกชี และ เสาเดิม เสาภายในไม่ปรากฏให้เห็นเนื่องจากการสร้างทับตรงตำแหน่งเดิมของสมัยปัจจุบัน แต่จากรูปแบบของอาคารที่มีขนาดกว้างและยาวอย่างมากจึงน่าจะมีเสารองรับเครื่องบนหลังคาที่ทำด้วยไม้ซึ่งพังทลายลงจนหมดแล้ว จากรูปแบบบัวหัวเสาที่เป็นบัววงและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับวิหารของวัดกุฎีดาวดังกล่าว เสาภายในของอุโบสถหลังนี้น่าจะเป็นเสาสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ฐานชุกชีเดิมไม่สามารถขุดแต่งตรวจสอบได้เนื่องจากการใช้งานในปัจจุบันประกอบกับมีพระประธานขนาดใหญ่และพระพุทธรูปตั้งเรียงรายบนฐานชุกชีใหม่อยู่เป็นจำนวนมาก

ได้ทำการขุดตรวจสอบที่พื้นบริเวณทางด้านทิศเหนือ (NIW11 และ N2W11)และทิศใต้ (S3W10 และ S4W10) ของอุโบสถ ซึ่งเป็นการพิสูจน์ที่พื้นโดยรอบอุโบสถดังกล่าวพบว่า มีการปรับระดับถมพื้น 3 สมัย (รูปที่ 64)

สมัยที่ 1 อยู่ใต้ระดับพื้นเดิม ประมาณ 0.60 เมตร ปรากฏร่องรอยของพื้นปูอิฐฉาบปูน ส่วนอุโบสถถูกสร้างทับบนตำแหน่งเดิมและน่าจะมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับสมัยหลัง แต่รูปแบบทางลวดลายประดับทางสถาปัตยกรรมคงแตกต่างกัน รูปแบบส่วนบนถัดจากฐานขึ้นไปของอุโบสถสมัยที่ 1 ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากการสร้างซ้อนทับในสมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถเดิมลงจนหมดแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับฐานใบเสมาเดิมที่เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 1.50 เมตร สูง 0.60 เมตร อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลัง

สมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถหลังเดิมลงแล้วสร้างขึ้นใหม่ตามตำแหน่งเดิม ปรับระดับพื้นรอบบริเวณให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 1 ประมาณ 0.30 เมตร มีร่องรอยของการฉาบปูนที่ผิวพื้นทั่วทั้ง

บริเวณ ในสมัยนี้ยังปรากฏร่องรอยของแนวกำแพงแก้วรอบอุโบสถ (รูปที่ 65) แต่พบเพียงทาง ด้านทิศเหนือด้านเดียวซึ่งอยู่เหนือระดับพื้นในสมัยแรกแต่อยู่ใต้พื้นปูอิฐในสมัยที่ 3 ฐานใบเสมา ยังคงเป็นฐานเดิมอยู่

สมัยที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการปรับระดับพื้นบริเวณเป็นพื้นปูอิฐโดยรอบอุโบสถ และเจดีย์รายหมายเลข 4 ให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 2 อีก 0.30 เมตร โดยการถมด้วยเศษอิฐ , กระจังเบื้องมุง หลังคา , กระจังเบื้องเชิงชายและเศษปูนขาวโดยรอบ ยกเว้นบริเวณ โดยรอบเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ที่เป็นการปรับถมยกกระดืบขึ้น โดยนำดินเหนียวมาคอัดให้แน่นเพื่อรองรับน้ำหนักของเจดีย์ (หลุม ขุดคันที่ 2) เปลี่ยนฐานใบเสมาเป็นฐาน 8 เหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 110 ซม. แต่ละด้าน กว้าง 55 เซนติเมตร สร้างทับบนฐานเดิม ส่วนตัวอาคารอุโบสถไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยที่ 2

2.2.4 เจดีย์ทรงระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 4) (รูปที่ 66-69) (แผนผังที่ 15-19)

เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ตั้งอยู่ระหว่างปราสาทประธานและอุโบสถ ภายหลังจากขุดแต่ง พบว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังฐานกลมตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยมสามชั้นลดหลั่นกันขึ้นไป ในชั้นแรก สูง 85 เซนติเมตร ชั้นที่สองสูง 50 เซนติเมตร ส่วนชั้นที่สามสูง 30 เซนติเมตร ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐาน บัวฉัตรที่มีการพังทลายอย่างมาก ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานรองรับองค์ระฆังเดี่ยวลักษณะขององค์ระฆัง เป็นองค์รูปแบบที่เป็นแบบอยุธยาตอนต้น เหนือองค์ระฆังเป็นบัลลังก์สี่เหลี่ยมที่มีลวดลายปูนปั้น ประดับผนังบัลลังก์ทั้งสี่ด้าน ซึ่งเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนต้น โดยได้รับอิทธิพลลวดลายประดับ แบบสุโขทัย (สันติ เล็กสุขุม : 2542 ; 72) ถัดขึ้นไปเป็น ก้านฉัตรและเสาหอน เหนือขึ้นไปเป็น ปล้องไฉน

จากการขุดตรวจสอบที่ฐาน (รูปที่ 70) พบว่ามีการสร้างทับบนฐานเดิมขนาดกว้างยาวที่ ฐานเท่าเดิมคือ 11x11 เมตร เพียงแต่ เป็นการยกกระดืบที่พื้นฐานให้สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ 50 เซนติเมตร เป็นการก่อขยายตามรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเดิมของเจดีย์ เพื่อขยายขนาดใหญ่ขึ้น เล็กน้อย แต่จากการเปรียบเทียบรูปแบบเจดีย์ ที่มีการพอกทับสองครั้งดังกล่าวยังคงเป็นรูปแบบของ เจดีย์ทรงระฆังในสมัยอยุธยาตอนต้นอยู่

สรุปเจดีย์องค์นี้ในสมัยแรกก่อนที่จะมีการปรับพื้นยกกระดืบขึ้นจากเดิมนั้นสัดส่วนของฐาน และองค์ระฆังกับส่วนยอดยังได้สัดส่วนที่เหมาะสมทางรูปทรงสถาปัตยกรรมอยู่ แต่เมื่อมีการปรับ ยกพื้นบริเวณวัดในสมัยหลังขึ้นมาอีกประมาณ 0.50 เมตร โดยที่เป็นการก่อพอกตามสัดส่วนของรูป แบบสถาปัตยกรรมในสมัยแรก ไม่ได้เป็นการก่อขึ้นใหม่ตามส่วนของฐานที่ยกพื้นขึ้นสูง จึงทำให้ รูปแบบของเจดีย์องค์ดังกล่าวเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บนฐานเดิมไม่ได้สัดส่วนที่สวยงามมากนัก

2.2.5 เจดีย์มুমุทิศะวันออกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 5) (รูปที่ 71-72) (แผนผังที่ 20-21)

เป็นเจดีย์ประจํามูทิศะวันออกเฉียงเหนือของปราสาทประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงประมาณ 2.00 เมตร สภาพส่วนบนพังทลายคงเหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเจียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 5.50x5.50 เมตร ฐานชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมลดหลั่นอีกสองชั้นรองรับชุดฐานเจียงกลมสามชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานปัทมรองรับบัวถลาและมาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด (เห็นได้ชัดที่เจดีย์มูหมายเลข 7) ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่างมากส่วนบนสุดเหลือเฉพาะชุดฐานปัทมบางส่วนเท่านั้น คาดว่าองค์ระฆังคงเป็นทรงกรวยวิเคราะห์จากสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่

2.2.6 เจดีย์มูทิศะวันออกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 6) (รูปที่ 73-74) (แผนผังที่ 22-23)

เป็นเจดีย์ประจํามูทิศะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงประมาณ 2.50 เมตร สภาพส่วนบนพังทลายคงเหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเจียงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 5.50x5.50 เมตร ฐานชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมลดหลั่นอีกสองชั้นรองรับชุดฐานเจียงกลมสามชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานปัทมรองรับบัวถลาและมาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด (เห็นได้ชัดที่เจดีย์มูหมายเลข 7) ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่างมากเหลือเฉพาะชุดฐานปัทมบางส่วนเท่านั้นคาดว่าองค์ระฆังคงเป็นทรงกรวยวิเคราะห์จากสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่เช่นเดียวกัน

จากการขุดตรวจสอบที่ฐานเจดีย์มูทั้งสี่ทิศลงไปทีละระดับความลึก 0.50 เมตร จากระดับพื้นหลังขุดแต่งพบว่าเจดีย์มูทั้งสี่ได้สร้างทับอยู่บนตำแหน่งของฐานเจดีย์มูเดิม ซึ่งเจดีย์มูสมัยแรกพบฐานย่อมุมไม้สิบสองลดหลั่นกันสามชั้น ที่มุมภายในต่อเชื่อมกับขอบของลานทักษิณของเจดีย์ประธานในสมัยแรก ซึ่งอยู่ใต้ระดับพื้นปราสาทและพื้นระเบียงคดในสมัยที่ 2-3 ส่วนรูปทรงของเจดีย์มูสมัยแรกไม่ปรากฏจากหลักฐานแต่งซึ่งคงจะถูกรื้อแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม (รูปที่ 75)

2.2.7 เจดีย์มูทิศะวันตกเฉียงใต้ (โบราณสถานหมายเลข 7) (รูปที่ 76-77) (แผนผังที่ 24-25)

เป็นเจดีย์ประจํามูทิศะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงประมาณ 3.50 เมตร เป็นเจดีย์ที่มีสภาพสมบูรณ์กว่าเจดีย์มูองค์อื่น มีความสูงประมาณ 3.00 เมตร สภาพส่วนบนพังทลายคงเหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเจียงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 6.00x6.00 เมตร ฐานชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมลดหลั่นอีกสองชั้นรองรับชุดฐานเจียงกลมสามชั้น

ถัดขึ้นไปเป็นชุกฐานปัทมรองรับบัวถลาและมาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่างมากส่วนบนสุดเหลือเฉพาะชุกฐานปัทมบางส่วนเท่านั้น คาดว่าน่า่องค์ระฆังคงเป็นทรงกรวยวิเคราะห์จากสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่

จากการขุดตรวจสอบที่ฐานเจดีย์มุมทั้งสี่ทิศลงไปทีระดับความลึก 0.50 เมตร จากระดับพื้นหลังขุดแต่งพบว่าเจดีย์มุมทั้งสี่ได้สร้างทับอยู่บนตำแหน่งของฐานเจดีย์มุมเดิม ซึ่งเจดีย์มุมสมัยแรกพบฐานย่อมุมไม้สิบสองลดหลั่นกันสามชั้น ที่มุมภายในต่อเชื่อมกับขอบของลานทักษิณของเจดีย์ประธานในสมัยแรก ซึ่งอยู่ได้ระดับพื้นปรารค์และพื้นระเบียงคคในสมัยที่ 2-3 ส่วนรูปทรงของเจดีย์มุมสมัยแรกไม่ปรากฏจากหลักฐานการขุดแต่งซึ่งคงจะถูกรื้อแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม

(รูปที่ 78)

2.2.8 เจดีย์มุขทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (โบราณสถานหมายเลข 8) (รูปที่ 79-80) (แผนผังที่ 26-27)

เป็นเจดีย์ประจำมุขทิศตะวันออกเฉียงเหนือของปรารค์ประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงประมาณ 2.00 เมตร สภาพส่วนบนพังทลายคงเหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส 6.00x6.00 เมตร ฐานชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยมลดหลั่นอีกสองชั้นรองรับชุกฐานฐานเขียงกลมสามชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชุกฐานปัทมรองรับบัวถลาและมาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด (เห็นได้ชัดที่เจดีย์มุมหมายเลข 7)

ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่างมากส่วนบนสุดเหลือเฉพาะชุกฐานปัทมบางส่วนเท่านั้น วิเคราะห์จากสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่คาดว่าน่า่องค์ระฆังทรงกรวย จากการขุดตรวจสอบที่ฐานเจดีย์มุมทั้งสี่ทิศลงไปทีระดับความลึก 0.50 เมตร จากระดับพื้นหลังขุดแต่งพบว่าเจดีย์มุมทั้งสี่ได้สร้างทับอยู่บนตำแหน่งของฐานเจดีย์มุมเดิม ซึ่งเจดีย์มุมสมัยแรกพบฐานย่อมุมไม้สิบสองลดหลั่นกันสามชั้น ที่มุมภายในต่อเชื่อมกับขอบของลานทักษิณของเจดีย์ประธานในสมัยแรก ซึ่งอยู่ได้ระดับพื้นปรารค์และพื้นระเบียงคคในสมัยที่ 2-3 ส่วนรูปทรงของเจดีย์มุมสมัยแรกไม่ปรากฏจากหลักฐานการขุดแต่งซึ่งคงจะถูกรื้อแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม

(รูปที่ 81)

2.2.9 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 9) (รูปที่ 82) (แผนผังที่ 28)

เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเขียงและเอ็นภายในเท่านั้น

มีขนาดของฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 8x8 เมตร ถัดขึ้นไปเหลือเพียงเอ็นภายในรองรับฐานองค์เจดีย์ซึ่งพังทลายลงจนหมด ไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงที่แน่ชัดได้มากนัก คงเหลือแต่เพียงฐานเขียงชั้นแรกสูงประมาณ 1 เมตร (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานพบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้าง

ทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 9x9 เมตร เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสเช่นเดียวกัน แต่มีระดับพื้นที่ฐานเดิมต่ำกว่าพื้นสมัยหลังประมาณ 1 เมตร (รูปที่ 83)

2.2.10 เจดีย์รายนหมายเลข 10 (รูปที่ 84) (แผนผังที่ 29)

เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายนหมายเลข 9 ทางด้านทิศตะวันตกแต่มีขนาดเล็กกว่า ขนาดของฐานเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส 5.50x5.50 เมตร ฐานเจียงสูงประมาณ 0.80 เมตร ถัดขึ้นไปพังทลายลงจนหมดเหลือแต่เพียงเอ็นภายในรูปกากบาทซึ่งน่าจะรองรับรูปทางของเจดีย์ทรงระฆัง (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานพบว่า เป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 7.50x8.50 เมตร เป็นฐานเจียงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร (รูปที่ 85)

2.2.11 เจดีย์รายนหมายเลข 11 (รูปที่ 86) (แผนผังที่ 30)

เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายนหมายเลข 10 ทางด้านทิศตะวันตกแต่มีขนาดใหญ่กว่า เป็นเจดีย์ที่มีฐานเจียงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศตะวันตกนั้นถนนทับอยู่ จากความยาวที่เหลืออยู่ประมาณ 15 เมตร รูปทรงถัดขึ้นไปจากฐานเจียงพังทลายลงจนหมดเหลือเพียงส่วนเอ็นภายในซึ่งเป็นเอ็นกากบาทรองรับเจดีย์ทรงระฆัง 2 องค์ติดกัน ดังนั้นฐานเจดีย์รายนหมายเลข 11 จึงเป็นฐานเจดีย์ที่รองรับเจดีย์แปลบนฐานเดียวกัน (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานพบว่า เป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าเจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 10x10 เมตร เป็นฐานเจียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร ซึ่งเจดีย์องค์เดิมในสมัยที่ 1 เป็นเจดีย์ทรงระฆังองค์เดียว ส่วนเจดีย์แปลในสมัยที่ 2 มาสร้างครอบทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (รูปที่ 87)

2.2.12 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 12) (รูปที่ 88) (แผนผังที่ 31)

เจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเจียงและเอ็นภายในเท่านั้น เป็นเจดีย์ที่มีฐานเจียงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือถนนทับอยู่ แต่น่าจะมีความยาว 9 เมตร จากการขุดตรวจสอบที่ฐานพบว่า เป็นเจดีย์ที่สร้างในสมัยเดียว สร้างบนพื้นวิหารในสมัยที่ 1 โดยการปรับถมและบดอัดด้วยดิน, เศษอิฐ และเศษปูนขาว ระดับของฐานรากก่อนสุดท้ายของเจดีย์องค์นี้อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นวิหารสมัยหลัง

ประมาณ 0.50 เมตร จากโครงสร้างของเอ็นภายในที่เป็นรูปกากบาทนั้น น่าจะมีรูปแบบเป็นเจดีย์ทรงระฆังเหมือนเจดีย์รายหมายเลข 9-11 (สมัยที่ 2) (รูปที่ 89)

2.2.13 เจดีย์ราย (โบราณสถานหมายเลข 13) (แผนผังที่ 32)

เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเชิงและเอ็นภายในเท่านั้น เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยม สูง 1 เมตร ส่วนความกว้างและความยาวยังไม่ปรากฏชัดเจนเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออกนั้นถนนทับอยู่ แต่จากหลักฐานที่เหลืออยู่ของฐานนั้นเป็นฐานของเจดีย์ทรงระฆังบนฐานเชิงสี่เหลี่ยม ขนาดของฐานมากกว่า 12x12 เมตร (สมัยที่ 1) ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นวิหารสมัยหลังประมาณ 1.20 เมตร ส่วนเจดีย์สมัยที่ 2 นั้นสร้างทับบนฐานสมัยแรก (รูปที่ 90) มีขนาดเล็กกว่าสมัยแรกมาก ฐานเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมสภาพพังทลายมาก ขนาดของฐานไม่สามารถวัดระยะที่แน่ชัดได้เช่นเดียวกัน แต่น่าจะมีขนาดประมาณ 5x5 เมตร

2.2.14 กำแพงวัด (โบราณสถานหมายเลข 14) (รูปที่ 91-92) (แผนผังที่ 33)

กำแพงวัดของวัดสมณโกฏฐารามพบเพียงซุ้มประตูทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางด้านทิศเหนือ , ทิศใต้ และ ทิศตะวันออกไม่ปรากฏร่องรอยเนื่องจากการพังทลายและการทับถมของดิน ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ที่ถนนตัดผ่านและบ้านเรือนราษฎรสร้างทับอยู่ตามแนวคลองกุฎีดาว

ที่ซุ้มประตูกำแพงวัดทิศตะวันตก ส่วนบนของซุ้มน่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูงมีการพังทลายลงคงปรากฏเพียงผนังรองรับส่วนบนเป็นเสากรอบประตูย่อเก็จฉาบปูน น่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูง ด้านข้างทำเป็นซุ้มบันแถลงซ้อนกัน 2 ชั้นฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่แอนท้องลำเภาคล้ายกับที่วัดกุฎีดาวและ วัดมเหยงคณ์

บทที่ 3

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบโบราณวัตถุชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่โบราณวัตถุที่พบบางส่วนมีสภาพชำรุด และโบราณวัตถุที่พบเหล่านี้สามารถนำมาศึกษา วิเคราะห์และแยกประเภทของโบราณวัตถุออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

3.1 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม

3.1.1 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทดินเผา

ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทที่พบจากการขุดแต่ง โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม โดยมากของที่พบมักเป็นส่วนประกอบของหลังคา ประเภทกระเบื้องเชิงชาย และกระเบื้องมุงหลังคาประเภทต่าง ๆ และจากการขุดแต่งพบว่ากระเบื้องเชิงชายที่พบนั้น มักพบอยู่ตามบริเวณพื้นที่ขุดแต่งทั้งหมดของอาคาร อุโบสถ หรือวิหาร และพื้นที่โดยรอบของปราสาทประธาน ส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาประเภทต่าง ๆ นั้นจะพบอยู่ทั่วไปตามพื้นที่ขุดแต่งทั้งหมดของโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม ส่วนประกอบหลังคาที่พบเหล่านี้สามารถจำแนกประเภทจากลักษณะลวดลาย และประโยชน์การใช้งานซึ่งจะแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ

3.1.1.1 กระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่าง ๆ

กระเบื้องมุงหลังคาที่พบจากการขุดแต่งมี 2 แบบ คือ

- กระเบื้องลอน (ดูรายละเอียด จากการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

กระเบื้องลอนมีที่เรียกเป็นอย่างอื่น “กระเบื้องกาบกล้วย” และ “กระเบื้องลูกฟูก” ซึ่งหมายถึงกระเบื้อง “กาบ” หรือ “กระบู่” ซึ่งบางแห่งเรียกว่า “กบู่” หรือ “ลนู่” มาจากลักษณะการมุงหลังคาด้วยไม้ไผ่ผ่าสอง เอาคว่ำอันหงายอัน (ประทีป เฟื่องตะโก : 2540; 22)

กระเบื้องลอนที่พบจากการขุดแต่งประกอบด้วยกระเบื้อง 2 ชนิด คือ กระเบื้องตัวเมีย และกระเบื้องตัวผู้ ซึ่งต่างก็มีชื่อสำหรับเกี่ยวกับระแนงไม้

- กระเบื้องตัวเมีย (รูปที่ 93 ภาพลายเส้นที่ 1) มีลักษณะแบนกว้าง ยกขอบสองข้าง ทำขอสำหรับเกี่ยวระแนงไว้ไว้ได้แผ่นกระเบื้องคอนบนซึ่งปกติมีลักษณะเป็นปุ่มสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ กระเบื้องตัวเมียที่พบจะมีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ คือ มีความยาว 24 เซนติเมตร กว้าง 18.5 เซนติเมตร ความหนา 1.2 เซนติเมตร แต่ละแผ่นมีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแผ่นละ 900 กรัม

- กระเบื้องตัวผู้ (รูปที่ 93 ภาพลายเส้นที่ 2) มีลักษณะเหมือนกระบอกไม้ไผ่ผ่าสองซีก หรือ กาบกล้วย มีชื่อสำหรับเกี่ยวกับระแนงไม้ซึ่งปกติทำเป็นรูปทรงกรวยยาวคว่ำวงข้าง กระเบื้องตัวผู้ที่พบ จะมีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ คือ มีขนาดความยาว 21.5 เซนติเมตร กว้าง 9 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร แต่ละแผ่นมีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแผ่นละ 600 กรัม

กระเบื้องลอนทั้งสองชนิด เมื่อนุงหลังคากระเบื้องตัวเมียจะวางหงาย ปลายกระเบื้องตัวเมีย ตอนล่างของแถวตอนบนต้องทับตอนปลายตอนบนของแถวถัดไป และระยะห่างระหว่างกระเบื้องตัวเมียแต่ละแผ่นในแถวเดียวกันจะกำหนดให้พอดีกับความกว้างของกระเบื้องตัวผู้ที่จะมาครอบ และกระเบื้องตัวผู้ จะครอบลงที่ขอบของกระเบื้องตัวเมียและปลายตอนล่างของกระเบื้องแถวบน ต้องครอบทับปลายตอนบนของกระเบื้องแถวล่าง ทำนองเดียวกับการวางกระเบื้องตัวเมีย

- กระเบื้องแผ่น

กระเบื้องแผ่นมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กระเบื้องหน้าจั่ว” เคยเข้าใจกันมาก่อนว่า “จั่ว” คำนี้ คือ สัตว์ที่เรียกว่า “วัว” แต่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงอธิบายว่า “หน้า” หมายความว่า แบนราบ ส่วน “จั่ว” แปลว่า กระเบื้อง เป็นคำยวน ดังนั้น “กระเบื้องหน้าจั่ว” จึงเป็นคำเรียกกระเบื้องแผ่นราบ กระเบื้องแผ่นยังมีคำต่อท้ายเพื่อบ่งบอกลักษณะของกระเบื้องแผ่นที่แตกต่างกัน เช่น กระเบื้องเกล็ดเต่า และกระเบื้องคินซอ เป็นต้น (ประทีป เฟิงตะ โก : 2540; 23)

จากการจุดแต่งโบราณสถานวัดสมณ โกฎฐาราม พบกระเบื้องแผ่น หรือกระเบื้องเกล็ดเต่า บริเวณพื้นที่จุดแต่งของอุโบสถ หรือวิหาร และรอบ ๆ ปรารังค์ประธาน ซึ่งกระเบื้องเกล็ดเต่านี้ จะพบปะปนกับกระเบื้องกาบกล้วย กระเบื้องเกล็ดเต่าที่พบจะมีลักษณะดังนี้ คือ

- กระเบื้องเกล็ดเต่า (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

กระเบื้องเกล็ดเต่า คือ กระเบื้องแผ่นราบปลายโค้งแหลม ที่มาจากใบไม้ มีปุ่มเล็ก ๆ ไว้เกี่ยวกับระแนงไม้ ประกอบด้วยกระเบื้องตัวผู้ และกระเบื้องตัวเมีย

กระเบื้องตัวผู้ (รูปที่ 94 ภาพลายเส้นที่ 3) มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ความกว้าง 17.5 เซนติเมตร ความยาว 23 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักเฉลี่ยโดยประมาณแต่ละแผ่นหนัก 900 กรัม

กระเบื้องตัวเมีย (รูปที่ 94 ภาพลายเส้นที่ 4) มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ความกว้าง 16.5 เซนติเมตร ความยาว 30 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักเฉลี่ยโดยประมาณแต่ละแผ่นหนัก 950 กรัม

ลักษณะของกระเบื้องเกล็ดเต่า กระเบื้องตัวเมียจะยาวกว่ากระเบื้องตัวผู้ และรอยที่บากที่บ่าทั้งสองข้างเป็นช่องสำหรับใส่ให้เดือยของกระเบื้องตัวผู้ผ่านลงไปเกี่ยวกับระแนง สำหรับหลังคากระเบื้องเกล็ดเต่า กระเบื้องเชิงชายจะติดกับกระเบื้องตัวเมีย เมื่อนุงหลังคาวางกระเบื้องตัวเมียไว้ชั้นล่างเรียงให้ขอบชิดกัน โดยตลอด กระเบื้องตัวผู้วางทับกระเบื้องชั้นบนวางเรียงให้ขอบชิดกันเช่นเดียวกับ กระเบื้องตัวผู้จึงปิดทับตรงรอยต่อของกระเบื้องตัวเมียพอดี

3.1.1.2 กระเบื้องเชิงชาย

กระเบื้องเชิงชาย คือ กระเบื้องนุงหลังคาที่มุงไว้ริมล่างสุดของผืนหลังคาแต่ละดาด แต่เรียกเฉพาะกระเบื้องที่ทำทรงสามเหลี่ยมหรือทรงอื่น และลวดลายประดับไว้ด้วยเท่านั้น ส่วนกระเบื้องนุงหลังคาปกติ แม้ว่าจะมุงไว้ที่ริมสุดของหลังคาแต่ละดาด ก็จะไม่เรียกว่ากระเบื้องเชิงชาย

(ประทีป เฟื่องตะโก : 2540; 21)

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ของอาคาร อุโบสถ หรือวิหาร และพื้นที่โดยรอบปราสาทประธาน พบกระเบื้องเชิงชายเป็นจำนวนมาก ซึ่งกระเบื้องเชิงชายที่พบเหล่านี้มีลักษณะสวดลาย และรูปทรงที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม พบกระเบื้องเชิงชาย 3 รูปแบบด้วยกัน คือ กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) และกระเบื้องเชิงชายทรงกระเจี๊ยบ ซึ่งได้จัดจำแนกแยกประเภทกระเบื้องเชิงชายตามลักษณะ และรูปทรงที่พบได้ดังนี้ คือ

กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 1 (รูปที่ 95 ภาพลายเส้นที่ 5)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำกรอบรอบลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็กกระหนาบแถวเม็ดประจำ ภายในทำองค์เทพพนมทรงเครื่อง สวมมงกุฎทรงสูง ส่วนล่างของเทพพนมประดับด้วยลายกระหนก กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 1 มีขนาดโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 590 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_4E_7 , S_2W_2 , S_3W_6 นอกจากนี้แล้ว กระเบื้องเชิงชายเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 1 เคยพบที่ วัดโพธิ์ วัดนางคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 1 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 2 (รูปที่ 96 ภาพลายเส้นที่ 6)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็ก ภายในทำองค์เทพพนมทรงเครื่อง สวมมงกุฎยอดแหลมทรงสูง แต่ส่วนล่างของเทพพนมประดับด้วยลายกระหนกกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 2 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 15 เซนติเมตร ความสูง 17.5 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 1,000 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3E_1 , S_3E_3 , S_4E_1 , S_4E_7 , S_5E_9 , N_2E_1 , N_3E_9 นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 2 เคยพบที่ บ้านวิชาเยนทร์ จังหวัดลพบุรี วัดนางคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 2 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3 (รูปที่ 97 ภาพลายเส้นที่ 7)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็ก ภายในทำองค์เทพพนมทรงเครื่อง สวมมงกุฎยอดแหลมทรงสูง ส่วนล่างของเทพพนมประดับด้วยลายกระหนก กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 14 เซนติเมตร ความสูง 18.5 เซนติเมตร ความหนา 1.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 500 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_2W_2 , S_2E_8 , S_3E_1 , S_3E_3 , S_3E_5 , S_3E_7 , S_4E_1 , S_4E_7 ,

S_4E_8 , S_5E_9 , $S_{11}W_2$, N_2E_1 , N_3E_7 นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3 เคยพบที่ บ้านวิชาเยนทร์ จังหวัดลพบุรี วัดนางคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 2 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 4 (รูปที่ 98 ภาพลายเส้นที่ 8)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมขนาดเล็กกว่าแบบที่ 1,2,3 เล็กน้อย แต่มีหยักที่ขอบเพิ่มขึ้นทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็กภายในทำองค์เทพพนมทรงเครื่อง สวมชฎามงกุฎทรงสูง ส่วนล่างของเทพพนมประดับด้วยลายกระหนก แต่ลวดลายน้อยลง กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 4 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13 เซนติเมตร ความสูง 14 เซนติเมตร ความหนา 1.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 500 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_4E_8 , S_5E_9 , N_3E_7 นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 4 เคยพบที่ วัดเจ้าปราบ และพระราชวังหลวง บริเวณพระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์ และที่ตำหนักสวนกระต่าย เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 4 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 และยังมีการทำสืบต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 23 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 5 (รูปที่ 99 ภาพลายเส้นที่ 9)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมมีขนาดเล็กกล แต่มีรอยหยักที่ขอบเพิ่มขึ้นทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็ก ภายในทำองค์เทพพนมทรงเครื่อง สวมชฎาทรงสูง ส่วนล่างของเทพพนมประดับด้วยลายกระหนก (มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบที่ 4) แต่มีลวดลายมากกว่า กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 5 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13.5 เซนติเมตร ความสูง 14 เซนติเมตร ความหนา 1.1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 600 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_2E_8 , S_4E_7 , S_4E_8 , S_5E_9 , N_4E_8 นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 5 เคยพบที่ วัดเจ้าปราบ และพระราชวังหลวง บริเวณพระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์ และที่ตำหนักสวนกระต่าย เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 5 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 21 และยังทำการสืบต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 23 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 6 (รูปที่ 100 ภาพลายเส้นที่ 10)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมมีขนาดเล็กกล แต่มีรอยหยักที่ขอบเพิ่มขึ้นทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็ก ภายในทำองค์เทพพนมครึ่งองค์ สวมชฎามงกุฎทรงสูง ส่วนล่างประดับด้วยลวดลายกระหนก กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 6 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13 เซนติเมตร ความสูง 11 เซนติเมตร ความหนา 1.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 800 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3E_7 นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 6 เคยพบที่ วัดวรเชษฐ และพระที่นั่งเย็นจังหวัดลพบุรี เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพ

พนมแบบที่ 6 ที่พบนี้ เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีการพัฒนาอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 7 (รูปที่ 101 ภาพลายเส้นที่ 11)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชายทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ มีรอยหยักที่ขอบเพิ่มขึ้น ทำกรอบของลายด้วยเส้นนูนขนาดเล็ก ภายในทำเป็นองค์เทพสตรีพนมทรงเครื่อง สวมชฎามงกุฏ ทรงสูงยอดแหลม ส่วนล่างทำเป็นลวดลายกระหนก กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 7 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13.5 เซนติเมตร ความสูง 15 เซนติเมตร ความหนา 1.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 650 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_3E_7 , N_2E_1 , นอกจากนี้แล้วกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 7 เคยพบที่ วัดวรเชษฐ เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนมแบบที่ 7 เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีการพัฒนาอยู่ในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 8 (รูปที่ 102 ภาพลายเส้นที่ 12)

มีสภาพชำรุดพบบริเวณกริด S_3E_7 พบจำนวน 2 ชิ้น มีลักษณะรูปทรงคล้ายกระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 8 มีขนาด ความสูง 15.5 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 280 กรัม ตันนิษฐานเบื้องต้นว่า น่าจะมีการพัฒนาการอยู่ในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา (ดอกบัว)

- กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา (ดอกบัว) แบบที่ 1 (รูปที่ 103 ภาพลายเส้นที่ 13)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชาย ทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำเส้นนูนเป็นกรอบของลาย และภายในประดับด้วยลายกระหนกแทนลายพันธุ์พุกชา กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา แบบที่ 1 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13.5 เซนติเมตร ความสูง 17.5 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละแผ่นหนักประมาณ 600 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3E_7 , N_3E_9 , นอกจากนี้กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา แบบที่ 1 เคยพบที่ วัดมเหยงคณ์ วัดมหาสมัน เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา แบบที่ 1 เป็นกระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา มีอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชา (ดอกบัว) แบบที่ 2 (รูปที่ 104 ภาพลายเส้นที่ 14)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชาย ทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำเส้นนูนเป็นกรอบของลาย และระหว่างเส้นนูนประดับแถวเม็ดประจำ และภายในประดับด้วยลวดลายกระหนก แทนลายพันธุ์พุกชา กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 2 มีขนาดส่วนกว้าง 13.5 เซนติเมตร ความสูง 18 เซนติเมตร ความหนา 1.2 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละแผ่นหนักประมาณ 700 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด $S_{11}W_2$, S_2W_2 , นอกจากนี้กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พุกชาแบบที่ 2 เคยพบที่

วัดมเหยงคณ์ วัดมหาสมัน วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 2 เช่น กระเบื้องเชิงชาย สมัยอยุธยา มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 3 (รูปที่ 105 ภาพลายเส้นที่ 15)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชาย ทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำเส้นนูนเป็นกรอบของลาย และภายในประดับด้วยลวดลายกระหนก แทนลายพันธุ์พฤกษา กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 3 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 14 เซนติเมตร ความสูง 13 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละแผ่นหนักประมาณ 500 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S₃W₆, นอกจากนี้ กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 3 เคยพบที่ วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 3 เป็นกระเบื้องเชิงชาย สมัยอยุธยา มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

- กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) แบบที่ 4 (รูปที่ 106 ภาพลายเส้นที่ 16)

มีลักษณะเป็นกระเบื้องเชิงชาย ทรงสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ทำเส้นนูนเป็นกรอบของลาย และระหว่างเส้นนูนประดับด้วยเม็ดประจำ และภายในประดับด้วยลวดลายกระหนก แทนลายพันธุ์พฤกษา กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 4 มีขนาดส่วนฐานกว้าง 13.5 เซนติเมตร ความสูง 18 เซนติเมตร ความหนา 1.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละแผ่นหนักประมาณ 600 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S₃W₆, นอกจากนี้กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 4 เคยพบที่ วัดมเหยงคณ์ วัดมหาสมัน วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 4 เช่น กระเบื้องเชิงชาย สมัยอยุธยา มีอายุราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย)

กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิง

จากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม พบกระเบื้องทรงกระจิงเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะพบว่ามีปริมาณมากกว่ากระเบื้องลายเทพพนม และ ลายพันธุ์พฤกษา (ดอกบัว) ซึ่งกระเบื้องทรงกระจิงที่พบใช้มุ่งหลังคาอาคาร มีลักษณะเป็นกระเบื้องแผ่น ลักษณะเชิงชายทรงกระจิง มีลายรูปทรงสามเหลี่ยม ซึ่งลวดลายทรงกระจิงมักแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลางของแกนประธาน กระหนาบด้วยกระหนกสองข้าง (รูปที่ 107 ภาพลายเส้นที่ 17) (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษากระเบื้องเชิงชาย) กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิงที่พบจะมีขนาดส่วนฐานกว้าง 18 เซนติเมตร ความสูง 21.5 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแผ่นละ 600 กรัม พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N₁W₉, N₁W₁₀, N₁W₁₂, N₁W₁₃, S₁W₁₄, S₂W₁₄, S₃W₁₁, S₃W₁₃ กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิงที่พบหลักฐานว่าน่าจะเป็นแบบแรก ๆ คือที่วัดไชยวัฒนาราม ซึ่งพระราชพงศาวดารกล่าวว่าสร้างในสมัยรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ซึ่งในช่วงแรก ๆ จะทำเป็นลายกระหนกตัวเดียว ต่อมา มีการ

พัฒนาการทำเป็นกระหนก 3 ตัว ซึ่งอาจจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 23 กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิ่งที่พบจากการขุดแต่งมีลักษณะแบบเดียวกับกระเบื้องทรงกระจิ่งที่พบจาก วัดไชยวัฒนาราม คำหนักก้ามะเลียน และที่วัดกุฎีขาว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกระเบื้องเชิงชาย ทรงที่พบเหล่านี้ น่าจะมีอายุอยู่ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 22 และมีวิวัฒนาการจนถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 23

กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาล (รูปที่ 108)

เป็นกระเบื้องเชิงชายขนาดใหญ่ทรงสูง มีกรอบลายเป็นเนินสูงใหญ่รูปแบบของลวดลายเป็นพัฒนาการตอนปลายสุดในสมัยอยุธยา กล่าวคือ มีการนำรูปแบบของลวดลายพันธุ์พฤกษาประเภทก้านขด , ใบไม้ , ดอกไม้ เข้ามาแทนที่ลายกนกเดิมที่นิยมทำกันสมัยอยุธยาตอนต้น จมูกคา และ คิ้วของหน้ากาลถูกแทนที่ด้วยลวดลายแบบพันธุ์พฤกษามาเป็นสัญลักษณ์แทน สันนิษฐานอายุได้ในราวพุทธศตวรรษที่ 23

กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาลที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐารามพบเพียง 1 ชิ้น จากการศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมของกระเบื้องเชิงชายลายดังกล่าว พบว่าการนำกระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาลเข้ามาใช้ในการประดับหลังคาในสมัยอยุธยา เป็นการให้ความหมายในลักษณะของผู้พิทักษ์ทางศาสนา ขณะเดียวกันก็น่าจะหมายถึงแหล่งที่อยู่ของสัตว์หิมพานต์ที่เชิงเขาพระสุเมรุ อันเป็นความหมายของอาคารที่ประดับอยู่ด้วยก็ได้

(ประทีป เพ็งตะโก : 2540 ; 33)

3.1.1.3 ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ทำจากดินเผา

(ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษาสถาปัตยกรรมที่ทำจากดินเผา)

- ชิ้นส่วนของเสาหนานของเจดีย์ ทำมาจากเนื้อดินธรรมดา มีสภาพชำรุดพบบริเวณกริด NIW3 มีขนาดความกว้าง 9 เซนติเมตรมีความยาว 8 เซนติเมตรมีน้ำหนักโดยรวม 4,780 กรัม

- ชิ้นส่วนสลูปล้ำลอง (?) สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นชิ้นส่วนของสลูปล้ำลอง ที่ทำมาจากดินเผา มีลักษณะเป็นทรงกลม บริเวณส่วนกลางมีการเจาะรูทะลุถึงกัน มีขนาดรัศมียาว 10 เซนติเมตร ความสูง 7 เซนติเมตร ความหนา 4 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 440 กรัม (พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N₃W₂ (รูปที่ 109 ภาพลายเส้นที่ 18)

- ชิ้นส่วนของยอดหัวเสาทำจากดินเผา มีลักษณะหัวเม็ดของเสา มีขนาดความกว้าง 10 เซนติเมตร ความสูง 8 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 450 กรัม (รูปที่ 109 ภาพลายเส้นที่ 19)

- ชิ้นส่วนประดับสถาปัตยกรรมดินเผา เนื้อแกร่ง (ลายดอกบัว) มีสภาพชำรุด มีการเจาะรูของตรงกลางของชิ้นส่วนของดอกบัว ทำไว้สำหรับเสียบติดกับตัวอาคาร โบราณสถาน มีขนาดความกว้าง 27 เซนติเมตร ความสูง 32 เซนติเมตร หนัก 1630 กรัม (รูปที่ 110 ภาพลายเส้นที่ 20)

3.1.2 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทปูนปั้น

จากการขุดแต่งชิ้นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทปูนปั้นที่ใช้ประดับอาคารขององค์ปรารักษ์ประธาน “ซึ่งปูนปั้นที่พบเหล่านี้ จะทำมาจากการใช้หินและเปลือกหอยไปเผาแล้วนำมาหมักให้จัดผสมเยื่อกระดาษ ข้าวเหนียว น้ำตาลเคี้ยว คลุกเคล้าให้เข้ากันที่เรียกว่าปูนดำ นำมาใช้ประดิษฐ์ใช้ในงานศิลปะปูนปั้น” (กรมศิลปากร : 2536 ; 68) และจากการขุดแต่งบริเวณองค์ประธาน และพื้นที่โดยรอบจะพบปูนปั้นที่มีลวดลายดังตัวอย่างดังต่อไปนี้ คือ (ดูรายละเอียดจากตาราง การศึกษาลวดลายปูนปั้น)

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของกระจังตาอ้อย (รูปที่ 111 ภาพลายเส้นที่ 21)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_2, N_1W_1, S_2W_2 มีขนาดความกว้าง 7 เซนติเมตร ความยาว 7.5 เซนติเมตร ความหนา 2 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 80

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของลายกระหนก (รูปที่ 112 ภาพลายเส้นที่ 22)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด $N_1W_2, N_1W_1, S_1W_8, S_2W_7$ มีขนาดความกว้าง 12 เซนติเมตร ความยาว 7 เซนติเมตร ความหนา 5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 430 กรัม

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของลายหน้ากาล (รูปที่ 113 ภาพลายเส้นที่ 23)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_2W_1 มีขนาดความกว้าง 10 เซนติเมตร ความยาว 19 เซนติเมตร ความหนา 6 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 850 กรัม

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของลายฐานสิงห์

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_1, N_1W_2, S_2W_1 มีขนาดความกว้าง 8 เซนติเมตร ความยาว 12 เซนติเมตรความหนา 5 เซนติเมตรมีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 470 กรัม

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของลายมกร (ภาพลายเส้นที่ 24)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_1 มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณความกว้าง 9 เซนติเมตร ความยาว 14 เซนติเมตร ความหนา 5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 680 กรัม

- ชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นของลายประจำยาม (ภาพลายเส้นที่ 25)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_2 มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณความกว้าง 7 เซนติเมตร ความยาว 7.5 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 450 กรัม

- ชิ้นส่วนปูนปั้น ลายแนวยาว

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_2 มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 9 เซนติเมตร ความยาว 17 เซนติเมตร ความหนา 4.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 780 กรัม (ภาพลายเส้นที่ 26)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น ลายกลีบบัว

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด $N1W1$ มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 18 เซนติเมตร ความยาว 26 เซนติเมตร ความหนา 8 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 27)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น ลายใบไม้

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S₂W₁ มีขนาดกว้าง 6 เซนติเมตร ความยาว 10 เซนติเมตร ความหนา 6 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 340 กรัม (ภาพถ่ายเส้นที่ 28)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น ลายลำตัวนาค หรือมกร (?)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N1W1 มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 26 เซนติเมตร ความยาว 32 เซนติเมตร (ภาพถ่ายเส้นที่ 29)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น ประดับชายคา (ลายพันธุ์พฤกษา)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S2W1 มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 30 เซนติเมตร ความยาว 30 เซนติเมตร (ภาพถ่ายเส้นที่ 30)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น หัวยักษ์

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S2W1 มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 17 เซนติเมตร ความยาว 22 เซนติเมตร (ภาพถ่ายเส้นที่ 31)

- ชิ้นส่วนปูนปั้น หัวช้าง

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N1E4 มีขนาดโดยแต่ละชิ้นประมาณ กว้าง 33 เซนติเมตร ความยาว 45 เซนติเมตร (ภาพถ่ายเส้นที่ 32)

3.1.3 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทโลหะ

จากการขุดแต่งพบโบราณวัตถุส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมประเภทโลหะจำนวนหนึ่ง ซึ่งของที่พบเหล่านี้ ลักษณะรูปทรง และประเภทการใช้งาน โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตะปูโลหะที่ใช้สำหรับงานยึดเครื่องไม้บนตัวอาคาร

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบตะปูโลหะที่ใช้สำหรับงานยึดเครื่องไม้บนตัวอาคาร ตะปูโลหะที่พบเหล่านี้ มีลักษณะและรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป และใช้สำหรับงานยึดเกาะเครื่องไม้บนหลังคา ของ พระอุโบสถ หรือวิหาร และระเบียงคด ของโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม (ดูรายละเอียด จากการศึกษาลโลหะและตำริด) ตะปูโลหะที่พบจากการขุดแต่งในครั้งนี้ สามารถพบได้ทั่วไปจากการขุดแต่งโบราณสถานที่ยังสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ดังนั้นตะปูโลหะที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม น่าจะเป็นของที่สร้างขึ้นในสมัยที่สร้างหรือ บูรณะวัด ซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 23

ตะปูโลหะที่พบเหล่านี้ มีชื่อเรียกกันว่า “ตะปูปลิงปีห่า” หรือ “ตะปูตะปลิง” ซึ่งมีขายกันในแถบป่าไผ่ป่าเหล็กในเกาะเมือง กล่าวกันคือตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ตะปูตะปลิงนั้น ทำขึ้นมาแถบบ้านท่าโหลง ในแขวงทุ่งแก้วทางตะวันออก ของคลองสระบัว (ด้านเหนือของเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา) (กรมศิลปากร : 2536 ; 68)

ตะปูโลหะที่พบจากการขุดแต่งโบราณสถาน วัดสมณโกฏฐาราม มีรูปทรงและลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

แบบที่ 1 ตะปูแหลมข้างเดียว บริเวณส่วนหัวมีลักษณะคล้ายปุ่ม สำหรับใช้ค้อนตอก พบอยู่บริเวณกริด N_2W_3 , N_1W_{11} , N_2E_1 , S_1W_8 , S_2E_3 , S_2W_1 มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณความยาว 12 – 15 เซนติเมตร ความหนาประมาณ 1.2 – 1.5 เซนติเมตร (รูปที่ 114 ภาพลายเส้นที่ 33)

แบบที่ 2 ตะปูมีลักษณะรูปคล้ายตัวยู (U) ปลายทั้งสองข้างงอพับเป็นมุมฉากปลายแหลม ส่วนมากมักมีขนาดใหญ่กว่าแบบที่ 1 พบอยู่บริเวณกริด N_2W_3 , N_4E_8 , N_1W_9 , S_2E_3 , $B_{11}W_8$, N_1W_{10} , N_1W_{12} มีขนาดความยาวประมาณ 14 – 15 เซนติเมตร ความหนาประมาณ 1.5 – 1.8 เซนติเมตร (รูปที่ 114 ภาพลายเส้นที่ 33)

2. ตะปูโลหะที่ใช้สำหรับยึดเกาะปูนปั้น ปูนฉาบ ที่ประดับตามองค์ปราสาทประธานของวัด

- ตะปูสังฆวานร พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2W_3 , N_1W_1 , N_2W_5 , S_2E_8 มีขนาดความยาวประมาณ 5 เซนติเมตร ความกว้าง 2.3 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 40 กรัม (รูปที่ 114 ภาพลายเส้นที่ 33)

3.2 โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพทางศาสนา

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามพบพระพุทธรูปที่ทำมาจากวัสดุต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง ซึ่งพระพุทธรูปเหล่านี้พบจากการขุดแต่งบริเวณตัวอาคารวิหารหรืออุโบสถ เจดีย์ต่าง ๆ และองค์ปราสาทประธานของวัด และเนื่องจากพระพุทธรูปของวัดและเนื่องจากพระพุทธรูปที่พบเหล่านี้ จะมีพุทธลักษณะ และรูปแบบที่แตกต่างกันรวมทั้งทำมาจากวัสดุที่มีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นคณะผู้ศึกษาจึงจัดจำแนกแยกประเภทของพระพุทธรูปและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้ คือ

3.2.1 พระพุทธรูป และ ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำจากดินเผา

จากการขุดแต่งพบพระพุทธรูป และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำมาจากวัสดุประเภทดินเผาจำนวนหนึ่ง (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษาพระพุทธรูปดินเผา) พระพุทธรูปที่ทำจากดินเผาที่พบจากการขุดแต่งนี้ทั้งหมดจะมีสภาพชำรุด พบเฉพาะส่วนฐาน และเม็ดพระศก พระพุทธรูปดินเผา และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปดินเผาที่พบจะมีรูปแบบลักษณะเป็นรูปแบบของพระพุทธรูปในศิลปะแบบอยุธยา และน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20

พระพุทธรูปดินเผา และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม จะมีพุทธลักษณะ และรายละเอียดดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

- เมื่อดพระศกของพระพุทธรูป (ทำจากดินเผา) พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด $N_4E_8, N_1W_6, S_1W_8, S_2W_1$ มีขนาดความกว้าง 4 เซนติเมตร ความสูง 3.5 เซนติเมตร ความหนา 3.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นประมาณ 30 กรัม (รูปที่ 115 ภาพลายเส้นที่ 34)

- แกนพระพุทธรูปบุเงิน (ทำจากดินเผา)

พบจากกาขุดแต่งบริเวณกริด $N_1W_3, S_1W_8, S_2W_1, S_3E_5$ มีลักษณะฐานสูงตกแต่งสวดลายบริเวณฐานส่วนบัวเป็นรูปกลีบบัว ตกแต่งสวดลายทั้งด้านหน้าและด้านหลัง พระพุทธรูปประทับนั่งแสดงปางมารวิชัย มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ฐานกว้าง 8 เซนติเมตร ความสูง 8 เซนติเมตร ความหนา 3.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยแต่ละชิ้นหนักประมาณ 100 กรัม (รูปที่ 116 ภาพลายเส้นที่ 35)

- ชิ้นส่วนของพระพุทธรูป (ทำจากดินเผา)

พบจากการขุดแต่งบริเวณ N_1W_3 มีลักษณะเป็นฐานสองชั้น ชั้นแรกเป็นฐานสิงห์ ชั้นบนทำเป็นฐานบัว มีขนาดความกว้าง 6 เซนติเมตร ความสูง 5.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 100 กรัม (ภาพลายเส้นที่ 36)

- ชิ้นส่วนของพระพิมพ์ดินเผา (มีสภาพชำรุด)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2W_3 มีลักษณะเป็นแผ่นแบนมีสภาพชำรุดมาก เหลือเฉพาะส่วนฐานทำเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งแสดงปางมารวิชัยประทับนั่งอยู่บนฐานบัว มีขนาดความสูง 4.5 เซนติเมตร ฐานกว้าง 7.5 เซนติเมตร ความหนา 2.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 80 กรัม (รูปที่ 117 ภาพลายเส้นที่ 37)

3.2.2 พระพุทธรูปและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำจากหินชนิดต่าง ๆ

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณ โภภุทธารามพบพระพุทธรูปที่ทำจากหินทราย ซึ่งพบเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนมากมีสภาพชำรุดแตกหัก ซึ่งพระพุทธรูปที่พบเหล่านี้จะพบจากการขุดแต่งบริเวณวิหารทางด้านทิศตะวันออกขององค์ปรางค์ประธาน และพื้นที่โดยรอบของปรางค์ประธาน พระพุทธรูปที่พบเหล่านี้มีรูปแบบศิลปะแบบอยุธยาตอนต้น เพราะพระพุทธรูปที่พบมีพระพักตร์แบบสุโขทัย มีเม็ดพระศกใหญ่ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของพระพุทธรูปหินทรายที่พบเหล่านี้น่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 22 พระพุทธรูปชิ้นส่วนหินทรายและชิ้นส่วนของพระพุทธรูปที่พบจากการขุดแต่งจะมีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาพระพุทธรูปที่ทำจากหินชนิดต่าง ๆ)

- เศียรพระพุทธรูปหินทราย (มีสภาพชำรุด)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด $N1E5$ มีสภาพชำรุดแตกหักเป็น 3 ส่วน พระรัศมี และพระเกตุมาลาบางส่วนหักหาย พระกรณด้านขวาชำรุด ทำขมวดพระเกศาเป็นปุ่มเล็ก ๆ ทำเส้นไรพระ

สก และขอบพระเกศา มีขนาดความกว้าง 50 เซนติเมตร ความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 38)

- เศียรพระพุทธรูปหินทราย (มีสภาพชำรุด)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N1E6 มีสภาพชำรุด พระเกตุมาลาและรัศมีหักหาย พบเฉพาะส่วนเศียร มีเศษปูนติดอยู่ ทำเม็ดพระศกเล็ก ๆ พระพุทธรูปที่พบมีขนาดความกว้าง 38 เซนติเมตร ความสูง 45 เซนติเมตร ความหนา 39 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 39)

- ชิ้นส่วนพระพุทธรูปขนาดใหญ่ หรือรูปเคารพประเภทเทวดา หรือพระสาวก

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N1E6 มีสภาพชำรุดมาก พบเฉพาะลำตัว และลำตัวส่วนล่าง ส่วนเศียร พระกรทั้งสองข้างและพระบาททั้งสองข้างชำรุดหักหาย มีลักษณะคล้ายกับทำทำนั่งในท่าคุกเข่า หรืออยู่ในท่ายืน ทรงนุ่งผ้ายาว มีจีบชายผ้าด้านหน้า และมีลวดลายคล้ายมีผ้าคาดบริเวณสะโพก ลำตัวช่วงบนเปลือยเปล่าแผ่นหลังเรียบ มีขนาดส่วนฐานกว้าง 31 เซนติเมตร พระวรกายกว้าง 40 เซนติเมตร ความสูง 53 เซนติเมตร ความหนา 18 เซนติเมตร

- ชิ้นส่วนรัศมี (รูปเปลวเพลิง)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N₁W₁ มีร่องรอยคราบปูนเกาะติด มีขนาดความกว้าง 7.5 เซนติเมตร ความยาว 7.5 เซนติเมตร (รูปที่ 118 ภาพลายเส้นที่ 40)

- ชิ้นส่วนพระกรของพระพุทธรูปหินทราย

มีสภาพชำรุดมากพบเฉพาะส่วนพระกร มีลักษณะพนมมือ สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระสาวก มีเศษปูนฉาบติดอยู่ มีขนาดความกว้าง 14 เซนติเมตร ความยาว 22 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 41)

- ชิ้นส่วนลำตัวของพระพุทธรูปหินทรายขนาดใหญ่

พบจากการขุดแต่ง หลุม S1E6 มีสภาพชำรุดมาก ส่วนพระเศียรพระกรทั้งสองข้างและลำตัวช่วงล่างหักหาย พบเฉพาะส่วนลำตัวช่วงบน เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ครองจีวรห่มเฉียงมีชายสังฆาฏิขนาดใหญ่ 2 ชั้น มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ พระวรกายกว้าง 18 เซนติเมตร ความสูง 25 เซนติเมตร ส่วนพระอุระกว้าง 18 เซนติเมตร ความหนา 6 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 42)

- ชิ้นส่วนบริเวณคอของพระพุทธรูปหินทราย

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S1E5 เป็นชิ้นส่วนบริเวณส่วนคอของพระพุทธรูปหินทรายขนาดใหญ่ พบจำนวนหลายชิ้น มีสภาพชำรุด บางชิ้นมีการเจาะรูบริเวณส่วนคอใช้สำหรับสวมเดือยเป็นแกนทำจากหินทรายสีชมพู มีขนาดแตกต่างกัน บางชิ้นมีการครองจีวรห่มเฉียงมีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ พระวรกายกว้าง 25 เซนติเมตร ความสูง 16 เซนติเมตร ส่วนหนา 16 เซนติเมตร (ภาพลายเส้นที่ 43)

3.2.3 พระพุทธรูป และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำจากโลหะ

จากการขุดแต่งพบพระพุทธรูป และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำจากโลหะสำริด เป็นจำนวนมาก (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาพระพุทธรูป) พระพุทธรูปที่พบมีการทำรูปแบบ

และพุทธลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น พระชัยวัฒน์ พระพุทธรูปบูชา เป็นต้น พระพุทธรูปที่พบเหล่านี้เป็นพระพุทธรูปที่นิยมทำในสมัยอยุธยาตอนกลาง-ตอนปลาย ซึ่งจะมีรูปแบบ และพุทธลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือรูปแบบเดียวกัน เช่น การทำพระชัยวัฒน์ ซึ่งสามารถพบได้ทั่วไปตามโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น ที่วัดกุฎีดาว วัดจักรวรรดิ วัดมเหยงคณ์ วัดสี่กัสมุค เป็นต้น

พระพุทธรูปสำริดที่พบส่วนมากพบจากการขุดแต่งบริเวณตัวอาคารโบราณสถาน เช่น วิหาร หรือ อุโบสถ เจดีย์ต่าง ๆ และองค์ปรารภ์ประธาน ซึ่งพระพุทธรูปที่พบส่วนมากมักจะมีสภาพชำรุดแตกหัก เสียหายเป็นจำนวนมาก พระพุทธรูปสำริด และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปสำริดที่พบจะมีรูปแบบและลักษณะรูปแบบของพระพุทธรูปในศิลปะอยุธยา และน่าจะมียุคอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบว่าพระพุทธรูปโลหะที่พบจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้จัดแบ่งรูปแบบต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่พบออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.2.3.1 พระพุทธรูปที่ทำเป็นพระพุทธรูปบูชา (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาพระพุทธรูป)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2E_4 มีสภาพชำรุดเฉพาะส่วนฐาน เป็นพระพุทธรูปปิดทองเหลืองมีลักษณะประทับนั่งขัดสมาธิราบ ครองจีวรห่มเฉียง มีรูปแบบศิลปะแบบอยุธยาตอนกลาง-ตอนปลาย และน่าจะมียุคอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 21 (รูปที่ 119 ภาพลายเส้นที่ 44)

- ชิ้นส่วนลำตัวของพระพุทธรูปสำริด (ประทับยืน)

พบจากการขุดแต่งบริเวณ N_3E_4 มีสภาพชำรุด พระเศียร พระกรทั้งสองข้างและลำตัวช่วงล่างหักหาย มีลักษณะประทับยืน เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ความกว้าง 5.5 เซนติเมตร ความสูง 13 เซนติเมตร ความหนา 0.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 110 กรัม (รูปที่ 120 ภาพลายเส้นที่ 46)

- ชิ้นส่วนลำตัวพระพุทธรูปทองเหลือง (รูปที่ 121 ภาพลายเส้นที่ 45)

พบเพียงบริเวณส่วนคอถึงเอวของพระพุทธรูปเศียรหักหาย ข้างในเป็นแกนดินประทับยืนครองจีวรห่มเฉียงแสดงปางห้ามญาติหรือปางประทานพร ฐานกว้าง 8.7 เซนติเมตร สูง 8.5 เซนติเมตร หนา 0.6 เซนติเมตร น้ำหนัก 162 กรัม

3.2.3.2 พระพุทธรูปโลหะสำริด (พระชัยวัฒน์) (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาพระพุทธรูปสำริด)

จากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐารามพระพุทธรูปและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปสำริด (พระชัยวัฒน์) ซึ่งพบเป็นจำนวนมาก แต่จะมีสภาพชำรุดแตกหักเสียหาย พระชัยวัฒน์ที่พบ จะเป็นพระพุทธรูปที่ทำในสมัยอยุธยา พบได้ทั่วไปตามโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพระชัยวัฒน์ที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม จะมีรูปแบบเป็นลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นแบบ

เดียวกับพระชัยวัฒน์ที่พบที่ วัดจักรวรรดิ วัดมเหยงคณ์ วัดลีกาสมุค วัดกุฎีดาว เป็นต้น ซึ่งพระชัยวัฒน์ที่พบมีรูปแบบศิลปะแบบอยุธยาตอนกลาง-ตอนปลาย และน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 -23

พระชัยวัฒน์ที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณ โกฎฐารามจะมีรูปแบบ และลักษณะดังตัวอย่างดังต่อไปนี้ คือ

- พระพุทธรูปสำริด (พระชัยวัฒน์) แบบที่ 1

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2E_1 มีลักษณะลำตัวธรรมดาไม่มีการตกแต่งลวดลาย ประทับนั่งบนฐานสูง ฐานพระตกแต่งลวดลายเป็นลายของฐานพระแบบที่ 1 มีขนาดฐานกว้าง 9.5 เซนติเมตร ความสูง 11 เซนติเมตร ความหนา 0.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 490 กรัม (รูปที่ 122 ภาพลายเส้นที่ 47)

- พระพุทธรูปสำริด (พระชัยวัฒน์) แบบที่ 2

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2W_5 มีลักษณะลำตัวเรียบฐานพระตกแต่งเป็นชั้นเรียบ ๆ ข้างในเป็นแกนดิน มีขนาดฐานกว้าง 5.8 เซนติเมตร ความสูง 12.9 เซนติเมตร ความหนา 0.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 170 กรัม (รูปที่ 123 ภาพลายเส้นที่ 48)

- พระพุทธรูปสำริด (พระชัยวัฒน์) แบบที่ 3

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_6E_2 เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องฐานพระทำเป็นชั้น ๆ ไม่ตกแต่งลวดลาย (ทำรูปแบบฐานพระแบบที่ 2) มีขนาดฐานกว้าง 9.6 เซนติเมตรความสูง 11.6 เซนติเมตร ความหนา 0.6 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 320 กรัม (รูปที่ 124 ภาพลายเส้นที่ 49)

- เศียรพระชัยวัฒน์แบบที่ 1

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_1W_8 , N_1W_{10} , N_2E_1 , N_2W_3 , S_2E_3 , S_3W_7 , S_6E_7 มีลักษณะสวมมงกุฎ ทำจากสำริด แกนในทำเป็นแกนดิน มีขนาดความกว้าง 2 เซนติเมตร ความสูง 4.5 เซนติเมตร ความหนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 20 กรัม (รูปที่ 125 ภาพลายเส้นที่ 47,50)

- เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 2

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3E_3 , S_2E_3 , S_6E_2 มีลักษณะสวมมงกุฎค่อนข้างใหญ่ มีขนาดความกว้าง 2.3 เซนติเมตร ความสูง 4.9 เซนติเมตร ความหนา 0.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 72 กรัม (รูปที่ 125 ภาพลายเส้นที่ 49,51)

- เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 3

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3E_3 , S_2E_3 , มีลักษณะคล้ายแบบที่ 1 แต่ทำไรพระศกด้านหลัง มีขนาดความกว้าง 2.8 เซนติเมตร ความสูง 4.9 เซนติเมตร ความหนา 0.3 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 52 กรัม (รูปที่ 125 ภาพลายเส้นที่ 52)

- ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_2 , N_1W_3 , N_1W_{10} , N_1E_3 , N_2W_3 , N_2W_5 , S_1W_8 , S_2E_3 , S_2W_{14} , S_3W_{11} , S_6E_2 มีลักษณะทำเป็นช่องสามเหลี่ยมบริเวณฐานทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มีขนาดฐานกว้าง 5.6 เซนติเมตร ความสูง 3 เซนติเมตร ความหนา 1.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 50 กรัม (รูปที่ 126 ภาพลายเส้นที่ 53)

- ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 2

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_3W_7 , N_1W_3 , N_1W_{10} , N_2E_1 , N_2W_3 , N_2W_5 , S_1W_8 , S_2E_3 , S_3E_2 มีลักษณะทำเป็นฐานสูงไม่ทำเป็นช่องสามเหลี่ยมบางชิ้นมีการตกแต่งด้วยการปิดทอง มีขนาดฐานกว้าง 5 เซนติเมตร ความสูง 25 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ยประมาณ 60 กรัม (รูปที่ 126 ภาพลายเส้นที่ 54)

- ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 3

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2W_3 , S_2E_3 , S_6E_2 , N_2E_1 , S_6E_2 ทำเป็นฐานสูงยกช่องฐานคล้ายฐานสิงห์ในด้านหน้า มีขนาดฐานกว้าง 8.2 เซนติเมตร ความสูง 12 เซนติเมตร ความหนา 0.6 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 310 กรัม (รูปที่ 126 ภาพลายเส้นที่ 55)

- ชิ้นส่วนพระพุทธรูปโลหะ

จากการขุดแต่งโบราณวัตถุสมณโกฏฐาราม พบชิ้นส่วนฐานของพระพุทธรูปที่ทำจากโลหะสำริด คือ ชิ้นส่วนลวดลายกลีบบัวที่ใช้ประดับฐานพระ มีสภาพชำรุดมาก ข้าวในทำเป็นแกนดิน พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_2W_3 (รูปที่ 127 ภาพลายเส้นที่ 56)

3.3 โบราณวัตถุประเภทประติมากรรมดินเผา

จากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม พบประติมากรรมดินเผา ประเภทตุ๊กตาดินเผาประเภทต่าง ๆ มีทั้งชนิดเคลือบผิว มีรูปแบบแบบกลุ่มเตาสุโขทัย - ศรีสัชชาลัย ซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 - 23 บางชิ้นมีลักษณะรูปแบบกลุ่มเตาพื้นเมืองซึ่งน่าจะเป็นของที่ผลิตขึ้นในศิลปะอยุธยา มีช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 - 22

ตุ๊กตาดินเผาที่พบจากการขุดแต่งจะมีรูปแบบและลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

- ประติมากรรมเนื้อดินเผาแกร่ง (รูปเสียรเทวดา)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_1W_4 มีสภาพชำรุดแผ่นหลังเรียบ ด้านหน้าทำรูปร่างหน้าตาเป็นเสียรเทวดา สวมขลุ่ยมวงกุฎ มีขนาดความกว้าง 8.7 เซนติเมตร ความสูง 11.3 เซนติเมตร ความหนา 0.5 เซนติเมตร (รูปที่ 128 ภาพลายเส้นที่ 57)

- ประติมากรรมดินเผาเคลือบผิว (ตุ๊กตาผู้หญิงอุ้มลูก)

พบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_8 มีสภาพชำรุด หัวหักหาย เป็นผู้หญิงอุ้มลูกเคลือบสีผิว ออกนวล ผลิตจากแหล่งเตาสู่โขทัย มีขนาดความกว้าง 6.5 เซนติเมตร ความสูง 8 เซนติเมตร มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 130 กรัม (รูปที่ 129 ภาพลายเส้นที่ 58)

3.4 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาที่ผลิตขึ้นมาในแหล่งเตาภายในประเทศ

จากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐารามพบโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาเนื้อดินจำนวนมาก ซึ่งจะพบในปริมาณที่น้อยกว่าโบราณวัตถุชนิดต่าง ๆ ซึ่งภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ จะมีสภาพชำรุดแตกหัก ซึ่งจะพบทั้งภาชนะดินเผาเนื้อดินธรรมดา (Earthen ware) ภาชนะดินเผาเนื้อแกร่ง (Stone ware) รวมทั้งเครื่องถ้วย ซึ่งภาชนะดินเผาที่พบนี้ จะมีการผลิตมาจากหลายแหล่งเตาด้วยกัน ดังนั้นจึงจำแนกภาชนะดินเผาที่พบแยกออกตามพื้นที่และแหล่งเตาที่ผลิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

3.4.1 ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาพื้นเมือง

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา (Earthen ware) จำนวนหนึ่ง ซึ่งภาชนะดินเผาเหล่านี้ ส่วนมากจะเป็นชิ้นส่วนของ ปาก ไหล่ ลำตัว และก้น ของภาชนะดินเผาประเภทหม้อก้นกลม หม้อทะนง (รูปที่ 130 ภาพลายเส้นที่ 59) ซึ่งพบจากการขุดแต่งบริเวณกริด N_1W_3 , S_1E_3 , S_2E_3 , S_2E_{14} , S_1W_6 เป็นต้น (ดูรายละเอียด จากตารางการศึกษาภาชนะดินเผาเนื้อดินธรรมดา (Earthen ware)) ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ มีเทคนิควิธีการทำ เช่น ขึ้นรูปด้วยมือ และแป้นหมุน ตกแต่งลวดลายด้วยวิธี ชูดจิดลาย กดประทับ และการตีลาย (รูปที่ 130 ภาพลายเส้นที่ 60) ภาชนะดินเผาเนื้อดินธรรมดาที่พบเหล่านี้สามารถพบได้โดยทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพราะเป็นของที่สามารผลิตขึ้นมาใช้เองในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่งที่วัดสมณโกฏฐาราม สามารถกำหนดอายุได้ว่าน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 -22 เนื่องจากพบร่วมกับภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อย แหล่งเตาบ้านปางปูน แหล่งเตาสู่โขทัย - ศรีสังขาลัย และเครื่องถ้วยจีนในสมัยราชวงศ์หมิง - ชิง ของจีน ดังนั้นภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาพื้นเมืองจึงน่าจะมีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับภาชนะดินเผาที่พบดังกล่าว

- ภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินแกร่ง (Stone ware)

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามพบภาชนะดินเผา เนื้อแกร่งจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนมากมีสภาพชำรุด ซึ่งส่วนมากจะพบบริเวณกริด N_1W_2 , N_1W_3 , S_1W_6 , S_2E_3 , S_2W_{14} เป็นต้น (ดูรายละเอียดจากรายการศึกษาดูภาชนะดินเผาเนื้อดินแกร่ง (STONE WARE) และภาชนะดินเผาที่พบมักเป็นชิ้นส่วนของภาชนะประเภท ไห อ่าง ครก เป็นต้น ภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ สันนิษฐานเบื้องต้นว่าน่าจะมีผลิตมาจากแหล่งเตาพื้นเมือง เนื่องจากภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ มีลักษณะรูปแบบที่เป็นรูปแบบเฉพาะว่าผลิตมาจากแหล่งเตาอื่นใด และภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ ยังพบร่วมกับ

ภาชนะดินเผาที่ผลิตมาจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อย แหล่งเตาพื้นบ้านบางปูน แหล่งเตาสุโขทัย - ศรี
 ลักษณาลัย เป็นต้น ดังนั้นจึงน่าจะมียุบรวมสมัยกัน คือ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 - 22

3.4.2 ภาชนะดินเผาที่พบจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อย

ตามหลักฐานด้านประวัติศาสตร์ อาณาจักรอยุธยา มีความเกี่ยวข้องกับสุโขทัยอย่างแนบ
 แน่น โดยที่สุโขทัยมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง ในสมัยอยุธยาเป็นราชธานีของไทย ซึ่ง การพิจารณา
 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยอยุธยาตอนต้น ระหว่าง พ.ศ. 1914 - 1921 สมเด็จพระบรม
 ราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) ยกทัพออกไปตีหัวเมืองทางเหนือ ซึ่งเคยอยู่ในอำนาจการปกครอง
 ของสุโขทัย จึงกวาดต้อนผู้คนลงมาด้วย (กรมศิลปากร . 2533 : 73) ซึ่งในกลุ่มนี้คงจะมีเตาเผา
 อยู่ด้วยกัน และในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ซึ่งเคยปกครองหัวเมืองทางเหนือมา
 ก่อน ทำให้เกิดการแพร่กระจายทางศิลปวัฒนธรรมเข้ามาในอยุธยา (กรมศิลปากร, 2533 : 74) เช่น
 การสร้างเจดีย์ช้างล้อมที่วัดมเหยงคณ์ ซึ่งเหมือนกับที่สุโขทัย ศรีลักษณาลัย กำแพงเพชร ซึ่งทำให้
 สันนิษฐานได้ว่า เทคโนโลยีการทำเตาได้นำมาจากกลุ่มเมืองดังกล่าว จึงทำให้เกิดอุตสาหกรรมเตา
 เผาขึ้น ณ เขตเมืองแพรก (จ.สิงห์บุรีในปัจจุบัน) บริเวณแม่น้ำน้อย ซึ่งมีการกวาดต้อนช่างเตาลงมา
 เมื่อชนะสงครามและการตั้งอุตสาหกรรมเตาเผาขึ้น อาจมองได้เช่น 2 ประเด็น คือ ไม่ต้องการทำให้
 เกิดความยุ่งยากในหัวเมืองฝ่ายเหนือ และอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญ จึงนับ
 ได้ว่าเป็นประโยชน์มหาศาลที่อยุธยาได้รับ

ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อยที่ผลิตโดยมากจะเป็นภาชนะดินเผาประเภทไห ขวด
 ครก ท่อน้ำ และเครื่องประดับสถาปัตยกรรม ทั้งชนิดเคลือบสีน้ำตาลและชนิดไม่เคลือบ ลักษณะ
 เด่นของภาชนะดินเผากลุ่มนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปทรงของหมักนิยมทำขอบหนารอบคอ และส่วน
 ใหญ่นิยมตกแต่งด้วยลายเส้นวงกลมตั้งแต่ 3 เส้นขึ้นไป และหูติดเป็นรูปวงหนา ๆ ส่วนตรงปลาย
 ปีบอัดให้แน่นกับลำตัว

ภาชนะดินเผาของแหล่งเตาแม่น้ำน้อย จะมีสีน้ำตาลอมดำ เนื้อค่อนข้างหยาบและมีแร่เหล็ก
 ปนอยู่มาก บางชิ้นมีลักษณะคล้ายเครื่องถ้วยสุโขทัยอย่างหนา

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณ โกฎฐารามพบเศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาแม่น้ำ
 น้อย ซึ่งพบน้อยมาก และจะพบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S_2E_3 , S_2W_{14} ซึ่งของที่พบจะมีสภาพชำรุด
 แตกหักเสียหาย และมักจะเป็นชิ้นส่วนของครก ไห ขวด เป็นต้น และจะมีการเคลือบผิวสีดำ (ดูราย
 ละเอียดจากตารางการศึกษาภาชนะดินเผาเนื้อแกร่ง STONE WARE) ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาแม่
 น้ำน้อยที่พบนี้ สันนิษฐานว่าน่าจะมียุบรวมอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 20 - 22

3.4.3 ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาบ้านบางปูน

แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ตั้งอยู่ที่ บ้านบางปูน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัด
 สุพรรณบุรี บริเวณริมฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรี หรือท่าจีน ภาชนะที่ผลิตจากแหล่งเตานี้ ส่วนใหญ่ผลิต
 ขึ้นเพื่อใช้ในท้องถิ่น มิได้เป็นสินค้าส่งออก และผลิตเพียงภาชนะดินเผาประเภทไม่เคลือบเท่านั้น

ซึ่งจะมีทั้งชนิดเนื้อดินธรรมดาและเนื้อดินแกร่ง นิยมผลิตภาชนะประเภท ชาม ครก อ่าง ไห หม้อ ก้นกลม เป็นต้น และมักตกแต่งลวดลายด้วย วิธีขีดขีด หรือกดประทับ ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาบ้านบางปูนนี้สามารถพบได้ทั่วไปในเขตภาคกลางของประเทศไทย เช่นที่ แม่น้ำแม่กลอง และตามลำน้ำเก่า ในจังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากนี้ยังพบตามแม่น้ำที่เรืออับปางในเขตภาคใต้ของไทยด้วย

ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาบ้านบางปูน ที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐารามพบจำนวนน้อยมาก ซึ่งพบจากการขุดแต่งบริเวณกริด S₃W₁ เป็นพวกชิ้นส่วนของ ครก ไห หม้อ ก้นกลม เป็นต้น ซึ่งภาชนะดินเผาที่พบเหล่านี้ สามารถกำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 19 – 22

3.4.4 ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย

ศรีสัชนาลัยมีฐานะเทียบเท่ากับเมืองสุโขทัยตอนต้น ดังหลักฐานที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 2 (กรมศิลปากร, 2539 : 39) ที่กล่าวถึงพ่อขุนศรีนาวนำถมครองสองนคร ศรีสัชนาลัย – สุโขทัย แต่ต่อมาศูนย์กลางการปกครองของสุโขทัยได้ตั้งอยู่ที่เมืองสุโขทัยอย่างสมบูรณ์ เมืองศรีสัชนาลัยจึงลดฐานะลงเป็นเมืองลูกหลวง

แหล่งเตาศรีสัชนาลัย หรือ เมืองสวรรค์โลก เป็นกลุ่มเตาที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่เรียงรายอยู่บริเวณลำน้ำยม โดยกระจายห่างออกไปเป็นระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร จากบริเวณบ้านป่ายาง จนถึงบ้านหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ เตาบ้านป่ายาง เป็นที่ยอมรับกันว่าแหล่งเตาศรีสัชนาลัยมีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย และสืบเนื่องเรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยา

เครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งเตาศรีสัชนาลัย ประกอบได้ด้วยภาชนะหลากหลายประเภท เช่น ถ้วย ชาม คมที คนโท หรือ ขวด จาน กระปุก รวมถึงเครื่องตกแต่งสถาปัตยกรรม เช่น ตุ๊กตา ก็มี การผลิตด้วย เครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งเตาศรีสัชนาลัยที่พบจากการขุดแต่งนี้ เป็นเศษส่วนภาชนะดินเผาประเภทเครื่องถ้วย เช่น ถ้วย จาน ชาม กระปุก เป็นต้น ซึ่งเครื่องถ้วยเหล่านี้ จะอยู่ในสภาพที่ชำรุดแตกหัก บางชิ้นมีการเขียนลายสีดำได้เคลือบ (รูปที่ 131 ภาพลายเส้นที่ 61,62)

ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย ที่พบจากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม สามารถกำหนดอายุได้ว่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 – 22 ซึ่งเครื่องถ้วยเหล่านี้นอกจากจะพบที่วัดจักรวรรดิแล้วยังพบอยู่ตามแหล่งโบราณสถานใกล้เคียง เช่น วัดมเหยงคณ์ ดำหนักมเหยงคณ์ วัดช้าง วัดกุฎีดาว วัดจักรวรรดิ เป็นต้น

3.5 โบราณวัตถุประเภทเครื่องถ้วยที่ผลิตจากแหล่งเตาต่างประเทศ

3.5.1 เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาภาชนะดินเผาประเภทเครื่องถ้วย)

สมัยราชวงศ์ของจีนมีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับอาณาจักรสุโขทัย และอาณาจักรอยุธยา ซึ่งมีหลักฐานยืนยันอย่างชัดเจน บันทึกราชวงศ์หมิงเกี่ยวกับอาณาจักรสยามมีบันทึกไว้ว่า “เสียนหลอ

แก้ว (หมายถึงอยุธยา) เดิมได้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ หลอแก้ว และ สนวน (นักประวัติศาสตร์ตีความว่า คือ อาณาจักรละโว้ และอาณาจักรสุโขทัย ตามลำดับ) ต่อมาสนวนทำสงครามกับหลอแก้ว และสนวนได้เป็นฝ่ายรับชัยชนะ” ตรงกับ ค.ศ. 1367 ซึ่งเป็นหลังจากที่ พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้นใน ค.ศ. 1350 ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าอู่เงิน ของราชวงศ์หมิง ซึ่งจากหลักฐานดังกล่าวทำให้เราทราบว่า อาณาจักรอยุธยามีการติดต่อกับราชวงศ์หมิง และในสมัยราชวงศ์หมิงนี้เอง สยาม (อยุธยา) ไปส่งคณะทูตจีนเรื่อยมาจนถึง ค.ศ. 1643 (พ.ศ. 2196) ซึ่งเป็นปีที่ราชวงศ์หมิงจะหมดอำนาจลง มีการแลกเปลี่ยนคณะทูตกันบ่อยครั้ง คือ ทูตจากสยามไปจีน รวม 97 ครั้งทีเดียว

เครื่องถ้วยส่วนใหญ่ของราชวงศ์หมิงมักเป็นเครื่องปั้นดินเผาประเภทกระเบื้องที่เรียกว่า PORCELAIN อันเป็นเครื่องถ้วยที่มีลักษณะที่สวยที่สุดในการเผาเครื่องถ้วยด้วยกัน ตกแต่งด้วยลายที่เขียนได้ขอบบนพื้นสีขาวด้วยสีน้ำเงิน เรียกว่าเครื่องลายคราม นอกจากนี้ก็มีเครื่องถ้วยที่ตกแต่งด้วยด้วยวิธี เขียนสีบนเคลือบ หรือ เรียกว่า เครื่องลงยา ก็ นอกจากนี้ยังมีเครื่องสามสี และ เครื่องห้าสี ซึ่งลักษณะที่มีลวดลายที่แตกต่างกันออกไปนี้ ก็เพื่อความสวยงามและเป็นสิริมงคลตามความเชื่อของจีน ซึ่งการตกแต่งเครื่องถ้วยมีทั้งเขียนสีบนเคลือบ (Overglazed) และเขียนใต้เคลือบ (Underglazed)

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบเครื่องถ้วยชาจีนในสมัยราชวงศ์หมิง จำนวนหนึ่งซึ่งของที่พบกระจายอยู่ทั่วไปรอบ ๆ องค์กรางค์ประธาน และตัวอาคารทิศตะวันออกของปรางค์ประธาน เช่น บริเวณกริด N_1W_2 , N_1W_3 , S_1W_6 , S_2E_3 เป็นต้น เครื่องถ้วยชาจีนสมัยราชวงศ์ซิงที่พบส่วนมากจะมีสภาพชำรุดแตกหัก และเป็นชิ้นส่วนของภาชนะ ถ้วย ชาม กระปุก และเป็นภาชนะที่เขียนลายครามใต้เคลือบ ส่วนมากจะเป็นลายพันธุ์พฤษกา แต่บางชิ้นจะมีสภาพสมบูรณ์ เช่น กระปุกเขียนลายครามใต้เคลือบ (รูปที่ 132-133 ภาพลายเส้นที่ 63) ซึ่งพบว่ามีภาชนะเอาอิฐของผู้ตายบรรจุไว้ภายใน และนำมาฝังตาม โบราณสถาน กระปุก 2 ใบ ที่พบนี้มีสภาพสมบูรณ์ ซึ่งมีรูปแบบและลักษณะของลวดลายที่แสดงว่าผลิตขึ้นจากแหล่งเตาในสมัยราชวงศ์หมิงของจีน ซึ่งสามารถกำหนดอายุได้ว่าน่าจะมีอายุช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 22

เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิงที่พบจากการขุดแต่ง นอกจากที่พบที่โบราณสถานแห่งนี้แล้วยังพบตามโบราณสถานใกล้เคียงอีกด้วย เช่น ที่ วัดมเหยงคณ์ วัดจักรวรรดิ อำหนักรมเหยงคณ์ วัดช้าง เป็นต้น ซึ่งมีอายุร่วมสมัยเดียวกัน

3.5.2 เครื่องถ้วยชาจีนสมัยราชวงศ์ซิง (ดูรายละเอียดจากตารางการศึกษาภาชนะดินเผาเครื่องถ้วย)

การผลิตเครื่องถ้วยในสมัยราชวงศ์ซิงเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2187 – 2455 ในสมัยนี้พวกคาร์ทาร์แมนจูเรียได้เข้ามายึดอำนาจในราชวงศ์หมิง พวกแมนจูได้ตั้งราชวงศ์ซิงขึ้นปกครองจีน ในระยะเวลานี้เปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ เกี่ยวกับการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่จิงเตอเจินที่เตาหลวงนี้ พวกแมนจูได้ส่งคนเข้าไปควบคุมการดำเนินงานต่าง ๆ ในสมัยราชวงศ์ซิงนี้พระเจ้าคังซี (ค.ศ. 1662 – 1912) ทรง

เป็นพระยศที่ทรงได้รับความสำเร็จอย่างยิ่งในการส่งเสริมการผลิตเครื่องถ้วย ต่อจากพระองค์ก็มี กษัตริย์อีก 2 องค์ที่ได้ดำเนินงานสืบต่อมา คือ พระเจ้าหย่งเจิน และพระเจ้าเจียนหลงซึ่งทรงทำได้ เป็นอย่างดี

เครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์นี้มีเนื้อดินขาวขึ้น น้ำเคลือบเรียบขึ้นมากกว่าของในสมัยราชวงศ์ หมิง การปั้นละเอียดละออ ไม่ผิดพลาด ในสมัยพระเจ้าคังซี้จะมีลักษณะเป็นแบบของตัวเองการพอง เพียงที่ใช้กำหนดอายุได้ นอกจากนี้ยังมีการทำเครื่องหมายปีรัชกาลที่กั้นภาชนะด้วย และในสมัย พระเจ้าคังซี้มีการผลิตเครื่องลายครามมาก ลวดลายนั้นเขียนด้วยโคบอลท์ที่ให้สีใส โดยเฉพาะพวก ที่มีเนื้อบาง และลวดลายที่นิยมทำ เช่น ลายต้นไม้ ลายดอกไม้สีฤดู เช่น ดอกโบตั๋น ดอกบัว ดอกบัว และดอกเบญจมาศ ลายช่องกระจกที่มีขอบและพื้นเป็นลายทิวทัศน์ ลายรูปสัตว์ในเทพ นิยาย เป็นต้น

การติดต่อระหว่างจีนสมัยราชวงศ์ซิงกับอาณาจักรอยุธยา เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2187 - 2454 ซึ่ง ตรงกับสมัยของพระเจ้าปราสาททอง จนถึงรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งในช่วงนี้จีนกับ อาณาจักรอยุธยามีความสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกันมาตลอด ดังนั้นเราจึงพบได้ว่าระหว่างจีนกับไทยมีการติดต่อค้าขายกันมาตลอด เราจึงพบเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิงเป็นจำนวนมากตามแหล่ง โบราณคดีทั่ว ๆ ไป

จากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม จะพบเครื่องถ้วยจีนในสมัยราชวงศ์ซิงจำนวนหนึ่ง ซึ่ง จะพบตามพื้นที่ขุดแต่งบริเวณกริด S₂E₃ เป็นต้นส่วนมากจะเป็นจีนส่วนของ ถ้วย ชาม จาน ซึ่ง เครื่องถ้วยที่เขียนลายครามได้เคลือบ เป็น ลายมังกรลจิน (รูปที่ 134 ภาพลายเส้นที่ 64)

ลายดอกไม้ ใบไม้ ลายพันธุ์พฤกษา (รูปที่ 135 ภาพลายเส้นที่ 65,66) ซึ่งเครื่องถ้วยเหล่านี้ สามารถกำหนดอายุได้น่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ซึ่งเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์ซิง สามารถพบได้ทั่วไปตามโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.6 สรุปการศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดอายุของโบราณวัตถุ ทั้งหมดที่พบจากการขุดแต่ง โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ ซึ่งสามารถ ทำการศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดอายุสมัยของ โบราณวัตถุที่พบเหล่านี้ โดยแยกออกเป็นประเภท ต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม ประเภทต่าง ๆ เช่น กระเบื้องเชิงชาย กระเบื้องมุงหลังคาดินเผา ตะปูโลหะใช้ยึดเครื่องไม้ และชิ้น ส่วนลวดลายปูนปั้นต่าง ๆ (ดูรายละเอียดจากหัวข้อการศึกษา โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทาง สถาปัตยกรรม)ซึ่ง โบราณวัตถุที่พบเหล่านี้ น่าจะมีอายุร่วมสมัยกับการสร้างวัดหรือบูรณะวัดในสมัย

ต่อมา ดังนั้นโบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 22

2. โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพทางศาสนา

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบพระพุทธรูปและชิ้นส่วนต่าง ๆ เช่น คินเผา สำริด หินทราย เป็นต้น ซึ่งพระพุทธรูปและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระพุทธรูปที่ทำมาจากคินเผา ส่วนมากจะพบเป็นชิ้นส่วนแกนของพระพุทธรูปบุเงิน ซึ่งนิยมสร้างกันมากในสมัยอยุธยา ซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 22 (ดูรายละเอียดจากหัวข้อการศึกษา โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพทางศาสนา) นอกจากพระพุทธรูปดังกล่าวแล้ว พระพุทธรูปสำริดที่ทำเป็นพระพุทธรูปบูชา และพระชัยวัฒน์ ซึ่งพระพุทธรูปกลุ่มนี้ พบว่านิยมทำกันอย่างแพร่หลายในสมัยอยุธยาซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

ดังนั้น โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพทางศาสนา ที่พบจากการขุดแต่งทั้งหมดของวัดสมณโกฏฐาราม สามารถกำหนดอายุได้ว่าน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

3. โบราณวัตถุประเภทประติมากรรมคินเผา

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามพบ โบราณวัตถุประเภทประติมากรรมคินเผา ซึ่งจะพบพวกตุ๊กตารูปผู้ชาย ผู้หญิง มีการเคลือบผิวสีดำ ซึ่งน่าจะนำมาจากกลุ่มเตาสุโขทัย – ศรีสัชชาลัย ซึ่งตุ๊กตาที่พบเหล่านี้น่าจะมีอายุอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

4. โบราณสถานประเภทภาชนะคินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศ

จากการขุดแต่ง โบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามพบ โบราณวัตถุประเภทภาชนะคินเผาที่ผลิตขึ้นมาจากแหล่งเตาในประเทศ ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่วไปตามพื้นที่การขุดแต่งภาชนะคินเผาที่พบเหล่านี้ มาจากหลากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น แหล่งเตาพื้นเมือง แหล่งเตาแม่น้ำน้อย แหล่งเตาบ้านบางปูน แหล่งเตาสุโขทัย – ศรีสัชชาลัย เป็นต้น ซึ่งภาชนะคินเผาที่พบเหล่านี้สันนิษฐานว่าน่าจะนำมาใช้ในพื้นที่แห่งนี้ และนิยมใช้ทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั่วไปของอยุธยา ซึ่งของเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย ดังนั้นการกำหนดอายุของภาชนะคินเผาที่พบเหล่านี้น่าจะมีอายุร่วมสมัยกับแหล่งโบราณสถานแห่งนี้ หรืออาจจะมียุคเก่ากว่าก็เป็นได้ ดังนั้นการกำหนดอายุของภาชนะคินเผาเหล่านี้ น่าจะมีอายุอยู่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 23 (ดูรายละเอียดจากหัวข้อการศึกษา โบราณวัตถุประเภทภาชนะคินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศ)

5. โบราณวัตถุประเภทเครื่องถ้วยจีนที่ผลิตจากแหล่งเตาต่างประเทศ

จากการขุดแต่งโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม พบเครื่องถ้วยจีนจำนวนหนึ่ง จากการศึกษาพบว่ามีการผลิต 2 สมัยด้วยกัน คือ เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิง ซึ่งเครื่องถ้วยที่พบเหล่านี้สามารถพบได้ทั่วไปตามแหล่งโบราณคดี และ โบราณสถานทั่วไป เนื่องจากจีนมีการติดต่อค้าขายกับอาณาจักรของไทยมาแต่โบราณดังนั้นเครื่องถ้วยจีนนำมาเป็นสินค้าจึงพบได้โดยทั่วไป และการกำหนดอายุของเครื่องถ้วยเหล่านี้ ซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

6. สรุป

โบราณวัตถุชนิดต่าง ๆ ทั้งหมดที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐาราม น่าจะเป็นสิ่งของที่นำมาใช้ในพื้นที่แห่งนี้ หรือใช้ในการสร้างวัด ดังนั้นโบราณวัตถุที่พบเหล่านี้ จึงน่าจะมีอายุร่วมสมัยกับการสร้างและบูรณะวัด เช่น ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมพระพุทธรูป และโบราณวัตถุบางชนิดอาจจะมีอายุเก่ากว่า เนื่องจากการเป็นของที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น พระพุทธรูป ภาชนะดินเผาชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้นโบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่งวัดสมณโกฏฐารามซึ่งน่าจะมีอายุอยู่ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 20 – 23

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
001	5/7/42	NIW1	จีนส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ปูนปั้น - โลหะ จีนส่วนพระพุทธรูป - เนื้อหินทราย - สำริด เศษภาชนะดินเผา - Earthenware - เครื่องถ้วย	
002	5/7/42	NIW2	จีนส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ปูนปั้น จีนส่วนพระพุทธรูป - เนื้อหินทราย - ดินเผา - สำริด เศษภาชนะดินเผา - Earthenware - Stoneware	
003	6/7/42	NIW3	จีนส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ปูนปั้น จีนส่วนพระพุทธรูป - เนื้อหินทราย ดินเผา สำริด	

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
004	8/7/42	N1W9	เศษภาชนะดินเผา - Earthenware - Stoneware - เครื่องถ้วย กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม	
005	8/7/42	N1W10	- ปูนปั้น กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม	
006	10/7/42	N1W12	- โลหะ ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม	
007	10/7/42	N1W13	- โลหะ กระเบื้องเชิงชาย	
008	15/7/42	N2E1	กระเบื้องเชิงชาย	
009	16/7/42	N2W3	ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ดินเผา - โลหะ ชิ้นส่วนพระพุทธรูป - ดินเผา - โลหะ - สำริด	

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
010	20/7/42	N3E7	กระเบื้องเชิงชาย	
011	21/7/42	N3E9	กระเบื้องเชิงชาย	
012	23/7/42	N4E8	กระเบื้องเชิงชาย	
			ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - โลหะ	
			ชิ้นส่วนพระพุทธรูป - เนื้อหินทราย - ปูนปั้น	
013	25/7/42	S1E4	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย	
014	28/7/42	S1W6	กระเบื้องเชิงชาย	
			ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ดินเผา เศษภาชนะดินเผา - stoneware - เครื่องถ้วย	
015	29/7/42	S1W8	ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - เนื้อหิน - โลหะ	
			ชิ้นส่วนพระพุทธรูป - เนื้อหินทราย - ดินเผา - สำริด	
016	31/7/42	S1W14	กระเบื้องเชิงชาย	

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
017	3/8/42	S2E3	<p>ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม</p> <p>- โลหะ</p> <p>เศษภาชนะดินเผา</p> <p>- Earthenware</p> <p>- Stoneware</p> <p>- เครื่องถ้วย</p> <p>ชิ้นส่วนเบ้าหลอมโลหะ</p>	
018	5/8/42	S2E8	<p>กระเบื้องเชิงชาย</p>	
019	8/8/42	S2W1	<p>ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม</p> <p>- ปูนปั้น</p> <p>ชิ้นส่วนพระพุทธรูป</p> <p>- เนื้อหินทราย</p> <p>- ดินเผา</p> <p>- ปูนปั้น</p> <p>เศษภาชนะดินเผา</p> <p>- Stoneware</p>	
020	8/8/42	S2W2	<p>กระเบื้องเชิงชาย</p>	
021	10/8/42	S2W14	<p>กระเบื้องเชิงชาย</p> <p>ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม</p> <p>- ปูนปั้น</p> <p>ชิ้นส่วนพระพุทธรูปตำริด</p> <p>เศษภาชนะดินเผา</p> <p>- Earthenware</p> <p>- Stoneware</p>	

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
022	11/8/42	S3E1	กระเบื้องเชิงชาย	
023	11/8/42	S3E3	กระเบื้องเชิงชาย	
024	13/8/42	S3E5	กระเบื้องเชิงชาย	
025	13/8/42	S3E7	กระเบื้องเชิงชาย	
026	15/8/42	S3W1	เศษภาชนะดินเผา - Stoneware	
027	17/8/42	S3W7	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
028	17/8/42	S3W9	กระเบื้องเชิงชาย	
029	17/8/42	S3W11	กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
030	18/8/42	S3W13	กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
031	20/8/42	S4E1	กระเบื้องเชิงชาย ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม - ปูนปั้น เศษภาชนะดินเผา - Stoneware - เครื่องถ้วย	
032	22/8/42	S4E7	กระเบื้องเชิงชาย	
033	22/8/42	S4E8	กระเบื้องเชิงชาย	
034	23/8/42	S5E9	กระเบื้องเชิงชาย	
035	25/8/42	S11W2	กระเบื้องเชิงชาย	

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

หมายเลขถุง # bag list	วันที่ Date	หลุมขุดแต่ง Grid	โบราณวัตถุ Finds	หมายเหตุ
036	26/8/42	S6E2	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด เศษภาชนะดินเผา - Earthenware - Stoneware	
037	26/8/42	S4E6	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด ชิ้นส่วนโลหะ	
038	28/8/42	N3E4	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
039	28/8/42	S4E9	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
040	28/8/42	N1E4	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปโลหะ	
041	29/8/42	N2W5	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
042	29/8/42	N1W6	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
043	30/8/42	S2E9	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
044	30/8/42	N2W2	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
045	31/8/42	N5E10	กระเบื้องเชิงชาย	
046	31/8/42	N1W8	ประติมากรรมดินเผา	
047	31/8/42	N4E2	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
048	1/9/42	S3E6	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
049	1/9/42	SIW4	ประติมากรรมดินเผา	

ตารางการศึกษากระบืออิงเชิงชาย

ประเภทลาย	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนลุง	จำนวน (ชิ้น)	หมายเหตุ
ลายเทพนม แบบที่ 1	S2W2	#020	1	ขนาดกว้าง 14.5 cm
	S3W9	#030	3	ความสูง 20 cm
	S4E7	#032	1	ความหนา 1.2 cm น้ำหนัก 590 g.
ลายเทพนม แบบที่ 2	N2E1	#008	11	ขนาดกว้าง 15 cm
	N3E8	#011	1	ความสูง 17.5 cm
	S3E1	#022	4	ความหนา 1 cm
	S3E3	#023	13	น้ำหนัก 1,000 g.
	S3E5	#024	1	
	S4E1	#031	1	
	S4E7	#032	1	
	S5E9	#034	2	
ลายเทพนม แบบที่ 3	N2E1	#008	5	ขนาดกว้าง 14 cm
	N3E7	#010	11	ความสูง 18.5 cm
	N3E9	#011	2	ความหนา 1.3 cm
	S2E8	#018	15	น้ำหนัก 950 g.
	S2W2	#020	6	
	S3E1	#022	12	
	S3E3	#023	9	
	S3E5	#024	1	
	S3E7	#025	6	
	S4E1	#031	2	
	S4E7	#032	15	
	S4E8	#033	6	

ตารางการศึกษากระบือเชิงชาย

ประเภทลาย	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถูง	จำนวน (ชิ้น)	หมายเหตุ
ลายเทพนม แบบที่ 3	S5E9	#034	4	
	S11W2	#035	4	
ลายเทพนม แบบที่ 4	N3E7	#010	2	ขนาดกว้าง 13 cm
	S4E8	#033	1	ความสูง 14 cm
	S5E9	#034	1	ความหนา 1.3 cm น้ำหนัก 500 g.
ลายเทพนม แบบที่ 5	N4E8	#012	1	ขนาดกว้าง 13.5 cm
	S2E8	#018	2	ความสูง 14 cm
	S4E7	#032	2	ความหนา 1.1 cm
	S4E8	#033	1	น้ำหนัก 600 g.
	S5E9	#034	1	
ลายเทพนม แบบที่ 6	S3E7	#025	3	ขนาดกว้าง 13 cm ความสูง 11 cm ความหนา 1.3 cm น้ำหนัก 800 g.
ลายเทพนม แบบที่ 7	N2E1	#008	1	ขนาดกว้าง 13 cm
	N3E7	#010	1	ความสูง 15 cm ความหนา 1.3 cm น้ำหนัก 650 g.
ลายเทพนม แบบที่ 8	S3E7	#025	1	ขนาดกว้าง 12 cm ความสูง 15.5 cm ความหนา 1 cm น้ำหนัก 280 g.

ตารางการศึกษากระบือเชิงชาย

ประเภทลาย	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน (จีน)	หมายเหตุ
ลายพรรณพฤกษา แบบที่ 1	N3E9	#011	1	ขนาดกว้าง 13.5 cm
	S3E7	#025	4	ความสูง 17.5 cm ความหนา 1.5 cm น้ำหนัก 600 g.
ลายพรรณพฤกษา แบบที่ 2	S2W2	#020	4	ขนาดกว้าง 13.5 cm
	S11W2	#035	10	ความสูง 18 cm
	N2W7	#044	1	ความหนา 1.2 cm น้ำหนัก 700 g.
ลายพรรณพฤกษา แบบที่ 3	S3W9	#028	1	ขนาดกว้าง 14 cm
	N2W7	#044	7	ความสูง 13 cm ความหนา 1 cm น้ำหนัก 500 g.
ลายพรรณพฤกษา แบบที่ 4	S3W9	#028	4	ขนาดกว้าง 13.5 cm ความสูง 18 cm ความหนา 4.3 cm น้ำหนัก 600 g.
ทรงกระจิง แบบที่ 1	N1W9	#004	53	ขนาดกว้าง 18 cm
	N1W10	#005	39	ความสูง 21.5 cm
	N1W12	#006	31	ความหนา 1 cm
	N1W13	#007	47	น้ำหนัก 600 g.
	S1W14	#016	18	
	S2W14	#021	30	
	S3W14	#029	19	
	S3W13	#030	16	

ตารางการศึกษากระบือเชิงชาย

ประเภทลาย	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน (ชิ้น)	หมายเหตุ
ลายหน้ากาล แบบที่ 1	N2W7	#044	1	ขนาดกว้าง11.5cm ความสูง 19 cm ความหนา 1 cm น้ำหนัก 520 g.
กระบือเง็กเล็กเต่า ตัวเมีย	N1W9	#004	9	ขนาดกว้าง16.5cm
	N1W10	#005	3	ความสูง 30 cm
	S1W14	#016	2	ความหนา 1.5 cm
	S2W14	#021	1	น้ำหนัก 950 g.
	S3W13	#030	2	
กระบือเง็กเล็กเต่า ตัวผู้	N1W9	#004	9	ขนาดกว้าง17.5cm
	N1W10	#005	1	ความสูง 23 cm
	S1W6	#014	6	ความหนา 1.5 cm
	S3W9	#028	1	น้ำหนัก 900 g.
	S3W11	#029	1	
	S4E1	#031	3	
กระบือเง็กคาบกล้วย ตัวผู้	S3W9	#028	7	ขนาดกว้าง 9 cm
	S4E1	#031	7	ความสูง 21.5 cm ความหนา 1 cm น้ำหนัก 600 g.
กระบือเง็กคาบกล้วย ตัวเมีย	S3W9	#028	2	ขนาดกว้าง18.5cm
	S4E1	#031	1	ความสูง 24 cm ความหนา 1.2 cm น้ำหนัก 900 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมดินเผา

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม เสาดิน เนื้อดินธรรมดา	N1W3	#003	6	ขนาดกว้าง 9 cm. ความยาว 8 cm. น้ำหนักโดยรวม 4,780 g.
ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม ลายกนก มีการเจาะรูตรงกลาง	S1W6	#014	17	ขนาดกว้าง 5 cm. ความยาว 15 cm. น้ำหนักโดยรวม 820 g.
กลีบบัว ประดับงานสถาปัตยกรรม เนื้อดินแกร่ง	S1W6	#014	9	ขนาดกว้าง 27 cm. ความยาว 32 cm. น้ำหนักโดยรวม 1,630 g.
กลีบบัว ประดับงานสถาปัตยกรรม เนื้อดินแกร่ง (มีเทารูปโผล่จากดอกบัว)	S1W8	#015	3	ขนาดกว้าง 28 cm. ความยาว 36 cm. น้ำหนักโดยรวม 2,300 g.
ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม เนื้อดินแกร่ง	S2E3	#017	1	ขนาดกว้าง 4 cm. ความยาว 7 cm. น้ำหนัก 60 g.
ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม ลายกนก เนื้อดินแกร่ง	S2E3	#017	8	ขนาดกว้าง 5 cm. ความยาว 15 cm. น้ำหนัก 480 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมดินเผา

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
<p>ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม มีการเจาะรูตรงกลาง</p>	<p>N2W3</p>	<p>#009</p>	<p>1</p>	<p>ขนาดกว้าง 10 cm. ความยาว 7 cm. น้ำหนัก 440 g.</p>

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมปูนปั้น

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ลวดลายปูนปั้น กระจังตาอ้อย	N2W2	#044	6	ขนาดกว้าง 7 cm. ความยาว 7.5 cm. ความหนา 2 cm. น้ำหนัก 80 g.
	N1W1	#001	6	น้ำหนักโดยรวม 540 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายกนก	S2W1	#019	1	น้ำหนักโดยรวม 650 g.
	N1W2	#002	3	ขนาดกว้าง 12 cm. ความยาว 7 cm. ความหนา 5 cm. น้ำหนัก 430 g.
	N1W1	#001	7	น้ำหนักโดยรวม 2,300 g.
	S1W8	#015	1	น้ำหนักโดยรวม 300 g.
	S2W1	#019	10	น้ำหนักโดยรวม 4,150 g.
	S2W1	#019	1	ขนาดกว้าง 10 cm. ความยาว 10 cm. ความหนา 6 cm. น้ำหนัก 850 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมปูนปั้น

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ลวดลายปูนปั้น ลายฐานสิงห์	N1W1	#001	1	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 12 cm. ความหนา 5 cm. น้ำหนัก 470 g.
	N1W2	#002	1	น้ำหนักโดยรวม 1,650 g.
	S2W1	#019	2	น้ำหนักโดยรวม 750 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายมกร	N1W1	#001	1	ขนาดกว้าง 9 cm. ความยาว 14 cm. ความหนา 5 cm. น้ำหนัก 680 g.
	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 2 cm. ความยาว 7 cm. ความหนา 1.5 cm. น้ำหนัก 450 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายประจายาม	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 9 cm. ความยาว 17 cm. ความหนา 4.5 cm. น้ำหนัก 780 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายแนวยาว	N1W2	#002	1	

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมปูนปั้น

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ลวดลายปูนปั้น ลายกลีบบัว	N1W1	#001	2	ขนาดกว้าง 6 cm. ความยาว 9 cm. ความหนา 4 cm. น้ำหนัก 130 g.
	S1W14	#016	1	น้ำหนักโดยรวม 1,000 g.
	S2W1	#019	1	น้ำหนักโดยรวม 90 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายดอกไม้	S2W1	#019	1	ขนาดกว้าง 6 cm. ความยาว 10 cm. ความหนา 6 cm. น้ำหนัก 340 g.
	N1W9	#004	1	น้ำหนักโดยรวม 490 g.
ลวดลายปูนปั้น ลายพรรณพฤกษา	S2W1	#019	1	ขนาดกว้าง 6 cm. ความยาว 2 cm. น้ำหนัก 110 g.
	N1W1	#001	5	น้ำหนักโดยรวม 610 g.
	N1W2	#002	7	น้ำหนักโดยรวม 980 g.
	N1W9	#004	1	น้ำหนักโดยรวม 60 g.
	S1E4	#013	1	น้ำหนักโดยรวม 1,650 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมโลหะ

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ตะปูสังฆวานร	N2W5	#041	4	ขนาดกว้าง 2.3 cm. ความยาว 3 cm. ความหนา 1.5 cm. น้ำหนัก 50 g. น้ำหนักโดยรวม 140 g.
	N1W1	#001	1	น้ำหนักโดยรวม 30 g.
โลหะยึดเครื่องมือ แบบที่ 1	N2W3	#009	4	น้ำหนักโดยรวม 100 g.
	S2E3	#017	2	น้ำหนักโดยรวม 50 g.
	N2W3	#009	1	ขนาดกว้าง 3.5 cm. ความยาว 10.5 cm. ความหนา 0.7 cm. น้ำหนัก 30 g.
	N1W9	#004	2	น้ำหนักโดยรวม 100 g.
	N1W10	#005	1	น้ำหนักโดยรวม 30 g.
	N2W5	#041	5	น้ำหนักโดยรวม 230 g.
	N4E8	#012	4	น้ำหนักโดยรวม 50 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมโลหะ

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
โลหะยึดเครื่องมือ แบบที่ 2	N2W3	#009	1	ขนาดกว้าง 1.5 cm. ความยาว 18.5 cm. ความหนา 1 cm. น้ำหนัก 120 g.
	N1W12	#006	11	น้ำหนักโดยรวม 180 g.
	N2E1	#008	4	น้ำหนักโดยรวม 150 g.
	S1W8	#015	4	น้ำหนักโดยรวม 70 g.
	S2E3	#017	12	น้ำหนักโดยรวม 250 g.
	S2W1	#019	1	น้ำหนักโดยรวม 50 g.

ตารางศึกษาส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
<p>ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม เนื้อหิน</p> <p>ลักษณะคล้ายหัวเสา สภาพชำรุด</p>	<p>S1W8</p>	<p>#015</p>	<p>1</p>	<p>ขนาดกว้าง 10 cm.</p> <p>ความสูง 8 cm.</p> <p>ความหนา 6 cm.</p> <p>น้ำหนัก 450 g.</p>

ตารางศึกษาพระพุทธรูปดินเผา

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
เมื่กพระศก แกนดิน พระพุทธรูปบุเงิน	N4E8	#012	8	ขนาดกว้าง 4 cm. ความสูง 3.5 cm. ความหนา 3.5 cm. น้ำหนัก 30 g. น้ำหนักโดยรวม 120 g.
	N1W6	#042	35	น้ำหนักโดยรวม 1,250 g.
	S1W8	#015	1	น้ำหนักโดยรวม 30 g.
	S2W1	#019	8	น้ำหนักโดยรวม 230 g.
	N1W3	#003	5	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 8 cm. ความหนา 3.5 cm. น้ำหนัก 100 g. น้ำหนักโดยรวม 240 g.
	S1W8	#015	5	น้ำหนักโดยรวม 150 g.
	S2W1	#019	1	น้ำหนักโดยรวม 40 g.
	S3E3	#023	1	น้ำหนักโดยรวม 50 g.

ตารางศึกษาพระพุทธรูปดินเผา

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนลุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพิมพ์ดินเผา สภาพชำรุด เนื้อดินออกสีเหลืองนวล ลักษณะประทับนั่งบนฐานสูง แสดงปางมารวิชัย			1	ขนาดกว้าง 7.5 cm. ความยาว 4.5 cm. ความหนา 2.5 cm. น้ำหนัก 80 g.
แกนดินพระพุทธรูปสำริด ส่วนบริเวณฐาน	S3E3	#023	1	ขนาดกว้าง 9 cm. ความยาว 6 cm. ความหนา 1 cm. น้ำหนัก 110 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
เศียรพระพุทธรูปหินทรายขนาดใหญ่ แตกหักเป็น 3 ส่วน เนื้อหินเป็นสีชมพู	S1E4		3	ขนาดกว้าง 50 cm. ความสูง 50 cm.
ชิ้นส่วนพระหัตถ์พระพุทธรูป สภาพชำรุด ลักษณะพนมมือ เนื้อหินทราย	S1E4		1	ขนาดสูง 17 cm. ความหนา 21 cm.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย	S1E4		1	ขนาดกว้าง 13 cm. ความยาว 18 cm.
ชิ้นส่วนหน้าตักพระพุทธรูปหินทราย ประทับนั่งปางมารวิชัย สภาพชำรุด	S1E4		1	ขนาดฐานกว้าง 21 cm. หน้าตักกว้าง 22 cm. ความสูง 6.5 cm.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนบริเวณส่วนคอของพระพุทธรูป หินทรายขนาดใหญ่ พบจำนวน 4 ชิ้น สภาพชำรุด บางชิ้นมีการเจาะรูสำหรับการ ใช้สวมเดือยเป็นแกน มีลักษณะแตกต่างกัน บางชิ้นมีการครองจิวรห่มเฉียง	SIE5		1	ขนาดพระวรกายกว้าง 21 cm. ความสูง 11 cm. ส่วนคอกว้าง 12 cm.
	SIE5		1	ขนาดพระวรกายกว้าง 25 cm. ความสูง 16 cm. ส่วนคอกว้าง 16 cm.
			1	ขนาดพระวรกายกว้าง 20 cm. ความสูง 14 cm. ส่วนคอกว้าง 13 cm.
			1	ขนาดพระวรกายกว้าง 23 cm. ความสูง 10 cm. ส่วนคอกว้าง 13 cm.
			1	ขนาดกว้าง 17 cm. ความสูง 21 cm. ความหนา 10 cm.
ชิ้นส่วนพระหัตถ์ของพระพุทธรูปหิน ทรายขนาดใหญ่ สภาพชำรุด เหลือร่องรอย เพียง 2 นิ้ว พอกปูนทับเพื่อประดับตกแต่ง ด้วยการลงรักปิดทอง	SIE5		1	

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนลำตัวของพระพุทธรูปหินทราย ขนาดใหญ่ ครองจีวรห่มเฉียง สภาพชำรุด	N1E4		1	ขนาดพระวรกายกว้าง 18 cm. ความสูง 25 cm. ส่วนหน้าอกกว้าง 18 cm.
ชิ้นส่วนหน้าตักพระพุทธรูปหินทราย ขนาดใหญ่ ประทับนั่งปางมารวิชัย สภาพ ชำรุด	N1E4		1	ขนาดฐานกว้าง 35 cm. หน้าตักกว้าง 37 cm. ความสูง 20 cm.
ชิ้นส่วนท่อนลำพระกรของพระพุทธรูป หินทรายขนาดใหญ่	N1E4		1	ขนาดกว้าง 9 cm. ความหนา 8 cm. ความยาว 24 cm.
			1	ขนาดความกว้าง 8 cm. ความยาว 16 cm. ความหนา 7 cm.
ชิ้นส่วนลำตัวส่วนล่างของพระพุทธรูปหิน ทรายขนาดใหญ่ แสดงลักษณะทำยี่น	N3E2		1	ขนาดกว้าง 28 cm. ความยาว 32 cm. ความหนา 16 cm.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนลู่	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายขนาดใหญ่ หรือรูปเคารพประเภทเทวดา หรือพระสาวก ลักษณะคล้ายกับท่านั่งคุก หรือทำ ยืน ช่วงบนเปลือย สภาพชำรุด	S1E4		1	ขนาดฐานกว้าง 31 cm. พระวรกายกว้าง 40 cm. ความสูง 53 cm. ความหนา 18 cm.
เศียรพระพุทธรูปหินทรายขนาดใหญ่ มีลักษณะการทำเป็นชิ้นส่วนมาประกอบกัน มีร่องรอยของการฉาบปูน สภาพชำรุด	S1E4		1	ขนาดเศียรกว้าง 38 cm. ความสูง 45 cm. ความหนา 39 cm.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย บริเวณเม็ดพระศก	S1E4		2	ขนาดกว้าง 15 cm. ความยาว 18 cm.
ชิ้นส่วนรัศมีของพระพุทธรูปหินทราย	N1W1	#001	1	ขนาดฐานกว้าง 7 cm. ความสูง 5 cm. ความหนา 5.5 cm. น้ำหนัก 180 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนรัศมีของพระพุทธรูปหินทราย มีร่องรอยของการปิดทอง	N1W1	#001	1	ขนาดฐานกว้าง 8 cm. ความสูง 9 cm. น้ำหนัก 450 g.
ชิ้นส่วนบริเวณพระอังสะ มีการประดับ ด้วยการลงรักปิดทอง	N1W1	#001	1	ขนาดฐานกว้าง 3.5 cm. ความสูง 4.5 cm. น้ำหนัก 70 g.
ชิ้นส่วนเม็ดพระศก ของพระพุทธรูปหิน ทราย	N1W2	#002	1	ขนาดฐานกว้าง 11 cm. ความยาว 11 cm. น้ำหนัก 1,100 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย บริเวณส่วนพระกรวางบนพระชงฆ์	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 7 cm. ความยาว 12 cm. น้ำหนัก 780 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย บริเวณพระกร	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 9.2 cm. ความสูง 6.6 cm. น้ำหนัก 240 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย บริเวณพระกร	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 6 cm. ความยาว 9 cm. น้ำหนัก 400 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปเนื้อหิน บริเวณส่วน แขน	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 2.8 cm. ความยาว 2.5 cm. น้ำหนัก 40 g.
เม็ดพระศกขนาดเล็ก	N2W3	#009	1	ขนาดกว้าง 10.3 cm. ความยาว 11 cm. น้ำหนัก 560 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระกรรมของ พระพุทธรูปหินทราย	N4E8	#012	3	ขนาดกว้าง 9.5 cm. ความยาว 11.5 cm. น้ำหนัก 400 g. น้ำหนักโดยรวม 870 g.
ชิ้นส่วนบริเวณส่วนฐาน ของพระพุทธรูปหินทราย	N4E8	#012	4	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 10.5 cm. น้ำหนัก 170 g. น้ำหนักโดยรวม 780 g.
ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปหินทราย มีการประดับด้วยการลงรักปิดทอง	N4E8	#012	1	ขนาดกว้าง 5.2 cm. ความยาว 5 cm. น้ำหนัก 150 g.
ชิ้นส่วนบริเวณแขน ของพระพุทธรูปหินทราย	N4E8	#012	1	ขนาดกว้าง 3.5 cm. ความยาว 5 cm. น้ำหนัก 70 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ้ง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูป บริเวณฐานบัว	N4E8	#012	1	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 4 cm. น้ำหนัก 400 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูป บริเวณฐาน	S1E4	#013	6	ขนาดกว้าง 11 cm. ความยาว 12 cm. น้ำหนัก 1,170 g. น้ำหนักโดยรวม 5,170 g.
ชิ้นส่วนรัศมี พระพุทธรูปหินทราย	S1E4	#013	1	ขนาดกว้าง 11 cm. ความยาว 6.5 cm. น้ำหนัก 400 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปส่วนฐาน บริเวณฐานลายกลีบบัว	S1W8	#015	1	ขนาดกว้าง 6 cm. ความยาว 10 cm. น้ำหนัก 100 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อหิน

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุจ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปเนื้อหิน บริเวณฐานหรือบัว	S1W8	#015	1	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 12.5 cm. น้ำหนัก 490 g.

* ปัจจุบันชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายทั้งหมด เก็บอยู่ฐานชุกชีพระวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 2)*

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
พระชัยวัฒน์ แบบที่ 1 ลำตัวไม่มีการตกแต่ง ฐานของพระเป็น แบบที่ 1 สภาพค่อนข้างสมบูรณ์	N2E1	#008	2	ขนาดเฉลี่ยฐานกว้าง 9.5 cm. ความสูง 11 cm. น้ำหนัก 490 g.
พระชัยวัฒน์ แบบที่ 2 ลำตัวเรียบ ฐานพระตกแต่งเป็นชั้นเรียบ สภาพค่อนข้างสมบูรณ์	N2W5	#041	1	ขนาดเฉลี่ยฐานกว้าง 5.8 cm.. ความสูง 11.9 cm. น้ำหนัก 170 g.
พระชัยวัฒน์ แบบที่ 3 พระวรกายทรงเครื่อง ฐานพระทำเป็นชั้น ไม่มีการตกแต่ง	N2W3	#009	1	ขนาดเฉลี่ยฐานกว้าง 9.6 cm.
	S6E2	#036	1	ความสูง 11.6 cm. น้ำหนัก 320 g.
เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	S1W8	#015	9	ขนาดเฉลี่ยกว้าง 2 cm.
สวมมงกุฎ สภาพสมบูรณ์	N1W10	#005	1	ความสูง 4.5 cm.
	N2E1	#008	8	น้ำหนัก 20 g.
	N2W3	#009	12	
	S2E3	#017	25	
	S3E3	#023	8	

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ	
เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	S3W7	#027	1	ขนาดเฉลี่ยกว้าง 2.3 cm. ความสูง 4.9 cm. น้ำหนัก 72 g.	
	S6E2	#036	8		
เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 2 สวมมงกุฎ ขนาดค่อนข้างใหญ่ ทรงเครื่อง สภาพค่อนข้างสมบูรณ์	S3E3	#023	9		
	S2E3	#017	2		
	S6E2	#036	1		
เศียรพระชัยวัฒน์ แบบที่ 3 ด้านหลังเป็นไรพระศก	S3E3	#023	1		ขนาดเฉลี่ยกว้าง 2.8 cm. ความสูง 4.9 cm. น้ำหนัก 50 g.
	S2E3	#017	2		
ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	S1W8	#015	12		ขนาดเฉลี่ยกว้าง 3.5 cm. ความยาว 1.5 cm. น้ำหนัก 60 g.
	N1W1	#001	1		
	N1W10	#005	1		
	N2E1	#008	7		
	N2W3	#009	9		
	S2E3	#017	15		

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	S2W14	#021	5	
	S3E3	#023	6	
	S3W7	#027	31	
	S6E2	#036	11	
ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพระชัยวัฒน์ แบบที่ 2	N2W5	#041	2	ขนาดเฉลี่ยกว้าง 5.2 cm. ความยาว 6.2 cm. น้ำหนัก 110 g.
	N2W3	#009	2	
	S3E6	#048	1	
ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1 บริเวณฐานทำเป็นรูปสามเหลี่ยม 2 ช่อง	S3W7	#027	63	ขนาดเฉลี่ยกว้าง 5.6 cm. ความยาว 1.5 cm. น้ำหนัก 50 g.
	N1W2	#002	1	
	N1W3	#003	1	
	N1W10	#005	3	
	N2E1	#008	13	
	N2W3	#009	2	
	N2W5	#041	2	
	S1W8	#015	12	
	S2E3		15	

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ	
ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 1	S2W14	#021	3	ขนาดเฉลี่ยกว้าง 5 cm. ความยาว 2 cm. น้ำหนัก 60 g.	
	S6E2	#036	2		
ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 2 ฐานสูงบางชิ้นมีการประดับด้วยการลงรัก ปิดทอง	S3W7	#027	13		
	N1W10	#005	3		
	N2E1	#008	2		
	N2W3	#009	1		
	N2W5	#041	2		
	S1W8	#015	11		
	S2E3	#017	4		
	S6E2	#036	2		
ฐานพระชัยวัฒน์ แบบที่ 3 ฐานสูง มีการยกช่องคล้ายฐานสิงห์ ในด้านหน้า	N2W3	#009	2		ขนาดเฉลี่ยกว้าง 8.2 cm. ความยาว 12 cm. น้ำหนัก 310 g.
	S2E3	#017	4		
	S6E2	#036	1		

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระชัยวัฒน์	N2E1	#008	15	น้ำหนักโดยรวม 420 g.
ไม่สามารถระบุส่วนได้	S6E2	#036	17	น้ำหนักโดยรวม 200 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด ส่วนพระวรกายช่วงล่าง ประทับยืน	N1E4	#040	3	ขนาดกว้าง 9.5 cm. ความสูง 7 cm. น้ำหนัก 20 g. น้ำหนักโดยรวม 110 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณส่วนฐาน	N1W1	#001	3	ขนาดกว้าง 8 cm. ความยาว 6 cm. น้ำหนัก 96 g. น้ำหนักโดยรวม 115 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณฐาน แสดงปางมารวิชัย	N1W2	#002	1	ขนาดกว้าง 3 cm. ความสูง 2 cm. น้ำหนัก 10 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณ ยอด เหนือเศียร ทำเป็นชั้นต่อคล้ายเจดีย์	N2W5	#041	1	ขนาดกว้าง 2.1 cm ความสูง 3.9 cm. น้ำหนัก 20 g.

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนบริเวณลำพระกรของพระพุทธรูป สำริด แสดงปางห้ามญาติ	N3E4	#038	3	ขนาดกว้าง 5.5 cm. ความสูง 13 cm. น้ำหนัก 110 g. น้ำหนักโดยรวม 230 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริดทรงเครื่อง ประทับยืน สภาพชำรุด	N3E4	#038	1	ขนาดกว้าง 9 cm. ความสูง 9 cm. น้ำหนัก 250 g.
ชิ้นส่วนบริเวณพระวรกาย และฐาน แสดงปางขัดสมาธิ	N4E2	#047	1	ขนาดกว้าง 10 cm. ความสูง 18.9 cm. น้ำหนัก 480 g.
ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	N4E2	#047	1	ขนาดกว้าง 4.6 cm. ความสูง 12 cm. น้ำหนัก 100 g.

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนดูง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณ ส่วนฐานพระพุทธรูป	N4E8	#012	1	ขนาดกว้าง 3 cm. ความสูง 2 cm. น้ำหนัก 10 g.
ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	S1W8	#015	10	ขนาดกว้าง 8.6 cm. ความสูง 4.2 cm. น้ำหนัก 20 g. น้ำหนักโดยรวม 90 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณ พระบาทด้านซ้าย สภาพชำรุด	S2E3	#017	1	ขนาดกว้าง 2.1 cm. ความสูง 3.5 cm. น้ำหนัก 20 g.
ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	S2E3	#017	1	ขนาดกว้าง 8.5 cm. ความสูง 5 cm. น้ำหนัก 90 g.

ตารางศึกษาพระพุทธรูปสำริด

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด ส่วนพระวรกาย ริ้วจีวรพาดผ่าน ประทับนั่ง แสดงปางมารวิชัย	S4E6	#037	1	ขนาดกว้าง 9.8 cm. ความสูง 11.5 cm. น้ำหนัก 440 g.
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด บริเวณส่วน พระวรกายถึงหัวเข่า ประทับยืน	S6E2	#036	2	ขนาดกว้าง 8 cm. ความสูง 18 cm. น้ำหนัก 420 g.

ตารางศึกษาพระพุทธรูปเนื้อโลหะ

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนลึง	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
<p>ชิ้นส่วนพระพุทธรูปโลหะ เนื้อทองเหลือง ประทับยืน ครองจีวรห่มเฉียง แสดงปาง ห้ามญาติ หรือปางประทานพร</p>	<p>N1E4</p>	<p>#040</p>	<p>1</p>	<p>ขนาดฐานกว้าง 8.7 cm. ความสูง 8.5 cm. น้ำหนัก 162 g.</p>

ตารางศึกษาประติมากรรมดินเผา

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ่	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ตุ้กตาดินเผาเคลือบดำเคลือบ สีออกนวล เป็นรูปผู้หญิงอุ้มลูก สภาพชำรุด บริเวณ หัว ขา และแขนบางส่วนหักหาย	NIW8	#046	1	ขนาดกว้าง 6.5 cm. ความสูง 8 cm. น้ำหนัก 130 g.
ประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง รูปเศียรเทวดา	SIW4	#049	1	ขนาดกว้าง 8.7 cm. ความสูง 11.3 cm. ความหนา 0.5 cm.

รูปแบบส่วนต่างๆ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขทะเบียนรถ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
ชิ้นส่วนสำริดรูปวงกลม มีการเจาะรูวงตรงกลางแผ่น	N2W3	#009	1	ขนาดกว้าง 4.3 cm. ความยาว 4.4 cm. น้ำหนัก 20 g.
เครื่องมือเครื่องใช้โลหะ มีด? ปลายเรียวแหลม	N2W3	#009	1	ขนาดกว้าง 3.5 cm. ความยาว 21 cm. น้ำหนัก 160 g.
ชิ้นส่วนโลหะและสำริด	N2W3	#009		น้ำหนักโดยรวม 1,900 g.
ชิ้นส่วนโลหะและสำริด	S4E6	#037		น้ำหนักโดยรวม 1,520 g.

ตารางการเก็บภาชนะดินเผาเนื้อดิน (Earthenware)

Bag #	Grid	ส่วนของภาชนะ								การขึ้นรูป		เทคนิคการ ตกแต่ง ลวดลาย	สีของเนื้อ ดิน	ขนาด (cm.)		จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
		ปาก		ไหล่		ลำตัว		ก้น	ฝา	มือ	แป้น			หนา	Ø			
		โค้ง เข้า	โค้ง ออก	เรียบ	ลาย	เรียบ	ลาย											
001	N1W1		/							/	-	ส้ม	1.2		1	120	เตาพื้นเมือง	
002	N1W2									/	กคประทับ	ส้ม	0.8		1	30	เตาพื้นเมือง	
003	N1W3									/	กคประทับ	ส้ม	1		1	50	เตาพื้นเมือง	
								/		/	กคประทับ	ส้ม	1		1	50	เตาพื้นเมือง	
017	S2E3	/								/	-	นวล	0.3		1	20	เตาพื้นเมือง	
			/							/	-	ส้ม	0.4		3	30	เตาพื้นเมือง	
						/				/	-	ส้ม	0.3		2	5	เตาพื้นเมือง	
019	S2W1		/							/	กคประทับ	ส้ม	0.3		1	5	เตาพื้นเมือง	
								/		/	กคประทับ	นวล	0.4		1	40	เตาพื้นเมือง	
021	S2W14									/	ขูดขีด	ส้ม	0.7		3	130	เตาพื้นเมือง	
								/		/	ขูดขีด	ส้ม	0.6		2	50	เตาพื้นเมือง	
										/	กคประทับ	ส้ม	0.6		1	60	เตาพื้นเมือง	

Bag #	Grid	ส่วนของภาชนะ								การขึ้นรูป		สีของเนื้อดิน	ขนาด (cm.)		จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
		ปาก		ไหล่		ลำตัว		ก้น	ฝา	มือ	แป้น		ดิน	หนา				Ø
		โค้งเข้า	โค้งออก	เรียบ	ลาย	เรียบ	ลาย											
002	N1W2					/				/	-	นวล	0.4		3	50	ตะคันเตาพื้นเมือง	
003	N1W3	/								/	-	นวล	0.4		1	10	ตะคันเตาพื้นเมือง	
								/		/	-	ดำ	0.5		1	250	เตาพื้นเมือง	
014	S1W6					/				/	-	ส้ม	1		1	40	เตาพื้นเมือง	
017	S2E3		/							/	-	ส้ม	0.4		1	40	เตาพื้นเมือง	
			/							/	กคประทับ	ส้ม	0.9		1	120	เตาพื้นเมือง	
				/						/	-	เทา	0.4		1	20	เตาพื้นเมือง	
						/				/	-	ดำ	0.3		1	20	เตาพื้นเมือง	
								/		/	-	ส้ม	0.3		1	20	เตาแม่น้ำน้อย	
										/	-	แดง	-		2	50	เตาแม่น้ำน้อย	
019	S2W1									/	บุคซิด	ส้ม	0.9		1	180	เตาพื้นเมือง	
021	S2W14	/								/	บุคซิด	ส้ม	0.5		2	150	เตาพื้นเมือง	
026	S3W1									/	กคประทับ	แดง	0.9		1	180	เตาบ้านบางปูน	

Bag #	Grid	ส่วนของภาชนะ					เทคนิคการตกแต่ง ลวดลาย	ขนาด (cm.)		จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
		ปาก	ไหล่	ลำตัว	ก้น	ฝา		หนา	Ø			
001	NIW1				/		เขียนครามใต้เคลือบ	0.4				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์หมิง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22
003	NIW3				/		เขียนครามใต้เคลือบ	0.4				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์หมิง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22
014	S1W6			/			บุคซิดแล้วเคลือบ เขียวชาเลนคอลล เคลือบขาว	0.4 0.5				กลุ่มเตาตู้โขงทัย-ศรีสัตนาลัย ราวพุทธศตวรรษที่ 20-22
				/			เขียนครามใต้เคลือบ	0.4				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์หมิง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22
017	S2E3	/					เขียนครามใต้เคลือบ	0.3				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ซิง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23
				/			เขียนครามใต้เคลือบ	0.3				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ซิง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23
				/			เคลือบขาว	0.3				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์หมิง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22
				/			เขียนครามใต้เคลือบ	0.3				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ซิง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23
					/		เขียนครามใต้เคลือบ	0.3				เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ซิง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23

Bag #	Grid	ส่วนของภาชนะ					เทคนิคการตกแต่ง ลวดลาย	ขนาด (cm.)		จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
		ปาก	ไหล่	ลำตัว	ก้น	ฝา		หนา	Ø			
017	S2E3				/		เคลือบขาว	0.3		1	20	เครื่องถ้วยจีนราชวงศ์ชิง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23

* หมายเหตุ สีของโบราณวัตถุเทียบกับสีจาก Munsell Soil

สีเทาดำ	7.5 YR 3 VERY DARK GRAY
สีเทาแกมขาว	7.5 YR 6 GRAY
สีน้ำตาลปนแดง	5 YR 5/6 YELLOWISH BROWN
สีนวล	10 YR 8/6 YELLOW
สีส้มเหลือง	7.5 YR 7/6 REDDISH YELLOW
สีแดง	2.5 YR 5/8 RED

ตารางโบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้น TPI

ทะเบียนถุง # bag list	วันที่ Date	ระดับ Level	โบราณวัตถุ Find
001	15/9/42	ระดับที่ 1 100-120 cm.dt.	-กระเบื้องมุงหลังคา -ชิ้นส่วนประกอบ สถาปัตยกรรมดินเผา -ชิ้นส่วนพระพุทธรูป สำริด
002	15/9/42	ระดับที่ 2 120-140 cm.dt.	-กระเบื้องมุงหลังคา -เศษภาชนะดินเผา Stoneware
003	16/9/42	ระดับที่ 3 140-160 cm.dt.	-กระเบื้องมุงหลังคา -เศษภาชนะดินเผา Stoneware

รูปแบบส่วนต่างๆ	ระดับที่พบ	หมายเลขทะเบียนถุ	จำนวน(ชิ้น)	หมายเหตุ
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วยแผ่นเรียบ	100-120 cm.dt.	001	10	น้ำหนักโดยรวม 570 g.
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วย ตัวเมีย			11	น้ำหนักโดยรวม 450 g.
- ชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรมดินเผา			13	น้ำหนักโดยรวม 1,100 g.
- ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด			2	ขนาดกว้าง 4.5 cm. ความสูง 2.5 cm. น้ำหนัก 40 g.
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วย แผ่นเรียบ	120-140 cm.dt.	002	4	น้ำหนักโดยรวม 250 g.
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วย ตัวเมีย			15	น้ำหนักโดยรวม 420 g.
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วย แผ่นเรียบ	140-160 cm.dt.	003	1	น้ำหนักโดยรวม 120 g.
- ชิ้นส่วนกระเบื้องกาบกล้วย ตัวเมีย			11	น้ำหนักโดยรวม 340 g.

บทที่ 4

การขุดค้นทางโบราณคดี

การขุดตรวจและการขุดค้นทางโบราณคดี โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม จะทำการขุดทั้งสิ้น 2 หลุมด้วยกัน เป็นหลุมขุดค้นขนาด 3x3 เมตร คือ

หลุม TP.I (รูปที่ 136) ที่ GRID S₁ W₃ บริเวณติดกับฐานปรางค์ประธานทางด้านทิศตะวันตก เป็นการขุดตรวจสอบเพื่อศึกษาการวางฐานรากในการก่อสร้างโบราณสถานและเพื่อเป็นการศึกษาถึงเทคนิคการปรับระดับบดอัดดินในการรับน้ำหนักสิ่งก่อสร้างหลักของวัด ดังนั้นในการขุดค้นจึงกำหนดพื้นที่การขุดค้นที่ปรางค์ประธานอันเป็นสิ่งก่อสร้างหลักของวัด

หลุม TP.II (รูปที่ 137) ที่ GRID N₂ W₆ ตำแหน่งของหลุมอยู่ บริเวณนอกเขตระเบียงคดทางด้านทิศ ตะวันตก ใกล้กับฐานเจดีย์รายหมายเลข 4 ด้านทิศเหนือ ทำการขุดค้นเพื่อศึกษากิจกรรมของมนุษย์นอกเขตปรางค์ประธาน

จุดกำหนดตายตัว (FIXED POINT) และเส้นระดับสมมติ (DATUM LINE) อยู่ที่จุด BM. 00 ซึ่งใช้ร่วมกันกับการวางผังสำรวจและผังรูปแบบโบราณสถาน

การกำหนดชั้นดินในการขุดค้นจะทำการขุดค้นตามระดับชั้นดินสมมติจาก DATUM LINE ทุกระดับ 20 ซม.

การตีความชั้นดิน

ชั้นดินหลัก หรือชั้นดินธรรมชาติจะกำหนดตามความแตกต่างของชั้นดินโดยรวมเป็นหลัก เรียงลำดับจากระดับผิวบนลงล่าง ใช้ตัวเลขโรมันเป็นสัญลักษณ์ เช่น ชั้นดินที่ I , II , III เป็นต้น

ชั้นดินแยกย่อย ในชั้นดินหลักในแต่ละชั้นอาจจะมี ความแตกต่างกันทั้งสีดิน คุณภาพของดินและ โบราณวัตถุ หรือกิจกรรมของมนุษย์ในแต่ละชั้นของชั้นดินหลัก จึงอาจจะมีชั้นดินหลักออกเป็นชั้นดินแยกย่อย เพื่อให้ปรากฏความแตกต่างของชั้นดินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ถ้าปรากฏในชั้นดินหลักที่ II จึงกำหนดชั้นแยกย่อยออกตามลำดับ คือ II a , II b , II c , II d เป็นต้น

โดยกำหนดจากระดับชั้นดินบนลงไประดับชั้นดินล่าง บางครั้งอาจจะมีชั้นดินแทรก เช่น ดินเผาไฟ หรือร่องรอยกองไฟ หรือร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์อื่น ๆ ที่ปรากฏแทรกอยู่ในชั้นดินแทรก 01,02 หรือ 03 ตัวอย่างเช่น ชั้นดินแยกย่อยที่ II a. มีชั้นดินแทรกอยู่ II a.01 , II a.02 เป็นต้น

ชั้นดินทางวัฒนธรรม จะกำหนดตามระยะเวลาและกิจกรรมของมนุษย์ที่ดำเนินการกระทำเกี่ยวกับชั้นดิน รวมทั้งอายุสมัยในการก่อสร้างเป็นบรรทัดฐาน โดยกำหนดจากกิจกรรมของมนุษย์แรกเริ่มในชั้นล่างสุดเป็นชั้นวัฒนธรรมที่ 1 เรียงขึ้นมาตามชั้นวัฒนธรรมสมัยหลังที่อยู่ในระดับบนขึ้นมา

1. หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ 1 (TP.1)

ทำการขุดค้นขุดฐานปราสาทด้านทิศตะวันตกโดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อกำหนดอายุสมัยในการก่อสร้างและการสร้างซ้อนทับของโบราณสถาน
- เพื่อศึกษาเทคนิคและรูปแบบในการบดอัดดินก่อนการก่อสร้างปราสาทประธาน
- เพื่อศึกษาโบราณวัตถุในการเปรียบเทียบหาอายุสมัย

หลุม TP.1 อยู่ฝั่งหลุมขุดแต่งที่ S₁ W₃ บริเวณติดกับฐานปราสาทประธานทางด้านทิศตะวันตก ขนาดหลุมขุดค้น 3x3 เมตร สภาพพื้นที่ก่อนการขุดค้นเป็นพื้นที่ปูอิฐฉาบปูนที่ผิวพื้นของปราสาทประธานในสมัยที่ 2

ผลการศึกษาชั้นดิน จากการขุดค้นมีดังนี้
ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินหลักที่ I จากการขุดค้นที่ระดับจาก ผิวดิน - 100 cm.dt. พบผนังของขอบลานทักษิณของเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1 (รูปที่ 138) ห่างจากผนังหลุมทางด้านทิศตะวันออก (ฐานปราสาท) ประมาณ 1 เมตร ขอบผนังมีความกว้างประมาณ 120 ซม. ลึก 1 เมตร ภายในขอบผนังลานทักษิณบดอัดด้วยดินและเศษอิฐอย่างเป็นระเบียบอัดแน่นด้วยดินเหนียวและแฉ่ง ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวสีเทาอำบอัดจนแน่นและแฉ่ง

ในชั้นดินนี้ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายสีน้ำตาลวัดค่าสีดินได้

เมื่อแห้ง 10 yr 4/4 Dark yellowish brown

เมื่อเปียก 10 yr 4/3 Dark brown

ส่วนที่ภายนอกของขอบผนังลานทักษิณ (ผนังด้านทิศตะวันตก) เป็นการปรับระดับพื้นของการก่อสร้างปราสาทในสมัยที่ 2 โดยการนำเศษอิฐ เศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย เศษปูนขาวและดิน มาปรับระดับพื้นมีความลึกจากผิวปัจจุบัน 100 ซม. เป็นชั้นดินของการปรับถมในการสร้างปราสาทประธานซึ่งทำการยกระดับพื้นให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 1

ชั้นดินแทรกที่ Ia. เป็นชั้นของขอบผนังลานทักษิณภายหลังจากการรื้ออิฐออก เทคนิคการก่ออิฐสอดดินเป็นการเรียงอิฐในทิศทางเดียวกัน แต่วางสลับกันในแต่ละชั้น

ค่าสีดิน เมื่อแห้ง 10 yr 3/4 Dark reddish brown

เมื่อเปียก 10 yr 4/3 Dark brown

ชั้นดินหลักที่ II ลักษณะดินเป็นดินสีเทาอำบแน่นและแฉ่งมาก มีความหนาของชั้นนี้ประมาณ 1 เมตร ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ ชั้นดินนี้พบภายในขอบของลานทักษิณเป็นชั้นดินบดอัดเพื่อรองรับน้ำหนัก

ค่าสีดิน เมื่อแห้ง 10 yr 3/1 Verydark gray

เมื่อเปียก 10 yr 2/1 Black

ชั้นแทรก พบชั้นดินที่มีการบดอัดปรับระดับพื้นในสมัยที่ 1 เป็นชั้นแทรก 5 ชั้น แต่ละชั้น มีความหนาประมาณ 20 ซม. ที่ผนังหลุมด้านตะวันตก

ชั้นแทรก II a. เป็นดินร่วนชั้นสีเทาดำ ค่าสีดิน

เมื่อแห้ง 10 yr 4/1 Dark gray

เมื่อเปียก 10 yr 3/2 Verydark grayish brown

ชั้นแทรก II b. เป็นดินเหนียวแข็งสีเทาดำ ค่าสีดิน

เมื่อแห้ง 10 yr 3/1 Verydark gray

เมื่อเปียก 10 yr 3/1 Verydark gray

ชั้นแทรก II c. เป็นดินเหนียวแข็งสีน้ำตาลเทา ค่าสีดิน

เมื่อแห้ง 10 yr 4/2 Dark grayish brown

เมื่อเปียก 10 yr 4/4 Dark yellowish brown

ชั้นแทรก II d. เป็นดินเหนียวสีน้ำตาลดำ ค่าสีดิน

เมื่อแห้ง 10 yr 3/2 Verydark grayish brown

เมื่อเปียก 10 yr 4/3 Dark brown

ชั้นแทรก II e. เป็นดินเหนียวสีน้ำตาลดำ ค่าสีดิน

เมื่อแห้ง 10 yr 3/2 Verydark grayish brown

เมื่อเปียก 10 yr 4/2 Dark grayish brown

ชั้นดินหลักที่ III ลักษณะดินเป็นสีเทาดำแน่นและแข็ง เป็นดินค่อนข้างเหนียวชั้น สีดำ มีเม็ดดินสีน้ำตาล และเหลือแทรกอยู่เล็กน้อย ซึ่งชั้นดินสีดำนี้นี้ เป็นชั้นเดียวกับที่พบที่หลุมขุดค้น วัดมเหยงค์, วัดช้าง, ด่านวัดมเหยงค์, วัดสีกาสมุดและวัดจักรวรรค์ ซึ่งเป็นโบราณสถานที่อยู่ใกล้เคียงกัน จากการสันนิษฐาน ชั้นดินนี้น่าจะเป็นชั้นดินตะกอนที่มีการอัดดินทับถม เพื่อสร้างวัดซึ่งน่าจะเป็นพื้นที่ลุ่มมาก่อน ไม่พบโบราณวัตถุแต่อย่างใด ชั้นดินนี้พบทั่วทั้งหลุมเป็นดินอัดปรับเพื่อเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างวัด ในสมัยแรกที่เป็นกิจกรรมของมนุษย์ มีความหนาประมาณ 1.00 เมตร เป็นชั้นดินบดอัดเพื่อรองรับน้ำหนักของโบราณสถาน

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 3/1 Verydark gray

เมื่อเปียก 10 yr 2/1 Black

ชั้นดินหลักที่ IV ลักษณะดินเป็นดินเหนียวแข็งสีเทาดำ ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุแต่อย่างใด เป็นชั้นดินธรรมชาติที่ไม่มีกิจกรรมของมนุษย์ สาเหตุที่ดินในชั้นนี้มีความแข็งและแน่นก็เพราะต้องรองรับน้ำหนักการกดทับของเจดีย์ประธานโดยธรรมชาติ

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 2/1 Black

เมื่อเปียก 10 yr 3/1 Verydark gray

ชั้นดินหลักที่ V ลักษณะดินเป็นดินเหนียวสีเทาดำมีความชื้นอย่างมาก ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุใด ๆ เป็นชั้นดินธรรมชาติที่ไม่มีกิจกรรมของมนุษย์ เป็นชั้นสิ้นสุดวัฒนธรรมของมนุษย์

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 3/1 Verydark gray

เมื่อเปียก 10 yr 3/1 Verydark gray

โบราณวัตถุที่พบ

หลุมขุดค้น TP.I นี้พบโบราณวัตถุประเภทเศษภาชนะดินเผาน้อยมาก จะพบในชั้นดินหลักที่ I, II เท่านั้น นอกนั้นเป็นดินที่นำมาอัดโดยไม่มีโบราณวัตถุปะปนอยู่

ชั้นดินที่ I (0 - 100 cm.dt.) เป็นชั้นดินบดอัดทับถมในสมัยของการก่อสร้างปราสาทในสมัยที่ 2-3 เต็มไปด้วยเศษอิฐแตกหักกระจายอยู่ทั่วทั้งชั้น มีเศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย รวมทั้งเศษเม็ดปูน และปูน

ชั้นดินที่ II (100 - 200 cm.dt.) ในชั้นนี้เป็นชั้นที่เป็นการทับถมบดอัดที่ระดับพื้นและบดอัดเพื่อรองรับน้ำหนักเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1 มีการบดอัดของพื้นรอบนอกของลานทักษิณชั้นละ 20 ซม. โบราณวัตถุที่พบเป็นเศษอิฐ เศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย และเศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดิน

สรุปชั้นดินทางวัฒนธรรม

การขุดค้นทางโบราณคดีหลุม TP.I สามารถสรุปเป็นชั้นวัฒนธรรมเกี่ยวกับการก่อสร้างและอายุสมัยโดยรวม ได้ดังนี้ (รูปที่ 139-140) (แผนผังชั้นดินที่ 1)

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 อยู่ในช่วงชั้นดินหลักที่ III (สมัยที่ 1) ดินมีสีเทาดำแน่นและแข็ง มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 1 เมตร ลักษณะและคุณภาพของดินเป็นดินที่ขุดขึ้นจากการขุดคลองรอบวัด แล้วนำดินมาปรับถมในการเตรียมพื้นที่และเป็นการเลือกเฉพาะดินเหนียวล้วน ๆ เพื่อเป็นจุดประสงค์ในการรองรับน้ำหนักที่กดทับโดยตรง เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ในการ

ปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1 ในชั้นวัฒนธรรมนี้พบทั่วทั้งหลุมขุดค้น และน่าที่จะมีการปรับระดับในการถมทั่วทั้งบริเวณวัด

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 ตรงกับชั้นดินหลักที่ II (สมัยที่ 1) ในชั้นวัฒนธรรมนี้ยังแยกการปรับระดับออกเป็น

- ในชั้นดินหลักที่ II มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 1 เมตร เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ในการปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1 เป็นการปรับบดอัดครั้งที่ 2 ถัดขึ้นมาจากการบดอัดในชั้นวัฒนธรรมที่ 1 เพื่อรองรับน้ำหนักการกดทับของเจดีย์ประธานเช่นเดียวกัน ในชั้นนี้พบภายในของขอบลานทักษิณดินส่วนใหญ่เป็นดินที่มีสีเทาดำแน่นและแข็ง
- ในชั้นดินย่อยที่ IIa. , IIb, IIc, IId และ IIe. เป็นชั้นดินที่พบนอกขอบของลานทักษิณ มีระดับในการปรับระดับแต่ละชั้นประมาณ 20 เซนติเมตร โดยใช้เศษอิฐ , เศษปูนขาว และดิน ในการทับถม เป็นชั้นวัฒนธรรมในการปรับพื้นที่ของพื้นบริเวณภายในของเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1

ชั้นวัฒนธรรมที่ 3 ตรงกับชั้นดินหลักที่ I. (สมัยที่ 2) ในชั้นวัฒนธรรมนี้ยังแยกการปรับระดับออกเป็น

- ในชั้นดินหลักที่ I ภายในของขอบลานทักษิณเป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ ในการปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์ประธานในสมัยที่ 1 มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 1 เมตร ดินมีสีน้ำตาลดำแน่นและแข็ง บดอัดด้วยดินและเศษอิฐ ที่ผนังหลุมทางด้านทิศตะวันออกเป็นการนำเอาศิลาแลงและอิฐมาปิดทับลานทักษิณเดิมเพื่อสร้างฐานปราสาทประธาน (สมัยที่ 2)
- ในชั้นดินหลักที่ I a. เป็นชั้นของขอบลานทักษิณที่ได้ทำการรื้ออิฐของขอบดังกล่าว ออกอย่างเป็นระบบ มีชั้นในการเรียงอิฐ 17 ชั้น ขนาดของอิฐ 5x15x30 ซม. เป็นขอบของพื้นลานทักษิณในสมัยที่ 1
- ในชั้นดินหลักที่ I (นอกขอบลานทักษิณ) เป็นการปรับพื้นในการก่อสร้างปราสาทประธานในสมัยที่ 2 เพื่อให้ระดับพื้นสูงกว่าในสมัยที่ 1 ทำการถมทับขอบของลานทักษิณในสมัยที่ 1 โดยไม่ได้ใช้งานแต่อย่างใด เป็นการนำเอาเศษอิฐ เศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย และเศษปูนขาว มาทับถม บนผิวพื้นของปราสาทประธานในสมัยที่ 2-3 เป็นการนำเอาเศษอิฐมาเรียงแล้วฉาบปูนทั่วทั้งบริเวณ

2. หลุมการขุดค้นทางโบราณคดีหลุมที่ 2 (TP.II)

หลุม TP.II เป็นหลุมขุดค้นที่อยู่ในตำแหน่งของผังหลุมขุดแต่งที่ N₂W₆ เป็นหลุมขนาด 3x3 เมตร ตั้งอยู่ภายนอกกระเบื้องคคของปรางค์ประธานทางด้านทิศตะวันตก ใกล้กับฐานทางด้านทิศเหนือของเจดีย์รายหมายเลข 4

ทำการขุดค้นเพื่อตรวจสอบร่องรอยหลักฐานทาง โบราณคดีที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหลักฐานที่พบในการขุดค้นของหลุมที่ 1 และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์นอกเขตพื้นที่ของสิ่งก่อสร้างหลักและเป็นการศึกษาถึงการปรับระดับพื้นของการก่อสร้างอุโบสถและเจดีย์รายหมายเลข 4 ด้วย

สภาพพื้นที่ก่อนการขุดแต่ง เป็นพื้นบริเวณ (สมัยที่ 3) ของการปฏิรูกรอบอุโบสถและเจดีย์รายหมายเลข 4 ในการขุดตรวจสอบใช้ระดับจากผิวดินซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับสมมติ 40 เซนติเมตร เป็นเกณฑ์ในการขุดค้น เพื่อศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของชั้นดินโดยขุดตรวจสอบทุกระดับ 20 เซนติเมตร จากผิวดินลงไป จนถึงชั้นสิ้นสุดวัฒนธรรม ซึ่งมีความลึกจากปากหลุมถึงก้นหลุมประมาณ 320 เซนติเมตร

ผลการศึกษาชั้นดิน จากการขุดค้นมีดังนี้

ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินหลักที่ I (รูปที่ 141) ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวสีเทาดำบดอัดจนแน่นและแข็ง ไม่พบเศษภาชนะดินเผาและ โบราณวัตถุอื่น ๆ เป็นชั้นดินของการปรับถมเพื่อทำการยกระดับพื้นให้สูงขึ้นกว่าสมัยเดิม พบว่ามีการปรับระดับพื้นบริเวณด้วยการบดอัดดินและเศษอิฐอย่างเป็นระเบียบอัดแน่นด้วยดินเหนียวและแข็ง จากการขุดค้นที่ระดับจาก ผิวดิน - 100 cm.dt.

ส่วนวัตถุประสงค์ในการบดอัดก็เพื่อเป็นการเตรียมพื้นที่ในการรับน้ำหนักในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของ โบราณสถานเพื่อการรับน้ำหนักและเป็นการปรับพื้นที่เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของ โบราณสถานเป็นการปรับระดับพื้นของการก่อสร้างอุโบสถในสมัยที่ 3 โดยการนำดินเหนียวจากคลองโคจรอบ มาปรับระดับพื้นมีความลึกจากผิวปัจจุบัน 50 เซนติเมตร เท่ากันกับระดับพื้นอิฐล่างสุดของพื้นบริเวณในสมัยที่ I

ในชั้นดินนี้ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายสีน้ำตาลดำวัดค่าสีดินได้

เมื่อแห้ง 10 yr 3/2 Verydark grayish brown

เมื่อเปียก 10 yr 10 yr 2/1 Black

ชั้นดินหลักที่ II (รูปที่ 142) ลักษณะดินเป็นดินสีเทาดำแน่นและแข็งมาก มีความหนาของชั้นนี้ประมาณ 0.80 เมตร ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ เป็นชั้นดินบดอัดเพื่อรองรับน้ำหนักของเจดีย์รายหมายเลข 4 เพื่อการปรับระดับพื้นเดิมให้สูงขึ้น

ค่าสีดิน เมื่อแห้ง 10 yr 2/1 Black
เมื่อเปียก 10 yr 2/1 Black

ชั้นดินหลักที่ III a. (รูปที่ 143) ไม่พบโบราณวัตถุแต่อย่างใด ชั้นดินนี้มีความหนาประมาณ 50 เซนติเมตร เป็นชั้นที่ทับถมด้วยเศษอิฐของพื้นในสมัยที่ 1 ซึ่งบดอัดเพื่อรองรับน้ำหนักของโบราณสถานในสมัยที่ 1 เป็นการปรับยกพื้นเดิมให้สูงขึ้นในสมัยที่ 2 ของการสร้างอุโบสถและเจดีย์หมายเลข 4

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 4/2 Dark grayish brown
เมื่อเปียก 10 yr 3/2 Verydark grayish brown

ชั้นดินหลักที่ III b. (รูปที่ 144) ไม่พบโบราณวัตถุแต่อย่างใด ชั้นดินนี้มีความหนาประมาณ 30 เซนติเมตร เป็นชั้นที่ทับถมด้วยดินเพื่อรองรับการปูพื้นอิฐของการสร้างอุโบสถและเจดีย์หมายเลข 4 สมัยแรก นับเป็นชั้นดินบดอัดเพื่อรองรับพื้นในสมัยที่ 1

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 5/2 Grayish brown
เมื่อเปียก 10 yr 5/3 Brown

ชั้นดินหลักที่ IV ลักษณะดินเป็นดินเหนียวแข็งสีเทาดำ ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุแต่อย่างใด เป็นชั้นดินธรรมชาติที่ไม่มีกิจกรรมของมนุษย์ มีความหนาของชั้นดินประมาณ 60 เซนติเมตร

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 2/2 Verydark brown
เมื่อเปียก 10 yr 2/1 Black

ชั้นดินหลักที่ V ลักษณะดินเป็นดินเหนียวสีเทาดำมีความชื้นอย่างมาก ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุใด ๆ เป็นชั้นดินธรรมชาติที่ไม่มีกิจกรรมของมนุษย์แต่อย่างใด นับเป็นชั้นสิ้นสุดวัฒนธรรม มีความหนาของชั้นดินประมาณ 50 เซนติเมตร

วัดค่าสีดินได้ เมื่อแห้ง 10 yr 2/1 Black
เมื่อเปียก 10 yr 2/1 Black

โบราณวัตถุที่พบ

หลุมขุดค้น TP.II นี้พบโบราณวัตถุจำพวกเศษอิฐและเศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบเป็นชั้นดินทับถมบดอัดของการปรับพื้นที่ในการปูพื้นอิฐสมัยหลังสุด เป็นการปรับพื้นที่โดยการนำเอาดิน , เศษอิฐหัก และ มีส่วนประกอบของปูนขาวผสมอยู่เพื่อการปูพื้น โดยรอบอุโบสถและเจดีย์

รายนามเลข 4 โดยที่บริเวณของการขุดค้นซึ่งเป็นพื้นที่ในการรับน้ำหนักขององค์เจดีย์ดังกล่าวเป็นการบดอัดด้วยดินเหนียว อันมีคุณสมบัติในการรับน้ำหนักได้มากกว่าการบดอัดด้วยเศษอิฐและโบราณวัตถุอื่น ๆ

ชั้นดินที่ II เป็นชั้นดินอัดเพื่อเตรียมการสร้างของเจดีย์รายนามเลข 4 สมัยที่ 2 เป็นชั้นที่มีการนำดินเหนียวสีเทาเข้ามาทับถมล้วน ๆ

ชั้นดินที่ III เป็นชั้นดินที่พบเศษอิฐกระจายอยู่โดยทั่วทั้งชั้น บางก้อนเป็นอิฐที่ไม่สมบูรณ์แตกหัก ไม่มีการเรียงตัวของอิฐที่ชัดเจน ประกอบกับไม่พบร่องรอยของรอยปูนฉาบ หรือเศษเม็ดยูน เป็นชั้นของการปูพื้นในสมัยที่ 1

สรุปชั้นดินทางวัฒนธรรม

การขุดค้นทางโบราณคดีหลุม TP.II สามารถสรุปเป็นชั้นวัฒนธรรมเกี่ยวกับการก่อสร้างและอายุสมัยโดยรวมได้ดังนี้ (รูปที่ 145-148) (แผนผังที่)

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 อยู่ในช่วงชั้นดินหลักที่ III a. และ III b. (สมัยที่ 1) มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 0.50 เมตร เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ในการปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์รายนามเลข 4 ,วิหารและอุโบสถ ของโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามในสมัยที่ 1 ลักษณะและคุณภาพของดินเป็นดินที่ขุดขึ้นจากการขุดคลองรอบวัด แล้วนำดินมาปรับถมในการเตรียมพื้นที่และเป็นการเลือกเฉพาะดินล้วน ๆ เพื่อเป็นจุดประสงค์ในการรับน้ำหนักโดยตรง ดินมีสีเทาดำแน่นและแข็ง เนื่องจากการกดทับของน้ำหนักของเจดีย์รายนามเลข 4 (สมัยที่ 1) ในชั้นวัฒนธรรมนี้พบทั่วทั้งหลุมขุดค้นและมีการปรับระดับในการถมทั่วทั้งบริเวณวัด

ในชั้นดินย่อยที่ III b. เป็นชั้นดินที่มีระดับในการปรับระดับของชั้นประมาณ 20 ซม. โดยใช้เศษอิฐ และดิน ในการทับถม เป็นชั้นวัฒนธรรมในการปรับพื้นที่ของพื้นบริเวณภายในของเจดีย์รายนามเลข 4 ในสมัยที่ 1

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 ตรงกับชั้นดินหลักที่ II (สมัยที่ 1)

ในชั้นดินหลักที่ II มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 0.80 เมตร เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ในการปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์รายนามเลข 4 ในสมัยที่ 2 เป็นการปรับบดอัดครั้งที่ 2 ถัดขึ้นมาจากการบดอัดในชั้นวัฒนธรรมที่ 1 เพื่อรองรับน้ำหนักการกดทับของเจดีย์องค์ดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดินส่วนใหญ่เป็นดินที่มีสีเทาดำแน่นและแข็ง

ชั้นวัฒนธรรมที่ 3 ตรงกับชั้นดินหลักที่ I. (สมัยที่ 3) ในชั้นวัฒนธรรมนี้ยังแยกการปรับระดับออกเป็น

ในชั้นดินหลักที่ I เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ ในการปรับเตรียมพื้นที่ในการก่อสร้างเจดีย์รายนามเลข 4 และอุโบสถในสมัยที่ 2 มีระดับความหนาของชั้นดินประมาณ 0.50 เมตร ดินมีสีน้ำตาลดำแน่นและแข็ง บดอัดด้วยดินและเศษอิฐ

ในชั้นดินหลักที่ 1 นี้ เป็นการปรับพื้นในการก่อสร้างเจดีย์รายหมายเลข 4 และ อุโบสถ ในสมัยที่ 2 และเป็นการปรับเตรียมพื้นที่อิฐทั่วทั้งบริเวณ โดยรอบนอกพื้นที่ของปราสาทประธานเพื่อให้ระดับพื้นสูงกว่าในสมัยที่ 1 ทำการถมพื้นที่โดยการเศษอิฐและดินการรับน้ำหน้าการกดทับมาบดอัด โดยรอบเจดีย์รายหมายเลข 4 ส่วนการปรับพื้นที่เพื่อยกระดับพื้นของอุโบสถโดยรอบเป็นการนำเอาเศษอิฐ , กระจังมุงหลังคาและโบราณวัตถุอื่น ๆ มาปรับพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากการไม่ได้เปลี่ยนแปลงโบราณสถานมากนักนั่นเอง

สรุปผลการขุดค้นทางโบราณคดีต่อโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม

จากผลการขุดค้นทางโบราณคดีทั้ง 2 หลุม ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับโครงสร้างของการวางรากฐานของการก่อสร้างโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม และกิจกรรมของมนุษย์อันเป็นข้อสรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับโบราณสถานดังกล่าว ดังนี้

1. ก่อนการก่อสร้างโบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม ได้มีการเตรียมพื้นที่เกี่ยวกับโครงสร้างการรองรับน้ำหนักของตัวอาคารโดยการบดอัดดินให้แน่น ในระดับความหนาในแต่ละชั้นประมาณ 1 เมตร ซึ่งเป็นการปรับพื้นที่อย่างเป็นระบบซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งของตัวอาคารและน้ำหนักที่กดทับ กล่าวคือ บริเวณของฐานรากที่รองรับน้ำหนักของตัวอาคารจะอัดดินแน่นและมีความหนามากเมื่อเทียบกับพื้นที่บริเวณอื่นที่รับน้ำหนักน้อยกว่า โดยการบดอัดด้วยการนำดินเหนียวจากการขุดคลองวัดมาปรับพื้นที่เช่นเดียวกับวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนพื้นที่อื่นที่ไม่ได้รับน้ำหนักมากหรือมีการเตรียมพื้นที่ในการบดอัดก่อนหน้านี้แล้ว เพียงแต่เป็นการปรับเตรียมเพื่อยกระดับพื้นให้สูงขึ้น เช่น อุโบสถหรือพื้นที่ภายในปราสาทสมัยที่ 3 จะเป็นการนำเอาเศษอิฐ หรือโบราณวัตถุอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติในการรองรับน้ำหนักได้ โดยไม่กระเทือนต่อโครงสร้างการรับน้ำหนักของตัวอาคารดังกล่าวมากนักมาบดอัด
2. จากผลการขุดค้นที่ปรากฏหลักฐานของการบดอัดดินภายในบริเวณโบราณสถานวัดสมณโกฏฐารามก่อนการก่อสร้างอาคาร แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นี้แต่เดิมอาจเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ซึ่งดินจะไม่มี ความแข็งแรงในการรับน้ำหนักของโบราณสถานขนาดใหญ่ จึงมีการเตรียมพื้นที่โดยการบดอัดดินให้แน่นก่อนการก่อสร้างเพื่อให้ฐานรากรองรับน้ำหนักได้
3. จากการขุดค้นหลุมที่ 1 ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกับการขุดแต่งเกี่ยวกับอายุสมัยและกิจกรรมการก่อสร้างปราสาทประธาน ซึ่งเป็นโบราณสถานหลักของวัด โดยมีการก่อสร้างและบูรณะ 3 สมัย เป็นการศึกษาชั้นดินเปรียบเทียบกับ การสร้างชั้นทับของโบราณสถาน และ รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงในสมัยหลังสุดเป็นจุดบ่งชี้
4. จากการขุดค้นทางโบราณคดีรอบนอก (หลุมที่ 2) แม้จะไม่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของกิจกรรมมนุษย์ในช่วงสมัยที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานดังกล่าวมากนัก

ซึ่งต้องการจะศึกษาถึงกิจกรรมของมนุษย์และชุมชน โคธรอบ โบราณสถาน อันจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานและช่วงสมัยที่เก่าที่สุดของชุมชนดังกล่าวนั้น แต่ก็ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้าง โบราณสถานวัดสมณ โกฎฐารามที่มีการปรับเตรียมพื้นที่โดยการนำดินจากการขุดคลองของวัดมาถมยกพื้นที่เพื่อให้พื้นที่มีระดับสูงขึ้นจากเดิมที่เป็นที่ลุ่มและอายุสมัยของอุโบสถรวมทั้งเจดีย์รายหมายเลข 4 ที่มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ในช่วงสมัยที่ต่างกัน

4.3 การขุดตรวจสอบทางโบราณคดี

4.3.1 พระปรารักษ์ประธาน

จากการขุดเจาะที่ฐานประทักษิณของปรารักษ์ประธาน บริเวณหลุม N2W1 ได้พบหลักฐานการก่อพอกทับ โบราณสถานองค์เดิม หลักฐานที่พบเป็นส่วนของชั้นฐานขกึ่งซึ่งตั้งอยู่บนฐานประทักษิณสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 23 X 23 เมตร สูงประมาณ 1.20 เมตร โดยฐานประทักษิณดังกล่าวได้ต่อเชื่อมกับฐานของเจดีย์ประจํามุมซึ่งลักษณะเป็นเจดีย์ที่มีฐานย่อมุมไม้สิบสอง และสันนิษฐานว่าจะมีบันไดทางขึ้นสู่ฐานประทักษิณที่จุดกึ่งกลางฐานทั้ง 4 ด้าน (จากการขุดตรวจสอบพบที่ด้านทิศใต้หลุม S4W1 โบราณสถานองค์นี้ใช้เทคนิคการก่อสร้างเป็นลักษณะก่ออิฐสอดิน (ขนาดของอิฐ 0.5X0.15X0.30 เมตร) เทคนิคการก่ออิฐคล้ายแบบ English bond ของทางยุโรป

ลักษณะของฐานย่อมุม ซึ่งพบเพียงชั้นเดียวส่วนที่เหลือขึ้นไปได้พังทลายรวมทั้งถูกก่อพอกทับจนไม่เหลือหลักฐานที่ชัดเจนพอที่จะศึกษาได้ หลักฐานอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญคือ หองกุหลาบสี่เหลี่ยมขององค์ปรารักษ์ มีเทคนิคการก่อสร้างและขนาดของอิฐเหมือนกับชั้นฐานย่อมุมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้สันนิษฐานได้ว่าหองกุหลาบดังกล่าวน่าจะมีมาตั้งแต่การสร้าง โบราณสถานองค์เดิม

รูปทรงสันนิษฐานของโบราณสถานองค์เดิมยังเป็นที่น่าสงสัยว่ามีรูปทรงแบบใด เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันอย่างแน่ชัด แต่จากหลักฐานของชั้นฐานย่อมุมที่เหลือ น่าจะมีรูปแบบเดียวกันกับลักษณะรูปแบบทางสถาปัตยกรรม 3 แบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นเจดีย์ทรงระฆัง องค์เจดีย์ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีฐานย่อมุมถึง 3 ชั้นรองรับองค์ระฆังและส่วนยอด (บัลลังก์ ปถอง โถน และปลียอด) มีรูปแบบคล้ายเจดีย์ประธานวัดกุฎีขาว แต่เจดีย์องค์นี้ส่วนของฐานเพิ่มมุมรองรับองค์ระฆังน่าจะสร้างขึ้นใหม่คราวบูรณะ โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเมื่อครั้งยังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคลในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (สันติ เล็กสุขุม , 2542, หน้า 74) การสันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังอาจเป็นเพราะว่าเจดีย์ประธานของวัดในพื้นที่บริเวณนี้เป็นเจดีย์ทรงระฆังทั้งหมด เช่น วัดกุฎีขาว วัดจักรวรรดิ วัดอโยชัย วัดคูลีคาราม วัดศีกาสมุค วัดมเหยงคณ์ วัดข้าง และวัดนางคำ เป็นต้น ซึ่งไม่เคยพบเจดีย์ประธานทรงอื่นๆ ในพื้นที่บริเวณนี้เลย

รูปแบบที่ 2 จากลักษณะของฐานย่อมุมและหองกุหลาบดังกล่าวน่าจะเป็นส่วนประกอบของเจดีย์ทรงปรารักษ์ เช่นเดียวกับปรารักษ์ประธานวัดราชบูรณะ วัดพุทไธสวรรย์ และวัดพระราม อันเป็นรูปแบบปรารักษ์ในสมัยอยุธยาตอนต้น และถ้าเป็นเจดีย์ทรงปรารักษ์ตามที่สันนิษฐานจริง นับว่าเป็นเจดีย์ประธานทรงปรารักษ์องค์แรกในสมัยอยุธยาตอนต้นที่พบในพื้นที่บริเวณนี้ และเมื่อมีการบูรณะในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงได้ทำการบูรณะตามรูปแบบของปรารักษ์องค์เดิม แต่ปรับขนาดและรูปแบบของฐานประทักษิณให้เปลี่ยนไปแต่มีขนาดสูงขึ้น

รูปแบบที่ 3 จากลักษณะของฐานย่อเก็จเพื่อรองรับส่วนของซุ้มทิสันั้น สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นส่วนของชั้นฐานเจดีย์ทรงปราสาทขoderะฆัง เช่นเดียวกับเจดีย์รายวัดราชบูรณะ เจดีย์ประจำมุมวัดมหาธาตุ และเจดีย์ประธานวัดโพ่ง แต่ไม่เคยพบว่ามีการสร้างเจดีย์ทรงปราสาทขoderะฆังในพื้นที่บริเวณเขตอโยธยาเลยแม้แต่องค์เดียว

4.3.2 วิหาร

ผลการขุดตรวจสอบที่ผนัง, พื้นบนวิหาร, ฐานชุกชีและแนวเสา ที่ผนังด้านทิศเหนือ (หลุม NIE7) พบว่า

ฐานวิหาร ตั้งทับอยู่บนฐานวิหารสมัยแรกซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าฐานวิหารสมัยหลัง ฐานวิหารสมัยแรกมีความกว้าง 19 เมตร ส่วนฐานวิหารสมัยหลังมีความกว้าง 18 เมตร รูปด้านของฐานวิหารในสมัยแรกสูงเฉลี่ย 50 เซนติเมตร จากการขุดตรวจสอบฐานพบว่าฐานสมัยแรกก่ออิฐรอบนอกและก่อเอ็นภายในแล้วถมทับด้วยเศษอิฐและดินเป็นระยะตามช่อง

พื้นที่ในวิหาร พบการปูพื้น 3 สมัย ในสมัยที่ 1 พื้นอยู่ใต้ระดับของพื้นสมัยที่ 2 ประมาณ 40 เซนติเมตร ส่วนพื้นสมัยที่ 2 อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยที่ 3 ประมาณ 15 เซนติเมตร ซึ่งพื้นสมัยที่ 2 เป็นพื้นปูอิฐฉาบปูน พื้นสมัยที่ 3 เป็นพื้นปูอิฐแล้วปูทับด้วยแผ่นกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 32x32 เซนติเมตร เสาในวิหารที่รองรับส่วนบนหลังคาปรากฏร่องรอยของรูปแบบเสาแบบเดียวเป็นเสากลม เสาในสมัยที่ 1 ถูกรื้อออกแล้วสร้างเสาในสมัยหลังตรงตำแหน่งของเสาสมัยแรก ส่วนค่อมเสาตั้งอยู่บนแกนเอ็นโครงสร้างภายในของวิหารซึ่งค่อมติดกันตรงตำแหน่งของเสาพอดี (เช่นเดียวกับโครงสร้างของวัดมหาเจดีย์) เป็นเสาสี่เหลี่ยมตัดมุมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตร สูง 20 เซนติเมตร ส่วนมุมตัดมีขนาดหน้ากว้าง 25 เซนติเมตร ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนบนฐานชุกชี เสาในสมัยที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นเสากลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตร ก่ออิฐเรียงเป็นวงกลมขึ้นไปและฉาบปูนรอบนอกเสา เสาสมัยนี้ตั้งอยู่บนค่อมดังกล่าว

ฐานชุกชี มีการก่อพอกทับ 3 สมัย เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวก (น่าจะประทับยืน) ขนาดของฐานชุกชีกว้าง 8 เมตร ยาว 10 เมตร มีแนวเสาตั้งอยู่บนฐานแถวละ 2 คัน ฐานชุกชีสมัยที่ 1 เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวกทั้งสองข้าง มีพระประธานตั้งอยู่ตรงกลาง ฐานชุกชีสมัยที่ 2 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างทางด้านข้าง ปรับระดับพื้นภายในวิหารขึ้นมาจากสมัยแรก ฐานชุกชีสมัยที่ 3 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างของฐานชุกชีทางด้านข้างประมาณ 1 เมตร สร้างฐานพระอันับประดิษฐานรอบพระประธานบนฐานชุกชี เสายังคงเป็นเสากลมเช่นเดิม ปรับระดับพื้นบนวิหารขึ้นมาจากสมัยที่ 2 ประมาณ 15 เซนติเมตร แล้วปูกระเบื้องดินเผาทับบนอิฐอีกชั้นหนึ่ง

ผนังและพะไล ปรากฏ การก่อสร้างทับกัน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นฐานในสมัยแรก ครั้งที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นการก่อสร้างทับบนฐานในสมัยแรก ในสมัยแรก ผนังและพะไล มีขนาดความกว้าง

อย่างละ 2 เมตร รวมด้านละ 4 เมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าในสมัยที่ 2-3 ที่สร้างทับอยู่ โครงสร้างภายในของฐานผนังและพะไลดังกล่าวจะก่อขอบอิฐผนังรอบนอกขึ้นมาแล้วปรับถมด้วยดินและเศษอิฐ พร้อมกับก่อเอ็นกันทุกระยะเป็นช่อง ๆ ห่างกันประมาณ 1 เมตร ในสมัยที่ 2-3 เป็นการก่อสร้างทับบนฐานสมัยแรก และลดขนาดของวิหารให้เล็กลงจากเดิมเล็กน้อย แต่รูปแบบทางสถาปัตยกรรมยังคงแบบเดิมไว้ เป็นเพียงการปรับระดับพื้นที่ในและนอกวิหารให้สูงขึ้นกว่าสมัยแรก ผนังและพะไลในสมัยนี้มีความกว้างอย่างละ 1.50 เมตร รวม 3 เมตรทั้งสองข้าง โครงสร้างที่ฐานจะเป็นการก่ออิฐเรียงขึ้นมาจากฐานชั้นล่างสุด ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างสมัยแรก

จากหลักฐานภายหลังการขุดแต่งไม่พบร่องรอยของเสาบนพะไลเนื่องจากอาจจะมีสาเหตุจากการพังทลายและถูกรบกวน สันนิษฐานว่าน่าจะมีเสาบนพะไล เพราะเป็นอาคารขนาดใหญ่ ผนังและพะไลมีความกว้าง สัดส่วนของอาคารมีความสูงสง่าซึ่งควรจะต้องมีชายคาของชั้นหลังคาสมัยสุดท้ายเพื่อป้องกันฝนและหลักฐานจากภาพวาดในจดหมายเหตุเกมป์เฟอร์ที่เขียนไว้ในสมัยพระเพทราชาก็ปรากฏมีเสาบนพะไลรองรับชายหลังคาครั้งสุดท้าย

4.3.3 อุโบสถ

ได้ทำการขุดตรวจสอบที่พื้นบริเวณทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ของอุโบสถ (หลุม N1W12 , N2W12 และ S3W11) ซึ่งเป็นการปู อิฐที่พื้นโดยรอบอุโบสถดังกล่าวพบว่า มีการปรับระดับถมพื้น 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 อยู่ใต้ระดับพื้นเดิม ประมาณ 0.60 เมตร ปรากฏร่องรอยของพื้นปูอิฐฉาบปูน ส่วนอุโบสถถูกสร้างทับบนตำแหน่งเดิมและน่าจะมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับสมัยหลัง แต่รูปแบบทางลวดลายประดับทางสถาปัตยกรรมคงแตกต่างกัน รูปแบบส่วนบนถัดจากฐานขึ้นไปของอุโบสถสมัยที่ 1 ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากการสร้างซ้อนทับในสมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถเดิมลงจนหมดแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับฐานใบเสมาเดิมที่เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 1.50 เมตร สูง 0.60 เมตร อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลัง

ครั้งที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถหลังเดิมลงแล้วสร้างขึ้นใหม่ตามตำแหน่งเดิม ปรับระดับพื้นรอบบริเวณให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 1 ประมาณ 0.30 เมตร มีร่องรอยของการฉาบปูนที่ผิวพื้นที่ทั่วทั้งบริเวณ ในสมัยนี้ยังปรากฏร่องรอยของแนวกำแพงแก้วรอบอุโบสถ แต่พบเพียงทางด้านทิศเหนือด้านเดียวซึ่งอยู่เหนือระดับพื้นในสมัยแรกแต่อยู่ใต้พื้นปูอิฐในสมัยที่ 3 ฐานใบเสมายังคงเป็นฐานเดิมอยู่

ครั้งที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการปรับระดับพื้นบริเวณเป็นพื้นปูอิฐโดยรอบอุโบสถ และเจดีย์รายหมายเลข 4 ให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 2 อีก 0.30 เมตร โดยการถมด้วยเศษอิฐ , กระจังเบื้องหลังคา , กระจังเชิงชายและเศษปูนขาวโดยรอบ ยกเว้นบริเวณโดยรอบเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ที่เป็นการปรับถมยกระดับขึ้น โดยนำดินเหนียวมาบดอัดให้แน่นเพื่อรองรับน้ำหนักของเจดีย์ (หลุม

ชุดคันที่ 2) เปลี่ยนฐานโบริงมาเป็นฐาน 8 เหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 110 ซม. แต่ละด้านกว้าง 55 ซม. สร้างทับบนฐานเดิม ส่วนตัวอาคารอุโบสถไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยที่ 2

4.3.4 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4

จากการขุดตรวจสอบที่ฐาน (หลุม S2W6) พบว่ามีการสร้างทับบนฐานเดิมขนาดกว้างยาวที่ฐานเท่าเดิมคือ 11x11 เมตร เพียงแต่ เป็นการยกระดับที่พื้นฐานให้สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ 50 ซม. เป็นการก่อขยายตามรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเดิมของเจดีย์ เพื่อขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเล็กน้อย แต่จากการเปรียบเทียบรูปแบบเจดีย์ ที่มีการพอกทับสองครั้งดังกล่าวยังคงเป็นรูปแบบของเจดีย์ทรงระฆังในสมัยอยุธยาตอนต้นอยู่ เจดีย์องค์นี้ในสมัยแรกก่อนที่จะมีการปรับพื้นยกระดับขึ้นจากเดิมนั้น สักส่วนของฐานและองค์ระฆังกับส่วนยอดยังได้สักส่วนที่เหมาะสมทางรูปทรงสถาปัตยกรรมอยู่ แต่เมื่อมีการปรับยกพื้นบริเวณวัดในสมัยหลังขึ้นมาอีกประมาณ 0.50 เมตร โดยที่เป็นการก่อพอกตามสักส่วนของรูปแบบสถาปัตยกรรมในสมัยแรก ไม่ได้เป็นการก่อขึ้นใหม่ตามส่วนของฐานที่ยกพื้นขึ้นสูง จึงทำให้รูปแบบของเจดีย์องค์ดังกล่าวเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บนฐานเดี่ยวไม่ได้สักส่วนที่สวยงามมากนัก

4.3.5 เจดีย์มูมหมายเลข 5-8

เป็นเจดีย์ประจำมูมทิศทั้งสี่ของฐานปราสาทประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 2.50 เมตร เจดีย์มูมหมายเลข 7 เป็นเจดีย์ที่มีสภาพสมบูรณ์กว่าเจดีย์มูมองค์อื่น มีความสูงประมาณ 3.00 เมตร เจดีย์มูมส่วนใหญ่สภาพส่วนบนพังทลายคงเหลือหลักฐานเฉพาะส่วนฐาน เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 6.00x6.00 เมตร ฐานชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมลดหลั่นอีกสองชั้นรองรับชุกฐานฐานเชิงกลมสามชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชุกฐานปัทมรองรับบัวลดและมาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่างมากส่วนบนสุดเหลือเฉพาะชุกฐานปัทมบางส่วนเท่านั้น คาดว่าน่าองค์ระฆังคงเป็นทรงกรวยวิเคราะห์จากสักส่วนทางสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่

จากการขุดตรวจสอบที่ฐานเจดีย์มูมทั้งสี่ทิศลงไปทีละระดับความลึก 0.50 เมตร จากระดับพื้นหลังขุดแต่งพบว่าเจดีย์มูมทั้งสี่ได้สร้างทับอยู่บนตำแหน่งของฐานเจดีย์มูมองค์เดิม ซึ่งเจดีย์มูมสมัยแรกพบฐานย่อมุมไม้สิบสองลดหลั่นกันสามชั้น ที่มุมภายในต่อเชื่อมกับขอบของลานทักษิณของเจดีย์ประธานในสมัยแรก ซึ่งอยู่ใต้ระดับพื้นปราสาทและพื้นระเบียงคดในสมัยที่ 2-3 ส่วนรูปทรงของเจดีย์มูมสมัยแรกไม่ปรากฏจากหลักฐานการขุดแต่งซึ่งคงจะถูกรื้อแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม

4.3.6 เจดีย์ราย

เจดีย์รายหมายเลข 9

เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเชิงและเอ็นภายในเท่านั้น

มีขนาดของฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 8x8 เมตร ถัดขึ้นไปเหลือเพียงเอ็นภายในรองรับฐานองค์เจดีย์ซึ่งพังทลายลงจนหมด ไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงที่แน่ชัดได้มากนัก คงเหลือแต่เพียงฐานเชิงชั้นแรกสูงประมาณ 1 เมตร (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้งสี่ด้านตามแนวยาว พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 9x9 เมตร เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสเช่นเดียวกัน แต่มีระดับพื้นที่ฐานเดิมต่ำกว่าพื้นสมัยหลังประมาณ 1 เมตร

เจดีย์รายหมายเลข 10 เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายหมายเลข 9 ทางด้านทิศตะวันตกแต่ออกแต่มีขนาดเล็กกว่า ขนาดของฐานเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส 5.50x5.50 เมตร ฐานเชิงสูงประมาณ 0.80 เมตร ถัดขึ้นไปพังทลายลงจนหมดเหลือแต่เพียงเอ็นภายในรูปกากบาท ซึ่งน่าจะรองรับรูปทางของเจดีย์ทรงระฆัง (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้ง 4 ด้าน พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 7.50x8.50 เมตร เป็นฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร

เจดีย์รายหมายเลข 11 เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายหมายเลข 10 ทางด้านทิศตะวันตกแต่ออกแต่มีขนาดใหญ่กว่า เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศตะวันตกนั้นถนนทับอยู่ จากความยาวที่เหลืออยู่ประมาณ 15 เมตร รูปทรงถัดขึ้นไปจากฐานเชิงพังทลายลงจนหมดเหลือเพียงส่วนเอ็นภายในซึ่งเป็นเอ็นกากบาทรองรับเจดีย์ทรงระฆัง 2 องค์ติดกัน ดังนั้นฐานเจดีย์รายหมายเลข 11 จึงเป็นฐานเจดีย์ที่รองรับเจดีย์แฝดบนฐานเดียวกัน (สมัยที่ 2) จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้ง 4 ด้าน พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม (สมัยที่ 1) ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าเจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 10x10 เมตร เป็นฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร ซึ่งเจดีย์องค์เดิมในสมัยที่ 1 เป็นเจดีย์ทรงระฆังองค์เดียว ส่วนเจดีย์แฝดในสมัยที่ 2 มาสร้างครอบทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม

เจดีย์รายหมายเลข 12 เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเชิงและเอ็นภายในเท่านั้น เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือถนนทับอยู่ แต่น่าจะมีความยาว 9 เมตร จากการขุดตรวจสอบที่ฐานด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือ พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างในสมัยเดียว สร้างบนพื้นวิหารในสมัยที่ 1 โดยการปรับถมและบดอัดด้วยดิน, เศษอิฐและเศษปูนขาว ระดับของฐานรากก้อนสุดท้ายของเจดีย์องค์นี้อยู่ต่ำกว่าระดับพื้น

วิหารสมัยหลังประมาณ 0.50 เมตร จากโครงสร้างของเอ็นภายในที่เป็นรูปกากบาทนั้น น่าจะมีรูปแบบเป็นเจดีย์ทรงระฆังเหมือนเจดีย์รายหมายเลข 9-11 (สมัยที่ 2)

เจดีย์รายหมายเลข 13 เป็นเจดีย์ที่พบใหม่จากการขุดแต่ง เป็นฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเจียงและเอ็นภายในเท่านั้น เป็นเจดีย์ที่มีฐานเจียงรูปสี่เหลี่ยม สูง 1 เมตร ส่วนความกว้างและความยาวยังไม่ปรากฏชัดเจนเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออกนั้นถนนทับอยู่ แต่จากหลักฐานที่เหลืออยู่ของฐานนั้นเป็นฐานของเจดีย์ทรงระฆังบนฐานเจียงสี่เหลี่ยม ขนาดของฐานมากกว่า 12x12 เมตร (สมัยที่ 1) ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นวิหารสมัยหลังประมาณ 1.20 เมตร ส่วนเจดีย์สมัยที่ 2 นั้นสร้างทับบนฐานสมัยแรก มีขนาดเล็กกว่าสมัยแรกมาก ฐานเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมสภาพพังทลายมาก ขนาดของฐานไม่สามารถวัดระยะที่แน่ชัดได้เช่นเดียวกัน แต่น่าจะมีขนาดประมาณ 5x5 เมตร

บทที่ 5

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

5.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี

วัดสมณโกฏฐารามไม่ปรากฏหลักฐานด้านเอกสารระบุปีการก่อสร้าง คงปรากฏเฉพาะในส่วนของการปฏิสังขรณ์ โดยในจดหมายเหตุของแกมเฟอร์ระบุไว้ว่า เจ้าพระยาโกษาเหล็ก ครั้นแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นผู้ปฏิสังขรณ์ โดยเรียกชื่อวัดเป็น “ พระคลัง ” หรือ “ วัดพระยาพระคลัง ” และในจดหมายเหตุดังกล่าวยังระบุไว้ว่า สมเด็จพระเพทราชาเสด็จไปพระราชทานเพลิงศพ เจ้าแม่วัดคูตที่วัดสมณโกศ มารดาของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) และ เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ซึ่งเป็นพระนมของสมเด็จพระนารายณ์ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2233 (กรมศิลปากร : 2514 ; 123)

ในจดหมายเหตุของแกมเฟอร์ได้บรรยายสภาพของวัดสมณโกศไว้ดังนี้

“ ของแปลกประหลาดอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่พื้นที่สี่เหลี่ยมคูหนึ่งต่อกัน อยู่ทางทิศตะวันออกไม่ห่างจากตัวเมืองมากนัก พื้นที่ทั้งสองผืนนี้มีคลองกั้นกลาง มีโบสถ์ เจดีย์ และตึกรูปแปลก ๆ ต่าง ๆ เป็นอันมาก สร้างอยู่ภายในกำแพงอันงาม เพื่อมิให้ยาวความมากไปข้าพเจ้าได้ทำแผนผังพื้นที่ดังกล่าว กับรูปตึกที่สำคัญ ๆ บางตึกแสดงไว้ที่นี่แล้ว ในพื้นที่ผืนแรกเป็นวัดของท่านพระยาพระคลัง หมายด้วยอักษร A เรียกกันว่า วัดพระยาพระคลัง เป็นวัดที่มีชื่อเสียงไม่น้อยทีเดียว รูปวัดโดยทั่วไปงดงามมาก แต่โดยเฉพาะประตูหน้าโบสถ์นั้นเป็นฝีมือช่างอันประณีตนักหนา สลักเป็นรูปวิจิตรประกอบด้วยลวดลายพิศดารยิ่งนัก ลักษณะก่อสร้างคล้ายคลึงกับโบสถ์โกลีเจดีย์ภูเขาทอง ตอนกลางของโบสถ์ยกหลังคาซ้อนกันถึงสี่ชั้นให้ดูงาม หลังคาชั้นล่างสุดยื่นออกไปทั้งข้างหน้าและข้างหลังคล้ายปีก มีเสาค้ำด้านละแปดภายในโบสถ์เป็นอย่างเดียวกับหลังอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป มีคด้วยไม่มีหน้าต่างแสงสว่างเข้าได้แต่ทางประตูและทางช่องผนังข้าง

ซุ้มประตูยกพื้นขึ้นเหนือแผ่นดินมีหลังคาคลุมหลายชั้น มีเสาค้ำหลังคาแปดเสาอดปิดทองยื่นกันเป็นสองแถว แถวข้างนอกมีลูกกรงสีแดงเล่นผ่านต่อกันล้อมประตูอันวิจิตรข้างในไว้อีกชั้นหนึ่ง ทางด้านหน้ามีประตูพับเป็นสามคู่ คูหนึ่งประกอบด้วยลั่นคู่ สลักเป็นลายเครือเถาผูกกระถันพันกันอย่างวิจิตร ประทับด้วยใบและดอกไม้ไม่มีเทวรูปสถิตอยู่ท่ามกลาง ในแบบและอาคารต่าง ๆ กัน บ้างก็มีสี่เหลี่ยมหรืออาวุธและเครื่องมือต่าง ๆ (รูปนารายณ์) ทำให้ได้สัดส่วนดียิ่งหาด้วยทองและสีต่าง ๆ

หมายอักษร B เป็นโบสถ์อีกหลังหนึ่งเหมือนกันอย่างหลังแรก เว้นแต่ไม่ประดับประดาอะไรมากนัก ซุ้มประตูโบสถ์หลังนี้ทำเป็นห้องเปิดสองห้องประดิษฐานพระอิฐพระปูน ปิดทององค์เล็ก ๆ ที่พื้นมีโบลานขนาดใหญ่ ๆ วางกันหลายตั้ง เป็นเศษคัมภีร์ภาษาบาลี เมื่อเก่าชำรุดแล้วก็

เอามาเก็บไว้ที่นั่นเพราะเป็นที่เคารพ พิเคราะห์ดูโบสถ์เหล่านี้แล้ว เห็นข้อสะดุดใจอยู่อย่างหนึ่งคือ ข้างเข้าไม่พบรูปสัตว์และรูปสฟิงกัอย่างพวกพราหมณ์และพวกจีนทำไว้ในโบสถ์วิหารของเขาเลย รูปทั้งปวงภายในโบสถ์ของไทยล้วนทำเป็นรูปคน นั่งบ้าง ยืนบ้าง ส่วนรูปนาคสฟิงกัต่าง ๆ นั้นล้วนอยู่ภายนอกโบสถ์ทั้งสิ้น เช่นที่ประตู ตามทางเข้าและที่เจดีย์เป็นต้น

หมายอักษร C เป็นเจดีย์ยอดแหลมปิดทองครึ่งหนึ่งนับจากข้างบนลงมา ตั้งอยู่บนฐานซึ่งก่อไว้บนพื้นดินเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยอดสุดที่เดียวกันมงกุฎอันใหญ่ ตั้งกลับบนลงล่าง ห้อยกระดิ่งปิดทองเวลาลมพัดกวัดแกว่งเป็นเสียงดัง

หมายอักษร D เป็นโรงไม้เล็ก ๆ เป็นที่เก็บแก้วอำมหิตหนึ่งซึ่งหนักมากและทาสีต่าง ๆ

หมายอักษร E เป็นตึกที่ประดิษฐานเทวรูปใหญ่คล้ายรูปเทพบุตร Bacchus (เป็นเทพเจ้าแห่งน้ำองุ่นของกรีก อีกชื่อหนึ่งว่า Dionysus) พวกพราหมณ์เรียกว่าพระอิศวร Viccasawara ขนาดใหญ่กว่าคนธรรมดามาก ปิดทองทั่วทั้งองค์ หน้าหน้าซึ่งมีลักษณะยิ้มเข้าหาโบสถ์สุดท้ายที่กล่าวถึง ทั้งข้างบนและข้างล่างตลอดจนข้าง ๆ รูปนี้ยังมีรูปเล็ก ๆ อีกมากมาย เบื้องหน้าเทวรูปมีราวสำหรับคิดเทียนซึ่งมีรอยไหม้ปรากฏอยู่

หมายอักษร F เป็นตึกที่อีกหลังหนึ่ง รูปอย่างเดียวกับหลังที่กล่าวแล้ว ตรงกลางผนังภายในสลักเป็นรูป บางตอนที่ทาสีบางตอนที่ปิดทอง ลักษณะคล้ายรูปเทอมีนัว ๔ นิ้ว ยาวประมาณสัก ๓ คืบ กว้าง ๑ คืบครึ่ง (พระพุทธรูปบาทจำลอง) ชาวไทยถือเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์สำคัญยิ่ง ที่เชิงรูปนี้มีรูปเล็ก ๆ วางเรียงอยู่หลายชนิด

เจดีย์ในที่แห่งนี้สร้างขึ้นแต่พระผู้เป็นเจ้าทางองค์และมีนามตามพระนามของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าเหล่านั้น ตามปรกติมีแท่นสำหรับวางเครื่องบูชาเพื่อประโยชน์แก่พระด้วย “ (เกมปีเฟอร์ , ไทยในจดหมายเหตุเกมปีเฟอร์ : ; 50-55)

อนึ่งนักปราชญ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีบางท่านว่า วัดนี้คือ วัดโกษาवास หรือ วัดคลัง พระเจ้าตากเคยผนวชที่วัดนี้ ซึ่งยังคงปรากฏศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินอยู่ในปัจจุบัน

5.2 ด้านสถาปัตยกรรม

5.2.1 ปรารภ์ประธาน

สมัยที่ 1 (แผนผังสันนิษฐานที่ 25)

จากการขุดเจาะที่ฐานปรารภ์ประธาน พบเพียงส่วนฐานชั้นแรกๆของโบราณสถานองค์เดิมเท่านั้น นอกนั้นพังทลายลงจนเกือบหมด เป็นเทคนิคการก่ออิฐสอดดิน (ขนาดของอิฐ 5x15x30 ซม.) ฐานชั้นแรกมีความสูงประมาณ 2.50 เมตร ส่วนฐานชั้นบน ถัดขึ้นไปไม่ปรากฏร่องรอยที่แน่ชัด จึงมีข้อสันนิษฐานดังนี้ว่า

ความสมบูรณ์ขึ้น โดยได้ขยายขนาดของท้ายวิหารที่อยู่ทางด้านตะวันออกให้ต่อเชื่อมกับแนวระเบียงคด สมัยนี้อัฐมีขนาดใหญ่ เทคนิคการก่อสร้างเป็นแบบก่ออิฐสอปูน เรียงอิฐแบบสลับสับ ยาว ขนาดของอิฐเป็นแบบเดียวกับอิฐที่ใช้ในแถบลพบุรี (ขนาด 7x17x35 ซม.) ตามเอกสารของแคมป์เฟอร์ ระบุว่าวัดสมณ โทศ (วัดพระยาคลัง) ได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่โดยเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมัยที่ 3 (แผนผังสันนิษฐานที่ 23-24)

ไม่ปรากฏหลักฐานการปฏิสังขรณ์โบราณสถานหลักมากนัก คงเป็นเพียงการปรับปรุงให้ดีขึ้นจากการชำรุดทรุดโทรม ในสมัยนี้ได้ทำการปรับพื้นบริเวณภายในของปราสาทและระเบียงคดให้มีระดับที่เท่ากัน แล้วปูอิฐห่อรองรับแล้วฉาบปูนที่ผิวพื้นทั่วทั้งบริเวณ แต่ยังคงผนังระเบียงคดรอบนอกไว้เป็นแนวกำแพงแก้วเดี่ยว ๆ ซึ่งก็หมายความว่า พื้นระเบียงคด , แนวเสา , ฐานพระพุทธรูป และแนวร่องน้ำ ในสมัยที่ 3 นี้ได้ถูกปรับเป็นพื้นเดียวกันแล้วฉาบปูนที่ผิวพื้น โดยที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงปราสาทประธานและเจดีย์มุมแต่อย่างใด หลังการขุดแต่งได้พบบ่อบัวอยู่ภายในพื้นระเบียงคด 3 แห่ง ซึ่งลักษณะบ่อที่พบคล้ายกับที่พบในวัดมเหยงคณ์ และวัดนางคำ นอกจากนี้ยังพบว่าท้ายวิหาร ได้ทำการปรับจากการต่อเชื่อมกับระเบียงคดในสมัยที่ 2 เปลี่ยนเป็น मुखหลังวิหารยกสูงกว่าพื้นภายในมีบันไดลงเดี่ยว ๆ ทางด้านข้างของ मुख บนพื้นของวิหารได้ทำการปูพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาสีเหลืองจตุรัสเช่นเดียวกับพื้นภายในของวิหาร

สมัยนี้สันนิษฐานได้ว่าคงจะปฏิสังขรณ์ในช่วงสมัยพระเจ้าบรมโกศที่ทรงดำรงยศเป็นวังหน้า ซึ่งทรงทำการปฏิสังขรณ์วัดกุฎีขาว แล้วคงจะปฏิสังขรณ์วัดสมณ โทศสุารามควบคู่กันไปด้วย (จากหลักฐานที่พบ เช่น กระเบื้อง ปูพื้น, บ่อบัว, และกระเบื้องเชิงชาย)

5.2.2 วิหาร

สมัยที่ 1 (แผนผังสันนิษฐานที่ 19-20)

วิหารอยู่นอกกำแพงแก้วทางด้านทิศตะวันออก เป็นวิหารที่มีขนาดใหญ่กว่าสมัยหลังก่ออิฐสอดิน ฐานเป็นฐานปัทมรองรับผนังและพะไลซึ่งมีขนาดกว้างอย่างละ 2 เมตร พื้นภายในต่ำกว่าระดับพื้นสมัยหลัง 40 เซนติเมตร เสาเป็นเสาสี่เหลี่ยมตัดมุมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ฐานชุกชีมีขนาดเล็กกว่าสมัยหลัง มีปีกยื่นมาด้านหน้าทั้งสองข้างเพื่อประดิษฐานพระสาวก คล้ายกับที่วัดสีกาสมุค พื้นที่บริเวณทิศใต้ของวิหารมีเจดีย์หมายเลข 9, 10 และ 11 (ในสมัยแรก) ส่วนทางด้านทิศเหนือก็มีเจดีย์หมายเลข 13 ขนาดข้างเป็นบรีวาร

สมัยที่ 2 (แผนผังสันนิษฐานที่ 3-5 และ 21-22)

วิหารทางด้านทิศตะวันออกทำการสร้างขึ้นใหม่โดยปรับฐานวิหารในสมัยที่ 1 เป็นฐานรากไปในตัว ขนาดของวิหารมีขนาดเล็กกว่าสมัยแรก รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ฐานยังคงแบบเดิมไว้ พื้นภายในวิหารปรับระดับให้สูงขึ้นจากเดิมประมาณ 30 ซม. เสาเป็นเสากลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง

กลาง 1 เมตร ฐานชุกชีมีการพอกขยายความกว้างออกมาเล็กน้อยยังคงรูปแบบฐานชุกชีเดิมที่มีปีกสองข้างไว้อยู่ ท้ายวิหารถูกขยายให้ต่อเชื่อมกับระเบียงคด โดยยกให้เป็นมุขสูงชันจากพื้นระเบียงคด มีบันไดทางขึ้นสู่มุขทางด้านข้าง สร้างฐานชุกชีติดผนังวิหารด้านทิศตะวันตก โดยหันหน้ามาหาพระประธานที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออก

สมัยที่ 3 (แผนผังสันนิษฐานที่ 23-24)

วิหารมีการปรับระดับพื้นภายในให้สูงขึ้นเล็กน้อยปูอิฐรองชั้นแรกแล้วปูพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาผนัง, พะไล และแนวเสายังคงเดิมไว้ ส่วนฐานชุกชีได้ทำการก่อพอกขยายให้มีขนาดใหญ่และกว้างกว่าเดิมเพื่อประดิษฐานพระคันถ์บรมฐานชุกชี ท้ายวิหารนั้นระเบียงคดได้ทำการรื้อออกแล้วทำการปรับพื้นให้ท้ายวิหารเป็นด้านทิศตะวันตกสูงกว่าระดับพื้นภายในปราสาท โดยคงบันไดทางลงทางด้านข้างของระเบียงคดสมัยที่ 2 ไว้ใช้งาน

5.2.3 อุโบสถและเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 (แผนผังสันนิษฐานที่ 6-11)

สมัยที่ 1 (แผนผังสันนิษฐานที่ 19-20)

อยู่ใต้ระดับพื้นเดิม ประมาณ 0.60 เมตร ซึ่งปรากฏร่องรอยของพื้นปูอิฐฉาบปูน อุโบสถในสมัยนี้ถูกสร้างทับบนตำแหน่งเดิมและน่าจะมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับสมัยหลัง แต่รูปแบบทางลวดลายประดับทางสถาปัตยกรรมคงแตกต่างกัน รูปแบบส่วนบนถัดจากฐานขึ้นไปของอุโบสถสมัยที่ 1 ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากการสร้างซ้อนทับในสมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถเดิมลงจนหมดแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับฐานใบเสมาเดิมที่เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 1.50 เมตร สูง 0.60 เมตร ที่อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.60 เมตร เช่นเดียวกัน

สมัยที่ 2 (แผนผังสันนิษฐานที่ 21-22)

เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 และอุโบสถ มีการปรับพื้นจากพื้นเดิมประมาณ 0.50 เมตร เพื่อยกระดับเช่นเดียวกันกับพื้นที่ทางด้านวิหารและปราสาทประธาน มีการก่อพอกขยายเจดีย์รายองค์ดังกล่าวออกมาเพียงเล็กน้อย เพิ่มส่วนของเสาหอนเข้าไปเพื่อรองรับปล้องโฉน แต่รูปแบบโดยรวมส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลง อาจจะเป็นการก่อพอกเพิ่มเติมตั้งแต่ช่วงสมัยอยุธยาตอนต้นแล้วก็ได้ ส่วนอุโบสถมีการปรับยกพื้นให้สูงจากเดิมเช่นเดียวกัน แต่รูปแบบทั้งหมดตั้งแต่ส่วนฐานขึ้นไปยังคงรูปแบบเดิมสมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถหลังเดิมลงแล้วสร้างขึ้นใหม่ตามตำแหน่งเดิม ปรับระดับพื้นรอบบริเวณให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 1 ประมาณ 0.30 เมตร มีร่องรอยของการฉาบปูนที่ผิวพื้นที่ทั้งบริเวณ ในสมัยนี้ยังปรากฏร่องรอยของแนวกำแพงแก้วรอบอุโบสถ แต่พบเพียงทางด้านทิศเหนือด้านเดียวซึ่งอยู่เหนือระดับพื้นในสมัยแรกแต่อยู่ใต้พื้นปูอิฐในสมัยที่ 3 ฐานใบเสมายังคงเป็นฐานเดิมอยู่

สมัยที่ 3 (แผนผังสันนิษฐานที่ 23-24)

เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 และอุโบสถ ก็ไม่ปรากฏร่องรอยของการเปลี่ยนแปลง หรือการ สร้างทับแต่อย่างใดสมัยที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการปรับระดับพื้นบริเวณเป็นพื้นปฐอิฐ โดย รอบอุโบสถและเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 2 อีก 0.30 เมตร โดยการถมด้วยเศษ อิฐ , กระเบื้องมุงหลังคา , กระเบื้องเชิงชายและเศษปูนขาวโดยรอบ ยกเว้นบริเวณโดยรอบเจดีย์ทรง ระฆังหมายเลข 4 ที่เป็นการปรับถมยกระดับขึ้นโดยนำดินเหนียวมาบดอัดให้แน่นเพื่อรองรับน้ำ หนักของเจดีย์ (หลุมขุดค้นที่ 2) เปลี่ยนฐานใบเสมาเป็นฐาน 8 เหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 110 ซม. แต่ละด้านกว้าง 55 ซม. สร้างทับบนฐานเดิม ส่วนตัวอาคารอุโบสถไม่มีการเปลี่ยนแปลง จากสมัยที่ 2

5.2.4 เจดีย์มุมหมายเลข 5-8 (แผนผังสันนิษฐานที่ 12)

เจดีย์ประจำมุมทิศทั้งสี่ของฐานปรางค์ประธาน ฐานที่เหลืออยู่มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 2.50 เมตร เจดีย์มุมหมายเลข 7 เป็นเจดีย์ที่มีสภาพสมบูรณ์กว่าเจดีย์มุมองค์อื่น มีความสูงประมาณ 3.00 เมตร เป็นฐานของเจดีย์ทรงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 6.00x6.00 เมตร ฐาน ชั้นแรกมีความสูงจากพื้นดินหลังการขุดแต่งประมาณ 1.00 เมตร ถัดขึ้นไปเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมลด หล่นอีกสองชั้นรองรับชุกฐานฐานเชิงกลมสามชั้น ถัดขึ้นไปเป็นชุกฐานปัทมรองรับบัวถลาและ มาลัยเถา ส่วนบนถัดจากนี้พังทลายลงจนหมด ส่วนเจดีย์องค์ดังกล่าวมีสภาพการพังทลายลงอย่าง มากส่วนบนสุดเหลือเฉพาะชุกฐานปัทมบางส่วนเท่านั้น วิเคราะห์จากตัดส่วนทางสถาปัตยกรรมที่ เหลืออยู่ คาดว่าน่าจะรองรับองค์ระฆังซึ่งเป็นทรงกรวย

จากการขุดตรวจสอบที่ฐานเจดีย์มุมทั้งสี่ทิศลงไปทีระดับความลึก 0.50 เมตร จากระดับพื้น หลังขุดแต่งพบว่าเจดีย์มุมทั้งสี่ได้สร้างทับอยู่บนตำแหน่งของฐานเจดีย์มุมองค์เดิม ซึ่งเจดีย์มุมสมัย แรกพบฐานย่อมุมไม้สิบสองลดหลั่นกันสามชั้น ที่มุมภายในต่อเชื่อมกับขอบของลานทักษิณของ เจดีย์ประธานในสมัยแรก ซึ่งอยู่ได้ระดับพื้นปรางค์และพื้นระเบียงคดในสมัยที่ 2-3 ส่วนรูปทรง ของเจดีย์มุมสมัยแรกไม่ปรากฏจากหลักฐานการขุดแต่งซึ่งคงจะถูกรื้อแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม

5.2.5 เจดีย์รายหมายเลข 9-13 (แผนผังสันนิษฐานที่ 13-17)

เจดีย์รายหมายเลข 9 (แผนผังสันนิษฐานที่ 13)

ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 8x8 เมตร ถัดขึ้นไปเหลือเพียงเอ็นภายในรองรับฐานองค์เจดีย์ซึ่งพังทลายลงจนหมด ไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงที่แน่ชัดได้มากนัก คงเหลือแต่เพียงฐานเชิงชั้นแรกสูงประมาณ 1 เมตร จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้งสี่ด้านตามแนวยาว พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 9x9 เมตร เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสเช่นเดียวกัน แต่มีระดับพื้นที่ฐานเดิมต่ำกว่าพื้นสมัยหลังประมาณ 1 เมตร

เจดีย์รายหมายเลข 10 (แผนผังสันนิษฐานที่ 14)

เจดีย์ที่พบใหม่หลังการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายหมายเลข 9 ทางด้านทิศตะวันออกแต่มีขนาดเล็กกว่า ขนาดของฐานเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส 5.50x5.50 เมตร ฐานเชิงสูงประมาณ 0.80 เมตร ถัดขึ้นไปพังทลายลงจนหมดเหลือแต่เพียงเอ็นภายในรูปกากบาทซึ่งน่าจะรองรับรูปทางของเจดีย์ทรงระฆัง จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้ง 4 ด้าน พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า เจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 7.50x8.50 เมตร เป็นฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า อยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร

เจดีย์รายหมายเลข 11 (แผนผังสันนิษฐานที่ 15)

เจดีย์ที่พบใหม่หลังการขุดแต่ง อยู่ชิดฐานเจดีย์รายหมายเลข 10 ทางด้านทิศตะวันออกแต่มีขนาดใหญ่กว่า เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศตะวันออกนั้นถนนทับอยู่ จากความยาวที่เหลืออยู่ประมาณ 15 เมตร รูปทรงถัดขึ้นไปจากฐานเชิงพังทลายลงจนหมดเหลือเพียงส่วนเอ็นภายในซึ่งเป็นเอ็นกากบาทรองรับเจดีย์ทรงระฆัง 2 องค์ติดกัน ดังนั้นฐานเจดีย์รายหมายเลข 11 จึงเป็นฐานเจดีย์ที่รองรับเจดีย์แฝดบนฐานเดียวกัน จากการขุดตรวจสอบที่ฐานทั้ง 4 ด้าน พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าเจดีย์องค์เดิมมีขนาดที่ฐาน 10x10 เมตร เป็นฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลังประมาณ 0.70 เมตร ซึ่งเจดีย์องค์เดิมในสมัยที่ 1 เป็นเจดีย์ทรงระฆังองค์เดียว ส่วนเจดีย์แฝดในสมัยที่ 2 มาสร้างครอบทับบนฐานเจดีย์องค์เดิม

เจดีย์รายหมายเลข 12 (แผนผังสันนิษฐานที่ 16)

ฐานเจดีย์ที่พบหลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเชิงและเอ็นภายใน เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สูง 1 เมตร กว้าง 9 เมตร ส่วนความยาวยังไม่สิ้นสุดเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือนั้นถนนทับอยู่ แต่น่าจะมีความยาว 9 เมตร จากการขุดตรวจสอบที่ฐานด้านทิศตะวันออกและทิศเหนือ พบว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างในสมัยเดียว สร้างบนพื้นวิหารในสมัยที่ 1 โดยการปรับถมและบดอัดด้วยดิน, เศษอิฐและเศษปูนขาว ระดับของฐานรากก่อนสุดท้ายของเจดีย์องค์นี้อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นวิหารสมัยหลังประมาณ 0.50 เมตร จากโครงสร้างของเอ็นภายในที่เป็นรูปกากบาทนั้น น่าจะมีรูปแบบเป็นเจดีย์ทรงระฆังเหมือนเจดีย์รายหมายเลข 9-11

เจดีย์รายนหมายเลข 13 (แผนผังสันนิษฐานที่ 17)

เจดีย์ที่พบใหม่หลังการขุดแต่งทางพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหาร มีสภาพการพังทลายลงเหลือเพียงส่วนฐานเชิงและเอ็นภายในเท่านั้น เป็นเจดีย์ที่มีฐานเชิงรูปสี่เหลี่ยม สูง 1 เมตร ส่วนความกว้างและความยาวยังไม่ปรากฏชัดเจนเนื่องจากส่วนหนึ่งของฐานด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออกนั้นถนนทับอยู่ แต่จากหลักฐานที่เหลืออยู่ของฐานนั้นเป็นฐานของเจดีย์ทรงระฆังบนฐานเชิงสี่เหลี่ยม ขนาดของฐานมากกว่า 12x12 เมตร ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นวิหารสมัยหลังประมาณ 1.20 เมตร ส่วนเจดีย์สมัยที่ 2 นั้นสร้างทับบนฐานสมัยแรก มีขนาดเล็กกว่าสมัยแรกมาก ฐานเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมสภาพพังทลายมาก ขนาดของฐานไม่สามารถวัดระยะที่แน่ชัดได้เช่นเดียวกัน แต่น่าจะมีขนาดประมาณ 5x5 เมตร

สรุปแล้วเจดีย์รายจะทำการสร้างทับบนฐานของเจดีย์เดิม ซึ่งอาจจะเกิดการพังทลายหรือรื้อลงเพื่อสร้างขึ้นใหม่โดยใช้ฐานเดิมเป็นฐานรากเพื่อรับน้ำหนักไปในตัวด้วย ประกอบไปด้วย เจดีย์รายนหมายเลข 9, 10, 11 และ 13 ยกเว้นเจดีย์รายนหมายเลข 12 ที่เป็นการสร้างขึ้นใหม่ในสมัยนี้สมัยเดียว

5.2.6 กำแพงวัด (แผนผังสันนิษฐานที่ 18)

กำแพงวัดของวัดสมณโกฏฐารามพบเพียงซุ้มประตูทางด้านทิศตะวันตก ส่วนทางด้านทิศเหนือ, ทิศใต้ และ ทิศตะวันออกไม่ปรากฏร่องรอยเนื่องจากการพังทลายและการทับถมของดิน ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ที่ถนนตัดผ่านและบ้านเรือนราษฎรสร้างทับอยู่ตามแนวคลองกุฎีดาว

ที่ซุ้มประตูกำแพงวัดทิศตะวันตก ส่วนบนของซุ้มน่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูงมีการพังทลายลงคงปรากฏเพียงผนังรองรับส่วนบนเป็นเสากรอบประตูอเก็จฉาบปูน น่าจะเป็นซุ้มทรงโค้งแหลมสูง ด้านข้างทำเป็นซุ้มบันแถลงซ้อนกัน 2 ชั้นฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่แอนท้องสำภาคล้ายกับที่วัดกุฎีดาวและ วัดมเหยงคณ์

บทที่ 6 สรุป

วัดสมณโกฏฐารามตั้งอยู่ในเขตตำบลกระมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานด้านเอกสารระบุปีการก่อสร้าง คงปรากฏเฉพาะในส่วนของ การปฏิสังขรณ์ โดยในจดหมายเหตุของแกมเฟอร์ระบุไว้ว่า เจ้าพระยาโกษาเหล็ก ครั้งแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นผู้ปฏิสังขรณ์ โดยเรียกชื่อวัดเป็น “ พระคลัง ” หรือ “ วัดพระยาพระ คลัง ” และในจดหมายเหตุดังกล่าวยังระบุไว้ว่า สมเด็จพระเพทราชาเสด็จไปพระราชทานเพลิงศพ เจ้าแม่วัดคูสิตที่วัดสมณโกศ มารดาของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) และ เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ซึ่งเป็นพระนมของสมเด็จพระนารายณ์ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2233 นักปราชญ์ทาง ประวัติศาสตร์และโบราณคดีบางท่านว่า วัดนี้คือ วัดโกษาवास หรือ วัดพระยาพระคลัง

วัดสมณโกฏฐารามตั้งอยู่นอกเกาะเมืองทางทิศตะวันออก อันเป็นพื้นที่ที่นักวิชาการบาง ท่านเชื่อว่าเป็นที่ตั้งของอาณาจักรอโยธยา ลักษณะแผนผังที่ปรากฏเป็นวัดที่ตั้งในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก โดยมีเจดีย์ทรงปราสาทเป็นประธานของวัด วิหารตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกมีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่อย่างเด่นชัด ส่วนอุโบสถตั้งอยู่ด้านหลังปราสาทประธานทาง ด้านทิศตะวันตก โดยที่อุโบสถดังกล่าวหันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งปรากฏซุ้มประตูทางเข้าของ กำแพงวัดทางด้านนี้อยู่ ส่วนเจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) ตั้งอยู่ทางด้านผนังทางด้านทิศตะวันออกเกือบชิดฐานอุโบสถ

ลักษณะแผนผังของวัดตั้งในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก โดยมีเจดีย์ทรงปราสาทเป็น ประธานของวัด ล้อมรอบด้วยระเบียงคด พื้นที่ภายในระเบียงคดยังปรากฏเจดีย์รายที่มุมทั้งสี่ของ ปราสาท วิหารตั้งอยู่ด้านหน้าทางด้านทิศตะวันออกมีพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่อย่างเด่นชัด โดย ที่ท้ายวิหารต่อเชื่อมกับระเบียงคด ส่วนอุโบสถตั้งอยู่ด้านหลังปราสาทประธานทางด้านทิศตะวันตก และหันหน้าไปทางทิศตะวันตก มีประตูทางเข้าที่ผนังด้านทิศเหนือและทิศใต้ ด้านละ 2 ประตู ลักษณะแผนผังในสมัยเดิมคงจะถูกล้อมรอบด้วยคลองในชั้นนอกและมีกำแพงวัดเป็นสิ่งกำหนด ขอบเขตของโบราณสถานในชั้นใน

เจดีย์ประธานมีฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้าย่อเก็จ ซึ่งมุมกลางมีขนาดใหญ่ ขนาดของฐานในแนว เหนือ-ใต้ กว้าง 17.50 เมตร ส่วนแนวตะวันออก-ตะวันตกกว้าง 20.00 เมตร มีมุขยื่นออกมาทางด้าน ทิศตะวันออก มีบันไดทางขึ้น 2 ข้างทางด้านมุขทิศตะวันออกเพียงด้านเดียว ฐานชั้นแรกเป็นฐาน เจียง ถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานบัวลูกแก้วรองรับส่วนฐานของชั้นที่ 2 โดยมีพื้นปูกระเบื้องดินเผาสี่ เหลี่ยมจัตุรัสปูอยู่บนลานทักษิณชั้นแรก ตั้งแต่ส่วนฐานชั้นที่ 2 ขึ้นไปมีการพังทลายลงจนหมด คง เหลือแต่ส่วนแกนในของฐานเท่านั้น

6.1 สรุปลายุสมัยโดยรวม

สมัยที่ 1 (แผนผังสันนิษฐานที่ 19-20)

แผนผังทางสถาปัตยกรรมของวัดสมณโกฏฐารามในสมัยที่ 1 ประกอบไปด้วย เจดีย์เป็นประธานของวัด มีวิหารอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ส่วนอุโบสถอยู่ทางด้านทิศตะวันตกซึ่งหันหน้าทางทิศตะวันตก โดยที่มีเจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของอุโบสถ โบราณสถานทั้งหมดถูกล้อมรอบด้วยกำแพงวัดซึ่งปรากฏขุมประตูดทางด้านทิศตะวันตก ส่วนอีกสามด้านไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน ระดับพื้นใช้งานในสมัยนี้อยู่ได้ระดับพื้นปัจจุบันประมาณ 0.50 เมตร จากลักษณะการวางแผนผังในสมัยที่ 1 ซึ่งแสดงถึงการแบ่งสัดส่วนของเขตประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่แยกกัน ระหว่างวิหารและอุโบสถคล้ายกับวัดราชบูรณะ จ.พระนครศรีอยุธยา และวัดหน้าพระธาตุ จ.สิงห์บุรี แสดงถึงความสำคัญของวัดสมณโกฏฐารามต่อชุมชนและลักษณะแผนผังเป็นแบบสมัยอยุธยาตอนต้น

เช่นเดียวกับวัดป่าแก้ว วัดมเหยงคณ์ วัดช้าง วัดสีกาสมุด วัดอโยธยา วัดกุฎีดาว ฯ ซึ่งเป็นโบราณสถานในกลุ่มเดียวกันในสมัยอยุธยาตอนต้น แผนผังของศาสนสถานเหล่านี้แสดงถึงความสำคัญของพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ การสถาปนาวัดทั้ง 2 แห่งของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เมื่อเริ่มสร้างกรุงคือ วัดพุทธไสยาสน์โดยมีเจดีย์ทรงปราสาทเป็นประธาน และ วัดป่าแก้วโดยมีเจดีย์ทรงระฆังเป็นประธานคงอาจจะแสดงถึงความสำคัญของศูนย์กลางพุทธศาสนาทั้ง 2 นิกายใหญ่ คือ อรัญวาสี และ คามวาสี ในช่วงต้นกรุงศรีอยุธยาก็เป็นได้

สมัยที่ 2 (แผนผังสันนิษฐานที่ 21-22)

แผนผังทางสถาปัตยกรรมของวัดสมณโกฏฐารามในสมัยที่ 2 ประกอบไปด้วย เจดีย์ทรงปราสาทเป็นประธานของวัด ซึ่งได้ทำการก่อพอกขยายเปลี่ยนรูปแบบสถาปัตยกรรมของเจดีย์ประธานเดิมเป็นเจดีย์ทรงปราสาท ย่อเก็จตามมุมเดิม มีมุขยื่นมาทางด้านทิศตะวันออกด้านเดียวและมีบันไดข้างขึ้นด้านข้างรูปทรงปราสาทเป็นปราสาททรงสูงเพริศ สร้างเจดีย์มุขที่ฐานเดิมซึ่งอาจจะพังทลายลงหรือสร้างครอบขึ้นใหม่ ขยายขนาดของท้ายวิหารที่อยู่ทางด้านตะวันออกให้ต่อเชื่อมกับแนวระเบียงคด สมัยนี้อัฐิมิขนาดใหญ่มาก เทคนิคการก่อสร้างเป็นแบบก่ออิฐสอปูน เรียงอิฐแบบชั้นสลับยาว ขนาดของอิฐเป็นแบบเดียวกับอิฐที่ใช้ในแถบลพบุรี (ขนาด 7x17x35 ซม.) ตามเอกสารของแคมป์เฟอร์ ระบุว่าวัดสมณโกศ (วัดพระยาคลัง) ได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่โดยเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พร้อมกันนั้นได้ทำการปรับระดับพื้นให้สูงขึ้นจากพื้นเดิมประมาณ 50 ซม. แล้วปูอิฐฉาบปูนที่ผิวพื้นระเบียงคดได้ทำการสร้างขึ้นเพื่อให้ระเบียบแบบแผนการก่อสร้างเจดีย์ทรงปราสาท มีวิหารอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ส่วนอุโบสถอยู่ทางด้านทิศตะวันตกซึ่งหันหน้าทางทิศตะวันตก โดยที่มีเจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4) อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของอุโบสถ โบราณสถาน

ทั้งหมดถูกล้อมรอบด้วยกำแพงวัดซึ่งปรากฏขุมประตูดทางด้านทิศตะวันตก ส่วนอีกสามด้านไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน

สมัยที่ 3 (แผนผังสันนิษฐานที่ 23-24)

ไม่ปรากฏหลักฐานการปฏิสังขรณ์โบราณสถานหลักมากนัก คงเป็นเพียงการปรับปรุงให้ดีขึ้นจากการชำรุดทรุดโทรม ในสมัยนี้ได้ทำการปรับพื้นบริเวณภายในของปราสาทและระเบียงคดให้มีระดับที่เท่ากัน แล้วปูอิฐห้กรองรับแล้วฉาบปูนที่ผิวพื้นที่ทั้งบริเวณ แต่ยังคงผนังระเบียงคดรอบนอกไว้เป็นแนวกำแพงแก้วเตี้ย ๆ ซึ่งก็หมายความว่า พื้นระเบียงคด , แนวเสา , ฐานพระพุทธรูป และแนวร่องน้ำ ในสมัยที่ 3 นี้ได้ถูกปรับเป็นพื้นเดียวกันแล้วฉาบปูนที่ผิวพื้น โดยที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงปราสาทประธานและเจดีย์มุมแต่อย่างใด หลังการขุดแต่งได้พบบ่อบัวอยู่ภายในพื้นระเบียงคด 3 แห่ง ซึ่งลักษณะบ่อที่พบคล้ายกับที่พบในวัดมเหยงคณ์ และวัดนางคำ นอกจากนี้ยังพบว่าท้ายวิหารได้ทำการปรับจากการต่อเชื่อมกับระเบียงคดในสมัยที่ 2 เปลี่ยนเป็นมุขหลังวิหารยกสูงกว่าพื้นภายในมีบันไดลงเตี้ย ๆ ทางด้านข้างของมุข บนพื้นของวิหารได้ทำการปูพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสเช่นเดียวกับพื้นภายในของวิหาร

สมัยนี้สันนิษฐานได้ว่าคงจะปฏิสังขรณ์ในช่วงสมัยพระเจ้าบรมโกศที่ทรงดำรงยศเป็นวังหน้าซึ่งทรงทำการปฏิสังขรณ์วัดกุฎีดาว แล้วคงจะปฏิสังขรณ์วัดสมณโกฏฐารามควบคู่กันไปด้วย (จากหลักฐานที่พบ เช่น กระเบื้อง ปูพื้น, บ่อบัว, และกระเบื้องเชิงชาย)

6.2 สรุปรูปแบบสถาปัตยกรรม

6.2.1 ปราสาทประธาน

ปราสาทประธานมีระเบียงคดล้อมรอบและต่อเชื่อมกับท้ายวิหารทางด้านทิศตะวันออก แนวเสากลมฉาบปูนเป็นแปดเหลี่ยม ปรากฏบันไดทางขึ้นทั้งสองข้างทางด้านทิศตะวันออกของระเบียงคด ส่วนอีกสามด้านพบร่องรอยของบันไดด้านละ 5 แห่ง ระเบียงคดมีขนาดความกว้างทางด้านทิศตะวันออก 5.00 เมตร ส่วนอีกสามด้านมีขนาดความกว้าง 6.50 เมตร ระเบียงคดล้อมรอบปราสาทมีขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 45x45 เมตร . ที่จุดกึ่งกลางของระเบียงคดด้านในพบฐานของขุมประตูดทางเข้า เป็นเพียงชุดฐานบัวคว่ำอยู่ติดกับพื้น มีแนวร่องน้ำเป็นขอบเขตภายในของระเบียงคด ร่องน้ำเป็นแนวร่องรูปสามเหลี่ยมวางอิฐในแนวตั้ง ใช้อิฐวางในแนวนอนปิดทับหน้าแล้วฉาบปูนทับอีกชั้นหนึ่ง แนวร่องน้ำจะล้อมรอบขุมประตูดทางเข้าภายในทั้งสามด้านด้วยจาก

การขุดตรวจที่ฐานปราสาทประธาน พบเพียงฐานชั้นแรกของโบราณสถานองค์เดิมเท่านั้น นอกนั้นพังทลายลงจนเกือบหมด เป็นเทคนิคการก่ออิฐสอดดิน (ขนาดของอิฐ 5x15x30 ซม.) ฐานชั้นแรกมีความสูงประมาณ 2.50 เมตร ส่วนฐานชั้นบน ถัดขึ้นไปไม่ปรากฏร่องรอยที่แน่ชัด

สันนิษฐานได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นเจดีย์ทรงระฆัง องค์เจดีย์ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีฐานย่อเก็จ 3 ชั้นรองรับองค์ระฆังและส่วนยอด (บัลลังก์ ปล้องไฉนและปลียอด) มีรูปแบบคล้ายเจดีย์ประธานวัดกุฎีขาว แต่เจดีย์องค์นี้ส่วนของฐานเพิ่มมุมรองรับองค์ระฆังน่าจะสร้างขึ้นใหม่คราวบูรณะโดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเมื่อครั้งยังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคลในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (สันติ เล็กสุขุม ,2542, หน้า 74) การสันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์ทรงระฆังอาจเป็นเพราะว่าเจดีย์ประธานของวัดในพื้นที่บริเวณนี้เป็นเจดีย์ทรงระฆังทั้งหมด เช่น วัดกุฎีขาว วัดจักรวรรดิ วัดอโยธยา วัดคูสิดาราม วัดสีกาสุมุด วัดมเหยงคณ์ วัดช้าง และวัดนางคำ เป็นต้น ซึ่งไม่เคยพบเจดีย์ประธานทรงอื่นๆ ในพื้นที่บริเวณนี้เลย

รูปแบบที่ 2 จากลักษณะของฐานย่อเก็จและห้องคูหาดังกล่าวน่าจะเป็นส่วนประกอบของเจดีย์ทรงปราสาท เช่นเดียวกับปราสาทประธานวัดราชบูรณะ วัดพุทไธสวรรย์ และวัดพระราม อันเป็นรูปแบบปราสาทในสมัยอยุธยาตอนต้น และถ้าเป็นเจดีย์ทรงปราสาทตามที่สันนิษฐานจริง นับว่าเป็นเจดีย์ประธานทรงปราสาทองค์แรกในสมัยอยุธยาตอนต้นที่พบในพื้นที่บริเวณนี้ และเมื่อมีการบูรณะในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงได้ทำการบูรณะตามรูปแบบของปราสาทองค์เดิม แต่ปรับขนาดและรูปแบบของฐานประทักษิณให้เปลี่ยนไป แต่มีขนาดสูงขึ้น

รูปแบบที่ 3 จากลักษณะของฐานย่อเก็จเพื่อรองรับส่วนของซุ้มทิศนั้น สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นส่วนของฐานเจดีย์ทรงปราสาทยอดระฆัง เช่นเดียวกับเจดีย์รายวัดราชบูรณะ เจดีย์ประจำมณฑลมหาธาตุ และเจดีย์ประธานวัดโพธิ์ แต่ไม่เคยพบว่ามีการสร้างเจดีย์ทรงปราสาทยอดระฆังในพื้นที่บริเวณเขตอโยธยาเลยแม้แต่องค์เดียว

6.2.2 วิหาร

วิหารตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของปราสาทประธานมีความกว้าง 18 เมตร ส่วนความยาวจนชิดขอบถนนทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 38 เมตร แต่ขอบเขตความยาวของวิหารยังไม่แน่ชัดเนื่องจากถนนด้านหน้าตัดผ่านอยู่ เป็นอาคารขนาด 9 ห้องเสา ฐานวิหารเป็นชุกฐานปัทม์ ฐานทางด้านทิศเหนือมีสภาพการพังทลายมากกว่าทางด้านทิศใต้ ฐานวิหารทางด้านทิศตะวันตกจะต่อเชื่อมกับบันไดทางขึ้นของระเบียงคดทั้งสองด้าน ฐานวิหารทางด้านทิศตะวันตกไม่ทราบขอบเขตและรูปแบบที่แน่ชัด แต่น่าจะมีมุขด้านหน้าและฐานน่าจะเป็นชุกฐานปัทม์เช่นเดียวกัน

ผนังและพะไลมีความกว้างอย่างละ 1.50 เมตร รวม 3 เมตร ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับแนวเสารับหลังคาบนพะไลแต่น่าจะมีเสารับหลังคาบนพะไลจากจดหมายเหตุแกมปีเฟอร์ระบุไว้ประกอบกับเป็นอาคารขนาดใหญ่และมีความสูงเมื่อเทียบสัดส่วนทางสถาปัตยกรรมจึงน่าจะมีเสารองรับชายคา บนพื้นวิหารพบแนวเสากลมสองแถว เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ระยะห่างระหว่างเสา 2.50 เมตร แนวเสาที่พบส่วนใหญ่มีสภาพพังทลายลงจนเกือบหมด มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 1 เมตร พื้นภายในวิหารเป็นพื้นปูอิฐขนาดใหญ่ รองรับพื้นปูกระเบื้องแผ่นดินเผาสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ฐานชุกชีประดิษฐานพระประธานขนาดใหญ่ตั้งอยู่หันหน้าทางทิศตะวันออก

วิหารมีการสร้างซ้อนทับอยู่บนฐานวิหารสมัยแรกซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าฐานวิหารสมัยหลัง รูปด้านของฐานวิหารในสมัยแรกสูงเฉลี่ย 50 ซม. จากการขุดตรวจสอบฐานพบว่าฐานสมัยแรกก่ออิฐรอบนอกและก่อเอ็นภายในแล้วถมทับด้วยเศษอิฐและดินเป็นระยะตามช่อง พบการปูพื้น 3 สมัย ในสมัยที่ 1 พื้นอยู่ใต้ระดับของพื้นสมัยที่ 2-3 ซึ่งพื้นสมัยที่ 2 เป็นพื้นปูอิฐฉาบปูน พื้นสมัยที่ 3 เป็นพื้นปูอิฐแล้วปูทับด้วยแผ่นกระเบื้องดินเผาสีเหลืองจตุรัส. เสาในวิหารที่รองรับส่วนบนหลังคา

ปรากฏร่องรอยของรูปเสาแบบเดี่ยวเสาในวิหารที่รองรับส่วนบนหลังคาปรากฏร่องรอยของรูปแบบเสาแบบเดี่ยวเป็นเสากลม เสาในสมัยที่ 1 ถูกรื้อออกแล้วสร้างเสาในสมัยหลังตรงตำแหน่งของเสาสมัยแรก ส่วนต่อม่อเสาดังอยู่บนแกนเอ็น โครงสร้างภายในของวิหารซึ่งต่อเชื่อมติดกันตรงตำแหน่งของเสาพอดี (เช่นเดียวกับโครงสร้างของวัดมเหยงคณ์) เป็นเสาสี่เหลี่ยมตัดมุมปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนบนฐานชุกชี เสาในสมัยที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นเสากลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ก่ออิฐเรียงเป็นวงกลมขึ้นไปและฉาบปูนรอบนอกเสา เสาสมัยนี้ตั้งอยู่บนเสาสมัยแรก ฐานชุกชี มีการก่อพอกทับอย่างน้อย 3 สมัย เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวกทั้งสองข้างคล้ายกับที่วัดสุทัศน์ฯ มีแนวเสาดังอยู่บนฐานแฉลบ 2 ด้าน ฐานชุกชีสมัยที่ 1 เป็นฐานชุกชีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีปีกยื่นออกมาสำหรับประดิษฐานพระสาวกทั้งสองข้าง เสาเป็นเสาสี่เหลี่ยมตัดมุม มีพระประธานตั้งอยู่ตรงกลาง ฐานชุกชีสมัยที่ 2 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างทางด้านข้าง เปลี่ยนเป็นเสากลม ปรับระดับพื้นภายในวิหารขึ้นมาจากสมัยแรก ฐานชุกชีสมัยที่ 3 เป็นการก่อพอกขยายความกว้างของฐานชุกชีทางด้านข้างประมาณ 1 เมตร

สร้างฐานพระอันันตประดิษฐานรอบพระประธานบนฐานชุกชี เสายังคงเป็นเสากลมเช่นเดิม ปรับระดับพื้นบนวิหารขึ้นมาจากสมัยที่ 2 แล้วปูกระเบื้องดินเผาทับ ผนังและพะไล ปรากฏการก่อสร้างทับกัน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นฐานในสมัยแรก ครั้งที่ 2-3 ใช้ร่วมกันเป็นการก่อสร้างทับบนฐานในสมัยแรก และลดขนาดของวิหารให้เล็กลงจากเดิมเล็กน้อย แต่รูปแบบทางสถาปัตยกรรมยังคงแบบเดิมไว้ เป็นเพียงการปรับระดับพื้นที่ในและนอกวิหารให้สูงขึ้นกว่าสมัยแรก

6.2.3 อุโบสถ

อุโบสถวัดสมณโกฏฐารามตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของปราสาทประธาน มีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน ฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ตั้งบนฐานหน้ากระดานสูง 1 เมตร ในชั้นแรกถัดขึ้นไปเป็นชุดฐานบัวลูกแก้วอกไก่ที่รองรับส่วนของผนังทับ หันหน้าไปทางทิศตะวันตกมีรูปทรงแอ่นโค้งในลักษณะคล้ายเรือสำเภา ทั้งทางด้านกว้างและด้านยาวของตัวอาคาร โดยสังเกตเห็นได้ชัดตั้งแต่ส่วนฐานขึ้นไปจนถึงส่วนยอด เป็นอาคารที่มีมุขลดโดยมุขทางด้านตะวันออก-ตะวันตกสูงกว่าผนังด้านเหนือ-ใต้ บัวหัวเสาทำเป็นบัวแฉกเหมือนกับวิหารของวัดกุฎีขาว

แผนผังของอุโบสถเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 14 เมตร ยาว 26 เมตร เป็นอาคารขนาด 7 ห้องเสา ทำเป็นอาคารที่สร้างมุขยื่นทางด้านหน้าและหลังแต่ที่มุขทั้งสองสร้างเป็นผนังทึบแทนที่จะเป็นมุขโปร่ง มุขทางด้านทิศตะวันออกกว้าง 4 เมตร ยาว 10 เมตร ส่วนของเสาอิงผนังที่เหลือ สูงสุด 15 , 11 และ 9 เมตรตามลำดับ

สภาพภายในของอุโบสถยังคงใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์และชุมชนในปัจจุบันอยู่ ซึ่งมีการเทพื้นปูนคอนกรีตทับพื้น , ฐานชุกชี และ เสาเดิม เสาภายในไม่ปรากฏให้เห็น เนื่องจากการสร้างทับตรงตำแหน่งเดิมของสมัยปัจจุบัน แต่จากรูปแบบของอาคารที่มีขนาดกว้างและยาวอย่างมากจึงน่าจะมีเสารองรับเครื่องบนหลังคาที่ทำด้วยไม้ซึ่งพังทลายลงจนหมดแล้ว จากรูปแบบบัวหัวเสาที่เป็นบัววงและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับวิหารของวัดกุฎีดาวดังกล่าว เสาภายในของอุโบสถหลังนี้น่าจะเป็นเสาสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ฐานชุกชีเดิมไม่สามารถขุดแต่งตรวจสอบได้เนื่องจากการใช้งานในปัจจุบันประกอบกับมีพระประธานขนาดใหญ่และพระพุทธรูปตั้งเรียงรายบนฐานชุกชีใหม่อยู่เป็นจำนวนมาก

อุโบสถมีการปรับระดับถมพื้น 3 สมัย

สมัยที่ 1 อยู่ใต้ระดับพื้นเดิม ประมาณ 0.60 เมตร ปรากฏร่องรอยของพื้นปูอิฐฉาบปูน ส่วนอุโบสถถูกสร้างทับบนตำแหน่งเดิมและน่าจะมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมคล้ายกับสมัยหลัง แต่รูปแบบทางลวดลายประดับทางสถาปัตยกรรมคงแตกต่างกัน รูปแบบส่วนบนถัดจากฐานขึ้นไปของอุโบสถสมัยที่ 1 ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากการสร้างซ้อนทับในสมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถเดิมลงจนหมดแล้วสร้างทับบนตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับฐานโบสถ์เดิมที่เป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสอยู่ใต้ระดับพื้นสมัยหลัง

สมัยที่ 2 เป็นการรื้ออุโบสถหลังเดิมลงแล้วสร้างขึ้นใหม่ตามตำแหน่งเดิม ปรับระดับพื้นรอบบริเวณให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 1 มีร่องรอยของการฉาบปูนที่ผิวพื้นที่ทั่วทั้งบริเวณ ในสมัยนี้ยังปรากฏร่องรอยของแนวกำแพงแก้วรอบอุโบสถ แต่พบเพียงทางด้านทิศเหนือด้านเดียวซึ่งอยู่เหนือระดับพื้นในสมัยแรกแต่อยู่ใต้พื้นปูอิฐในสมัยที่ 3 ฐานโบสถ์ยังคงเป็นฐานเดิมอยู่

สมัยที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการปรับระดับพื้นบริเวณเป็นพื้นปูอิฐโดยรอบอุโบสถ และเจดีย์รายหมายเลข 4 ให้สูงขึ้นกว่าสมัยที่ 2 โดยการถมด้วยเศษอิฐ , กระจังเบื้องหลังคา , กระจังเชิงชายและเศษปูนขาวโดยรอบ ยกเว้นบริเวณโดยรอบเจดีย์รายหมายเลข 4 ที่เป็นการปรับถมยกระดับขึ้นโดยนำดินเหนียวมาอัดให้แน่นเพื่อรองรับน้ำหนักของเจดีย์ (หลุมขุดค้นที่ 2) เปลี่ยนฐานโบสถ์เป็นฐาน 8 เหลี่ยม สร้างทับบนฐานเดิม ส่วนตัวอาคารอุโบสถไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยที่ 2

6.2.4 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 และเจดีย์ราย

เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 ตั้งอยู่ระหว่างปราสาทประธานและอุโบสถ ภายหลังจากขุดแต่งพบว่าเจดีย์ทรงระฆังฐานกลมตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยมสามชั้นลดหลั่นกันขึ้นไป ถัดขึ้นไปเป็นชุกชานบัวถลาที่มีการพังทลายอย่างมาก ถัดขึ้นไปเป็นชุกชานรองรับองค์ระฆังเจดีย์ลักษณะขององค์ระฆังเป็นองค์รูปแบบที่เป็นแบบอยุธยาตอนต้น เหนือองค์ระฆังเป็นบัลลังก์สี่เหลี่ยมที่มีลวดลายปูนปั้นประดับผนังบัลลังก์ทั้งสี่ด้าน ซึ่งเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนต้น โดยได้รับอิทธิพลลวดลายประดับแบบสุโขทัย (สันติ เล็กสุขุม : 2542 ; 72) ถัดขึ้นไปเป็น ก้านฉัตรและเสาดาน เหนือขึ้นไปเป็นปล้องไฉน

จากการขุดตรวจสอบที่ฐาน พบว่ามีการสร้างทับบนฐานเดิมขนาดกว้างยาวที่ฐานเท่าเดิม เพียงแต่เป็นการยกระดับที่พื้นฐานให้สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ 50 ซม. เป็นการก่อขยายตามรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเดิมของเจดีย์ เพื่อขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเล็กน้อย แต่จากการเปรียบเทียบรูปแบบเจดีย์ที่มีการพอกทับสองครั้งดังกล่าวยังคงเป็นรูปแบบของเจดีย์ทรงระฆังในสมัยอยุธยาตอนต้นอยู่

สรุปเจดีย์องค์นี้ในสมัยแรกก่อนที่จะมีการปรับพื้นยกระดับขึ้นจากเดิมนั้นสัดส่วนของฐานและองค์ระฆังกับส่วนยอดยังได้สัดส่วนที่เหมาะสมทางรูปทรงสถาปัตยกรรมอยู่ แต่เมื่อมีการปรับยกพื้นบริเวณวัดในสมัยหลังขึ้นมาอีกประมาณ 0.50 เมตร โดยที่เป็นการก่อพอกตามสัดส่วนของรูปแบบสถาปัตยกรรมในสมัยแรก ไม่ได้เป็นการก่อขึ้นใหม่ตามส่วนของฐานที่ยกพื้นขึ้นสูง จึงทำให้รูปแบบของเจดีย์องค์ดังกล่าวเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บนฐานเดิมไม่ได้สัดส่วนที่สวยงามมากนัก

ส่วนเจดีย์รายหมายเลข 9-13 ที่พบนั้น มี 2 สมัย ยกเว้นเจดีย์รายหมายเลข 12 ที่สร้างเพียงสมัยเดียว กลุ่มเจดีย์รายดังกล่าวจะสร้างทับบนฐานของเจดีย์องค์เดิมซึ่งมีพื้นดินเดิมลึก 0.50 เมตร รูปทรงของเจดีย์รายทั้งหมดตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสสูงประมาณ 1.00 เมตร (ยกเว้นเจดีย์รายหมายเลข 13 ซึ่งเป็นเจดีย์แฝด) ถัดขึ้นไปน่าจะเป็นรูปแบบของเจดีย์ทรงระฆัง

6.3 สรุปโบราณวัตถุที่พบ

โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมต่าง ๆ เช่น กระเบื้องเชิงชาย กระเบื้องมุงหลังคาดินเผา ตะปูโลหะใช้ยึดเครื่องมือและชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นต่าง ๆ น่าจะมีอายุร่วมสมัยกับการสร้างวัดหรือปฏิสังขรณ์วัดในสมัยอยุธยาตอนปลาย มีอายุในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20-22

พระพุทธรูปที่พบส่วนใหญ่เป็นพระหินทรายในสมัยอยุธยาตอนต้นและพระสำริดในสมัยอยุธยาตอนกลาง-ตอนปลาย อายุในช่วงสมัยพุทธศตวรรษที่ 20-22 ส่วนประติมากรรมดินเผาที่พบพวกตุ๊กตาผู้ชาย ผู้หญิง มีการเคลือบผิวสีคำซึ่งน่าจะนำมาจากกลุ่มเตาสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย มีอายุสมัยในช่วงเดียวกัน

ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศจากการขุดแต่งพบว่ามาจากหลากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น แหล่งเตาพื้นเมือง แหล่งเตาแม่น้ำน้อย แหล่งเตาบ้านบางปูน และ แหล่งเตาศรีสังขาลย์ เป็นต้น ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะนำมาใช้ในพื้นที่แห่งนี้และมีการนิยมใช้ทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั่วไปของอยุธยา ซึ่งของเหล่านี้สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย ดังนั้นการกำหนดอายุของภาชนะดินเผาเหล่านี้น่าจะมีอายุร่วมสมัยกับแหล่งโบราณสถานแห่งนี้ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 20-22

ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศจากการขุดแต่งพบว่ามีการผลิต 2 สมัยด้วยกัน คือ เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ซึ่งพบทั่วไปตามแหล่งโบราณคดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากจีนมีการติดต่อกับราชอาณาจักรของไทยมาแต่โบราณ ดังนั้นเครื่องถ้วยจีนที่นำมาเป็นสินค้าจึงพบได้ทั่วไปโดยมีอายุร่วมสมัยกับโบราณสถาน โดยมีอายุเก่าสุดในสมัยอยุธยาตอนต้น

6.4 สรุปชั้นวัฒนธรรม

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 เป็นชั้นดินที่มีกิจกรรมของมนุษย์ในการปรับเตรียมพื้นที่ของการก่อสร้างวัดเริ่มแรก เป็นการปรับถมโดยการนำดินในการขุดคลองรอบวัดมาถมในสมัยแรก ซึ่งเป็นการนำดินเหนียวของตะกอนลำน้ำล้วน ๆ มาบดอัด เพื่อเป็นจุดประสงค์ในการรับน้ำหนักโดยตรงของสิ่งก่อสร้างของวัด

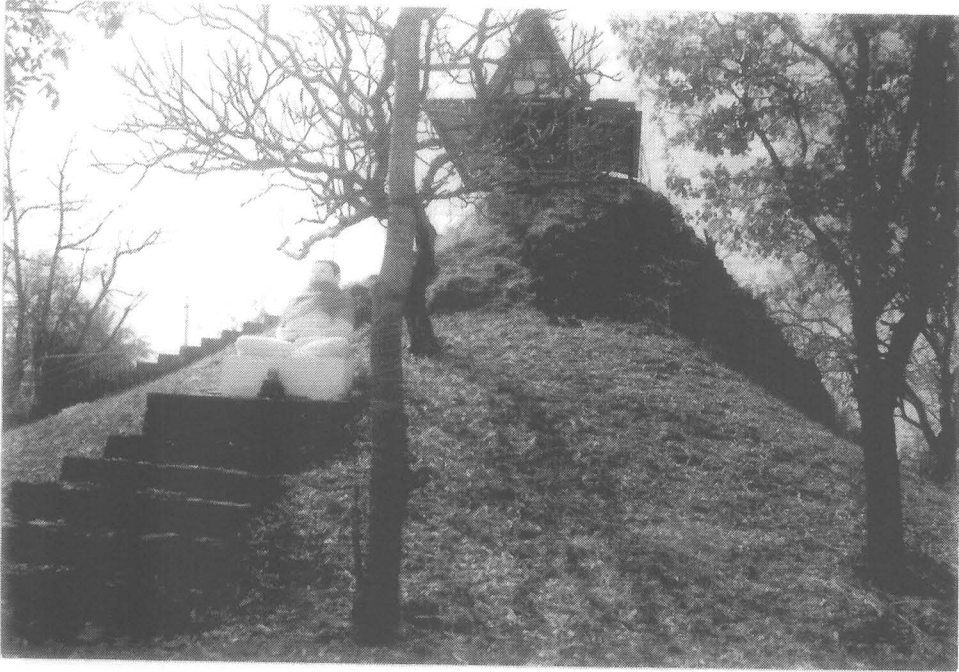
ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 เป็นชั้นที่มีร่องรอยของกิจกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์ของวัดในสมัยที่ 2 ตรงกับสมัยอยุธยาตอนปลาย (สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) อันเป็นการปรับพื้นที่ให้สูงขึ้นกว่าเดิมและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโบราณสถานหลัก ส่วนชั้นวัฒนธรรมหลังสุดเป็นการปรับปรุงโบราณสถานให้ดีขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

บรรณานุกรม

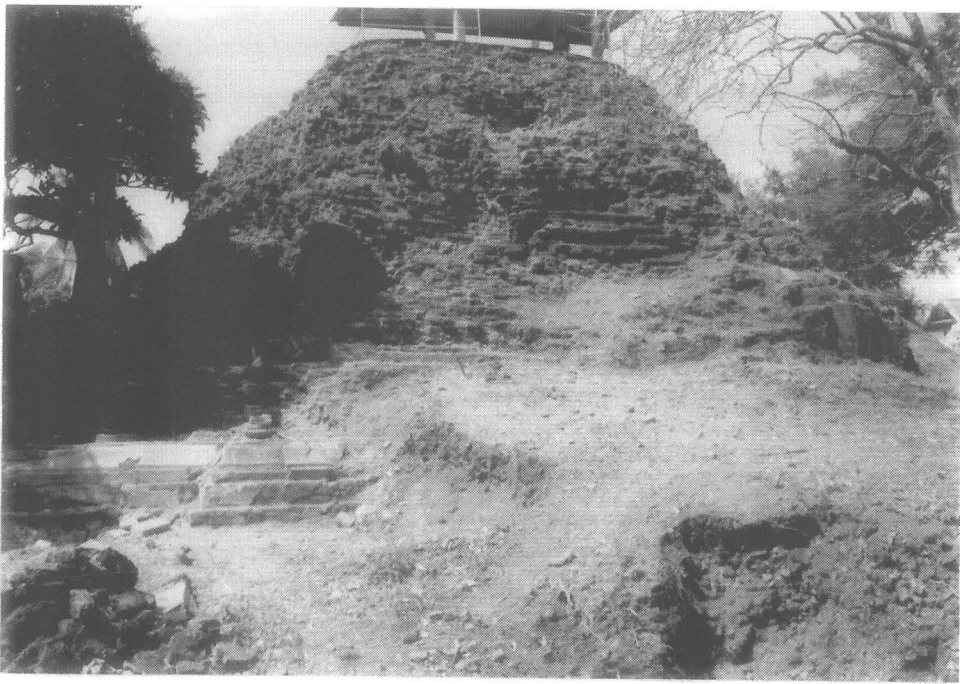
- จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์ . การศึกษาวิวัฒนาการทางสถาปัตยกรรมของสถาปัตยกรรม 2 แบบ ในเขต
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์
สถาปัตยกรรม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร . 2535 .
- จักรพรรดิพงศ์ , พระ . พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เล่ม 2 . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ ฯ : องค์
การค้าคุรุสภา , 2533 .
- ธรรมปริชา, พระยา . ไตรภูมิโลกวิณีจัญ . เล่ม 2 . กรุงเทพฯ ฯ : กรมศิลปากร , 2520 .
- ธิดา สารยา . “สร้างบ้านแปงเมือง ระบบเมืองคู่อุทยานเมืองลูกหลวง.” เมืองโบราณปีที่ 9 , ฉบับ
ที่ 2 (เมษายนกรกฎาคม 2526) : 13-25 .
- ประทีป เฟิงตะโก . กระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ประวัติศาสตร์ศิลปะ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2540 .
- ประยูร อรุชญา (น. ณ ปากน้ำ) . “ ศิลปะอยุธยา “ เมืองโบราณ ปีที่ 11 , ฉบับที่ 12 (เมษายน-
มิถุนายน 2528) : 52-56 .
- พนรัตน์ , สมเด็จพระ . พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา . กรุงเทพฯ ฯ : คลังวิทยา , 2514 .
- ศรีศักร วัลลิโภดม . “ กรุงศรีอยุธยาในประวัติศาสตร์ . “ สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ . ฉบับพิเศษ 3
(มิถุนายน 2509) : 65-67 .
- _____ . กรุงศรีอยุธยาของเรา . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มติชน , พฤษภาคม 2542 .
- ศิลปากร , กรม . โบราณคดีศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ : กรมศิลปากร , 2531 .
- _____ แหล่งแม่ข่ายน้อย 2 . กรุงเทพฯ ฯ กองโบราณคดี กรมศิลปากร : 2533 .
- _____ . จิตรกรรมไทยประเพณี . ชุดที่ 001 เล่มที่ 4 ลวดลายสมัยอยุธยา . กรุงเทพฯ ฯ กอง
โบราณคดี กรมศิลปากร , 2536 .
- _____ . โครงการปรับปรุงแผนแม่บท . โครงการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา .
กรุงเทพฯ ฯ : เอ็น เอส บี ปริ้นติ้งกรุ๊ป , ตุลาคม 2537 .
- _____ . นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สามพันซ์ , ธันวาคม
2539 .
- _____ . กระหนกในดินแดนไทย . กรุงเทพฯมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน . 2539 .

- สันติ เล็กสุขุม . เจดีย์ย่อมุม เจดีย์เพิ่มมุมในสมัยอยุธยา . กรุงเทพฯ ฯ อัมรินทร์การพิมพ์ , 2529 .
 _____ . ศิลปะอยุธยา งานช่างหลวงแห่งแผ่นดิน . กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์เมืองโบราณ ,
 2542 .
 _____ . วัดเจดีย์เจ็ดแถว . กรุงเทพฯ ฯ เมืองโบราณ , 2534 .
 อนุวิทย์ เจริญศุกกุล . วัดมหาธาตุ ลพบุรี . เมืองโบราณปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มีนาคม) ,
 2530 .
 อัมพร สายสุวรรณ (แปล) . ไทยในจดหมายเหตุแคมป์เฟอร์.ธนบุรี: โรงพิมพ์เจริญสิน,2508
 (อนุสรณ์งานฉาปนกิจศพ นางบุญเรือน มิมะพันธุ์ 29 มิถุนายน 2508) .

รูปภาพประกอบ

รูปที่ 1 ฐานปรางค์ประธานด้านทิศตะวันตกออกสภาพก่อนการขุดแต่ง (ฟิล์ม 1/9)

รูปที่ 2 ฐานปรางค์ประธานด้านทิศเหนือสภาพก่อนการขุดแต่ง (2/22)

รูปที่ 3 ฐานปรางค์ประธานด้านทิศตะวันตกสภาพก่อนการขุดแต่ง (1/18)

รูปที่ 4 ฐานปรางค์ประธานด้านทิศใต้สภาพก่อนการขุดแต่ง(1/14)

รูปที่ 5 วิหารสภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (1/2)

รูปที่ 6 วิหารสภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (1/1)

รูปที่ 7 เสาบนวิหารสภาพก่อนการขุดแต่ง(1/31)

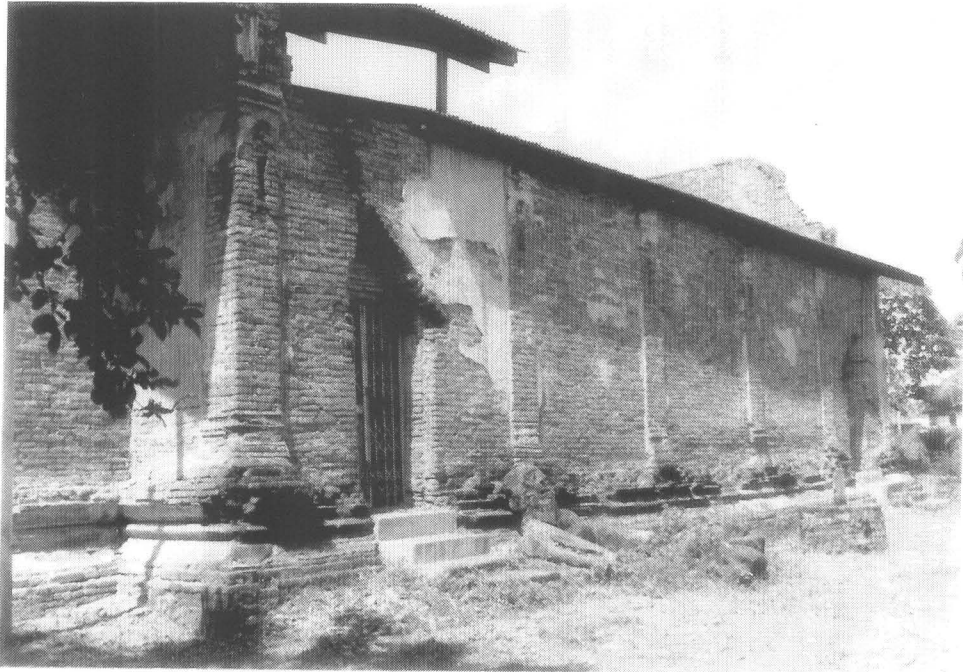
รูปที่ 8 พื้นบริเวณทิศเหนือของวิหารสภาพก่อนการขุดแต่ง(1/3)

รูปที่ 9 พื้นบริเวณที่สืได้ของวิหารสภาพก่อนการจุดแต่ง (1/4)

รูปที่ 10 สภาพภายในของอุโบสถ (13/12)

รูปที่ 11 อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศเหนือ (2/15)

รูปที่ 12 อุโบสถ สภาพก่อนการขุดแต่งด้านทิศใต้ (1/22)

รูปที่ 13 อุโบสถ สภาพก่อนการบูรณะ
ด้านทิศตะวันออก (1/23)

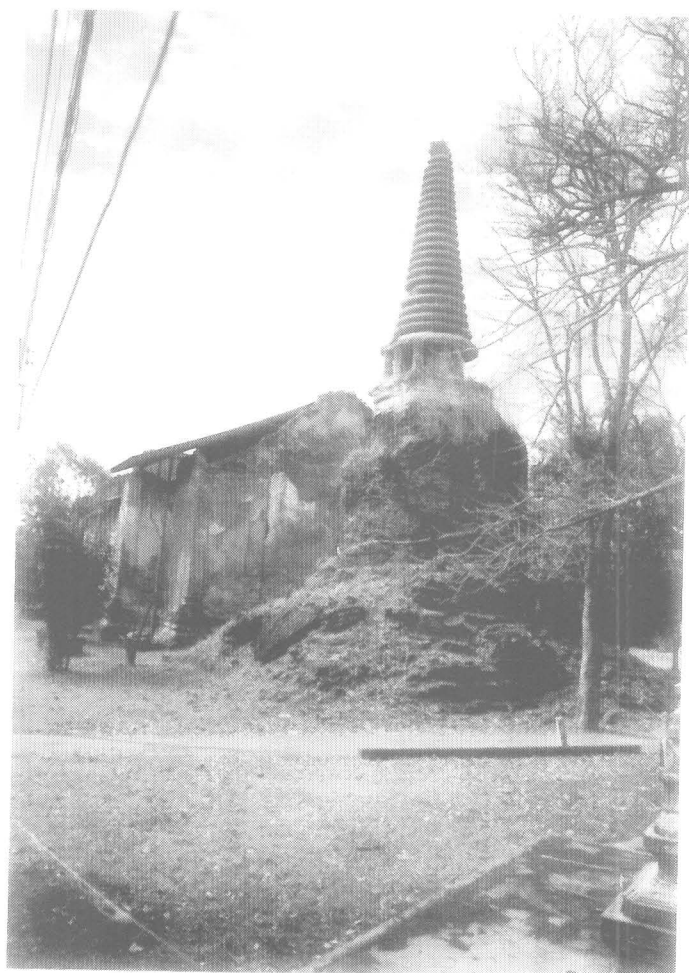

รูปที่ 14 อุโบสถ สภาพก่อนการบูรณะ
ด้านทิศตะวันตก (1/27)

รูปที่ 15 ใบเสมาของอุโบสถ(13/1)

รูปที่ 16 เจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4)
สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/19)

รูปที่ 17 เจดีย์ทรงระฆัง (หมายเลข 4)
สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/12)

รูปที่ 18 เจดีย์มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/10)

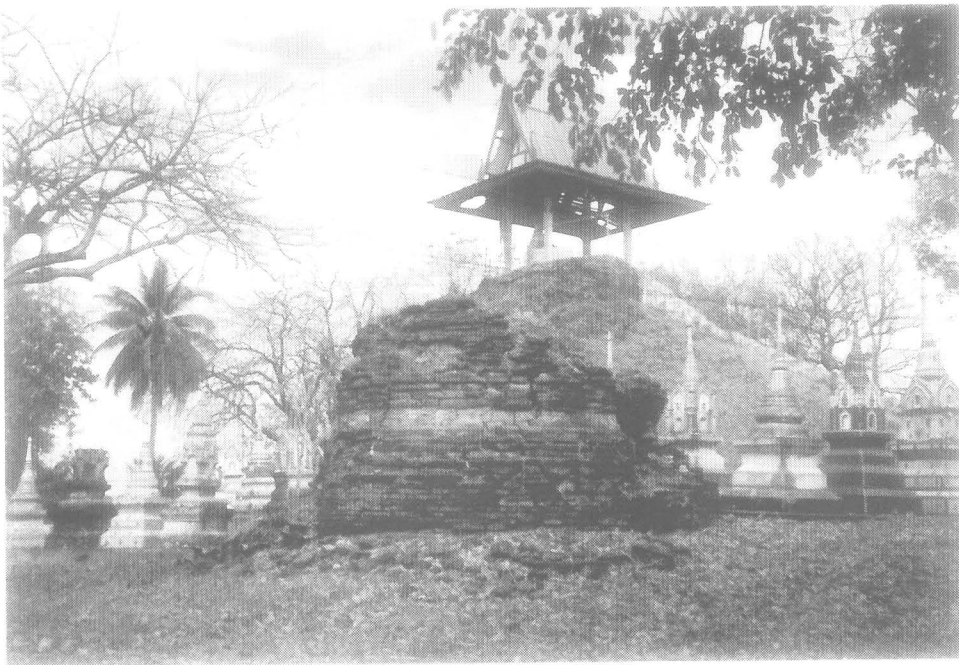
รูปที่ 19 เจดีย์นวมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/14)

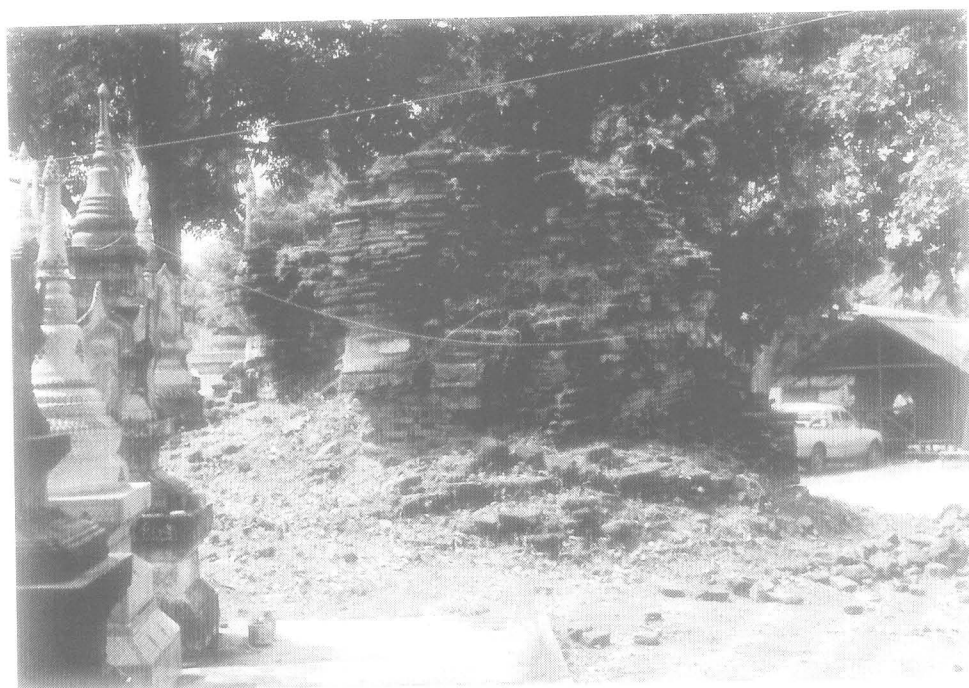
รูปที่ 20 เจดีย์นวมทิศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/11)

รูปที่ 21 เจดีย์มุนีศตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/17)

รูปที่ 22 เจดีย์มุนีศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/15)

รูปที่ 23 เจดีย์มুমตีสตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/11)

รูปที่ 24 เจดีย์มুমตีสตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/17)

รูปที่ 25 เจดีย์มณฑลทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/10)

รูปที่ 26 เจดีย์รายหมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/6)

รูปที่ 27 เจดีย์หมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (2/8)

รูปที่ 28 เจดีย์หมายเลข 9 สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/15)

รูปที่ 29 กำแพงวัด

สภาพก่อนการขุดแต่ง (1/28)

รูปที่ 30 กำแพงวัด

สภาพก่อนการขุดแต่ง (3/6)

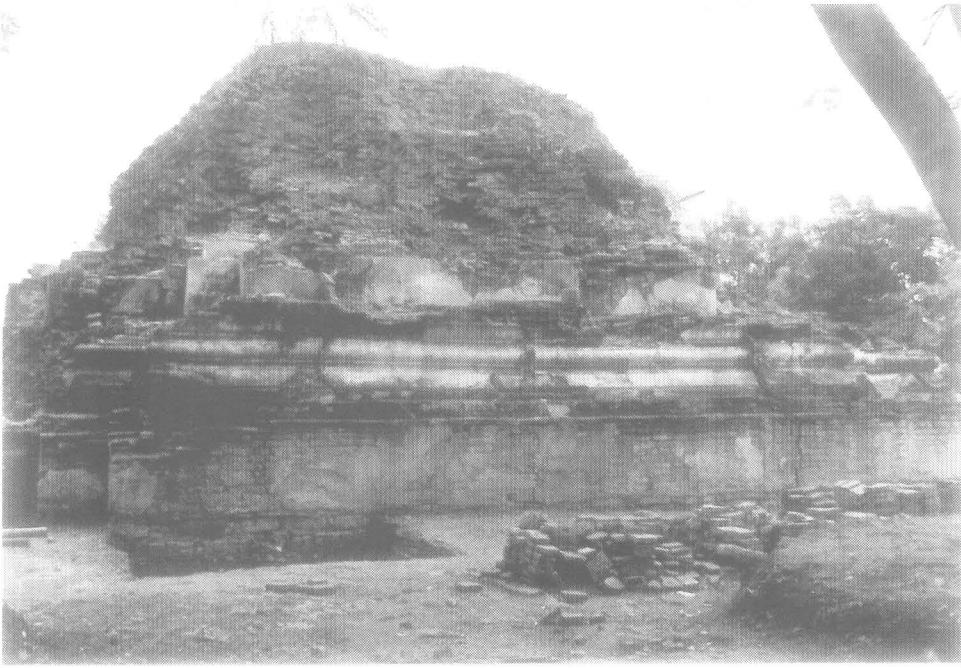

รูปที่ 31 ปรารักษ์ประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออก (11/26)

รูปที่ 32 ปรารักษ์ประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ (11/28)

รูปที่ 33 ปรารักษ์ประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตก (11/30)

รูปที่ 34 ปรารักษ์ประธานหลังการขุดแต่งด้านทิศเหนือ (11/24)

รูปที่ 35 ฐานปรangk์ด้านทิศเหนือที่พบฐานอาคารเดิม (6/37)

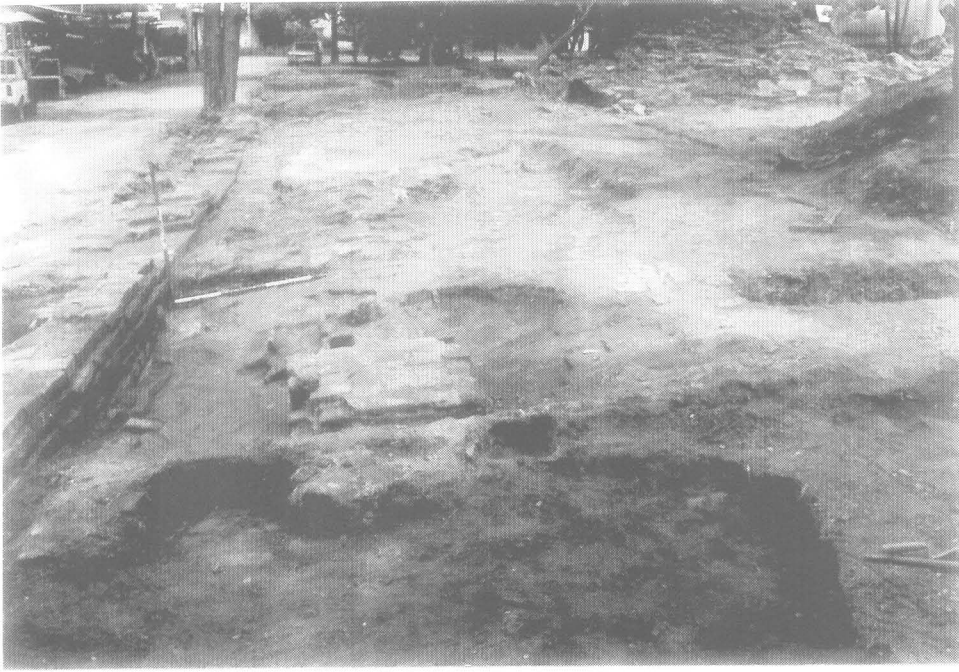
รูปที่ 36 ระเบียบงคคทศหลังการชุดแต่ง (8/23)

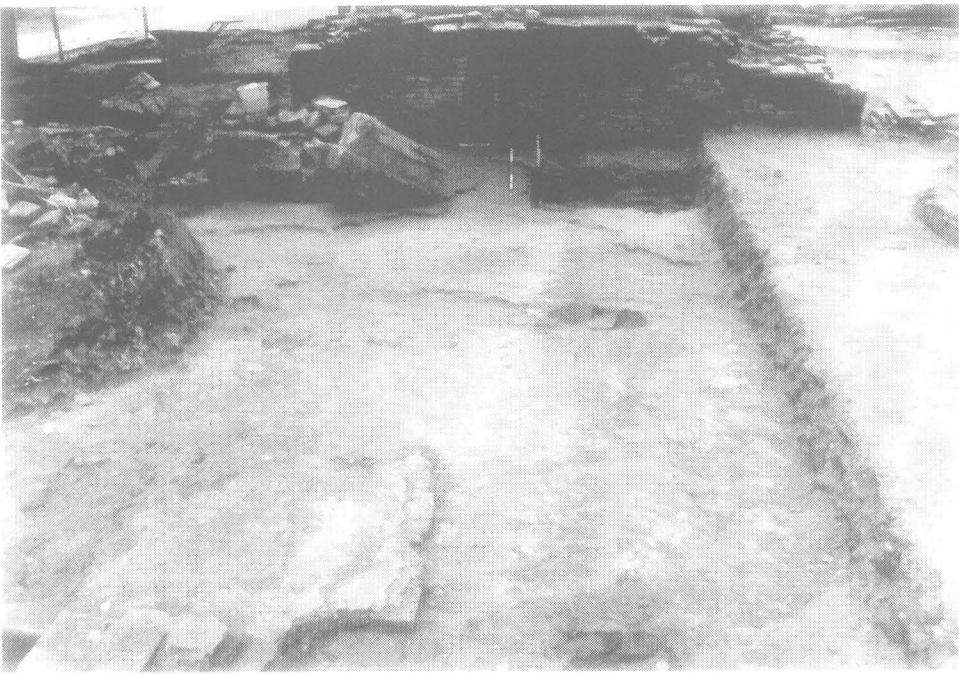
รูปที่ 37 ระเบียบคดีศหลังการขุดแต่ง (8/33)

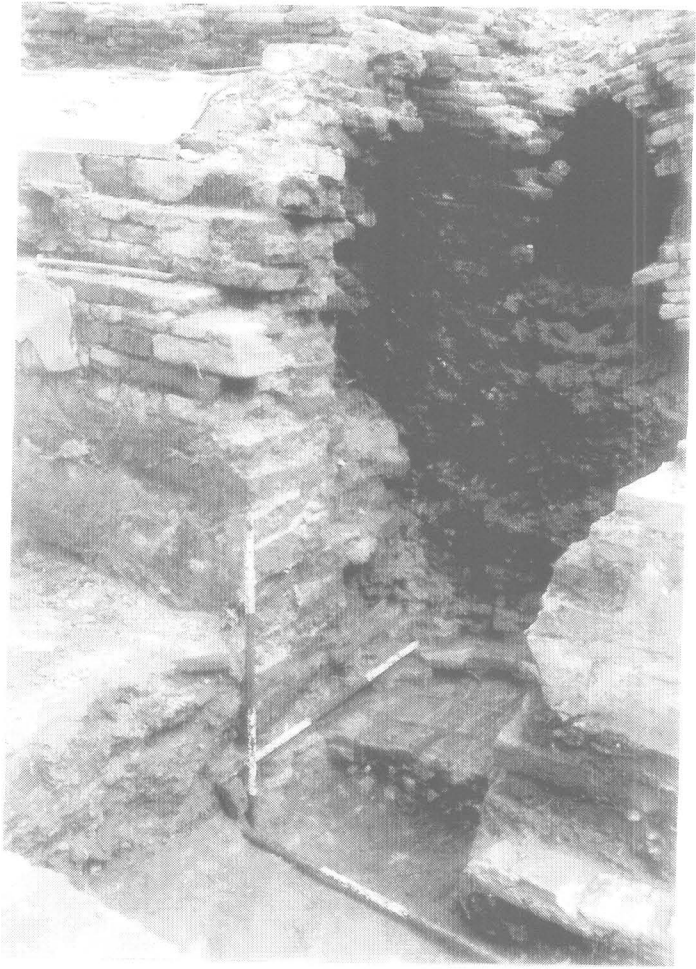
รูปที่ 38 ระเบียบคดีศหลังการขุดแต่ง (8/25)

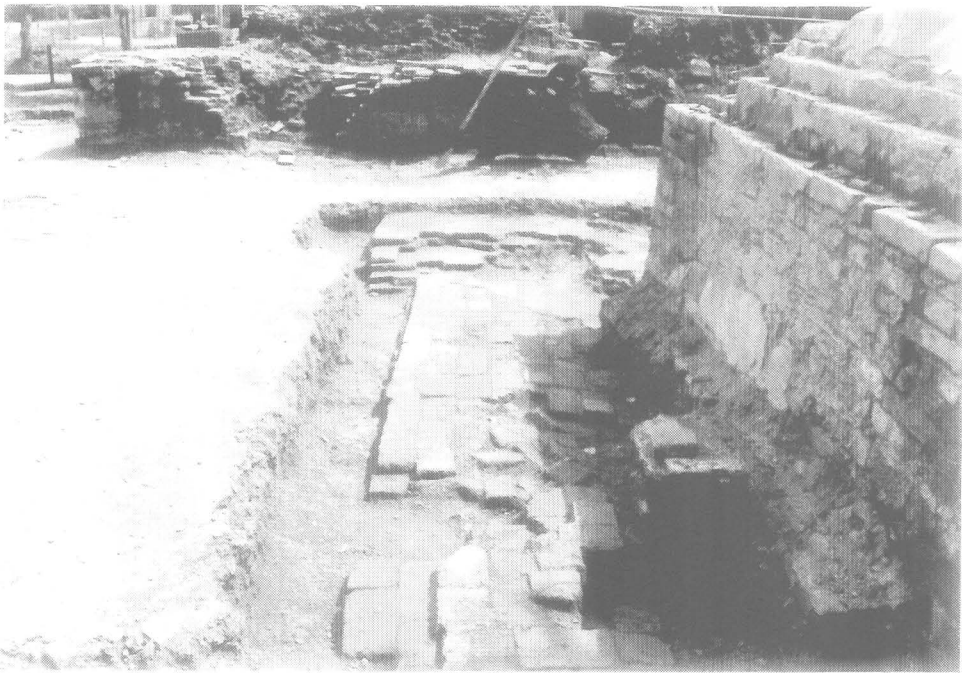
รูปที่ 39 ฐานเจดีย์รายสร้างทับฐานระเบียงคดทิศใต้ (9/21)

รูปที่ 40 ระดับพื้นภายในปรางค์มี 2 ระดับ (10/32)

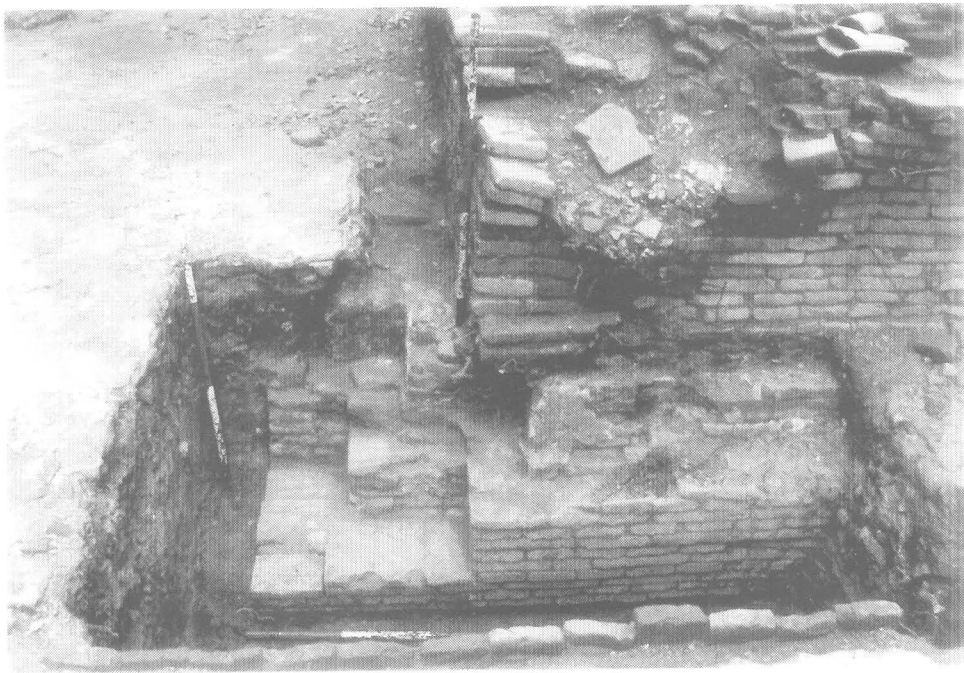
รูปที่ 41 การขุดตรวจสอบฐานปรางค์
ด้านทิศเหนือ (9/24)

รูปที่ 42 การขุดตรวจสอบพื้นปรางค์ (10/29)

รูปที่ 43 ระดับพื้นปรากฏ (10/2)

รูปที่ 44 เจดีย์มุนสมัยที่ 1 (ฐานย่อมุมไม้สิบสอง) (9/10)

รูปที่ 45 วิหารหลังการขุดแต่ง (6/30)

รูปที่ 46 ฐานวิหารหลังการขุดแต่ง (5/26)

รูปที่ 47 พนังและพะไลวิหารหลังการขุดแต่ง (4/26)

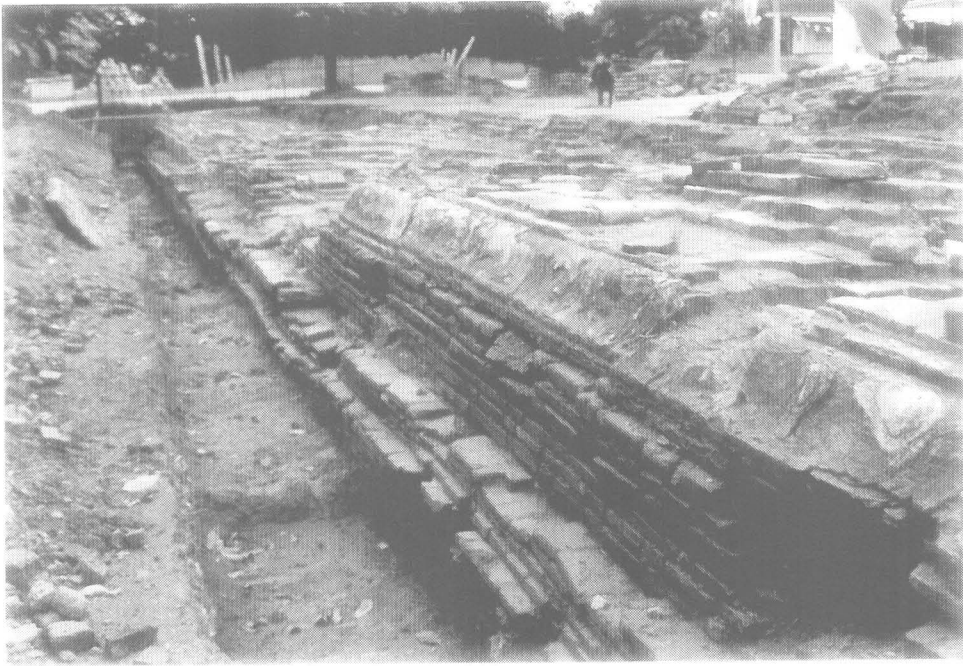
รูปที่ 48-49 เสานวิหารหลังการขุดแต่ง (13/30)

รูปที่ 50 ฐานชุกชีของวิหารหลังการขุดแต่ง (5/24)

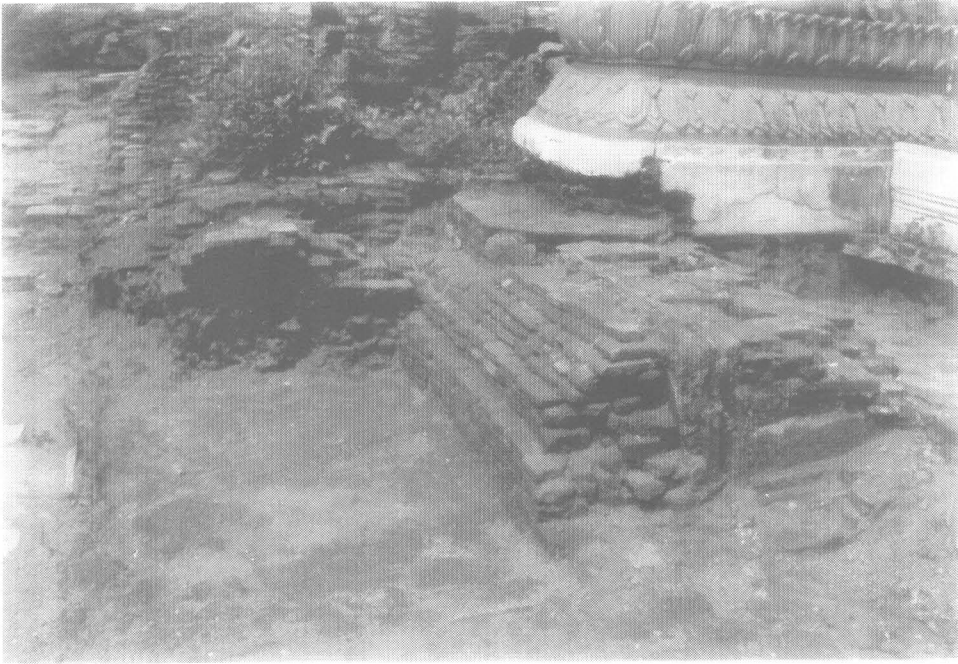
รูปที่ 51 การขุดตรวจสอบฐานวิหาร (12/14)

รูปที่ 52 ฐานวิหารมี 2 ชั้น (13/36)

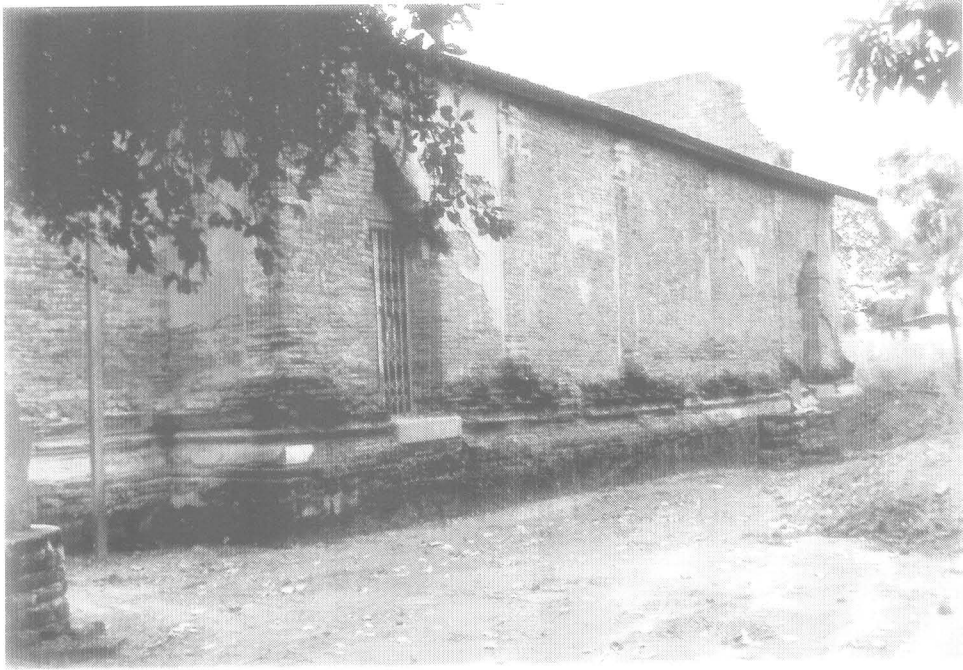
รูปที่ 53 เศษภายในวิหาร (5/3)

รูปที่ 54ฐานชุกชีมีการก่อพอก 3 สมัย (12/31)

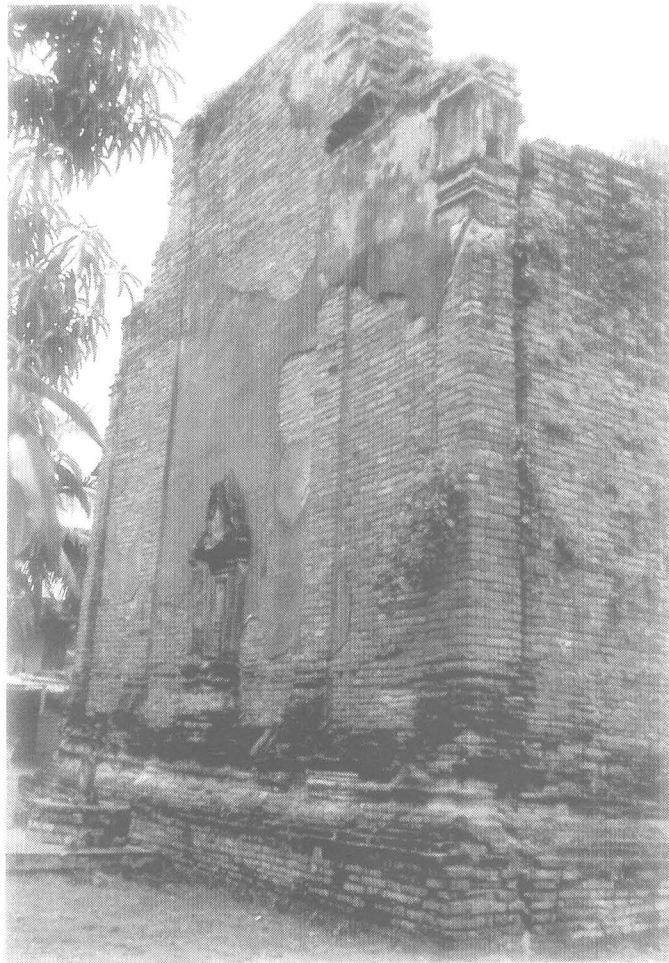

รูปที่ 55ผนังและพะไลสมัยหลังสร้างทับสมัยแรก (13/31)

รูปที่ 56 อุโบสถหลังการขุดแต่ง ด้านทิศเหนือ (13/20)

รูปที่ 57 อุโบสถหลังการขุดแต่ง
ด้านทิศตะวันตก (13/17)

รูปที่ 58 อุโบสถหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ (13/23)

รูปที่ 59 อุโบสถหลังการขุดแต่ง
ด้านทิศตะวันออก (13/22)

รูปที่ 60 พื้นบริเวณของอุโบสถ (14/3)

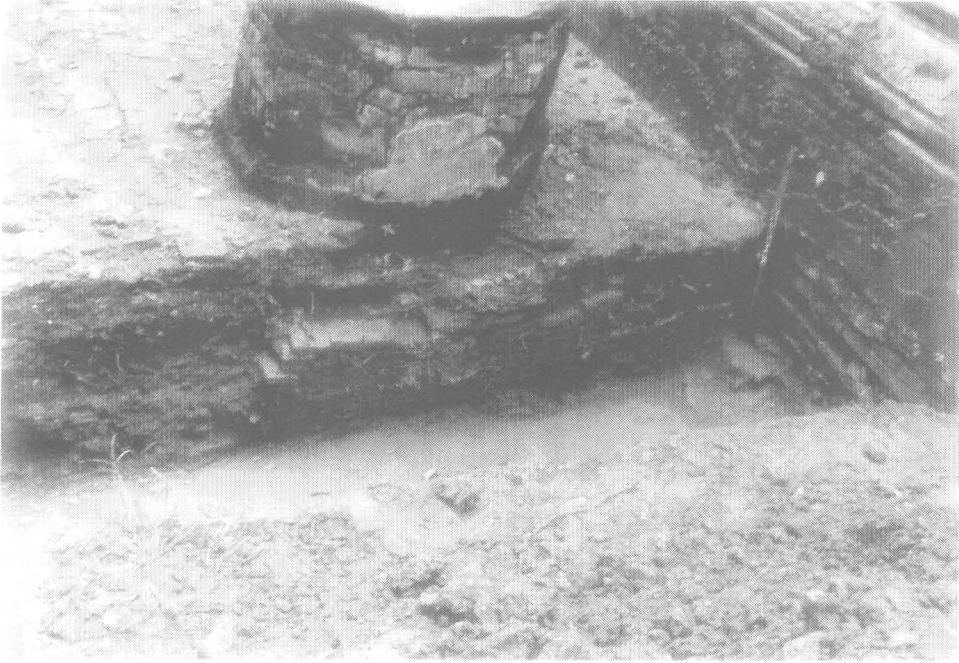
รูปที่ 61 สภาพภายในของอุโบสถ (13/10)

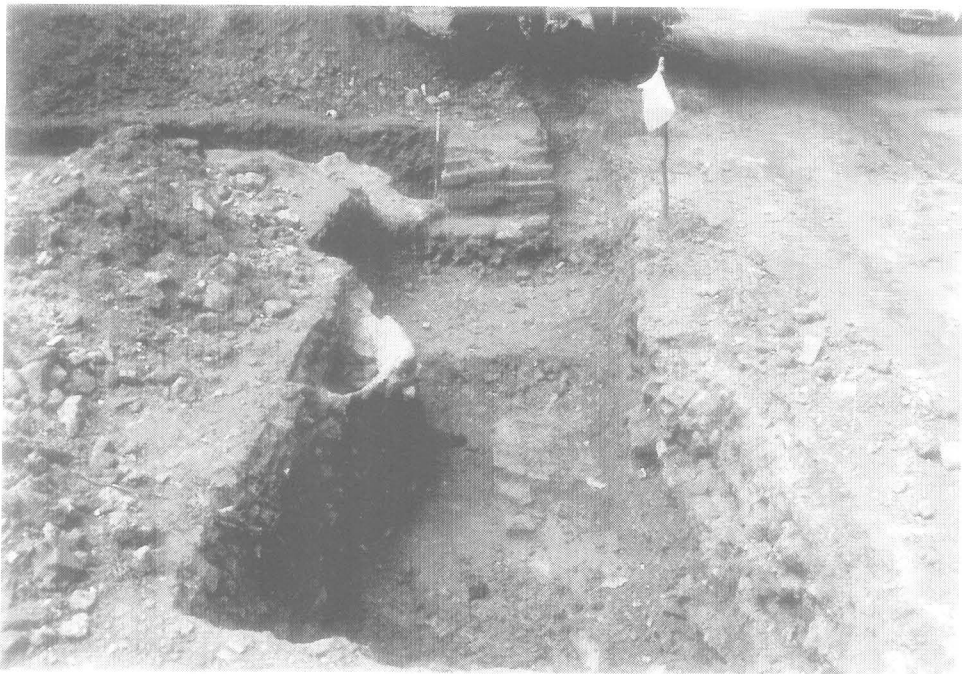
รูปที่ 62 สภาพภายในของอุโบสถ (13/8)

รูปที่ 63 สภาพภายในของอุโบสถ (13/5)

รูปที่ 64 การขุดตรวจสอบพื้นอุโบสถด้านทิศเหนือ (12/3)

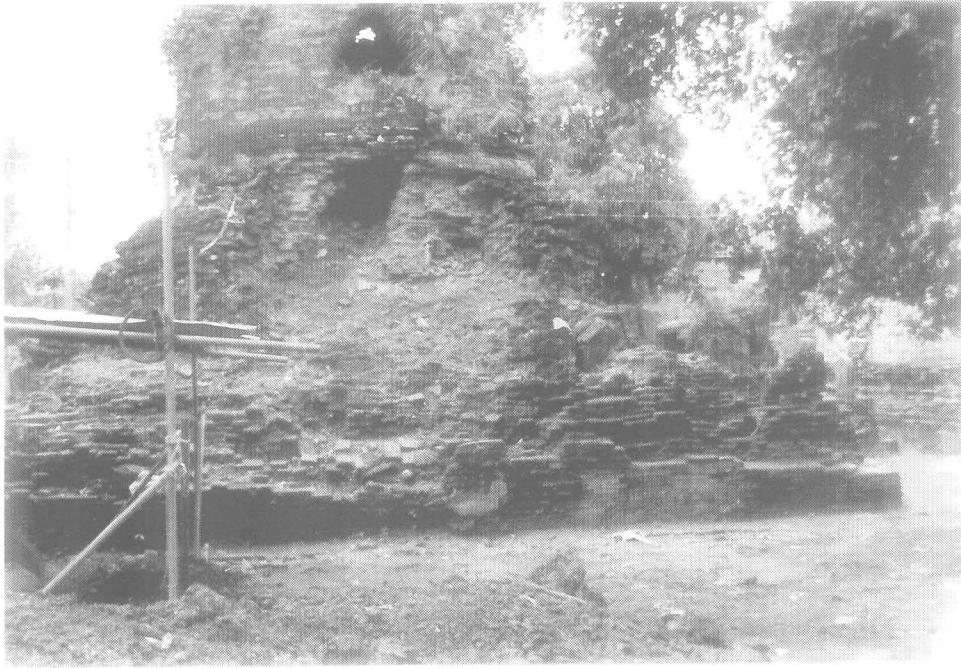
รูปที่ 65 กำแพงแก้วรอบอุโบสถสมัยที่ 2 (12/5)

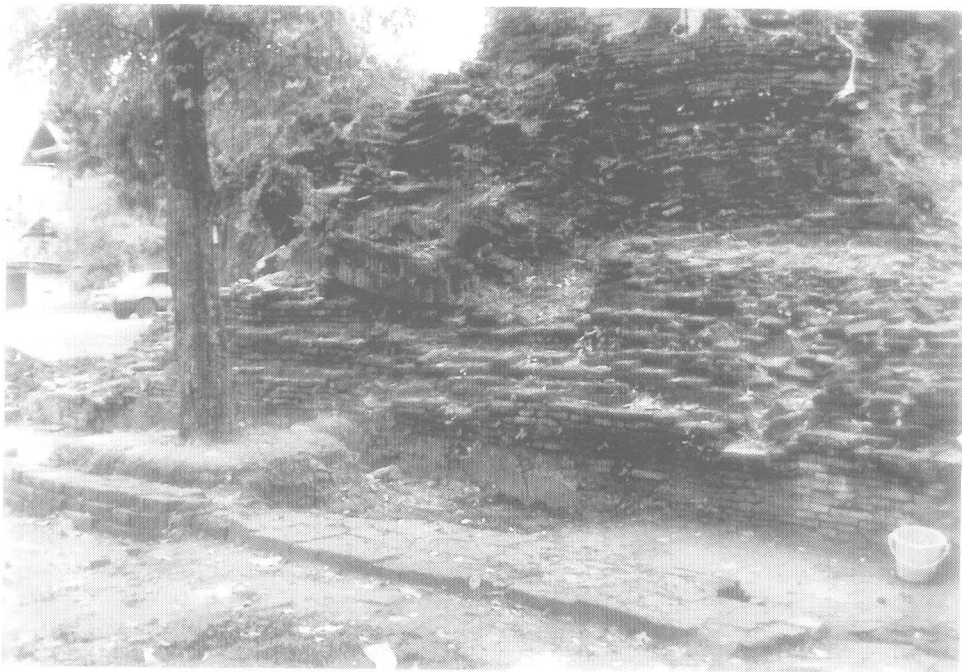
รูปที่ 66 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4
หลังการขุดแต่ง (14/15)

รูปที่ 67 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4
หลังการขุดแต่ง (14/16)

รูปที่ 68 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/22)

รูปที่ 69 เจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 หลังการขุดแต่ง (14/20)

รูปที่ 70 การขุดตรวจสอบฐานเจดีย์ทรงระฆังหมายเลข 4 (12/35)

รูปที่ 71 เจดีย์มณฑลทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) หลังการขุดแต่ง (11/19)

รูปที่ 72 เจดีย์มุนทิสตะวันออกเฉียงเหนือ (หมายเลข 5) หลังการขุดแต่ง (11/21)

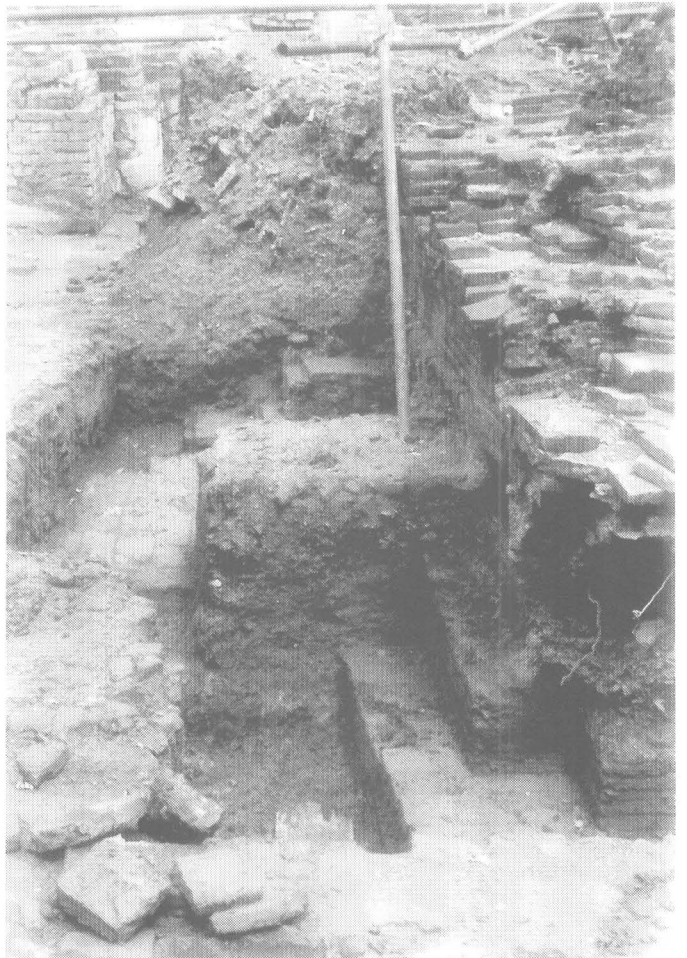
รูปที่ 73 เจดีย์มุนทิสตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) หลังการขุดแต่ง (11/17)

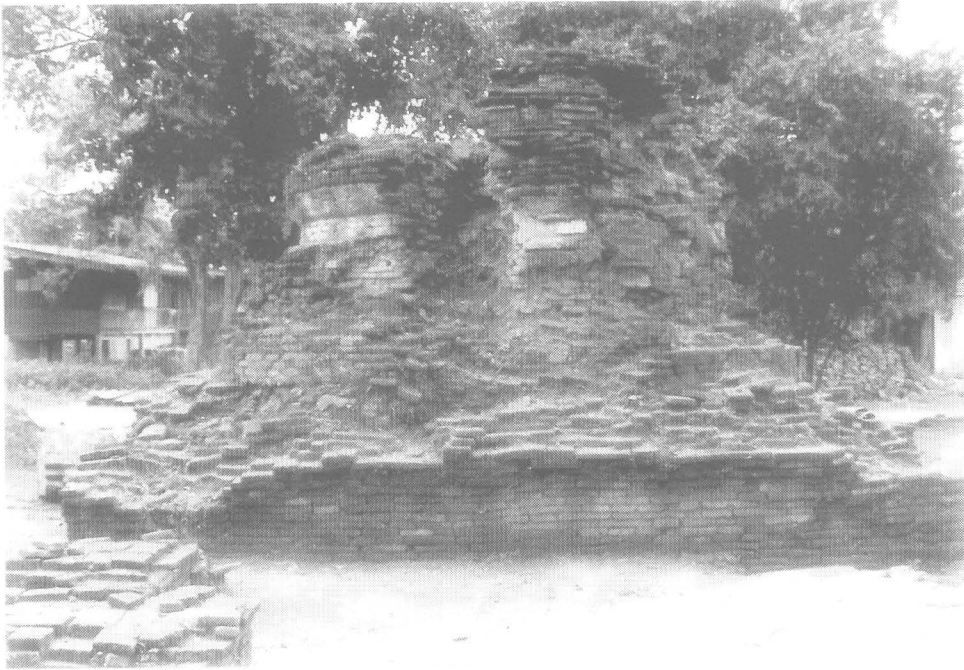

รูปที่ 74 เจดีย์มุนทิสตะวันออกเฉียงใต้ (หมายเลข 6) หลังการขุดแต่ง (11/13)

รูปที่ 75 การขุดตรวจสอบฐาน

พบเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์เดิม (11/14)

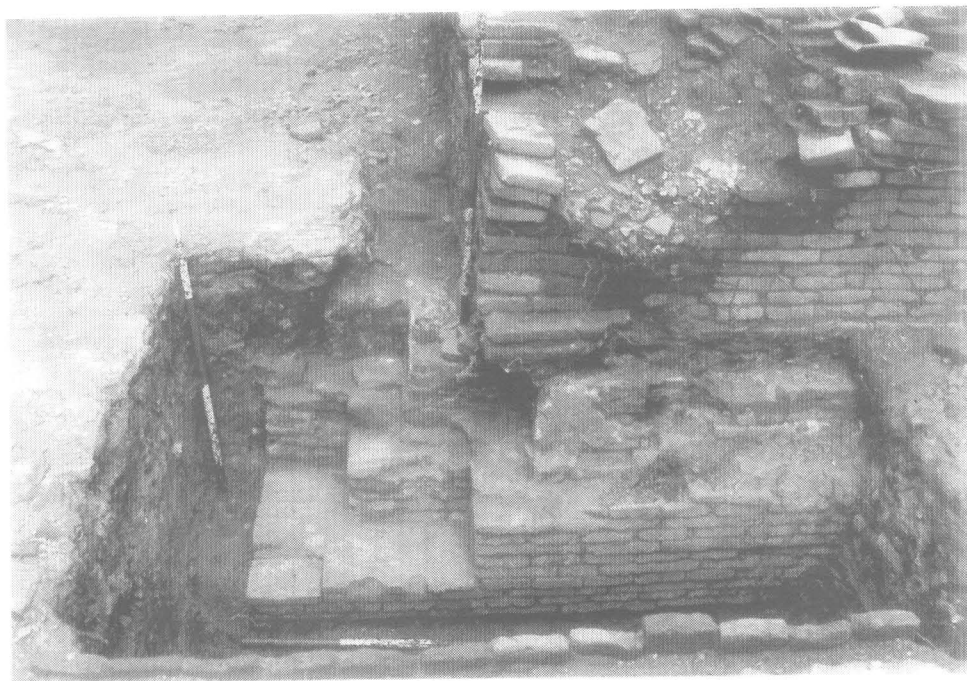

รูปที่ 76 เจดีย์มณฑลทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) หลังการขุดแต่ง (11/11)

รูปที่ 77 เจดีย์มณฑลทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หมายเลข 7) หลังการขุดแต่ง (11/10)

รูปที่ 78 การขุดตรวจสอบฐานพบเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์เดิม (9/11)

รูปที่ 79 เจดีย์มุมทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) หลังการขุดแต่ง (11/5)

รูปที่ 80 เจดีย์มณฑิสะวันตคเฉียงเหนือ (หมายเลข 8) หลังการขุดแต่ง (11/8)

รูปที่ 81 การขุดตรวจสอบฐานพบเจดีย์มณฑิสะวันตคเฉียงเหนือ (10/8)

รูปที่ 82 เจดีย์รายหมายเลข 9 หลังการขุดแต่ง (4/27)

รูปที่ 83 การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (13/24)

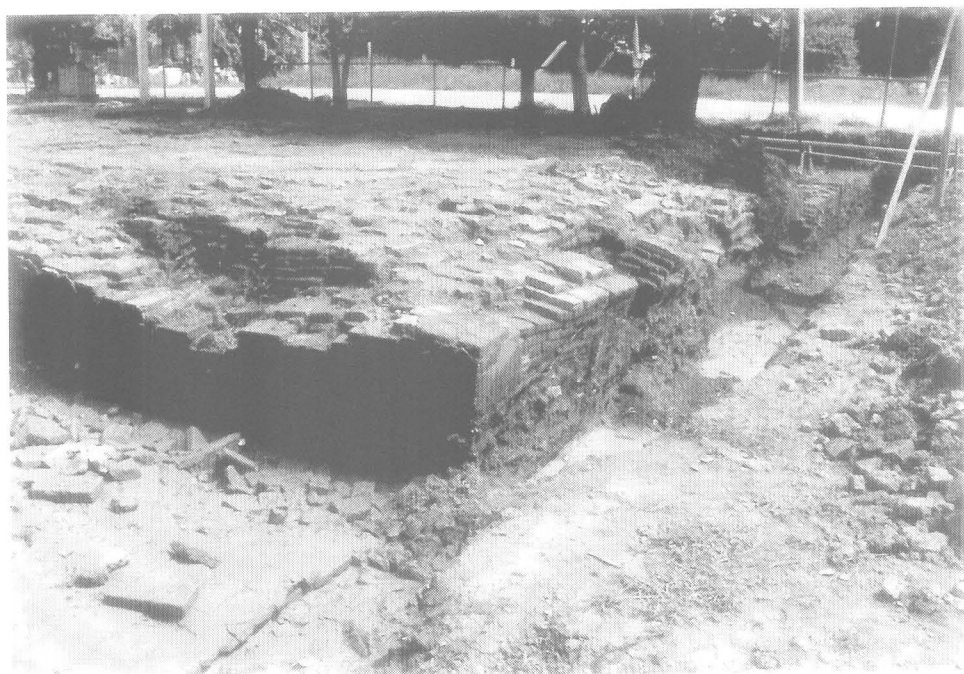
รูปที่ 84 เจดีย์หมายเลข 10 พบหลังการขุดแต่ง (4/32)

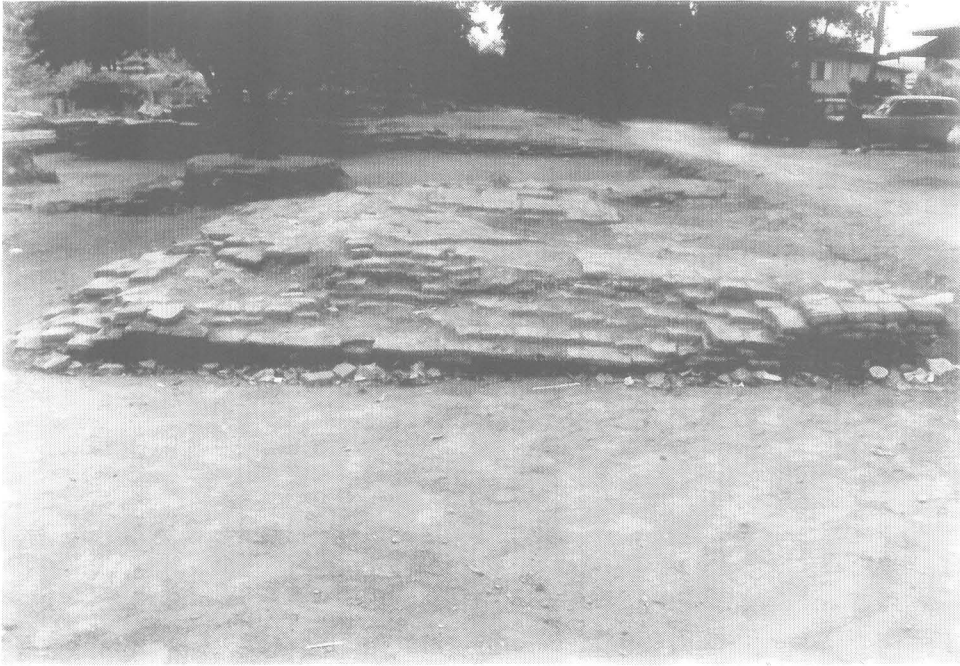
รูปที่ 85 การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (13/28)

รูปที่ 86 เจดีย์หมายเลข 11 พบหลังการขุดแต่ง (4/33)

รูปที่ 87 การขุดตรวจสอบพบฐานเจดีย์องค์เดิม (12/18)

รูปที่ 88 เจดีย์รายนหมายเลข 12 พบหลังการขุดแต่ง (5/14)

รูปที่ 89 การขุดตรวจสอบที่ฐานมีสมัยเดียว (12/11)

รูปที่ 90 เจดีย์หมายเลข 13 พบหลังการขุดแต่ง มีการสร้างซ้อนทับ (13/33)

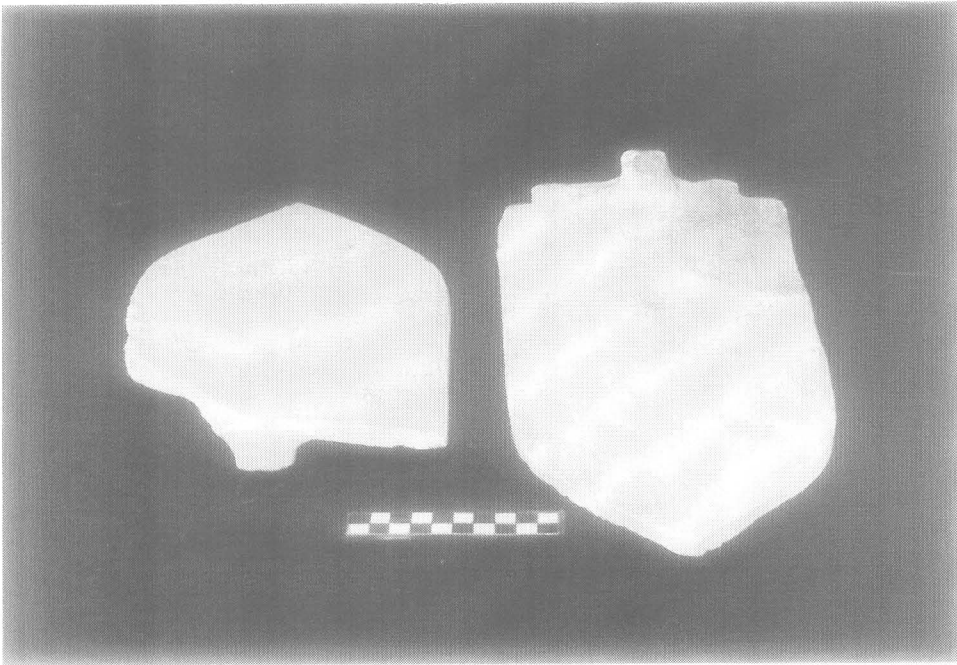
รูปที่ 91 กำแพงวัดหลังการขุดแต่ง (13/15)

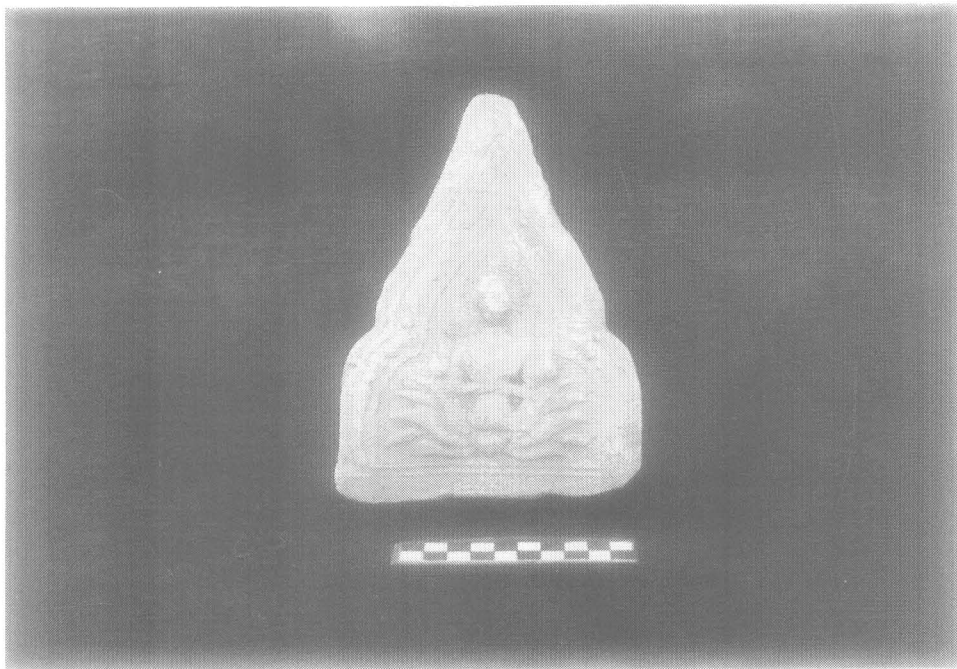
รูปที่ 92 กำแพงวัดหลังการขุดแต่ง (12/37)

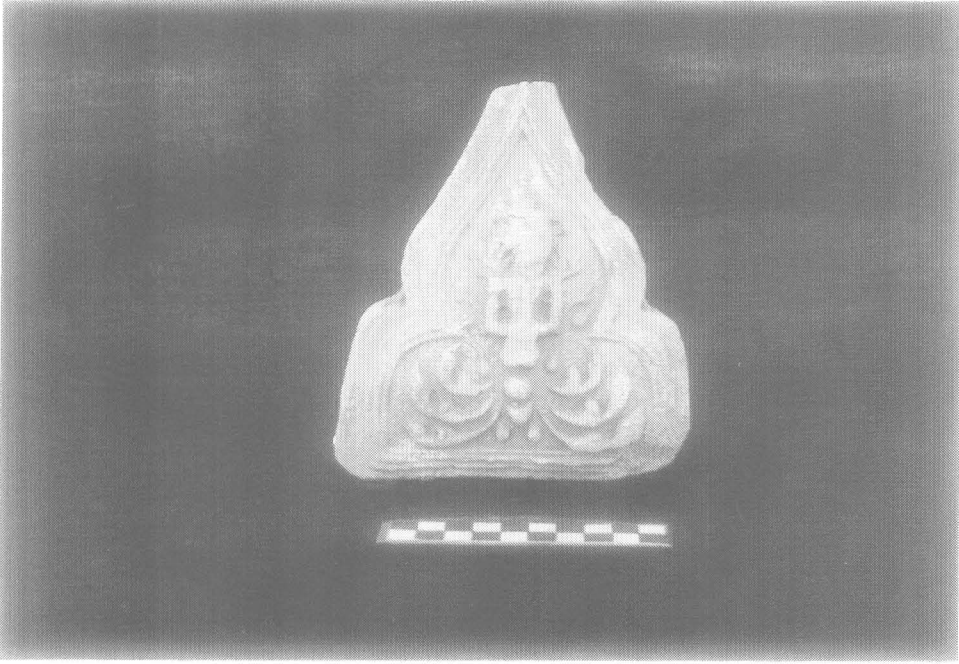
รูปที่ 93 กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมียและตัวผู้ (17/1)

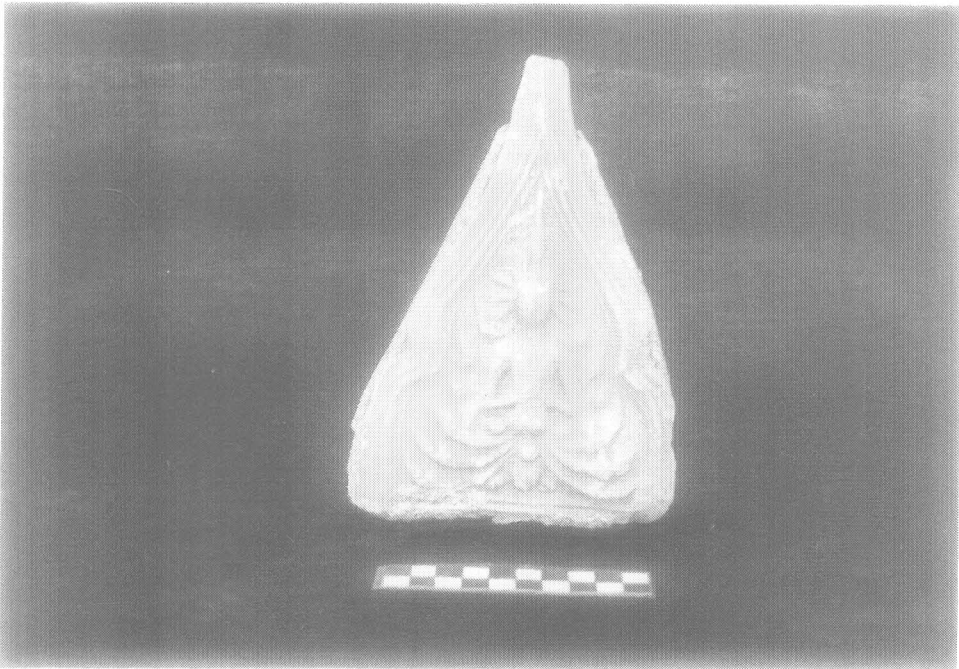
รูปที่ 94 กระจับปี่แก่งเต่าตัวเมียและตัวผู้ (17/2)

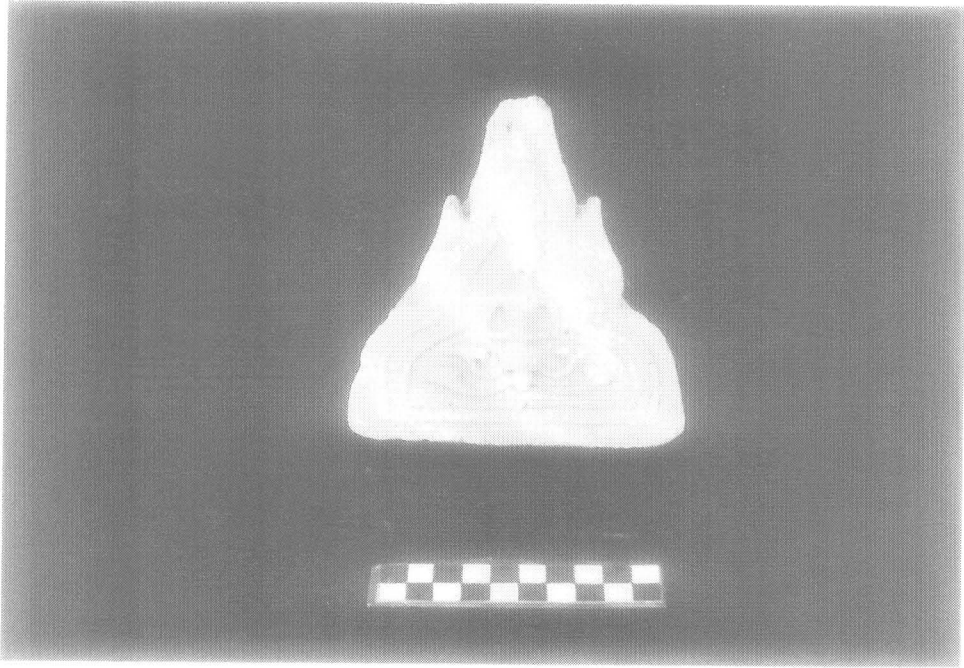
รูปที่ 95 กระจับปี่เจียงชายลายเทพพนม แบบที่ 1 (17/3)

รูปที่ 96 กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 2 (17/4)

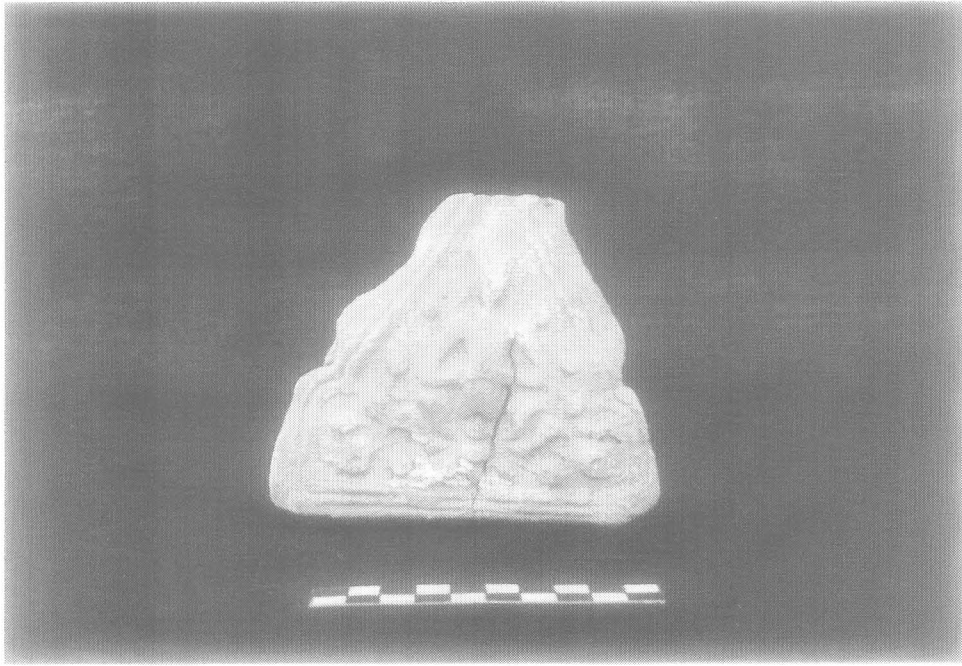
รูปที่ 97 กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 3 (17/5)

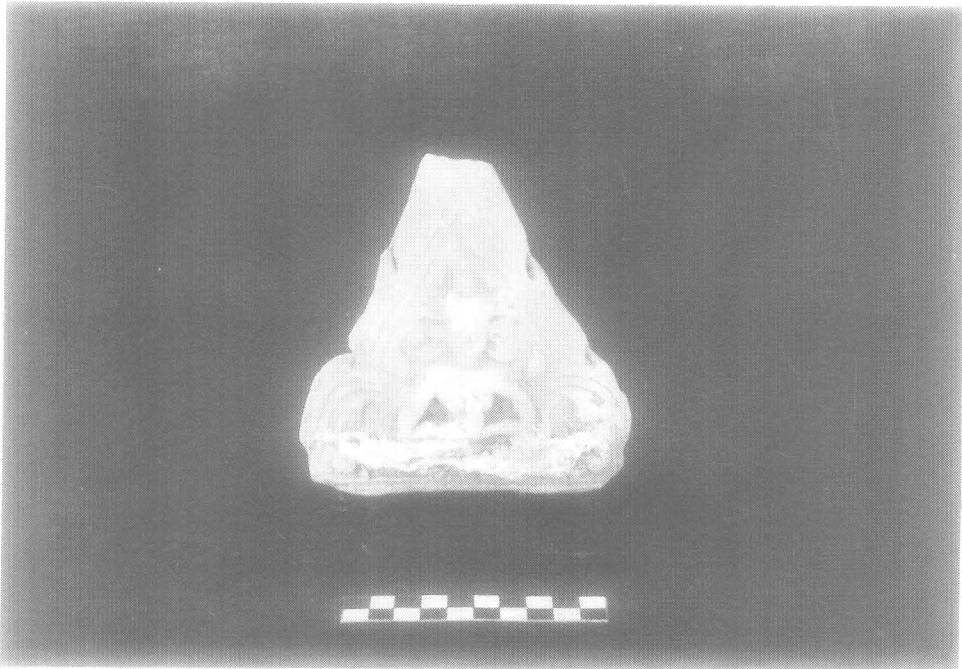
รูปที่ 98 กระเบื้องเครื่องลายครามแบบที่ 4 (17/6)

รูปที่ 99 กระเบื้องเครื่องลายครามแบบที่ 5 (17/7)

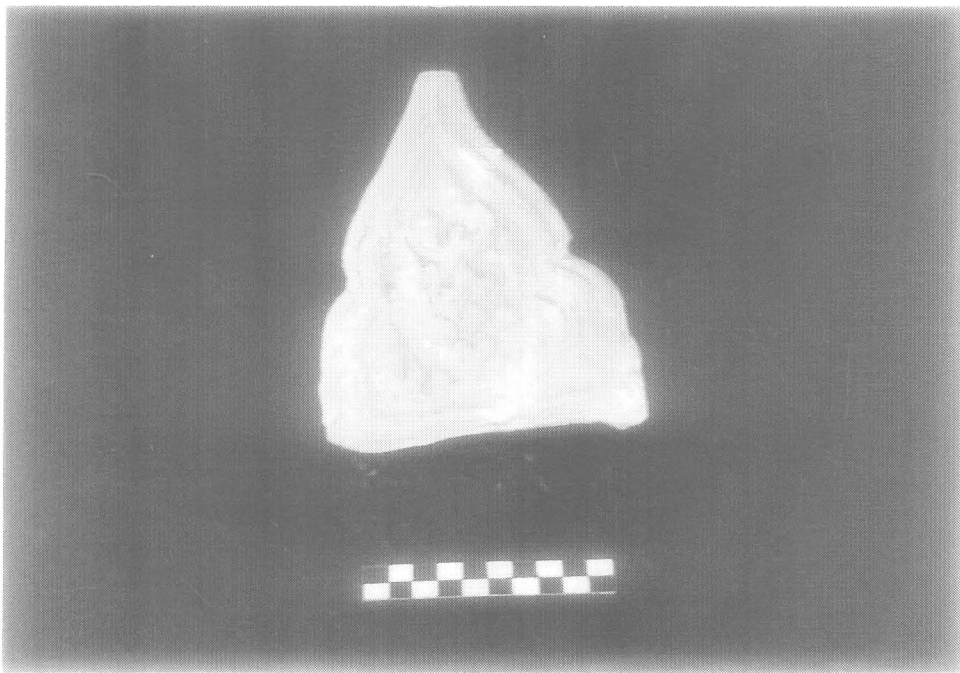
รูปที่ 100 กระจับปี่เมืองเชียงชายลายเทพพนม แบบที่ 6 (17/8)

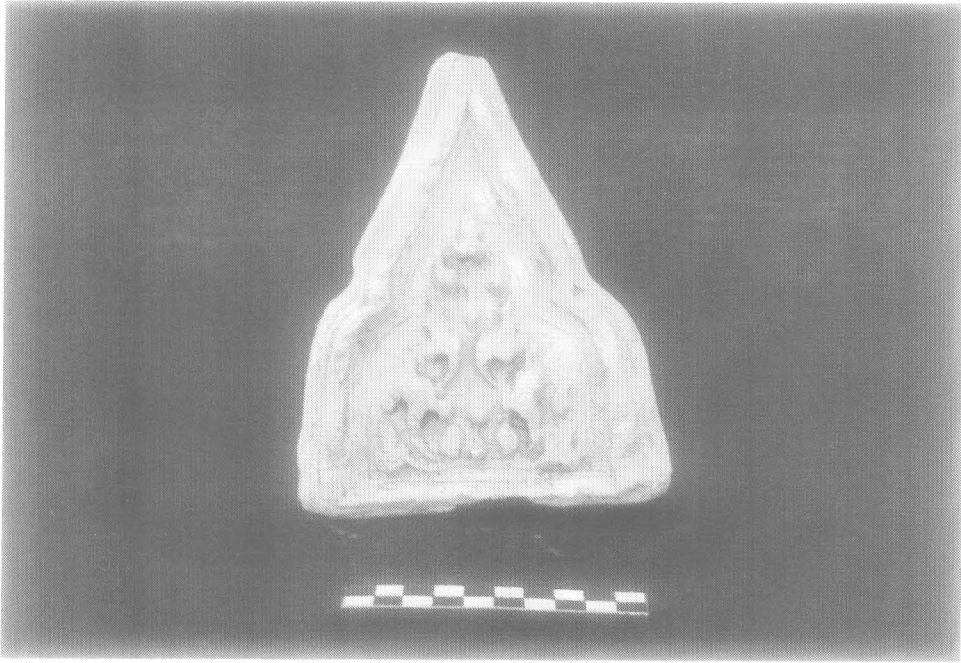
รูปที่ 101 กระจับปี่เมืองเชียงชายลายเทพพนม แบบที่ 7 (17/9)

รูปที่ 102 กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม แบบที่ 8(17/10)

รูปที่ 103 กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา (ดอกแก้ว) แบบที่ 1(17/11)

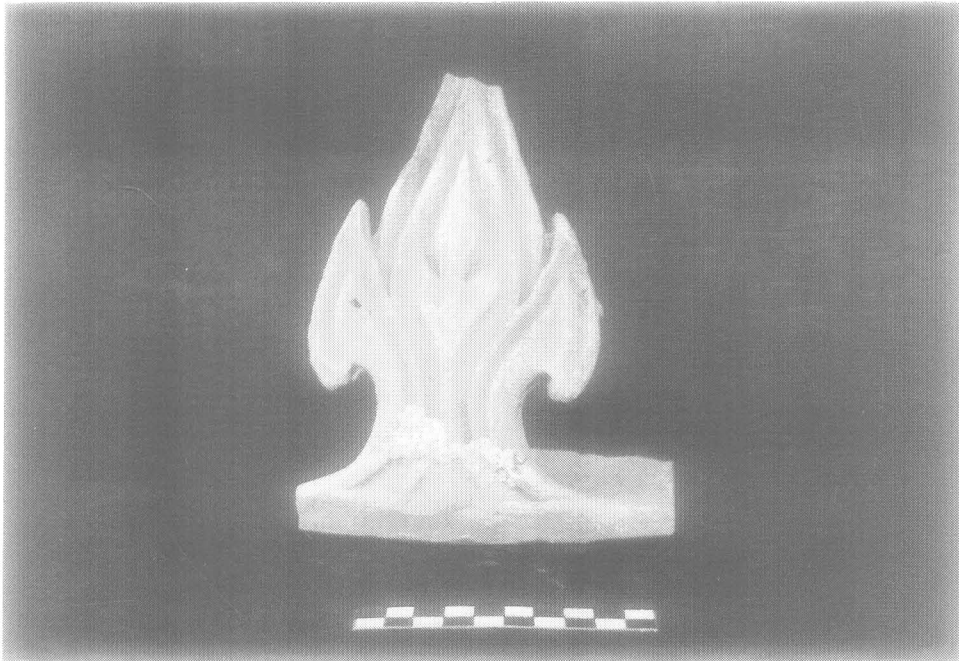
รูปที่ 104 กระเบื้องเครื่องลายลายพื้นรัฐพุกผา (ดอกบัว) แบบที่ 2 (17/12)

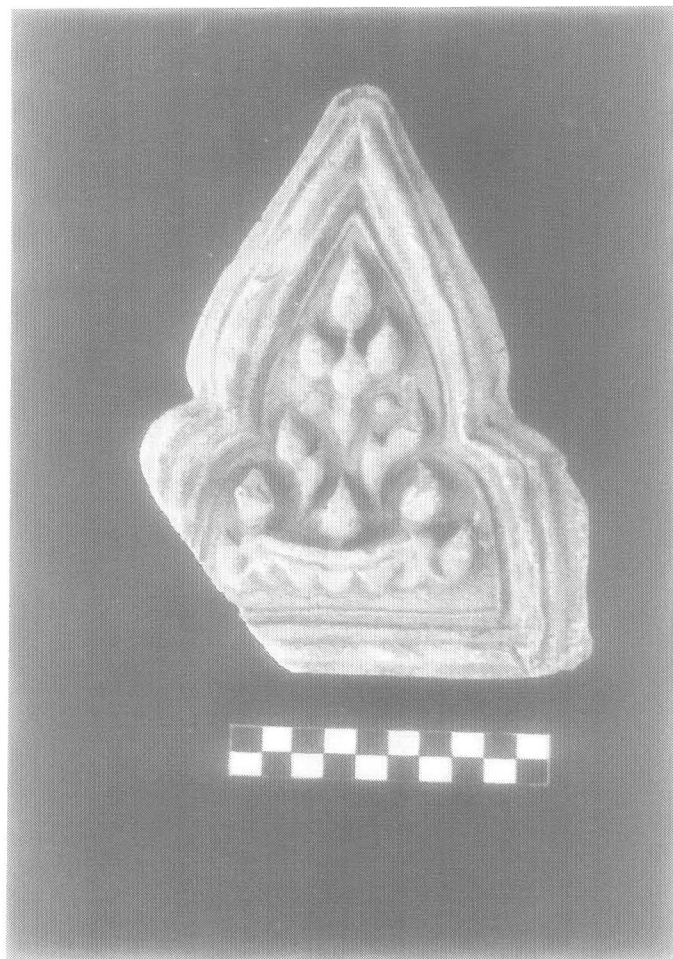
รูปที่ 105 กระเบื้องเครื่องลายลายพื้นรัฐพุกผา (ดอกบัว) แบบที่ 3 (17/13)

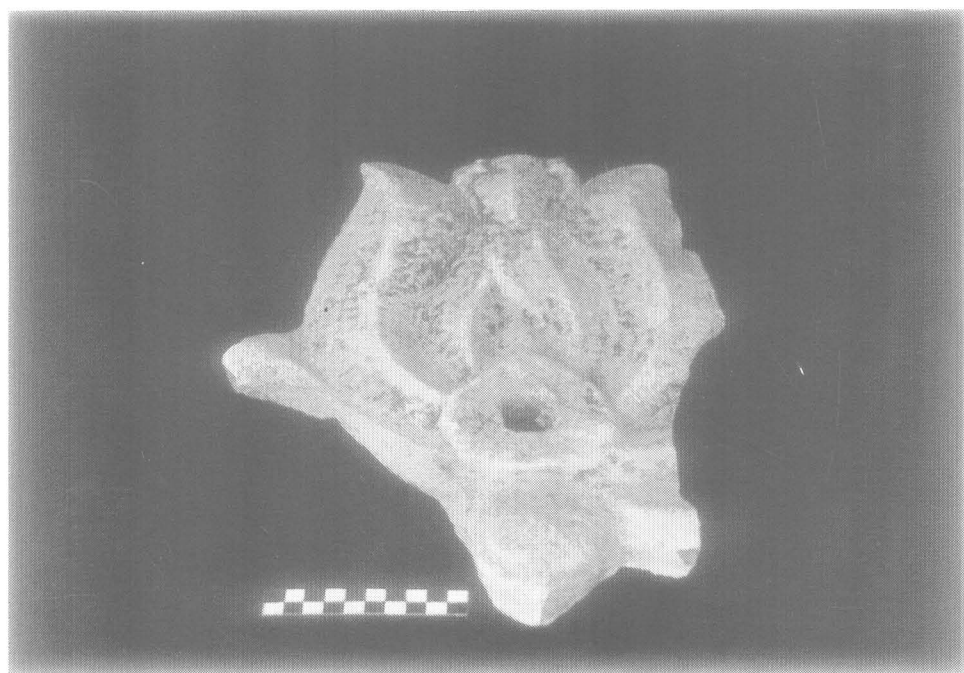
รูปที่ 106 กระเบื้องเมืองเชียงฆาหลายพันรูปทุกขา (ดอกบัว) แบบที่ 4(17/14)

รูปที่ 107 กระเบื้องเมืองเชียงฆาทรนกระดิ่ง(17/15)

รูปที่ 108 กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาล(17/16)

รูปที่ 109 ชิ้นส่วนประดับสถาปัตยกรรม (ลายดอกบัว) (17/18)

รูปที่ 110 จีนส่วนตลับปังกองและยอดหัวเสา(17/17)

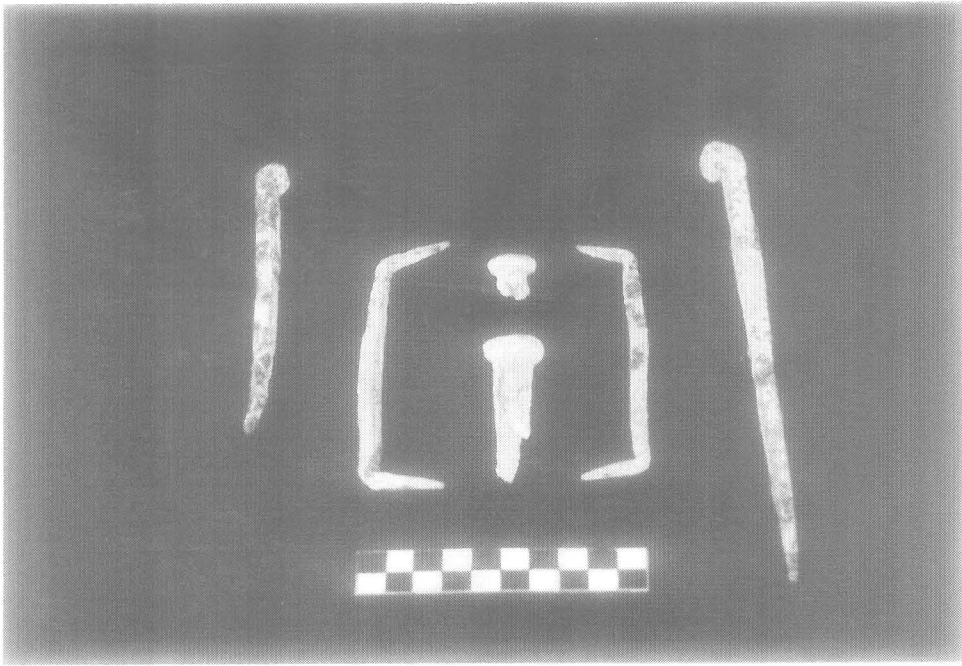
รูปที่ 111 จีนส่วนปูนปั้นลายกระจังตาอ้อย(17/19)

รูปที่ 112 ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกระหนก(17/20)

รูปที่ 113 ชิ้นส่วนปูนปั้นลายหน้ากาล(17/21)

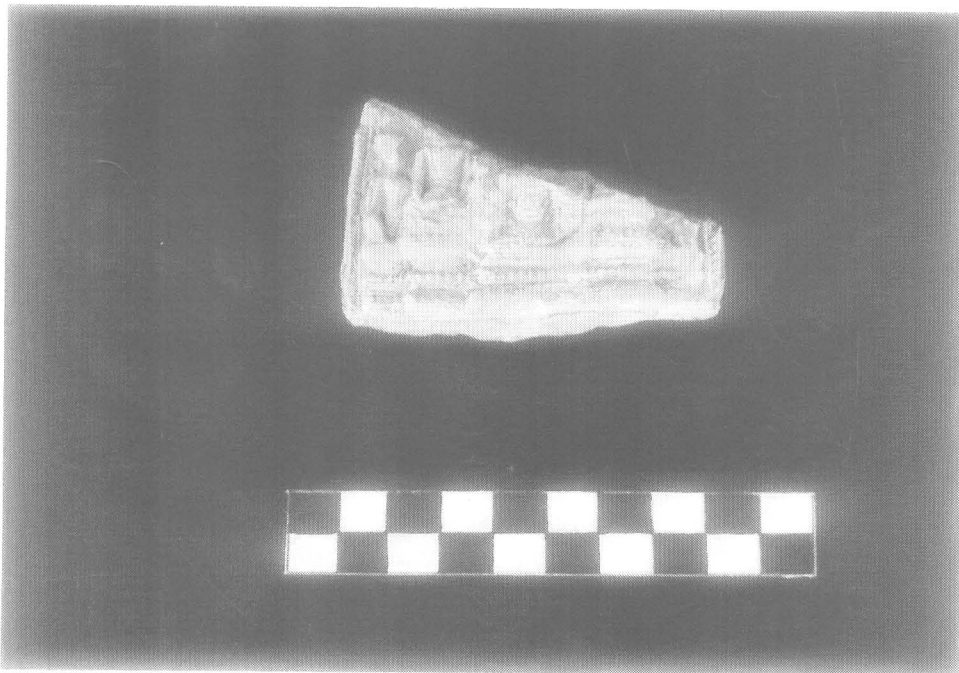
รูปที่ 114 ตะปูโกหะยัดเครื่องไม้(17/22)

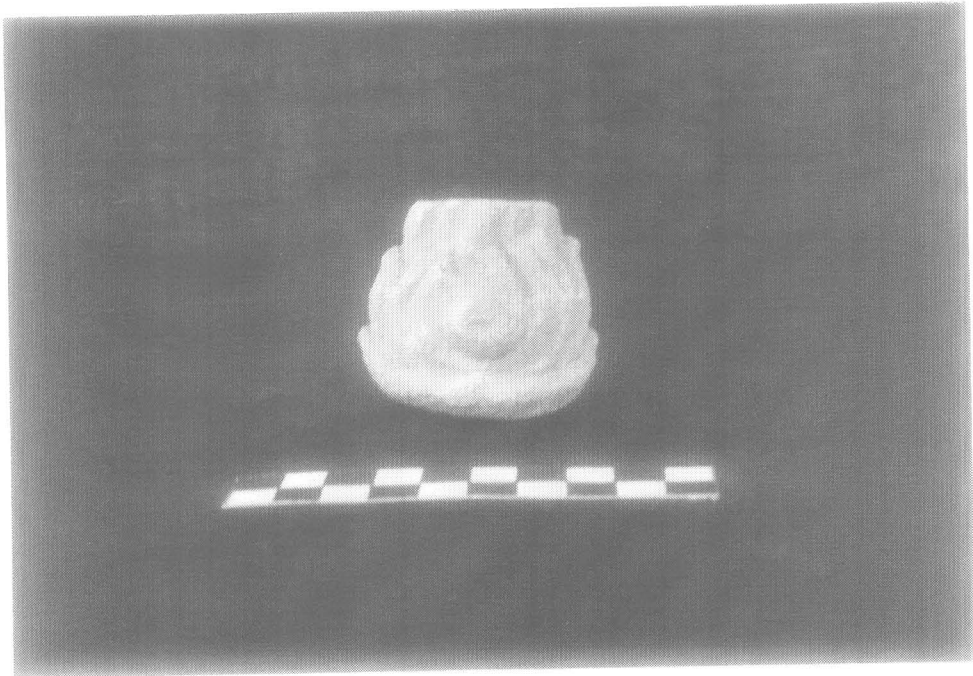
รูปที่ 115 เม็ดพระศกของพระพุทธรูป(17/23)

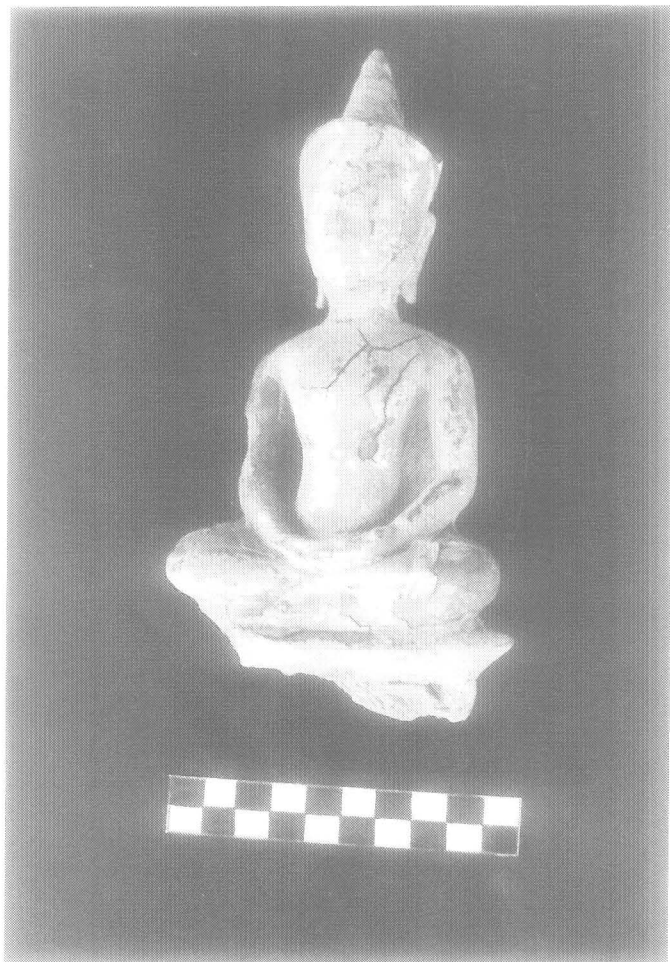
รูปที่ 116 แคนพระพุทธรูปเงิน(17/24)

รูปที่ 117 พระพิมพ์ดินเผาประทับนั่ง(17/25)

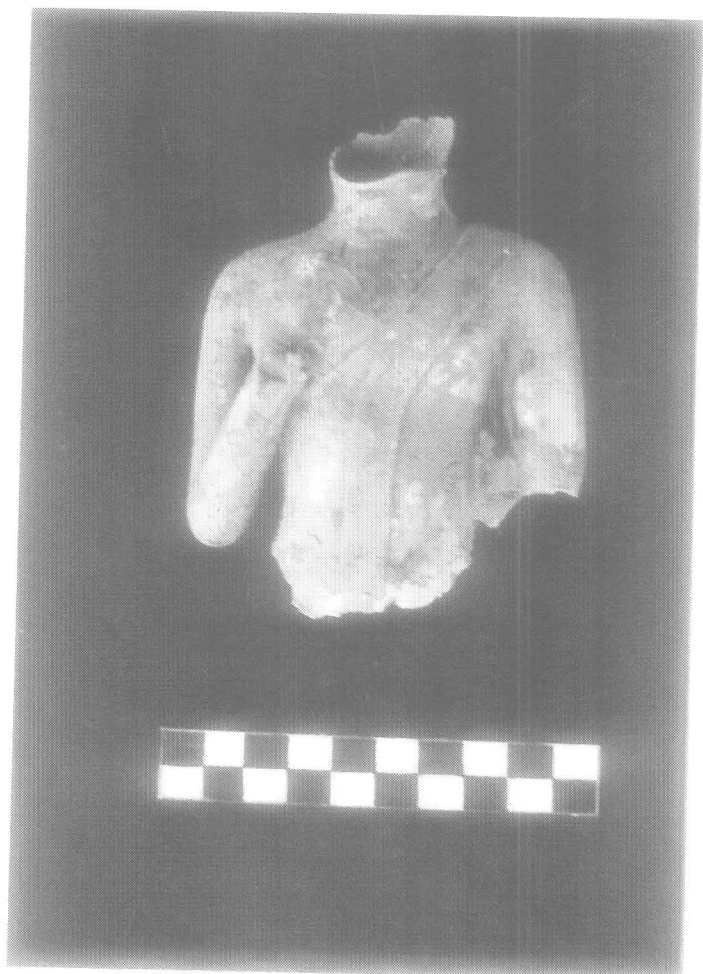
รูปที่ 118 ชิ้นส่วนรัศมีเปลวเพลิง(17/26)

รูปที่ 119 พระพุทธรูปบุรชา(17/27)

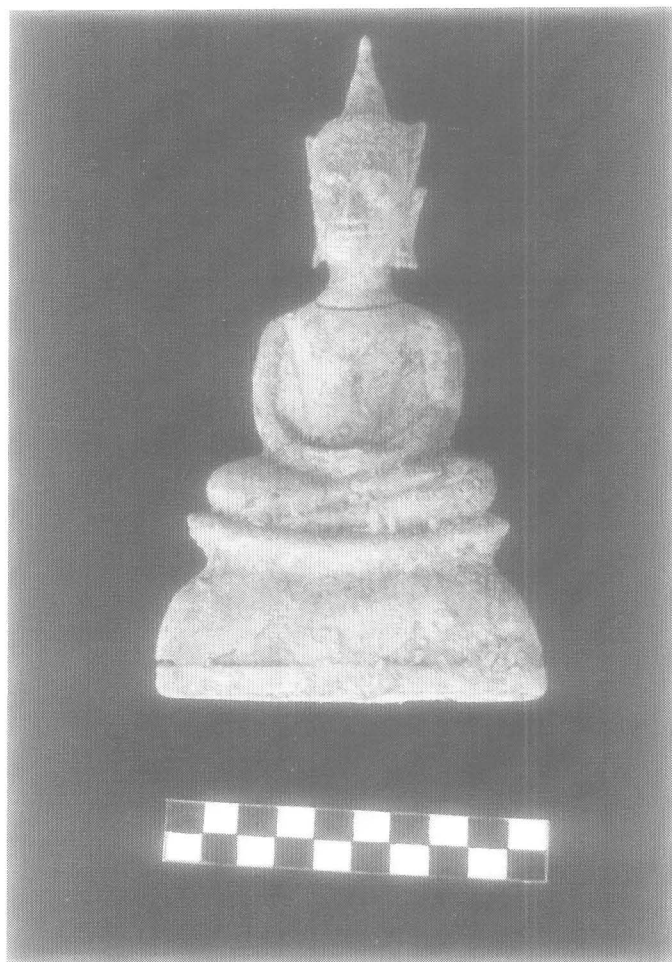

รูปที่ 120 พระพุทธรูปตำริดทรงเครื่องใหญ่(17/29)

รูปที่ 121 พระพุทธรูปทองเหลือง(17/28)

รูปที่ 122 พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1(17/30)

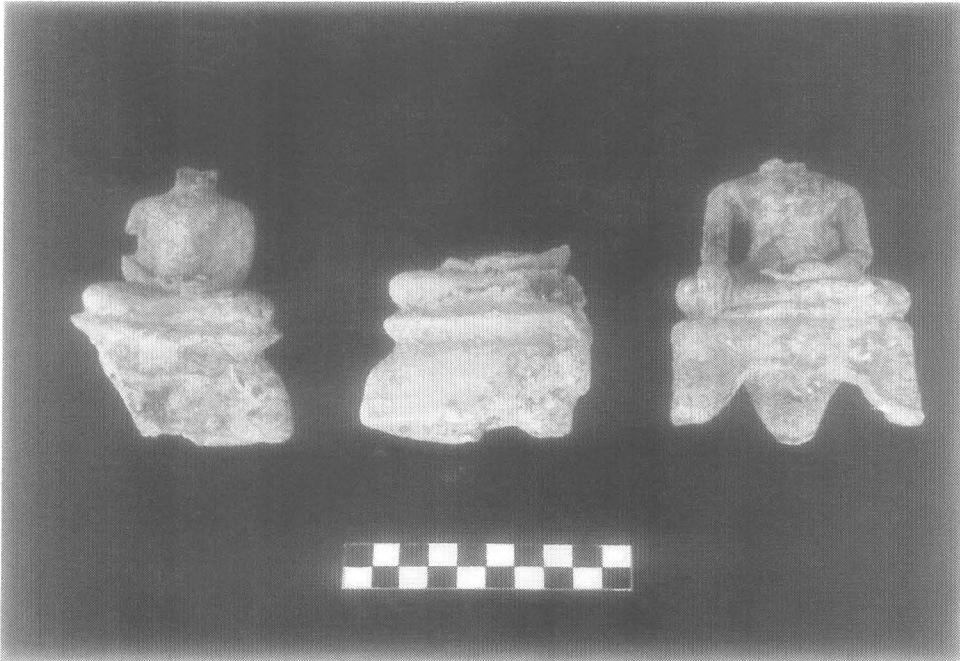
รูปที่ 123 พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 2(17/31)

รูปที่ 124 พระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 3(17/32)

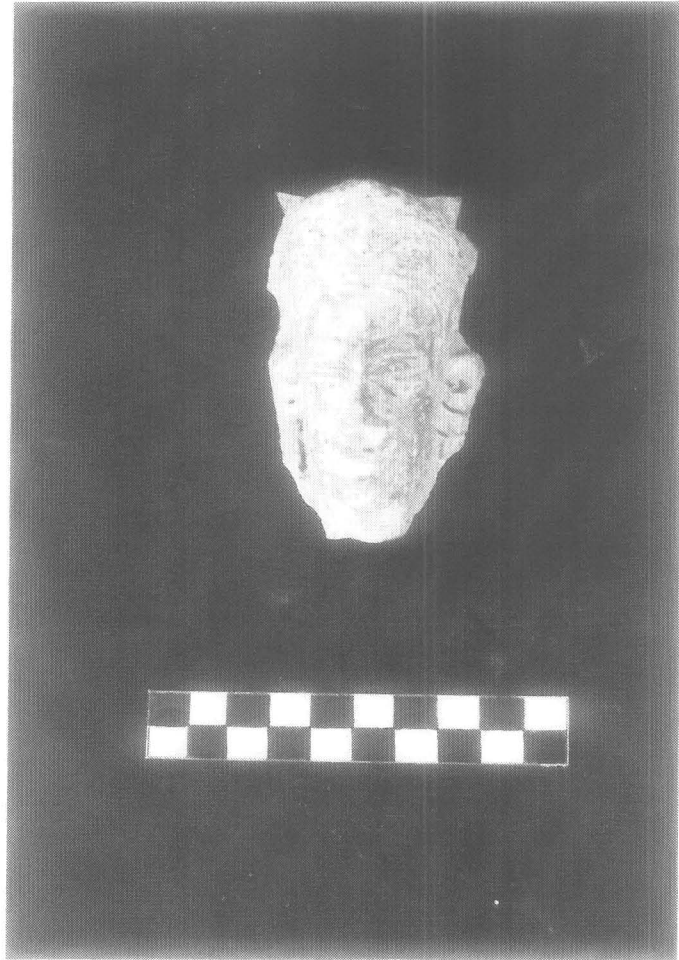
รูปที่ 125 เศียรพระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1,2,3(17/33)

รูปที่ 126 ฐานพระชัยวัฒน์สำริดแบบที่ 1,2,3(17/34)

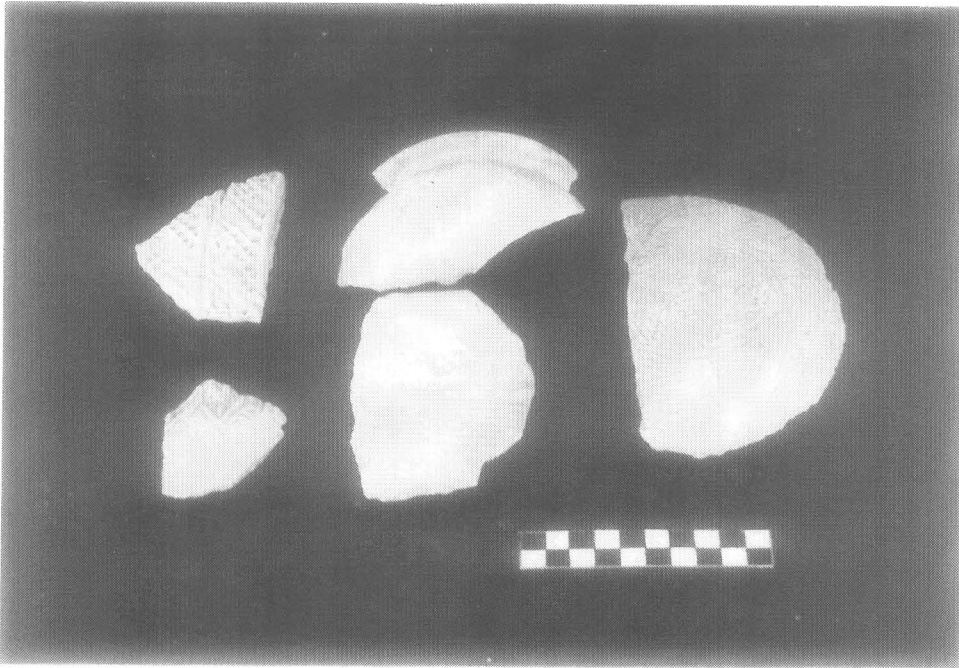
รูปที่ 127 ชิ้นส่วนฐานกลีบบัวสำริด(17/35)

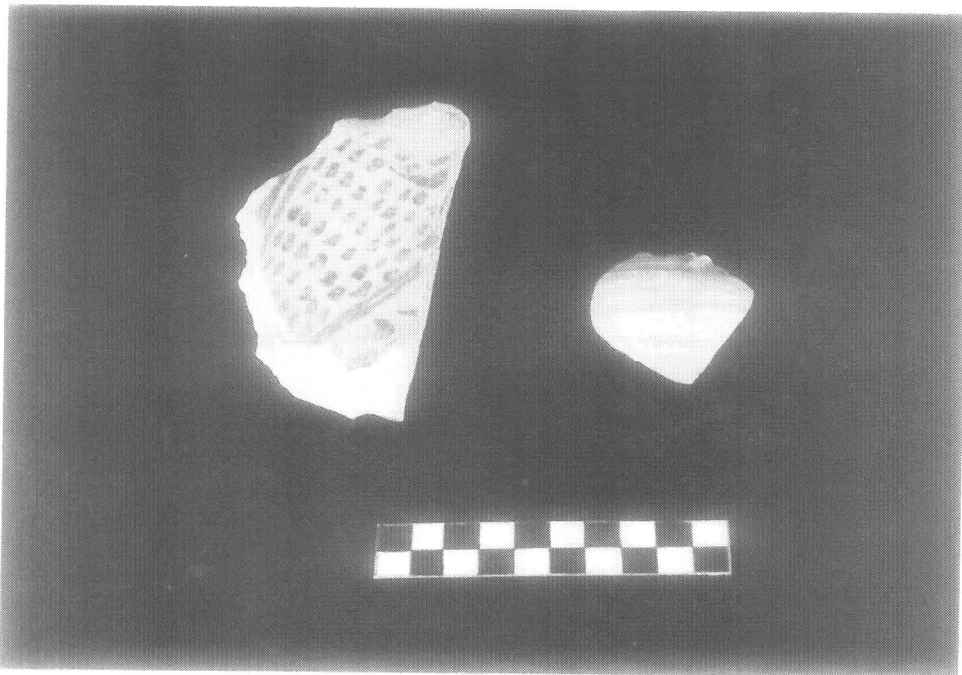
รูปที่ 128 ประติมากรรมเคลือบผิวรูปเศียรเทวดา(17/36)

รูปที่ 129 ประติมากรรมดินเผาเคลือบผิวรูปตุ๊กตา(17/37)

รูปที่ 130 ภาชนะดินเผาแหล่งเตาพื้นเมือง(17/38)

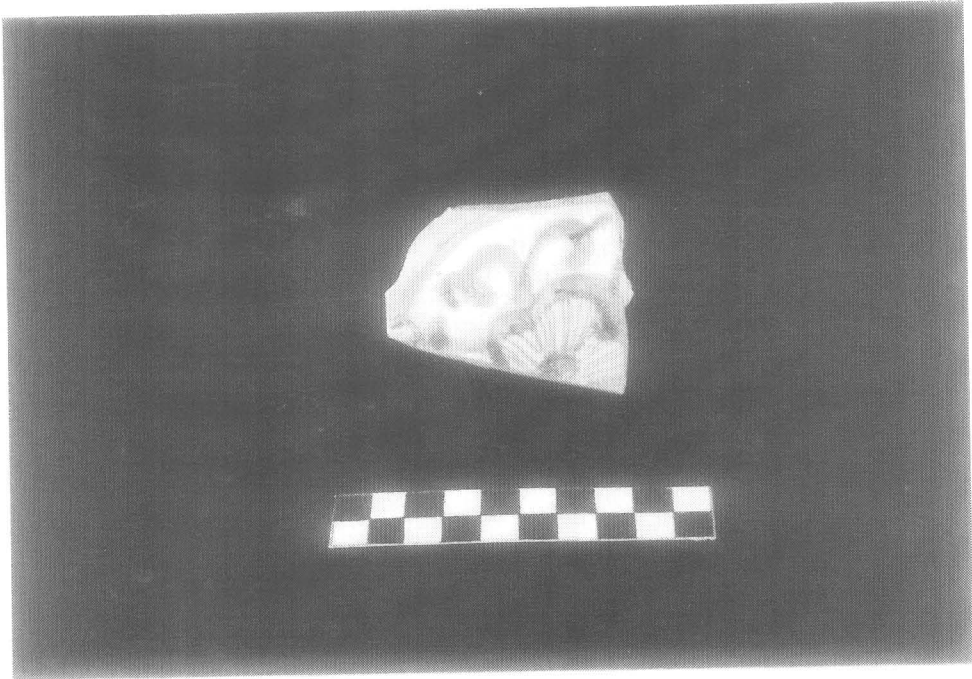
รูปที่ 131 ภาชนะดินเผาแหล่งเตาศรี สัชนาลัย(17/40)

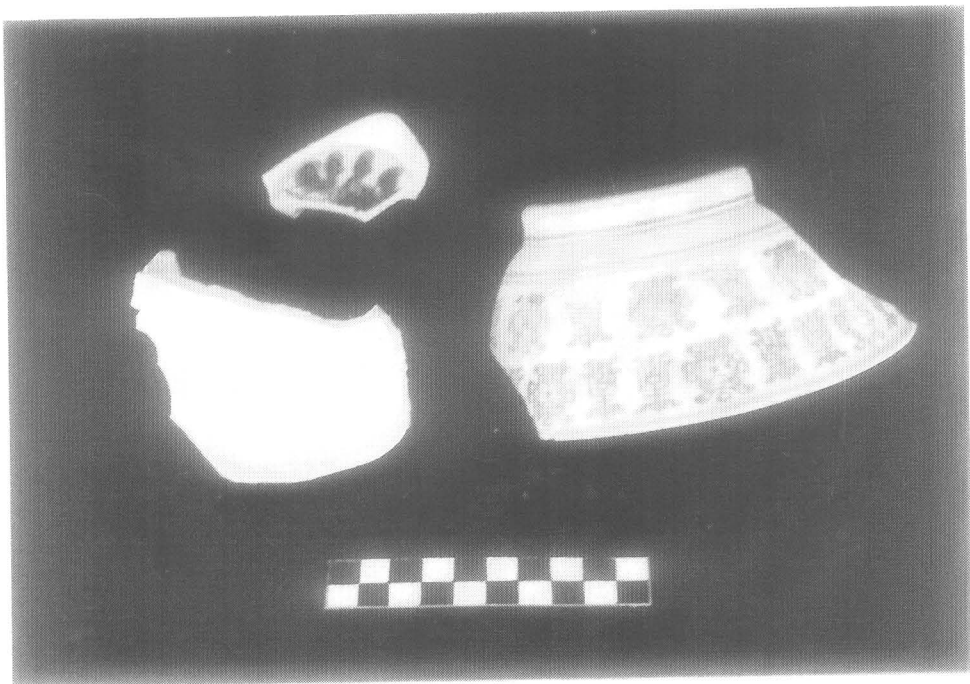
รูปที่ 132 กระปุกเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง(17/44)

รูปที่ 133 กระปุกเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง(17/45)

รูปที่ 134 เศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิง(17/41)

รูปที่ 135 เศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิง(17/43)

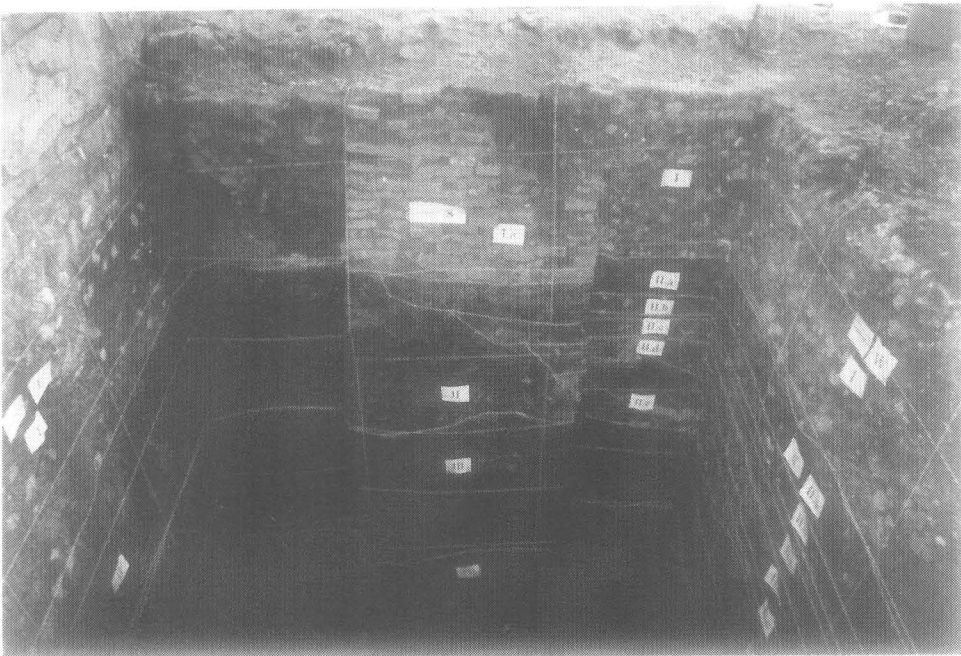
รูปที่ 136 หลุม TP.I สภาพก่อนการขุดค้น(15/1)

รูปที่ 137 หลุม TP.II สภาพก่อนการขุดค้น(16/1)

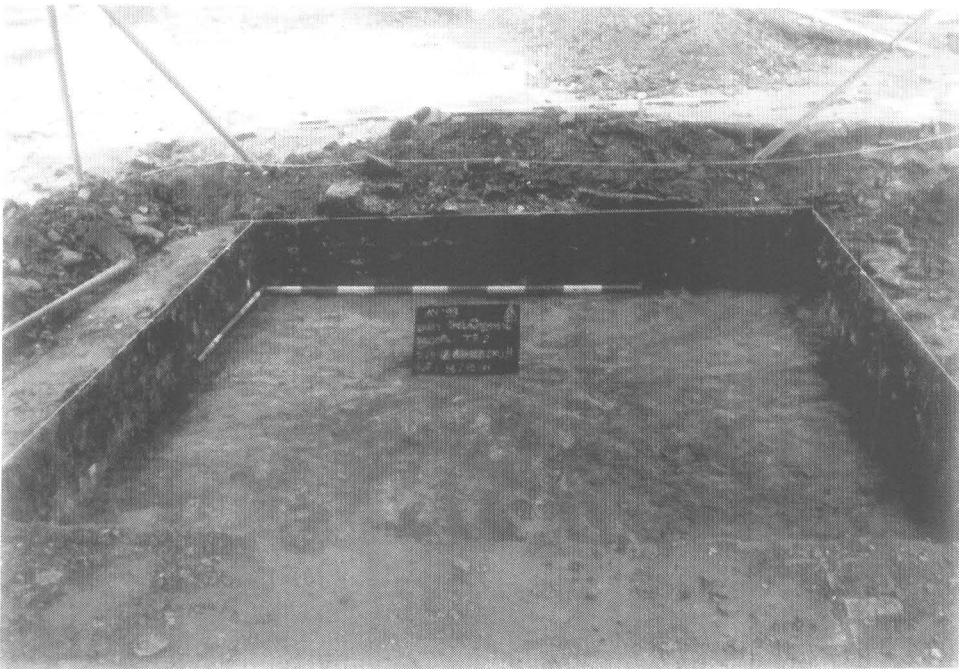
รูปที่ 138 ผนังขอบลานทักษิณหลุม TP.I(15/19)

รูปที่ 139 ผนังชั้นดินหลุม TP.I หลังการขุดค้น(15/39)

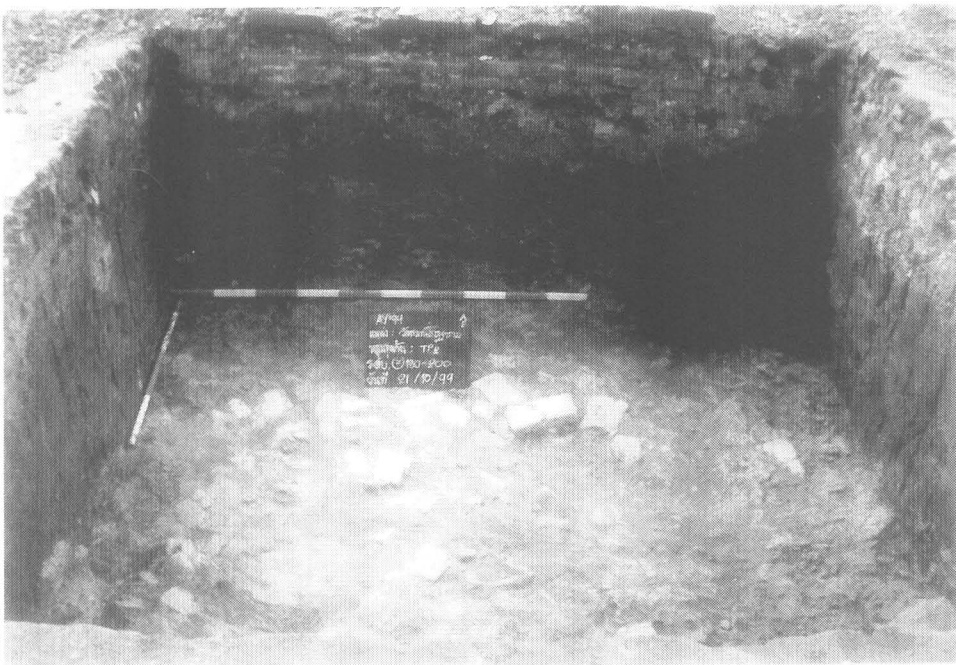
รูปที่ 140 ผนังชั้นดินหลุม TP.I หลังการขุดค้น(15/30)

รูปที่ 141 หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ I ขณะทำการขุดค้น(16/11)

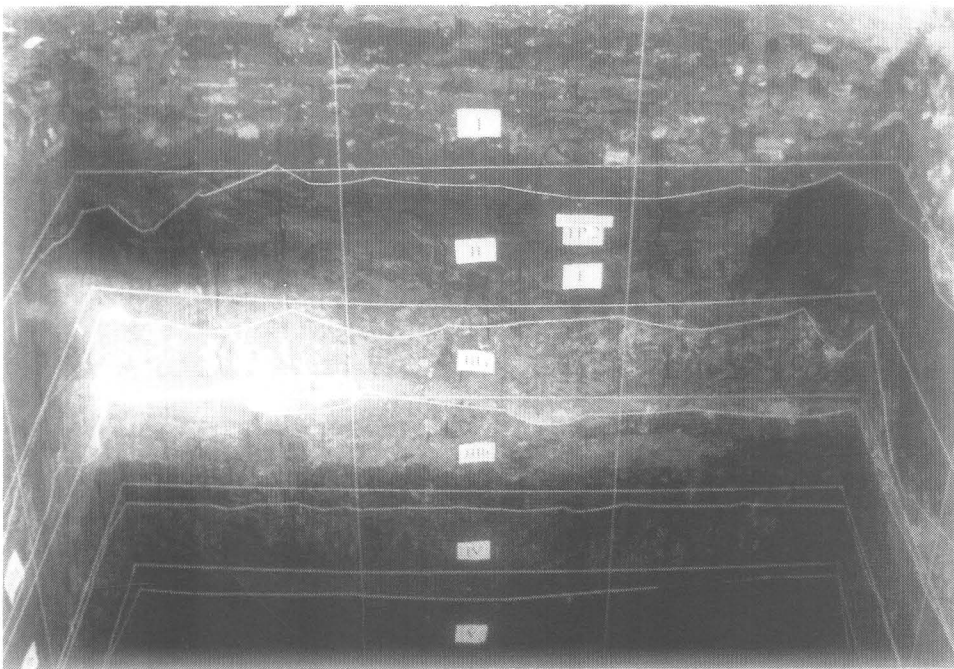
รูปที่ 142 หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ II ขณะทำการขุดค้น(16/16)

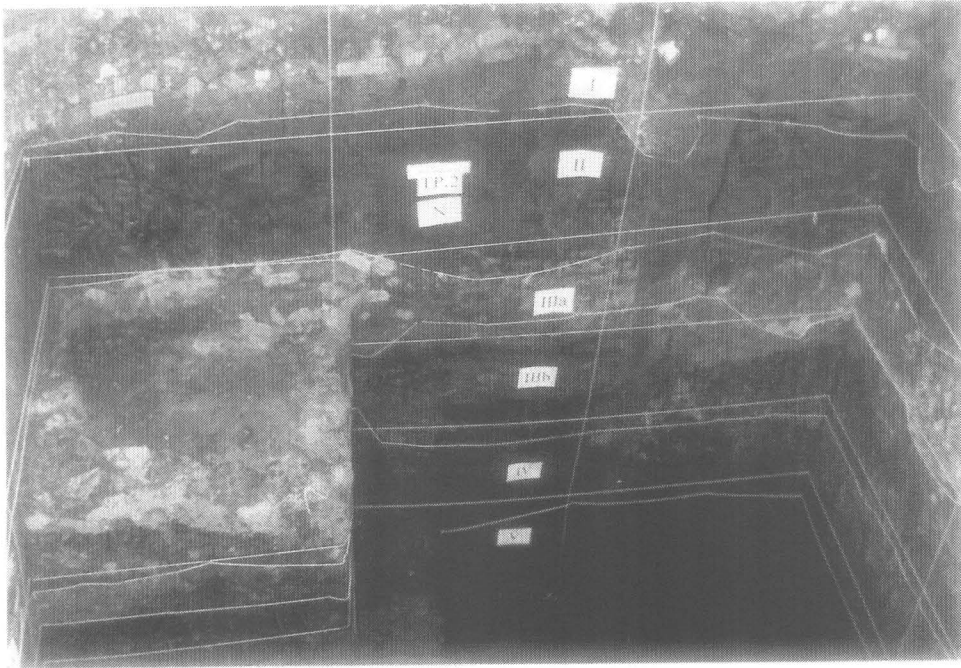
รูปที่ 143 หลุม TP.II ชั้นดินหลักที่ III a. ขณะทำการขุดค้น(16/20)

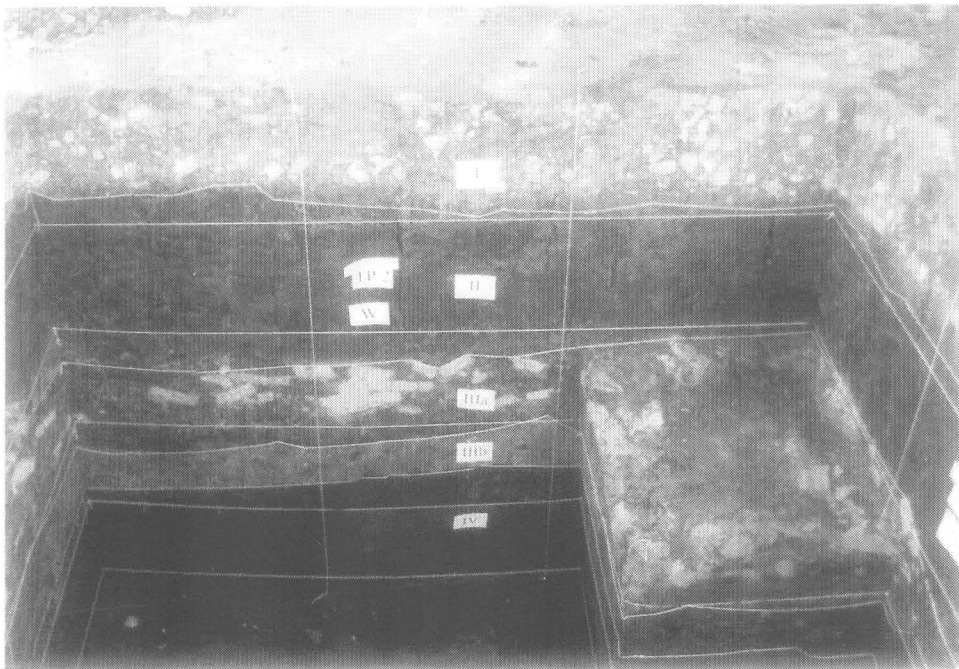
รูปที่ 144 หลุม TP.๒ ชั้นดินหลักที่ III b. ขณะทำการขุดค้น(16/22)

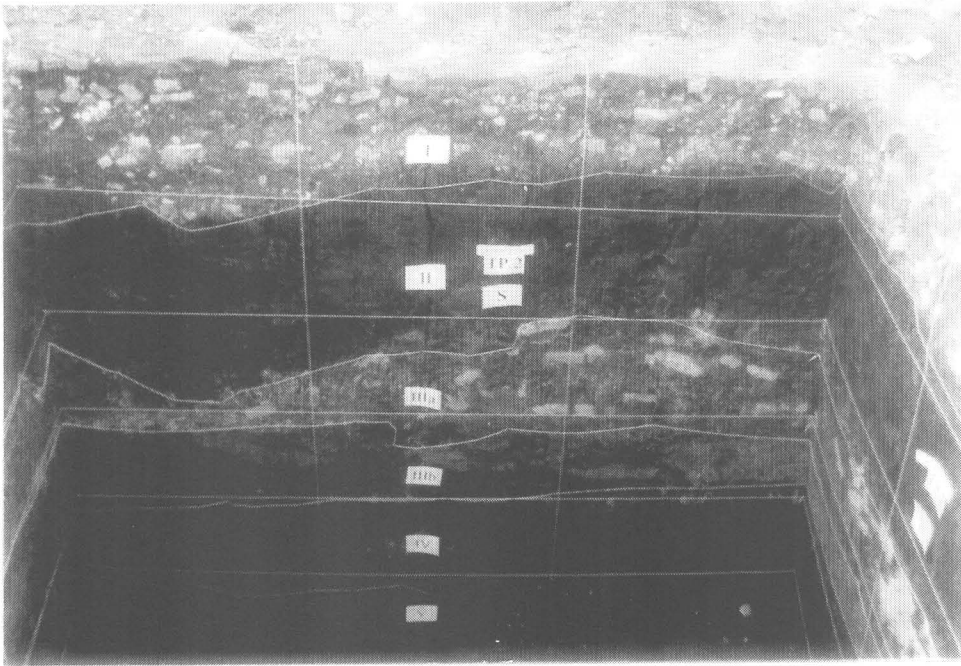
รูปที่ 145 ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP. (16/33)

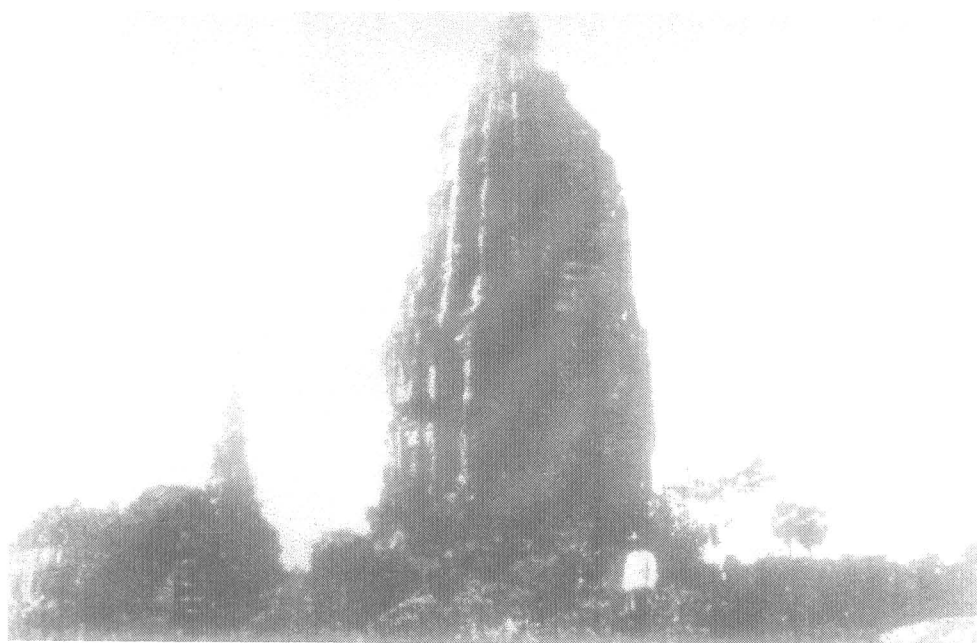
รูปที่ 146 ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/35)

รูปที่ 147 ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/39)

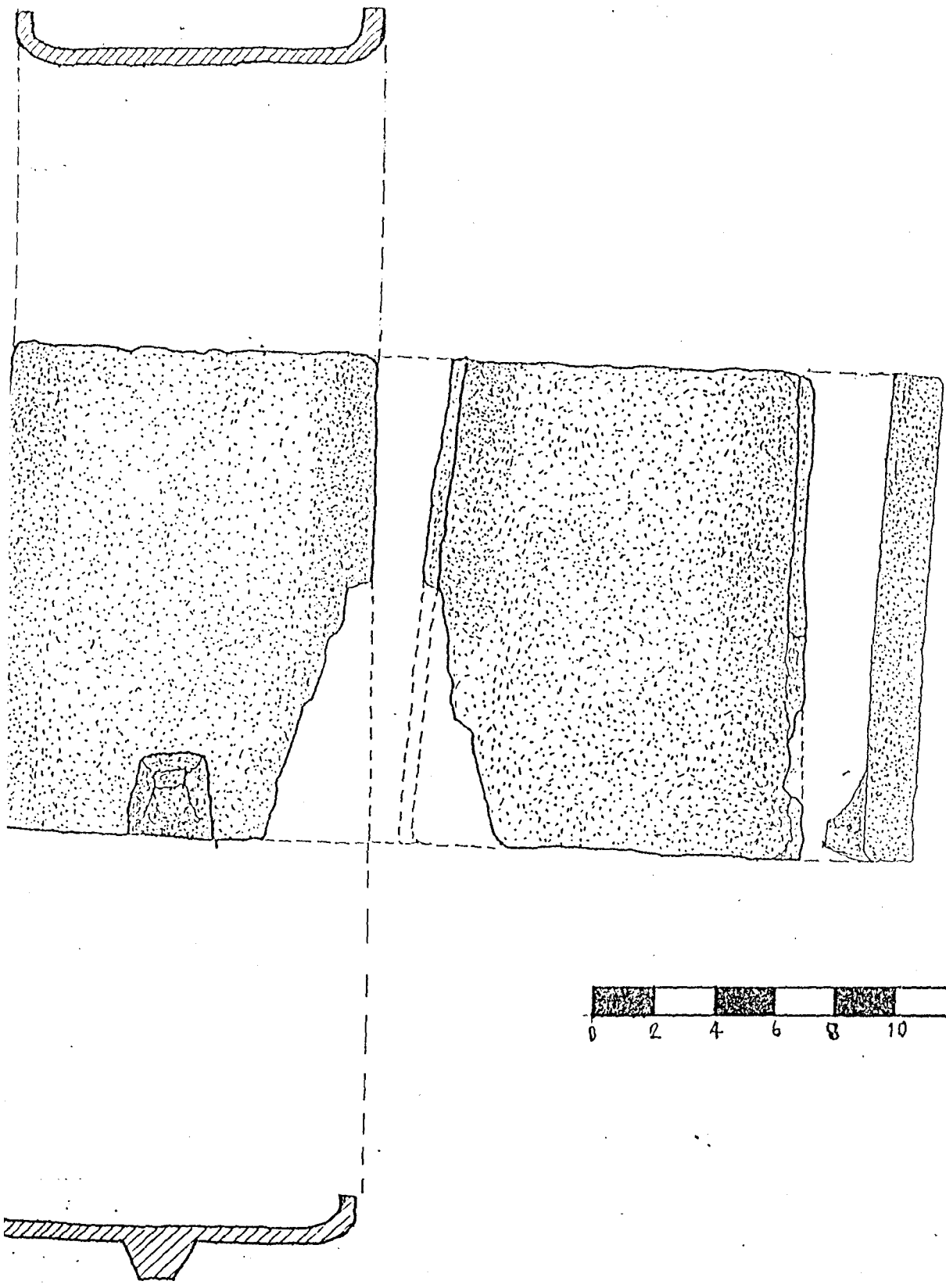

รูปที่ 148 ผนังชั้นดินหลังการขุดค้นหลุม TP.II (16/38)

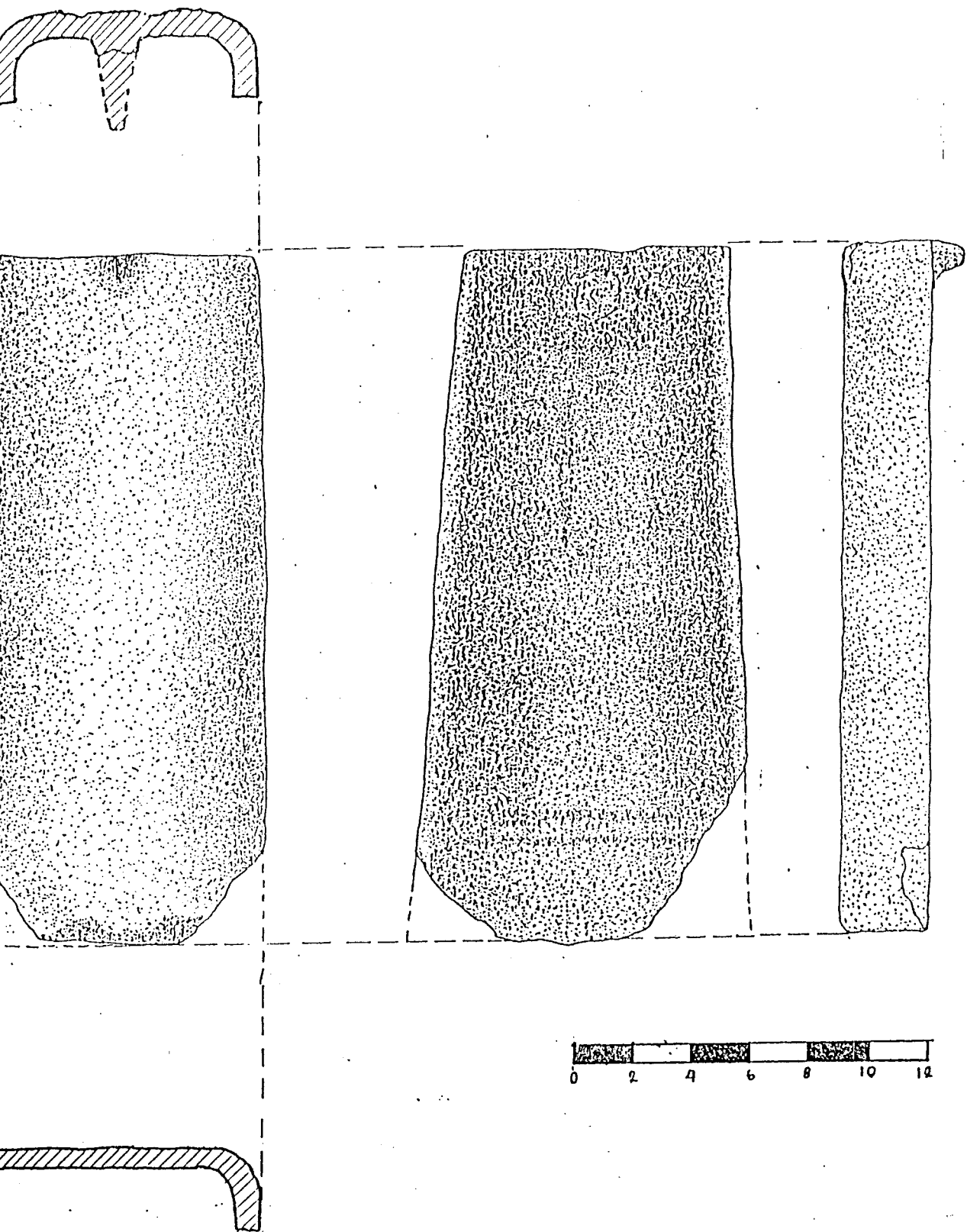
รูปที่ 149 ปรากฏประธาน (ภาพจากกองจดหมายเหตุ)

ภาพลายเส้นประกอบ

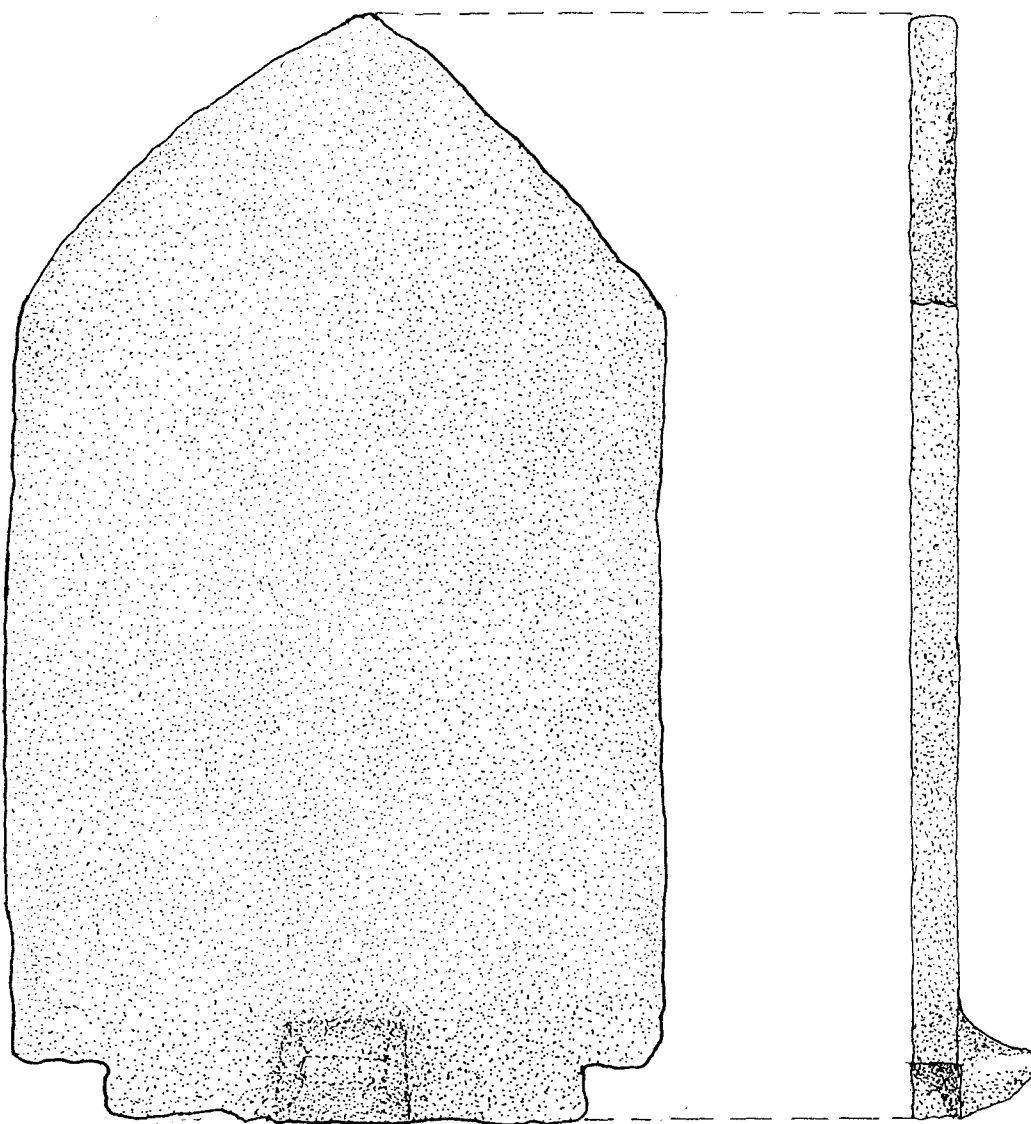
ภาพฉายเส้นที่ 1

กะเบื้องทองสัมฤทธิ์

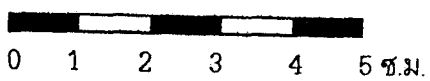

ภาพลายเส้นที่ 2

กระเบื้องก้ามกิ้งด้วยตัวผู้

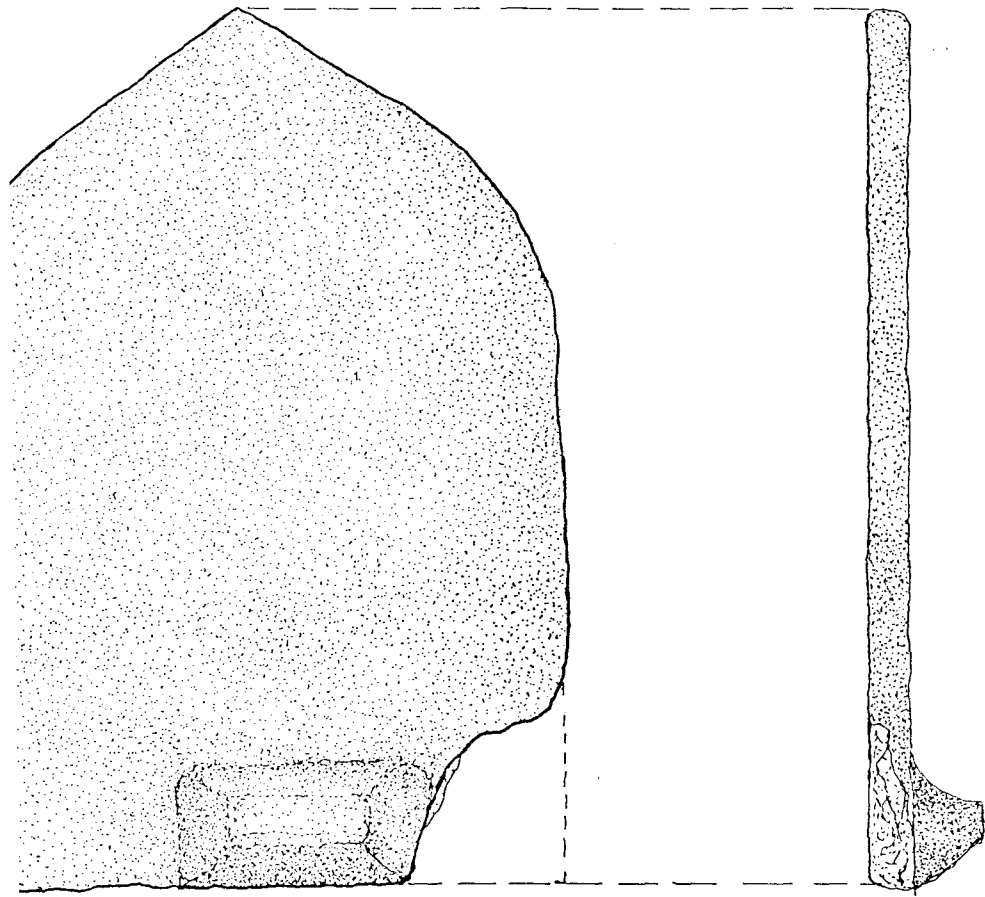
ภาพลายเส้นที่ 3

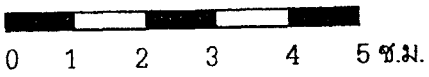
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

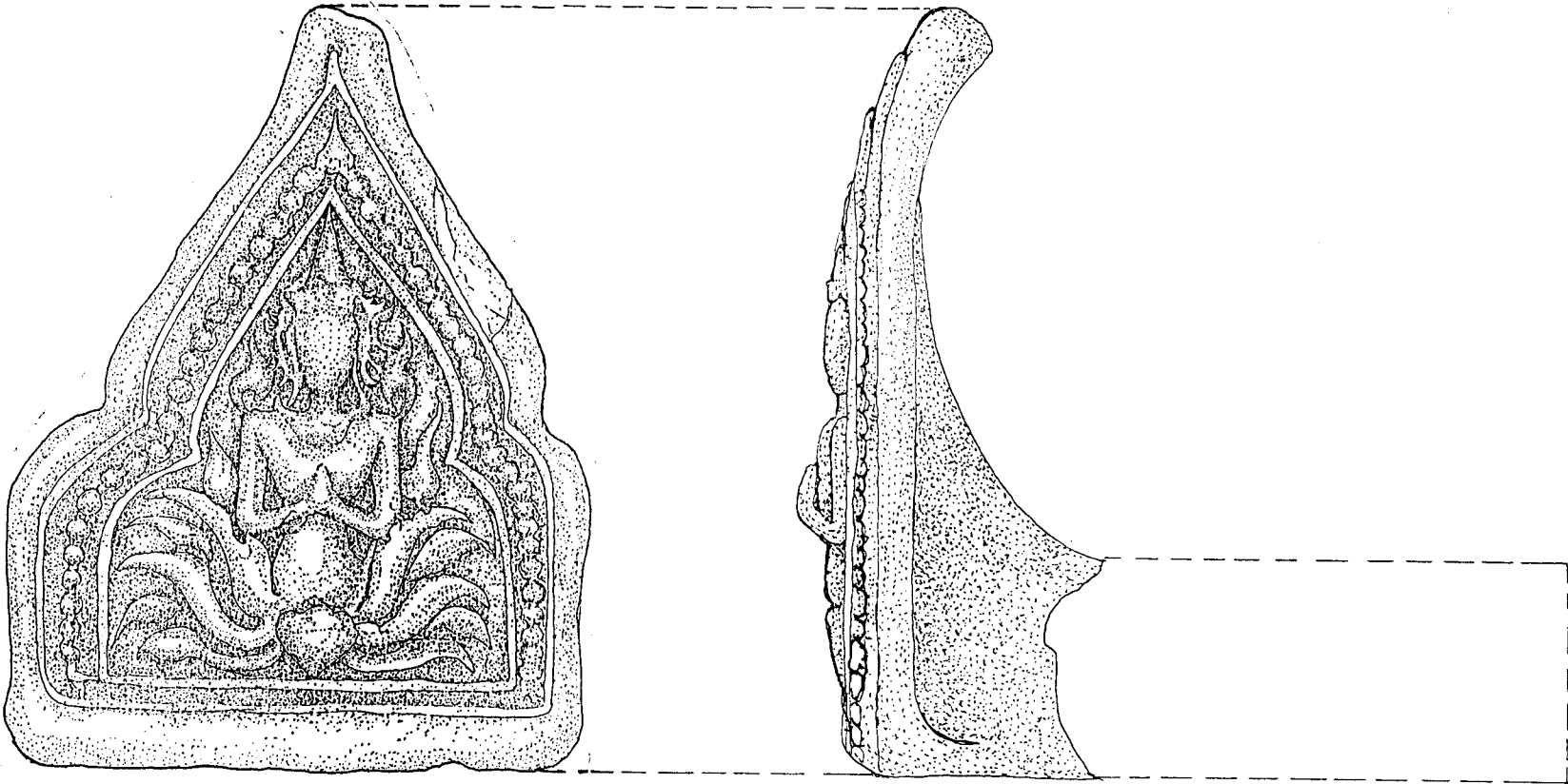
กระบือองเกล็ดเต่าตัวเมีย

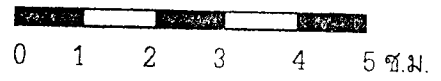
ภาพถ่ายเส้นที่ 4

มาตราส่วน 1:2
กระเบื้องเคลือบเตาตัวผู้

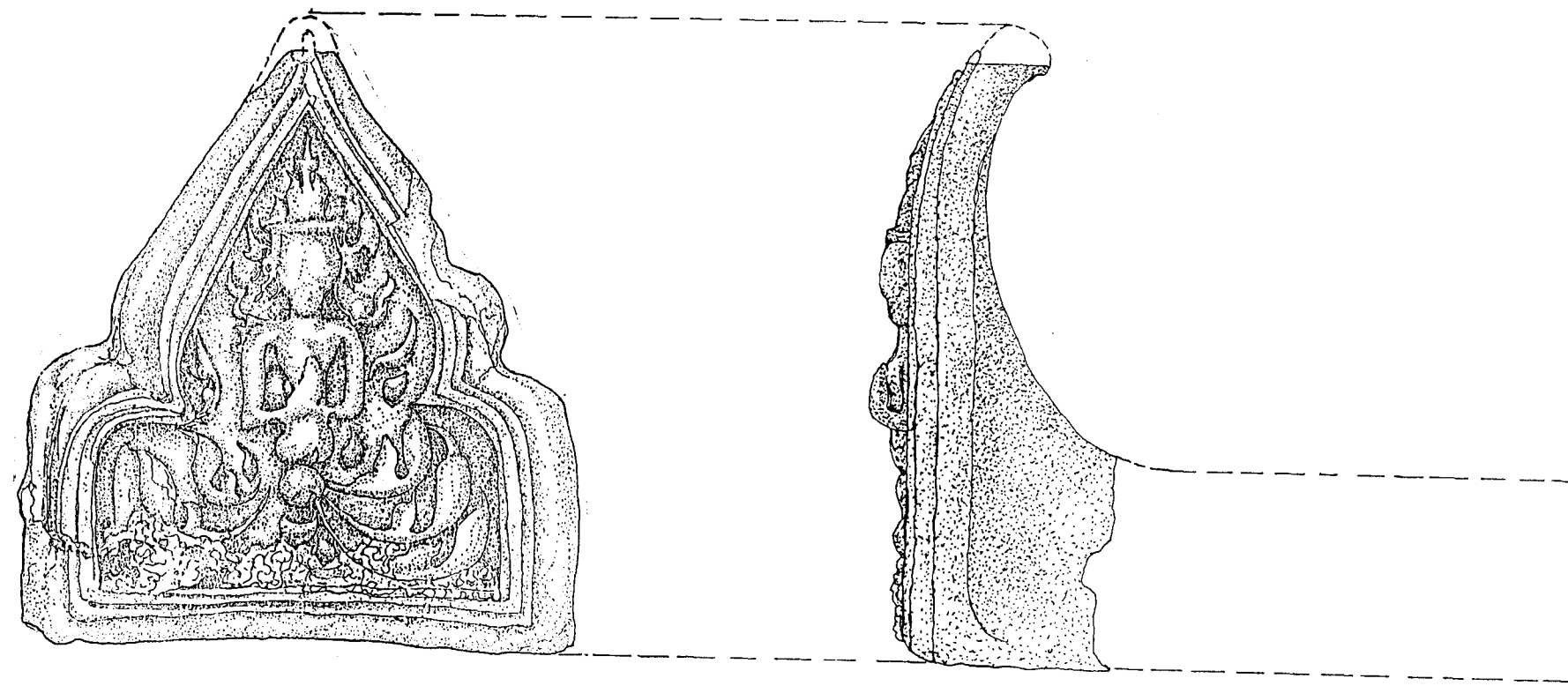

ภาพลายเส้นที่ 5

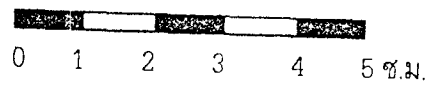
มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 1

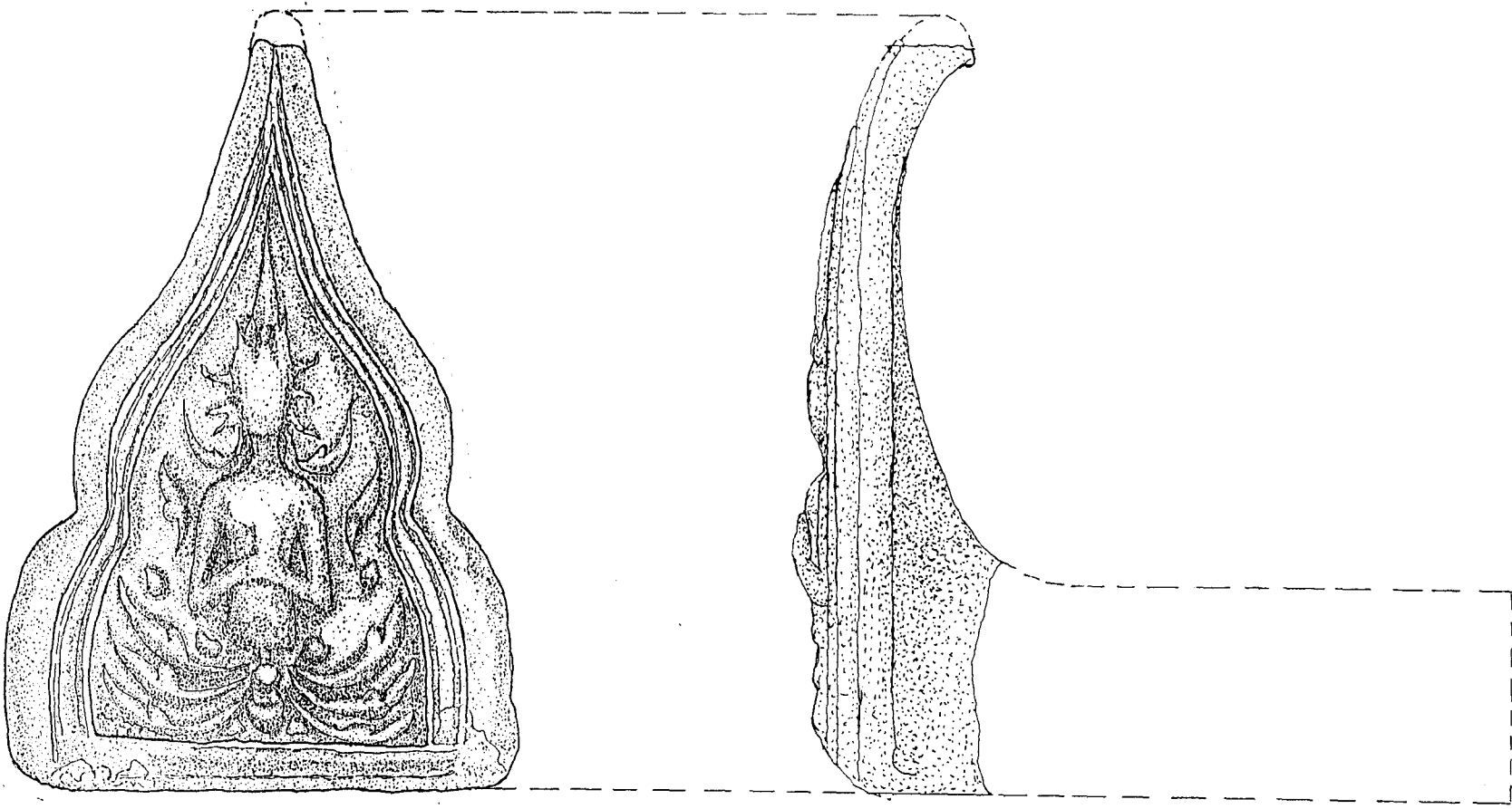
ภาพลายเส้นที่ 6

1

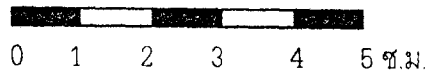

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลพบุรีแบบที่ 2

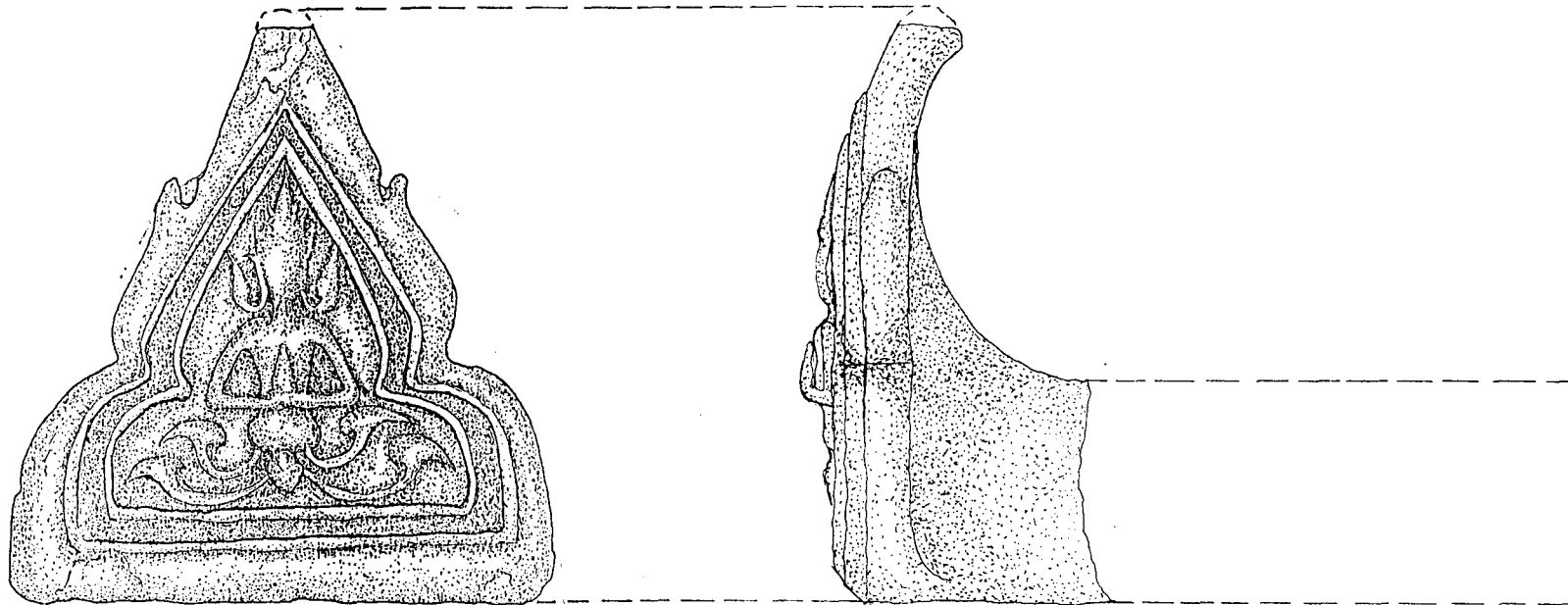

ภาพลายเส้นที่ 7

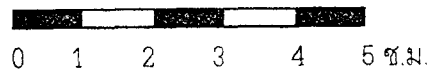

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 3

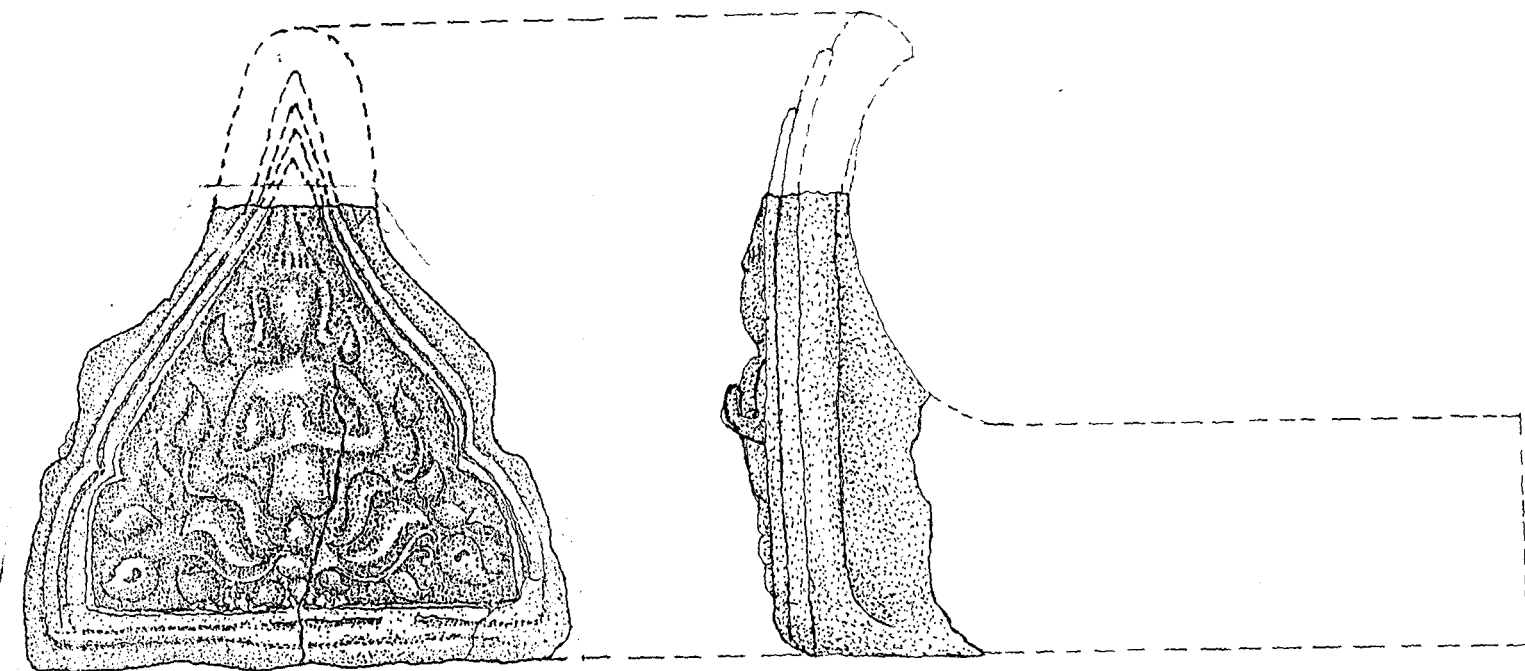

ภาพลายเส้นที่ 8

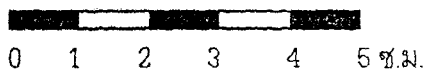

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 4

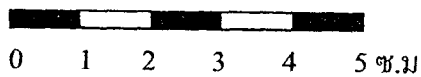
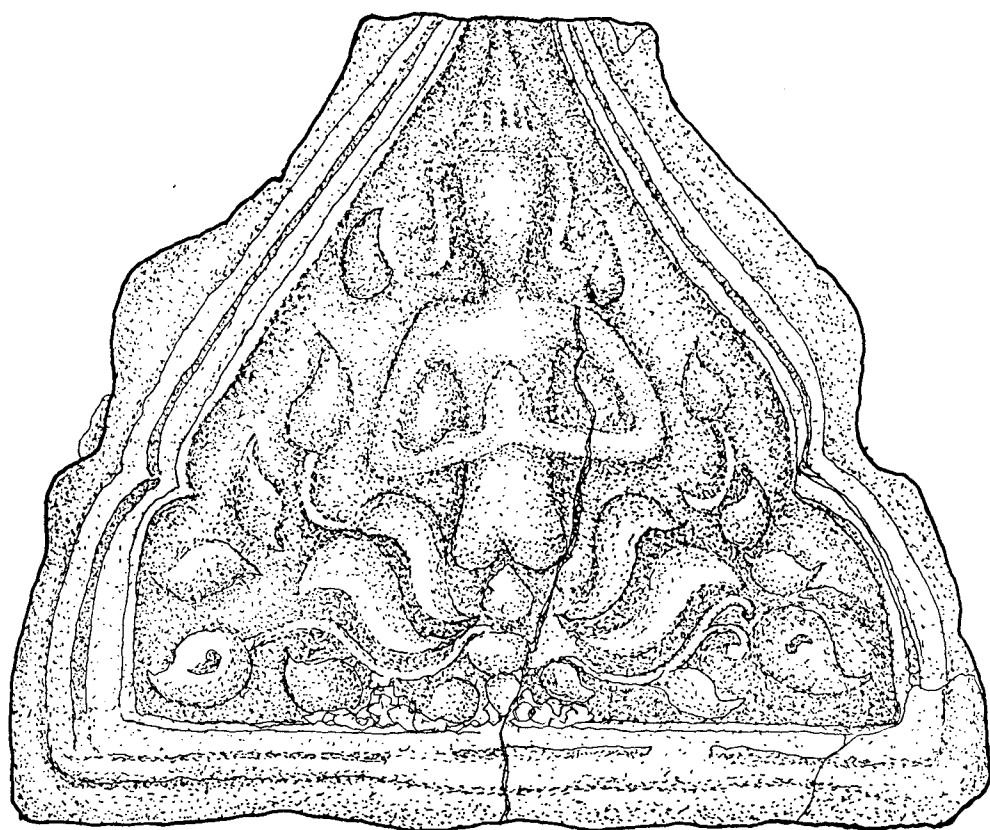

ภาพลายเส้นที่ 9

มาตราส่วน 1:2

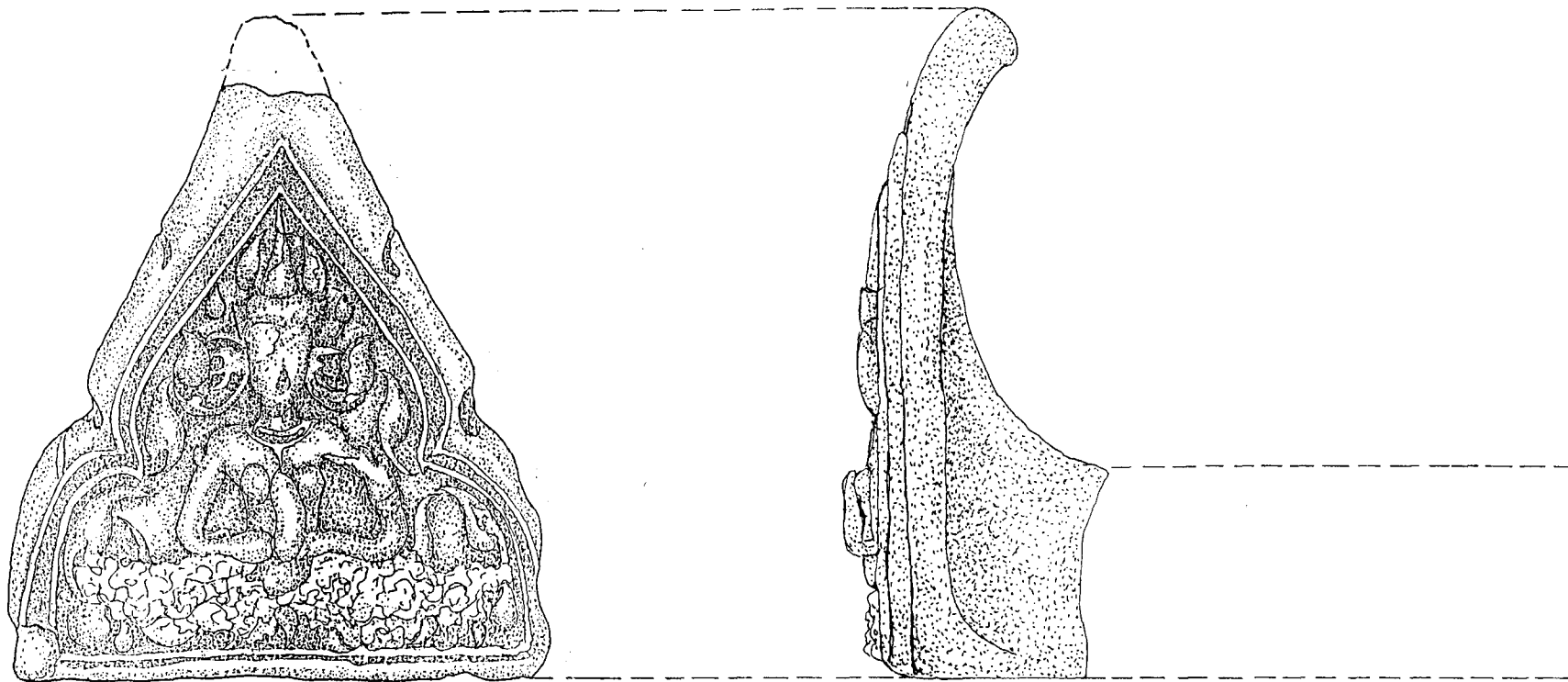
กระเบื้องเชิงราชลายเทพนมแบบที่ 5

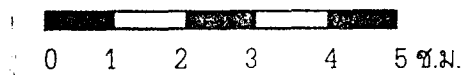
มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 10

กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 6

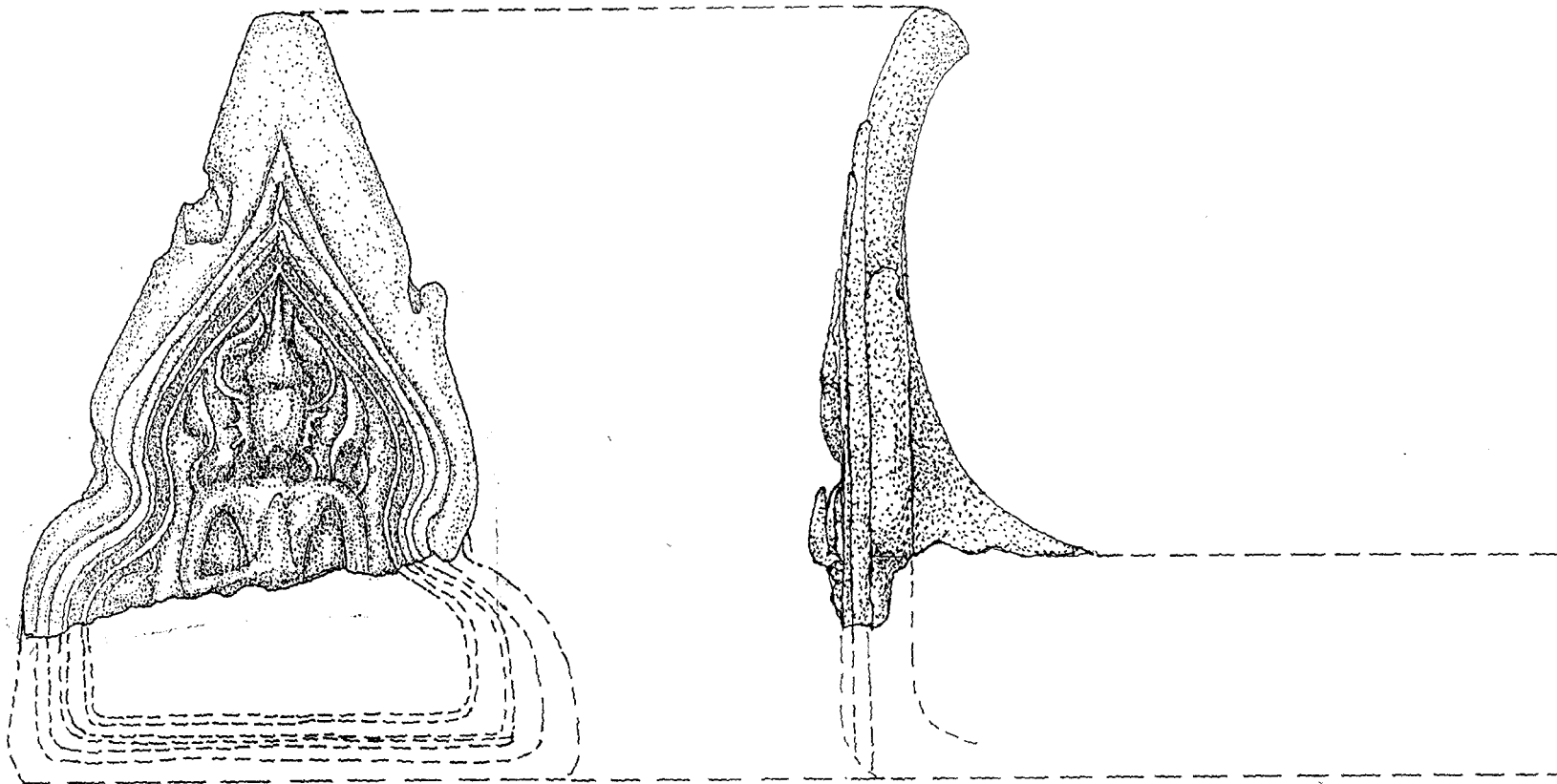

ภาพลายเส้นที่ 11

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเซิงชาขลายเทพนมแบบที่ 7

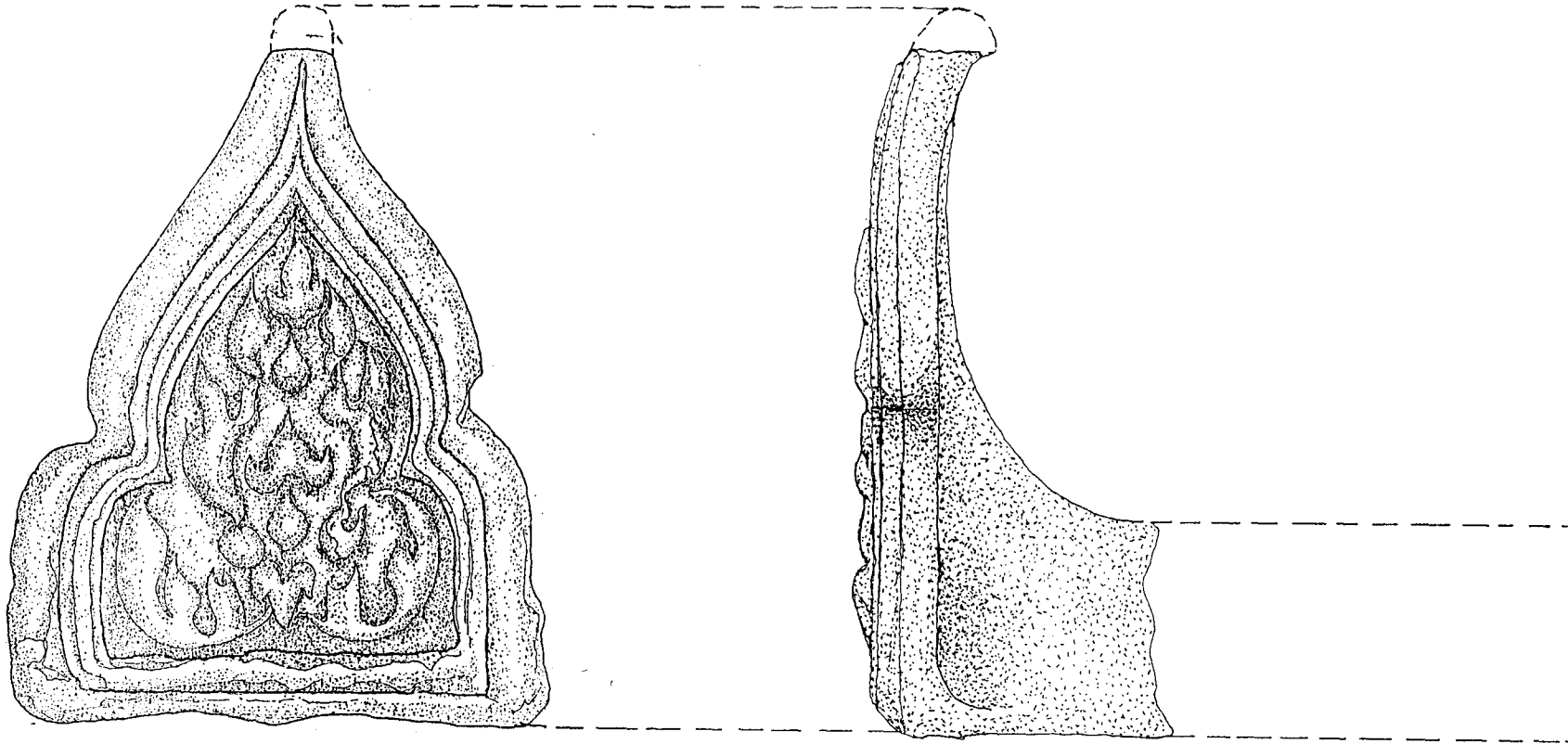
ภาพถ่ายเส้นที่ 12

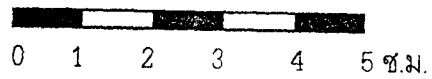
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 8

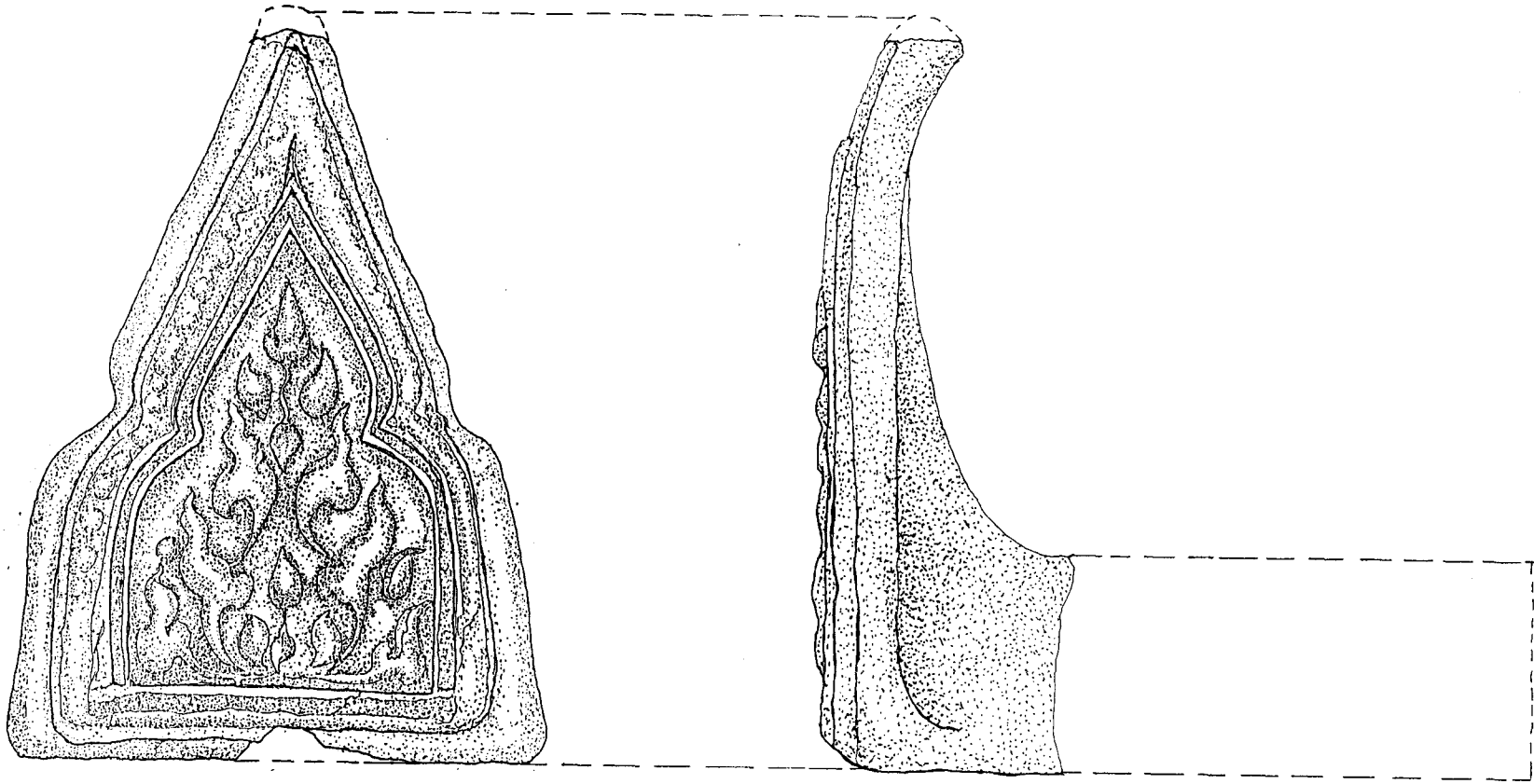

ภาพลายเส้นที่ 13

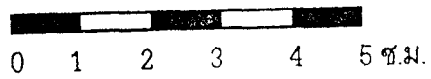

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายลายพื้นรูปดอกชบาแบบที่ 1

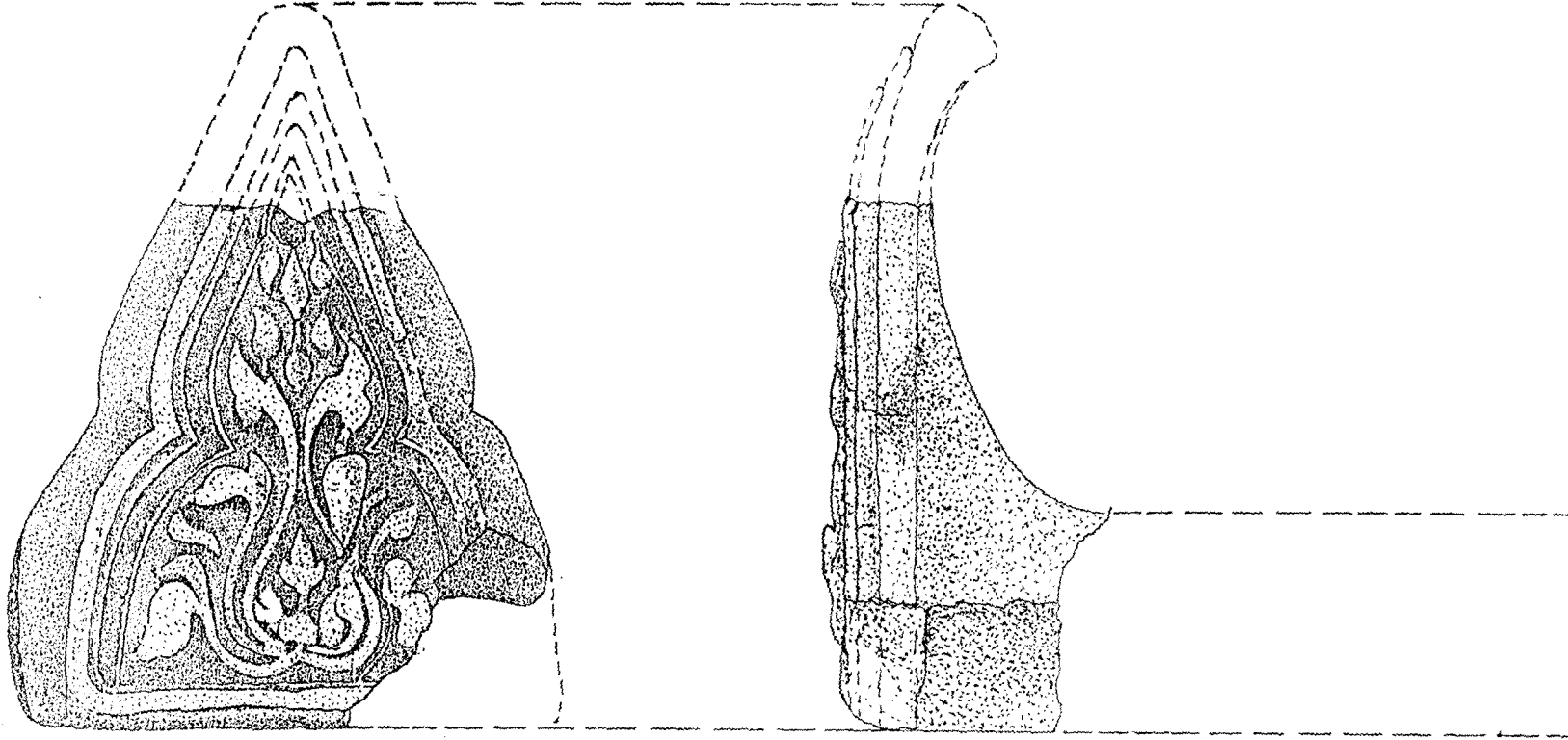
ภาพลายเส้นที่ 14

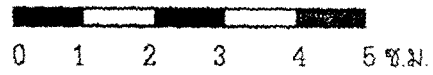
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชาวลายพันรูปฤๅษณ์แบบที่ 2

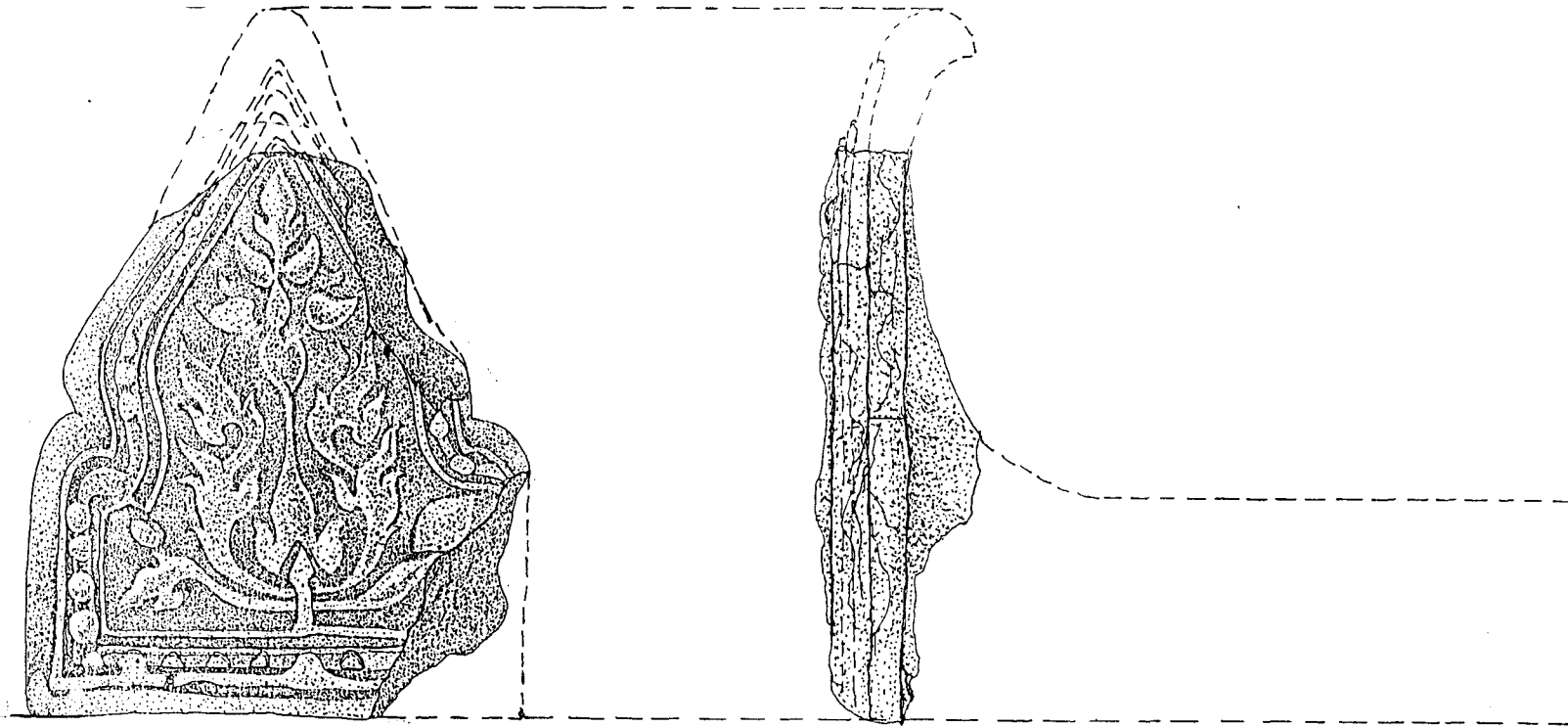

ภาพลายเส้นที่ 15

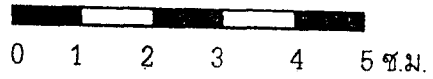

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชาดลายพื้นตู้ฤๅษยาแบบที่ 3

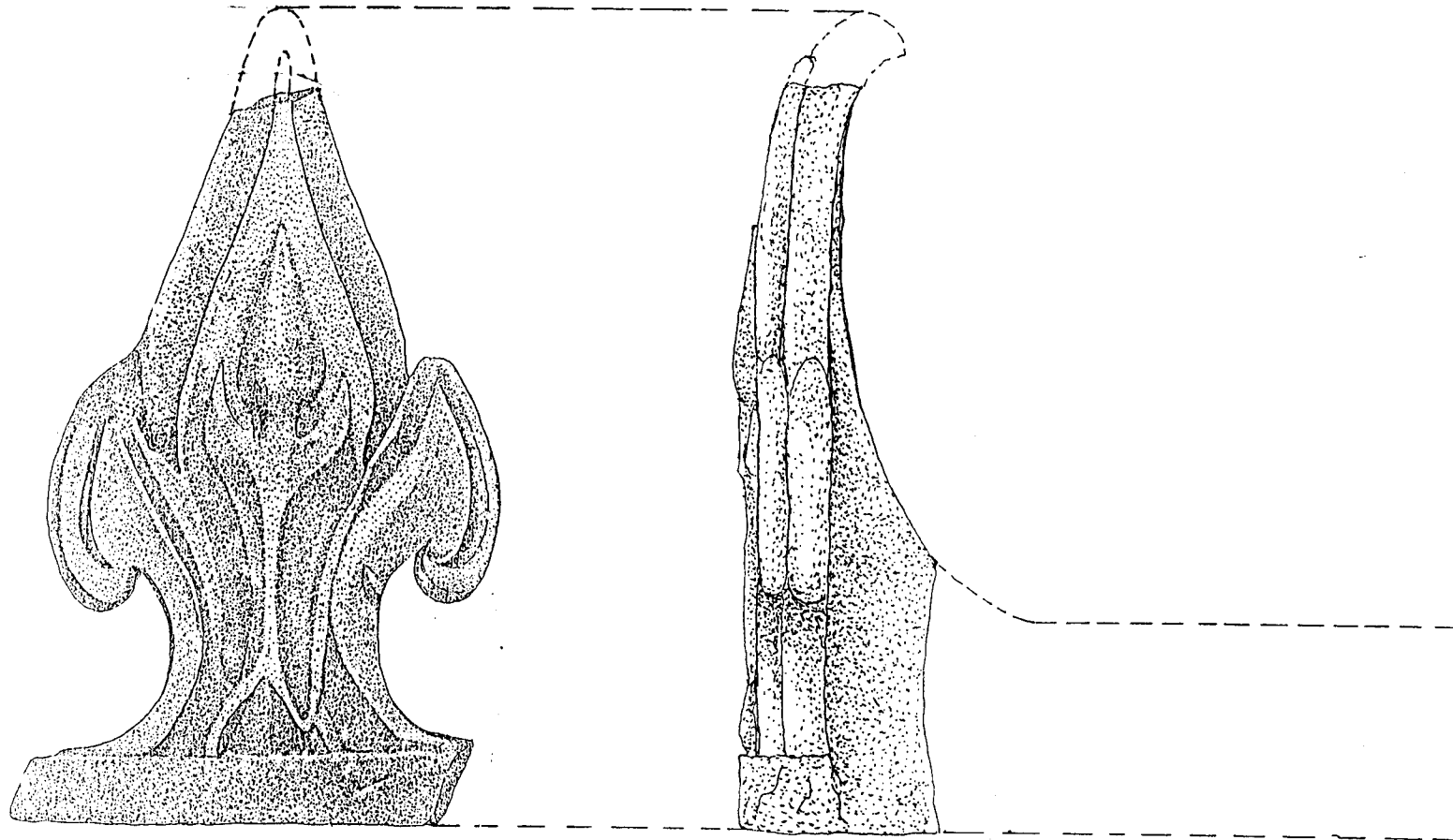

ภาพลายเส้นที่ 16

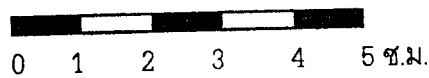

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงราชลายพันธุ์พุกยาแบบที่ 4

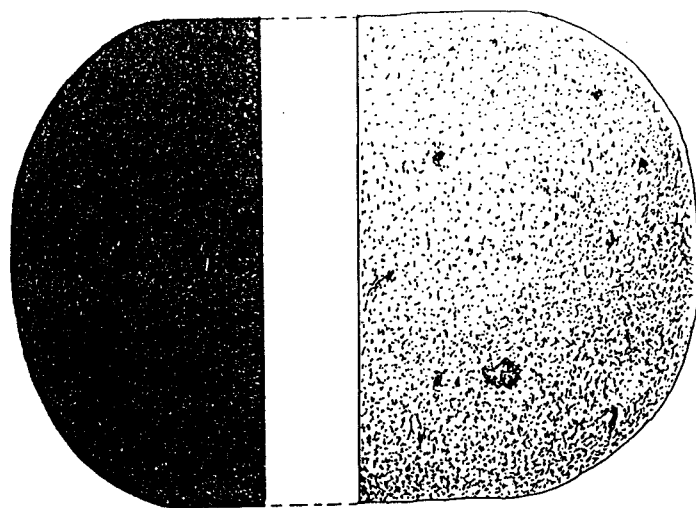
ภาพลายเส้นที่ 17

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

กระเบื้องเชิงชายทรงกระจิ่ง

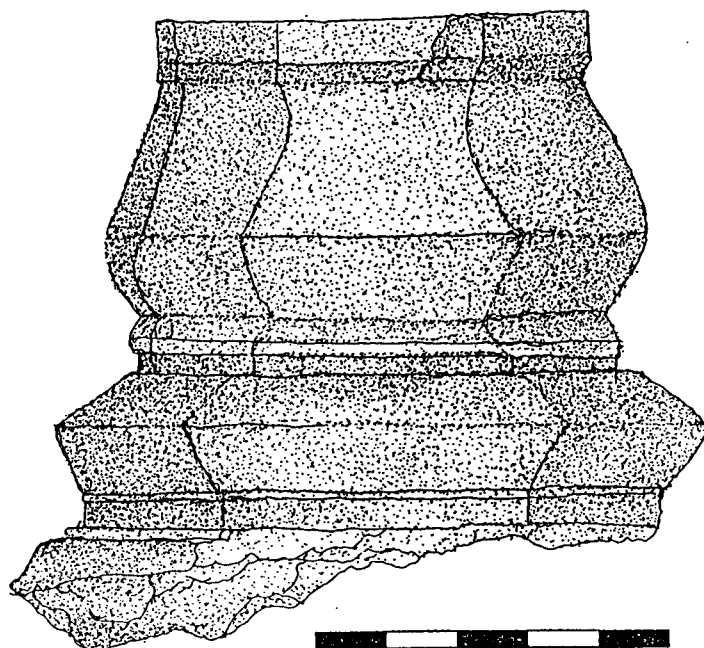

0 1 2 3 4 5 ซม.ม

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 18

ชิ้นส่วนสตูปล้างอง

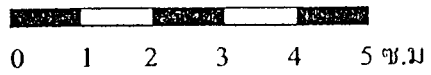
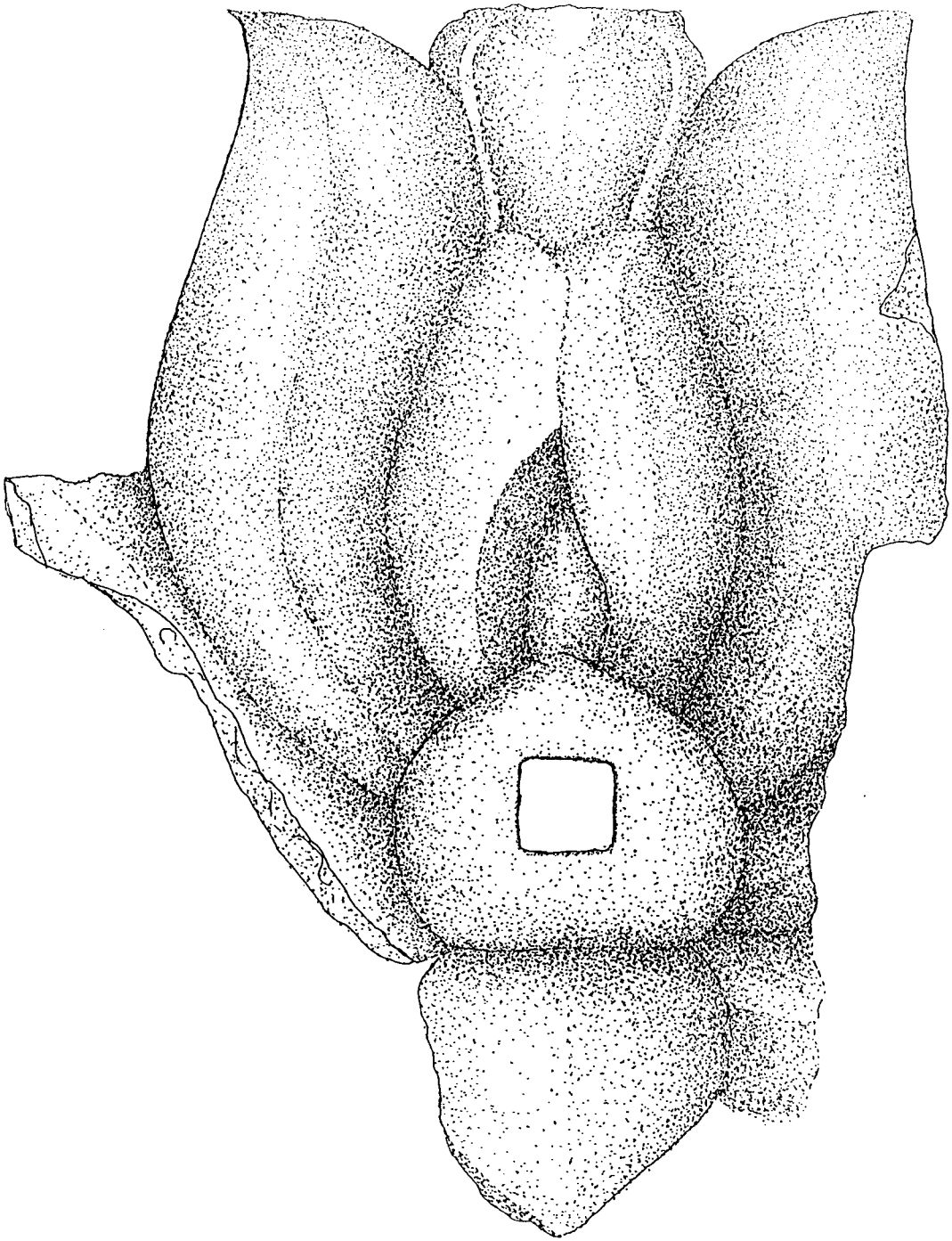

0 1 2 3 4 5 ซม.ม

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 19

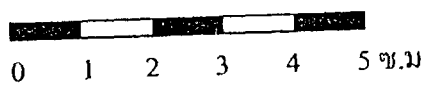
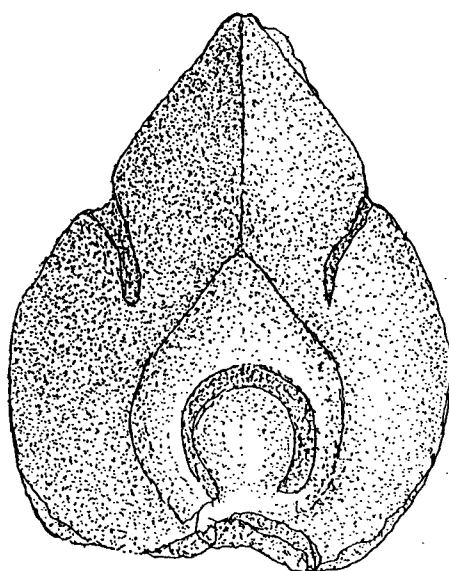
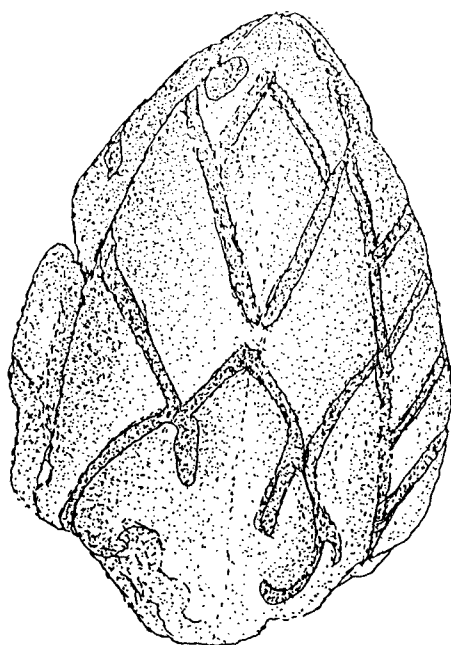
ชิ้นส่วนหัวเสาคินเผา

มาตราส่วน 1:1

ภาพถ่ายแผ่นที่ 20

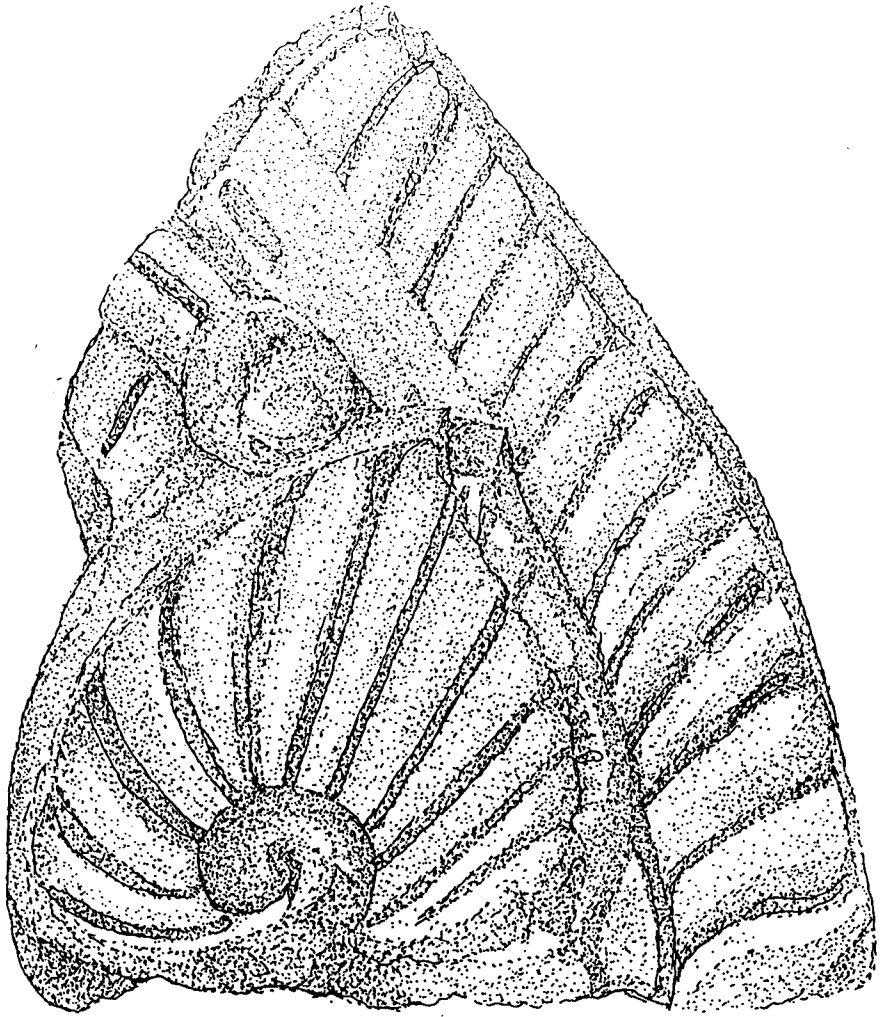
ชิ้นส่วนประดับสถาปัตยกรรมดินเผา

มาตราส่วน 1: 2

ภาพถ่ายเส้นที่ 21

ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกระจิงตาอ้อย

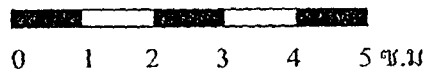
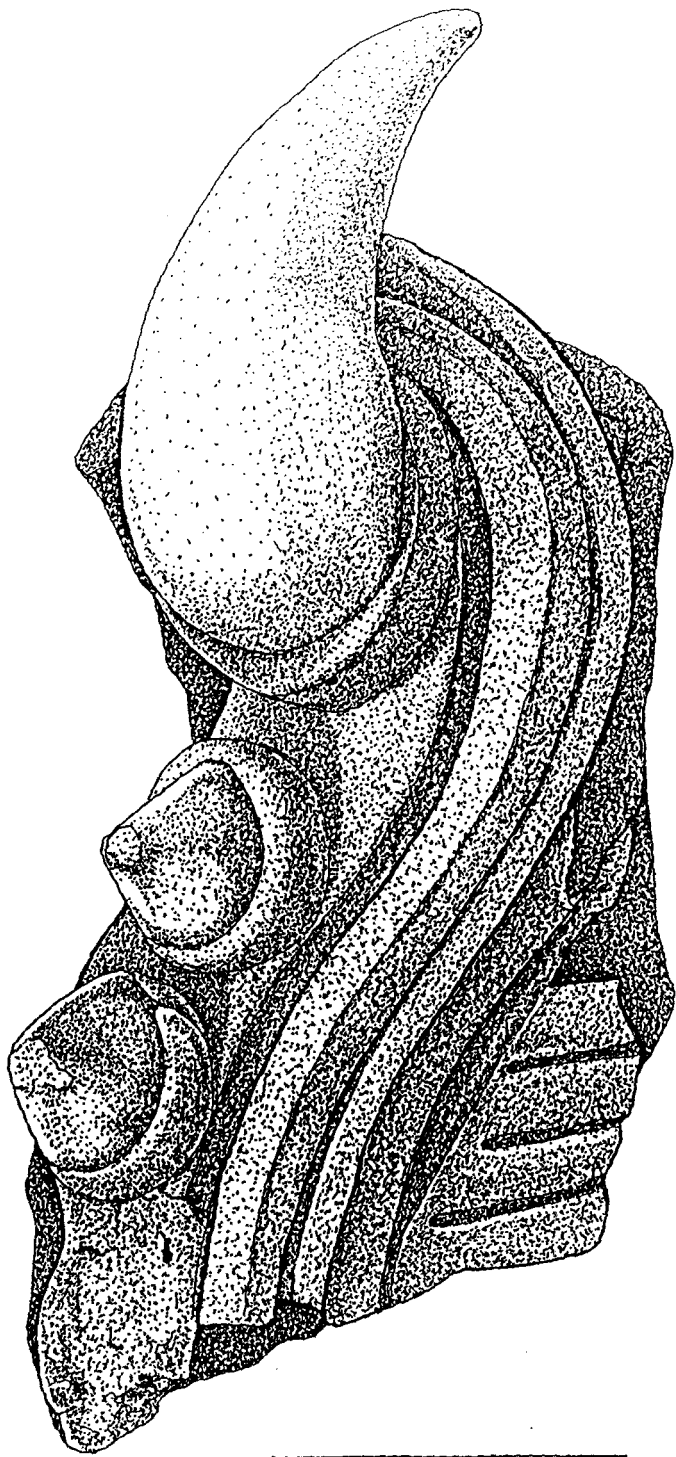

0 1 2 3 4 5 ซม.

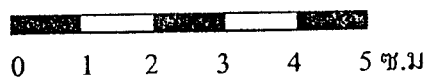
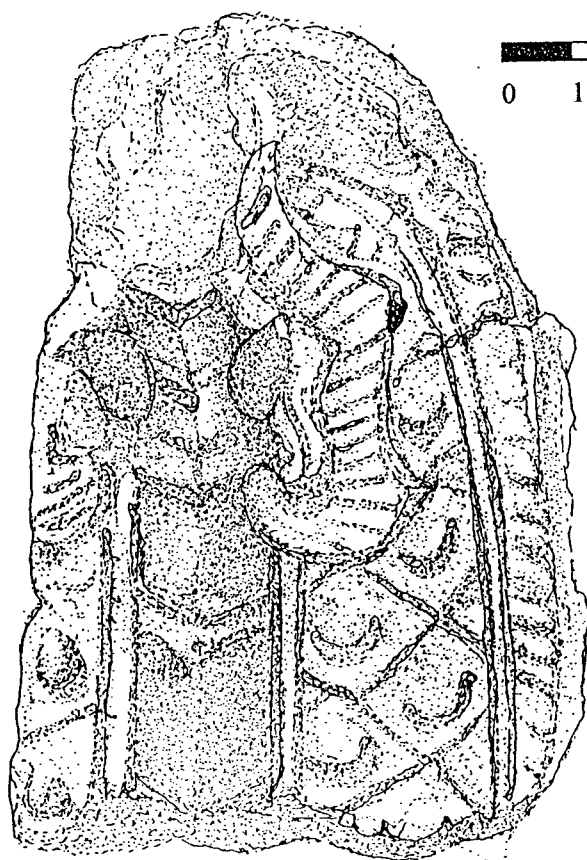
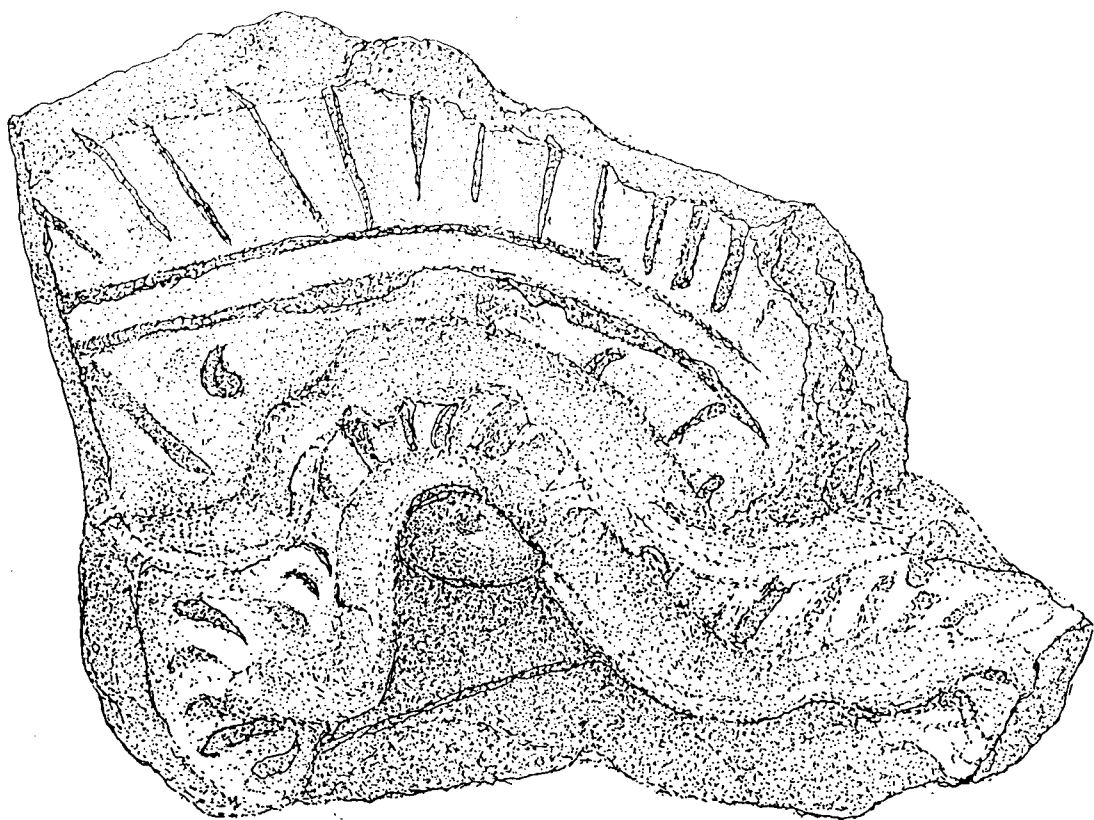
มาตราส่วน 1:2

ภาพลายเส้นที่ 22

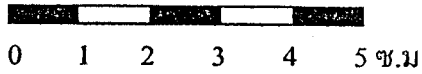
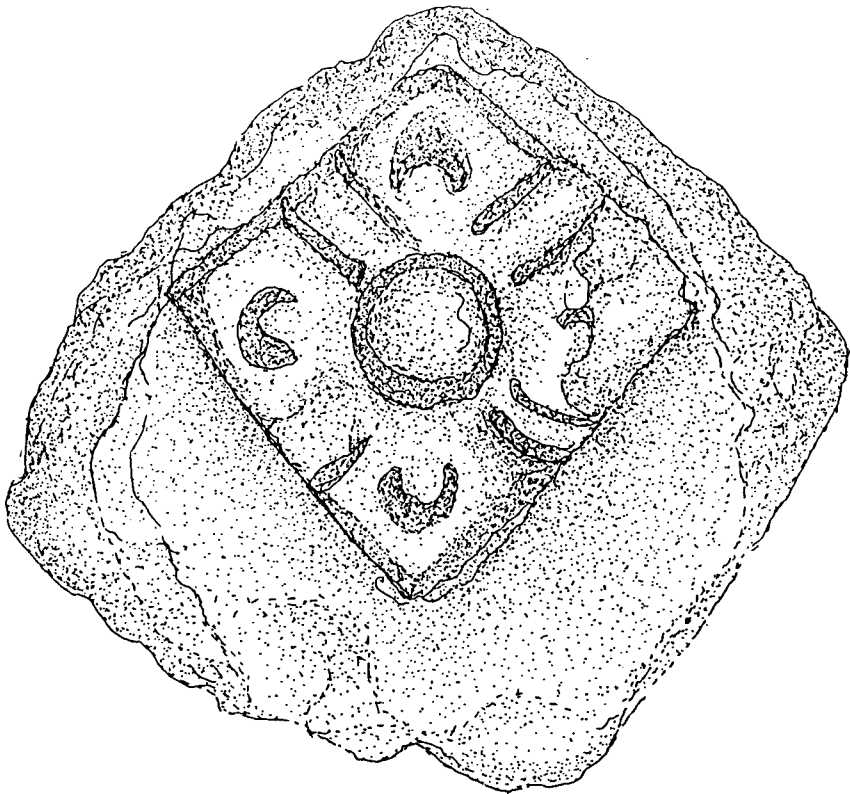
ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกนก

มาตราส่วน 1:2

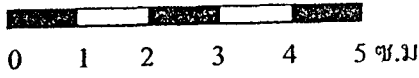
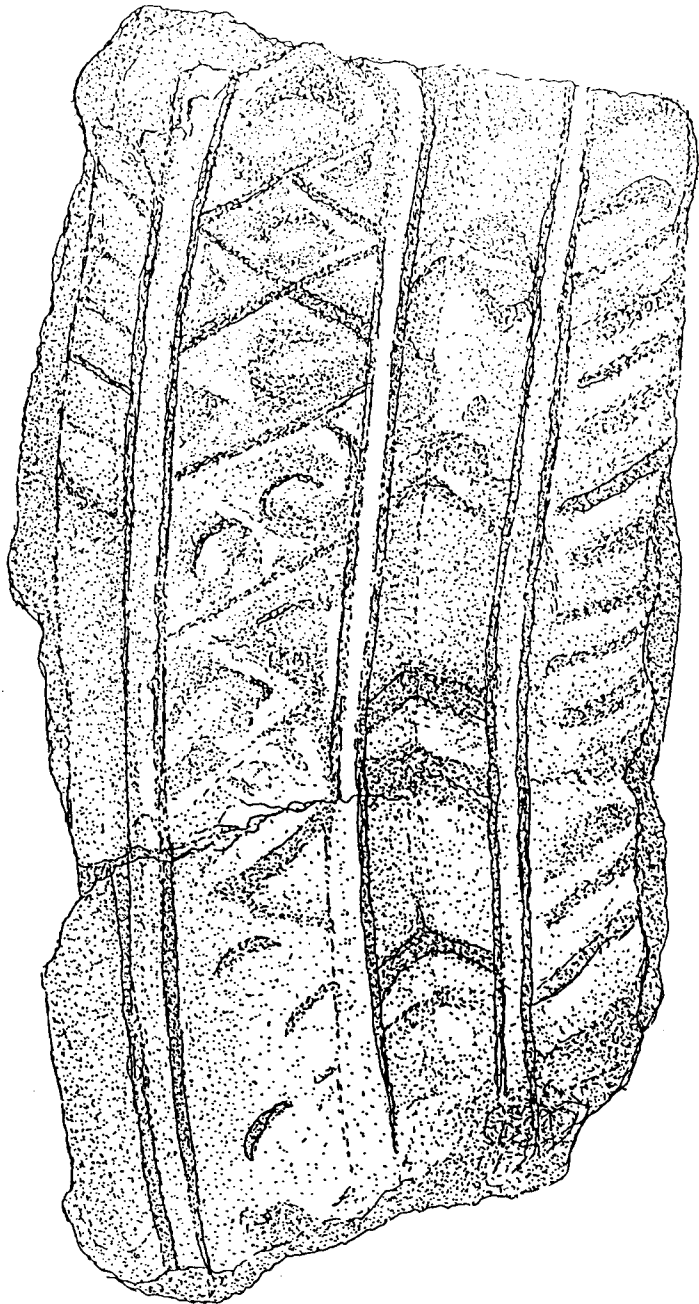
มาตราส่วน 1: 2

มาตราส่วน 1:2

ภาพถ่ายเส้นที่ 25

ชิ้นส่วนปูนปั้นลายประจำยาม

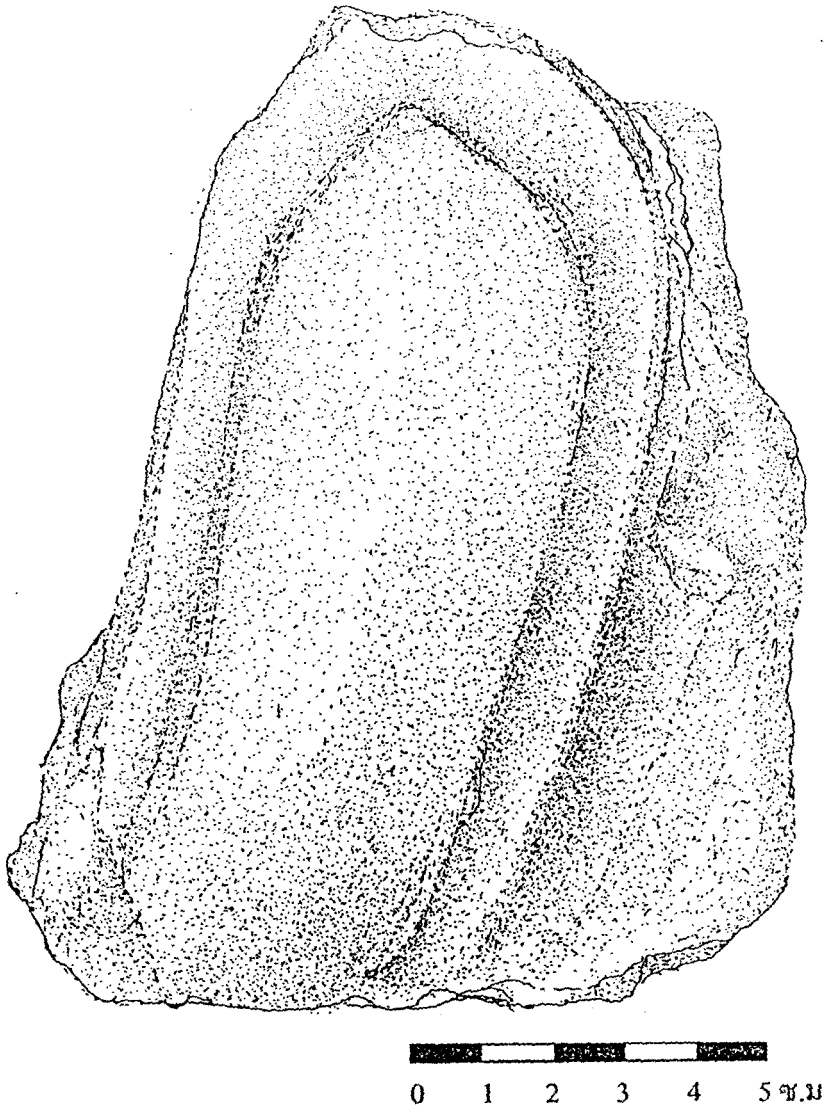

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

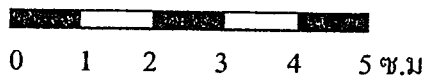
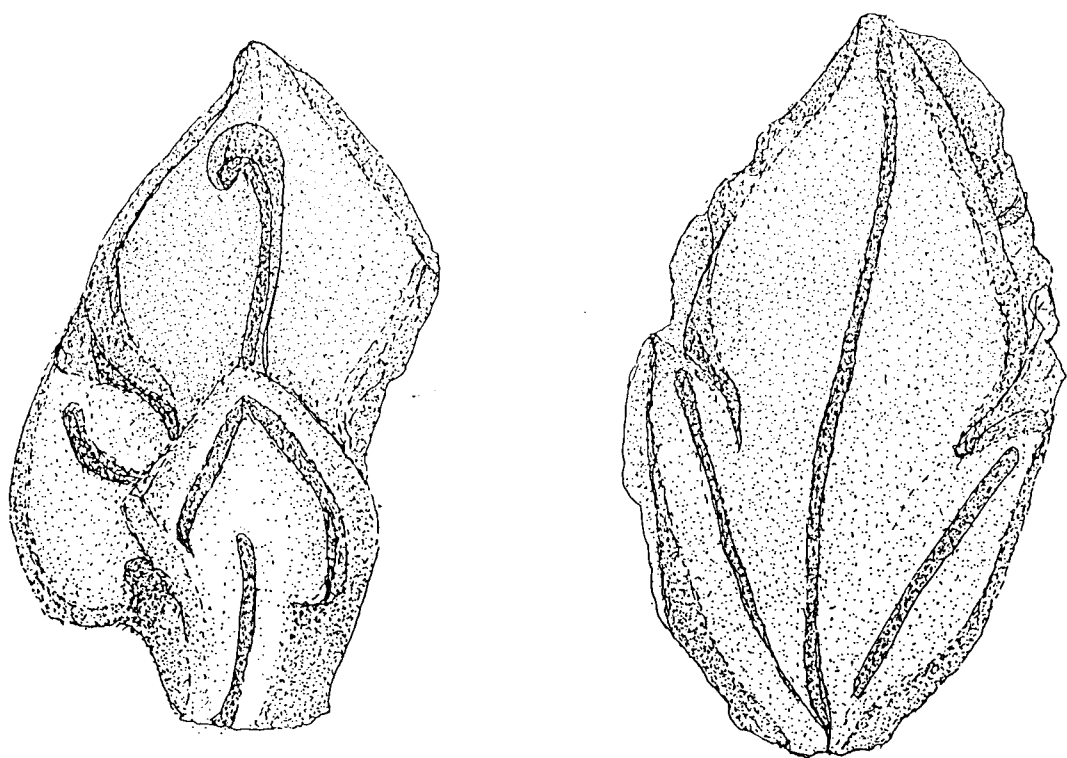
ภาพถ่ายแผ่นที่ 26

ชิ้นส่วนปูนปั้นลายลาดขาว

มาตราส่วน 1: 2

ภาพถ่ายเส้นที่ 27 ชิ้นส่วนปูนปั้นลายกลีบบัว

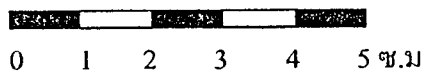
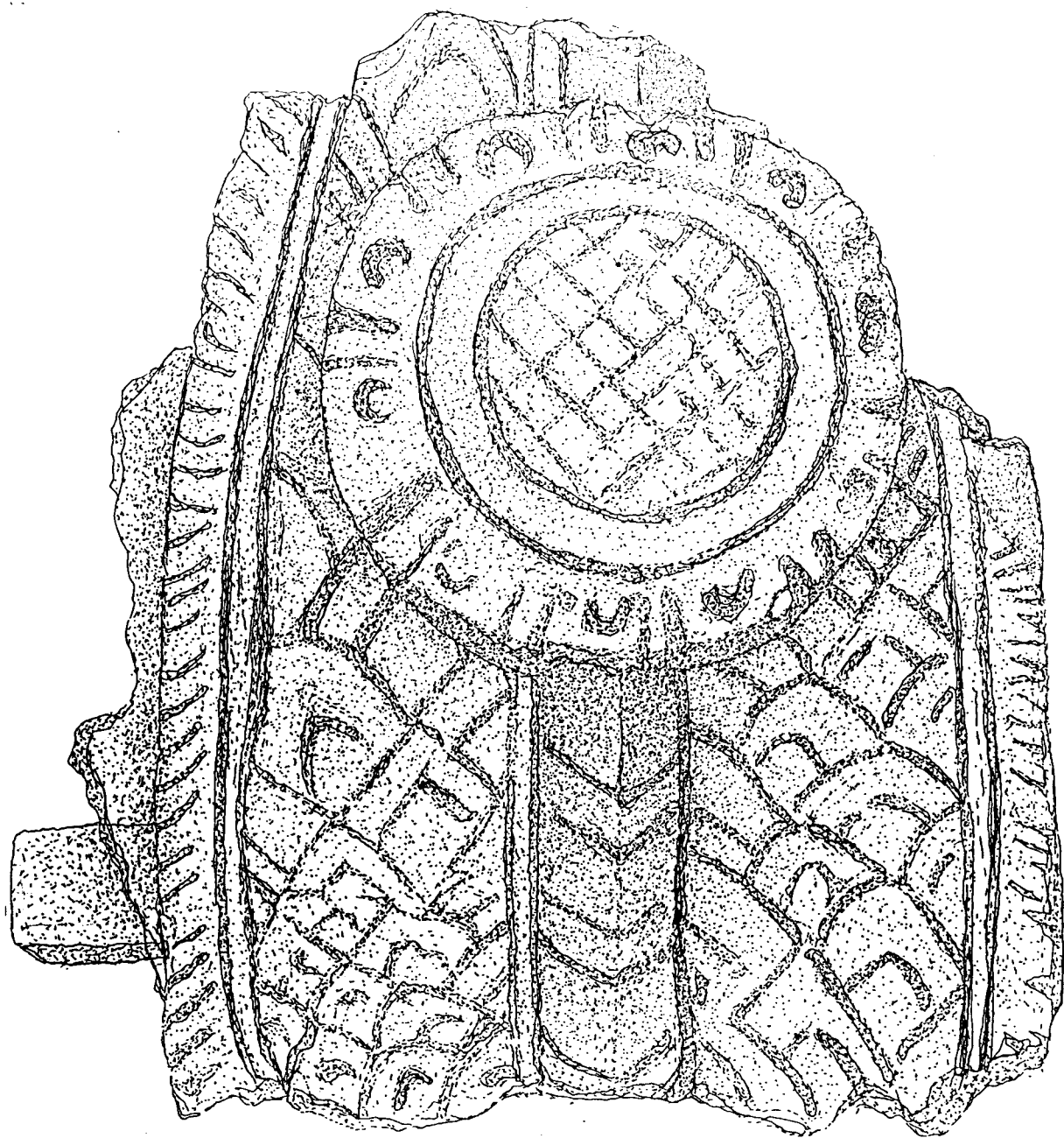

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

ภาพลายเส้นที่ 28

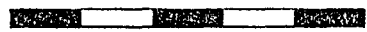
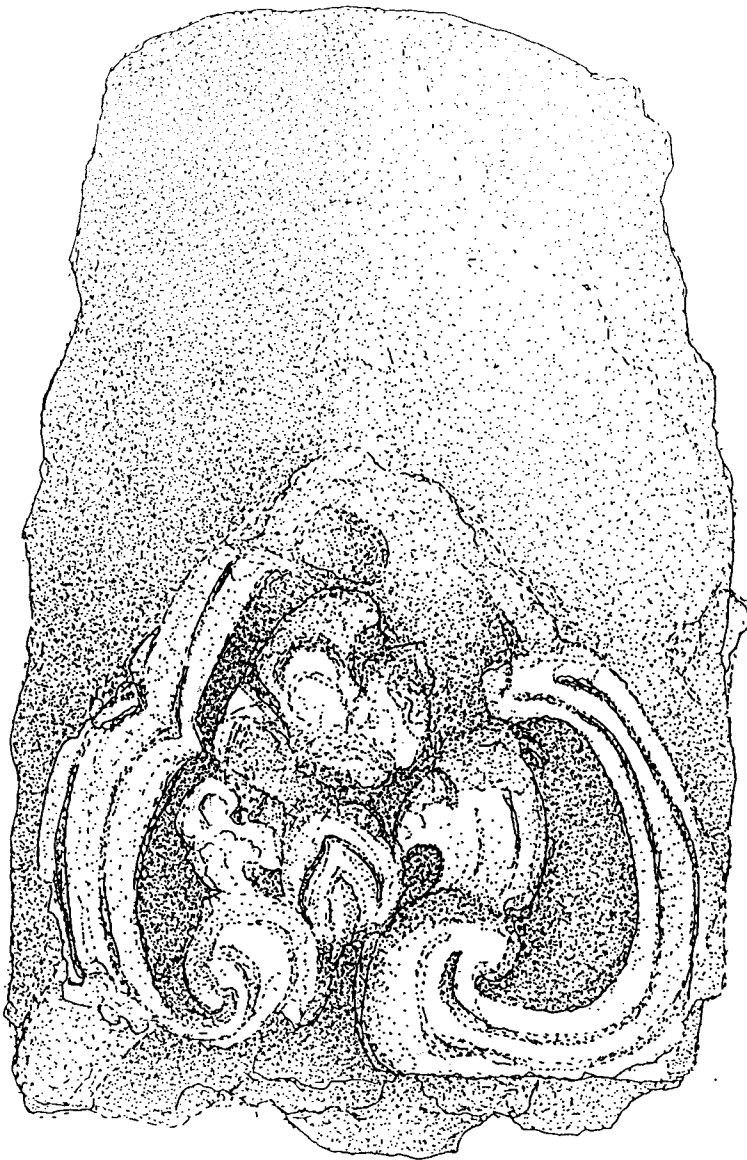
ชิ้นส่วนปูนปั้นลวดลายไม้

มาตราส่วน 1:2

ภาพลายเส้นที่ 29

ชิ้นส่วนปูนปั้นลายลำดับวนาคหรือมกร

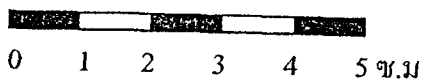
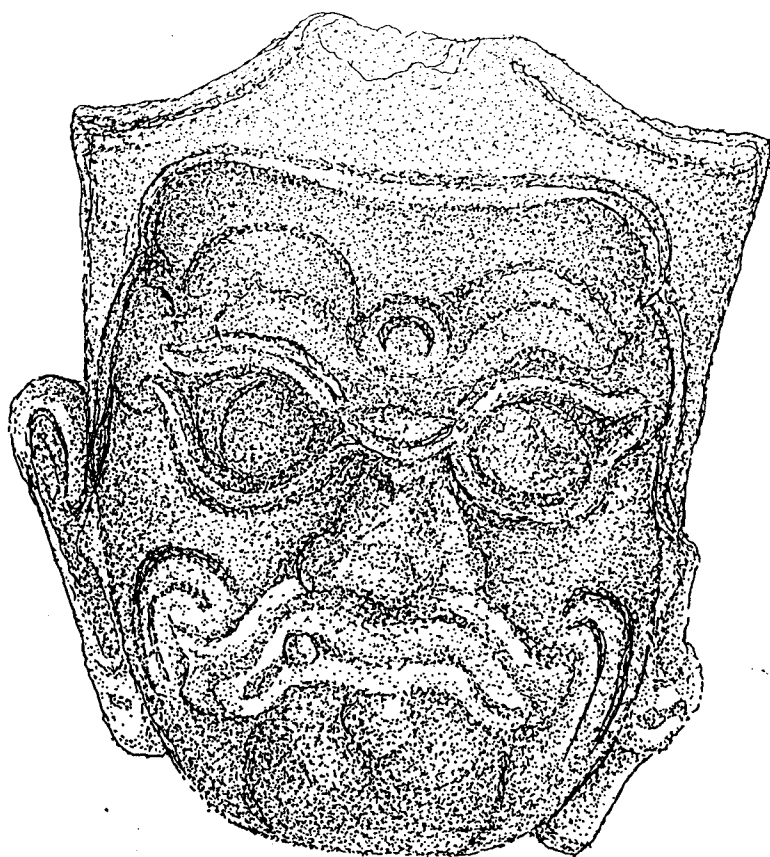

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

ภาพถ่ายเส้นที่ 30

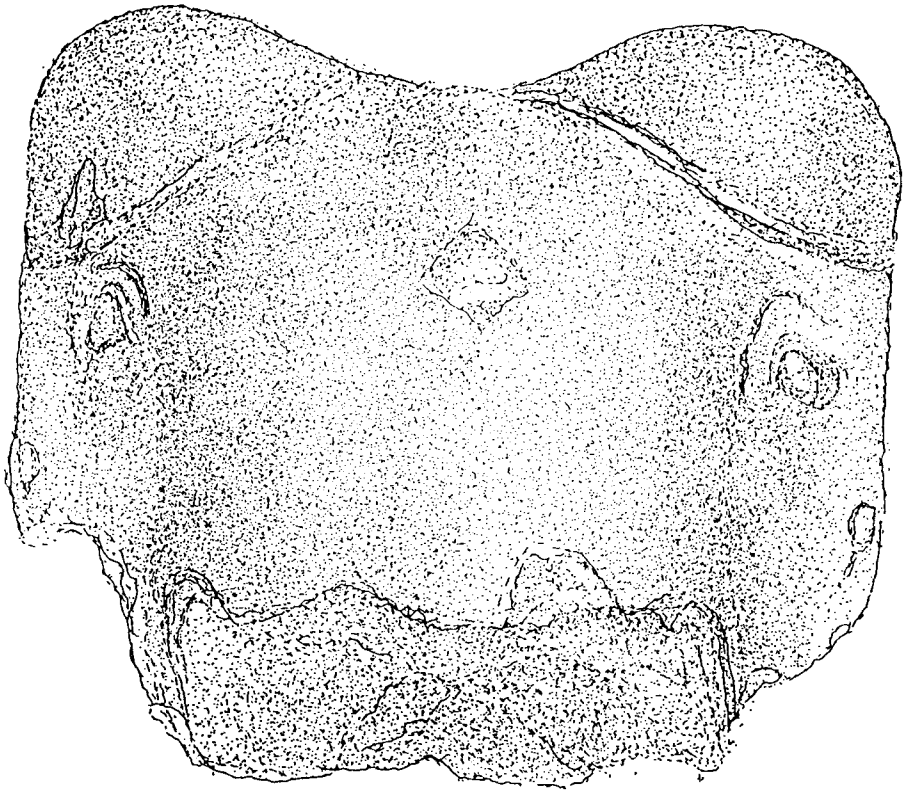
ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับชาชกา

มาตราส่วน 1:2

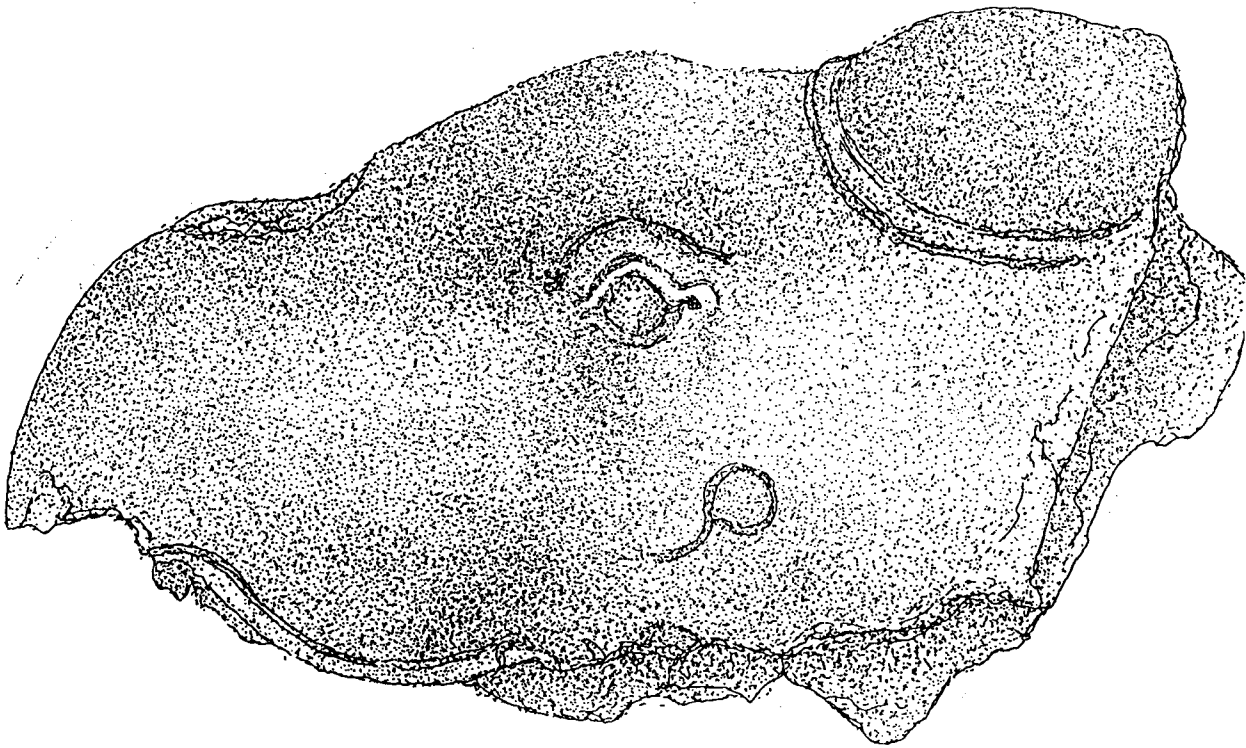
ภาพถ่ายเส้นที่ 31

ชิ้นส่วนปูนปั้นหัวยักษ์

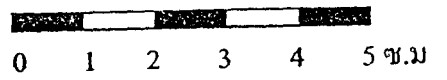
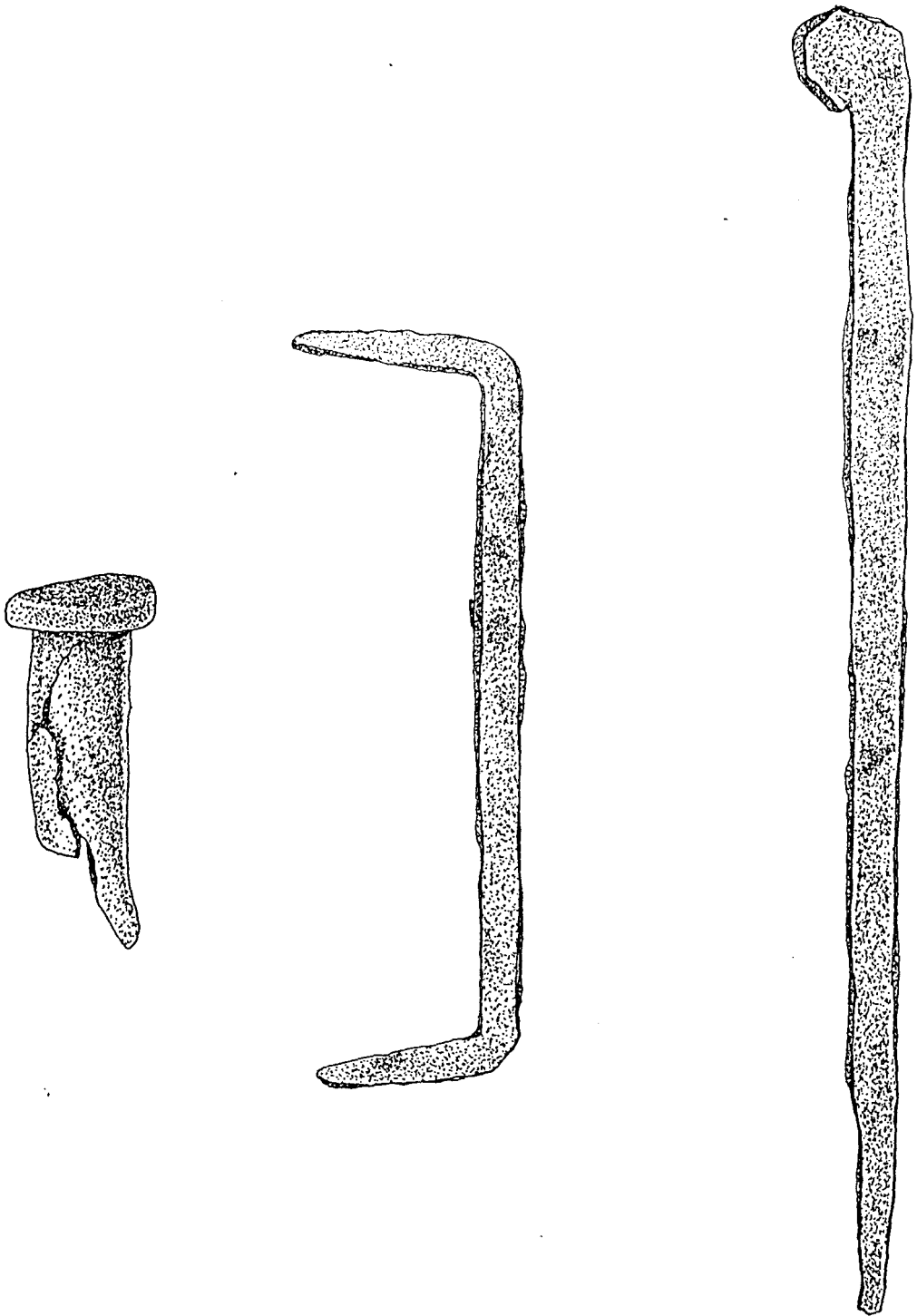
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:3

ภาพถ่ายเส้นที่ 32

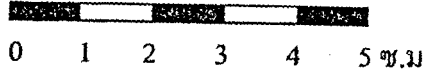
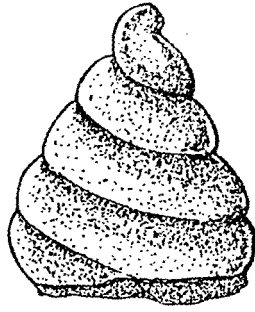
ชิ้นส่วนปูนปั้นหัวช้าง

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 33

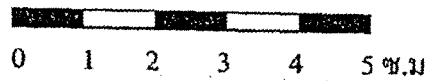
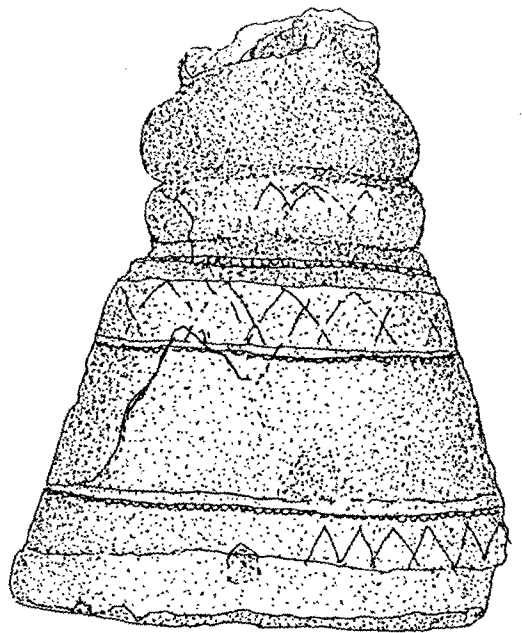
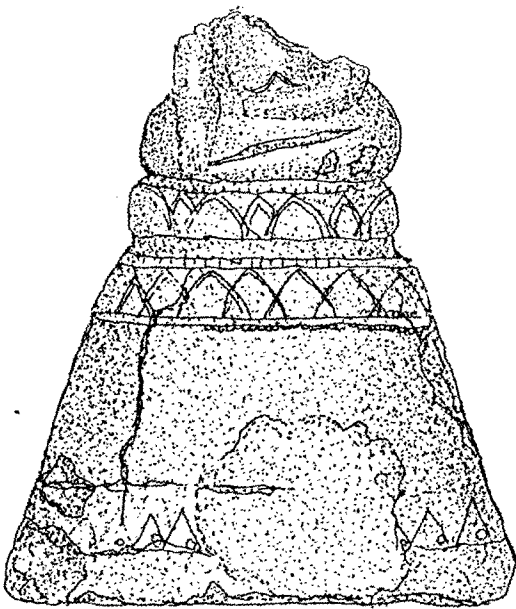
ตะปูโลหะชนิดเครื่องมือ

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 34

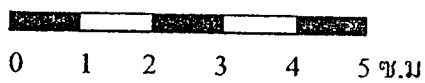
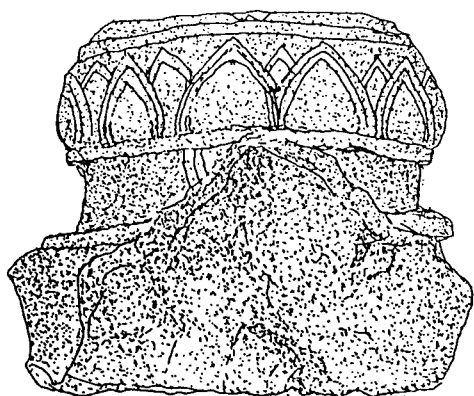
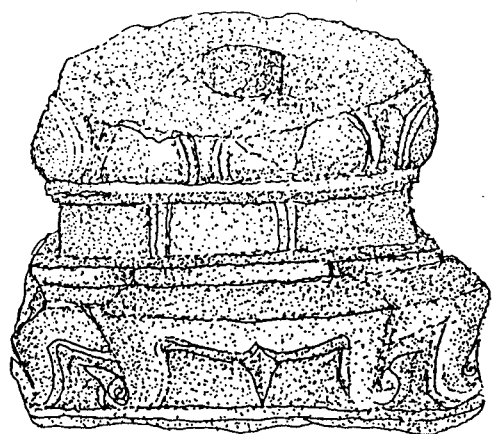
เม็คพระศกของพระพุทธรูป

มาตราส่วน 1:1

ภาพถ่ายเส้นที่ 35

แกนพระพุทธรูปนุเงิน

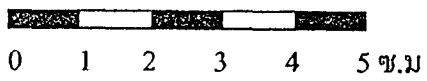
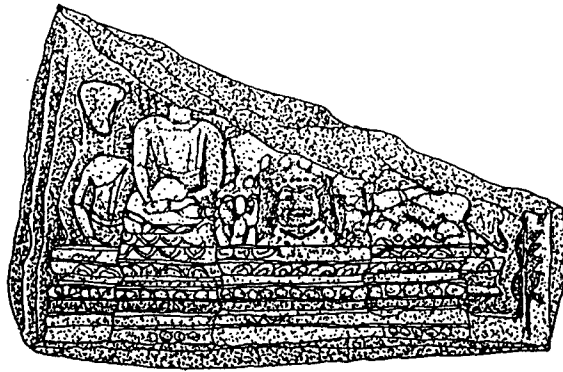

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 36

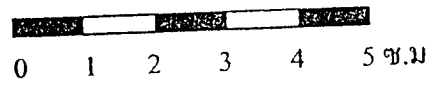
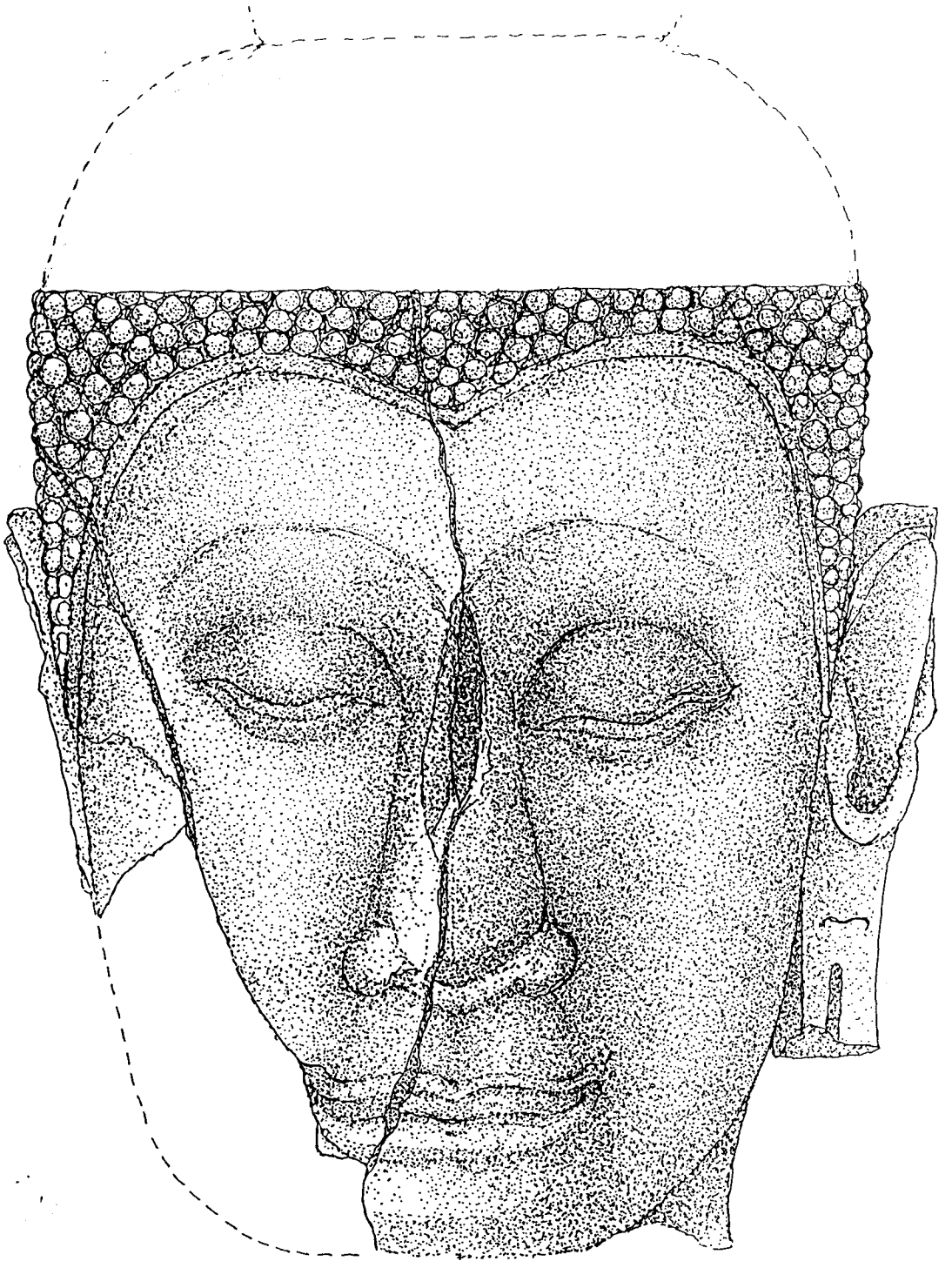
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปดินเผา

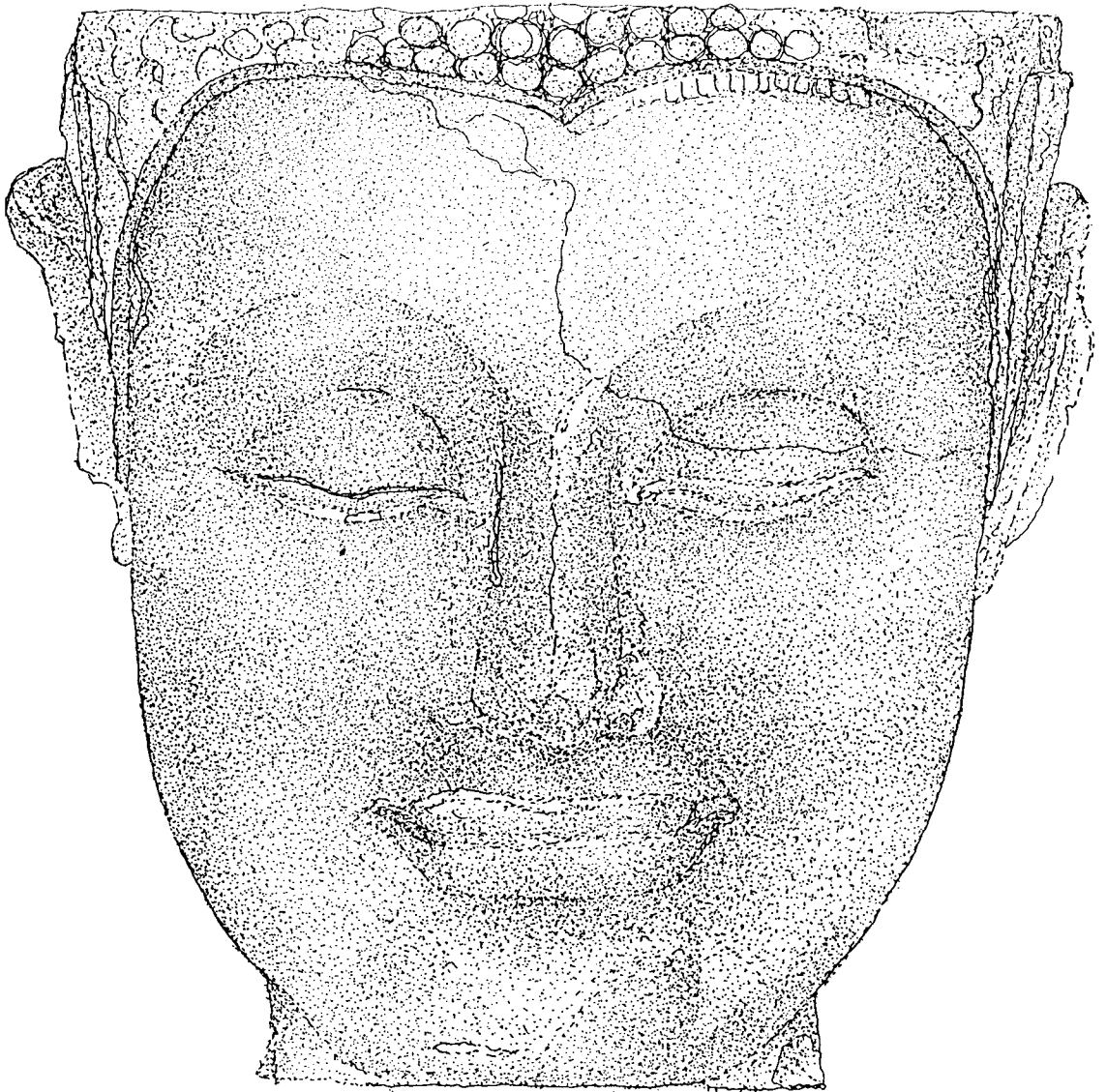
มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 37

ชิ้นส่วนพระทิมพ์ดินเผา

มาตราส่วน 1: 3

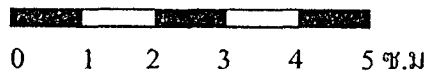
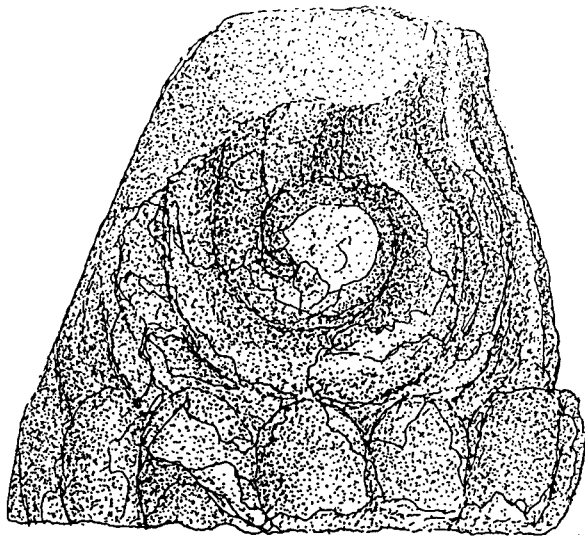

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:3

ภาพถ่ายเส้นที่ 39

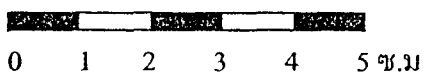
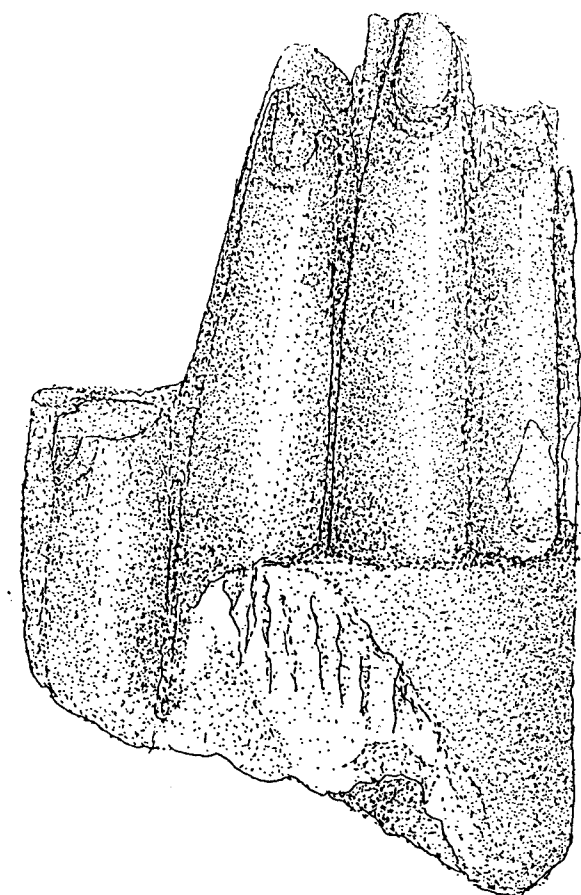
เศียรพระพุทธรูปหินทราย

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 40

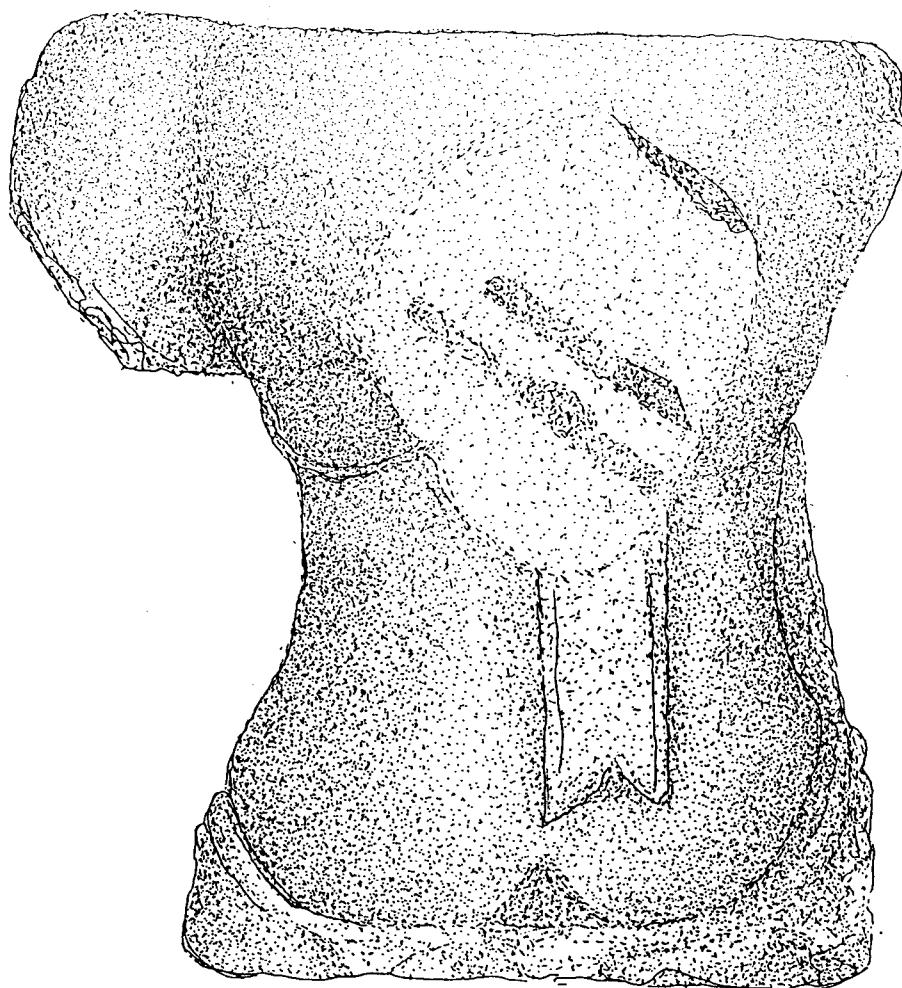
ชิ้นส่วนรัศมีรูปปลวเพลิง

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 41

ชิ้นส่วนพระกรพระพุทธรูปหินทราย

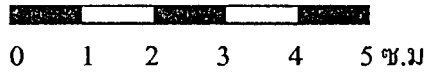
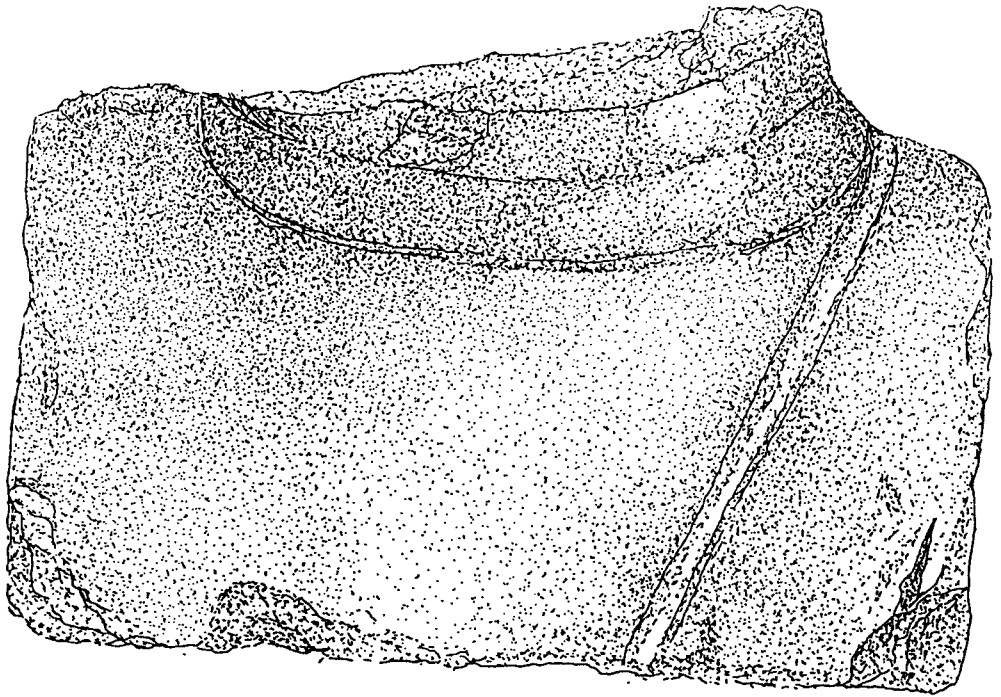

0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

ภาพถ่ายเส้นที่ 42

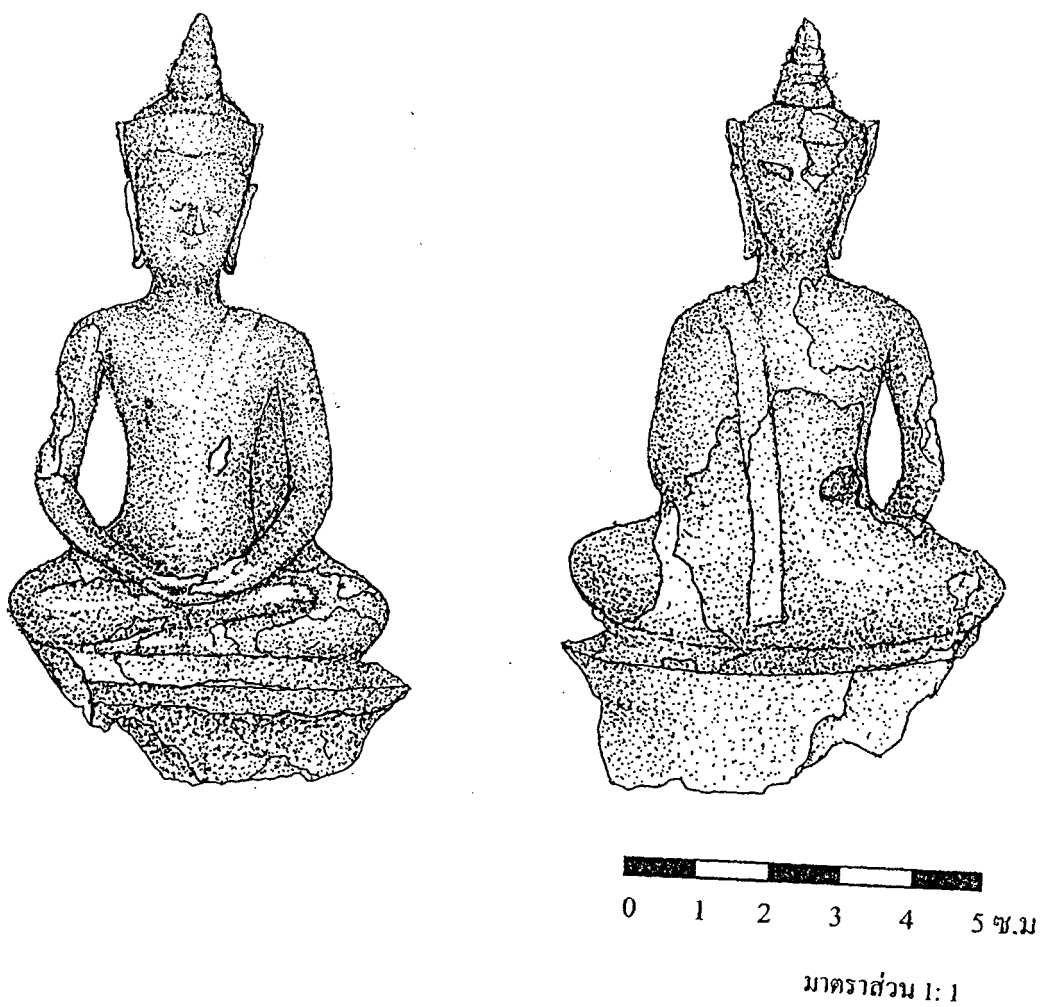
ชิ้นส่วนลำดับพระพุทธรูปหินทราย

มาตราส่วน 1:2

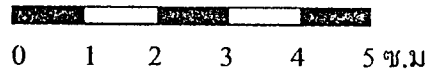
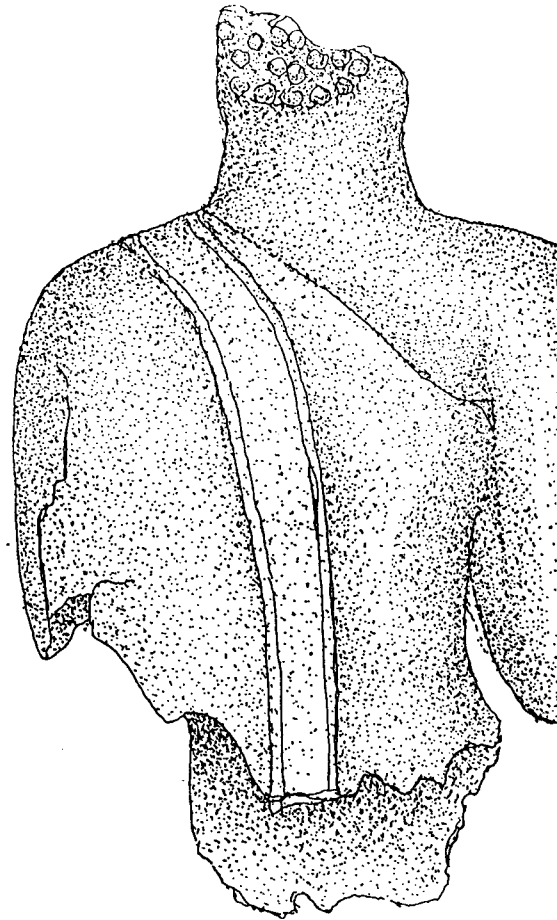
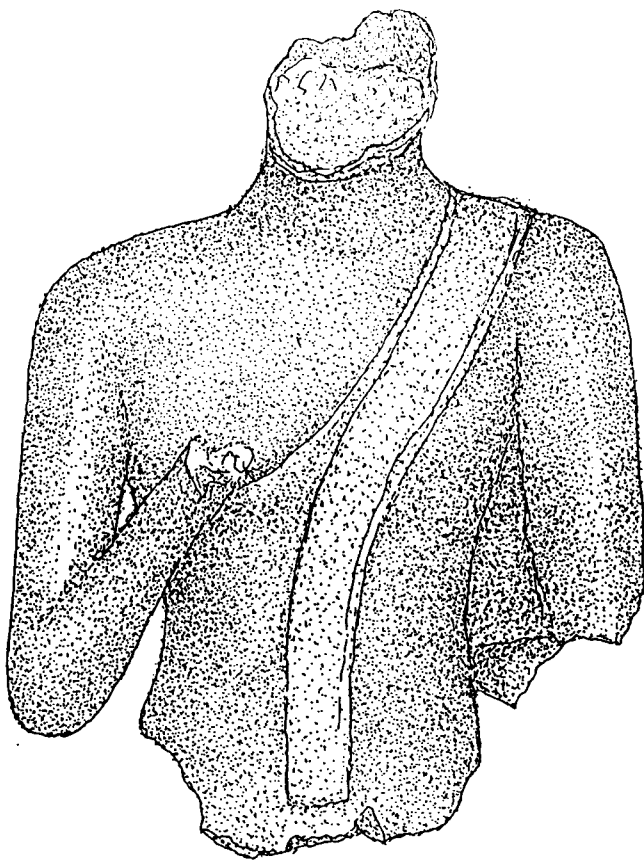
ภาพถ่ายเส้นที่ 43

ชิ้นส่วนบริเวณคอพระพุทธรูปหินทราย

ภาพถ่ายเส้นที่ 44

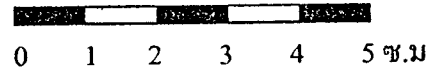
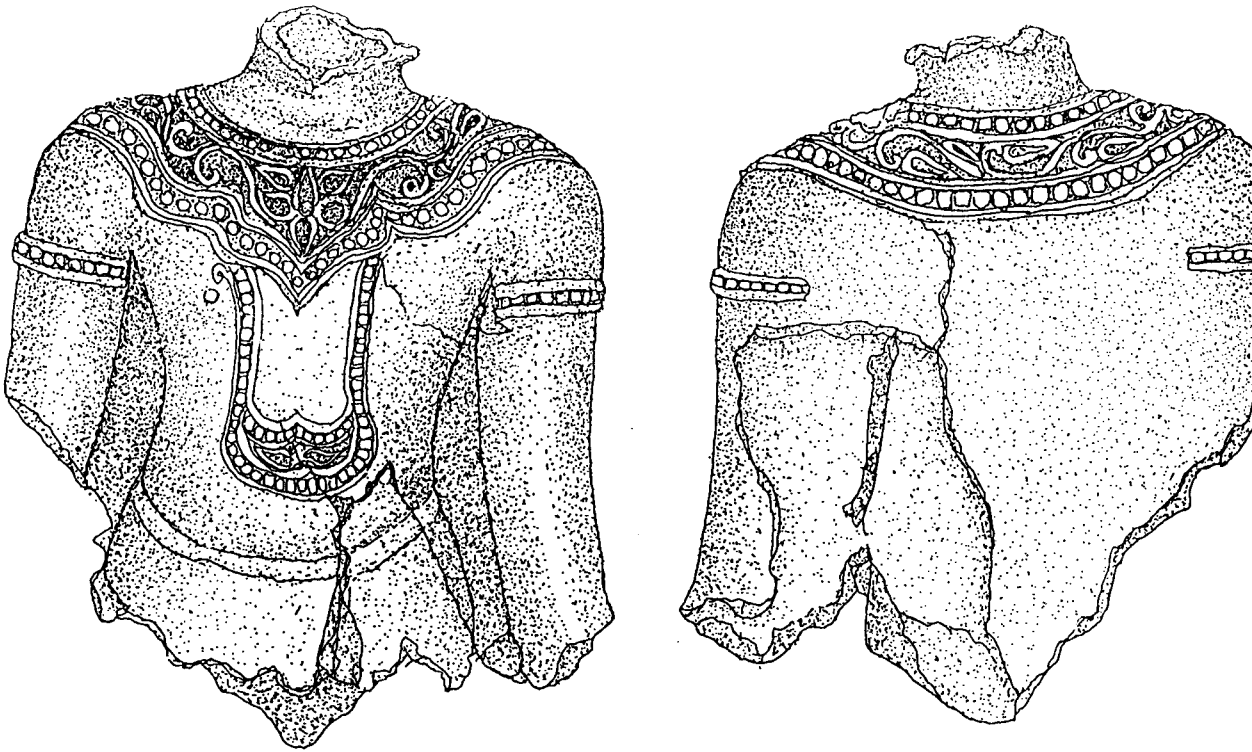
พระพุทธรูปบูชาสำริด

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 45

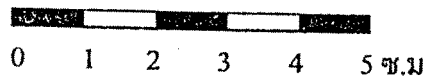
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปทองเหลือง

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 46

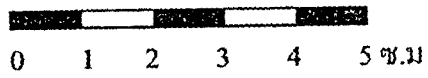
ชิ้นส่วนพระพุทธรูปทรงเครื่องประทับยืน

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 47

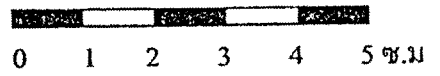
พระชัยวัฒน์แบบที่ 1

มาตราส่วน 1 : 1

ภาพถ่ายแผ่นที่ 48

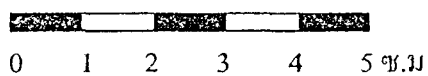
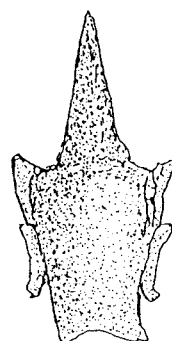
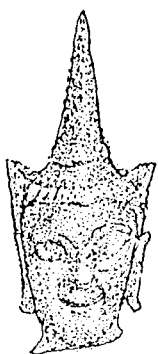
พระซิวัดน์แบบที่ 2

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 49

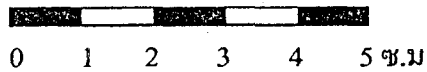
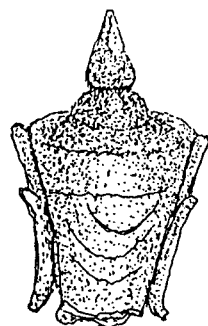
พระซิวตันแบบที่ 3

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 50

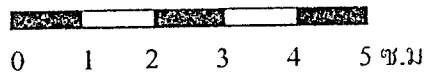
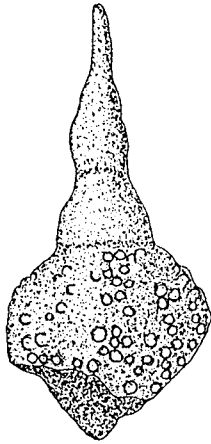
เศียรพระชัชวาลน์แบบที่ 1

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 51

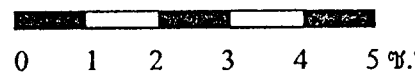
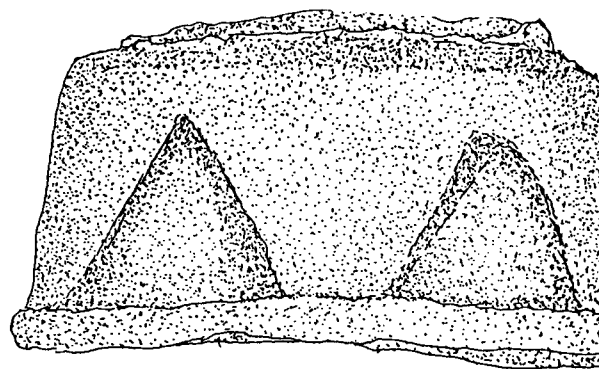
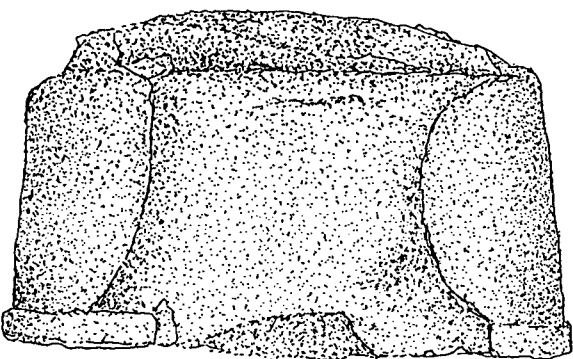
เศียรพระชัชวาลน์แบบที่ 2

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 52

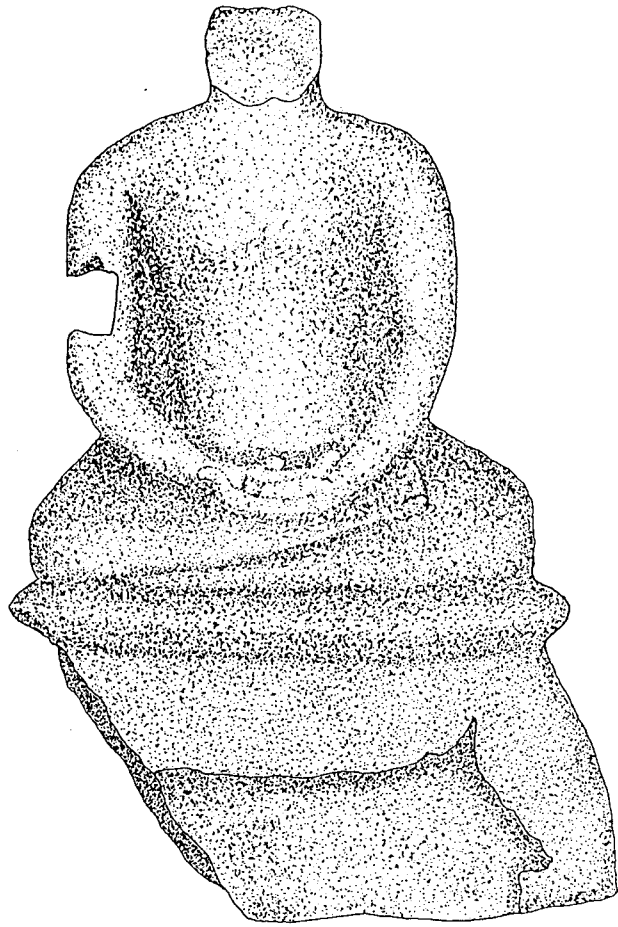
เศียรพระชัชวาลน์แบบที่ 3

มาตราส่วน 1: 1

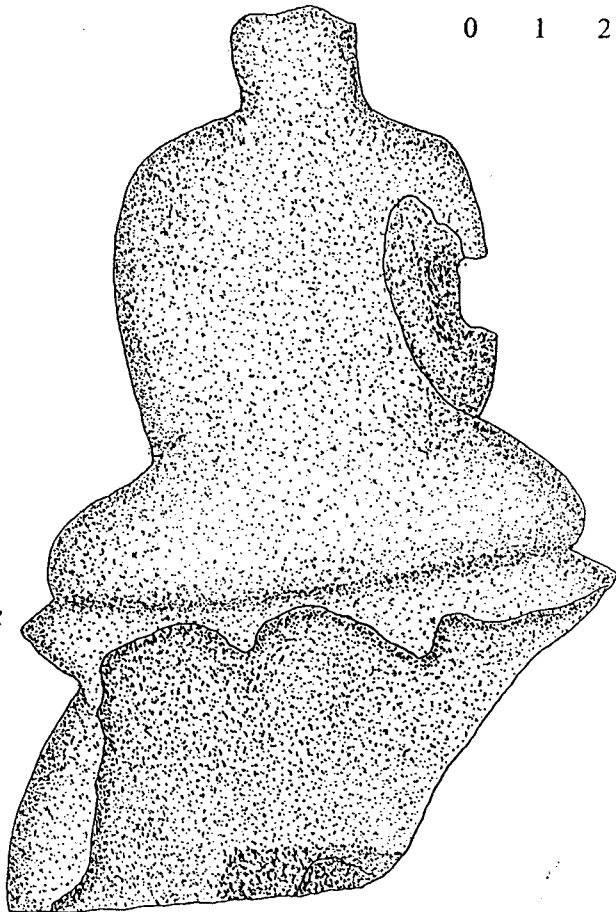
ภาพถ่ายเส้นที่ 53

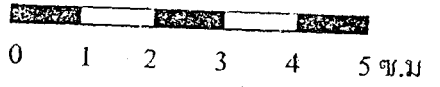
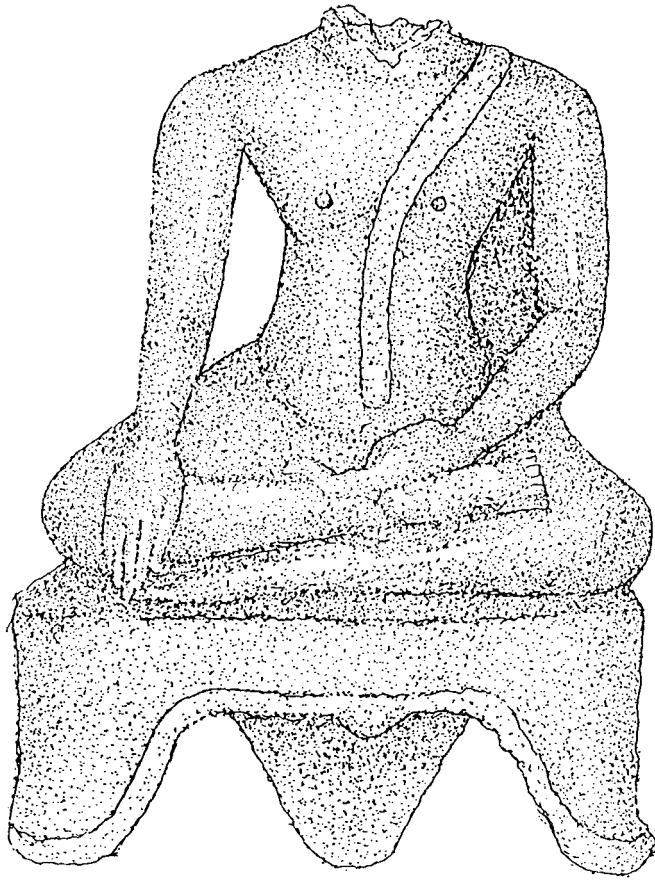
ฐานพระชัชวาลน์แบบที่ 1

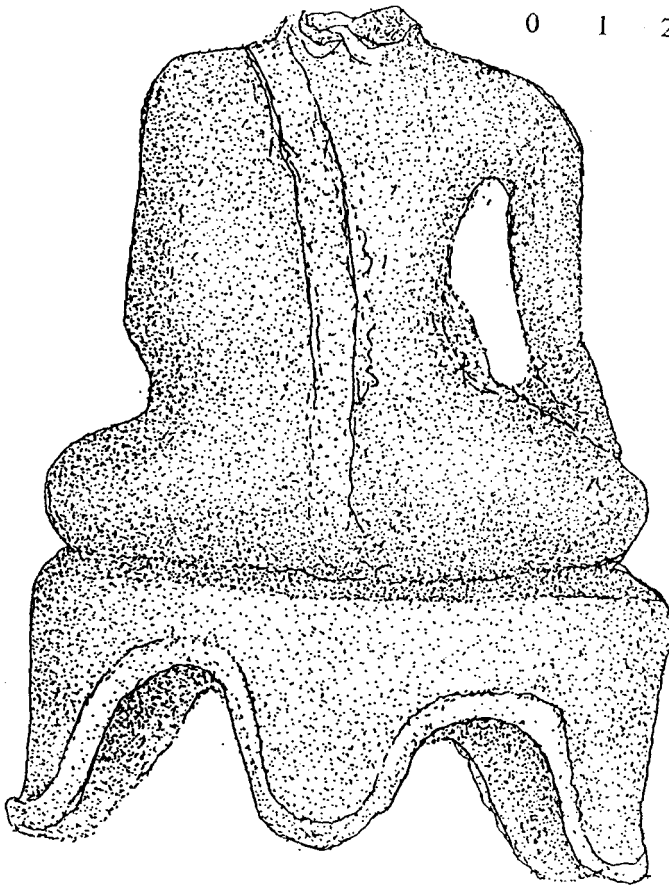
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:1

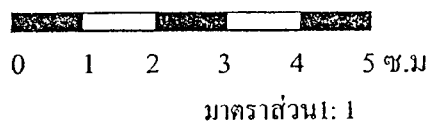
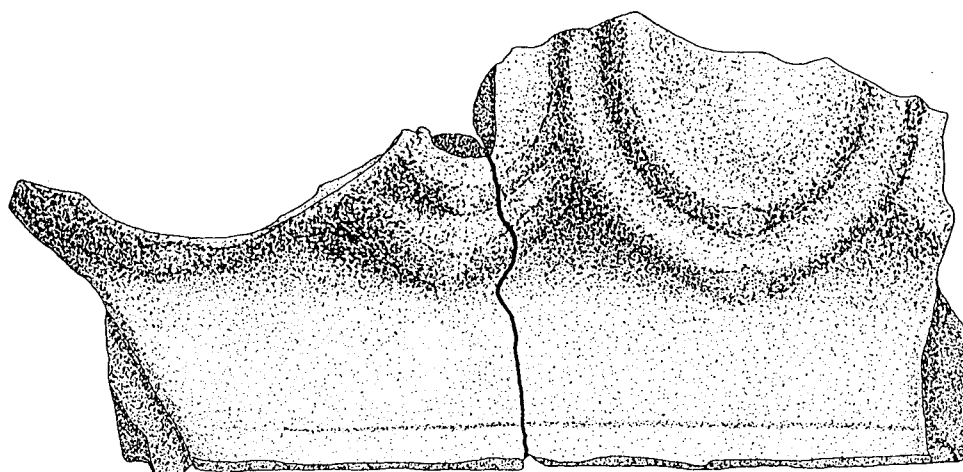

มาตราส่วน 1:1

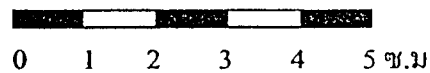
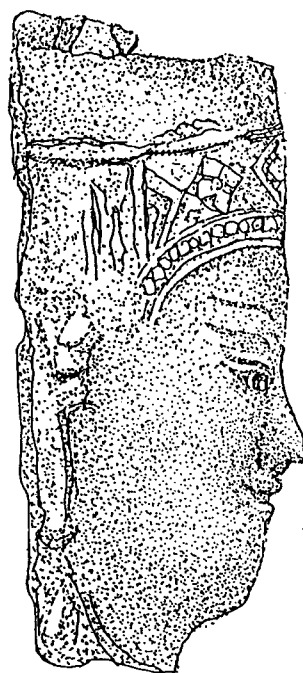

ภาพลายเส้นที่ 55

ฐานพระซิวัดน์แบบที่ 3

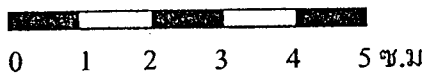
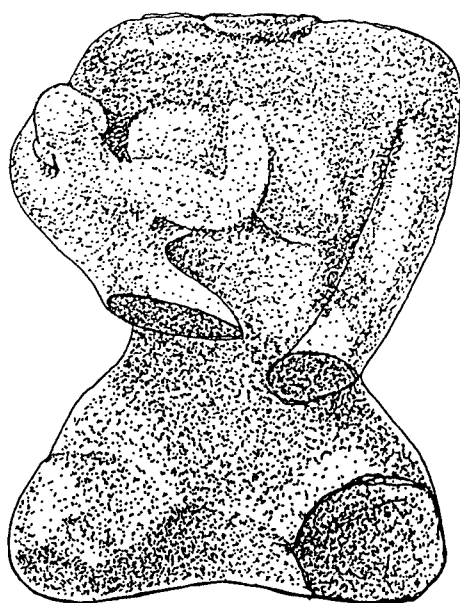
ภาพลายเส้นที่ 56 ชิ้นส่วนฐานลากลีบบัว

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 57

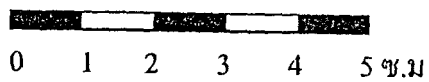
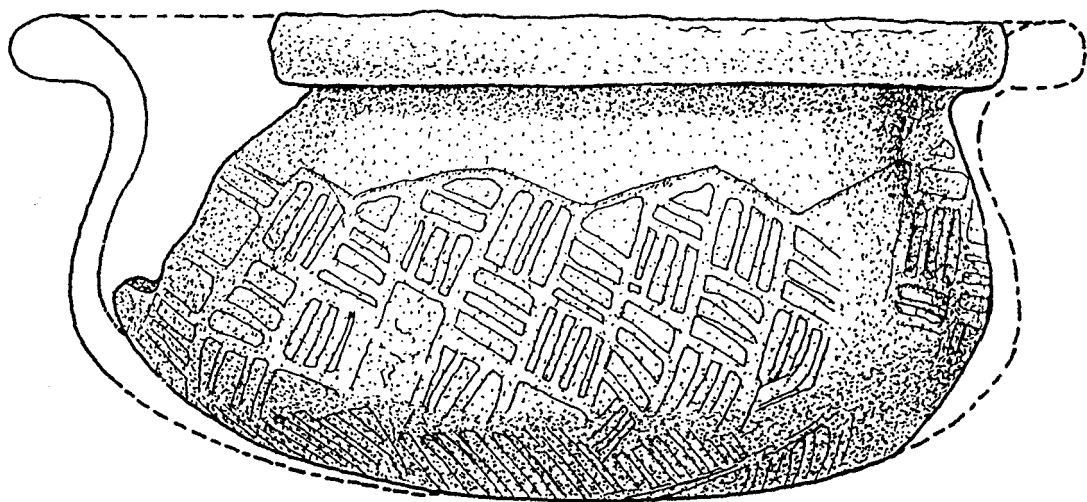
ประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง
(รูปเสีรเทศา)

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 58

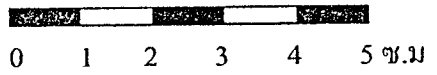
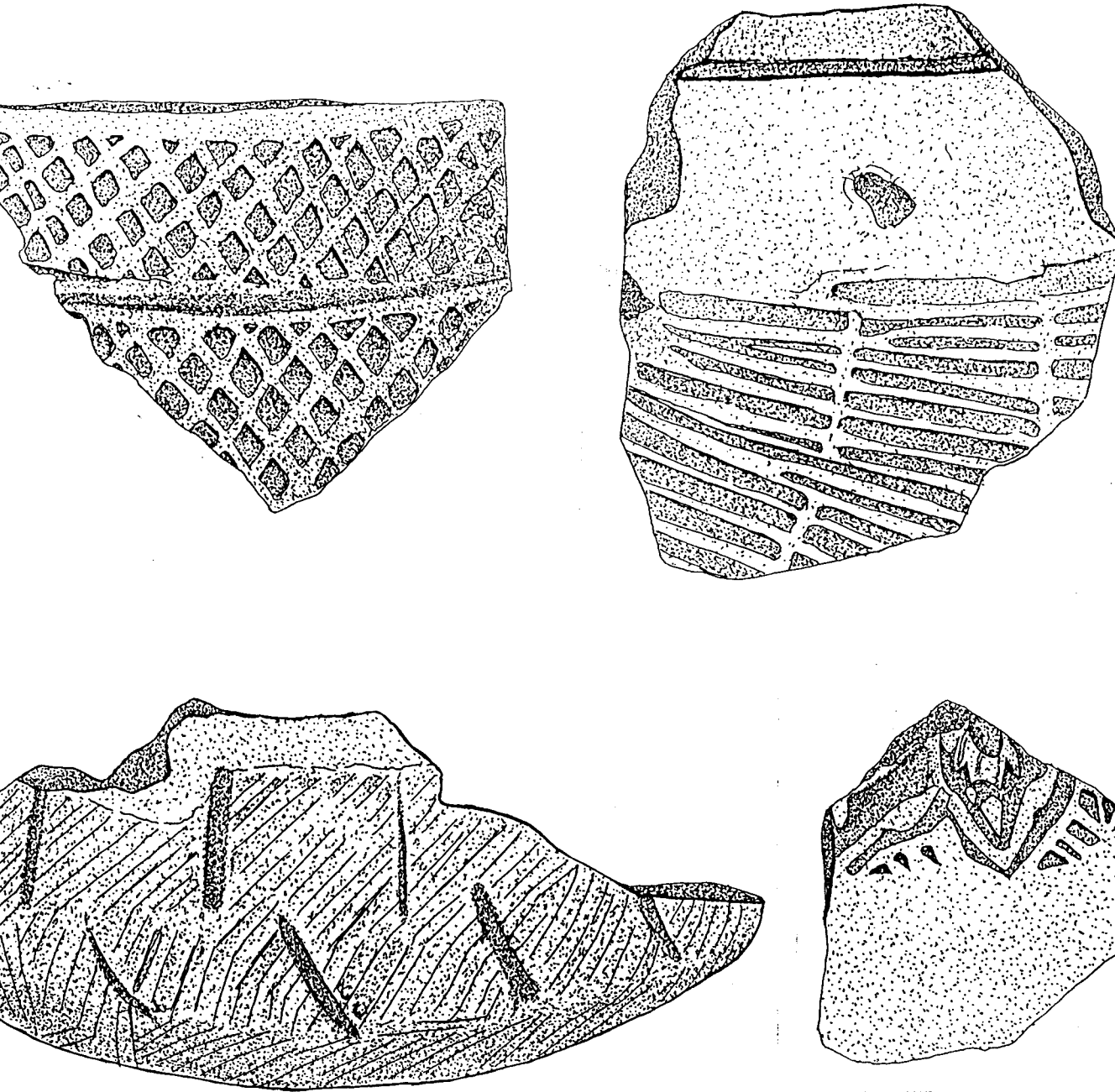
ตุ๊กตาดินเผาผู้หญิงอุ้มลูก

มาตราส่วน 1: 1

ภาพลายเส้นที่ 59

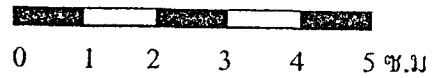
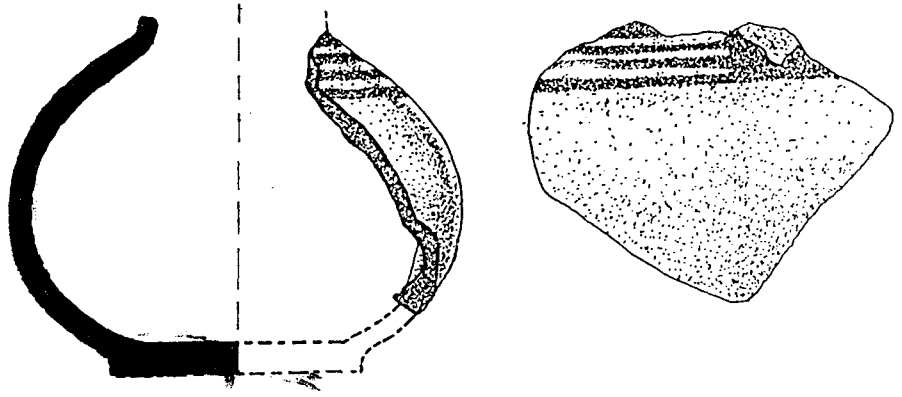
ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อทะนบน

มาตราส่วน 1:1

ภาพถ่ายเส้นที่ 60

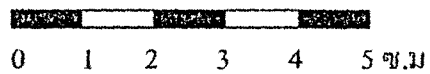
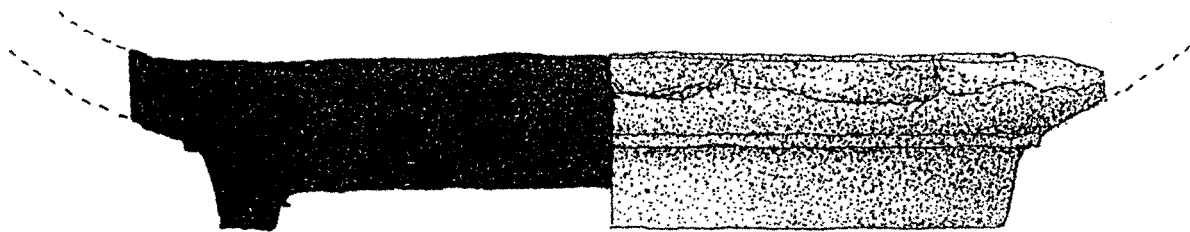
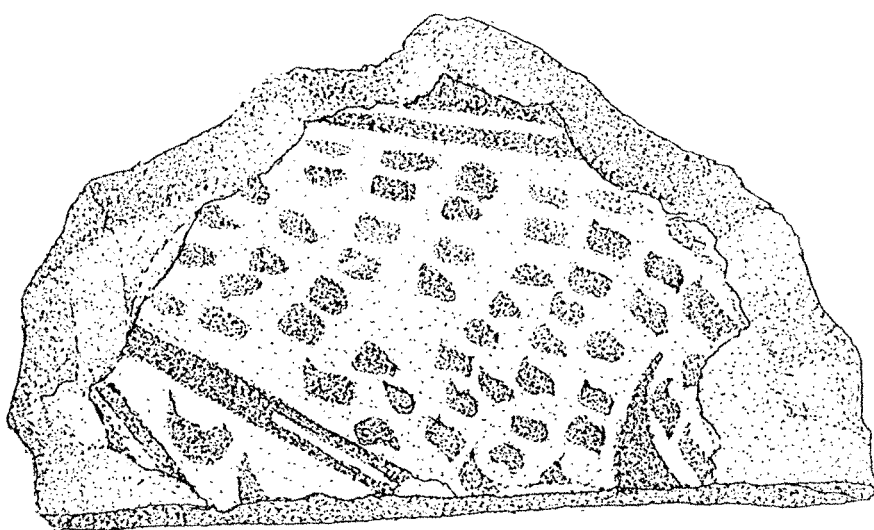
ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาเนื้อดินธรรมดา

มาตราส่วน 1: 1

ภาพถ่ายต้นที่ 61

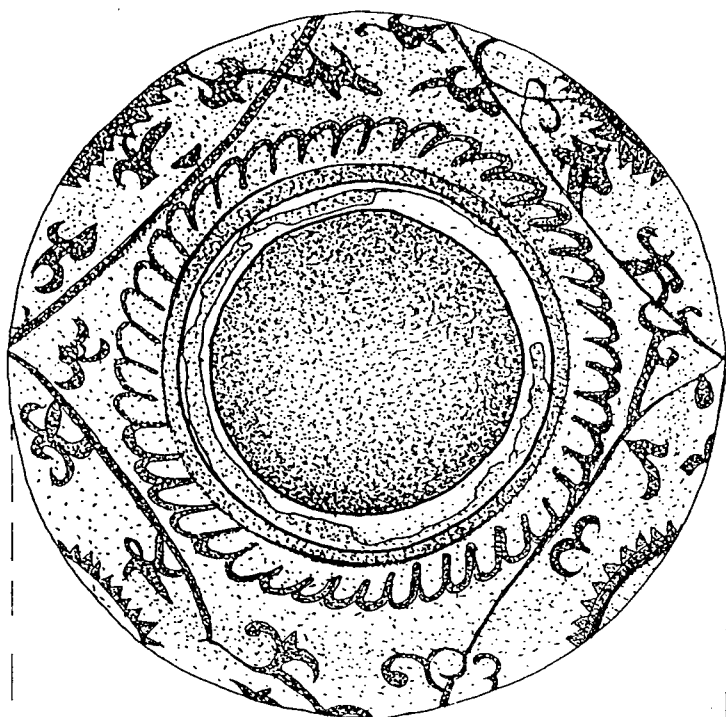
ชิ้นส่วนกระดูกดินเผาเขียนลายได้เคลือบ

มาตราส่วน 1:1

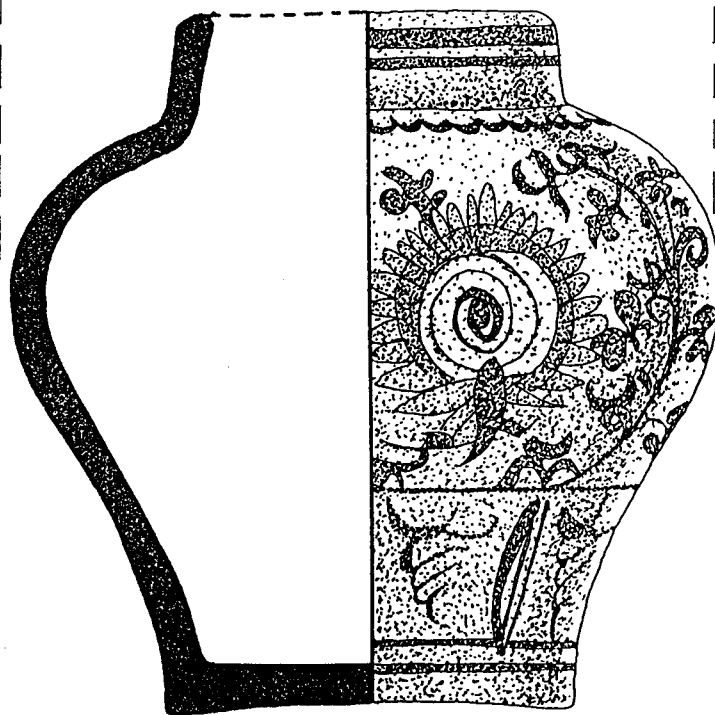
ภาพลายเส้นที่ 62

ขามเขียนลายปลาใต้เคลือบ

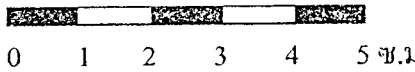
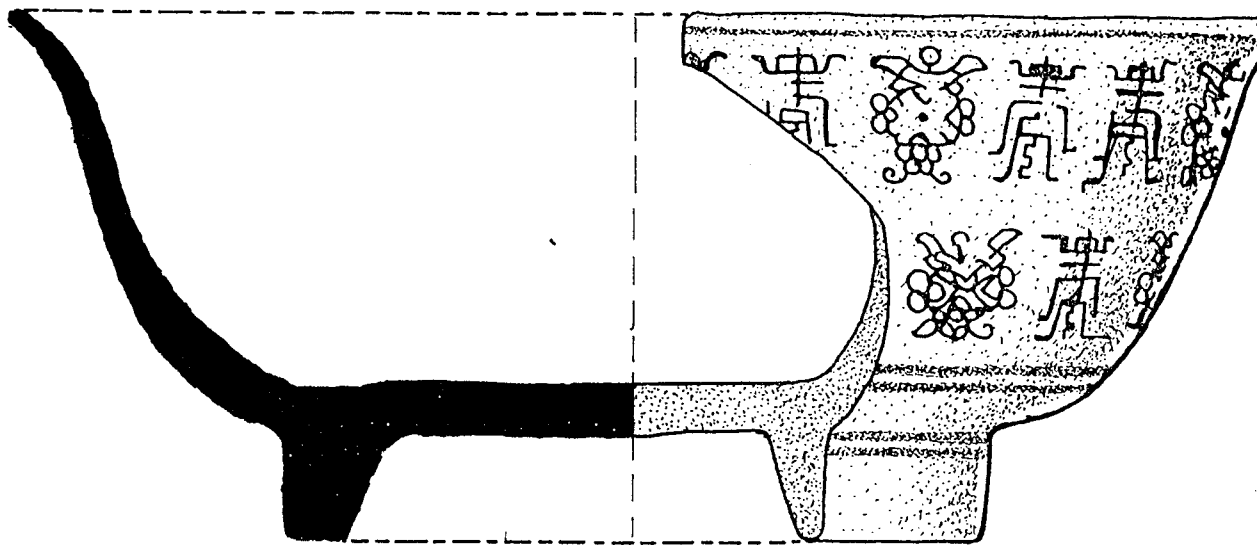
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน 1:2

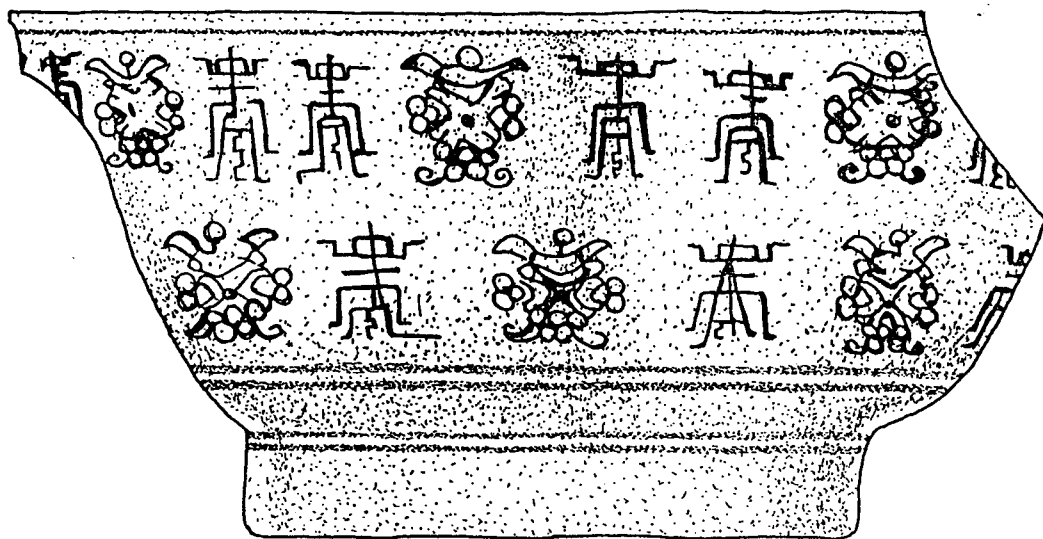

ภาพลายเส้นที่ 63

กระปุกเขียนลายครามใต้เคลือบ

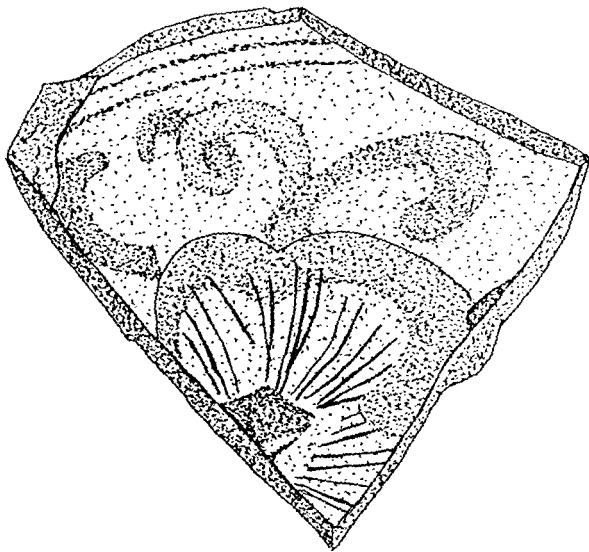

มาตราส่วน 1:2

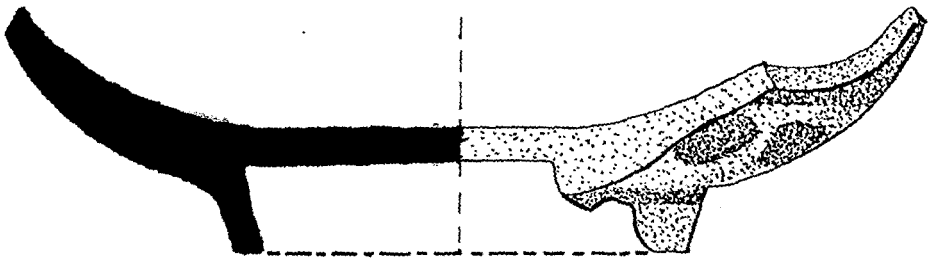
ภาพลายเส้นที่ 64

ชิ้นส่วนขามเขียนลายครามใต้เคลือบ

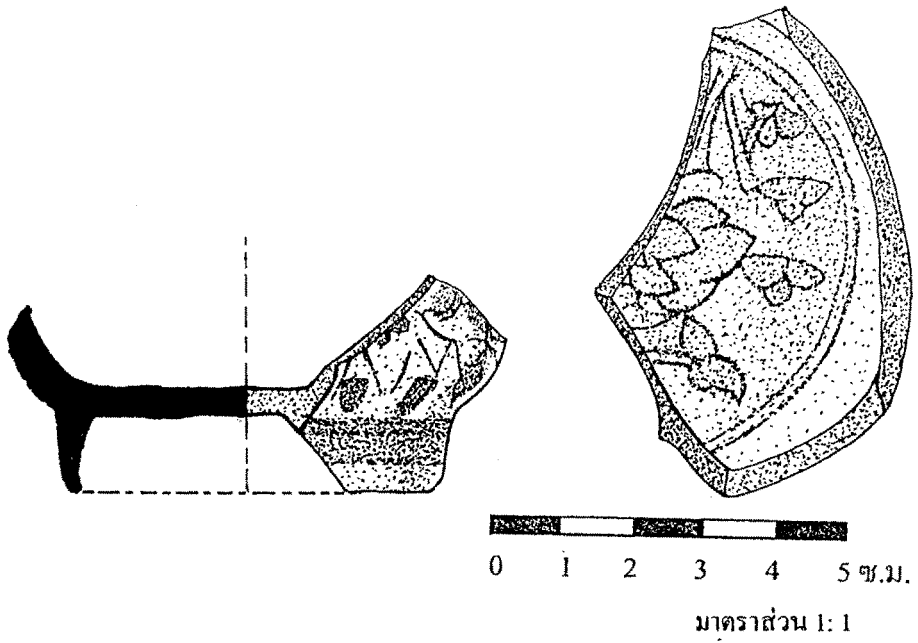
0 1 2 3 4 5 ซม.

มาตราส่วน: 1

ภาพถ่ายเส้นที่ 65

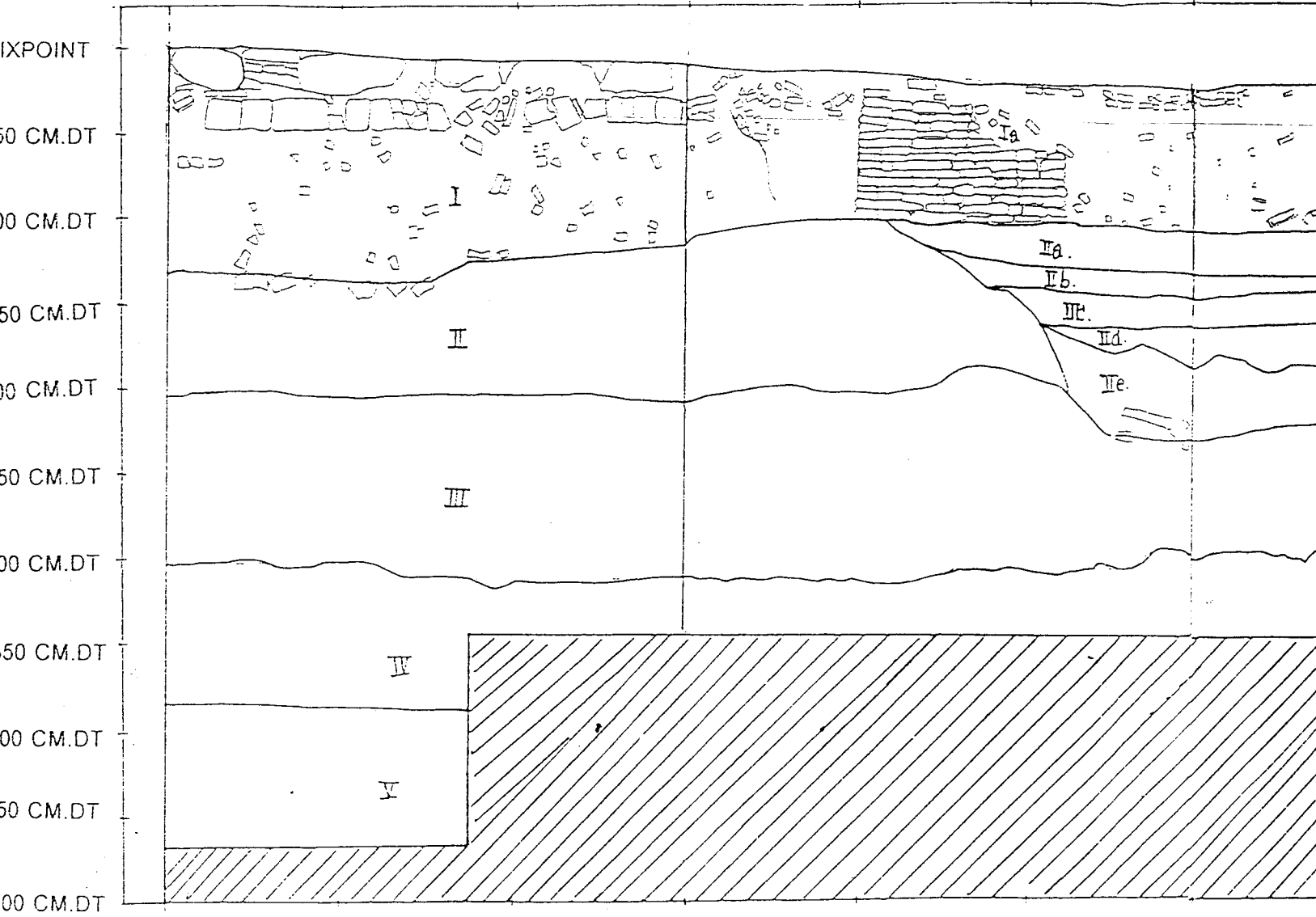
ชิ้นส่วนขามเขินลายุครามใต้เคลือบ

ภาพถ่ายเส้นที่ 6๘

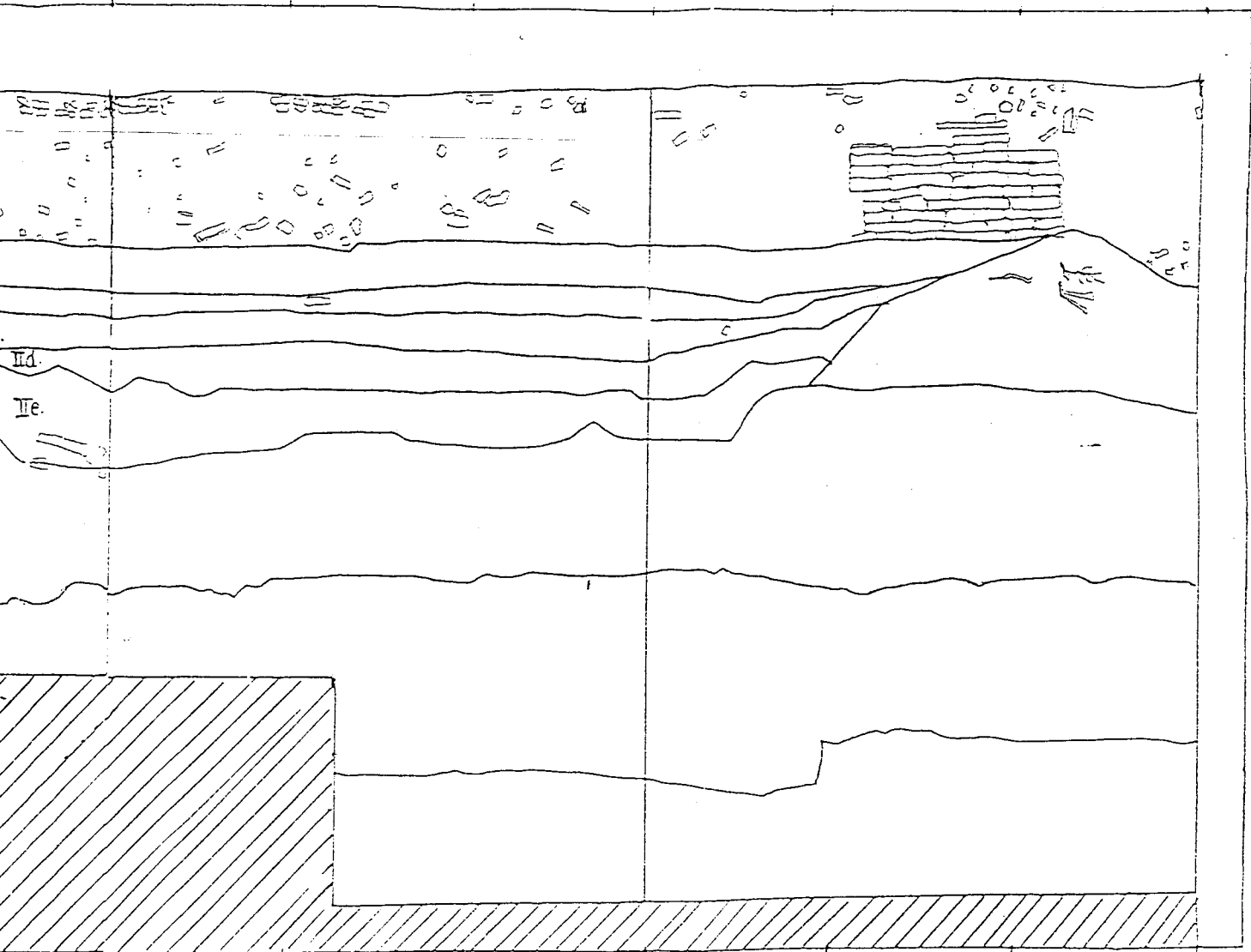
ชิ้นส่วนถ้วยเขียนลายครามใต้เคลือบ

ผังชั้นดินประกอบ

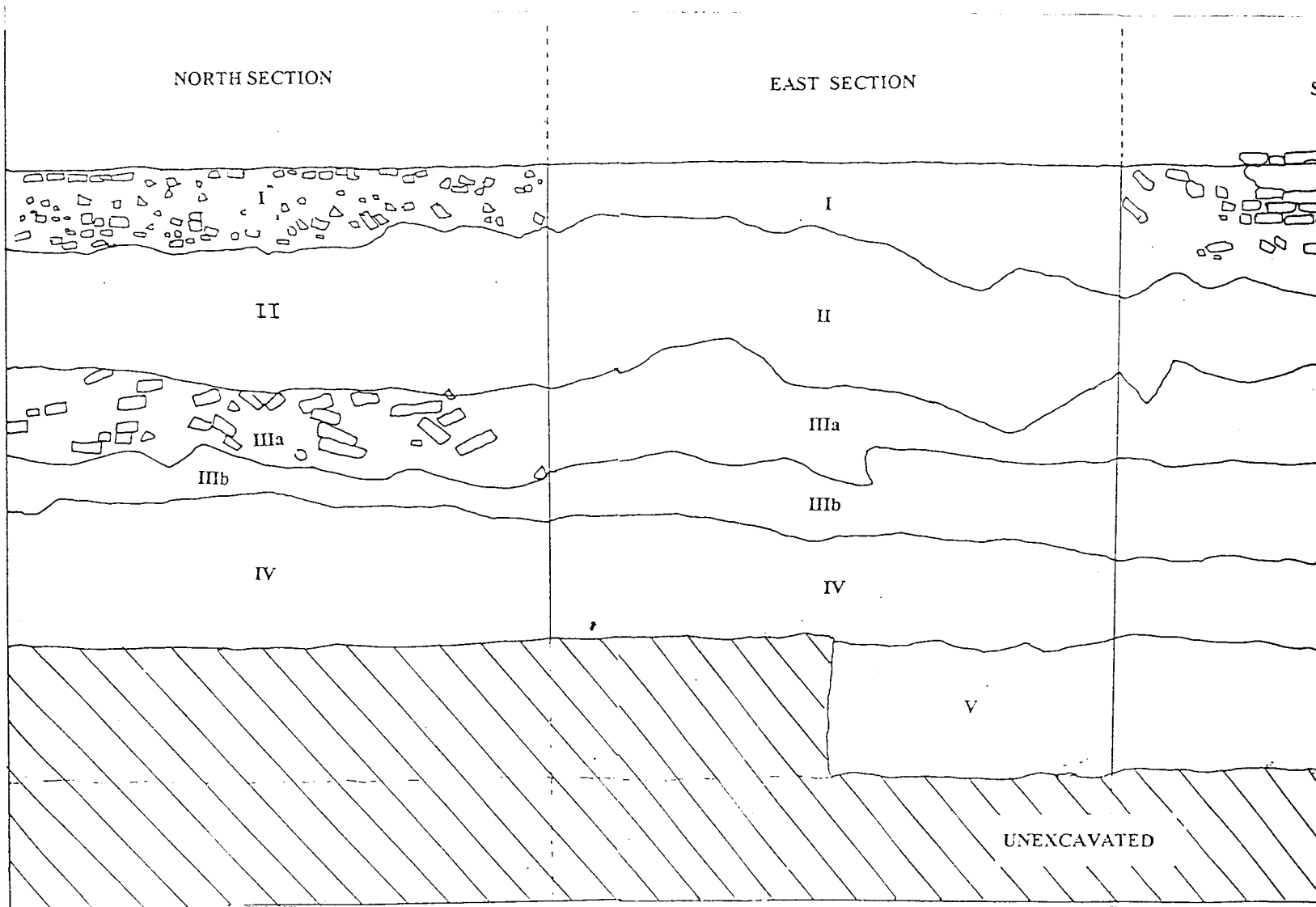
EAST SECTION

SOUTH SECTION

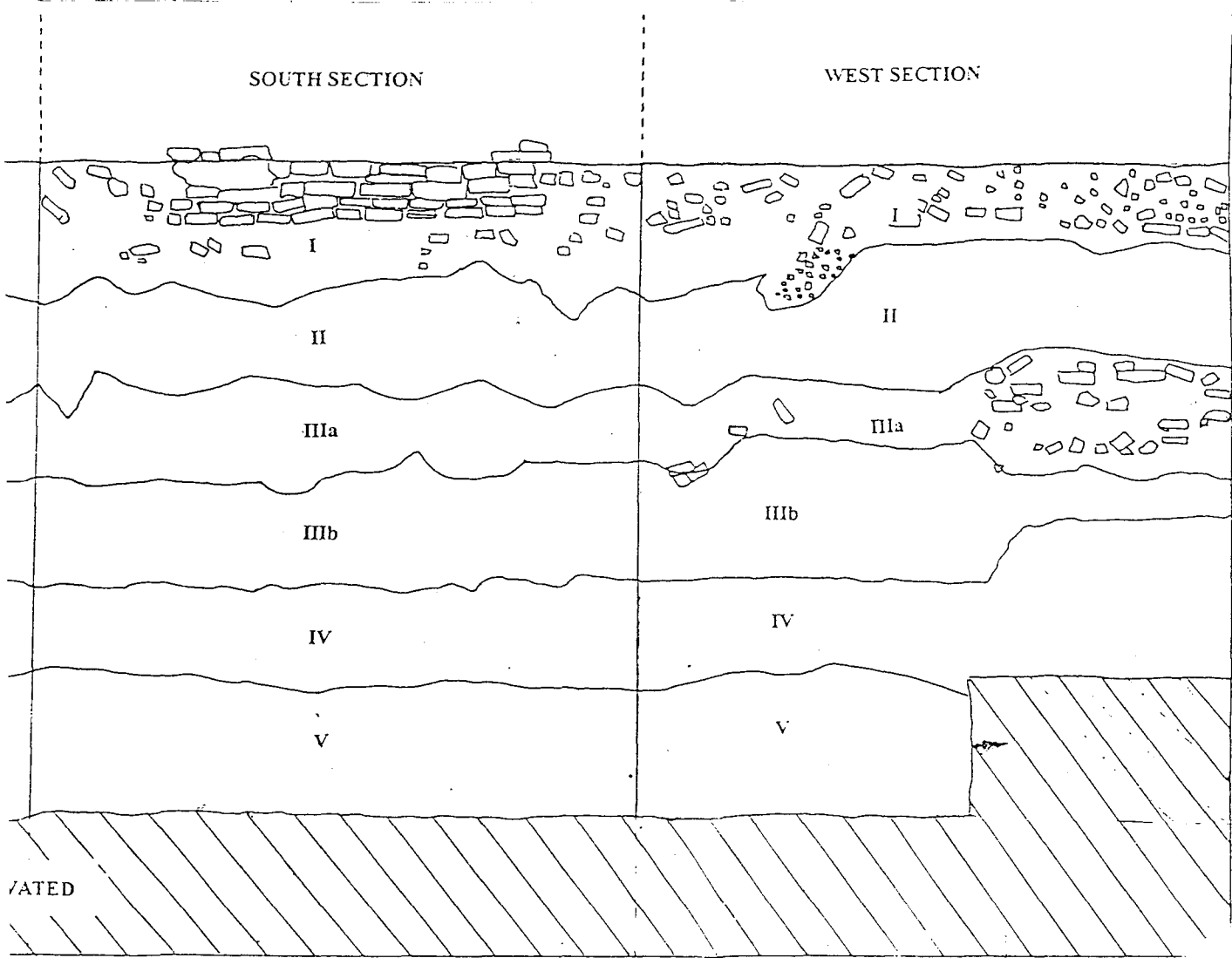

WEST SECTION

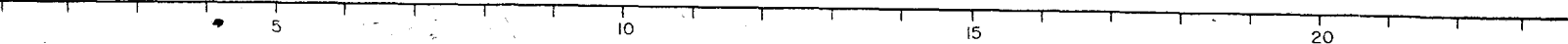
NORTH SECTION

วัดสมณโกฏฐาราม

แผนผังรูปแบบประกอบ

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด คงเชือก ผอ. สนง. บค. พช. ที่ 3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กรรมการ			
4	นางสาวกัญชวี อยู่งศ์ นักโบราณคดี 7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิทขณะ นักโบราณคดี 7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทศศักดิ์ เจริญระ นายช่างโยธา 3 กรรมการ			

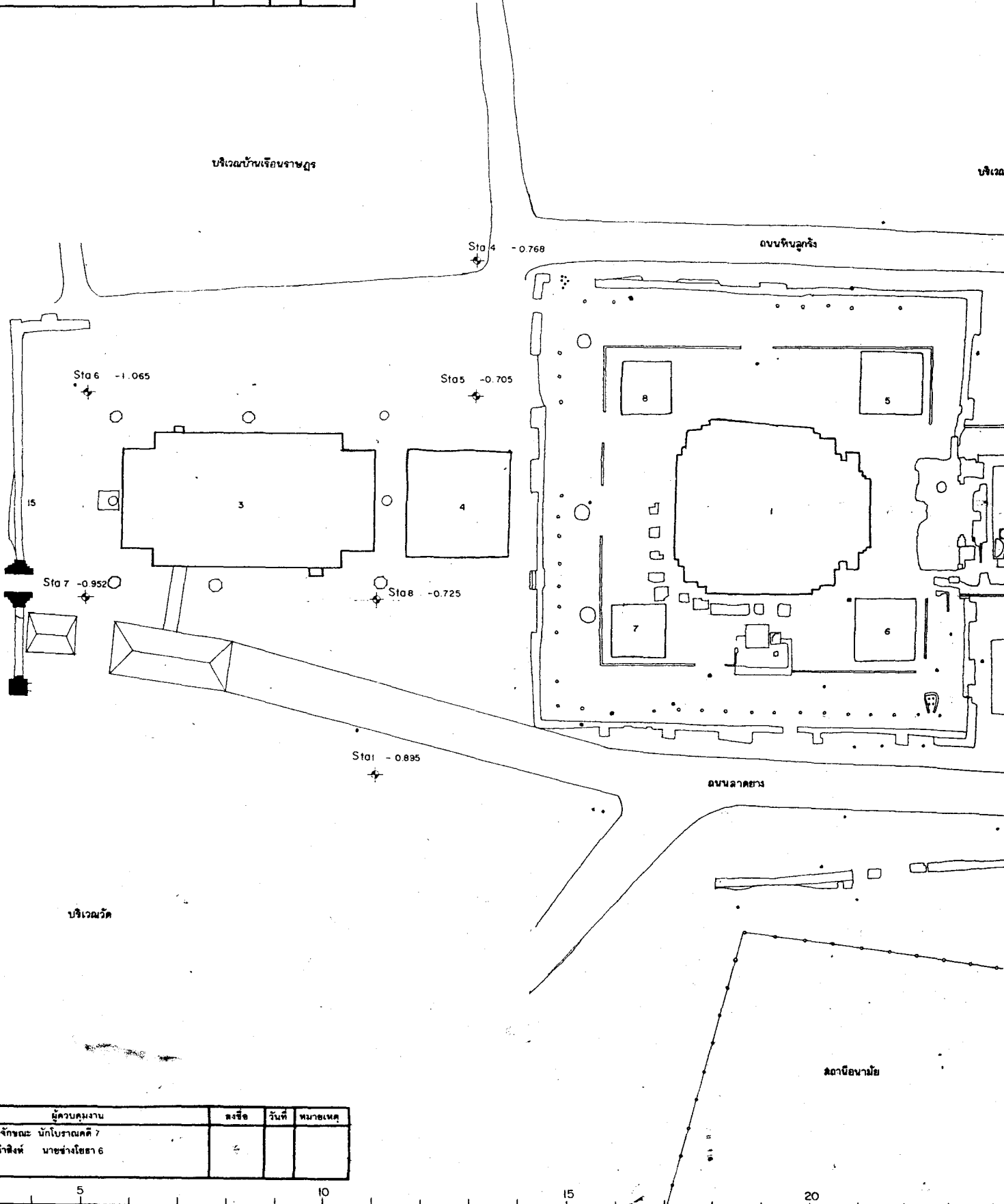
25

20

15

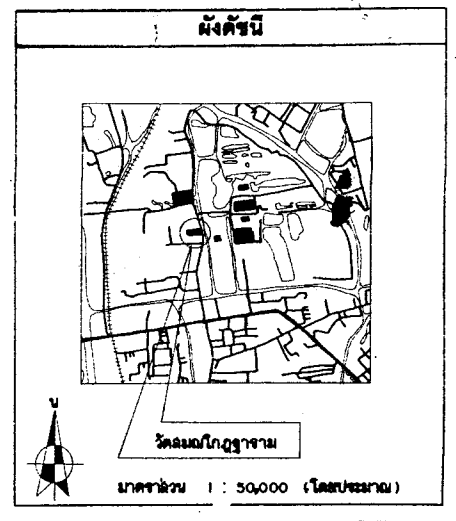
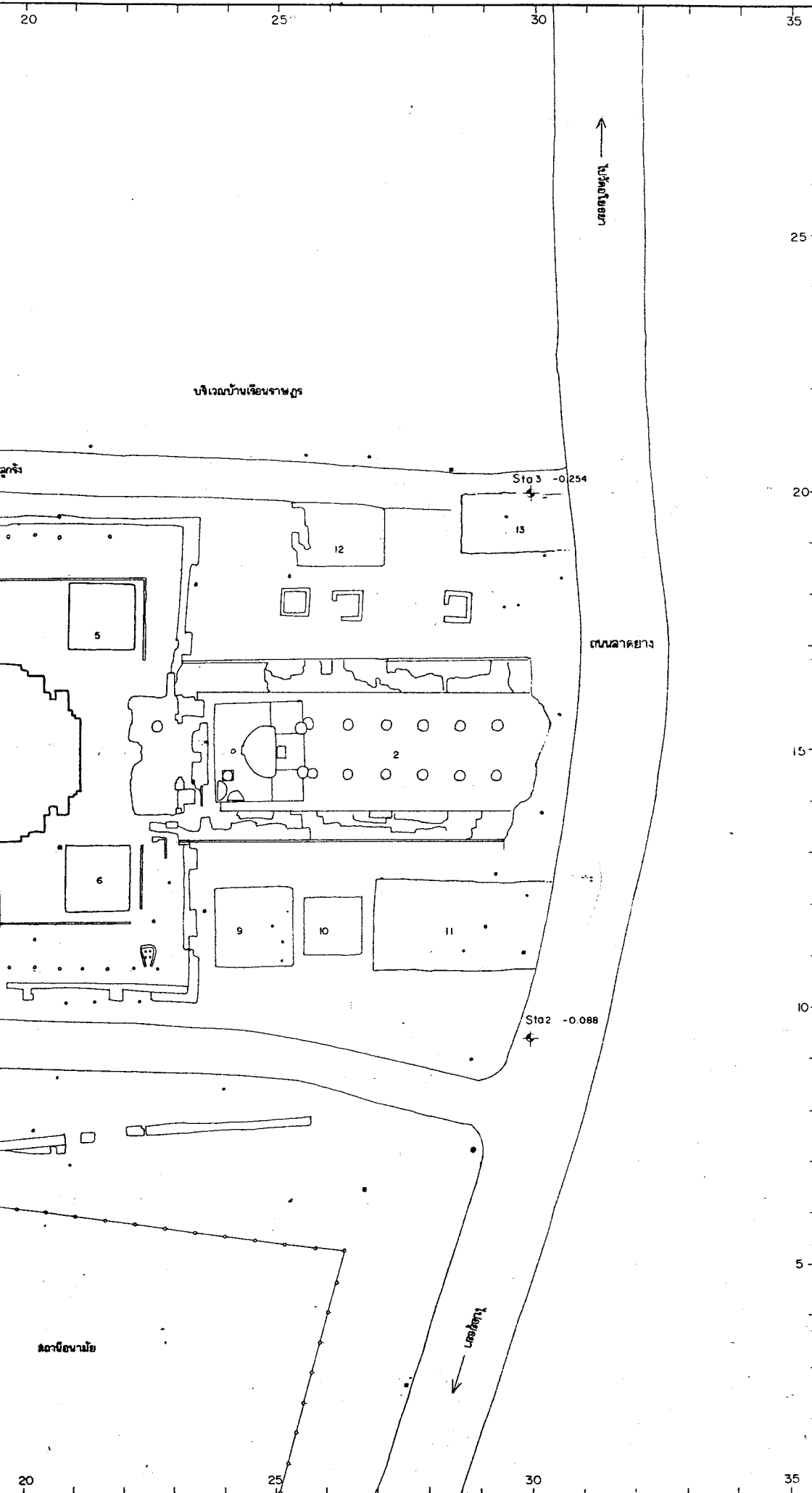
10

5

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิทขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๒ หมู่ ๖ ต.เขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน
 อ.เมือง จ.ขอนแก่น

ช่างสำรวจ	นายพทศ จิตรี	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายวิระกุล สิงห์เดชะมาพงษ์	
นักวิชาการช่างศิลป์	นายเจตน์ชัย ตรีทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายเฉลิมภาค มาตขงญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นางฉวีพรระ ธงสีดา	
ภูมิสถาปนิก		
นักวิชาการงานโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นางชานติสเป. ณ	
นางสาวโสภา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

ผ.ฝ่ายวิชาการ	
ผ.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการ สำนักฯ	
อธิบดี	

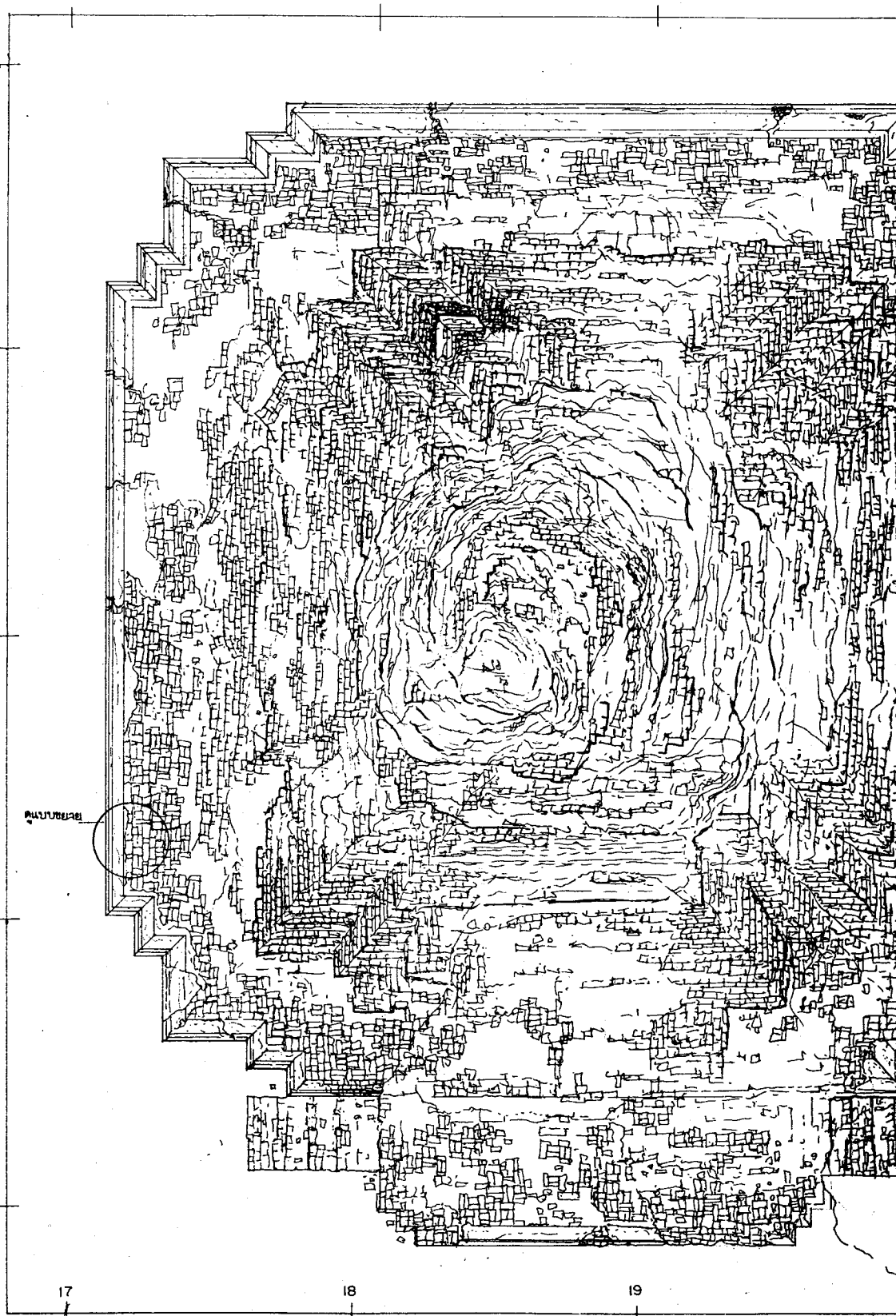
จำนวน	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
5		36	3-

รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณ (ภาพหลังการขุดลง)
 ผู้ทำ : ศ.นันทรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ผู้คิด : อ.บริเวณ วัฒนธรรมโบราณ

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักมานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 มหราช ๓3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจารณ์ะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

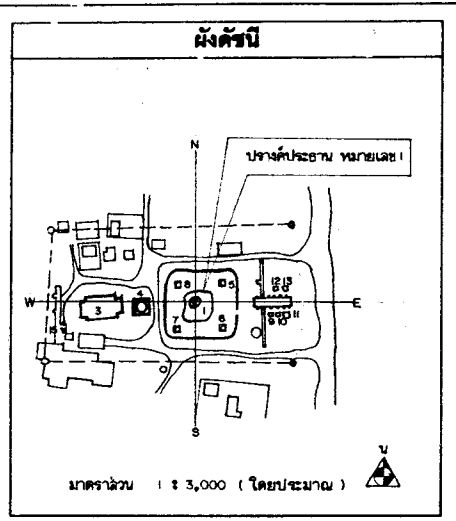
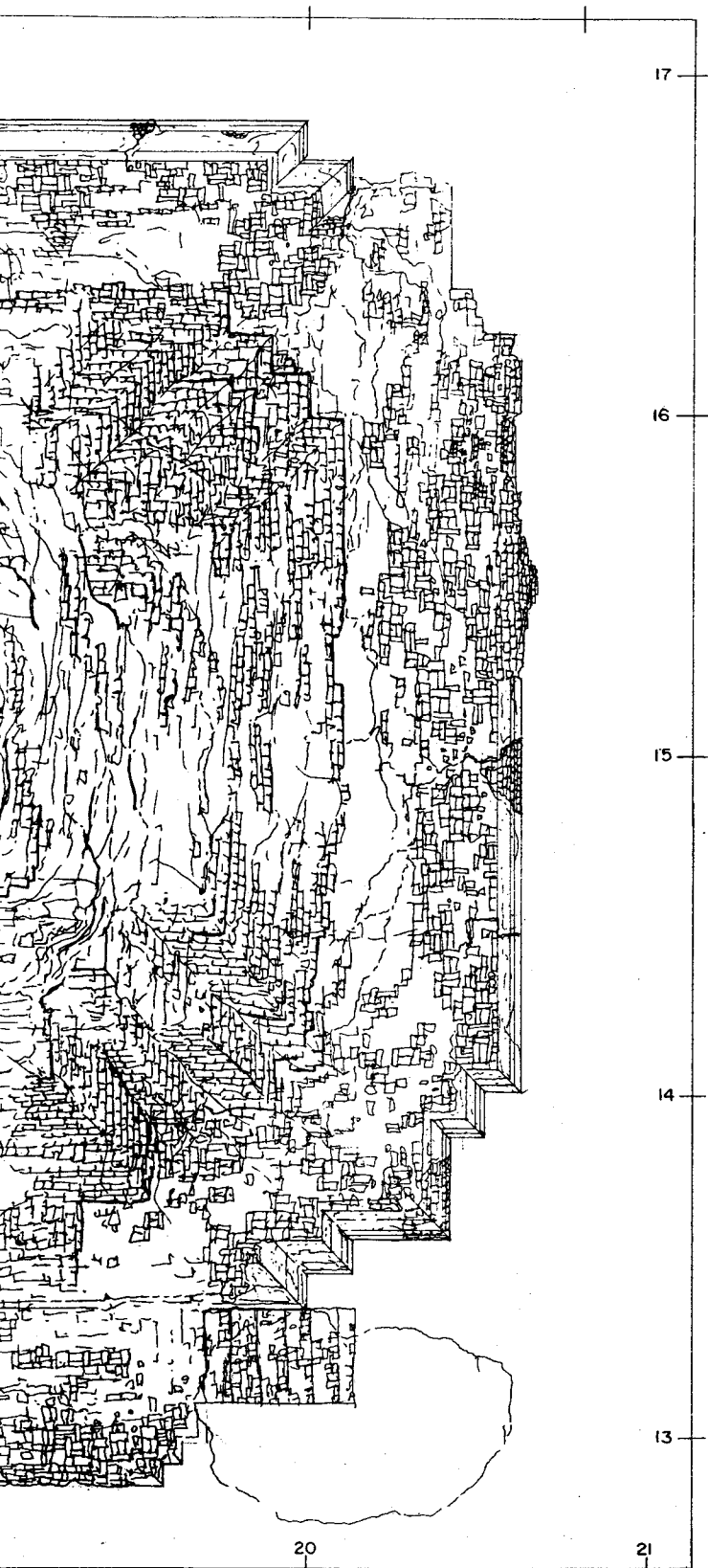

แบบขยาย 1:20

รูปผังพื้นปรากฏโบราณ

มาตราส่วน

1 : 50

รายการ

คํานี้
 หน่วยงานจัด: สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เขืองรามนชัย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายบทผล ชัยชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวัช สิงหะสนธยาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมชายภาค นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ อดิธา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายฝ่ายวิชาการ		
นายฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	4

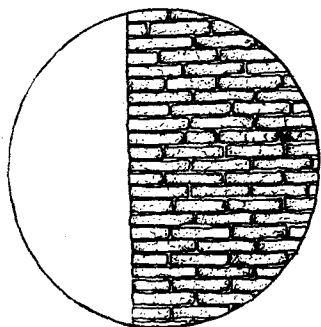
ผังรูปแบบ: รัตนโกสินทร์ (สภาพหลังการขุดแต่ง)
 วัสดุ: ไม้สังกะสี ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ผลิต: รูปผังพื้น ปรางค์ประธาน

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๑ พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเชิด ผอ.สนง.บ.พ.ศ.๓๑ ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สีหามาตย์ ผอ. สุพรรณฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อว เจ้าพนักงานบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวภัคณี อยู่คงดี นักโบราณคดี7๑ กรรมการ			
5	นายเมธา วัชเกษม นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กมล สุทธาศรินทร์ นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเพ็ชรศักดิ์ เข็มจรรยา นายช่างโยธา กรรมการ			

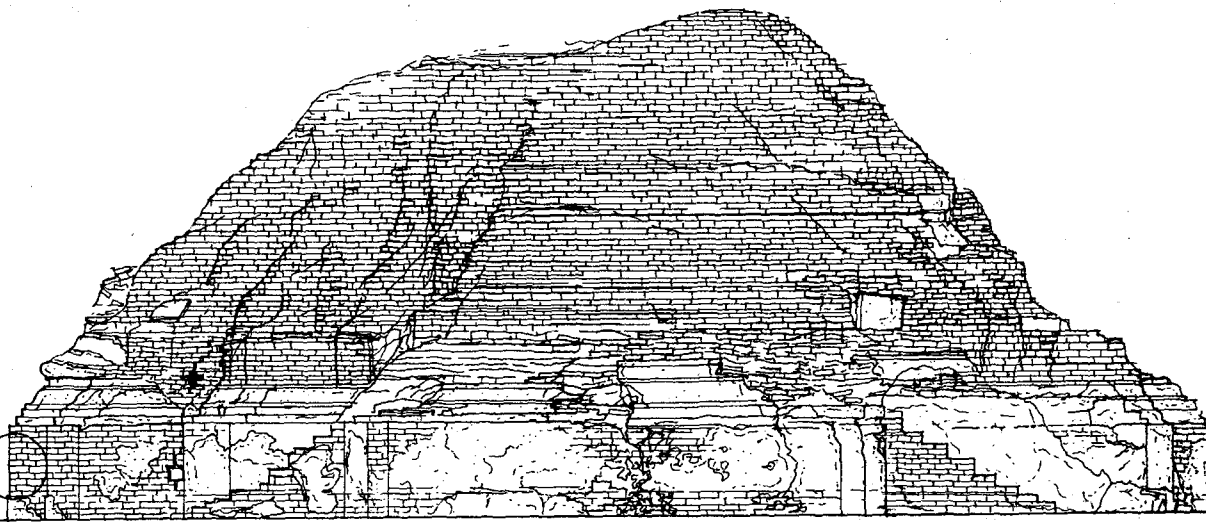
ลำดับที่	ชื่อกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ แสงเชิด ผอ. สนง.บ.ค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเดชา สีหามาตย์ ผอ. สุทธานาย กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญญา อัญญาดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเพ็ญศักดิ์ เอ็นจอร์ นายช่างโยธา กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

แบบขยาย 1:20

ดูแบบขยาย

13

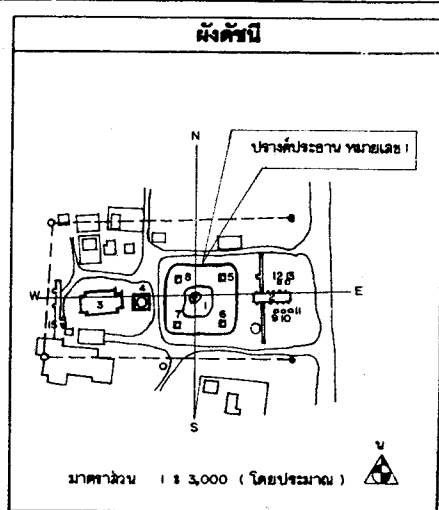
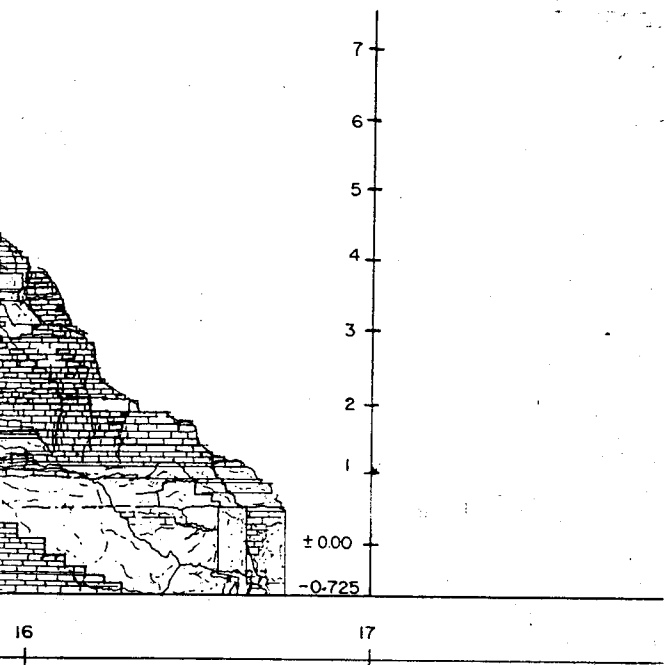
14

15

16

รูปตั้งปรารังค์ประธานด้านทิศตะวันออก

ภาคส่วน 1150

รายการ

คำเนิงานโดย
 หน่วยงานจัด สหกรณ์การเกษตร
 ๑/๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพลต 4คู่ชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูร สิงห์เสนายพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเจิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นานาบุญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมีนทนะ อังศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	5

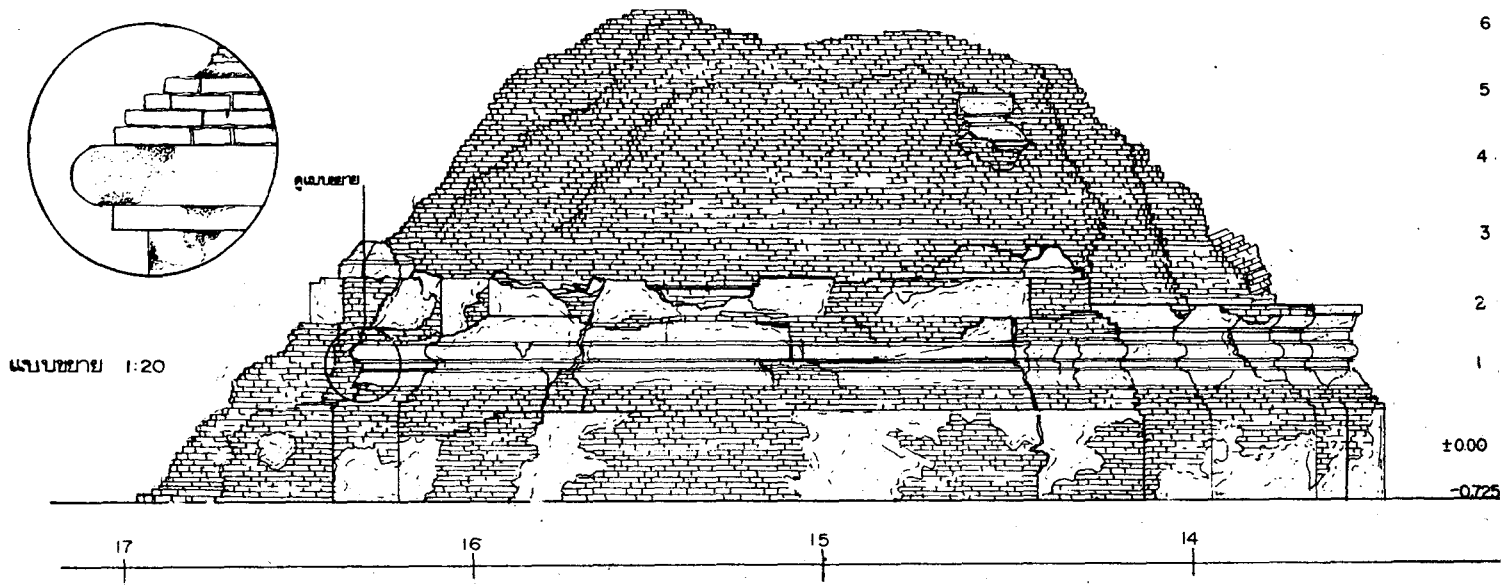
ผังรูปแบบ : วัดสมเด็จพระญาณสังวรญาณ (สภาพเดิมก่อนบูรณะ)

ที่ตั้ง : ต.เมือง ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

รูปตัดขวางคาน้ำประธาน วัดตะวันออก
 ๑/๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปกรรมสถาน
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

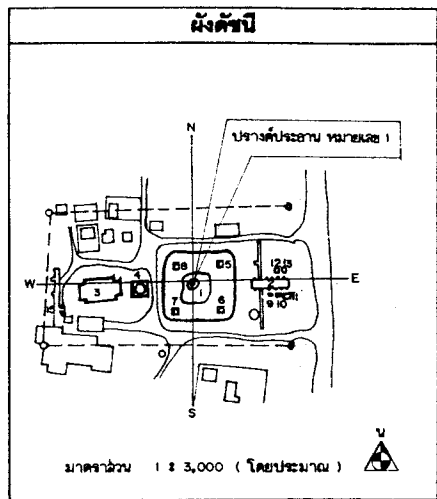
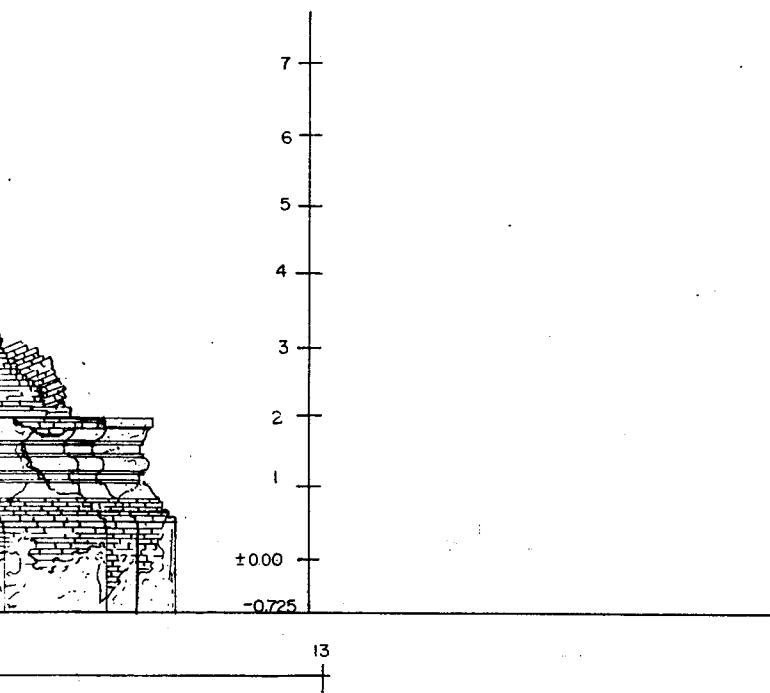
กรมศิลปากร

รูปตั้งวางค้ำประธานด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1:50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศศ ศงษ์เชิด มอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศ์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกชกิติ อัญงค์ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานสำนัก ศุภศักดิ์สถาน
 ๑/๖ หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจสุข	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรกุล สิงหนะสนาภพ	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคฉาย	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ทะ อังศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักมานุษยวิทยา		
ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผนที่
		36	B

ผังรูปแบบ : รัตนโกสินทร์ (ภาพหลังการขุดแต่ง)

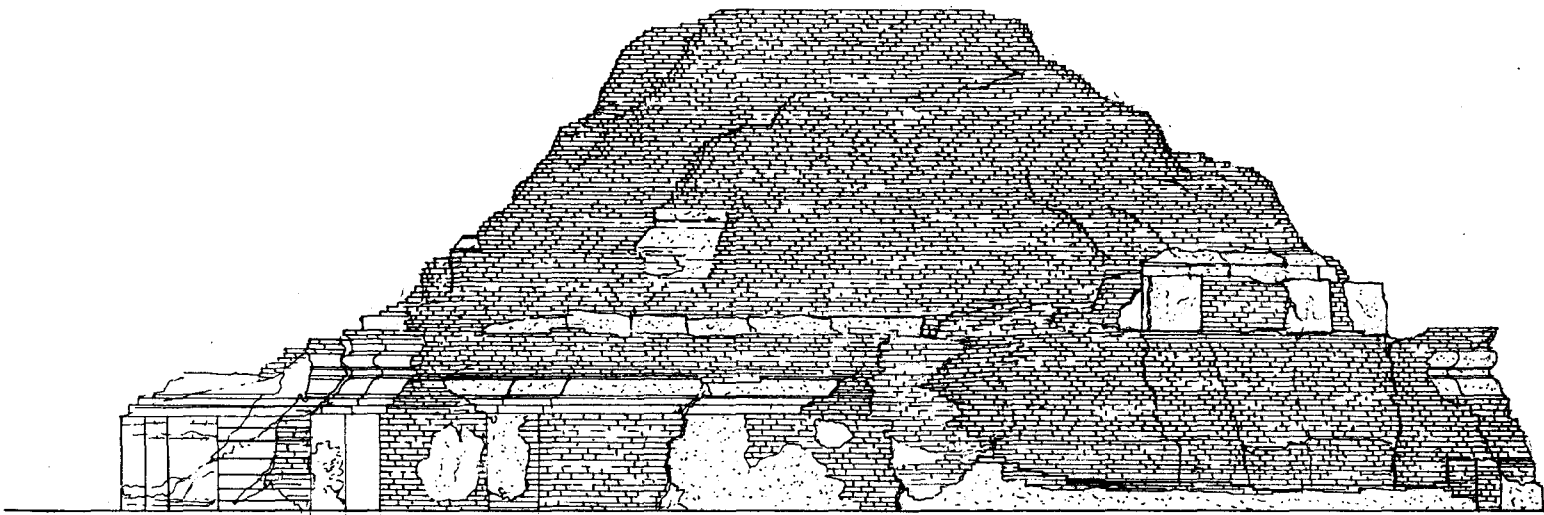
ที่ตั้ง : ต.โม่ง ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

แบบ : รูปผังปรางค์ประธาน
 ฐานที่ควรบันทึก

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

21

20

19

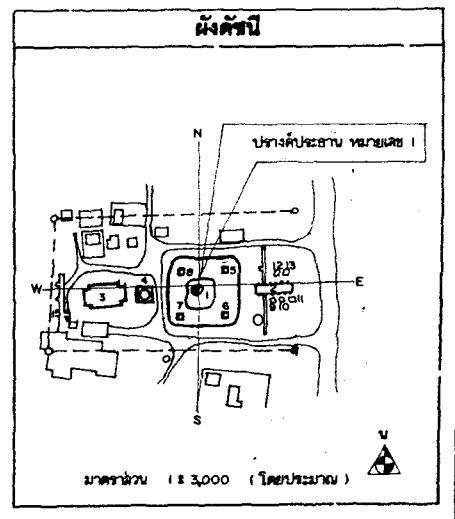
18

รูปตั้งปรากฏค้ประธาณด้านทิศเหนือ

ภาคจำหน 1 ร 50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายพล คงเชิด ผอ.ตง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศ์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชนัญชิตติ อัญงค์ดี นักโบราณคดี7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ลักษณ์ สุทธาศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เขื่อนระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

คำเป็นงานโดย
นางอนุส่วนจำนงค์ สุรศักดิ์ทอง
9/8 พย 6 ค.เชียงใหม่
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพลคง จุฑิษฐ์	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล สิงห์สมานภาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตรีทอง	
นักโบราณคดี	นายสมณะภาค นาคทอง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฐพงษ์ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

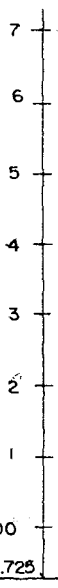
หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	7

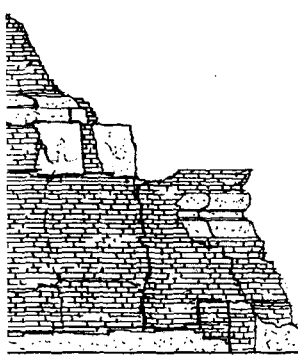
ผังรูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (สภาพหลังการขุดแต่ง)
 1:1 - 1:1000 1. พระนครศรีอยุธยา 2. พระนครศรีอยุธยา
 3. รูปปั้นช้างและคนขี่ช้างที่วัดศรี...

โครงการขุดค้นและศึกษาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปกรรมสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

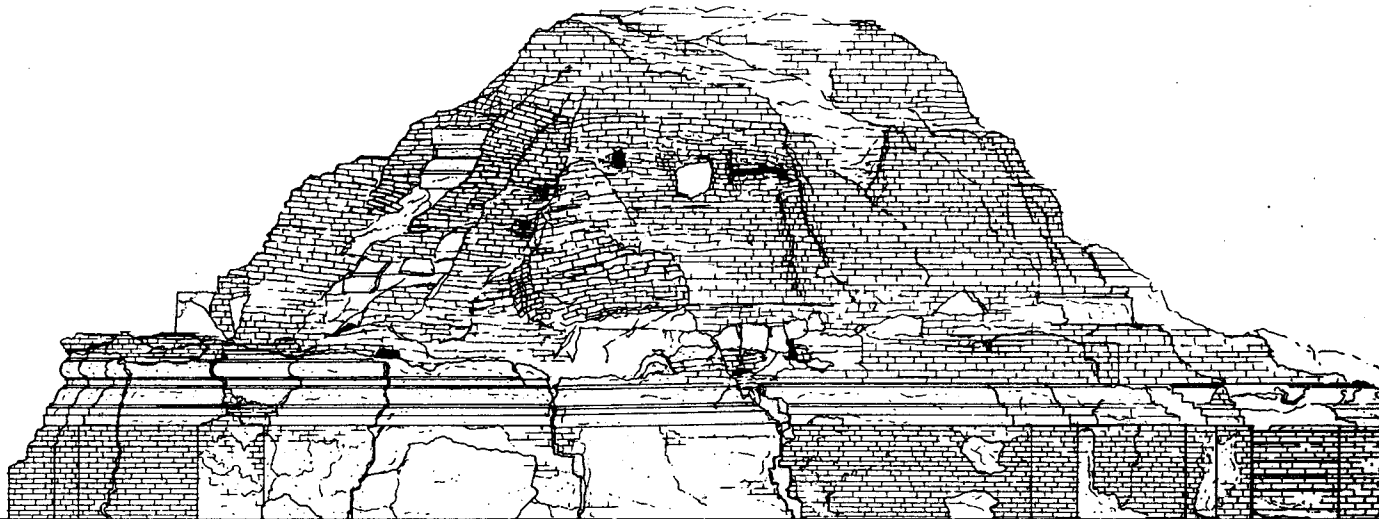

17

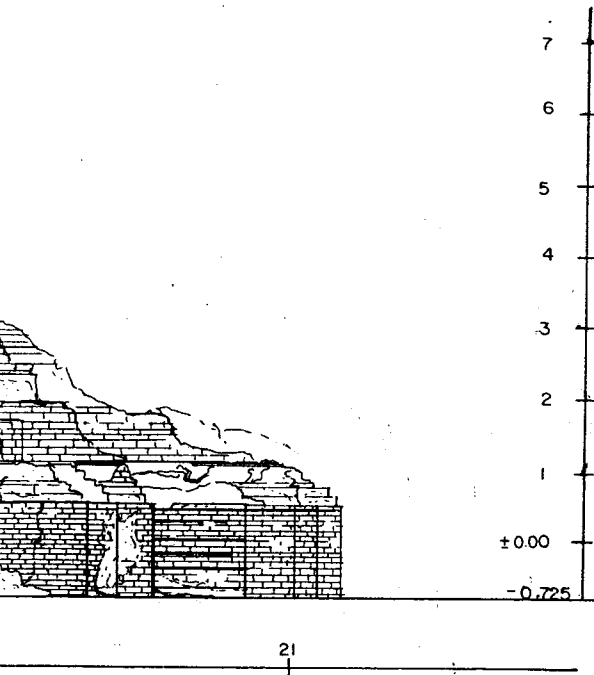

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสกล แสงเจียด ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก นีฬามาชัย ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญติ อัญญาดี นักโบราณคดี7. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กัญจน์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

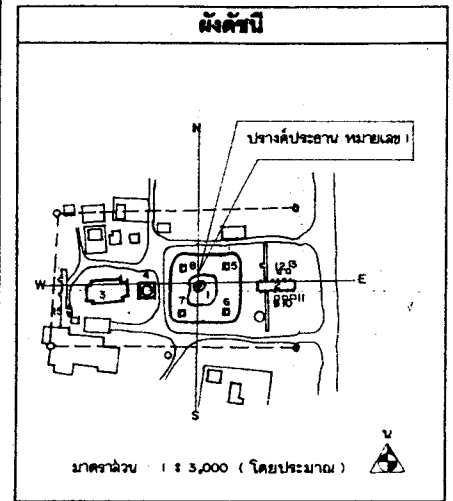
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งปรากฏประธาณด้านทิศใต้
 มาตรฐาน 1:50

21

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุวศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เขื่อนขันธ์กาบแก้วเสด็จ
 อ.บรบือ จ.ขอนแก่นหรือสุโขทัย

ช่างสำรวจ	นายแพทย์ จัตุรงค์	91
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์ชนะสถาปัตย์	84
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	8/25/2553
นักโบราณคดี	นายสมเอกภาค นามนชญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมนตรี พงษ์วิชา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

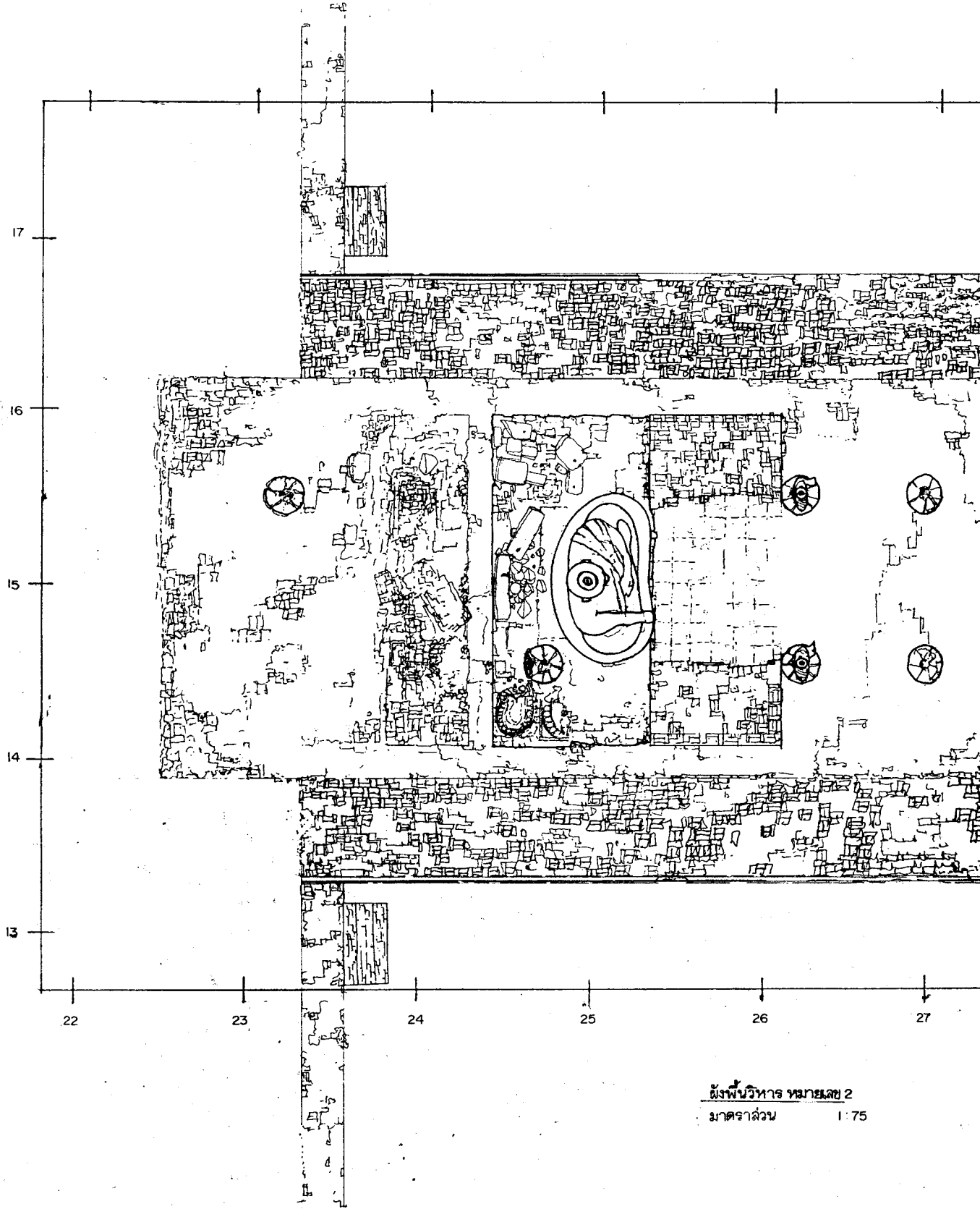
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	8

ผังรูปแบบ : ทัศนศิลป์บูรณาการ (สถาปนิก/วิศวกร/ช่างเขียน)

ผู้ทำ : อ.มนตรี พงษ์วิชา อ.มนตรี พงษ์วิชา
 และคณะ
 รูปตัดบังก้าประธมนด้านทิศใต้
 มาตรฐาน 1 : 50

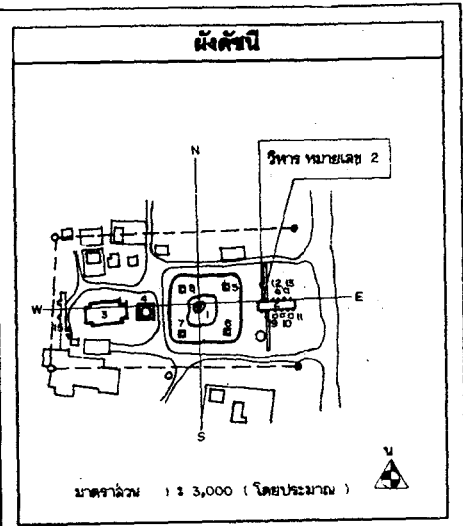
โครงการบูรณะและจัดหาน้ำโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ตั้งชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรชนะ บัณฑิตบัณฑิต 7			
2	นายโชธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

ผังพื้นวิหาร หมายเลข 2
 มาตราส่วน 1:75

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ แสงเอียด ผอ.สนง.บ.ท.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิทนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิด เจ้าหน้าที่ยบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญติ ชูอุดมดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายทศศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา กรรมการ			

ราชการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานสำนักศิลปคดีกลาง
 ๑๖ หมู่ ๘ ต.เขียงตากมด
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายทศศักดิ์ เข็มจระ	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์วัฒนชาติพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายสมิทธิพร ศรทอง	<i>Signature</i>
นักโบราณคดี	นายสมรศักดิ์ นาคชาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์พระ สงคิตา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้สำรวจสนามโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

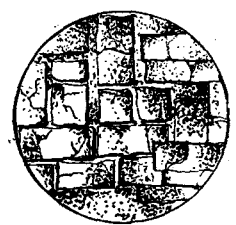
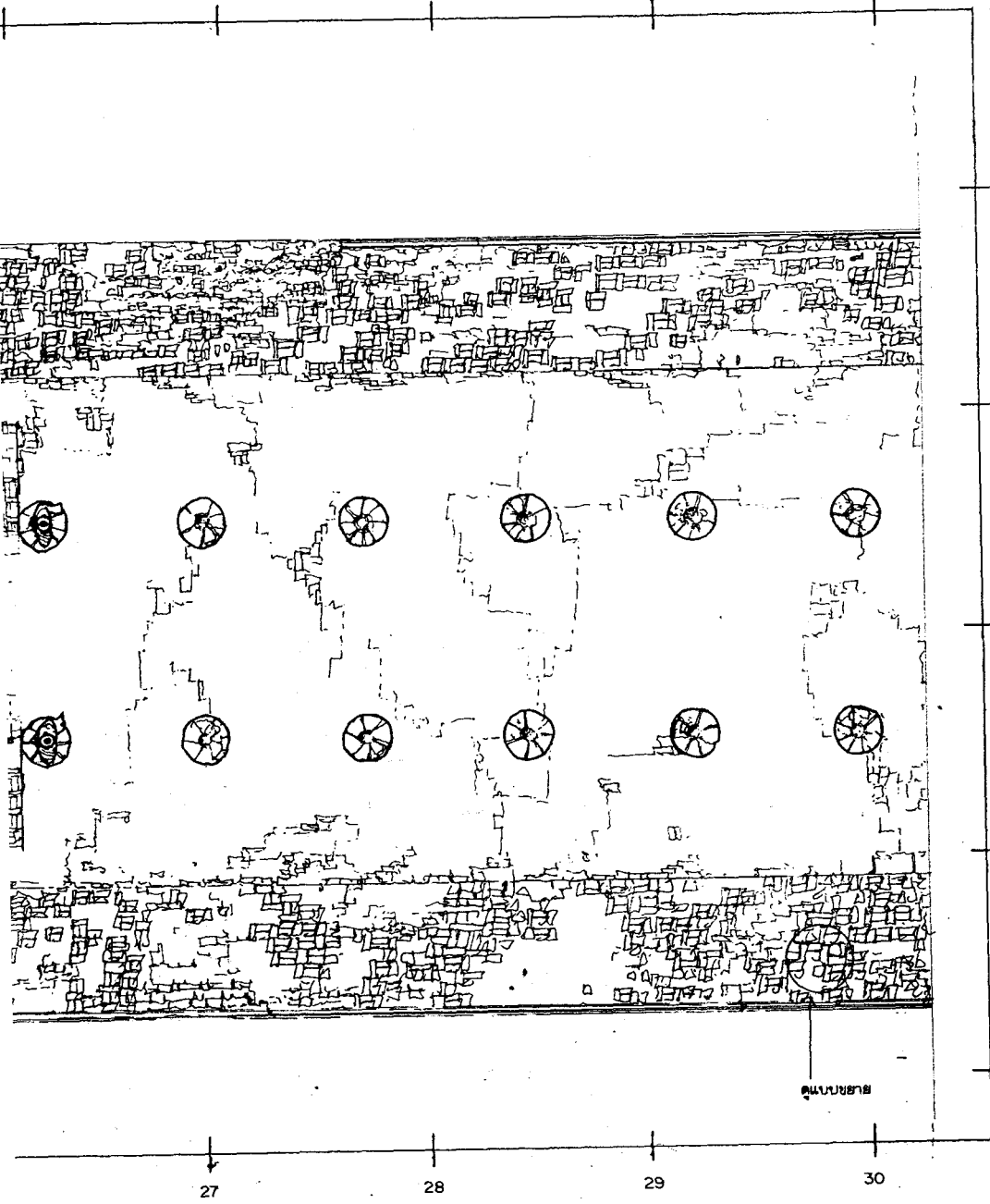
เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าวิชาการ	
หัวหน้าโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
ลงนาม	

รหัส	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	9

ชื่อรูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณ (สภาพหลังการขุดแต่ง)
 วัสดุ : ไม้สังกะสี ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 วัสดุ : วัสดุพิมพ์วิเทศ หมายเลข 2 มาตราส่วน 1 : 50

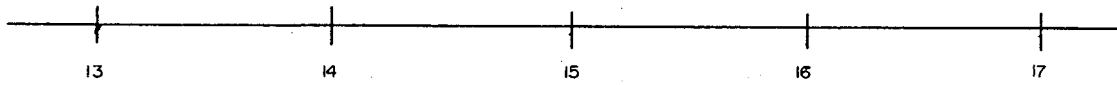
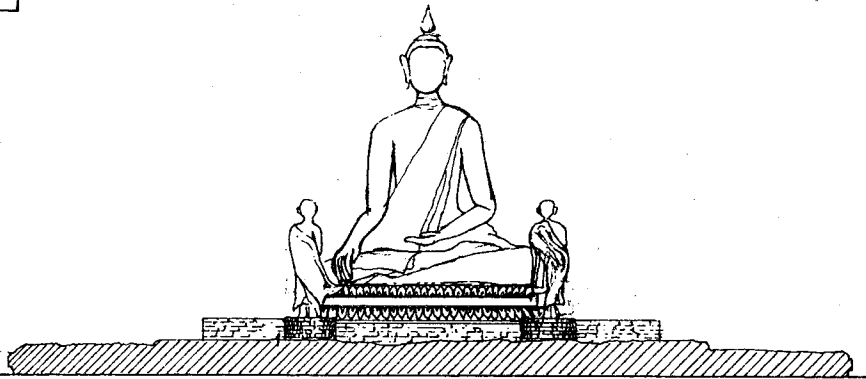
โครงการขุดค้นและพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 313 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

16 หมายเลข 2
 1 : 75

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเอียด ผอ.สนง.มค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวศุภกิติ ชัยวงศ์ นักโบราณคดี7/2 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลัยกมล สุทธธาวิณ นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

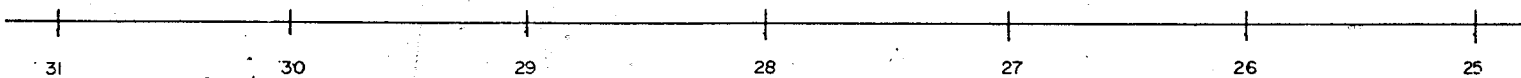
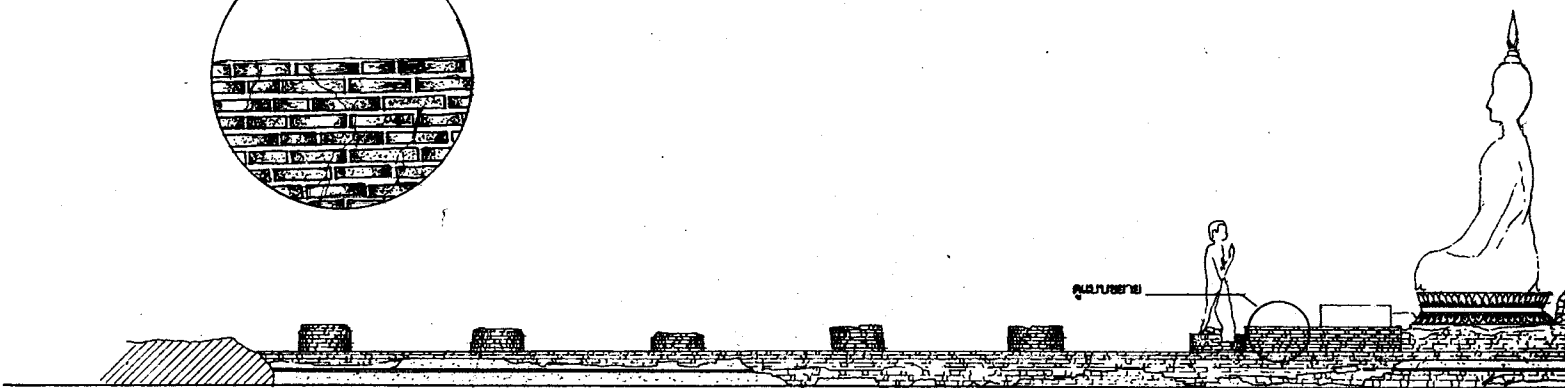
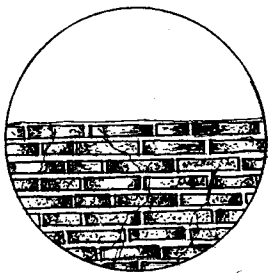
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งวิหารด้านทิศตะวันออก

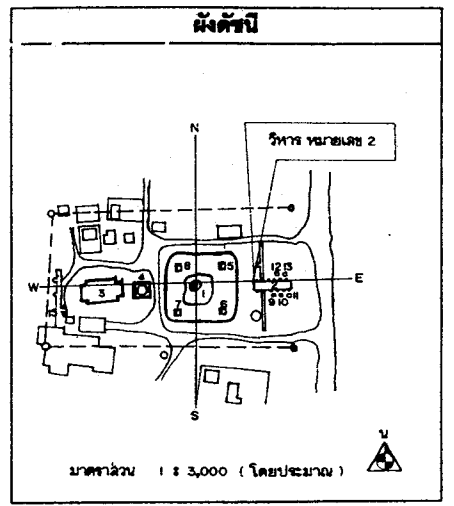
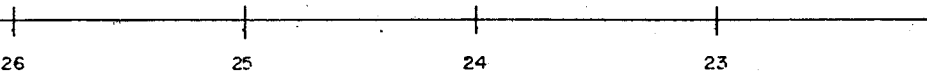
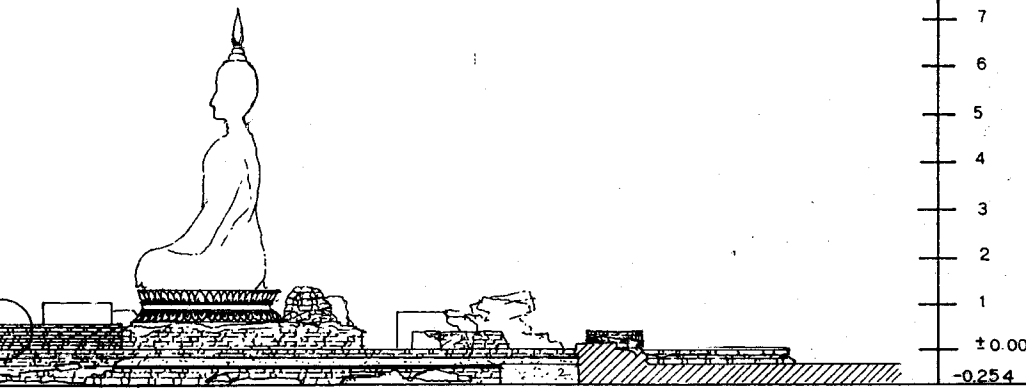
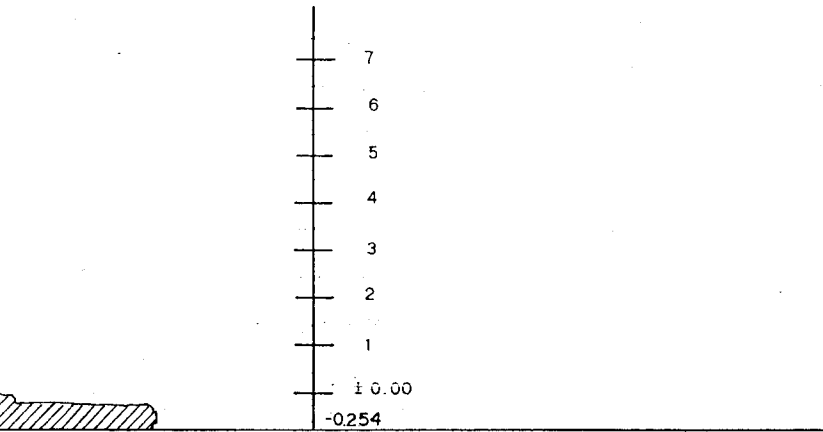
มาตราส่วน 1:75

แบบขยาย 1:20

รูปตั้งวิหารด้านทิศเหนือ

มาตราส่วน 1:75

รายการ

ดำเนินงานโดย
 ทางมูลนิธิวัด สุวดีวิทยาสาร
 98 หมู่ 6 ต.เวียงจันทน์
 อ.บพ.ปว. จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายเขตต์ จิตรีขันธ์	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์เสนหาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย คุ้มทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคผดุง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฏฐะ อนุศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

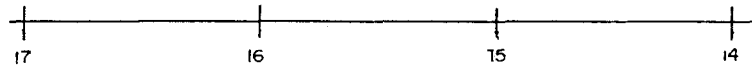
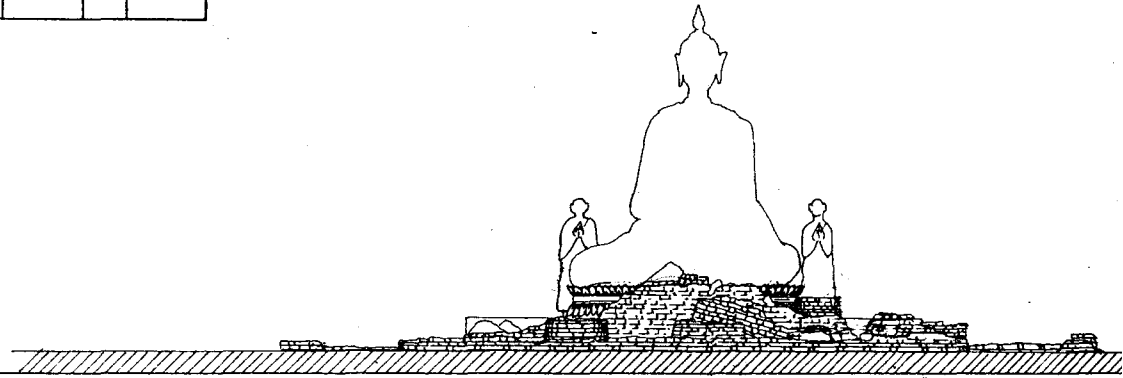
เห็นชอบ/อนุมัติ

คนฝ่ายวิชาการ		
คนฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อนุมัติ		

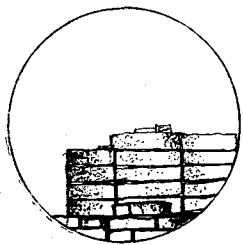
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	10
รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณ (สภาพซากปรักหักพัง)			
ชื่อ : คูเมือง อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			
พื้นที่ : รูปสี่เหลี่ยม ด้านทิศตะวันออก, กว้าง 10 เมตร		มาตราส่วน : 1 : 75	
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 93 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ เจริญ ผอ.สนง.บค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจเนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญญา อู่คงดี นักโบราณคดี7/ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทศศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโอรา3 กรรมการ			

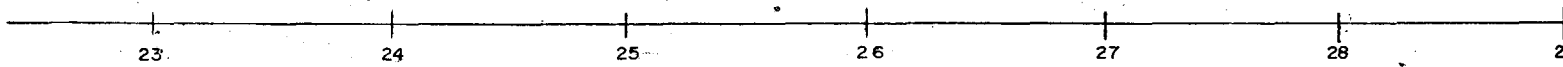
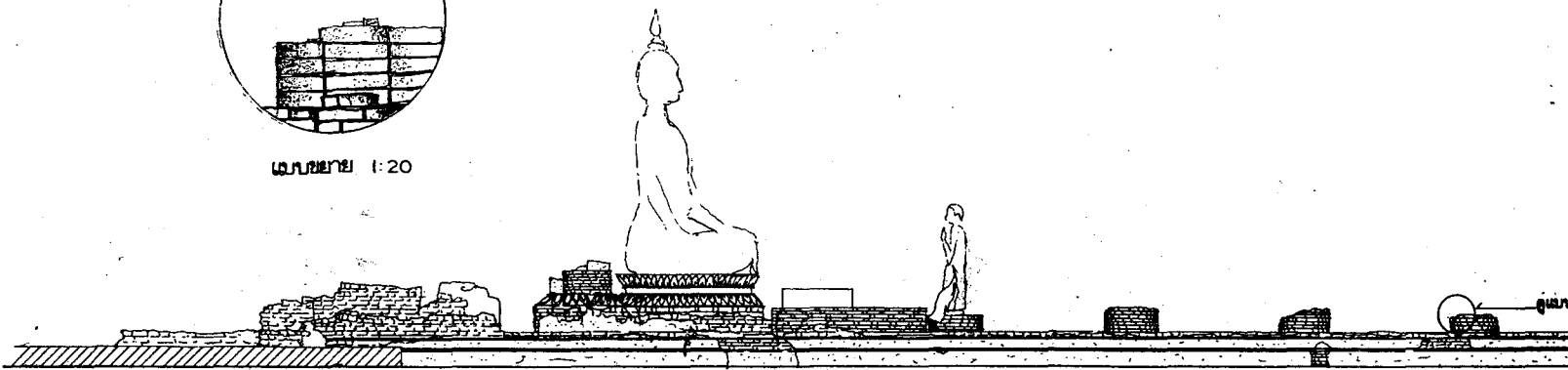
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโสภา คำสิงห์ นายช่างโอรา 6			

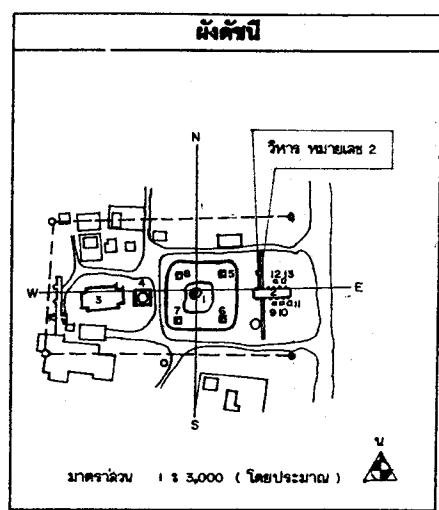
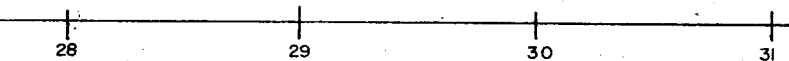
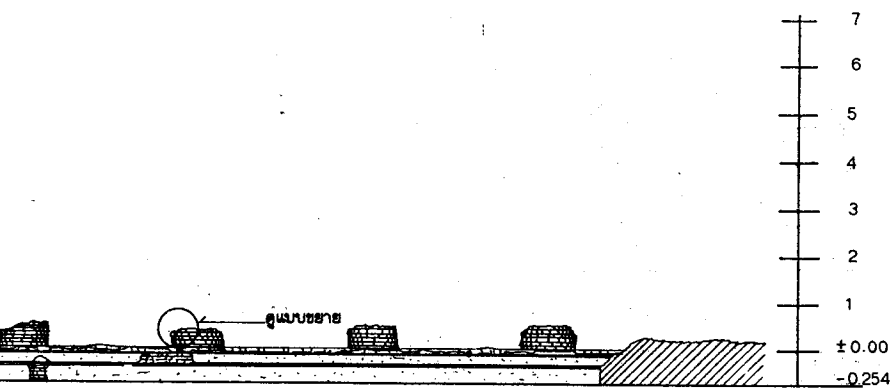
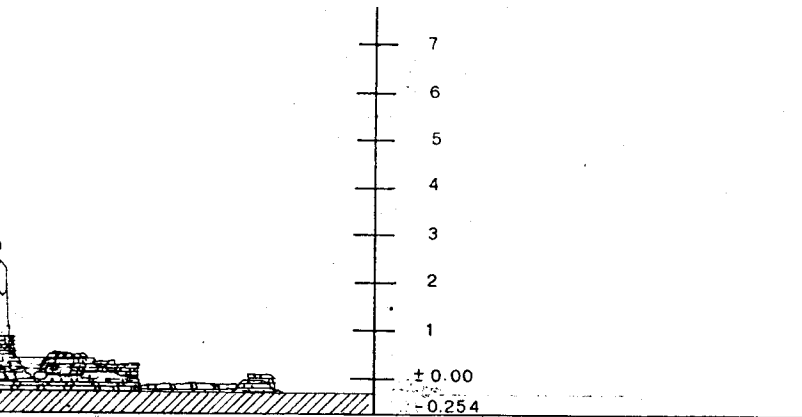
รูปตั้งวิหารด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1:75

แผนขยาย 1:20

รูปตั้งวิหารด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1:75

รายการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานจำกัด สุทธิศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองเก่าหนอง
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ชัยฤทธิ์	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิทย์ สิงห์วัฒนชาติพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายอินทร์ ธรรมทอง	
นักโบราณคดี	นายสมชาย นาคชาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ ธงศิลา	
ผู้เขียนรายงาน		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เขียนรายงาน		

เห็นชอบ/อนุมัติ

กรมศิลปากร		
กรมศิลปากร		
ผู้ชำนาญการสำนักโบราณคดี		
ผู้ชำนาญการสำนักอนุรักษ์		
อื่น ๆ		

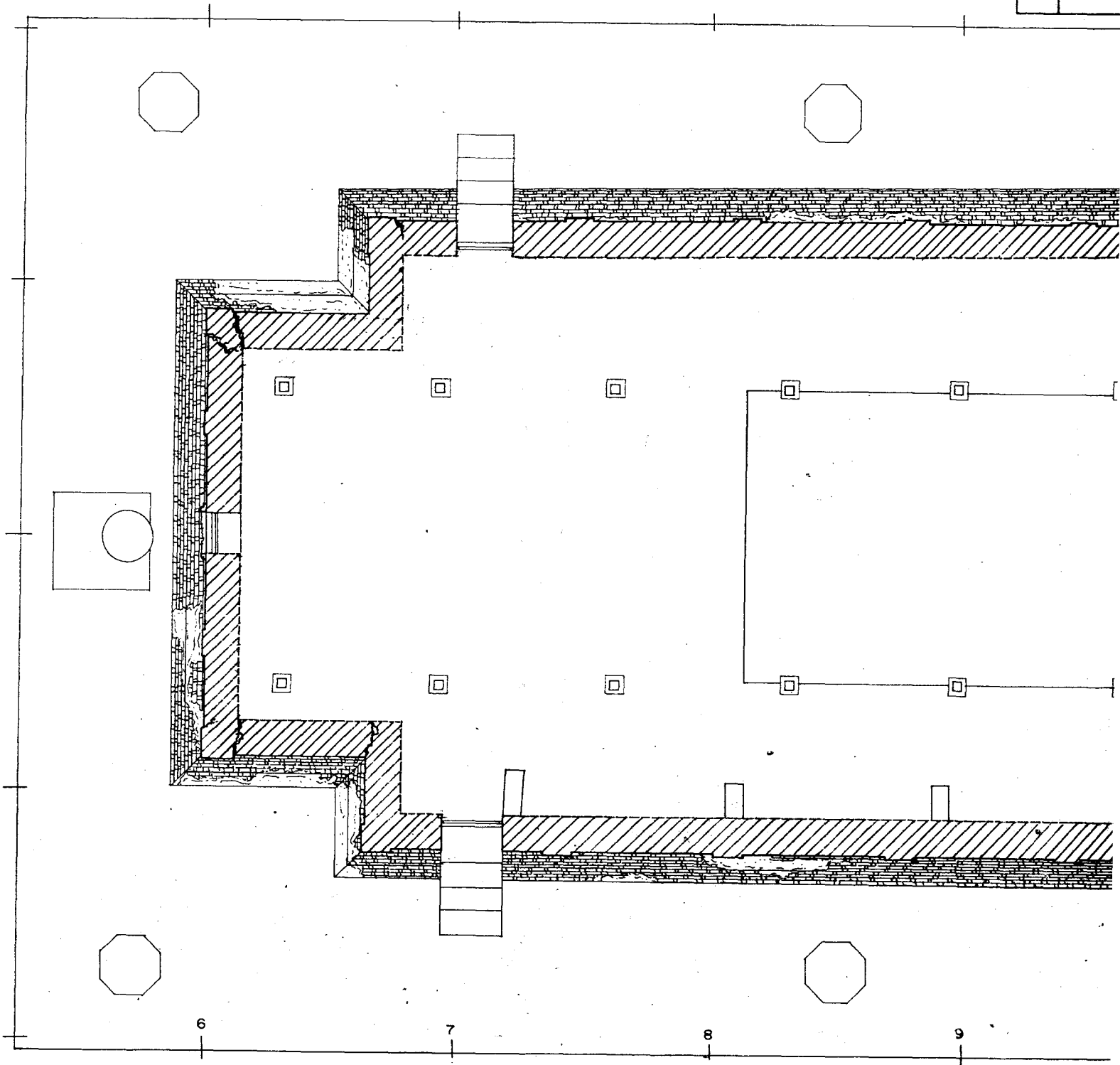
รหัส	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		3.6	11

รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (3.6 แผ่นมาตรฐาน)
 1:1 - ๑. ๑. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองเก่าหนอง อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 1 : 75

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ จ. พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

ลำดับที่	
1	อาคาร ๑๑๖
2	อาคาร ๑๑๗
3	อาคาร ๑๑๘
4	อาคาร ๑๑๙
5	อาคาร ๑๒๐
6	อาคาร ๑๒๑
7	อาคาร ๑๒๒

ลำดับที่	
1	อาคาร ๑๒๓
2	อาคาร ๑๒๔

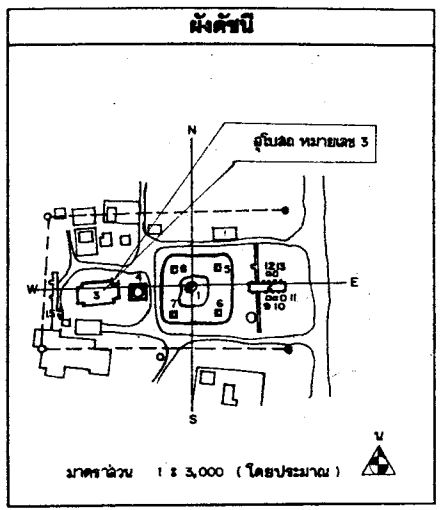
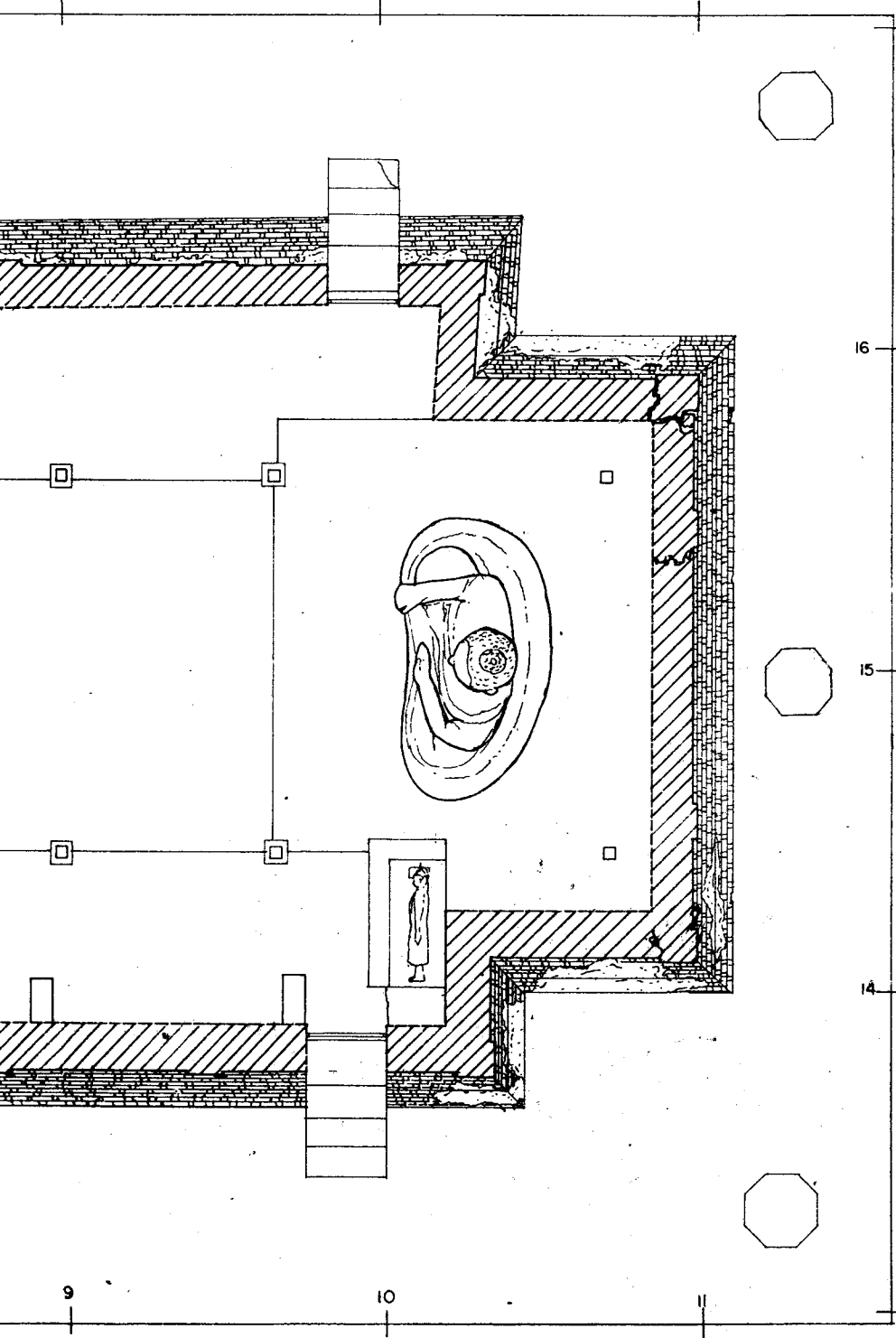
รูปผังพื้นที่ปลูก

มาตราส่วน

1:30

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายอด นนงเขียด อ.สมทบค.พร.สี3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิทามาศย์ อ.สุทธานา กรรมการ			
3	นายสมิทธิ์ วงศ์ศรีธวัช เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกมลทิพย์ อรุณศิริ นักโบราณคดี7. กรรมการ			
5	นายเมธา วัชรภณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาววิภาดาภิรมย์ สุทธาวัฒน์ นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายชวรงค์ศักดิ์ เข็มประเสริฐ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วัชรภณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

คำเป็นงานโยธา
 หมายเหตุ: งานจัด สุทธิวิจิตรสถาน
 ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓
 อ.นางประสิทธิ์ จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล วัชรชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพงศ์ สิงห์สมานภาพพะ	
ช่างศิลปกรรม	นายเมธา วัชรภณะ	
นักโบราณคดี	นายชวรงค์ศักดิ์ นนงเขียด	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายเมธา วัชรภณะ	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

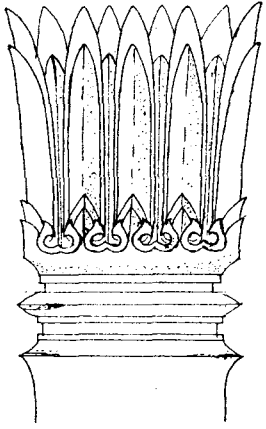
เห็นชอบ/อนุมัติ		
หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบทฤษฎีเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		3.6	12

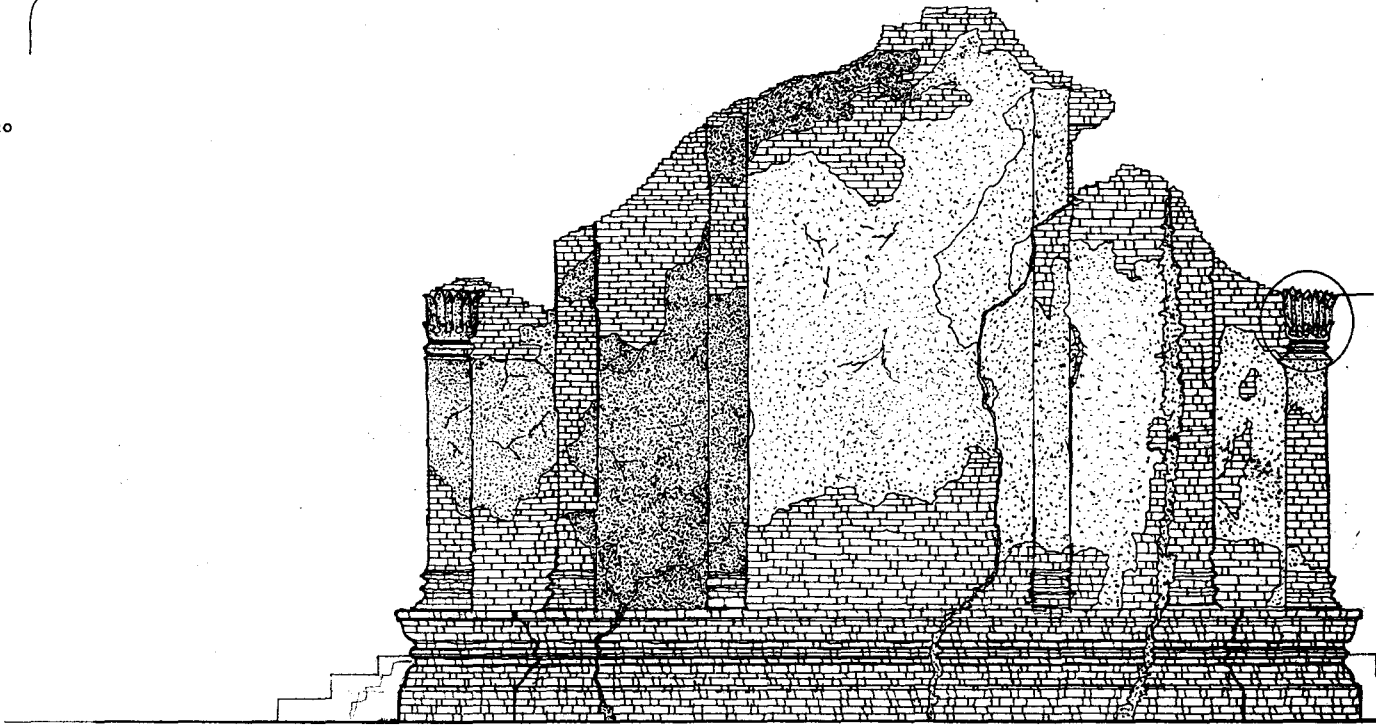
รูปแบบ : ๑๒๕๖๓-๑๒๕๖๓ (สภาพเดิมการขุดแต่ง)
 ๑๒๕๖๓-๑๒๕๖๓ (สภาพเดิมการขุดแต่ง)
 ๑๒๕๖๓-๑๒๕๖๓ (สภาพเดิมการขุดแต่ง)

มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)

กรมศิลปากร

แบบขยายหัวเสา 1:20

13

14

15

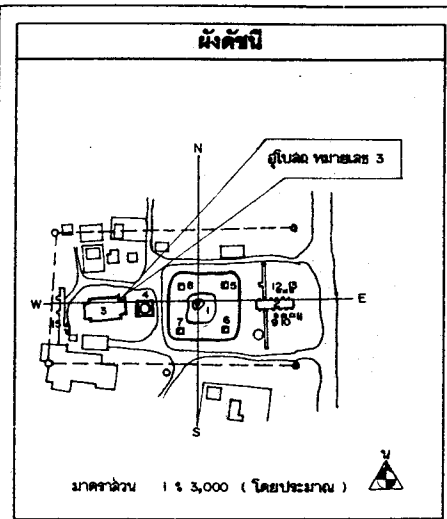
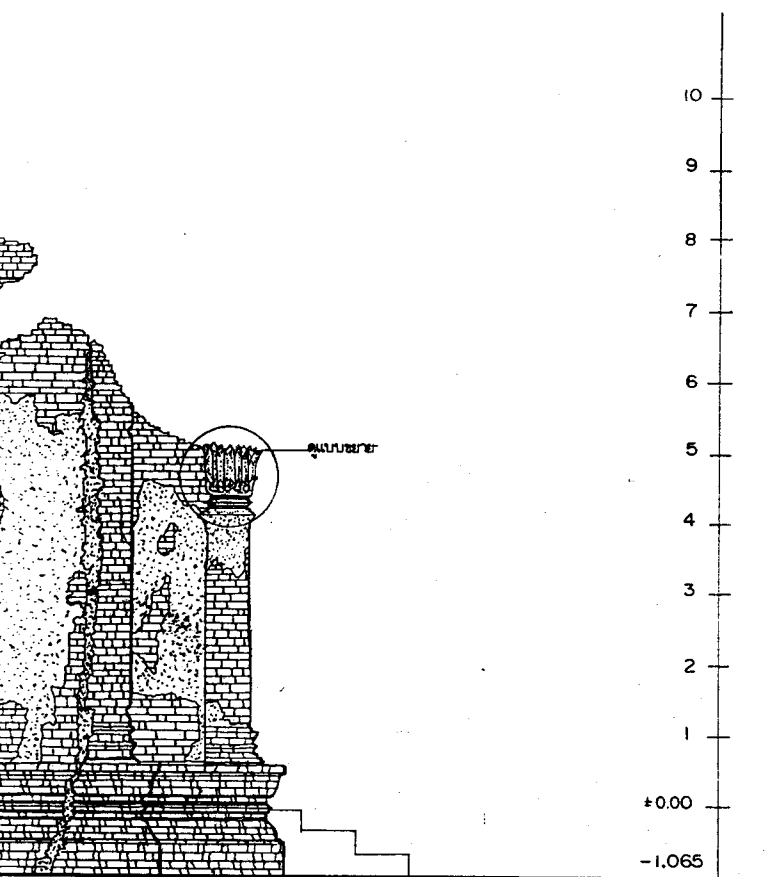
16

รูปตั้งโยนลดด้านทิศตะวันออก

ภาคสาม 1150

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเอียด ผอ.สนง.บ.ค.พร.ทวิ ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิหนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญญา อัญญาดี นักโบราณคดี7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาศักดิ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจ๊ะ นายช่างโยธา7 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เมืองพาน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล จิตรีชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนะสนาพร	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมนึกภาค นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมันจนะ รงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ	
ผู้อำนวยการสำนักฯ	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	13

ผังรูปแบบ : วัดสมณโคตสุราษฎร์ (สภาพซากปรักหักพัง)
 ฝั่ง : ต.เมือง ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 วัสดุ : ไม้สัก
 รูปตั้งอยู่ในคูน้ำคันดินรอบนอก

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

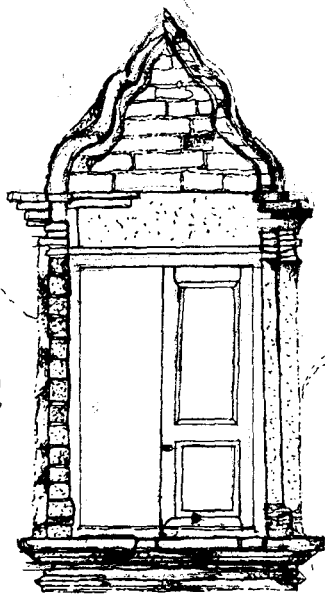
กรมศิลปากร

16

17

ลำดับที่	
1	นาค
2	นาค
3	นาค
4	นาค
5	นาค
6	นาค
7	นาค

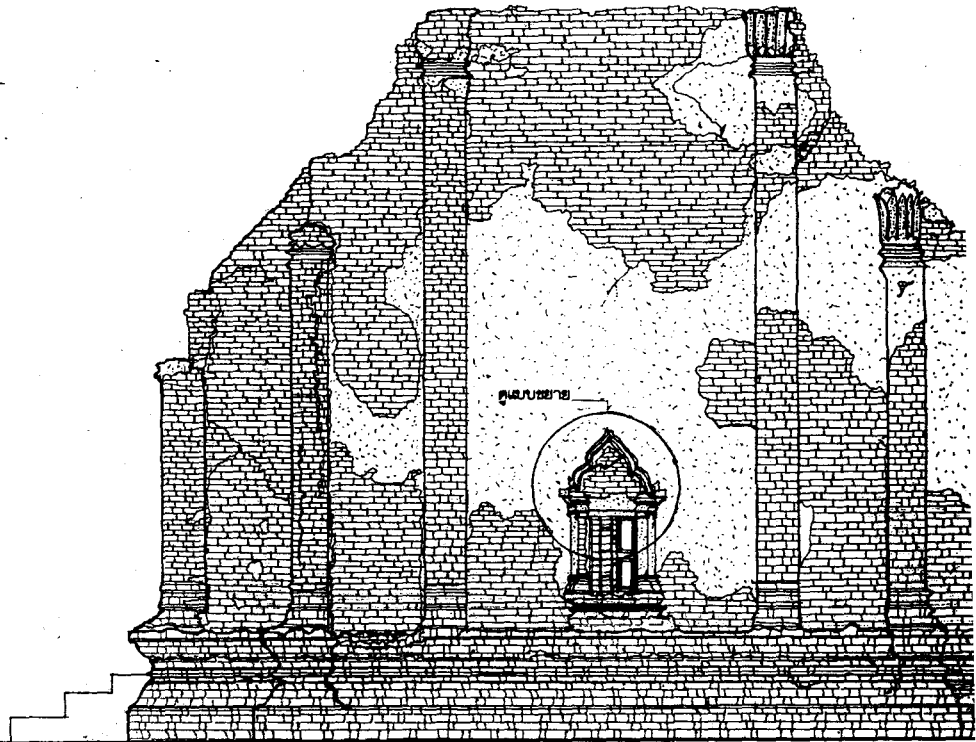
ลำดับที่	
1	นาค
2	นาค

3.30 ม.

1.75 ม.

แบบขยายหน้าค้ำงูใบลด 1:20

17

16

15

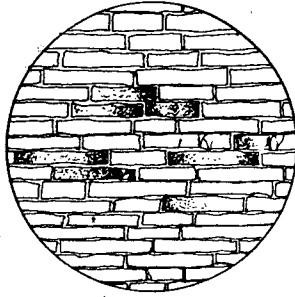
14

รูปตั้งถึใบลดค้ำงูใบลด

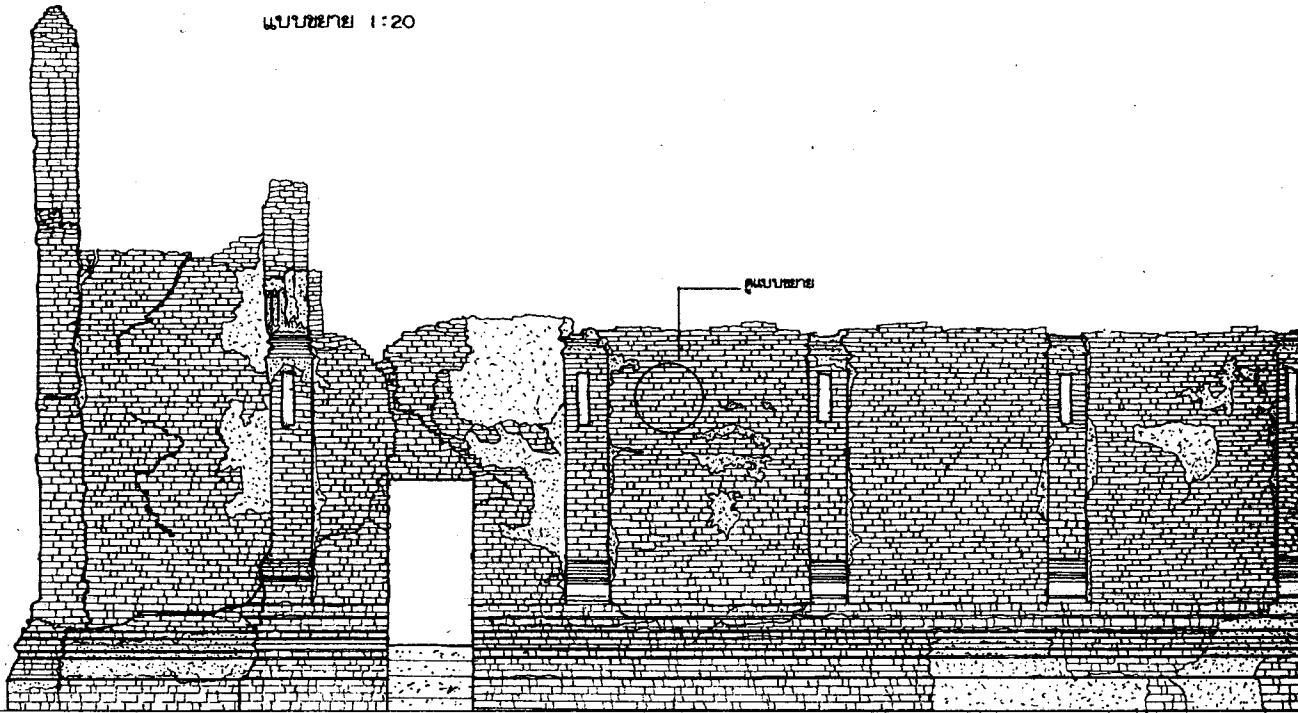
ภาคจำลอง 1:50

ลำดับที่	
1	นายสม
2	นายเจน
3	นายอภัย
4	นายวิชา
5	นายพร
6	นายวิชา
7	นายพร

ลำดับที่	
1	นายสม
2	นายวิชา

แบบขยาย 1:20

11

10

9

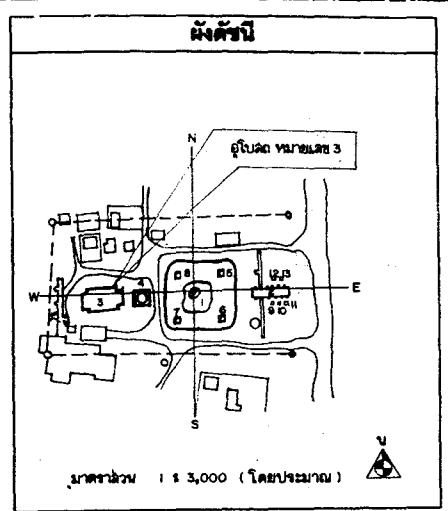
8

รูปตั้งดูใบลดด้านทิศเหนือ

ภาคหน้า 1350

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ แซงเชิด ผอ.สนง.บค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิทามาตร ผอ. จุฬานานา กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิด เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญจน์ อัญญา นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วัชรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ สุธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเชรตศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วัชรณะ นักโบราณคดี7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา6			

รายการ

คำเป็นงานโดย
นางสุนทรนันทน์ สุรศักดิ์ทองวง
๑๘ หมู่ 6 ต.เชิงสะพานลอย
จ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนต วัชรชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูร สิงหนะสนาภาพง	<i>Sup</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเจสันชัย ตะทอง	<i>Mr. Jai</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคบุญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางด้านศิลป		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

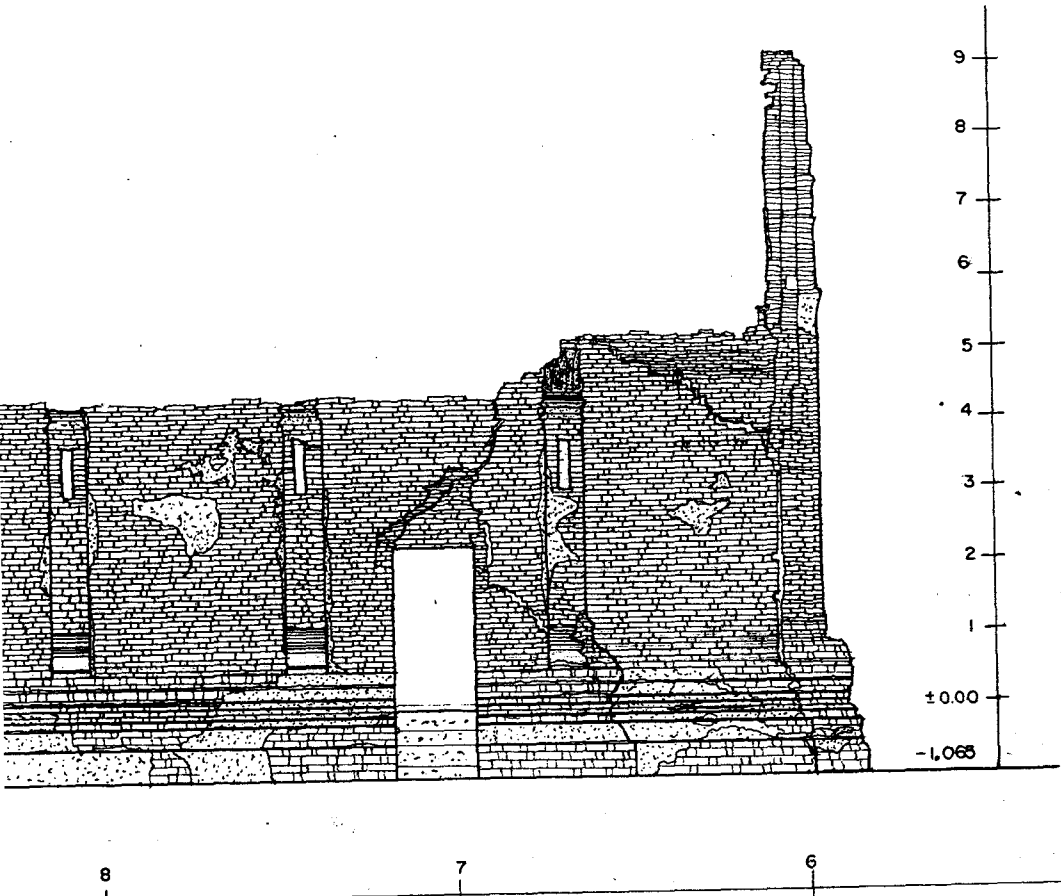
เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างโยธา		
นายช่างโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	15

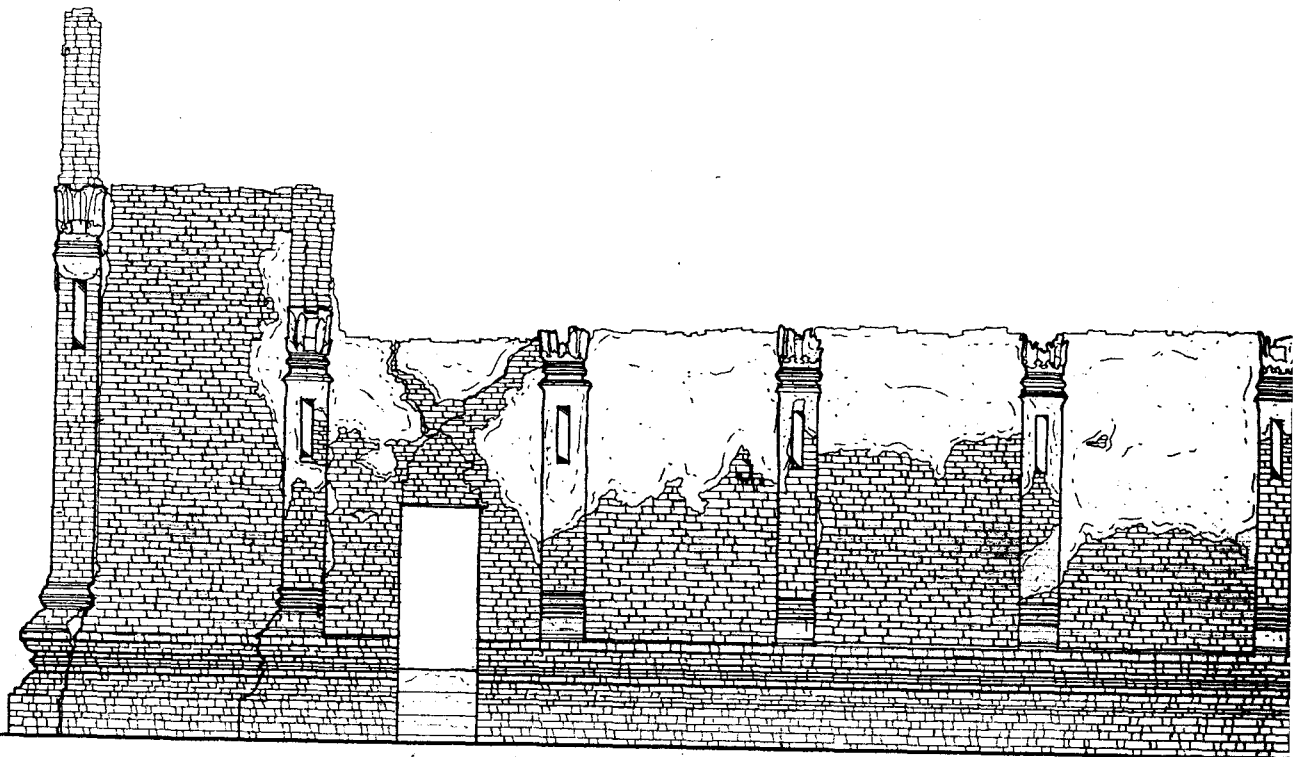
ผังรูปแบบ : วัดสมณโคตปุระ (สภาพหลังการขุดแต่ง)
 1:1 : ๑ โยธา ๑ พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
 ๑๕๕๖ รูปตั้งจุดโบลัด ค้ำยันหน้าโบสถ์
 มาตรฐาน 1 : 50

โครงการอนุรักษ์และพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพมหาราช
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 มหราชธานี ๓3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

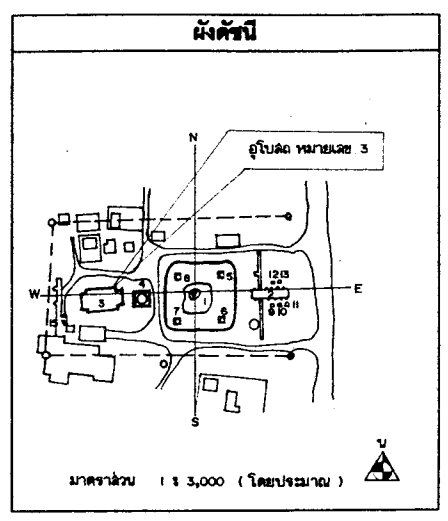
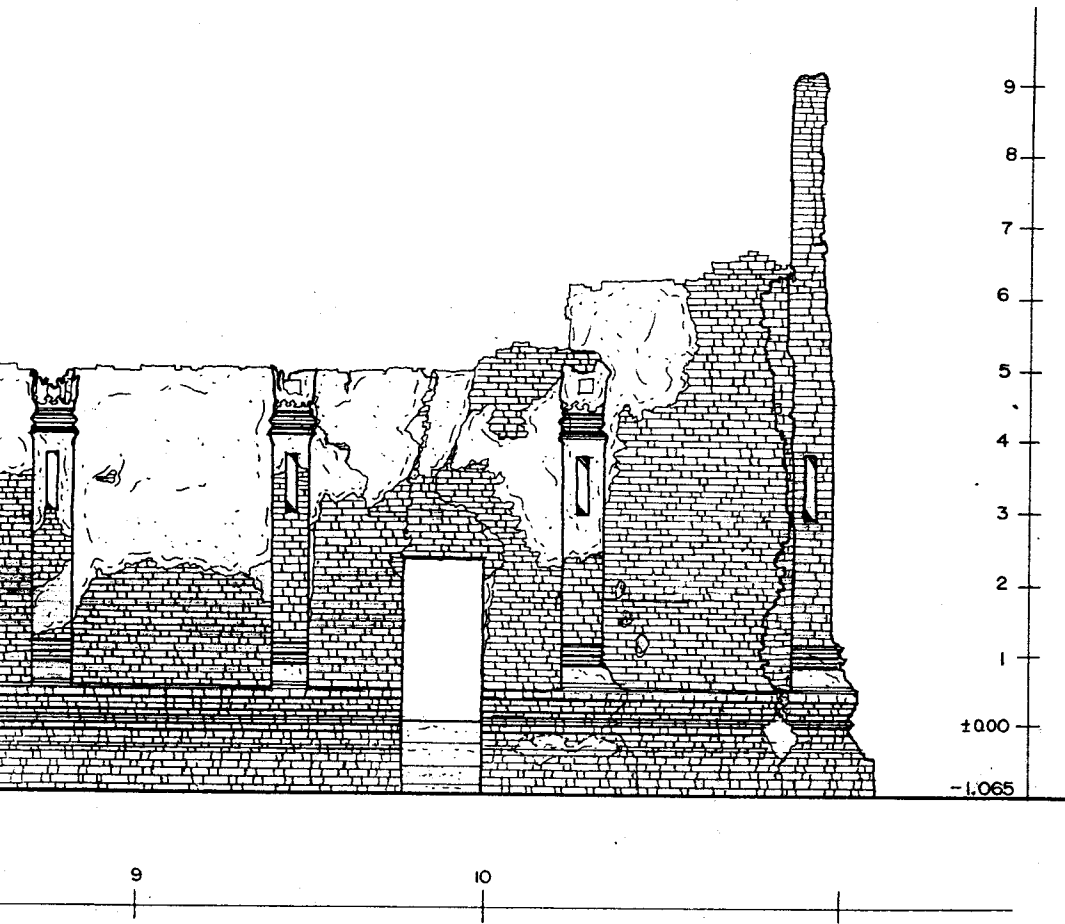

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด คงเชือก ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชนกภัคพิศ อึ้งคงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กษณ์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งอยู่โดยลดตำแหน่งที่ได้

รายการ

ดำเนินงานโดย
 ทางศูนย์ส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายบทล วัชรชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูล สิงหะสนยาพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคพูน	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ ธงสี	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

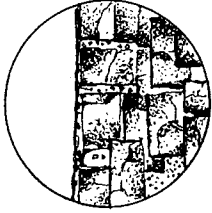
ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

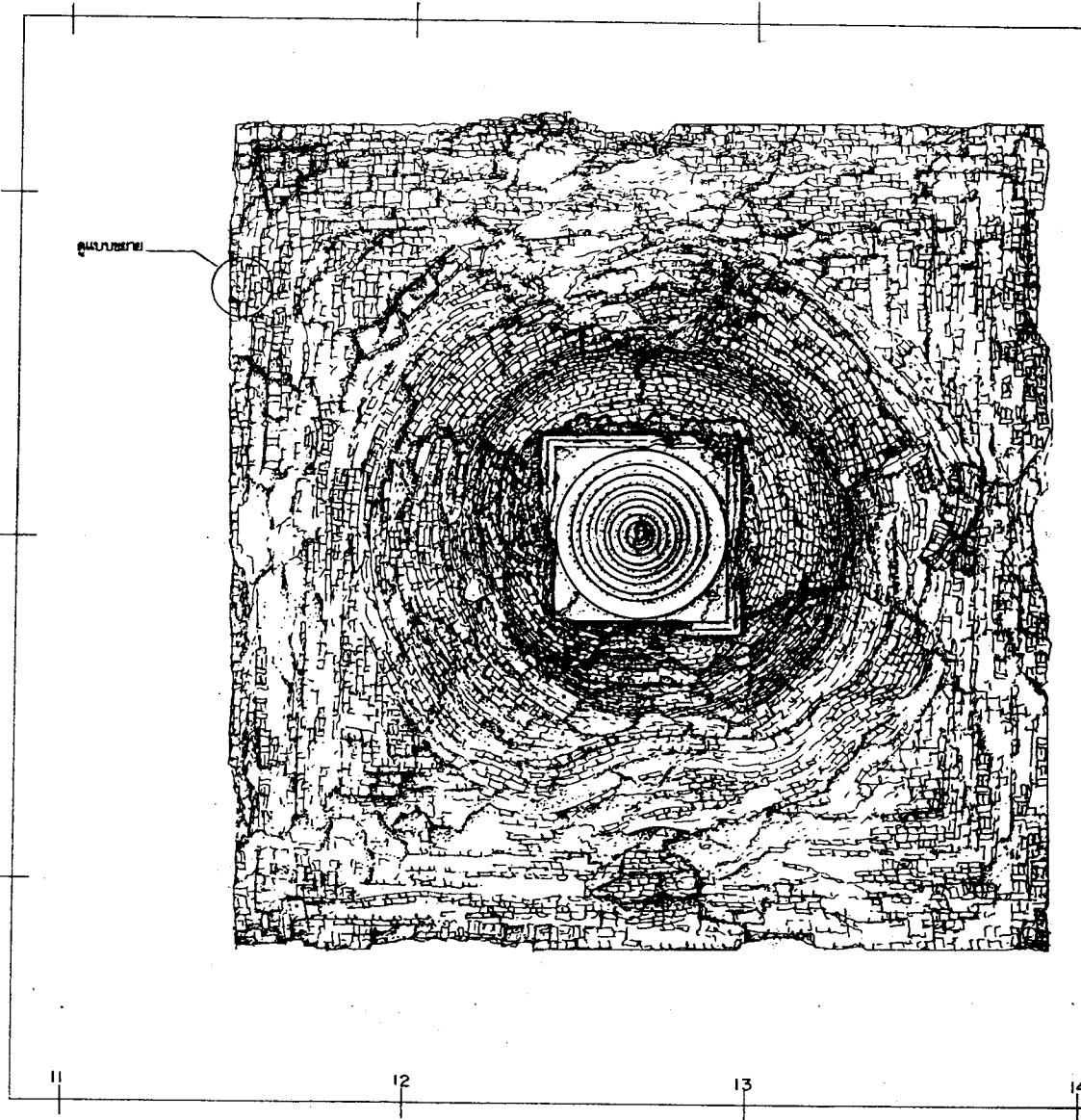
เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างวิชาการ	
นายช่างโยธา	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	46
ผังรูปแบบ : วัดสมณโคตปุระราม (สภาพหลังการบูรณะ) ผลิต : ต.โยธิน อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา วัสดุ : ระบุไว้ในลวดคำกิตติ์ มาตรฐาน 1 : 50			
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาศาสนสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

แบบขยาย 1:20

แบบขยาย

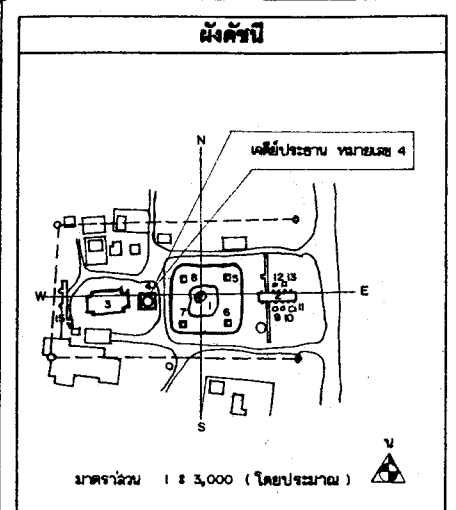
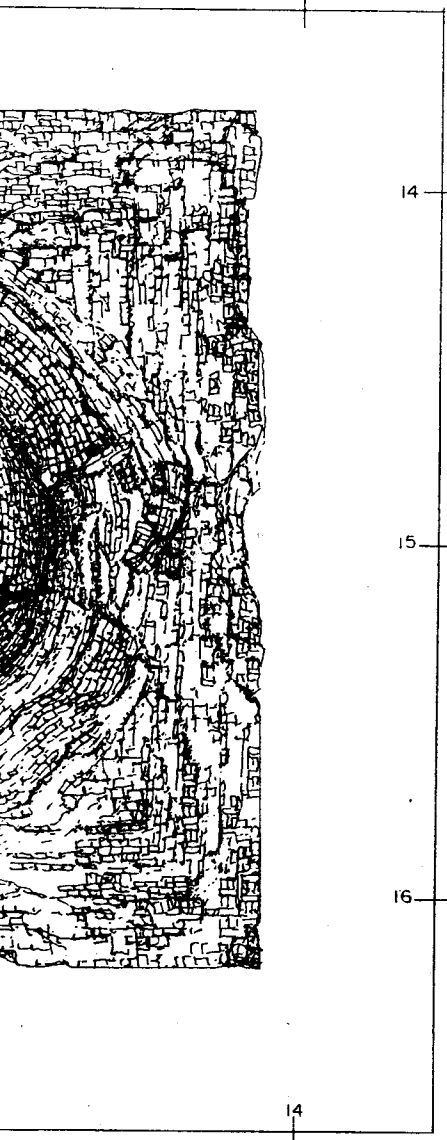
รูปผังพื้นเจดีย์ประธาน

มาตราส่วน

1:50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศ แสงเดือน สอ.ธนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนท สิหนามาศ์ สอ. จุฑาธานี กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าพนักงานบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางอรุณภัทรี ชัยศักดิ์ นักโบราณคดี7๑. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เจริญระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ 6 ต.เมืองระนอง
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจสุริย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรกุล อิงพระสุนทรภาพพะ	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายเมธาภาค นาคพายุ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ทะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	17

รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณ (สภาพหลังการขุดแต่ง)

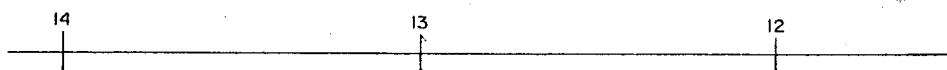
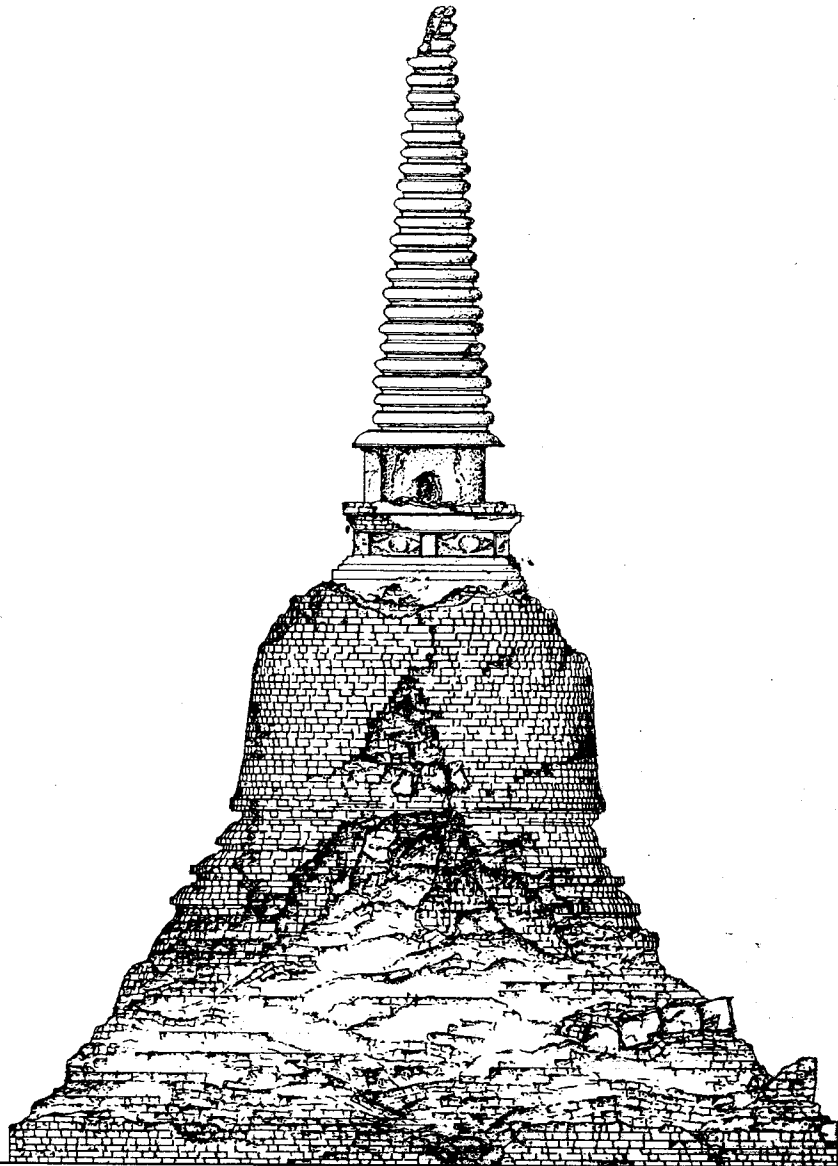
ที่ตั้ง : ต.ไผ่ใหญ่ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๖ ต.เมืองระนอง อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 ๑๖ หมู่ ๖ ต.เมืองระนอง อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด คงเชือก ผอ.สนง.บค.พท.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก นินามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกชกิติ อยุ่คงดี นักโบราณคดี7/ว กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาสวีน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจริยะ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

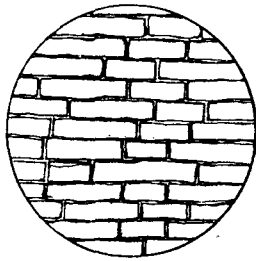
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

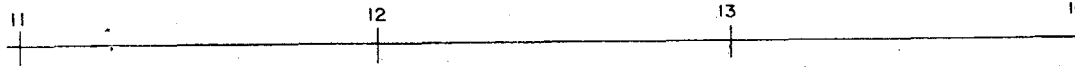
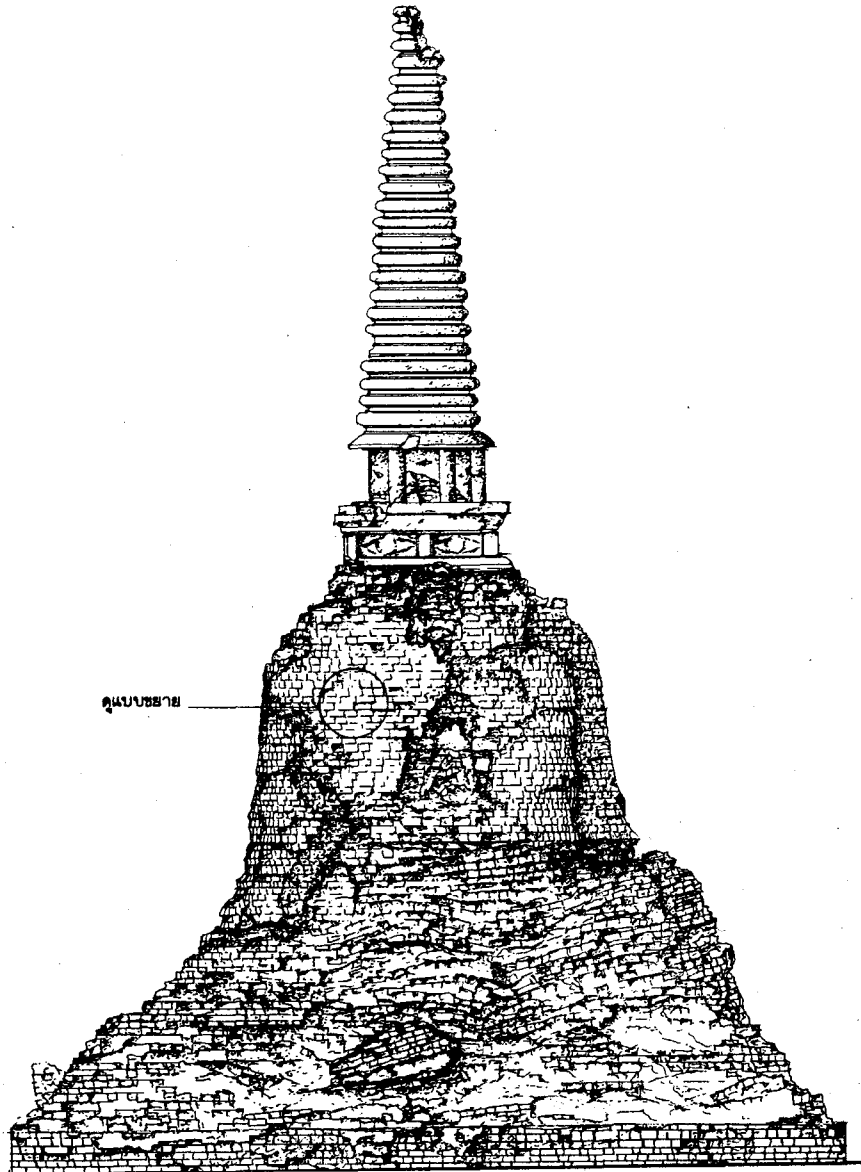
รูปตั้งเจดีย์พระธาตุด้านทิศเหนือ

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แสงเอียด ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิทธิมาศย์ ผอ.สุทธานา กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกมลทิพย์ อัญญาดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ลักษณ์ สุทธาวีชัย นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เจริญระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

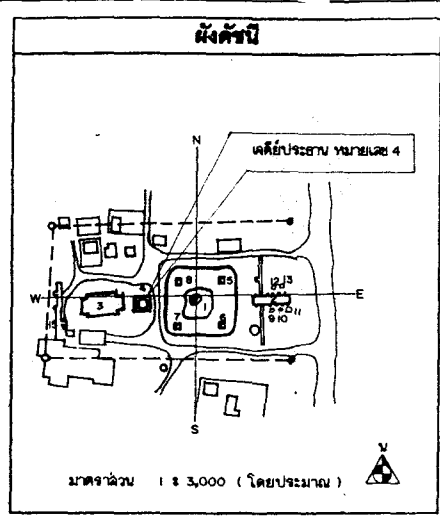
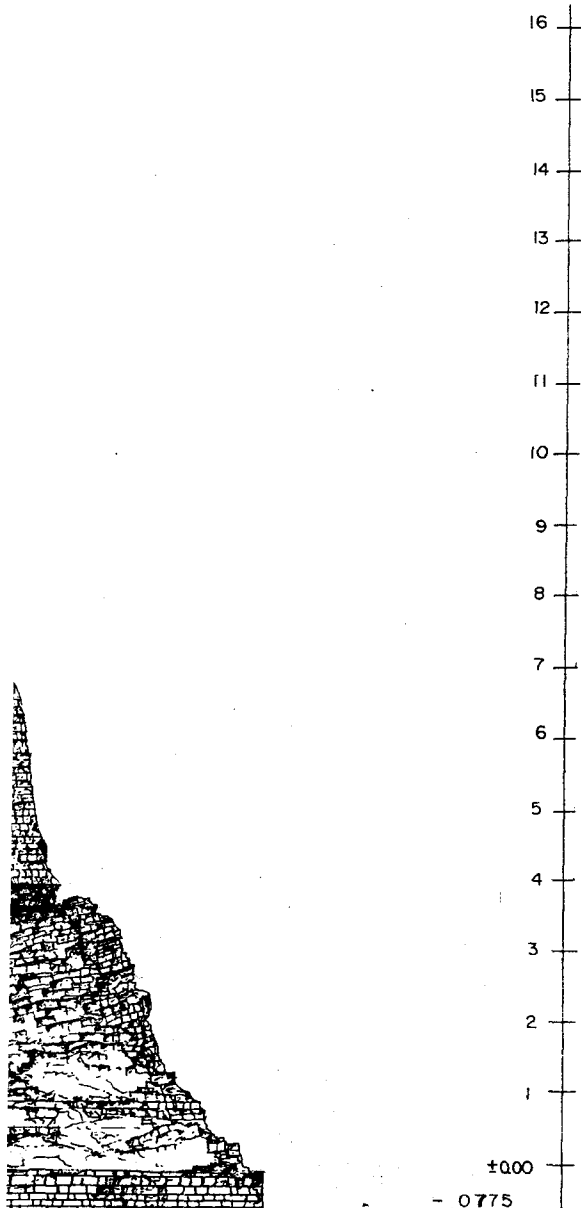
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

แบบขยาย 1 : 20

รูปตั้งเศียรประธานด้านทิศใต้

รายการ

คำเนิงานโดย
นางสุนทรจันทน์ สุรศักดิ์อรุณ
๑๑ หมู่ ๑ ต.เมืองเก่าเมือง
จ.มหาสารคาม

ช่างสำรวจ	นายทอง ชูชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์สมานพลา	
ช่างศิลปกรรม	นายสมิทธิ์ ศรทอง	
นักโบราณคดี	นายสมาน นามฉาย	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายไพฑูริย์ อธิธา	
ผู้เฝ้างาน		
ผู้สำรวจทางโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างโยธา		
นายช่างโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	19

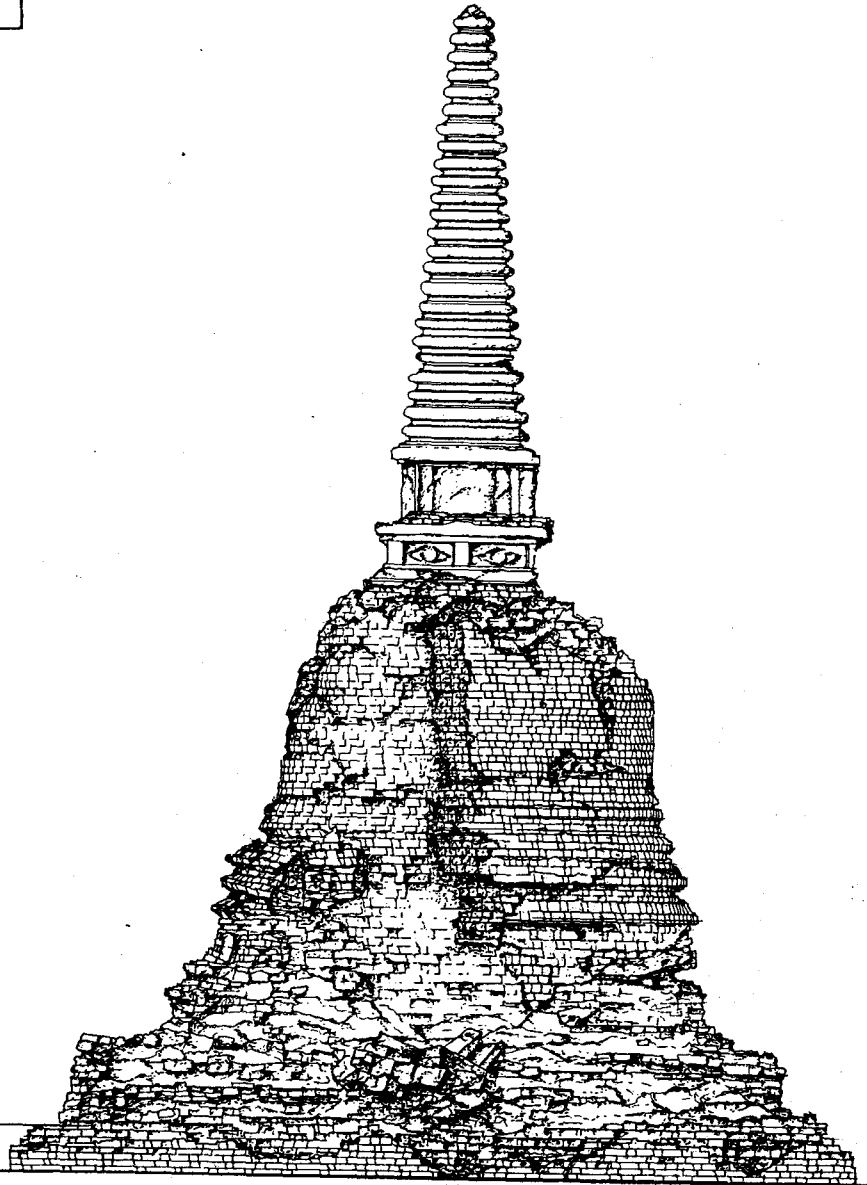
รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (สถาปัตยกรรมชุดแดง)
 1:1 - ต.เมืองเก่า เมืองเก่าเมือง จ.มหาสารคาม
 1:50 - รูปผังคาน้ำประตูหน้า ด้านทิศใต้ มาตราส่วน 1 : 50

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป้อมปราการ
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปวัฒนธรรม
 เขตราชวิถี กรุงเทพมหานคร

กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเอียด ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก มีนามาศย์ ผอ.สุทธยานาย			
3	นายอัมรินทร์ ม่วงศรีเขียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกิติศักดิ์ ช้อยคงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วัจกฤษณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กษณ์ สุทธาศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วัจกฤษณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

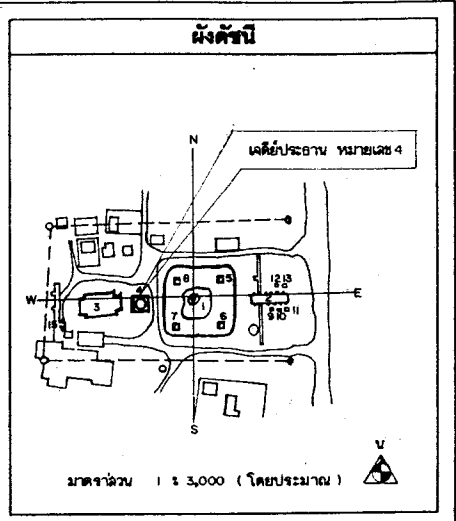
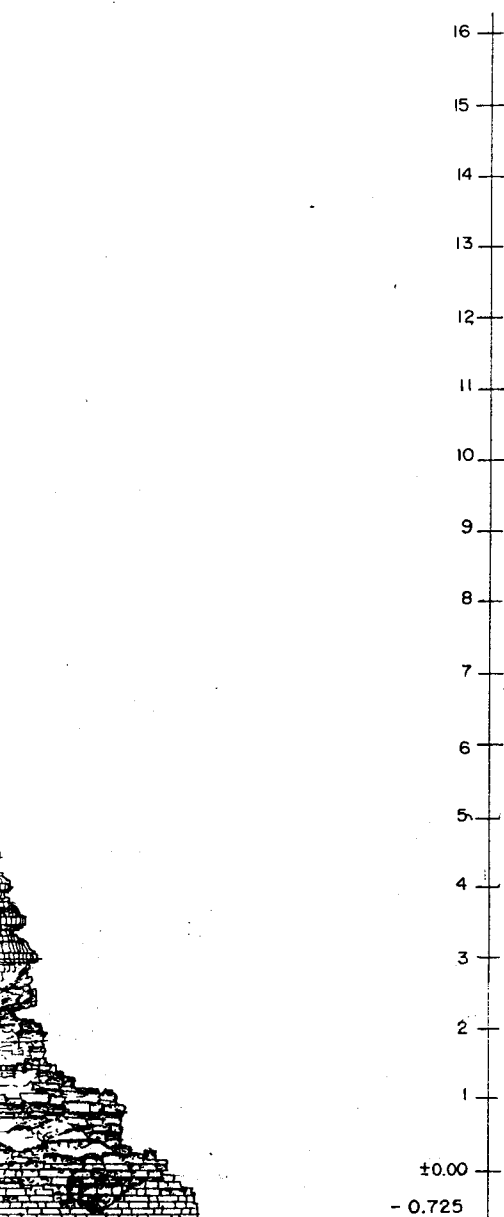

16

15

14

รูปตั้งคดียี่ประธานด้านทิศตะวันออก

รายการ

คำเป็นงานโดย
นางคุณส่วนจำกัด สุทธิศักดิ์สวน
๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด ใจดี	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีระพล ใจดีและนายพณ	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย สดก	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมศักดิ์ นานฉาย	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิยมชนะ ธงสีดา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้สำรวจทางด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

ช่างศิลปกรรม		
ช่างสถาปัตย์		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้สำรวจ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างสถาปัตย์		
ผู้อำนวยการช่างศิลป์		
ผู้อำนวยการด้านช่างศิลป์		
อธิบดี		

รายชื่อ	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	20

รูปแบบ : พระบรมมหาราชวัง (สภาพซากปรักหักพัง)

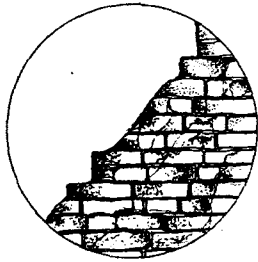
ผู้ทำ : อ.นิยมชนะ ธงสีดา จ.พระนครศรีอยุธยา
ผู้รับทำ : บริษัทรับจ้างงาน ด้านการขุดค้นทางโบราณคดี (: 50

โครงการขุดค้นและศึกษาโบราณสถาน
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ จ.พระนครศรีอยุธยา

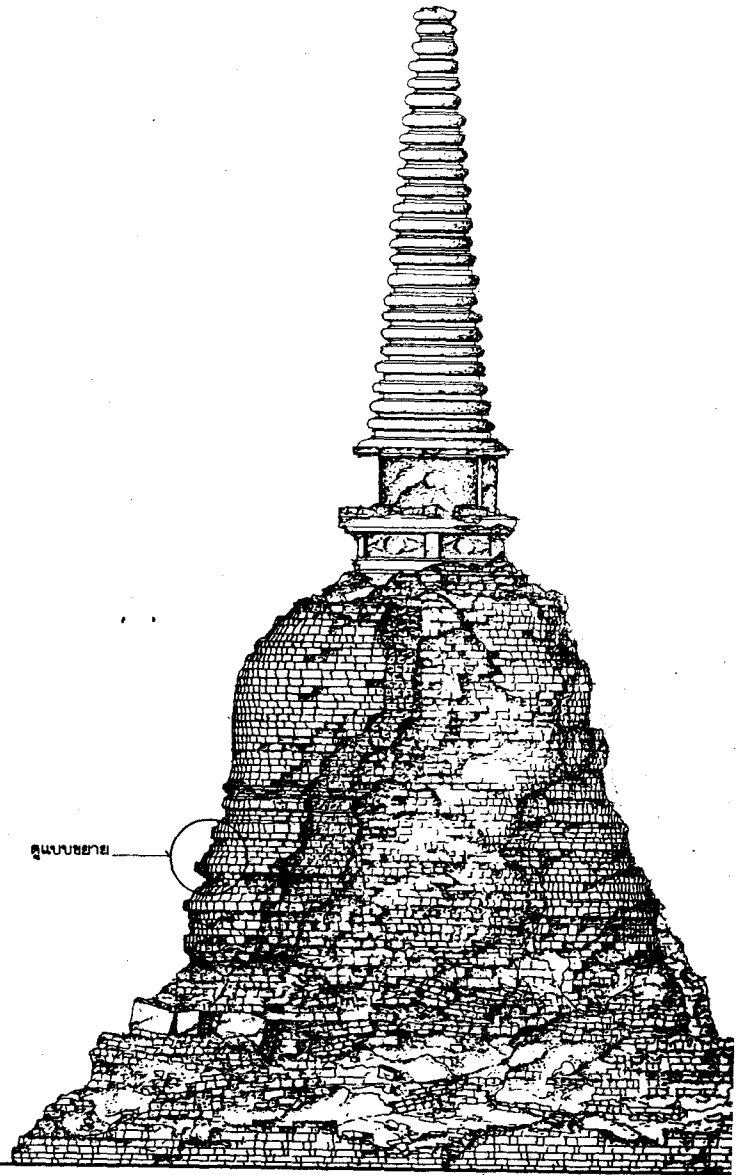
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเจียด ออ.สนง.บค.พช.ทิว ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีมหาวิทย์ ออ.อุตสาหกรรม			
3	นายอัฐม ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			
4	นางสาวศุภมาส อัญญาดี นักโบราณคดี71			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7			
6	นางสาวทัศนาลัย สุธราพริน นายช่างศิลปกรรม			
7	นายเทศศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

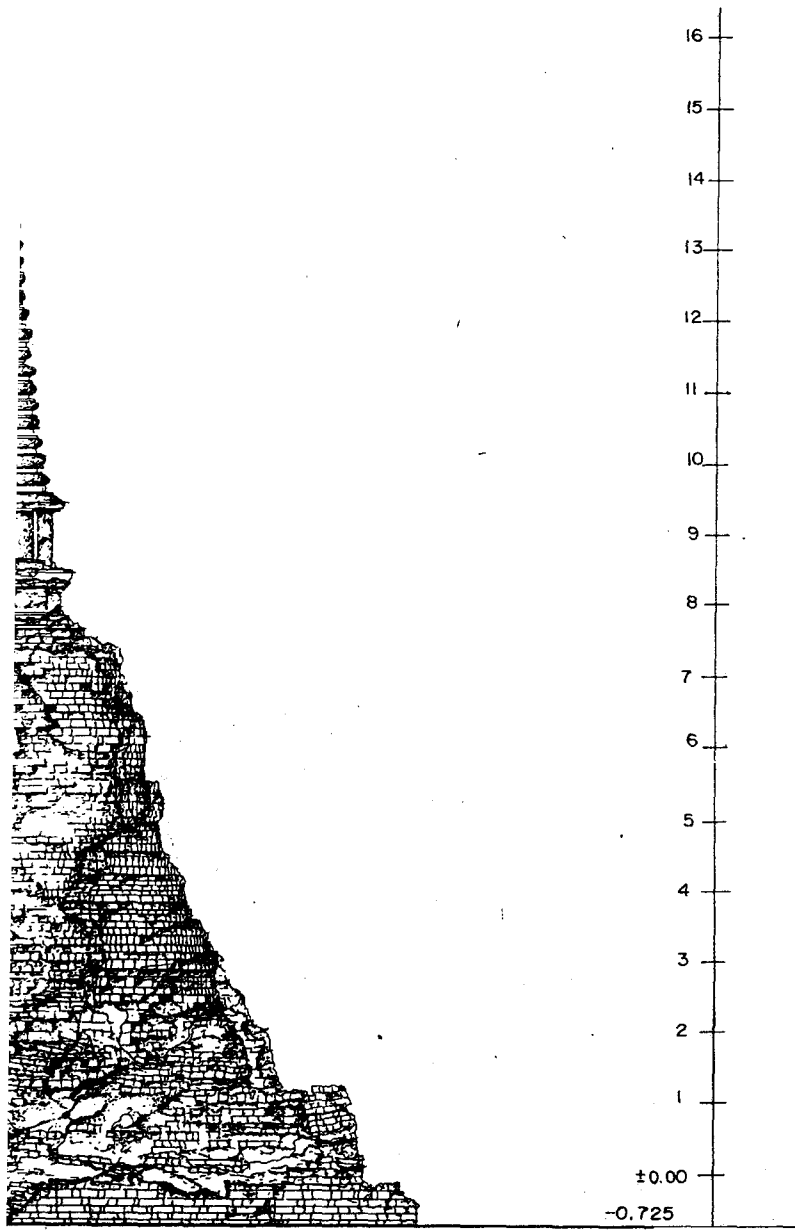

แบบขยาย 1:20

14

15

ผังตัวปี

มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)

รายการ

คำเป็นงานโดย

ทางทุนส่วนตัว สุรศักดิ์ อภิบาล
๑๖ หมู่ ๘ ต.เมืองเก่า อ.เมือง
จ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ร่างสำรวจ	นายมงคล ใจบุญ		
ร่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์สมณะภาพ		
ร่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ธรรม		
นักโบราณคดี	นายสมหมาย นาคมาญ		
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ			
สถาปนิก	นายฉัตรเพชร อภิศรา		
ภูมิสถาปนิก			
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี			

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างบริหาร		
นายช่างโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	21

ผังรูปแบบ : วัฒนธรรมใหญ่สุโขทัย (ภาพหลังการขุดแต่ง)

ที่ตั้ง : ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

แสดง : รูปผังเจดีย์ประธานด้านทิศตะวันตก

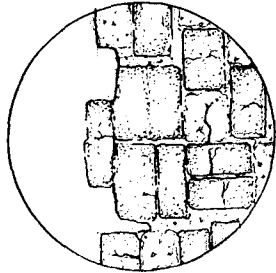
มาตราส่วน 1 : ๕.50

โครงการขุดค้นและฟื้นฟูโบราณสถาน

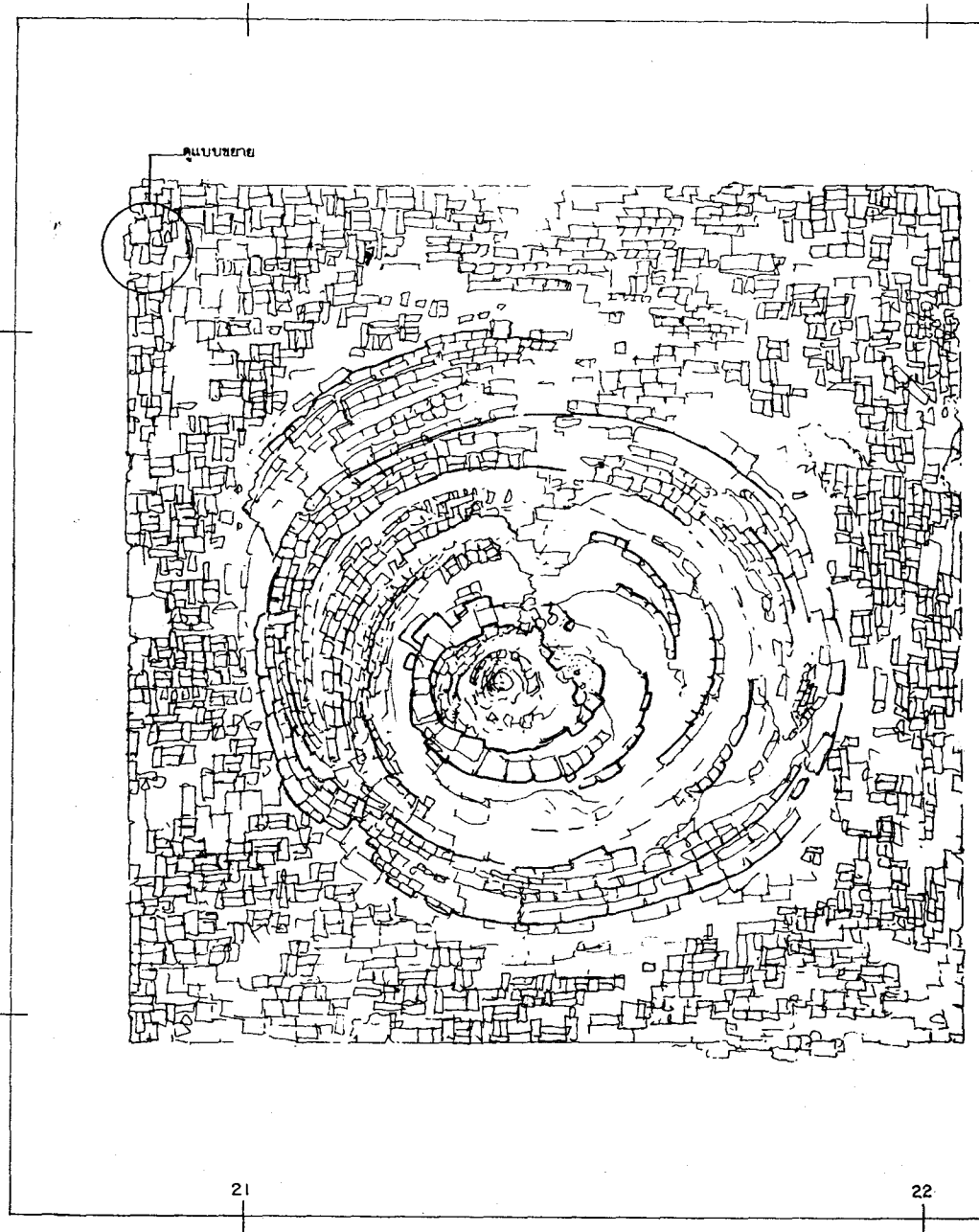
สำนักมานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จ.พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

งานศิลปะวัฒนธรรม
มาตราส่วน 1:50

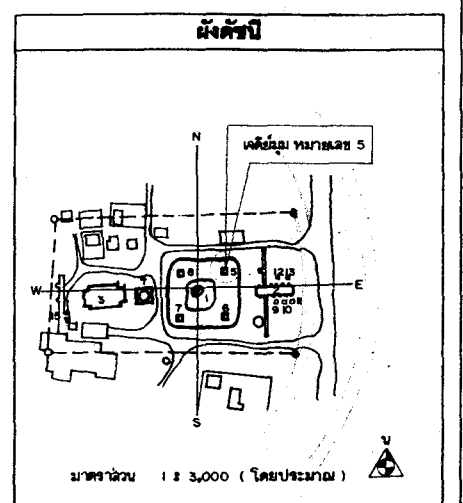
ผนังภายใน 1:20

รูปผังพื้นเจดีย์มม (หมายเลข 5)

มาตราส่วน

1:25

ร่างการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานส่วนจัดซื้อจัดจ้าง
 ๑๖ หมู่ ๘ ต.เมืองเก่า
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล คุ้มชัย	๒๒
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล ใจคะนอง	๒๒
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ธรรม	๒๒
นักโบราณคดี	นายสมภพ นานพวง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมีนทร์ อธิธา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างบริหาร	
นายช่างโยธา	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
อนุมัติ	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	22

มีรูปแบบ : ๑๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒ (๒๒) ๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒

ที่ : ๑๒๒๒ ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 และ รูปถ่ายพื้นที่หมายเลข ๕ ภาคส่วน ๑ : ๒๕

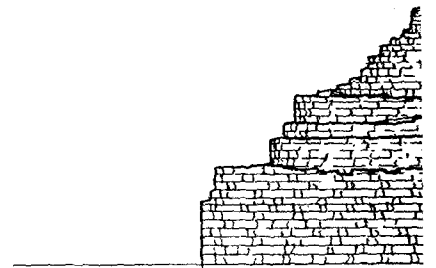
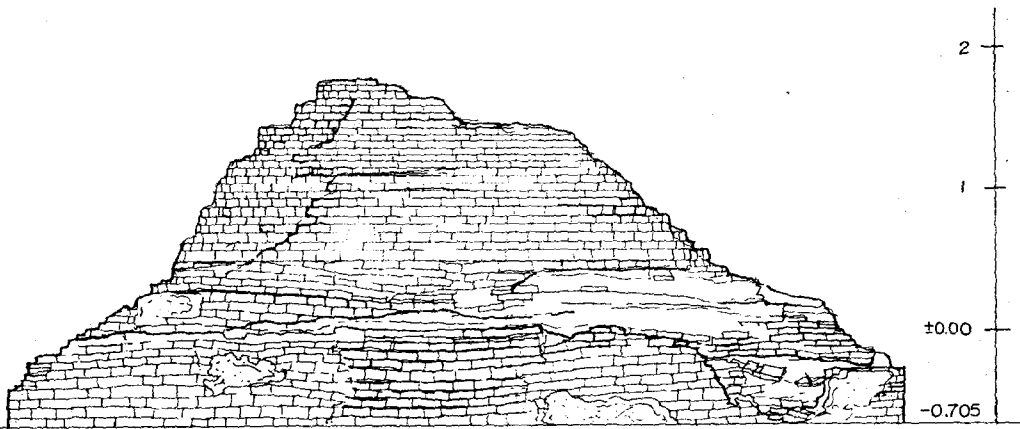
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 งานโบราณคดีและศิลปกรรม
 ๒๒๒๒ ๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒๒
กรมศิลปากร

คณะกรรมการตรวจร่าง

ลำดับที่	ชื่อ	วัน	หมายเหตุ
1	นายอด แดงเอียด ต.อ.บ.บ.พ.๒๒		ประธานกรรมการ
2	นายเชนภ สิทนามาศย์ ต.อ. อุตสาหกรรม		กรรมการ
3	นายอภิมงคล ม่วงศรีชัย เจ้าหน้าที่บริหารงาน		กรรมการ
4	นางสาวกิตติ อุดมศรี นักโบราณคดี ๗๒		กรรมการ
5	นายสมชาย วัชรณะ นักโบราณคดี ๗		กรรมการ
6	นางสาวกิตติมาภรณ์ อุดมศรี นักวิชาศิลปะกรรม		กรรมการ
7	นายพอลศักดิ์ เข็มระ นายช่างโยธา ๑		กรรมการ

ผู้ควบคุมงาน

ลำดับที่	ชื่อ	วัน	หมายเหตุ
1	นายสมชาย วัชรณะ นักโบราณคดี ๗		
2	นายธนา คำสิงห์ นายช่างโยธา ๑		

21

22

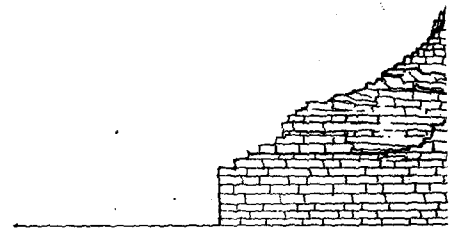
17

รูปตั้งมด็ยมีมด้านทิศใต้ (หมายเลข 5)

มาตราส่วน 1 : 25

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศ นนงเชือก ผอ.สนง.บ.ค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนภ สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายอัมพูช ม่วงศรีเชียว เจ้าคณะตำบลวิหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวศุภกสิ อัญญา นักรบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิกฤษณะ นักรบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็มจระ นายช่างโยธาฯ กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิกฤษณะ นักรบราณคดี 7			
2	นายโยธา สำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

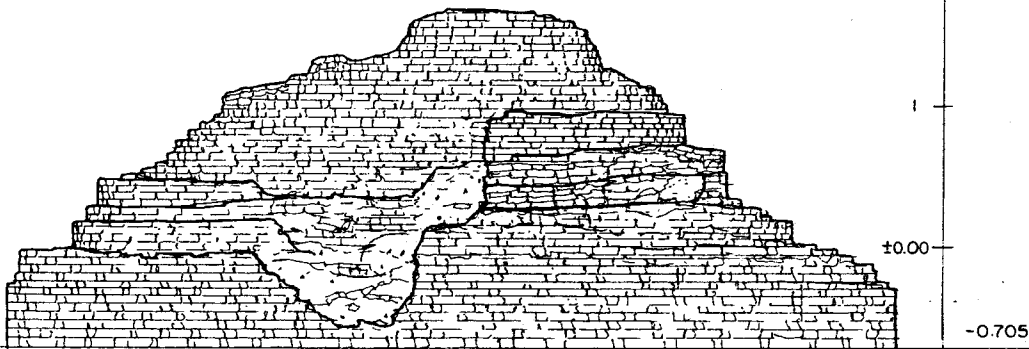
18

17

22

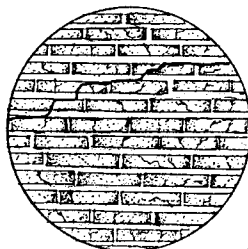
รูปตั้งมด็ยมีมด้านทิศตะวันตก (หมายเลข 5)

มาตราส่วน 1 : 25

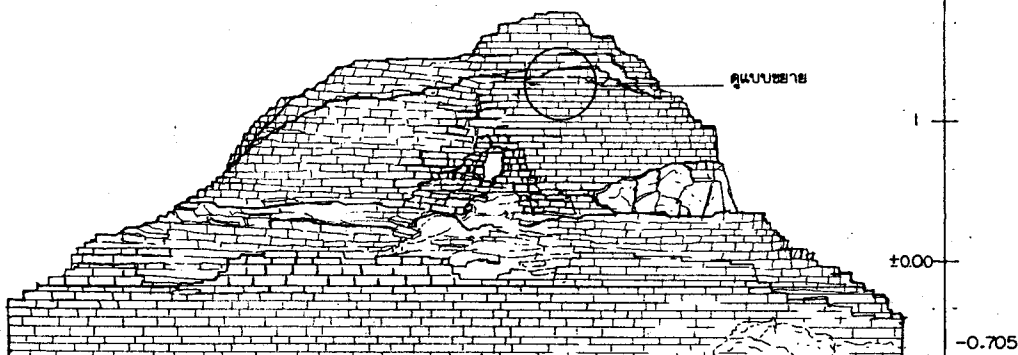

รูปตั้งเจดีย์มุ่มด้านทิศตะวันออก (หมายเลข 5)

มาตราส่วน 1 : 25

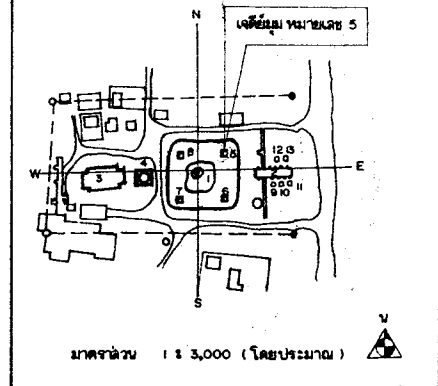
แบบขยาย 1:20

รูปตั้งเจดีย์มุ่มด้านทิศเหนือ (หมายเลข 5)

มาตราส่วน 1 : 25

ผังค้ำยัน

รายการ

--

ดำเนินงานโดย

ทางศูนย์วิจัยศิลปกรรมศาสตร์
๑๒ หมู่ ๕ ต.เมืองเก่า
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพลต ชูชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล อึ้งเกษมภาพ	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมภาค นามฉาย	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายฉัตรพงษ์ อธิธา	
ผู้ประสานงาน		
ผู้สำรวจด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายสถาปนิก		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างศิลปกรรม		
นายสถาปนิก		
ผู้ชำนาญการสำนักงาน		
ผู้ชำนาญการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	23

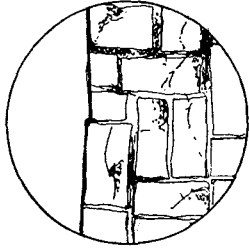
มีรูปแบบ : ๑๒๑๑๑๑๑๑๑๑ (ฉลากหลังการขุดแต่ง)

ที่ตั้ง : ต.ไผ่ ๕ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
เลขที่ : รูปตั้งเจดีย์มุ่ม หมายเลข 5 มาตราส่วน 1 : 25

โครงการขุดค้นและศึกษาโบราณสถาน

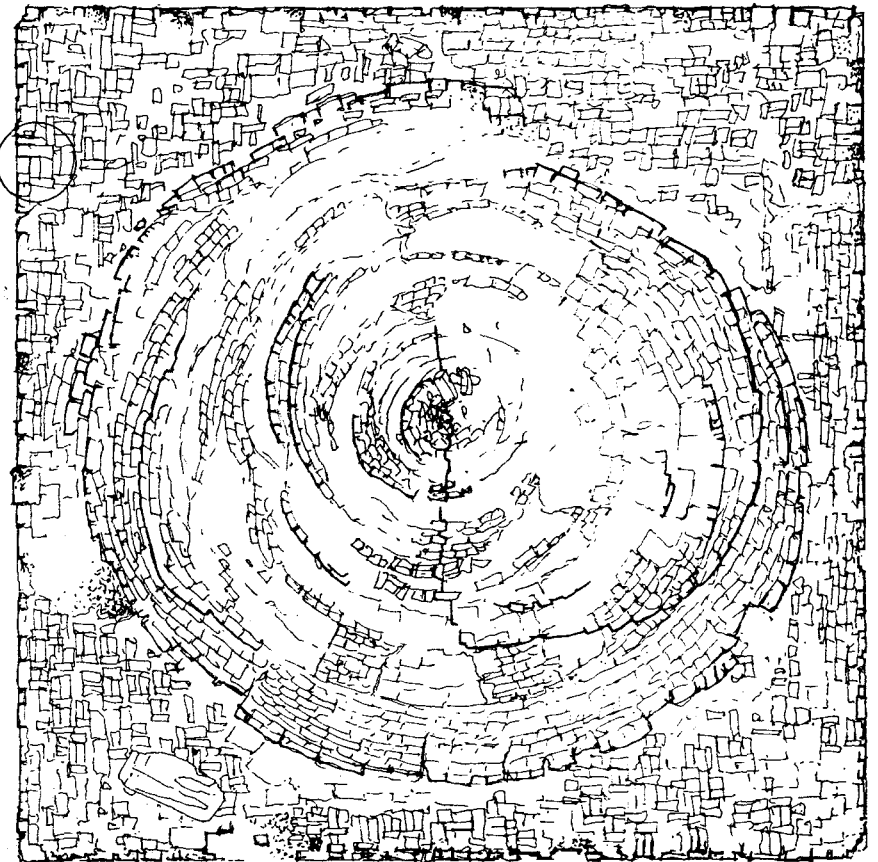
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

แบบขยาย 1:20

แบบขยาย

16

17

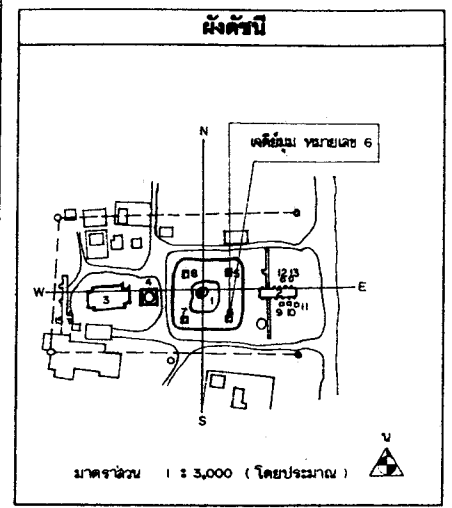
รูปผังพื้นเคศิรมม (หมายเลข 6)

มาตราส่วน

1:25

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แดงเชิด ผอ.ชน.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญติ อัญญา นัคโบริบาลคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบริบาลคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กัญจน์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบริบาลคดี7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา6			

รายการ

ดำเนินการโดย
 ทางทุนส่วนตัว สุรศักดิ์ทองวาง
 ๑๘ หมู่ 6 ต.เสีจรงทอน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนล จิตชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนะสนยาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตระทอง	
นักโบริบาลคดี	นายสมเกียรติ นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิพนธ์ องค์สีลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบริบาลคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบริบาลคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

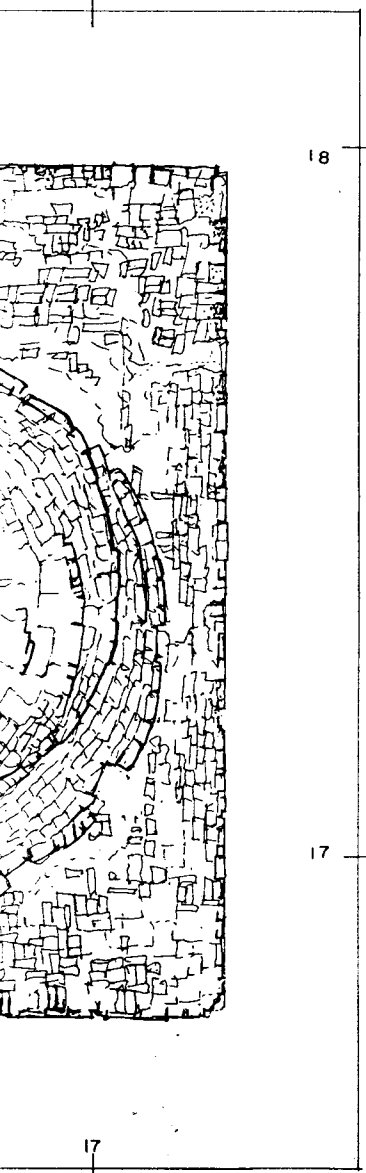
เห็นชอบอนุมัติ		
นายช่างวิชาการ		
นายช่างโบริบาลสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

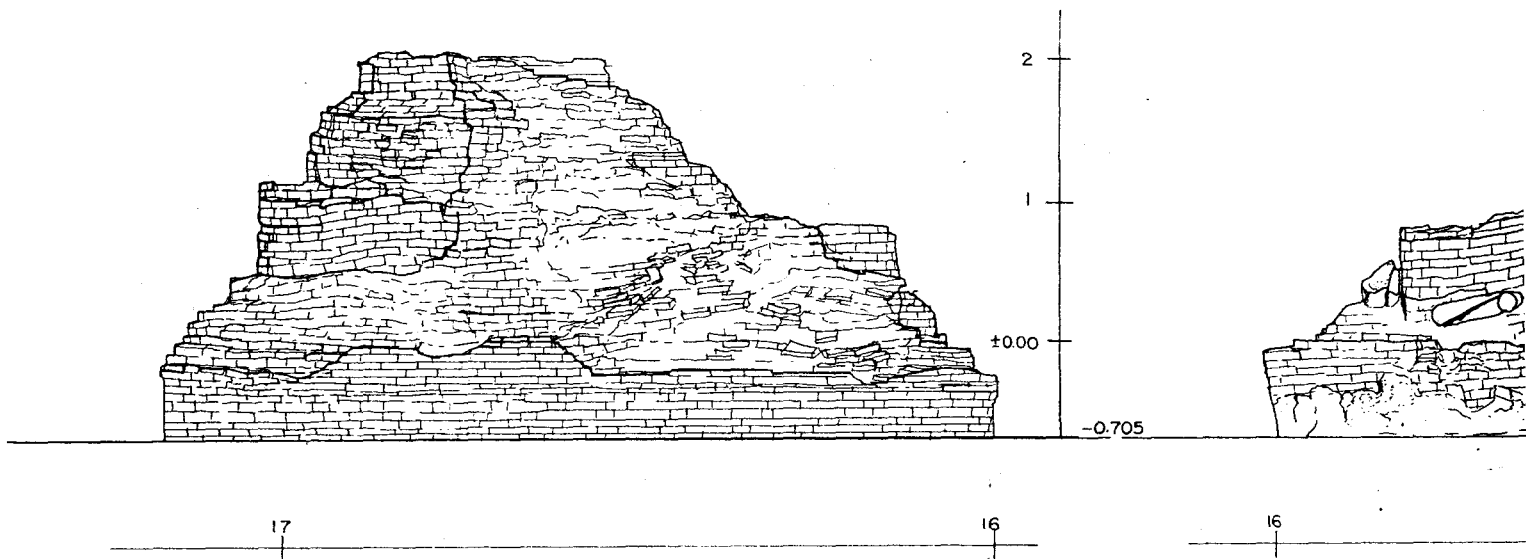
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	24

ผังรูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (สภาพหลักฐานชุดแต่ง)
 ผู้ทำ : อ.โยธิน อ.พรพนธ์ศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ผู้รับ : รูปผังพื้นผังค้ำปี หมู่ 6 บางปะอิน 1 : 25

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ จ.3 พระนครศรีอยุธยา

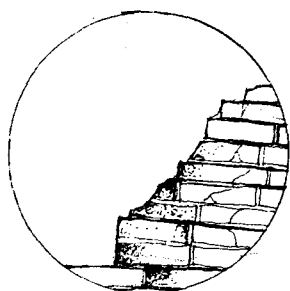
กรมศิลปากร

รูปตั้งเจดีย์มณฑานทิศเหนือ (หมายเลข 6)

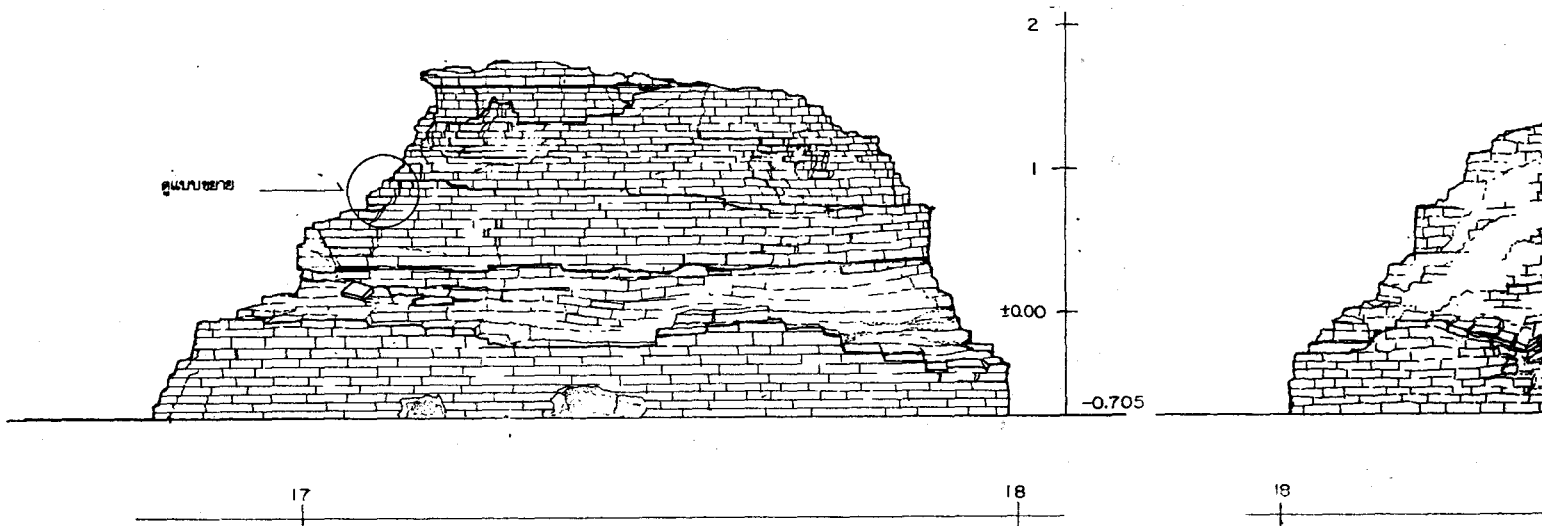
มาตราส่วน 1 : 25

แบบขยาย 1:20

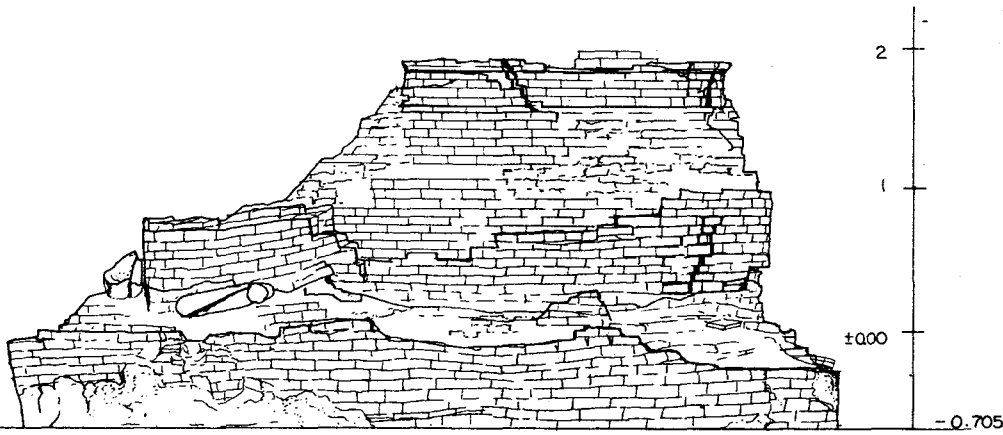
ลำดับที่	
1	นายสม
2	นายเอก
3	นายอรุ
4	นางสม
5	นายเม
6	นายสาร
7	นายท

ลำดับที่	
1	นายเม
2	นายไย

รูปตั้งเจดีย์มณฑานทิศตะวันออก (หมายเลข 6)

มาตราส่วน 1 : 25

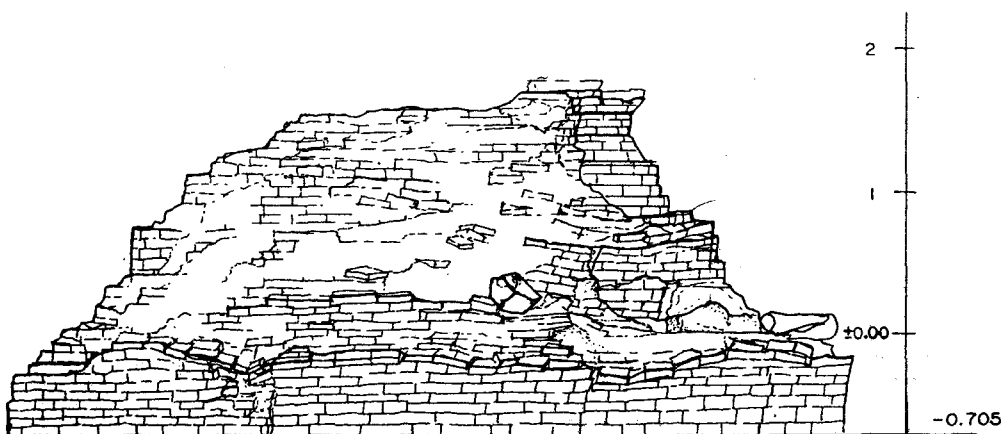

รูปตั้งเจดีย์มุด้านทิศใต้ (หมายเลข 6)

มาตราส่วน 1 : 25

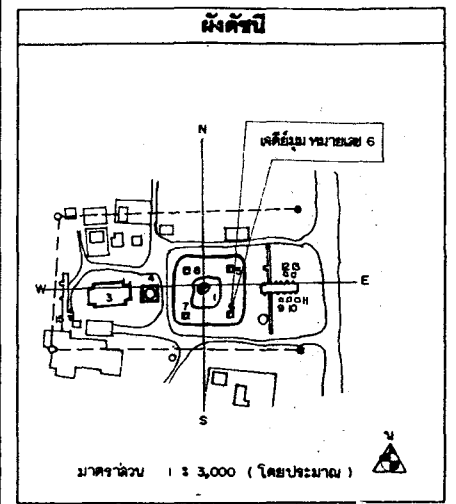
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แสงเอียด ผอ.สนง.บค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ.สุทธานุ กรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเจริญ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรมการ			
4	นางสาวกชพัชร์ ชอุ่มศิริ นักโบราณคดี7. กรมการ			
5	นายเมธา วิกิขณะ นักโบราณคดี7 กรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธานุ กรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิกิขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งเจดีย์มุด้านทิศตะวันตก (หมายเลข 6)

มาตราส่วน 1 : 25

รายการ

ดำเนินงานโดย
 ทางมูลนิธิวัด สุทธานุ กรมการ
 ๑๒ หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

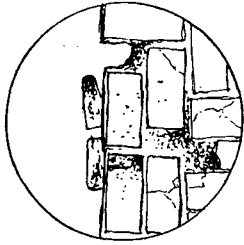
ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจสุริย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงห์เสนายาง	
ช่างศิลปกรรม	นายณัฐพล ม่วงศรีเจริญ	
นักโบราณคดี	นายเมธา วิกิขณะ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฐพล ม่วงศรีเจริญ	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ		
หน้าฝ่ายบริหาร		
หน้าฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

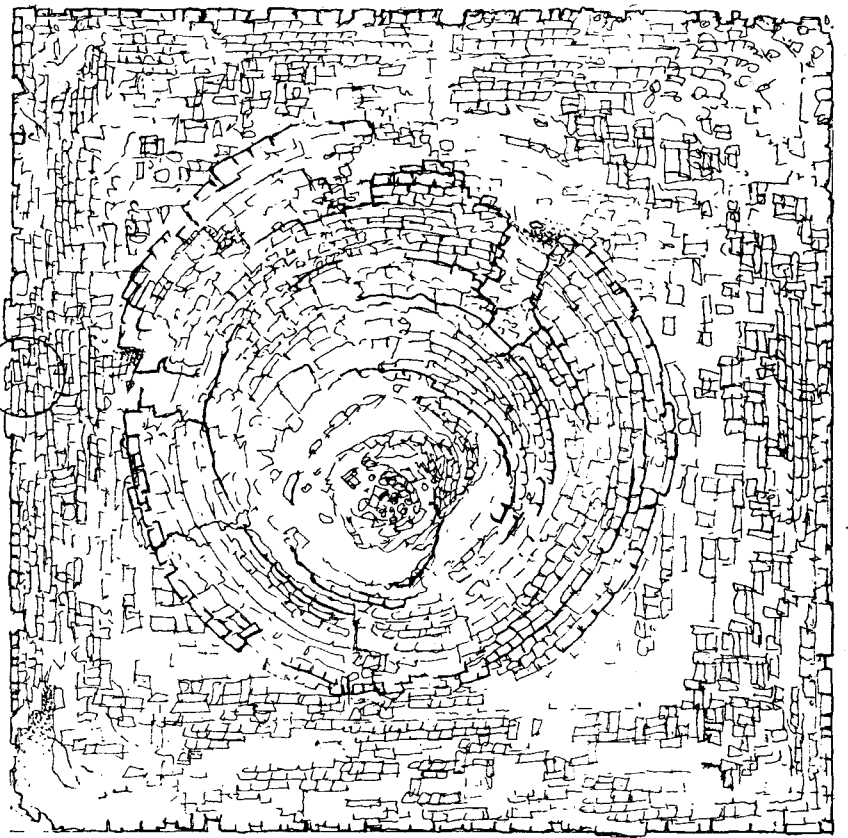
รหัส	แบบทฤษฎีเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	25

รูปแบบ : ๑๒ หมู่ ๖ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๒ หมู่ ๖ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๒ หมู่ ๖ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 รูปตั้งเจดีย์มุด้านทิศใต้ (หมายเลข 6) มาตราส่วน 1 : 25
 โครงการขุดค้นและพิพิธภัณฑสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

แบบขยาย 1:20

ดูแบบขยาย

16

17

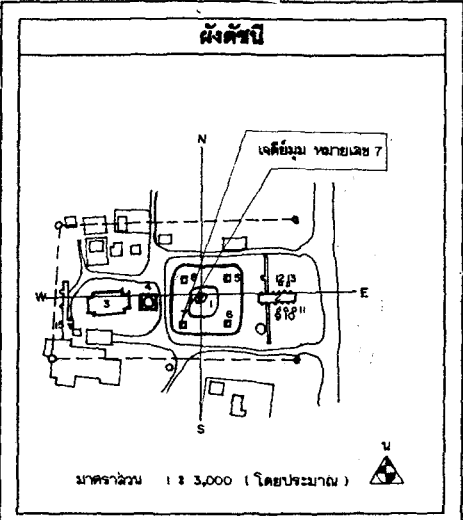
รูปผังพื้นเจดีย์มม (หมายเลข 7)

มาตราส่วน

1 : 25

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศศ ศงสอเลิศ ผอ.สนง.บ.ค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนค สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิดา เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางอรุณภักดิ์ อัญจนดิ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจู่ระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

--

ดำเนินการโดย
 นางทูนสวนจำกิต สุวศักดิ์ทองวาง
 ๑๒ หมู่ ๘ ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนพล จีตุชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงห์วัฒนสาครพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมพร ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคชาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฏฐะ อังโสภา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบอนุมัติ

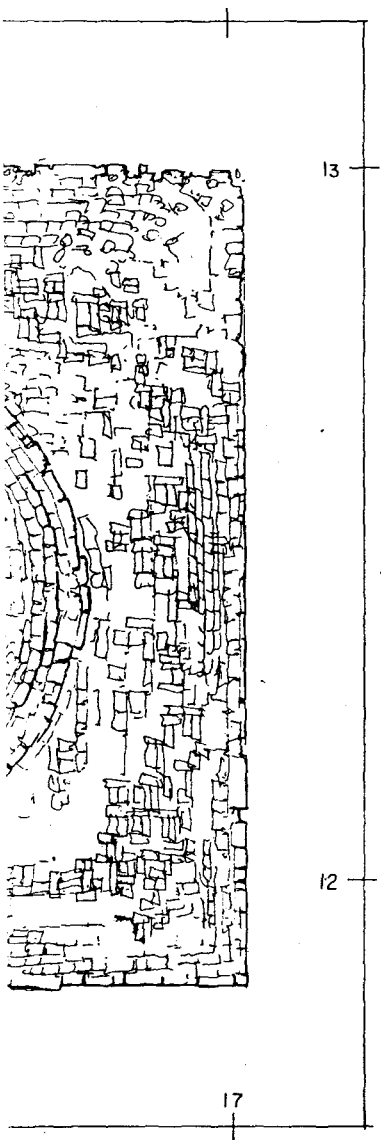
หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
อธิบดี	

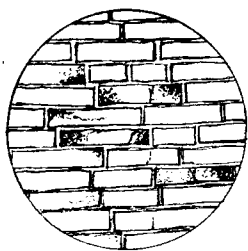
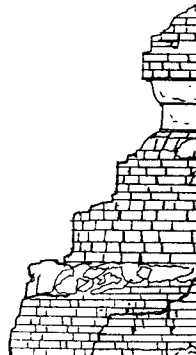
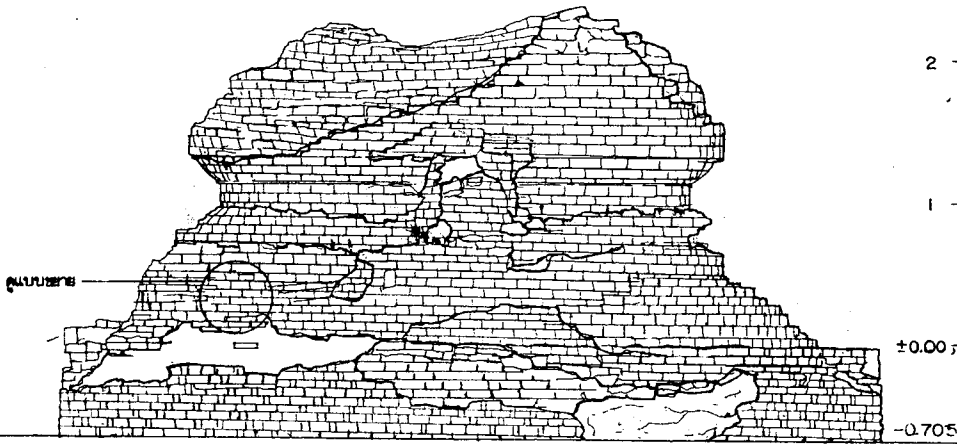
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	26

ผังรูปแบบ : จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร (ฉากภาพหลังการขุดแต่ง)

ผู้ทำ : อ.วิมล อ.พรหมทองเรืองสุภา อ.พรหมทองเรืองสุภา
 อนุมัติ : นายเมธา วิจักขณะ นายช่างโยธา 6 หมายเลข 7 มาตราส่วน 1 : 25

กองการขุดค้นและพิพิธภัณฑสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปกรรมสถาน
 พระราชวัง 13 พระนครที่อยุธยา
กรมศิลปากร

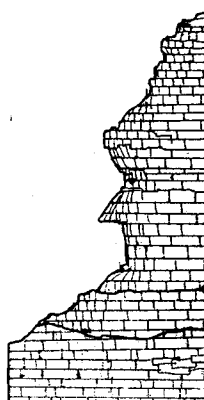
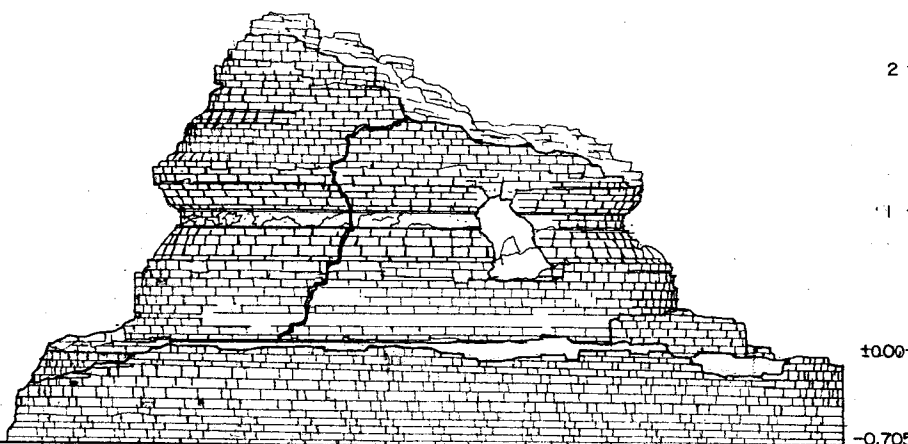

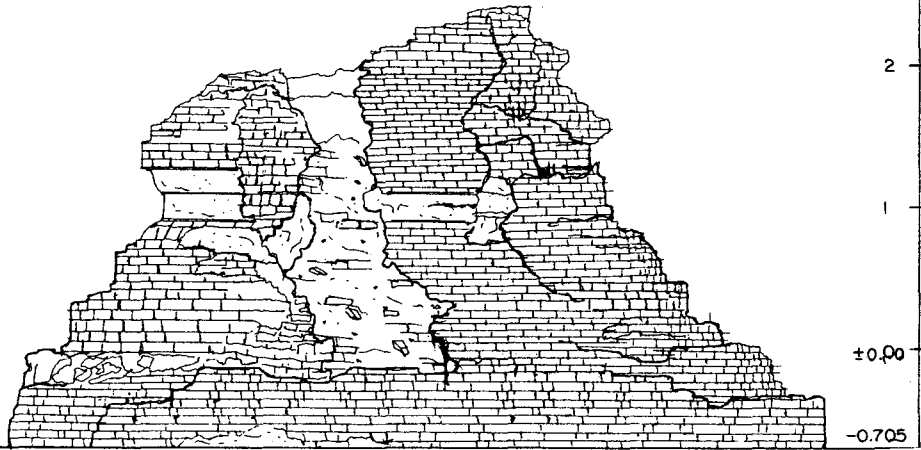
รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศตะวันออก (หมายเลข 7)

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แคนเช็ช ผอ.สนง.บ.พ.ร.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเนก สีพามาตร์ ผอ. อุทยานา			
3	นายมีรุฬ ม่วงศรีเชื้อ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			
4	นางสาวกคพิ อัญงค์ นักโบราณคดี7			
5	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7			
6	นางสาวทัศนีย์กษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็นจระ นายช่างโยธา			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศใต้ (หมายเลข 7)

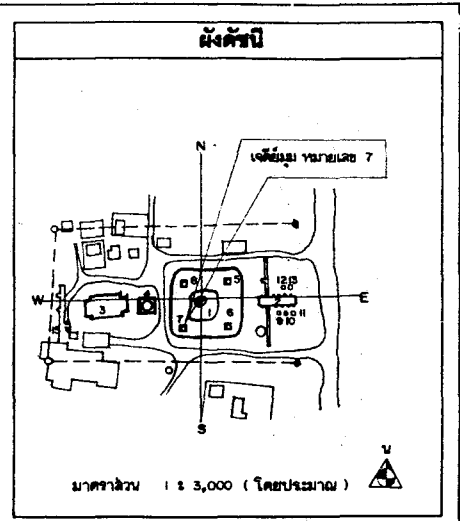
รูปตั้งเจดีย์มุมด้านทิศเหนือ (หมายเลข 7)

ชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
ประธานกรรมการ		
กรรมการ		
กรรมการ		
กรรมการ		
กรรมการ		
กรรมการ		

ชื่อ	วันที่	หมายเหตุ

รูปตั้งเจดีย์มุมด้านทิศตะวันตก (หมายเลข 7)

ผังคัทนี่
รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานส่วนจัด ก่อสร้าง
 ๑๘ หมู่ ๕ ต.เมืองเก่า
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด จตุรัส	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูร สิงหนะนันทพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเอก นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายอินทนะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ	
นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ	
นายช่างวิชาการ	
นายช่างโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	275

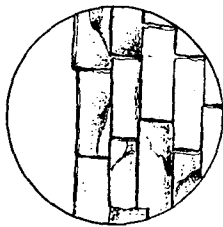
จัดรูปแบบ : วัฒนภูมิธรรม (สถาปนิกผู้ดูแล)
 ผลิต : อ.อินทนะ ธงศิลา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ผลิต : รูปตั้งเจดีย์มุม หมายเลข 7 ขนาดภาพ 1 : 25

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จี ๖ พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

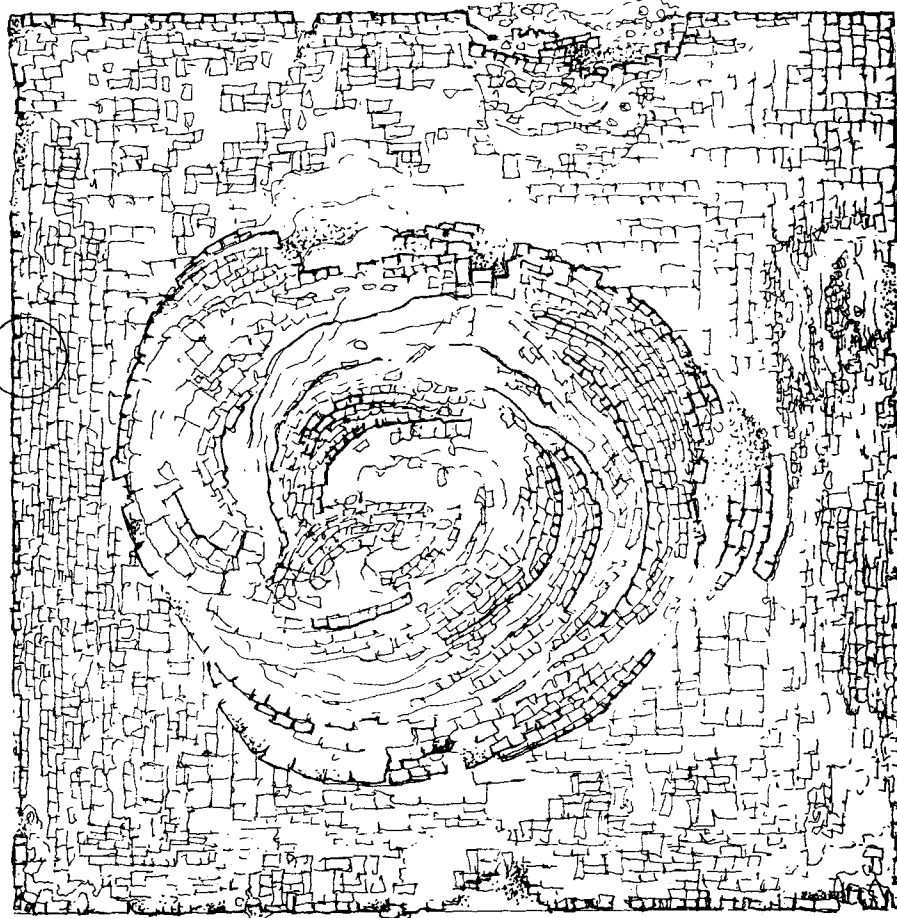
คณะกรรมการตรวจการจ้าง		ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
นายอดิ แสงเจียด	ผอ. สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
นายเอก สิทธิมาศย์	ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว	เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
นางชนัดดี อัญงค์	นักโบราณคดี7 กรรมการ			
นายเมธา วิจารณ์ะ	นักโบราณคดี7 กรรมการ			
นางสาวทัศนากัญณ์ สุทธาศวิน	นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
นายเทอดศักดิ์ เข็นจระ	นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ผู้ควบคุมงาน		ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจารณ์ะ	นักโบราณคดี 7		
2	นายโยธา คำสิงห์	นายช่างโยธา 6		

แบบขยาย 1:20

ดูแบบขยาย

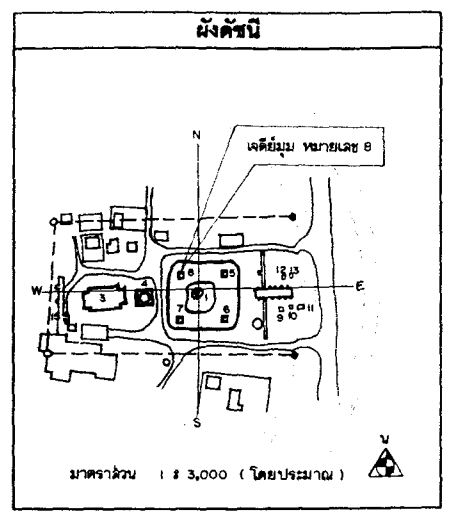
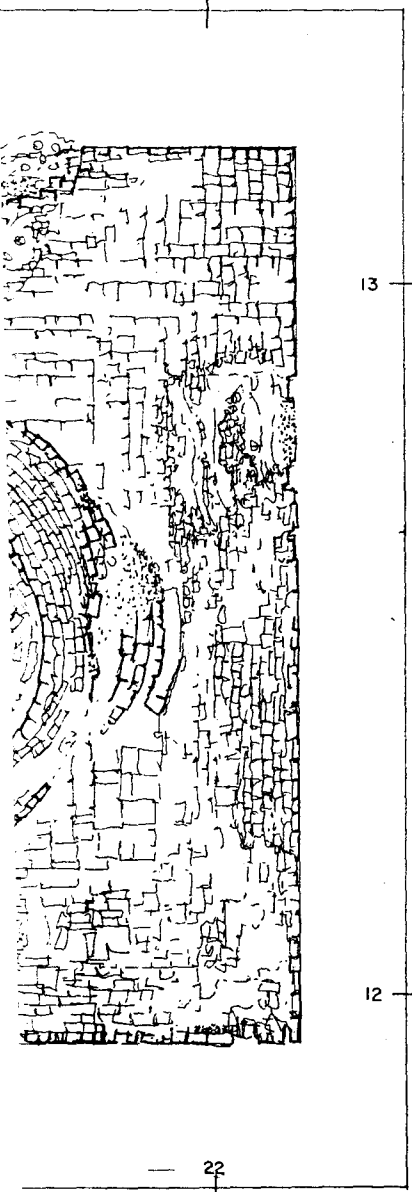
21

22

รูปผังพื้นเจดีย์ (หมายเลข 8)

มาตราส่วน

1:25

รายการ

ดำเนินการงานโดย
 หน่วยงานรับผิดชอบ
 ๑๖ หมู่ ๘ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายทอง 4๖๖	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ อิงคะนันทนาการ	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมณะภาพ นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวิมลชนะ ธงสีดา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายราชศิลปะกรรม		
นายราชโยธา		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

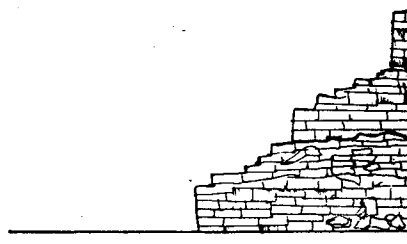
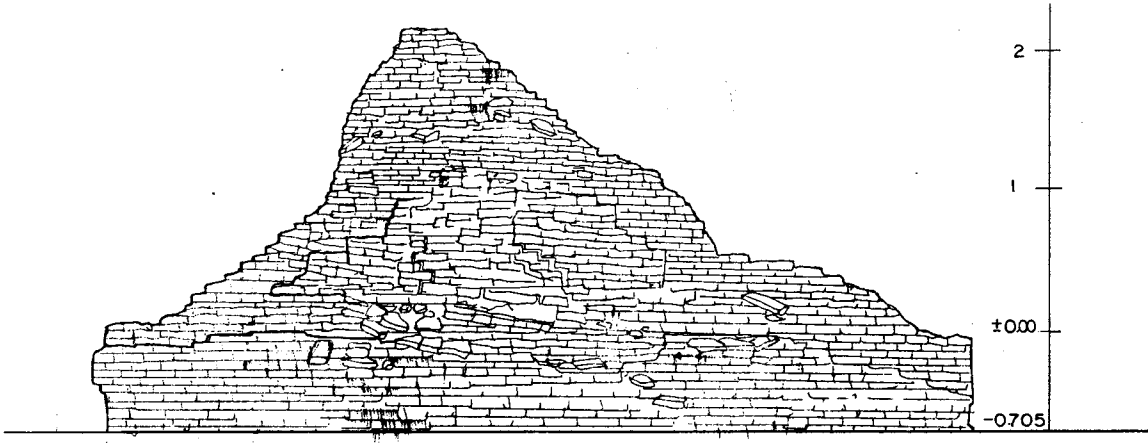
หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อื่นใด		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	23

รูปแบบ : วัฒนธรรมศิลปกรรม (สถาปัตยกรรมศาสตร์)
 1:1 - ๑.๒๐๖ ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๘ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา
 ฐานผังคัมภ์มณเฑียร หมายเลข ๘ มาตราส่วน 1 : 25

โครงการขุดค้นและฟื้นฟูโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 ๑๖ หมู่ ๘ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

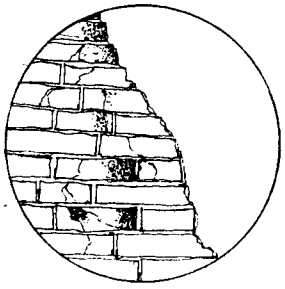

21

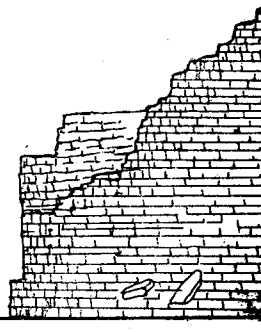
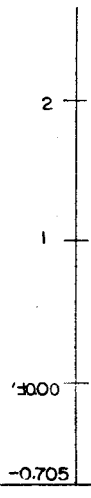
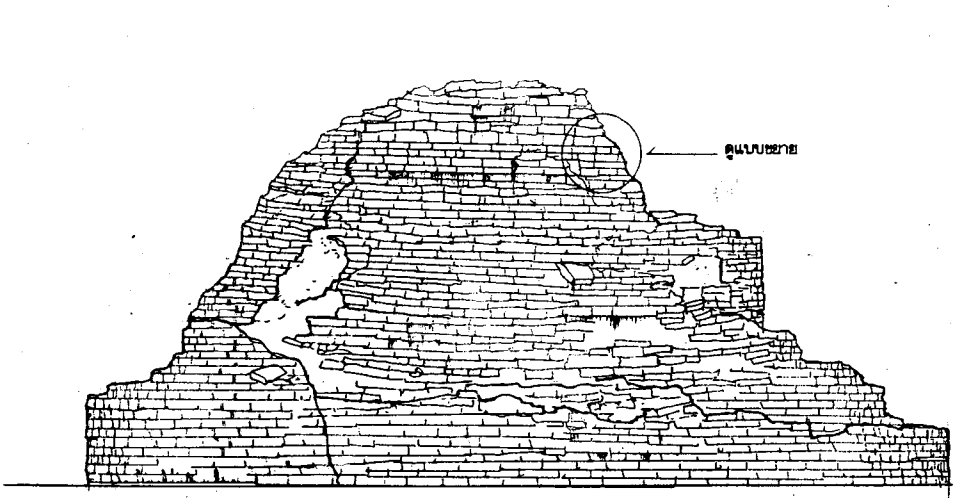
22

12

รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศใต้ (หมายเลข 8)
ภาคจำนวน 13 25

แบบขยาย 1:20

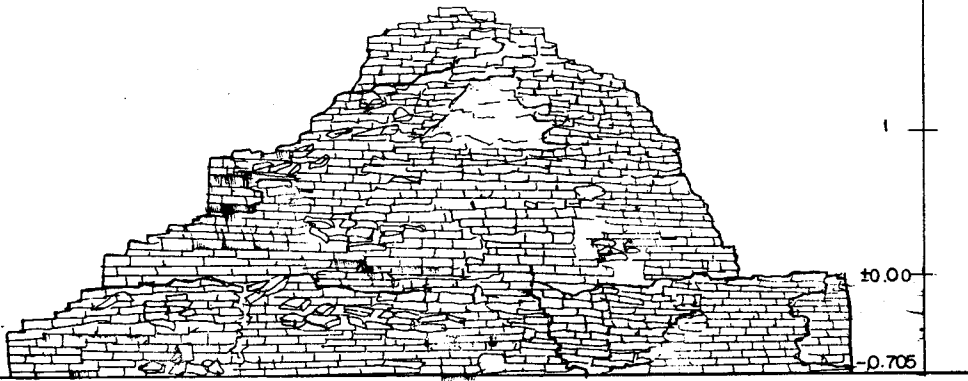

13

12

22

รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศตะวันตก (หมายเลข 8)
ภาคจำนวน 13 25

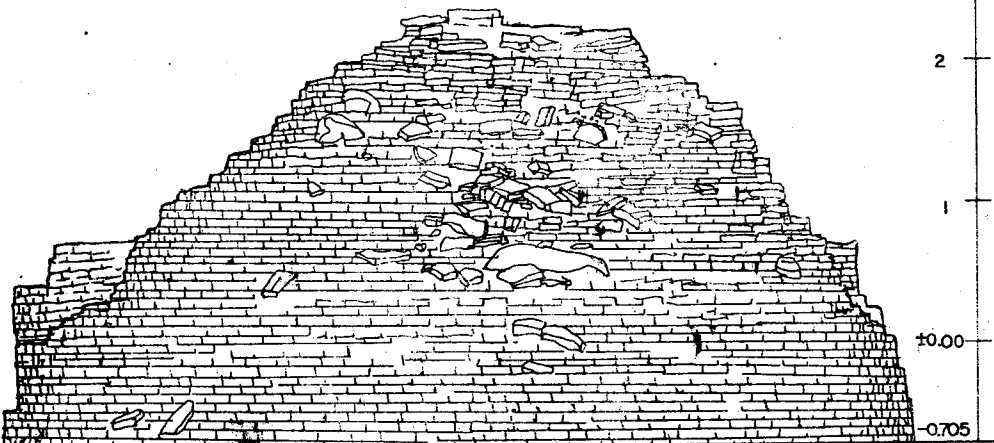

รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศตะวันออก (หมายเลข 8)

มาตราส่วน 1 : 25

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเลข
1	นายสม แคนเชิด ผอ.สนง.บค.พ.ร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนก สีงามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญติ อัญจณี นักโบราณคดี7/ กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

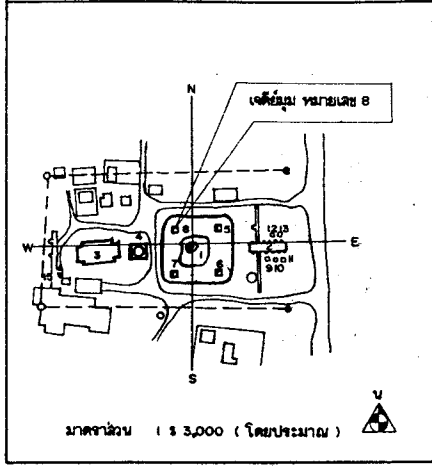
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเลข
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งเจดีย์มมด้านทิศเหนือ (หมายเลข 8)

มาตราส่วน 1 : 25

ผังค้ำยัน

รายการ

ดำเนินการโดย

นางอนุส่วนจำทิศ สุทธิศักดิ์ภรรยา
 98 หมู่ 6 ต.เมืองพาน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจสุชัย	ผู้ตรวจ
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล สิงหนามสารพงษ์	ผู้ตรวจ
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมภพภาค นาทพวง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิยมชนะ ธงสีลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบอนุมัติ

หัวหน้าวิชาการ		
หัวหน้าโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	29

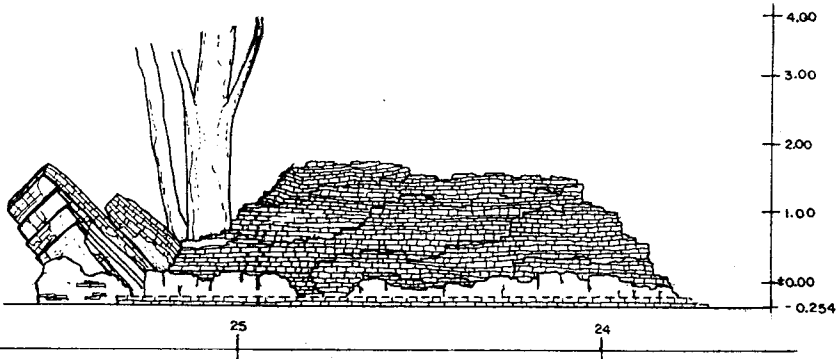
ผู้ตรวจแบบ : อดิพนธ์ บุญชู (ภาพหลังการขุดแต่ง)

ผู้ตรวจ : อ.โยธา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

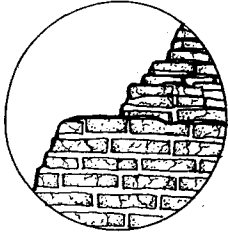
ผู้ตั้ง : รูปตั้งเจดีย์มม หมายเลข 8 มาตราส่วน 1 : 25

โครงการขุดค้นและขุดแต่งโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

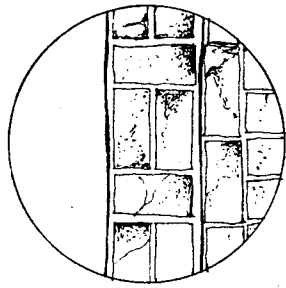
กรมศิลปากร

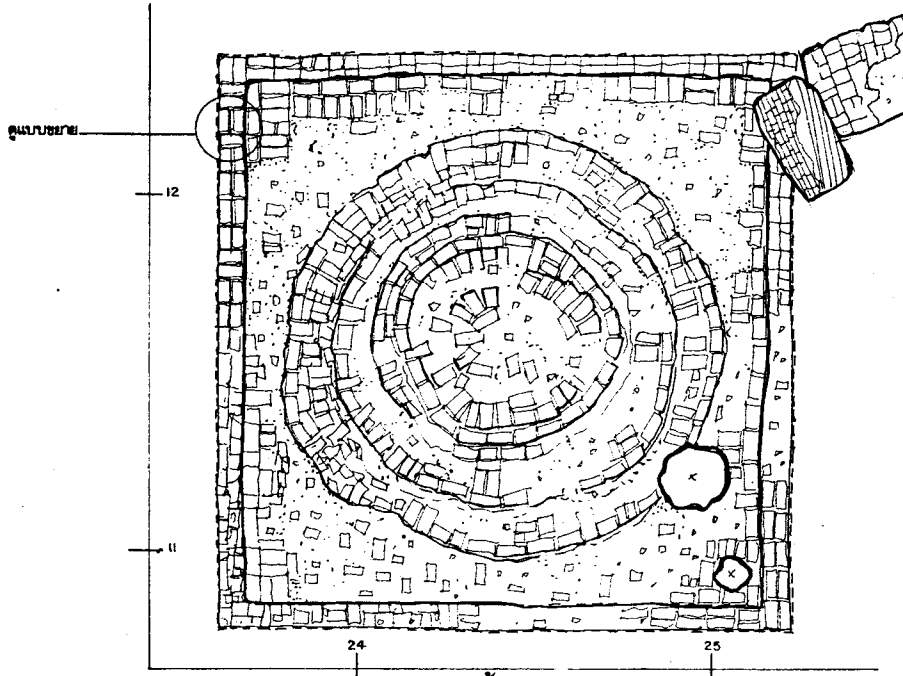
รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศเหนือ

แบบขยาย 1:20

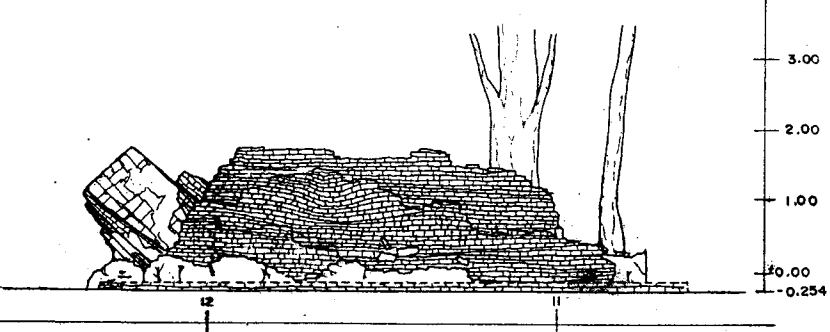

แบบขยาย 1:20

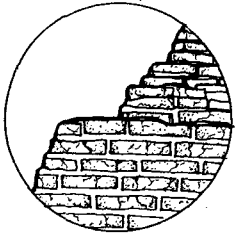

รูปผัง พื้นเจดีย์ราย หมายเลข 9

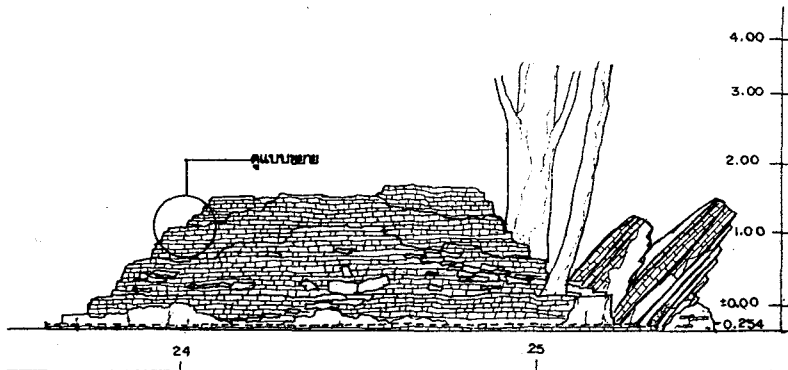
มาตราส่วน 1:50

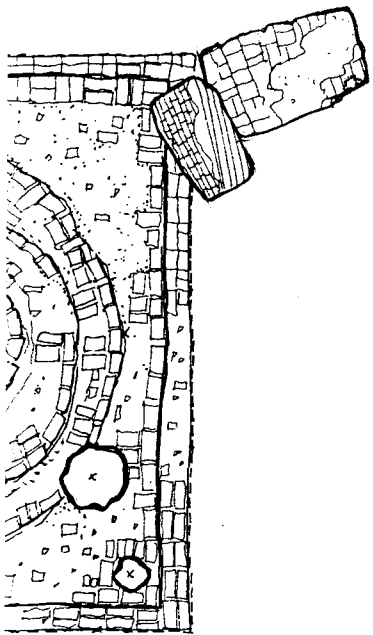
รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศตะวันตก

แบบขยาย 1 : 20

รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศใต้

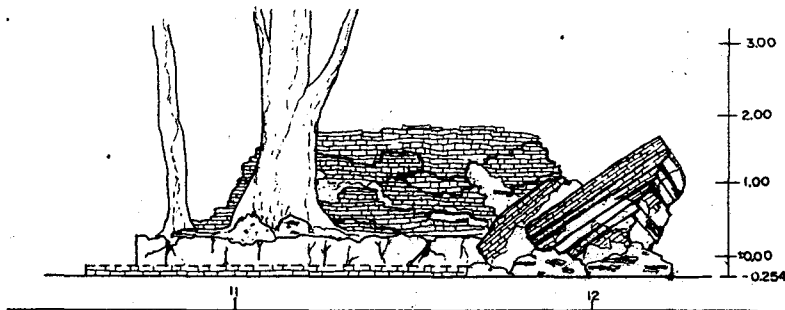

หมายเลข 9

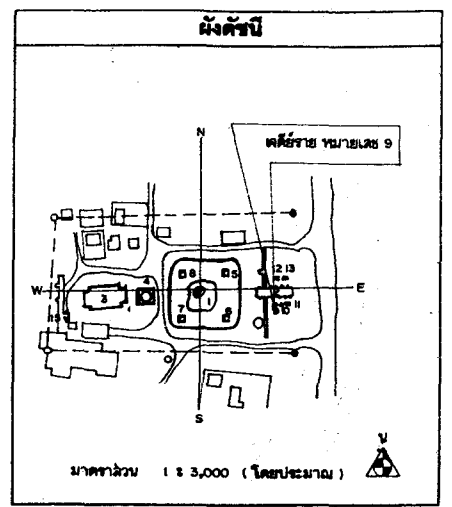
: 50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสุค แดงเชิด คอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิวมาตรี คอ.อุทธรณ์ฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเขียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชยภัคพิศ อยู่คงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจ๊ะ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศตะวันออก

ผังค้ำยัน

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เมืองรามนอส
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด ชูชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงห์แสนภาพง	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย กระจ่าง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคมาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายสมิทธิพงษ์ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

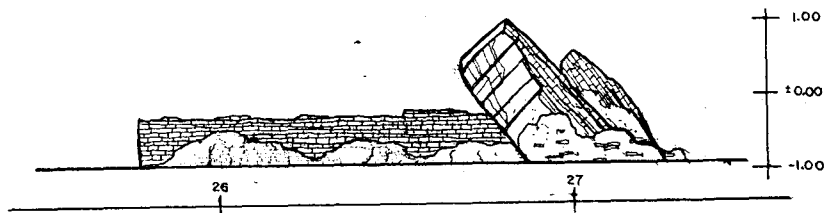
เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าวิชาการ	
หัวหน้าโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนัก	
อธิบดี	

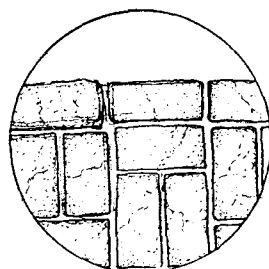
รหัส	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	30
รูปแบบ : วัดสมณโคตมุนี (สภาพซากปรักหักพัง) ชื่อ : ต.เมือง ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา แสดง รูปตั้งพื้น, รูปตั้ง มอ.ตั้งราย หมายเลข ๑ หมายเลข ๑ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูปะรำโบราณสถาน สำนักงานโบราณคดีและศิลปวัฒนธรรม หมายเลขที่ ๓3 พระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร			
		มาตราส่วน 1 : 50	

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แดงเอียด ศอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเนนท สีนามาศย์ ศอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเจริญ เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวยศภัคดี อัญจนศิริ นักโบราณคดี7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

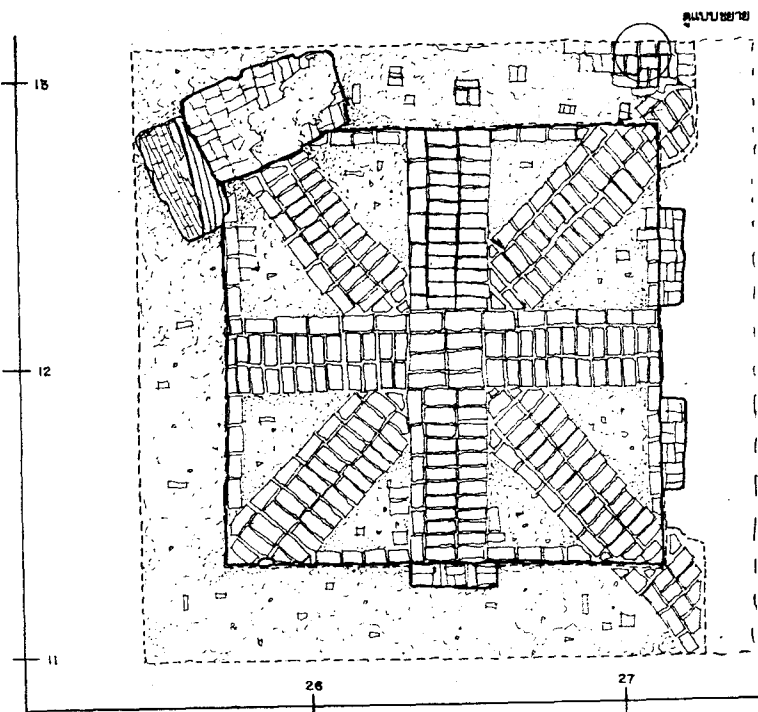
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายไพทยา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

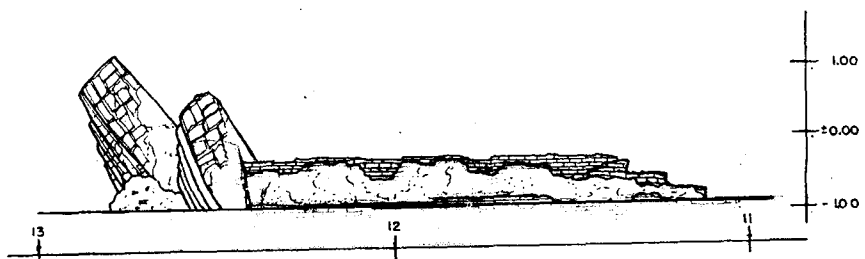
รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศเหนือ

แบบขยาย 1:20

ดูแบบขยาย

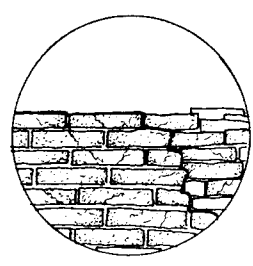
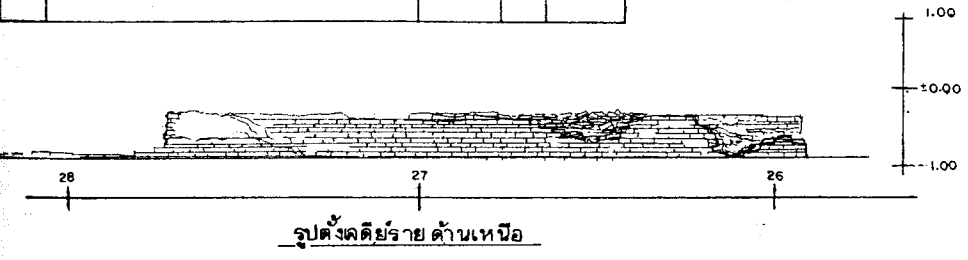
รูปตั้งเจดีย์รายด้านทิศตะวันตก

รูปผังพื้นเจดีย์รายหมายเลข 10
มาจจาฉนวน 1:50

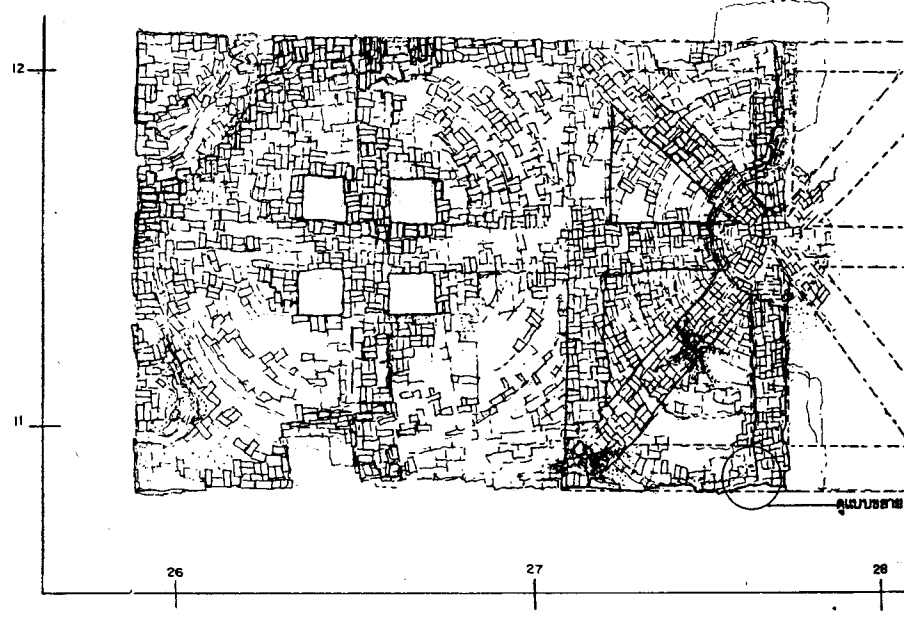
ดูแบบขยาย

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ แสงเลิศ ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิหนามาศย์ ผอ. จุฬานา กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิด เจ้าหน้าทีบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชนกภัทรี อัญญาดี นักโบราณคดี72 กรรมการ			
5	นายเมธา วิกิระณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนากัญณ์ สุทธาดีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเพชรศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

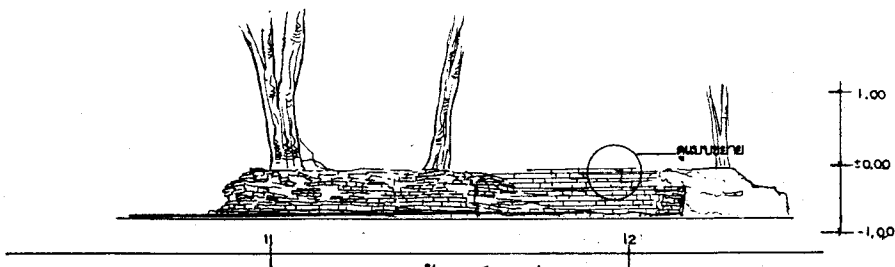
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิกิระณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

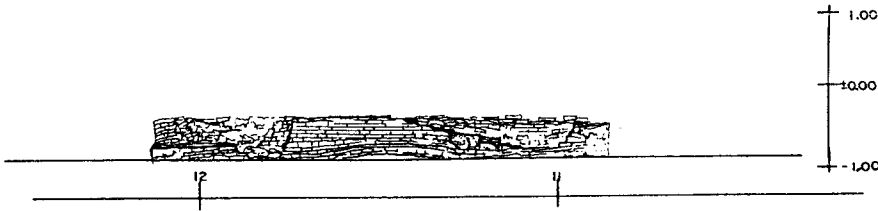
มาตราส่วน 1:20

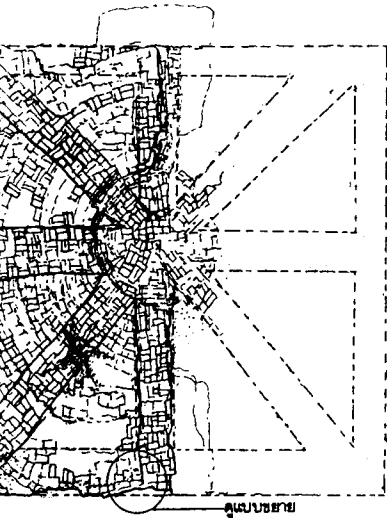
รูปผังพื้นเจดีย์หมายเลข 11 1:75

รูปตัดเจดีย์รายด้านทิศตะวันออก

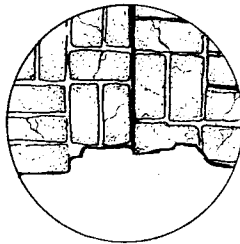

รูปตั้งเจดีย์เจ้าย้ายด้านทิศตะวันตก

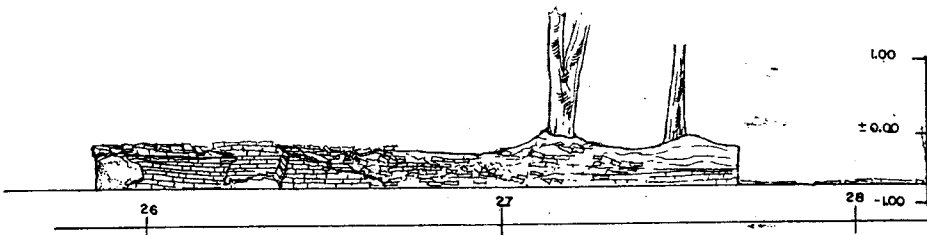
ดูแบบขยาย

28

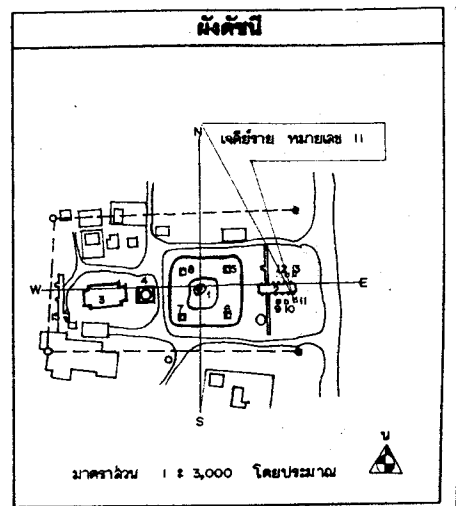

มาตราส่วน 1:20

หมายเลข II 1:75

รูปตั้งเจดีย์เจ้าย้ายด้านใต้

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ 6 ต.เมืองเก่าเมือง
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ชูชัย	๑/๒๖
ช่างเขียนแบบ	นายวีระกุล อิศระเกษมทรัพย์	๒๖
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมวิทย์ ตระกูล	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคสมบูรณ์	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิพนธ์ อติลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

คนฝ่ายวิชาการ	
คนฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	32

ดูรูปแบบ : วิทยาลัยศิลปกรรม (สภาพผังการขุดแต่ง)

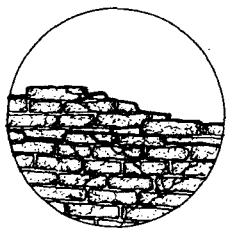
ชื่อ : อ.นิพนธ์ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๖ ต.เมืองเก่าเมือง อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๖ ต.เมืองเก่าเมือง อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 หมายเลข II

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ จ.พระนครศรีอยุธยา

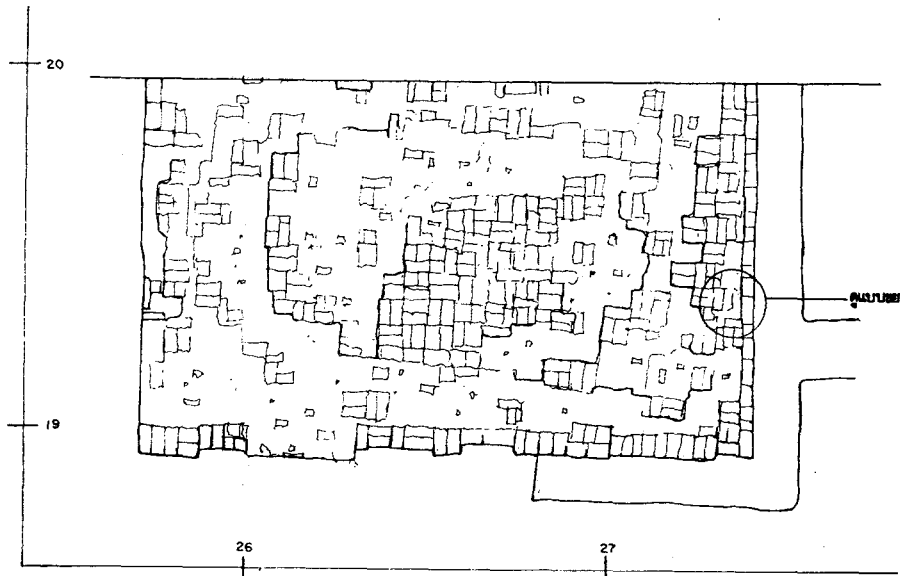
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายตศ แดงเชิดศ ผอ.สนง.บค.พร.ทิว ประธานกรรมการ			
2	นายเนบก สีนามาศย์ ผอ. สุทธานา กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชานภักดิ์ อัญสงคี นักโบราณคดี7. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา กรรมการ			

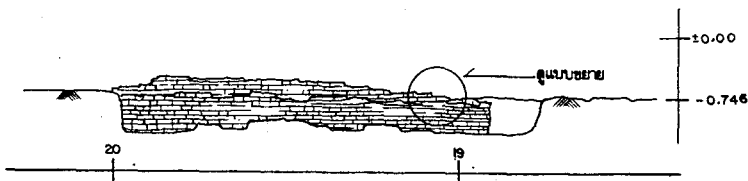
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

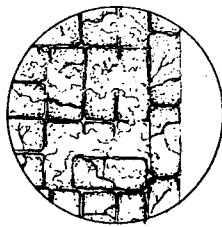
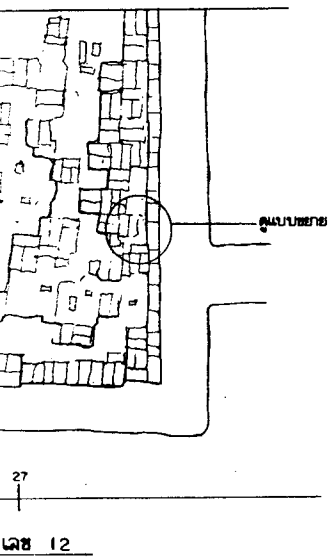
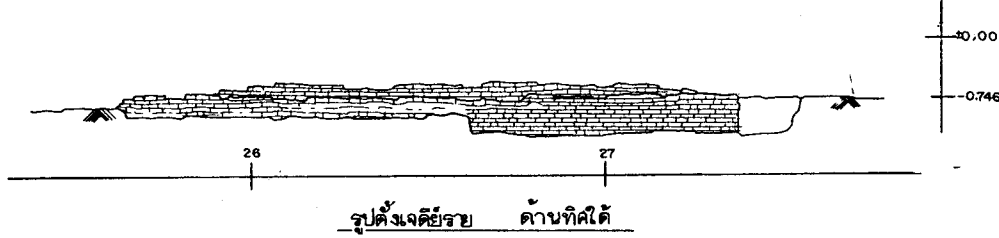
แบบขยาย 1:20

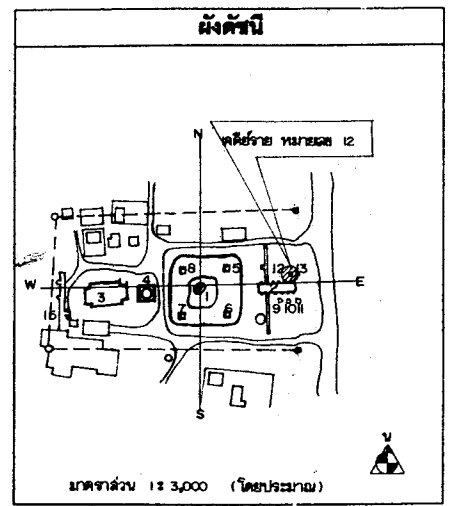
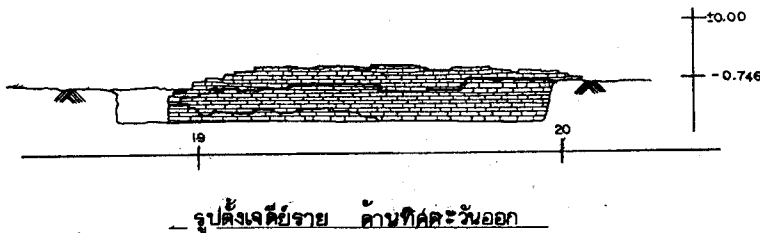
รูปผังพื้นเจดีย์รายหมายเลข 12
มาตราส่วน 1:50

รูปตั้งเจดีย์ราย ตัดตามทิศตะวันตก

แบบขยาย 1 : 20

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจดีชัย	๕๒
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูล สิงหะเสนหาพงษ์	๕๗
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมเกียรติ คงทอง	๕๗
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคสมบูรณ์	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

คน.ฝ่ายวิชาการ		
คน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		3.6	33

ผังรูปแบบ : ทัศนศิลป์โบราณคดี (ผังภาพหลังการขุดแต่ง)

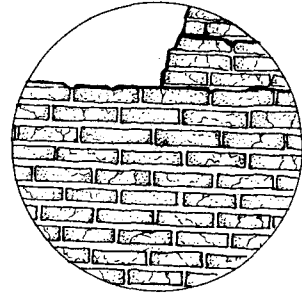
ผู้ทำ : อ.ปวิฑูล อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา

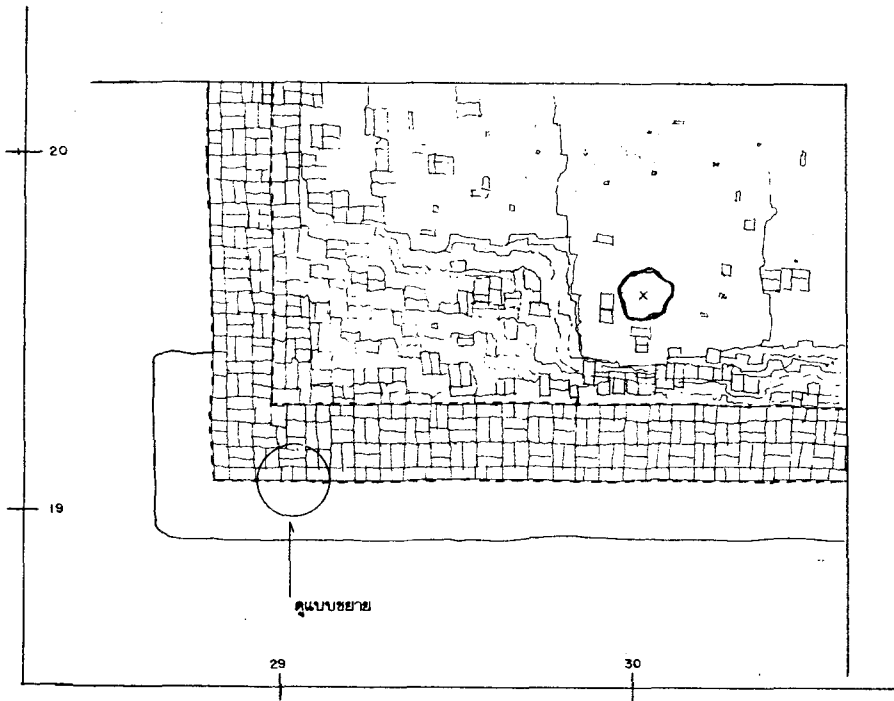
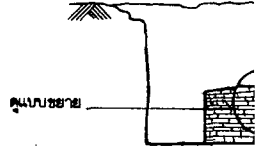
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเชือก ผอ.สนง.บค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สิทนามาศย์ ผอ. สุทธยานา			กรรมการ
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเขียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			กรรมการ
4	นางสาวกนิษฐา อัญญาดี นักโบราณคดี7			กรรมการ
5	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7			กรรมการ
6	นางสาวทัศนีย์ลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			กรรมการ
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจอร์ นายช่างโยธา3			กรรมการ

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7			
2	นายโชธา คำสิงห์ นายช่างโยธา6			

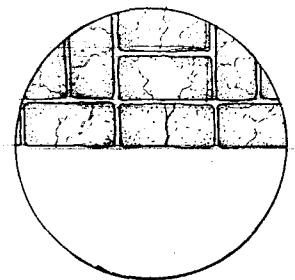

แบบขยาย 1 : 20

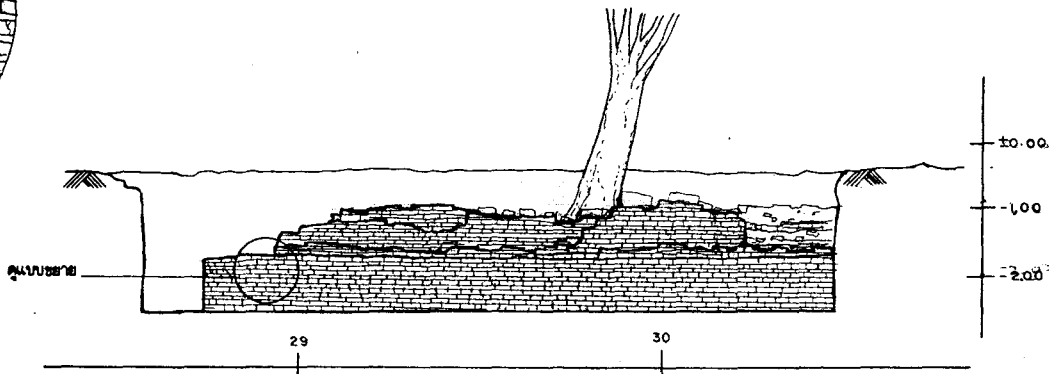

รูปผังพื้นเจดีย์รายหมายเลข 13

มาตราส่วน 1 : 50

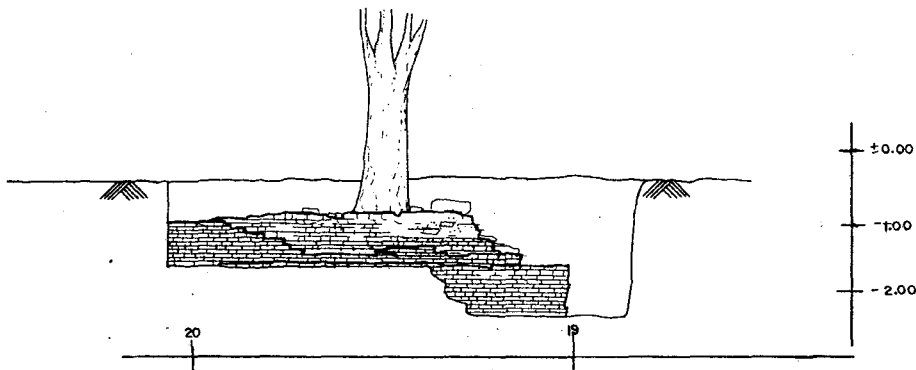

แบบขยาย 1 : 20

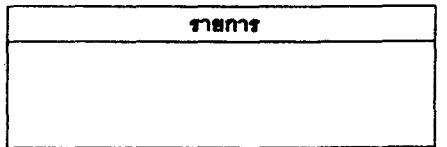
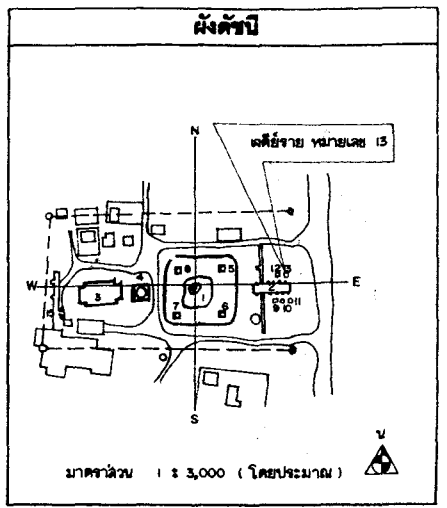
รูปตั้งเจดีย์รายทิศใต้

มาตราส่วน 1 : 50

รูปตั้งเจดีย์รายทิศตะวันตก

มาตราส่วน 1 : 50

คำเป็นงานโดย
นางยุสนนจักษ์ สุทธิศักดิ์อร่าม
๑๘ พุ ๕ ค. เชียงใหม่
อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

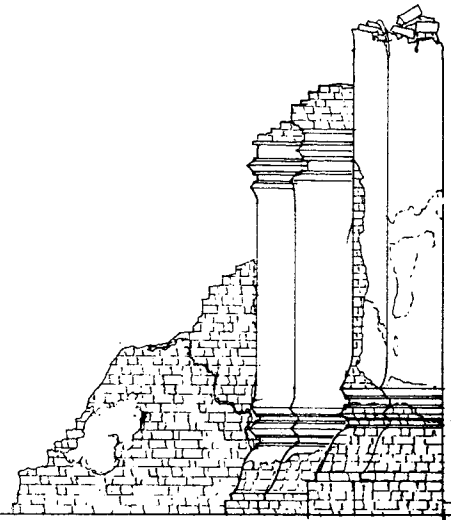
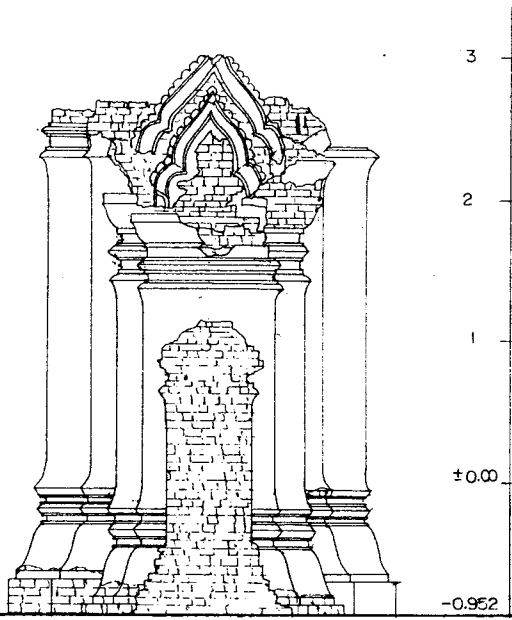
ช่างสำรวจ	นายสมคิด จตุรัส	32
ช่างเขียนแบบ	นายธีระพล สิงห์เสนหาพงษ์	34
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	31
นักโบราณคดี	นายสมนึก นาคชาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวิมลชนะ อธิธา	
คู่มือสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

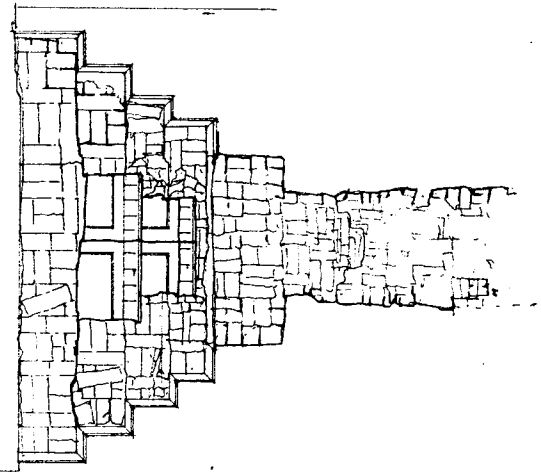
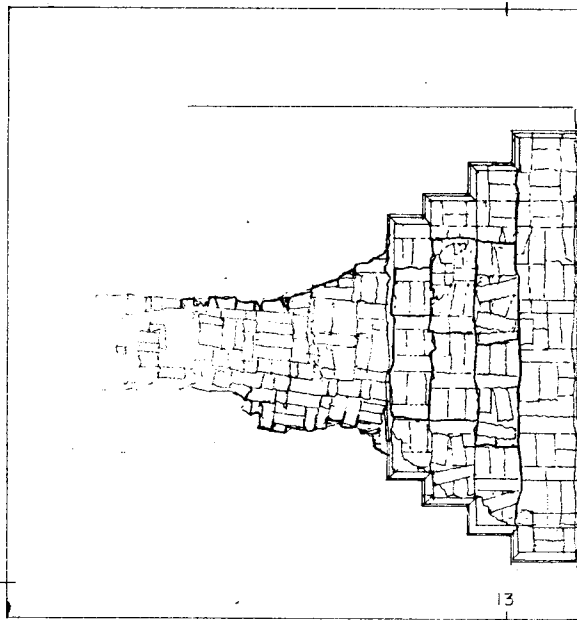
คนฝ่ายวิชาการ		
คนฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักมานุษยวิทยา		
ผู้อำนวยการสำนักศิลปวิทยา		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	34

นี้รูปแบบ : ทัศนศิลป์ (ภาพหลังการบูรณะ)
 1:1 : ๑:๒๕๐ จ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
 ๒:๑๕ : ๑:๒๕๐ จ. เชียงใหม่ จ. เชียงใหม่
 หมายเลข 13
 โครงการบูรณะและฟื้นฟูป้อมปราการ
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปวิทยา
 หมายเลข 13 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

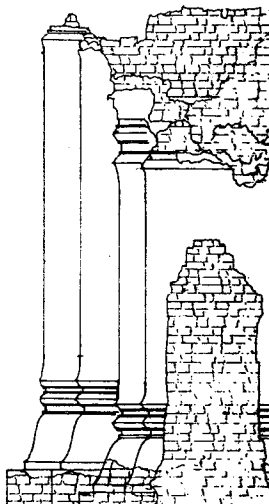
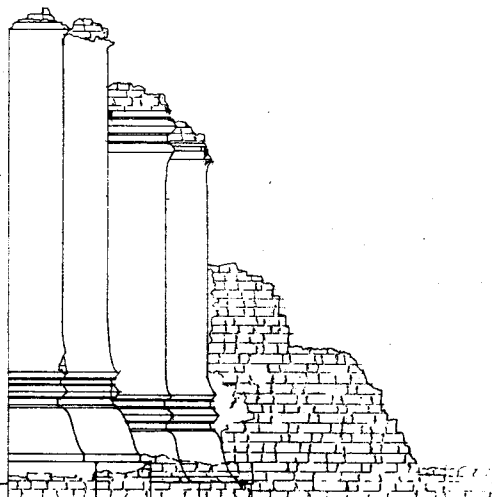
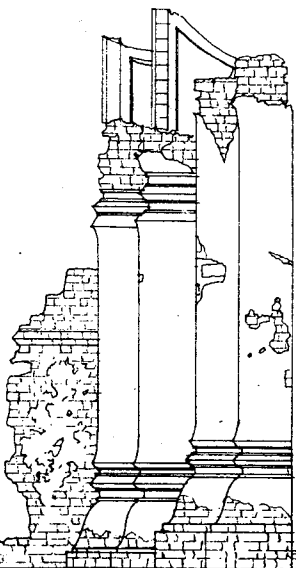

รูปตั้งซุ้มประตูด้านทิศเหนือ

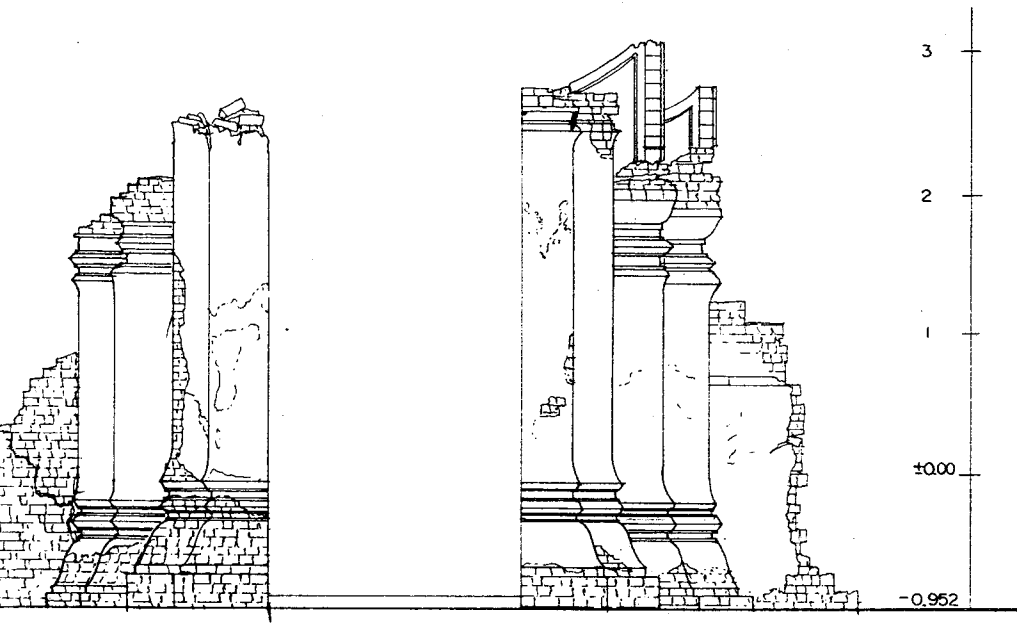

13

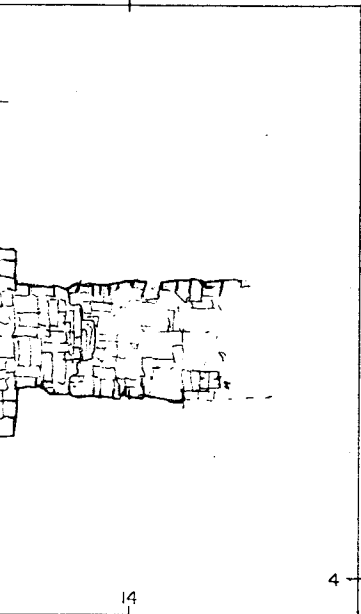
14

รูปตั้งซุ้มประตูด้านทิศตะวันออก

รูปตั้งซุ้มประตูด้านทิศตะวันตก

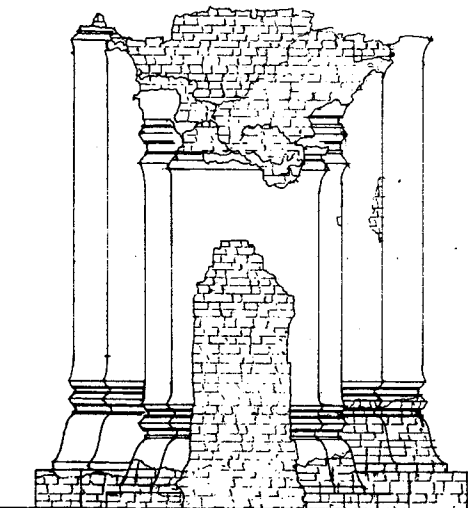

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แสงเชิด ผอ.สนง.บด.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชานักคหิ์ อยู่คงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิกัระณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาศักดิ์ สุทธาศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจู่ระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

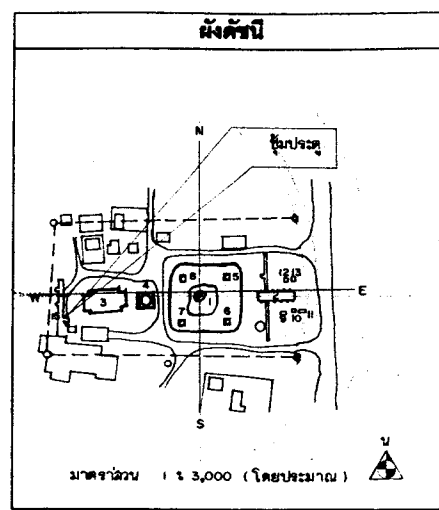
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิกัระณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปผังพื้นซุ้มประตู

มาตราส่วน 1:25

รูปตั้งซุ้มประตูด้านทิศใต้

ผังคาน

รายการ

ดำเนินงานโดย
นางนุชนวนจำกัศ สุทธิศักดิ์อสุธา
๑๒ หมู่ 6 ต.เขื่อนราชนภอ
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสี-พ.	นายพนต จักรู้อ	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล อิศระสมณธาทนะ	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมณภาค นาคมาจน	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฏพนะ อติลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ	
นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ	
หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ	
ผู้อำนวยการสำนักฯ	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	35

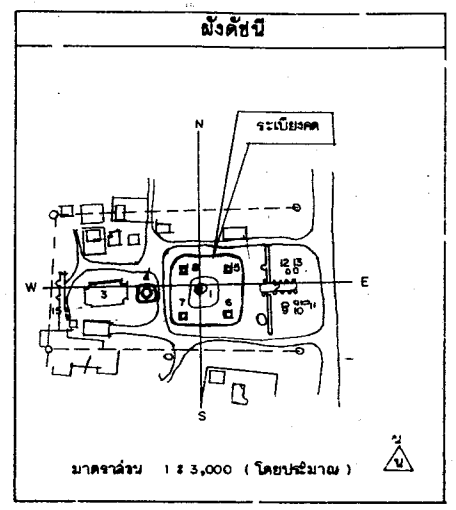
มีรูปแบบ : วัสดุผสมปูนทราย (ฉาบผิวหลังการขุดแต่ง)

ที่ตั้ง : ต.ไผ่สี ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ผลิต : รูปผังพื้น ซุ้มประตู
 มาตราส่วน 1:25

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	วันที่	หมายเหตุ
1.	นายสมิต แสงเอียด		
2.	นายสมนึก วิฑารักษ์		
3.	นายณัฐชา นามวงศ์นิมิต		
4.	นายสมานวิวัฒน์ อยู่คงดี		
5.	นายเมธา วิจิตรณะ		
6.	นายสมานทิพย์สัมพันธ์ สุทธาชวน		
7.	นายชยศักดิ์ เข็มขจร		
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	วันที่	หมายเหตุ
1.	นายเมธา วิจิตรณะ		
2.	นายสมิต สันติศรี		

รายการ

ดำเนินการ โดย
 วิศวกร ช่างเขียนแบบ ช่างศิลปกรรม นักเขียนคดี นักประวัตินครและโบราณคดี

ที่รังสรรค์ ๖-๖/๖๖ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๐

ช่างสำรวจ	นาย นพดล จิตชัย	
ช่างเขียนแบบ	นาย ชีระภุช ธีระแสงนภาพงษ์	Exp.
ช่างศิลปกรรม	นาย เฉลิมชัย ศรีทอง	
นักเขียนคดี	นาย เฉลิมศักดิ์ นามขจร	
นักประวัตินครและโบราณคดี		
สถาปนิก	นาย อนันต ธรรมธา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์/รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักเขียนคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

พนักวิชาการ		
พนักโบราณคดี		
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ		
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ		
อธิบดี		

จังหวัด	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		36	36

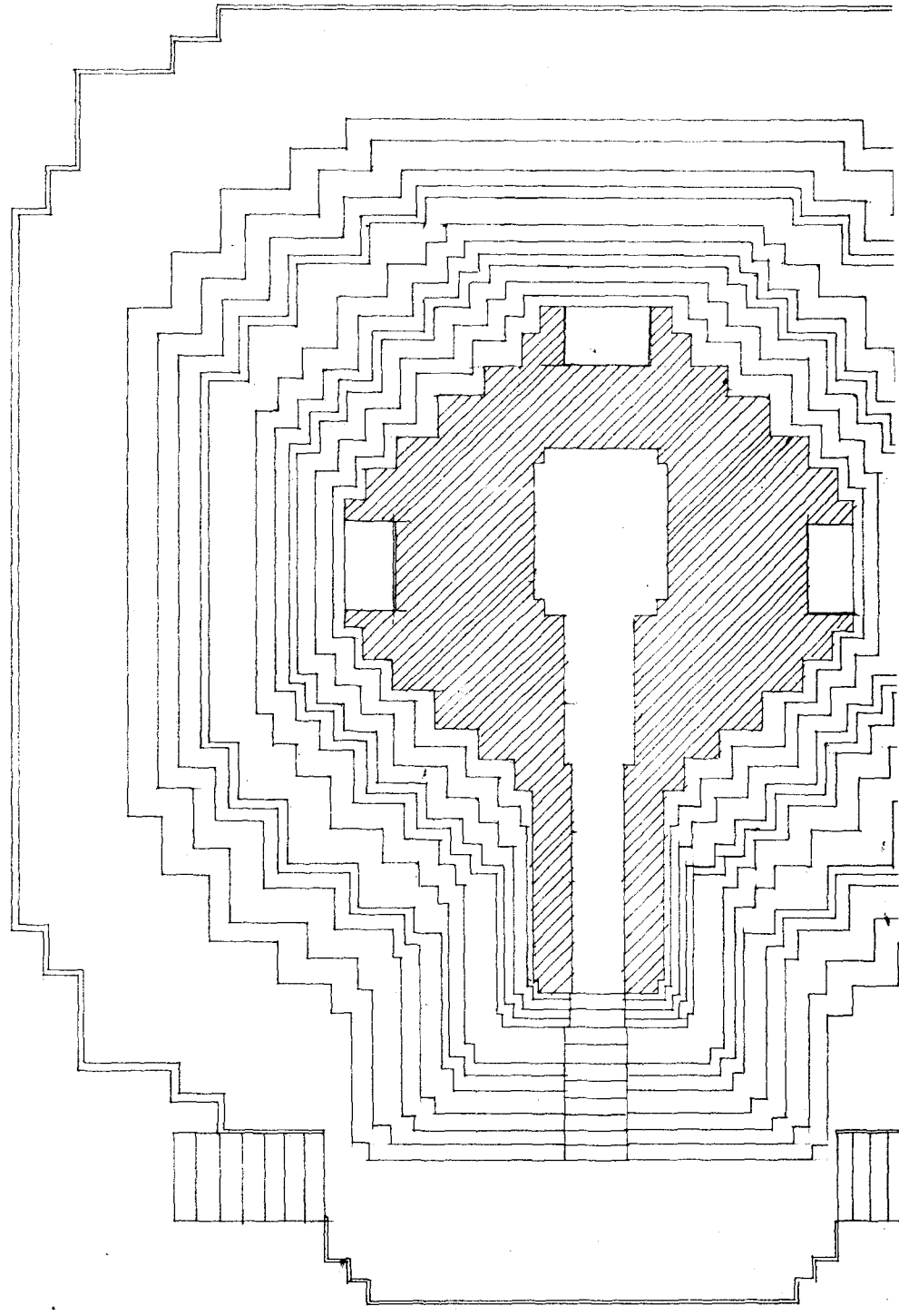
โครงการ : ครอบคลุมบริเวณ (สำนักงานการทูตแดง)
 ที่ตั้ง : ต. ๖๖/๖๖ อ. พระนคร กรุงเทพฯ จ. พระนคร กรุงเทพฯ
 แดง : ผู้เขียนแบบ

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาระบบโบราณสถาน
 สำนักกรมโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนคร กรุงเทพฯ
กรมศิลปากร

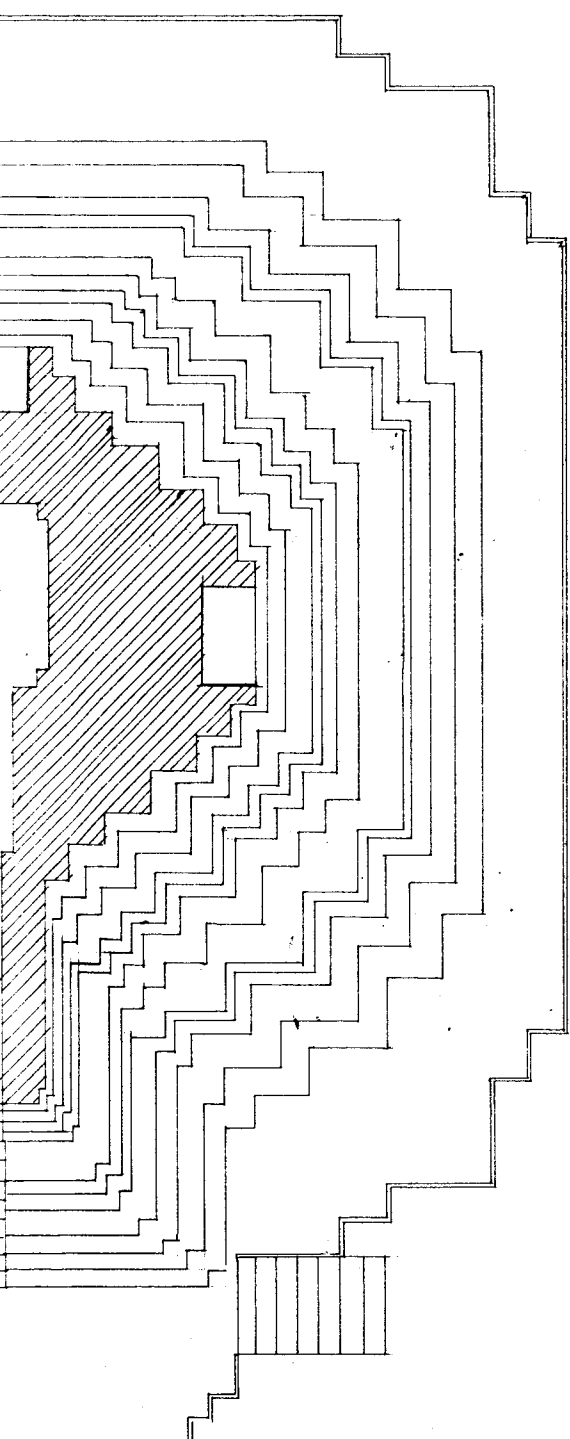
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ แสงเดโชต์ ผอ.สนง.นค.พ.ท.76 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ			กรรมการ
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			กรรมการ
4	นางสาวกัญญา อัญญาดี นักโบราณคดี7ว.			กรรมการ
5	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี7			กรรมการ
6	นางสาวทัศนีย์กมล ฐิตาควิน นายช่างศิลปกรรม			กรรมการ
7	นายเพ็ญศักดิ์ เข็มจรัส นายช่างโยธา3			กรรมการ

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

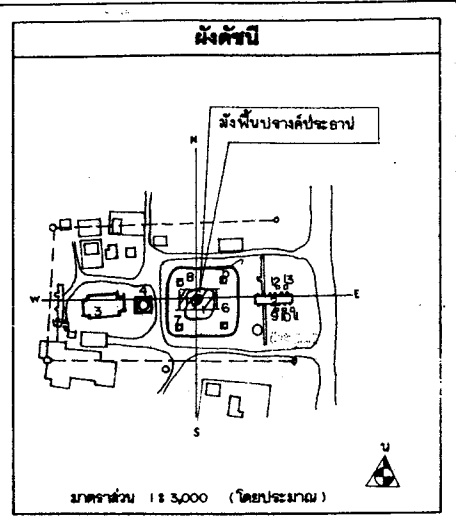

รูปผังพื้นที่ประจักษ์ประธาน หมายเลข 1

มาตราส่วน 1:75

หมายเลข 1
1 : 75

รายการ

คำเนิงานโดย
ทางนุชนวนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
๑๒ หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล จิตุชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนะสนายาทอง	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายเสมอภาค นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายโอบณะ ผลิตา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างโยธา		
นายช่างโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบ/หมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	1

ผังรูปแบบ : วัตถุประสงค์บูรณะ (แบบรับบัญชา)

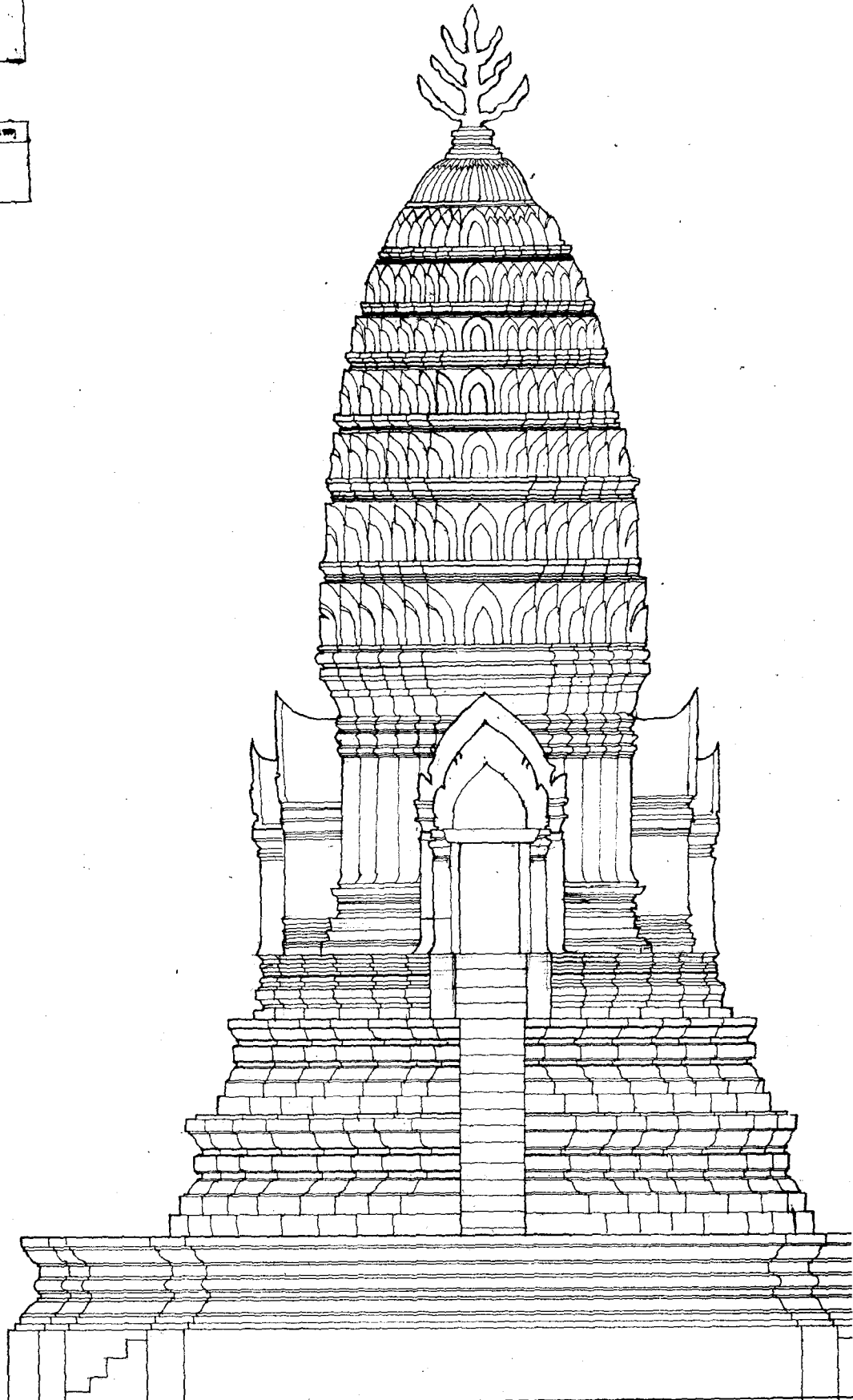
ผู้ทำ : ส. โอบณะ อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
ม.ศ.ศ.

รูปผังรับบัญชาของช่าง หมายเลข 1
มาตราส่วน 1 : 75

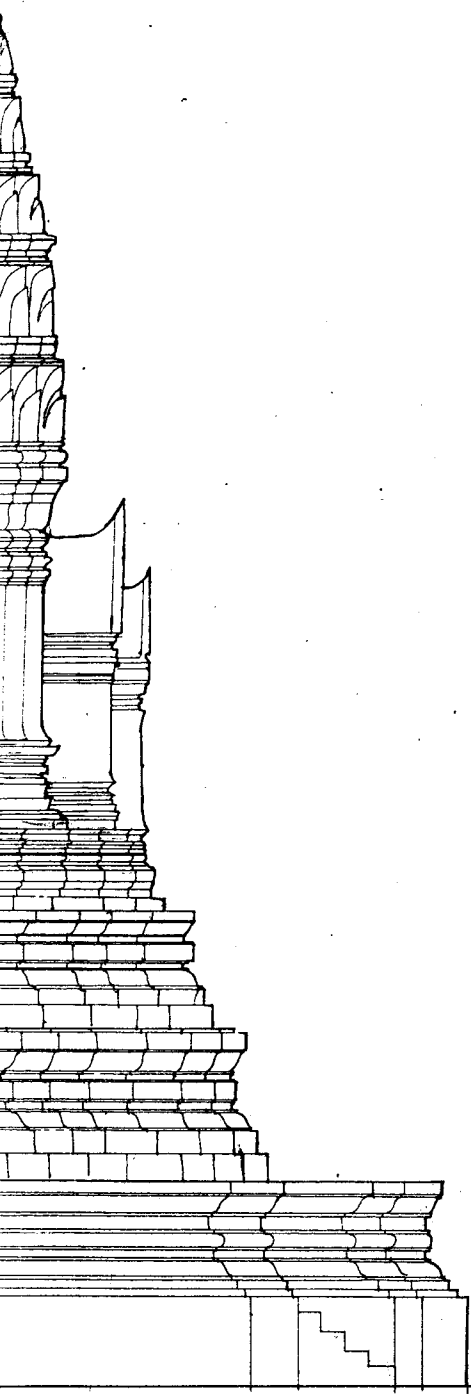
โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโบราณสถาน
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

วันที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมศักดิ์ นงเดียด ผอ. สนง. บค. พช. ที่ 3 ประธานกรรมการ			
2	นายเดชา สิวามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล นงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน 7 กรรมการ			
4	นางสาวกมลทิพย์ อัญญาดี นักโบราณคดี 7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กมล สุธาสวีน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายพรศักดิ์ดี เอ็นจีโอ นายช่างโยธา 3 กรรมการ			

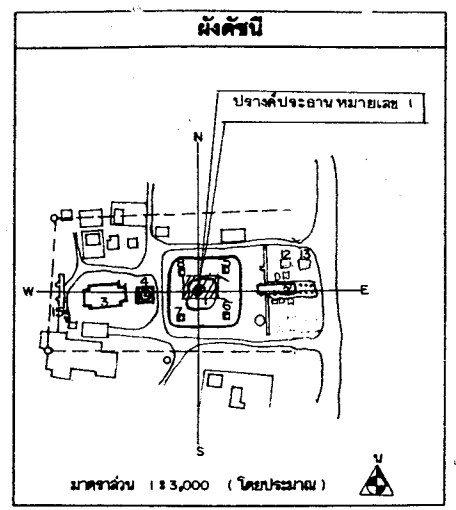
วันที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปผังปราสาทประธาน ด้านทิศตะวันออก
 มาตรฐาน 1 : 75

ออก

รายการ

ดำเนินการโดย
 หน่วยงานส่วนจำกัด สุราษฎร์ก่อสร้าง
 ๑๘ หมู่ 6 ต.เมืองรามน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายนพดล จิตรชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรฤกษ์ สิงหนะสนหาพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายเสมอภาค นาคมาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายโรมันชนะ งบศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

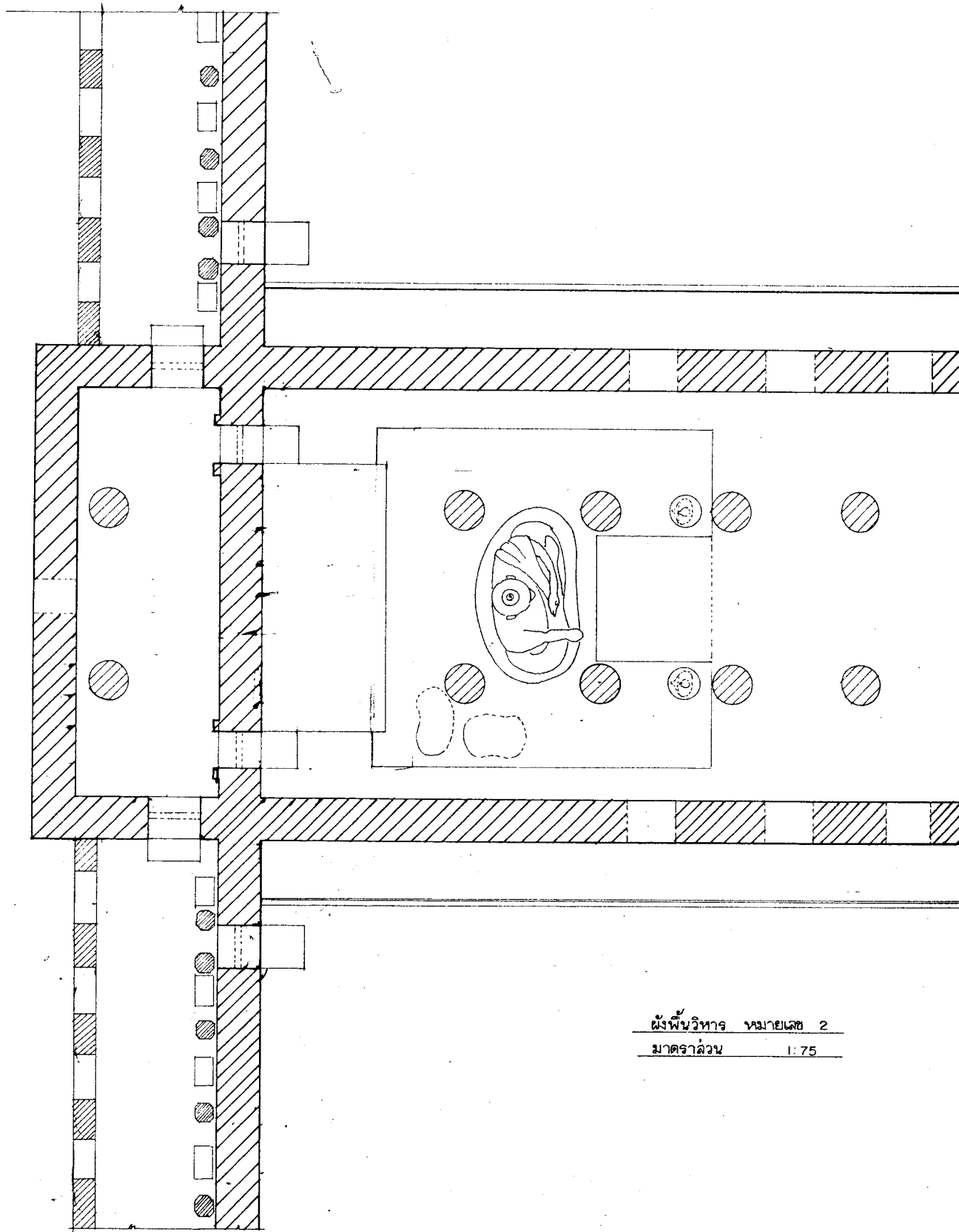
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

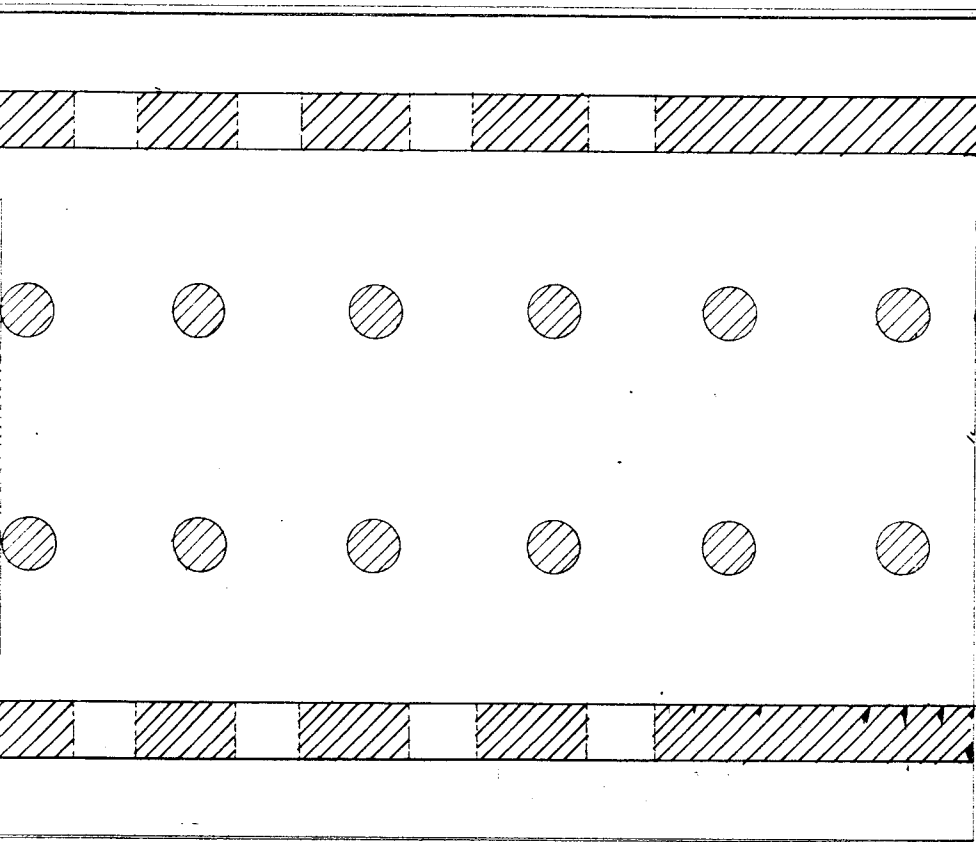
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	2
ผังรูปแบบ : วิจัยศิลปกรรม (แบบสืบดูฐาน) ผลิต : ส.ป.อ. ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ผลิต :			
รูปตั้งปจางค้ำปะจระฮาน ด้านทิศตะวันออก		มาตราส่วน 1 : 75	
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

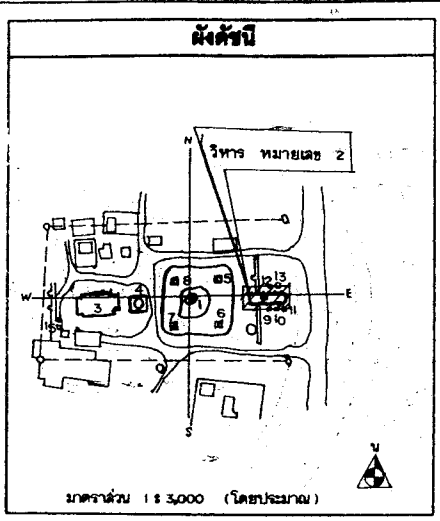
แผนผังบริหาร หมายเลข 2
มาตราส่วน 1:75

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด นงเงือก ผอ.สนง.บค.พ.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอนก สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าทีบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวภัคพิศ อัญงค์ นักโบราณคดี7. กรรมการ			
5	นายเมธา วิกิภระนะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กมล สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิกิภระนะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

กร หมายเลข 2
น 1:75

รายการ

คำเป็นงานโดย
นายอนุชนจักษ์ สุทธิกิจธรวน
๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.๒๕๖๓
ร.น.ภ.ป.๑๓ จ.พระนครศรีอยุธยา

นายช่างวาง	นายสมยศ คุญธิ	
นายเขียนแบบ	นายธีระวุฒ อินทนะสนนชาภพ	Thy
นายศิลปกรรม	นายณวัฒน์ สดาก	Thy
นักโบราณคดี	นายณณภพ นายณญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายไพฑูริ์ ธงสีลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ	
นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

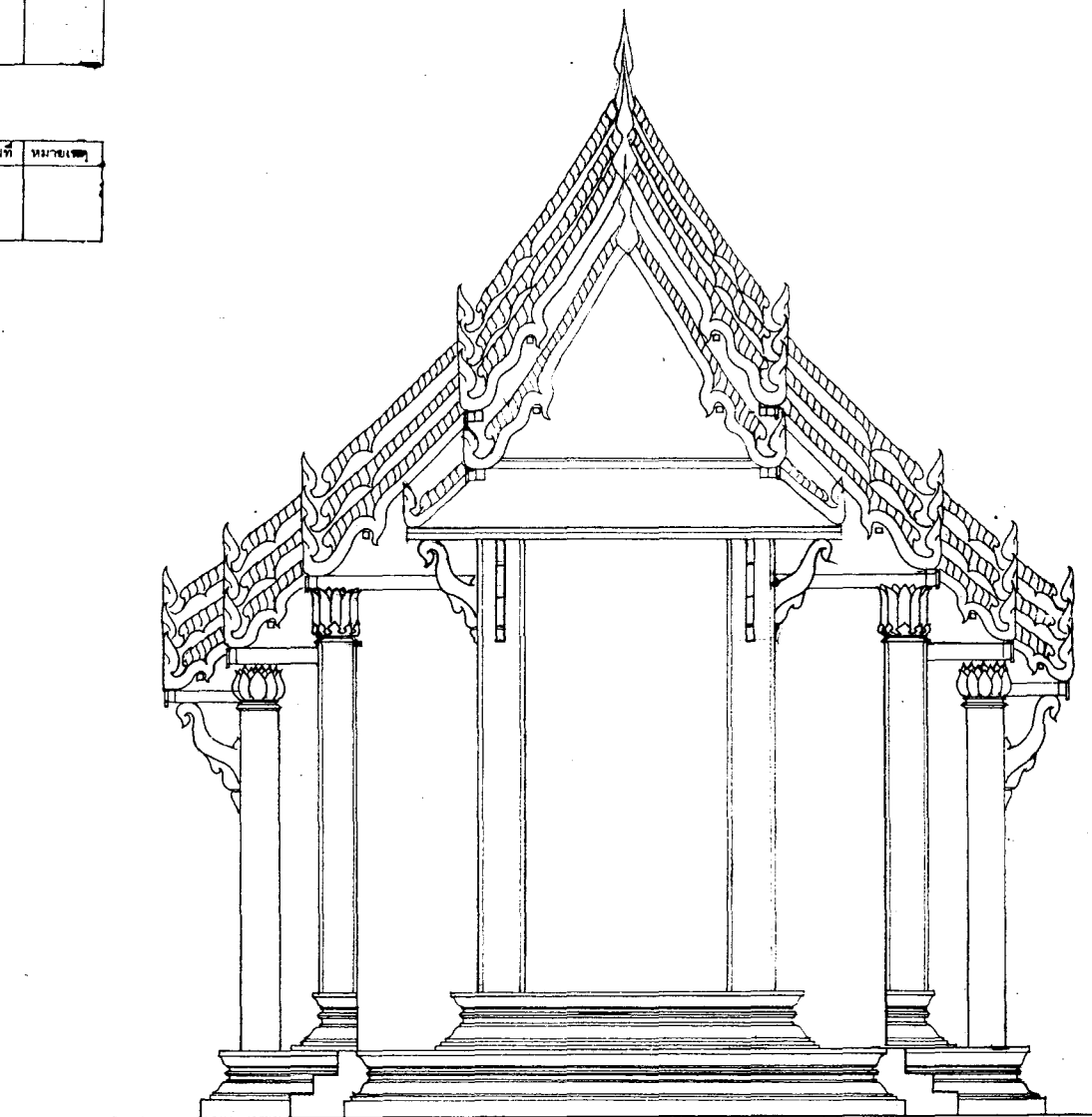
เห็นชอบ/อนุมัติ	
หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนักฯ	
อธิบดี	

รหัส	แบบทนายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	3

รูปแบบ : วัดฉิมฉิมภูธราราม (แบบต้นฉบับ)
ที่ตั้ง : ต.บ้านตา จ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
ผู้จัดทำ : รูปผังพื้นวิหาร
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูปฏิสังขรณ์
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ จ.พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

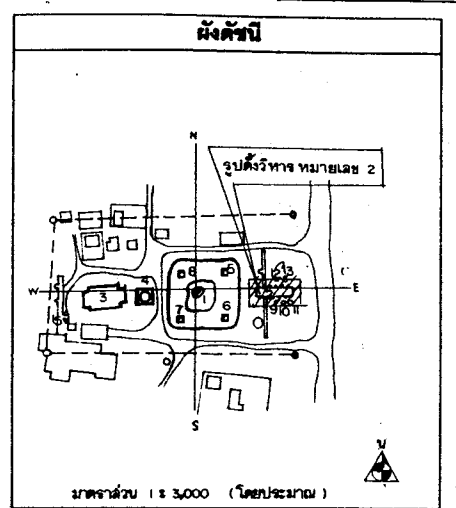
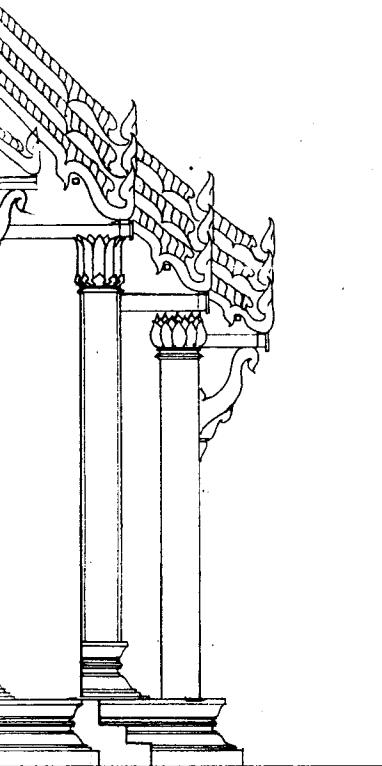
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แคมเชือก ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเนนท สีหามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิดว เจ้าหน้าทีบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสมรภัคคหิต อัญสงคิ นักโบราณคดี7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิกรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนากัญณ์ สุทธภาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิกรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งวิหาร หมายเลข 2 ด้านทิศตะวันออก

มาตราส่วน 1 : 75

รายการ

คำเนิงานโดย
 นางหุ่นส่วนจำกัด สุวิทย์กมลธรา
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนต จักริช	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนเสนธาทอง	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคพายุ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิพนธ์ อภิลดา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

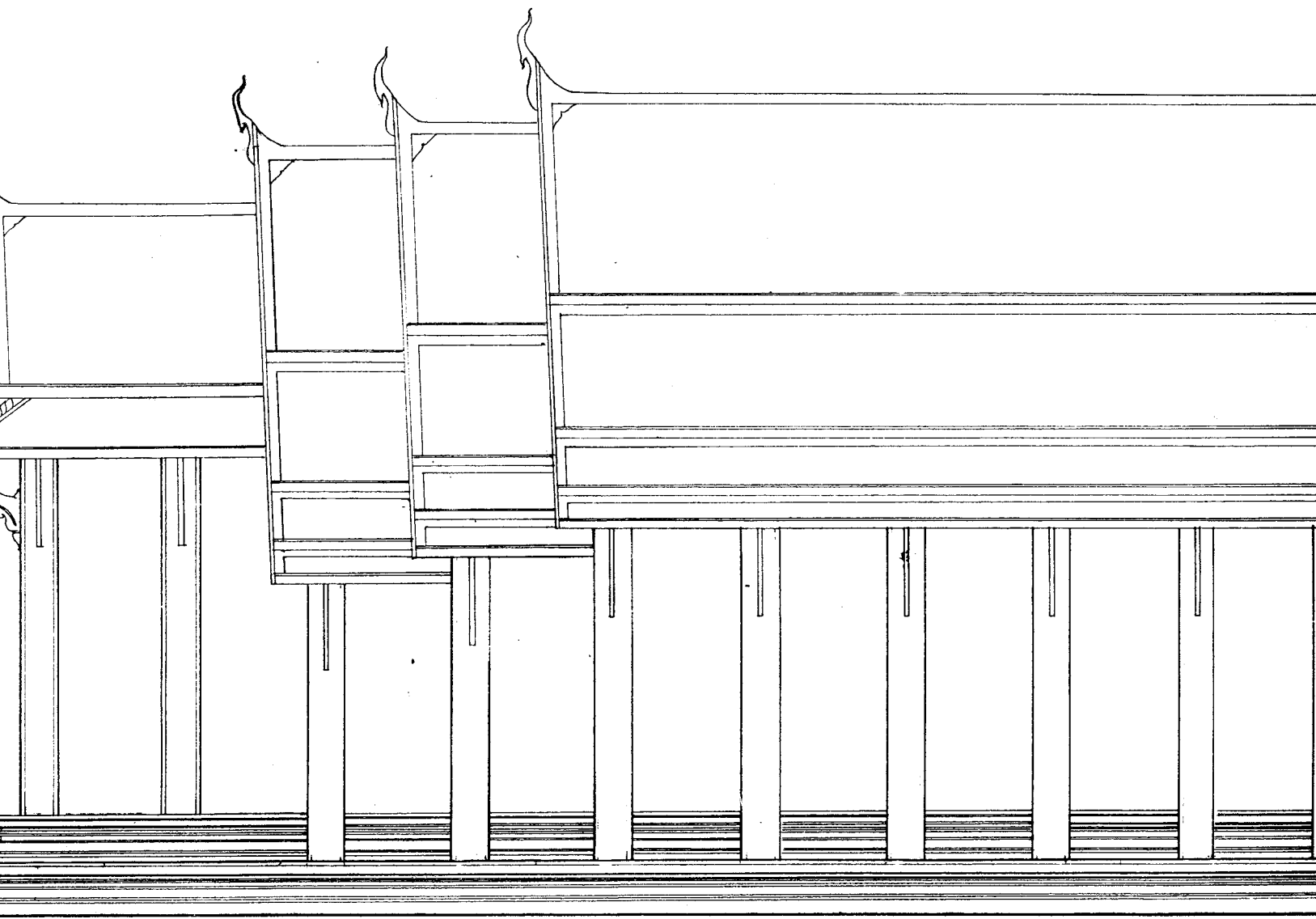
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

ช่างศิลปกรรม		
ช่างช่างโยธา		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนักช่าง	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	4
รูปแบบ : ศิลปะสมัยสุโขทัย (แบบสิ่งปฏิกูล) ผู้ใช้ : อ.นิพนธ์ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๖ หมู่ ๕			
รูปค้ำยัน หมายเลข 2		มาตราส่วน	1 : 75
โครงการอนุรักษ์และขุดแต่งโบราณสถาน			
สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

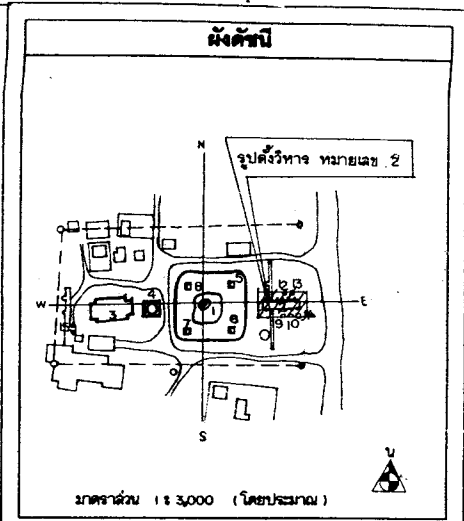
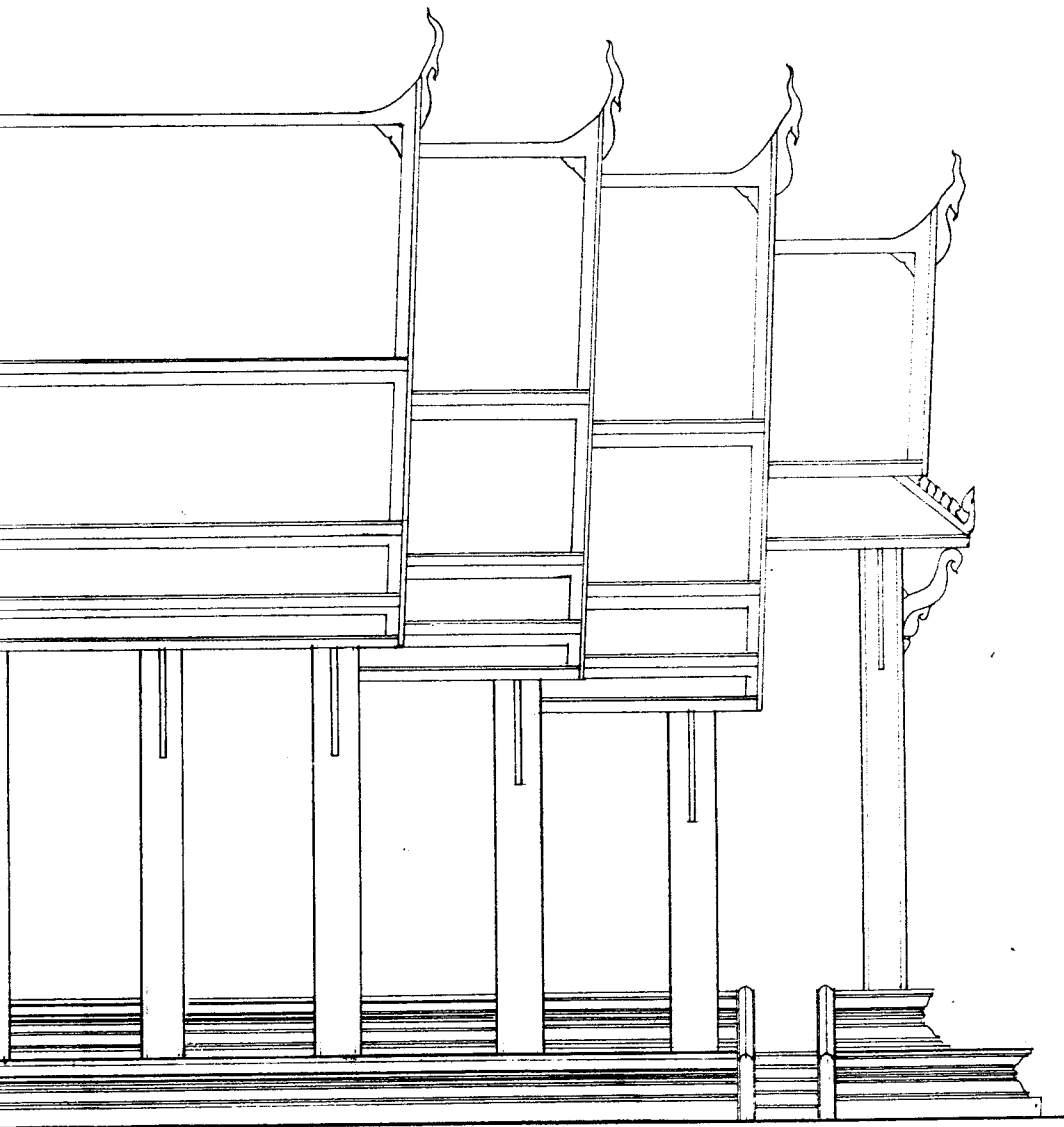

รูปตั้งวิหาร หมายเลข 2 ด้านทิศเหนือ

มาตราส่วน 1:75

ที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
	นายสมศักดิ์ แดงเดือย ผอ.ส.น.ง.บ.ค.พร.ที่ 3 ประธานกรรมการ			
	นายเอกภก สิหนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
	นายณัฐพล ม่วงครเจือว เจ้าหน้าที่บริหารงานฯ กรรมการ			
	นางสาวณัฏฐิณี อู่รุ่งเกิด นักโบราณคดีฯ กรรมการ			
	นายเมธธา วิจักขณะ นักโบราณคดีฯ กรรมการ			
	นางสาวทัศนีย์กันต์ สุทธาสวีน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
	นายเพชรศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธาฯ กรรมการ			

ที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
	นายเมธธา วิจักขณะ นักโบราณคดี 7			
	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินงานโดย
 ทางศูนย์ช่างจัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจสุข	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรภักดิ์ สิงหนะสนาพาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมชายภาค นาคหงวย	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายไพฑูริย์ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

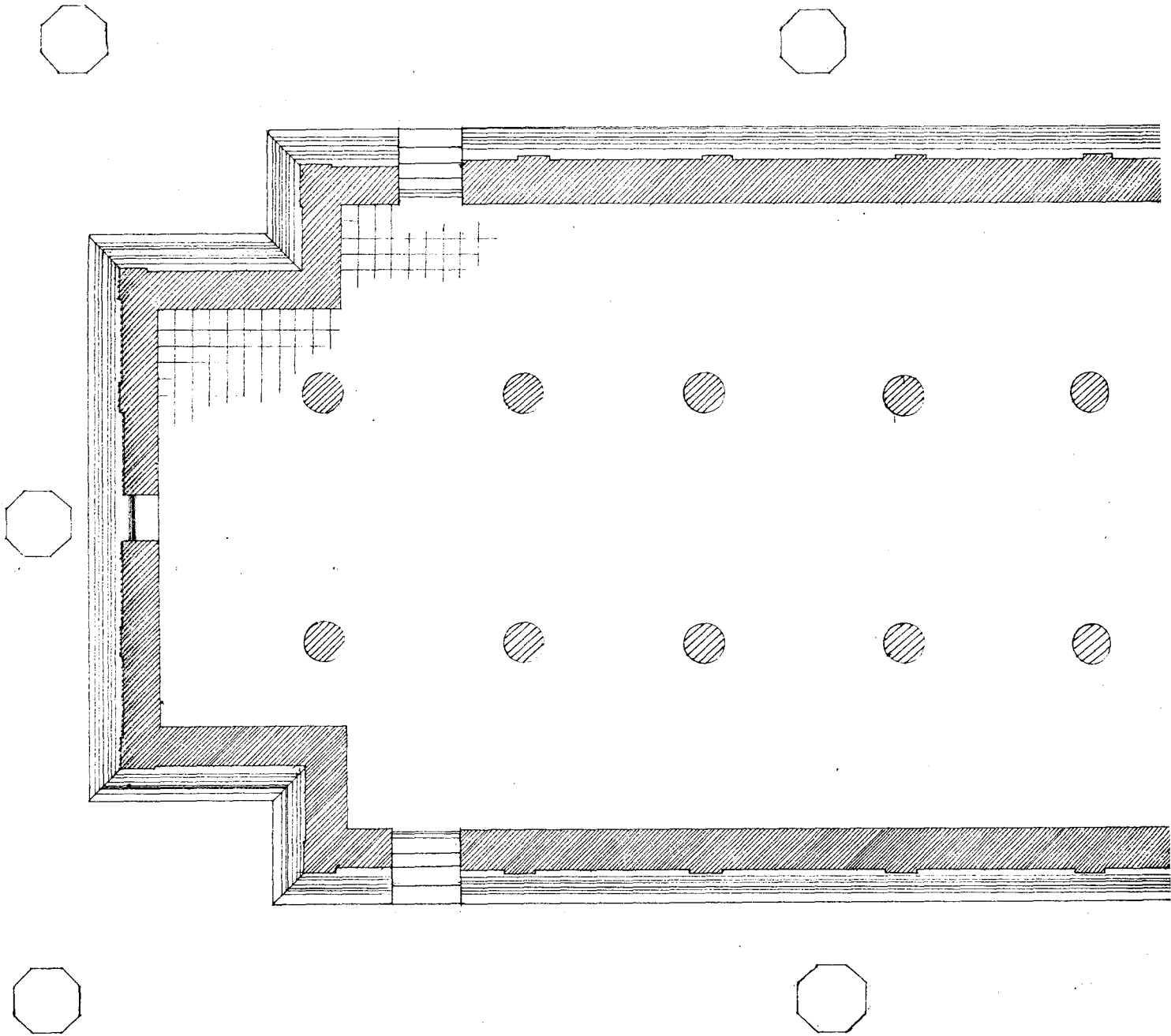
เห็นชอบ/อนุมัติ

พ.น.ฝ่ายวิชาการ		
พ.น.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	5
ผังรูปแบบ : วัดสมณโฆสิตาราม (แบบสีฉิมฐาป)			
ผู้จัด : อ.ไพฑูริย์ ธงศิลา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			
ผู้จัดทำ : อ.ไพฑูริย์ ธงศิลา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			
รูปผังวิหาร-หมายเลข 2 ด้านทิศเหนือ			
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและศิลปวัฒนธรรม กรมศิลปากร			
กรุงเทพฯ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓			
กรมศิลปากร			

ด้านทิศเหนือ

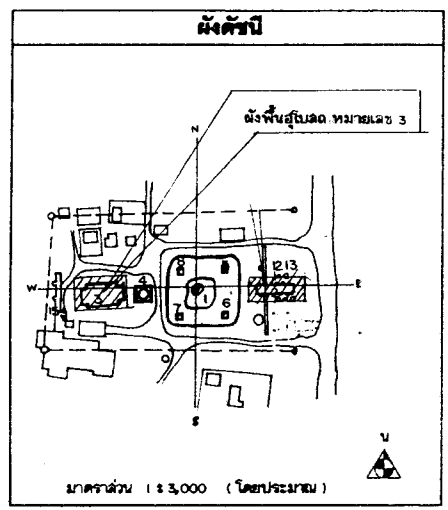
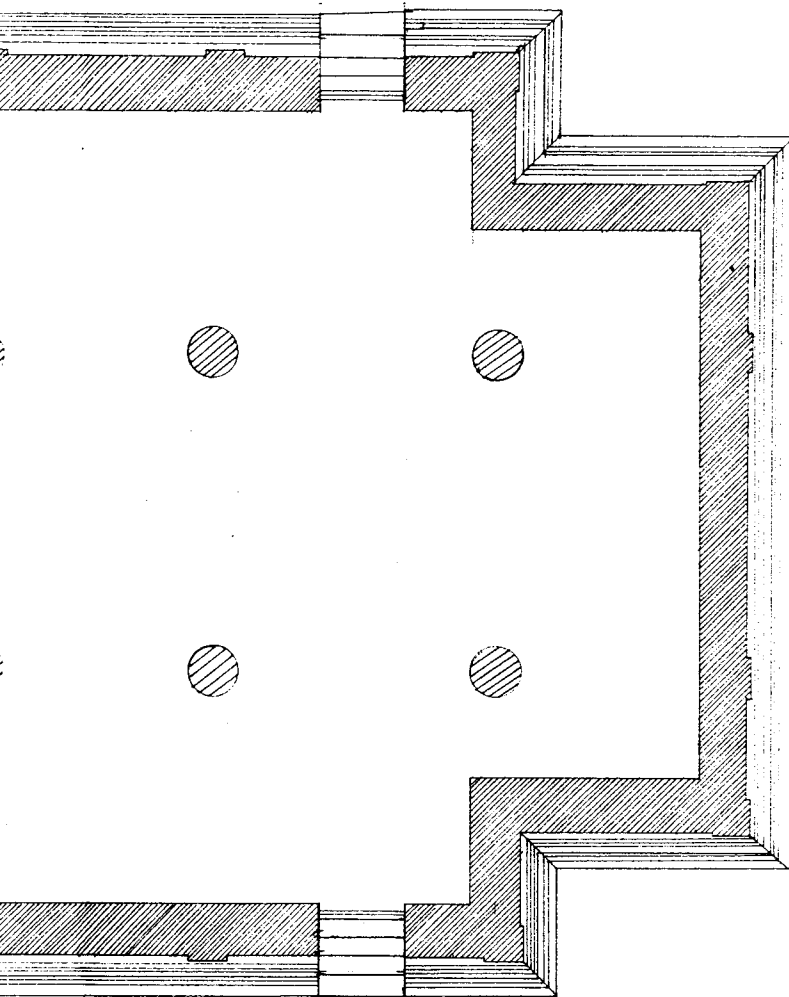
1 : 75

รูปผังพื้นที่โถง
มาตราส่วน 1:50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง
1	นายสมค แคนเด็คค ออ.ตบจ.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ
2	นายเชนท สิหามาตย์ ออ. อุทยานฯ กรรมการ
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียร เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ
4	นางชนกภักดิ์ อู่คงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ
5	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ
6	นางสาวทัศนาศักดิ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ
7	นายเพชรศักดิ์ เอ็นจอร์ นายช่างโยธา3 กรรมการ

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน
1	นายเมธา วิจิระณะ นักโบราณคดี 7
2	นายโชธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6

ผังค้ำยัน

มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)

คำเป็นงานโดย
 นางสุนทรส่วนจำดี สุวศักดิ์ทองรวม
 ๑๖ หมู่ ๑ ต.เชิงกรานน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายเนตรล จตุรัชย์	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนนสนหาพร	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมรัช ตรีทอง	
นักโบราณคดี	นายเสมอภาค นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายฉัตรพงษ์ อังศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน่วยงานราชการ		
หน่วยงานโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	๑๖

ผังรูปแบบ : ขุดค้นเชิงโบราณคดี (แบบต้นปริญญา)
 ผู้จัดทำ : ส.ป.น. ๑. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ๑๖ หมู่ ๑ ต.เชิงกรานน้อย
 ๑๖ หมู่ ๑ ต.เชิงกรานน้อย
 ๑๖ หมู่ ๑ ต.เชิงกรานน้อย

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

คณะกรรมการตรวจการขุด

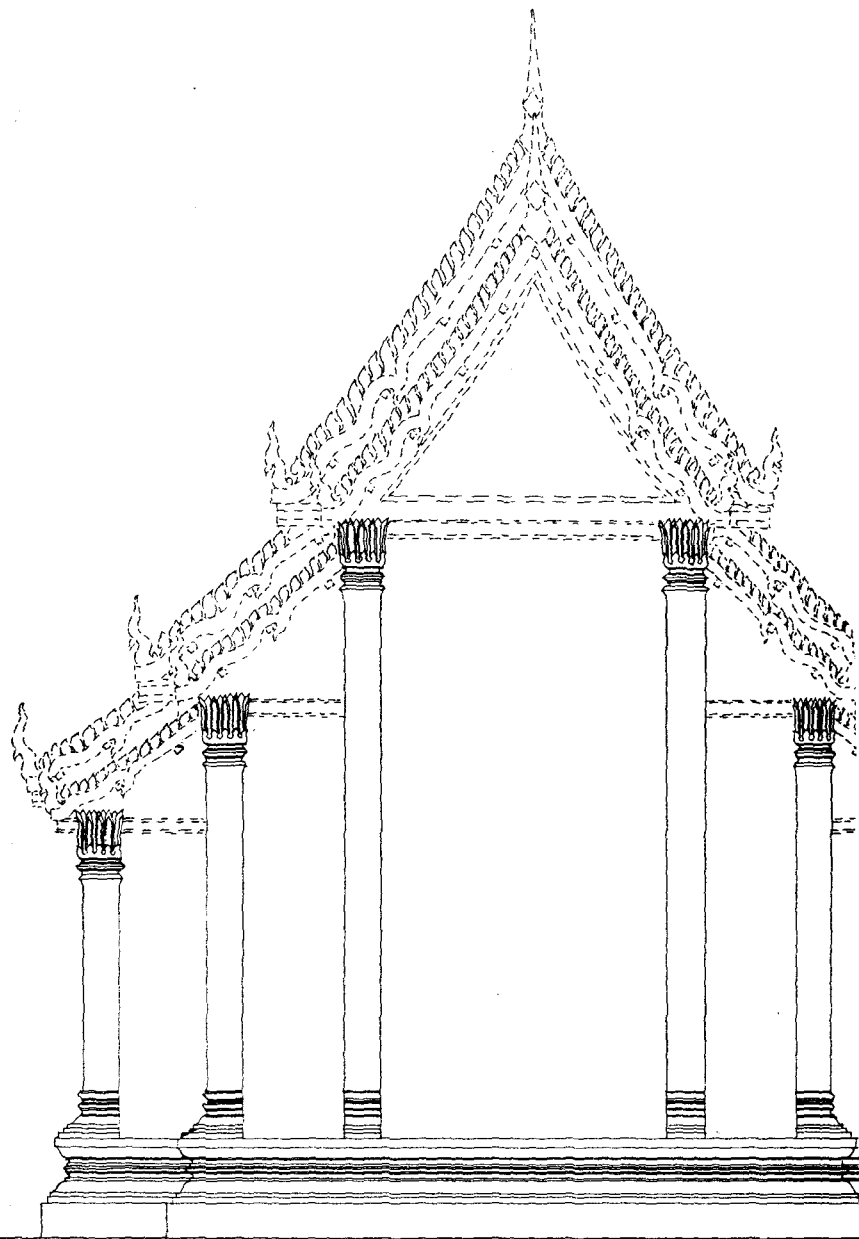
คณะ	ชื่อ	วัน	หมายเหตุ
นางเนตรล จตุรัชย์	นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	ประธานกรรมการ
นางสุชาดา	นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	กรรมการ
นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	นางสุนทรส่วนจำดี	กรรมการ
นางสุชาดา	นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	กรรมการ
นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	นางสุนทรส่วนจำดี	กรรมการ
นางสุชาดา	นางสุนทรส่วนจำดี	นางสุชาดา	กรรมการ

ผู้ควบคุมงาน

ชื่อ	วัน	หมายเหตุ
นางสุชาดา		
นางสุนทรส่วนจำดี		
นางสุชาดา		

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ นงเงียด มอ.ตบ.บ.พ.ท.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายอนก สีหามาตย์ ออ.สุพรรณบุรี กรรมการ			
3	นายอัมรินทร์ วงศ์ศรีชัย เจ้าพนักงานบริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชนกภัทรี อัญญาดี นักโขนานคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโขนานคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ภรณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเชตศักดิ์ เข็มระนะ นายช่างโขนาน3 กรรมการ			

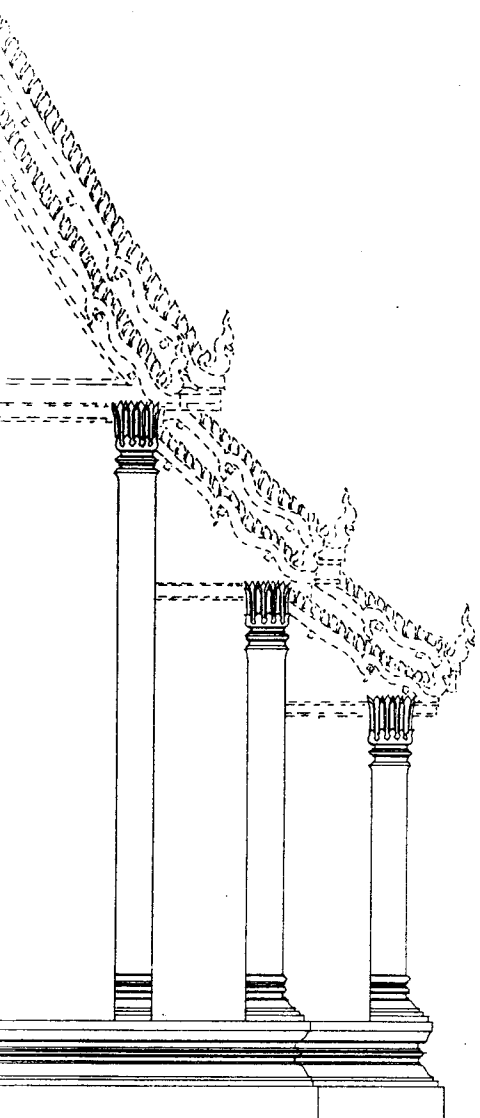
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโขนานคดี7			
2	นายโชชา คำสิงห์ นายช่างโขนาน6			

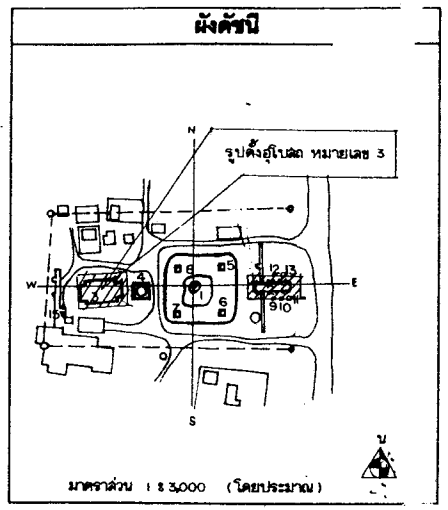
รูปตั้งอิโบลอดด้านทิศตะวันออก

มาตราส่วน

1:50

ระวันออก
1:50

รายการ

ดำเนินงานโดย
นางหุ่นส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
9/8 หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายนพพล จตุรชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงหนเสนายพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตระกูล	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายเสมอภาค นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายโอบณะ อภิศลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

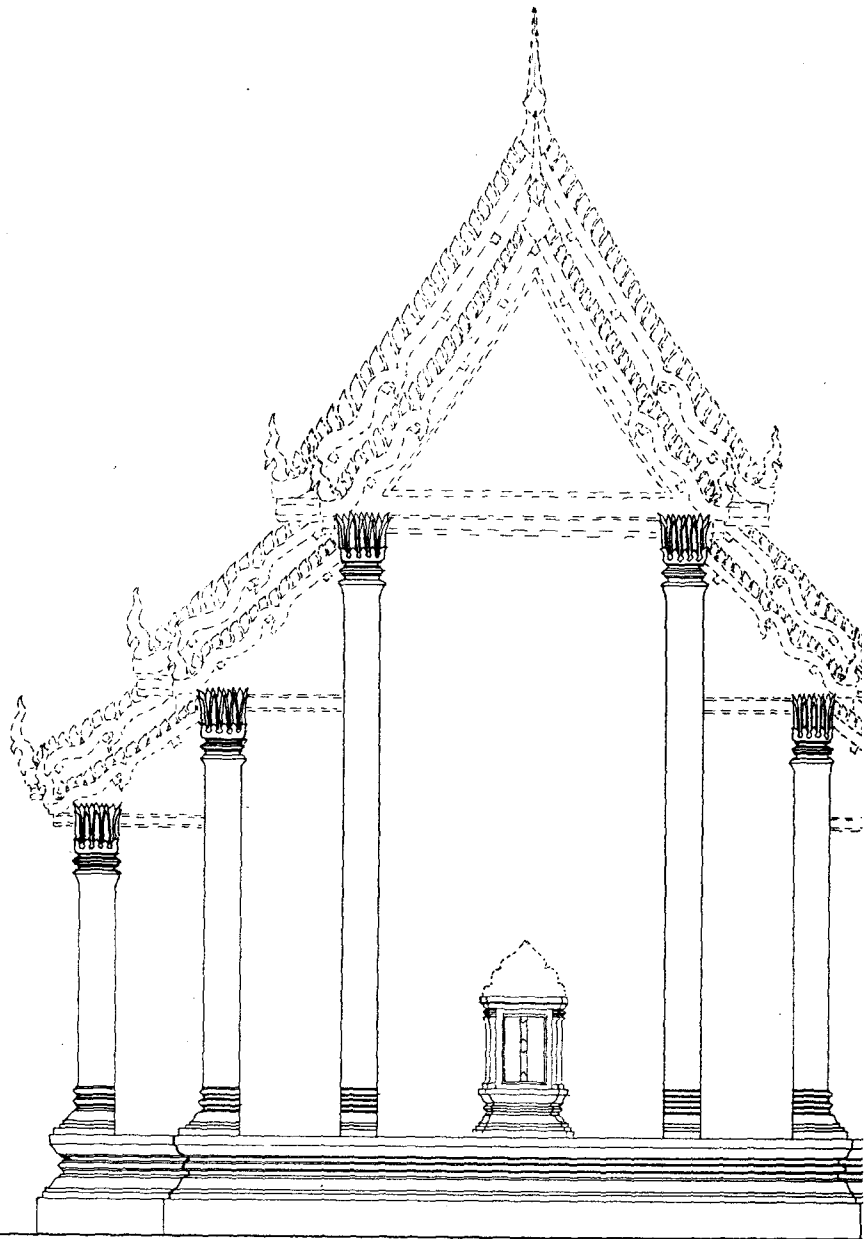
เห็นชอบ/อนุมัติ

หน่วยงานวิชาการ		
หน่วยงานโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	7/25
รูปแบบ : วัดสมณโคตปุระ (แบบผังโบราณ) วัสดุ : ไม้สัก อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา วัสดุ :			
รูปตั้งอุโบสถด้านทิศตะวันออก		มาตราส่วน	1 : 50
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาศาสนสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศักดิ์ แดงเอียด ผอ. สนง.บค. พ.ร.ท.3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สีหามาตย์ ผอ. อุทธานา			กรรมการ
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเดโช เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			กรรมการ
4	นางสาวภักดิ์ ชัยคงดี นักโบราณคดี7			กรรมการ
5	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7			กรรมการ
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม			กรรมการ
7	นายเทอดศักดิ์ เจริญระ นายช่างโยธา3			กรรมการ

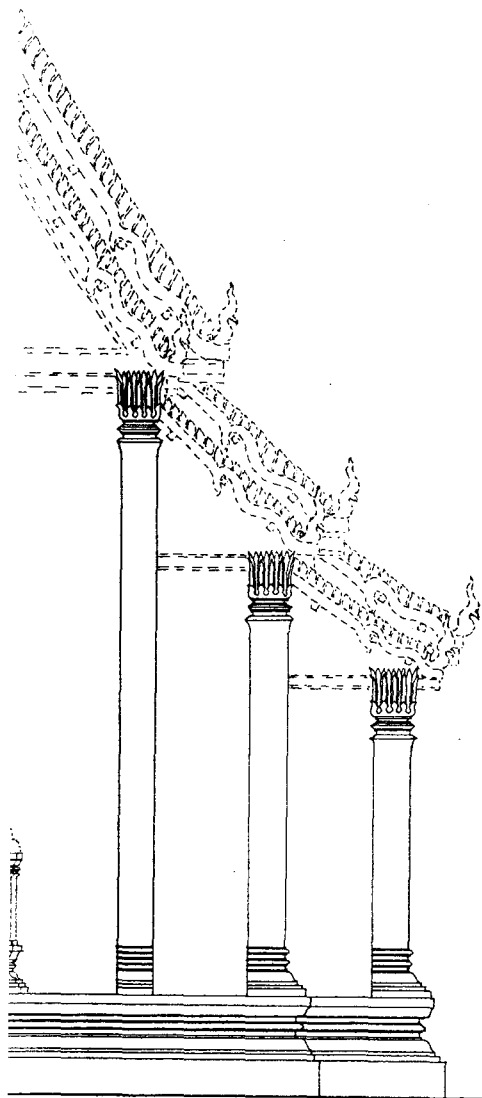
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งอยู่ใบลดด้านทิศตะวันตก

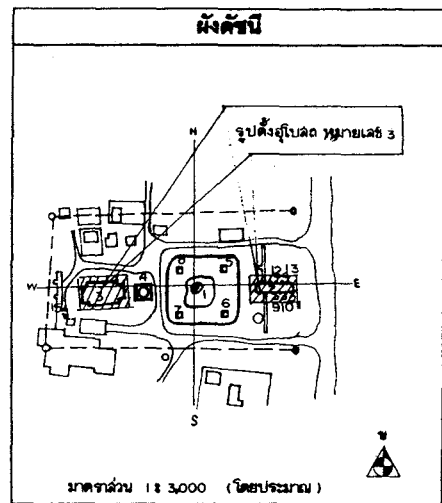
มาตราส่วน

1:50

ระวิงตง

1:50

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุทธิศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เขียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ชัยชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล ดิฉะนันทนภาพง	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ธรรมง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคบุญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์พงษ์ อธิธา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	6

มีรูปแบบ : วัฒนธรรมไทยโบราณ (แบบสิ่งโบราณ)

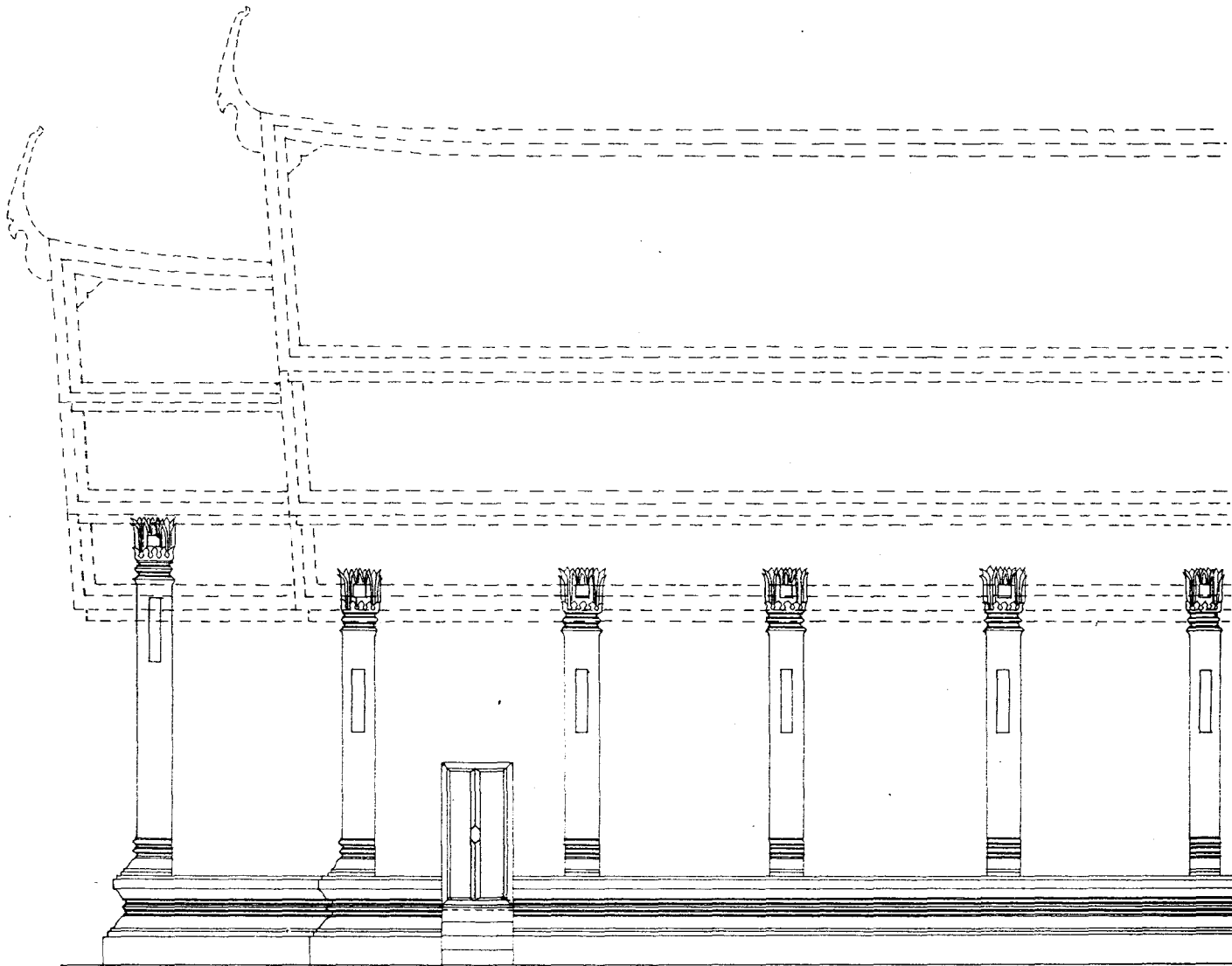
ผู้ตั้ง : อ.โม่ง อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา

ผู้คิด : รูปตั้งอยู่เขตตัววัดระวิงตง

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

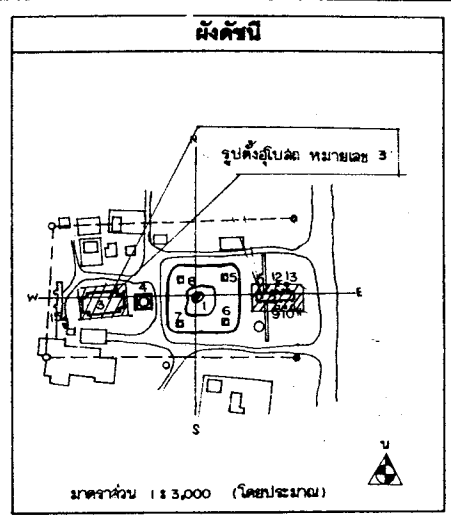
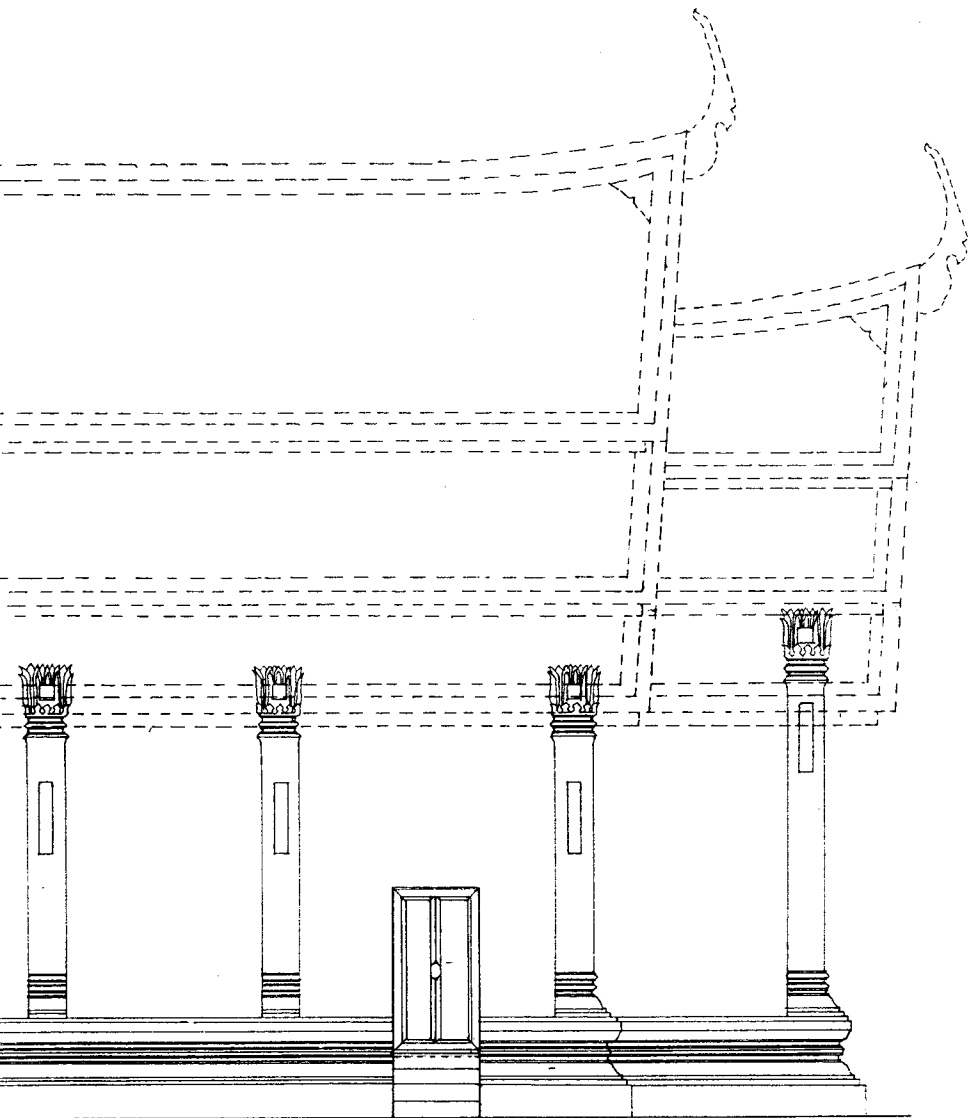
รูปตั้งอุโบสถด้านทิศเหนือ - ใต้

มาตราส่วน

1 : 50

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสกล นนงเอือด ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สีนามานนท์ ผอ. อุดรธานี กรรมการ			
3	นายณัฐพล นนงนงเอือด เจ้าของที่บริเวณงาน7 กรรมการ			
4	นางชัญฉวีพร หงษ์อู่ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์พร หงษ์อู่ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
7	นายณัฐพล นนงนงเอือด นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานราชการ สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๒ หมู่ ๘ ต.เชิงสะพานกษัตริย์
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายทศกร จตุรัส	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงหนะสนายาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคผดุง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายฉัตรนง ฆทิตา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ		
หน.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	93

ผังรูปแบบ : วัดสมณโคตปุระ (แบบสันนิษฐาน)

ผู้ทำ : ศ. โฉมใจ จ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา

รูปตั้งอุโบสถค้ำยันค้ำยัน - ใต้

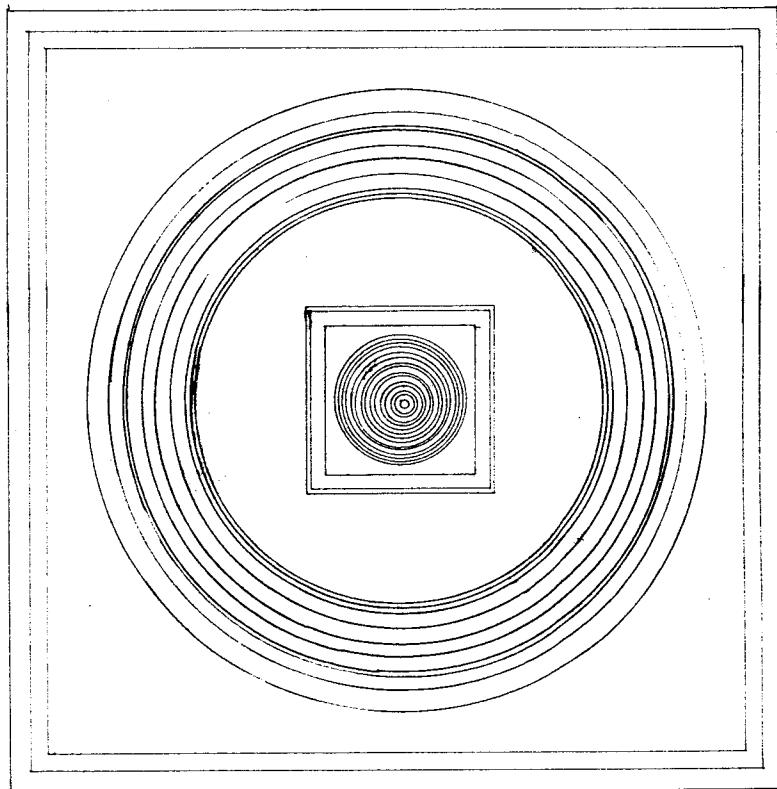
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

คณะกรรมการตรวจการจ้าง		ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
นายสมค แดงเอียด ผอ.สนง.บ.ค.พ.ที่3 ประธานกรรมการ				
นายเนนท สีนามาศย์ ผอ. อุทธานา กรรมการ				
นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ				
นางอรุณภักดิ์ อออุคคัง นักโบราณคดี7. กรรมการ				
นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ				
นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทราวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ				
นายเทอดศักดิ์ เข็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ				

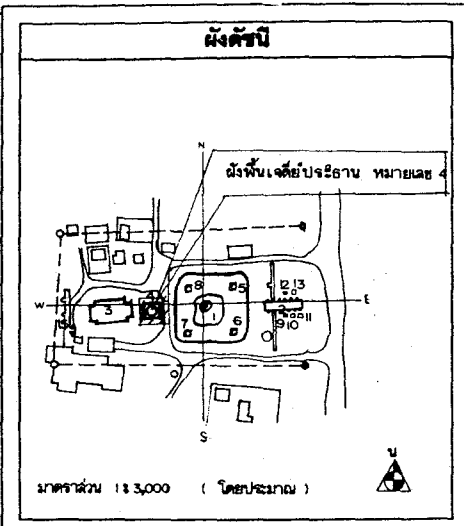
ผู้ควบคุมงาน		ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7				
นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6				

รูปผังพื้นเจดีย์ประธาน

มาตราส่วน

1 : 50

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุทธิศักดิ์ก่อสร้าง
 9/8 หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนต ใจสุข	<i>At</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีระวุฒ สิงหนะสนายพงษ์	<i>Sp</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>Mr. Wit</i>
นักโบราณคดี	นายสมณภาค นาคบุญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ชนะ สงคิตา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

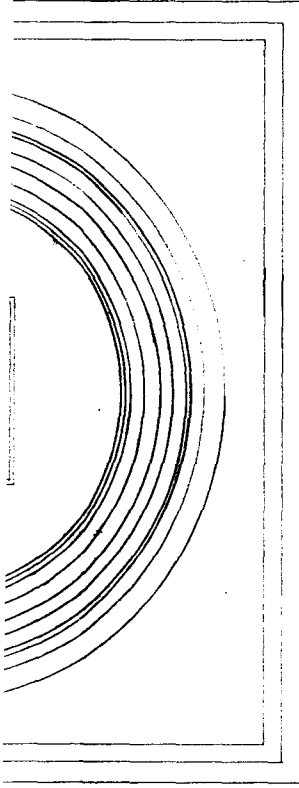
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

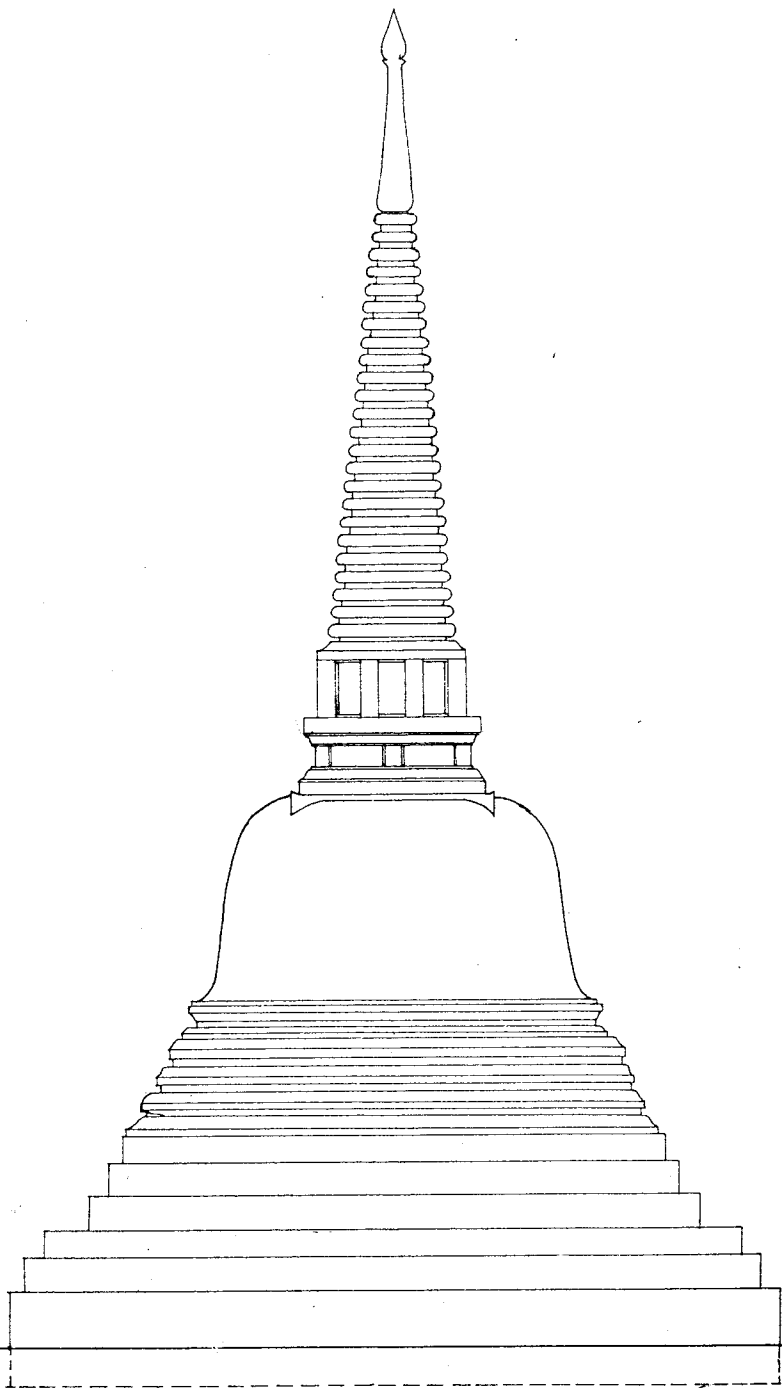
ผ.น.ฝ่ายวิชาการ		
ผ.น.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	107
รูปแบบ : วัฒนธรรม/ปฏิกรรม (แบบสันนิฐาน) ผู้ทำ : ส.โยธิง อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ผู้รับ :			
รูปผังพื้นที่จัดบ้าน		มาตราส่วน	1 : 50
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูปฏิกรรมโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

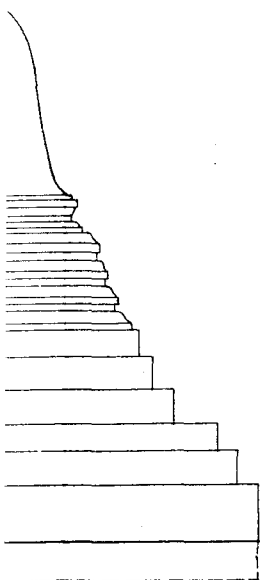
ที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
	นายสมศักดิ์ แซ่เชิด ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ นายเอก สิทามาตร์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ นายณัฐพล ม่วงศรีเชิด เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ นางสาวกัญญา อัญญาดี นักโบราณคดี7ว. กรรมการ นายเมธา วิจารณ์ะ นักโบราณคดี7 กรรมการ นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
	นายเมธา วิจารณ์ะ นักโบราณคดี 7 นายโชชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

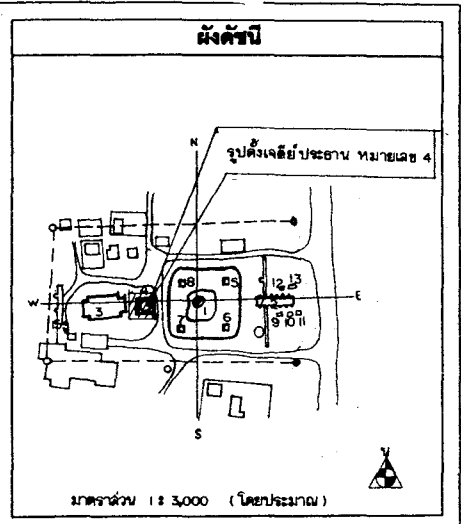

รูปตั้งเจดีย์ประธาน

มาตราส่วน 1:50

+0.00
→ฐานเจดีย์ประธาน ลมัยที่ 1

รายการ

ดำเนินงานโดย
ทางทุนส่วนจำกัด สุวภัททีการสงฆ์
98 หมู่ 6 ต.เวียงรากน้อย
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนทล จตุรัช	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีระวุฒ สิงหนเสนยาพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมวิทย์ ตระทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมรภักดิ์ นาคชาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิพนธ์ อดิธา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

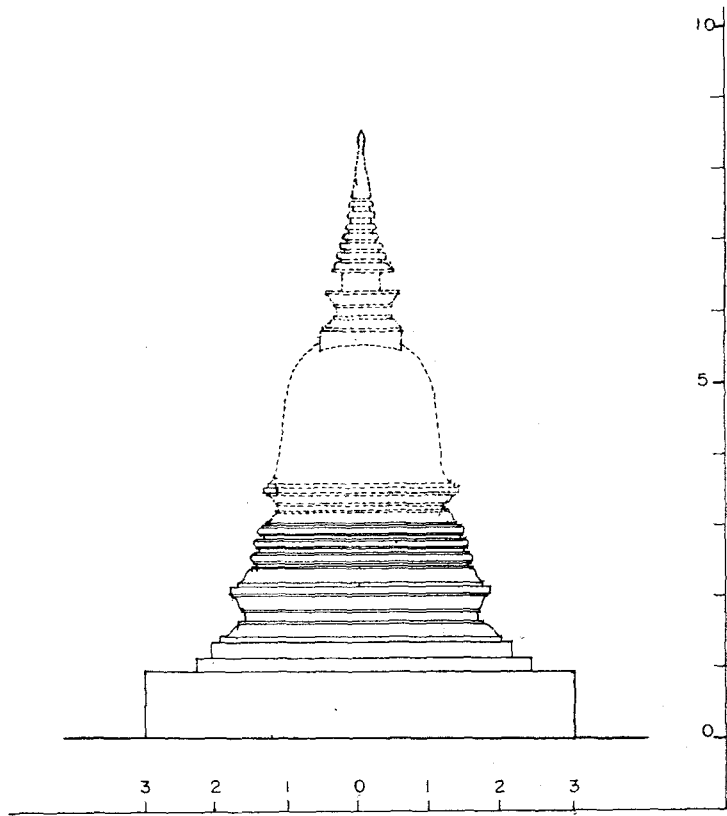
เห็นชอบ/อนุมัติ

คนฝ่ายวิชาการ		
คนฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	16/5
ผังรูปแบบ : ทัศนภูมิสถาปัตย์ (แบบผังโบราณ)			
ผู้รับ : อ.นิพนธ์ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			
รูปค้ำเจดีย์ประธาน หมายเลข 4		มาตราส่วน	1 : 50
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 33 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

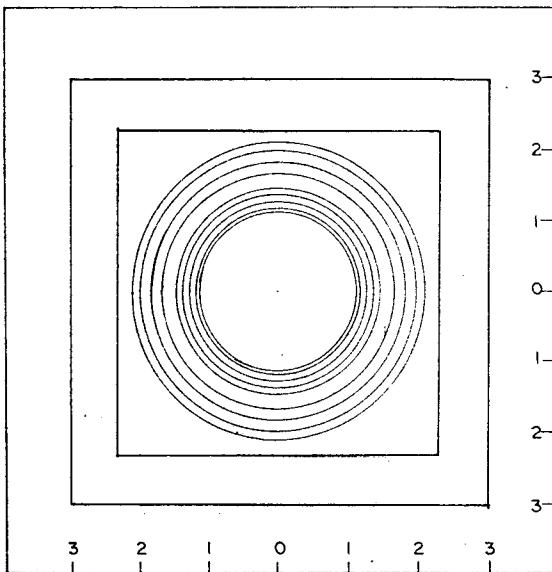
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสกล แดงเอียด ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายอนุช สีหามาตย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชิดา เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชามภักดิ์ อุดงค์ นักโบราณคดี7ว กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุททาวดีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเพชรศักดิ์ เข็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตั้งเจดีย์มูม

มาตราส่วน 1:50

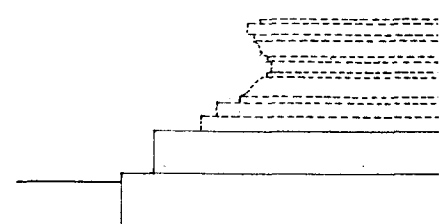
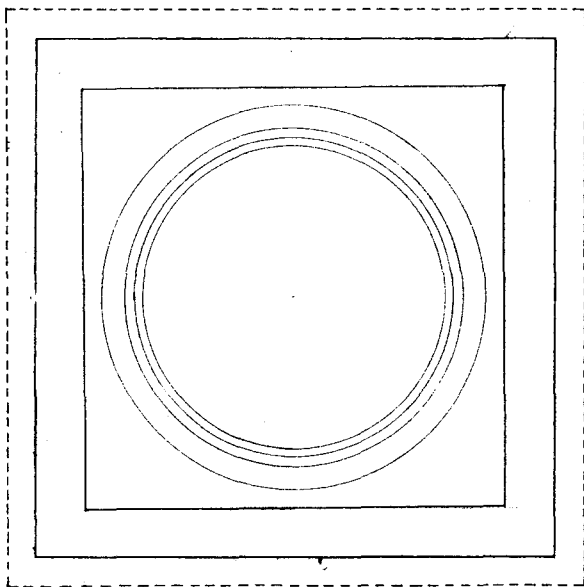

รูปผังพื้นที่ขุดถม หมายเลข 5,6,7,8
 มาตราส่วน 1 : 50

ผังค้ำปี			
มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)			
รายการ			
คำเนิงานโดย หน่วยงานจำกัด สุทธิศักดิ์ก่อสร้าง ๑๒ หมู่ 6 ต.เมืองพานิชย์ อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา			
ร่างสำรวจ	นายมงคล คุ้มดี	<i>[Signature]</i>	
ร่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูร์ สังขะสนธยาพงษ์	<i>[Signature]</i>	
ร่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	<i>[Signature]</i>	
นักโบราณคดี	นายสมศักดิ์ นาคพายุ		
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ			
สถาปนิก	นายวัฒน์ พงษ์ ธงศิลา		
ภูมิสถาปนิก			
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี			
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างศิลปกรรม			
นายช่างโยธา			
นักวิชาการทางศิลป			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
วิศวกร			
ผู้เชี่ยวชาญ			
เห็นชอบ/อนุมัติ			
หัวหน้าวิชาการ			
หัวหน้าโบราณสถาน			
ผู้อำนวยการสำนักงาน			
ผู้อำนวยการสำนัก			
อธิบดี			
รหัส	แบบทฤษฎีเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	12
ผังรูปแบบ : พัฒนภูมิทัศน์ (แบบผังขุด)			
ผู้ใช้ : นายธีรวิฑูร์ สังขะสนธยาพงษ์ อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา			
รูปผังพื้นที่ ขุดพื้นที่ขุดถม หมายเลข 5,6,7,8		มาตราส่วน 1 : 50	
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการขึ้น	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมค นงเชือก ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเนนท สิหามาตย์ ผอ. อุตสาหกรรม			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชื้อว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวณภัคหทัย อัญสงคิ นักโบราณคดี7/ว. กรรมการ			
5	นายเพชร วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ภรณ์ สุทธาศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มบุระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

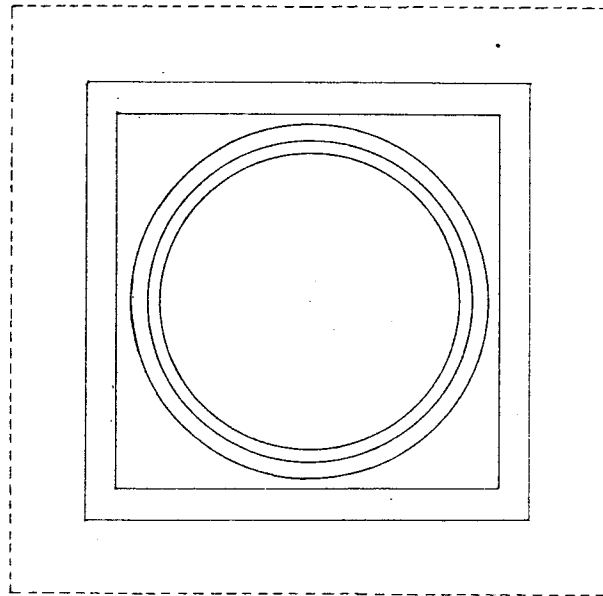
รูปผังพื้นเจดีย์จาย หมายเลข 9
มาตราส่วน 1:50

รูปผังเจดีย์

มา

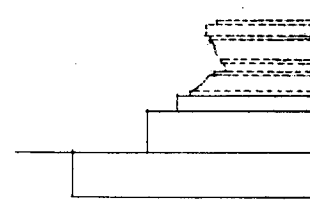
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศศ นแสงเชิด ผอ สบง.บค.พร ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอกก สีหามาตย์ คอ อุตสาหกรรม กรรมการ			
3	นายอัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชวนภักดิ์ อัญญาดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายไชยา สุวาลิงห์ นายช่างโยธา 6			

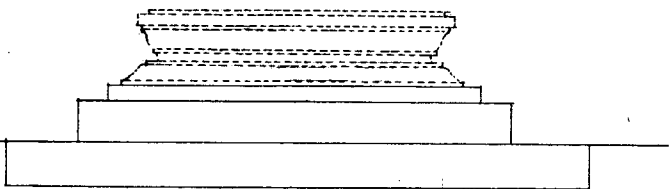

รูปผังพื้นเจดีย์ราย หมายเลข 10

มาตรฐาน 1:50

รูปตัด

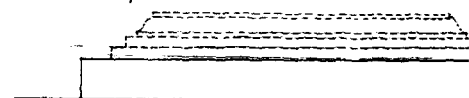
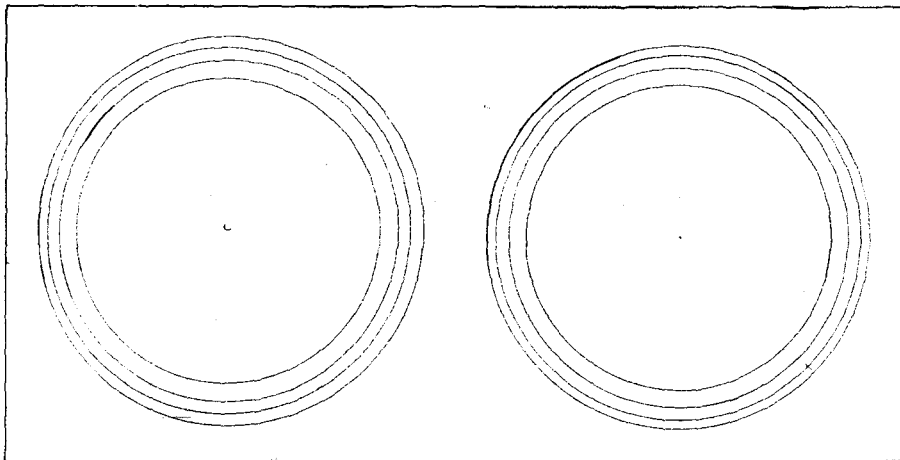
รูปตั้งเจดีย์ราย หมายเลข 10

มาตราส่วน 1:50

ผังตั้งขี			
<p style="text-align: center;">มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)</p>			
รายการ			
ดำเนินงานโดย หน่วยงานส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา			
ช่างสำรวจ	นายบทผล จิตุชัย		<i>Handwritten signature</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูล สิงหะสนยาพงษ์		<i>Handwritten signature</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง		<i>Handwritten signature</i>
นักโบราณคดี	นายสมเอนกภาค นาคผดุง		
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ			
สถาปนิก	นายนิพนธ์ ประดิษฐ์		
ภูมิสถาปนิก			
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี			
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างศิลปกรรม			
นายช่างโยธา			
นักวิชาการทางศิลปะ			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
วิศวกร			
ผู้เชี่ยวชาญ			
เห็นชอบ/อนุมัติ			
ผ.ฝ่ายวิชาการ			
ผ.ฝ่ายโบราณสถาน			
ผู้อำนวยการสำนักงาน			
ผู้อำนวยการสำนัก			
อธิบดี			
รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	14
รูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณ (แบบหินโบราณ) ผู้จัดทำ : นายธีรวิฑูล สิงหะสนยาพงษ์ หน่วยงานส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง ๑๖ หมู่ ๕ ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา			
รูปตั้งขี		มาตราส่วน 1 : 50	
โครงการขีและศิลปกรรมโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๑๖ พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศักดิ์ นงนิจิตต์ ผอ. สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สิทามาตร์ ผอ. อุทธรานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชนมภักดิ์ ธัญคงดี นักโหราศาสตร์7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโหราศาสตร์7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนวิมลวัฒน์ สุทธาวาสวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเชคศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโหราศาสตร์ 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปผังพื้นเจดีย์ราย หมายเลข 11

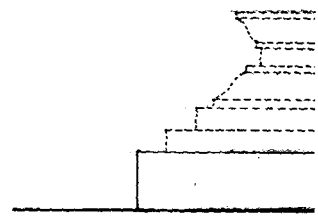
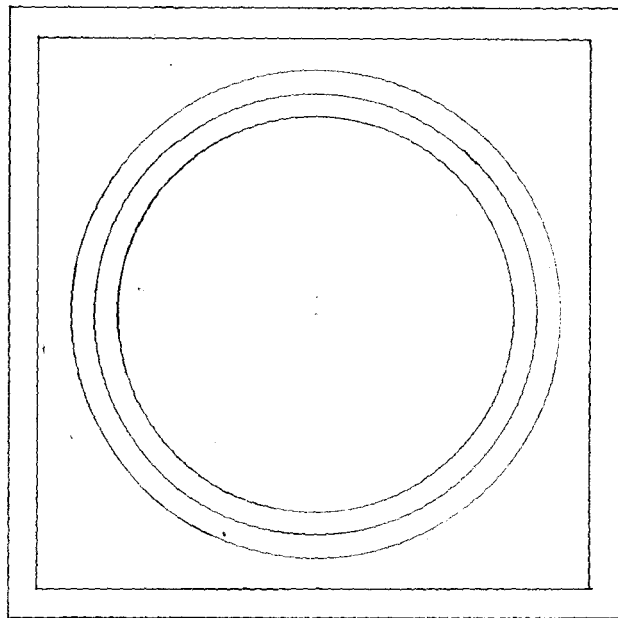
มาตราส่วน 1:75

รูปผังเจดีย์ราย

มาตราส่วน

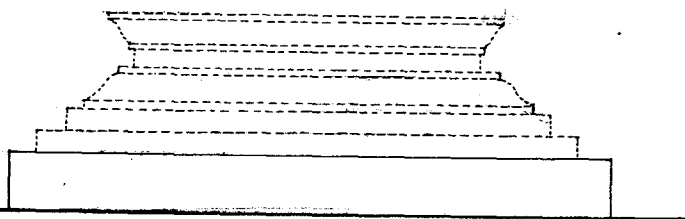
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศศ นคงเอื้อค ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเนบก สีหามาศย์ ผอ. อุทธานาฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวอภิชาติ อุดงค์ดี นักโประตศศที่7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโประตศศที่7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธชาติวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทศศักดิ์ เข็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโประตศศที่ 7			
2	นายโรชา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

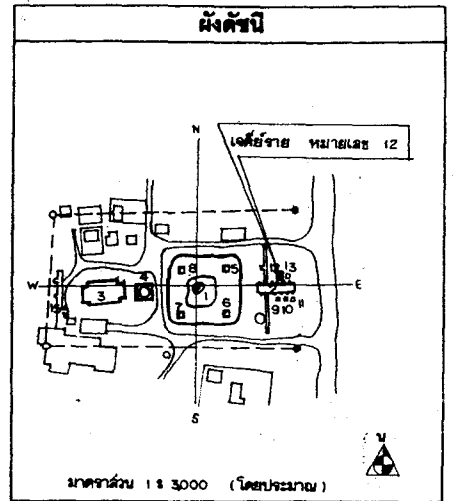
รูปผังพื้นเจดีย์จ่าย หมายเลข 12

มาตราส่วน 1:50

รูปตั้งเจดีย์จาย หมายเลข 12

มาตราส่วน 1:50

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด ใจดี	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิทย์ สิงห์สนธิ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย อดิสง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคผดุง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายวัฒน์ อดิสง	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.สาขาวิชาการ		
หน.สาขาโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	16

ผังรูปแบบ : วัฒนธรรมโบราณคดี (แบบต้นฉบับฐาน)

ผู้ทำ : อ.วัฒน์ อดิสง จ.พระนครศรีอยุธยา

รูปพิมพ์, รูปตั้งเจดีย์จาย หมายเลข 12

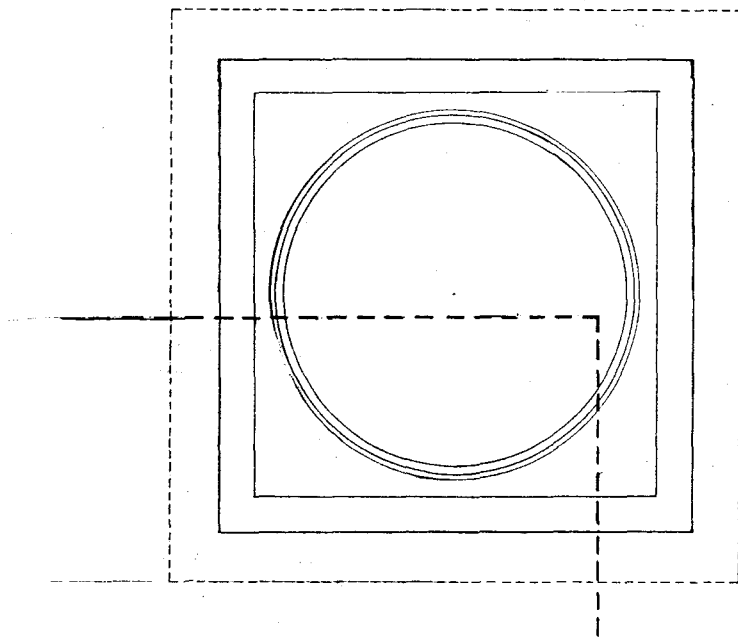
โครงการอนุรักษ์และโบราณสถาน

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

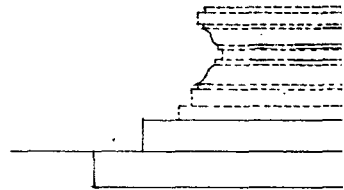
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสม แสงเชิด ผอ.สนง.บค.พช.ท3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายอัมพรผล ม่วงศรีเขียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวภักดิ์ อัญญา นกโบราณคดี7.2 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนากัญญา สุทธาควิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็มจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

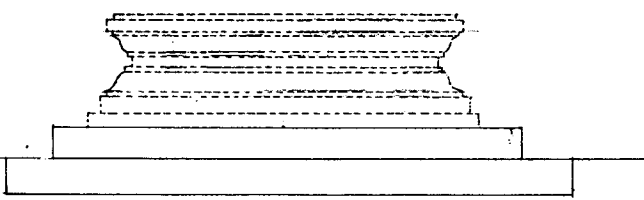
รูปผังพื้นเจดีย์ราย หมายเลข 13

มาตราส่วน 1:50

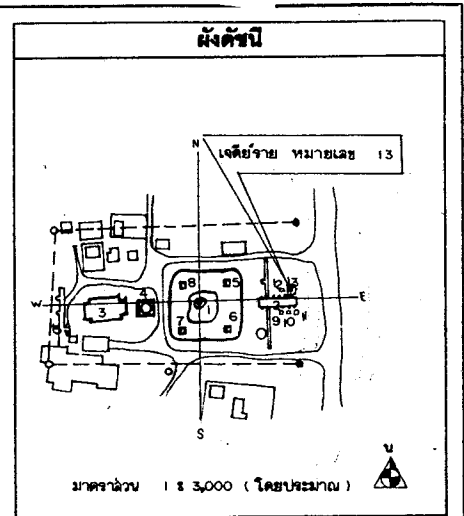
รูปตั้งเจดีย์ราย

มาตราส่วน

รูปตั้งเจดีย์ราย หมายเลข 13

มาตราส่วน 1 : 50

รายการ

คำเป็นงานโดย
 ราชบัณฑิตยสถาน
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองเก่าเมือง
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด จันทิมา	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงห์เสนีสมาพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ศรีทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมนึก นาคทอง	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายนิพนธ์ อังศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้จัดทำรายงานโบราณคดี		

ตรวจ/วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการทางศิลปะ		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าโครงการ		
คนนำโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบมาตรฐาน	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	17

รูปแบบ : พระมณฑปสุโขทัย (แบบสิ่งโบราณ)

ผู้ทำ : อ.นิพนธ์ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

รูปตั้งเจดีย์ ราย หมายเลข 13
 13

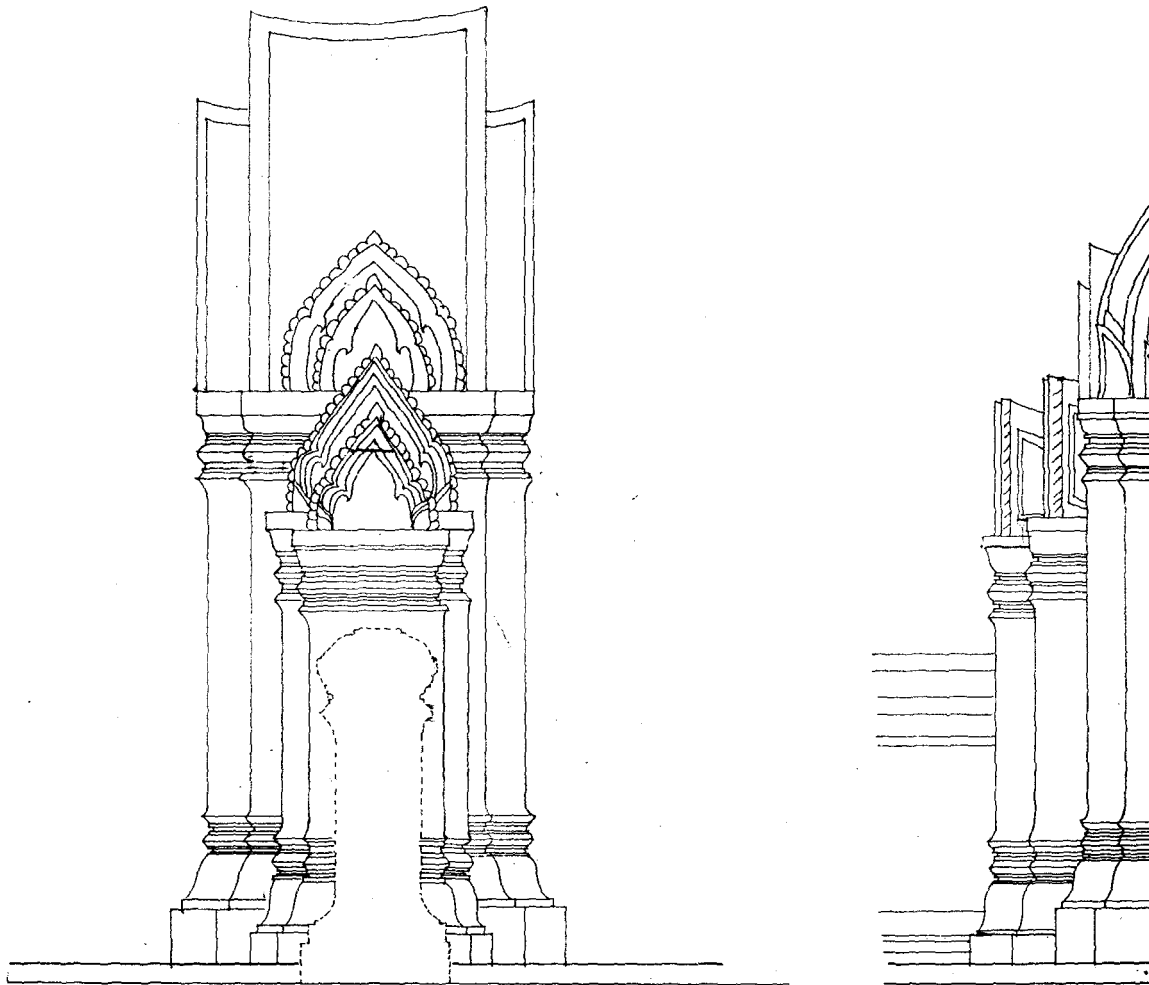
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าในสวนสาธารณะ

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 13 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมค แสงเชิดค ผอ.ชนง.บค.ทช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเดนก สีทามาศย์ ผอ. อุตสาหกรรม			
3	นายณัฐพล น่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7			
4	นางชัชวาลิต์ อัญญาณี นักโบราณคดี7			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7			
6	นางสาวทัศนากัญญา สุทราวสิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทศศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

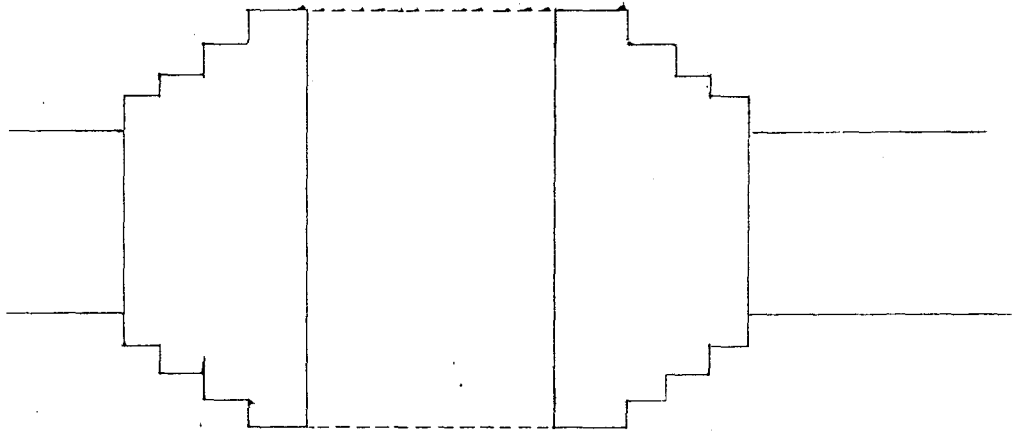
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชค คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

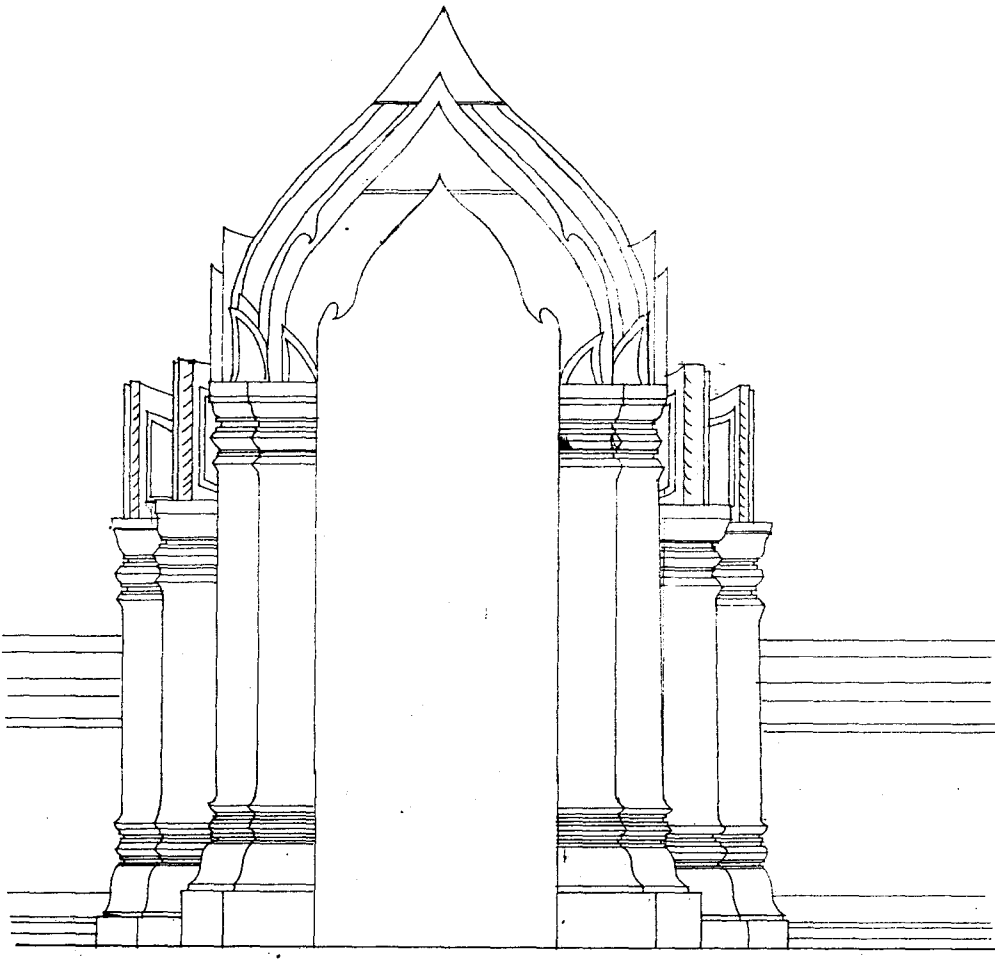
รูปตั้งขั้วมประดับด้านข้าง

ขนาดจนวน

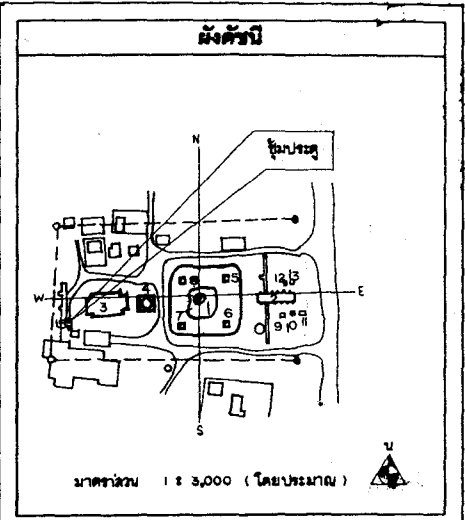
1:25

รูปผังพื้นที่มประต
มาตราส่วน 1:25

รูปตั้งที่มประตูด้านหน้า
มาตราส่วน 1:25

รายการ

คำเป็นงานโดย
พสกุนสวนจำกัด สุรศักดิ์ทองงาม
๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายสมคิด ใจสุโข	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรฤกษ์ สิงหนามสารพ	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ศรทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคสงวน	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายไพโรจน์ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

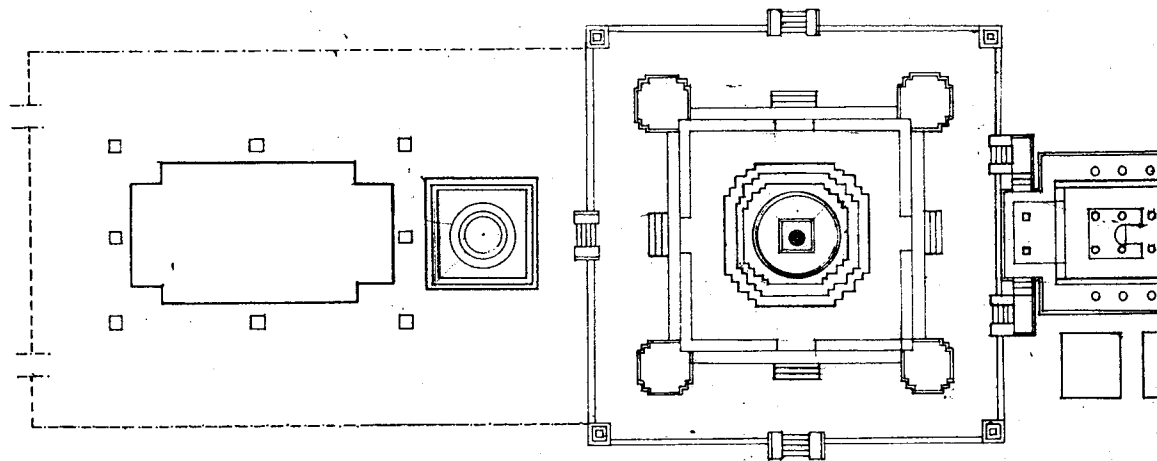
เห็นชอบ/อนุมัติ

พ.น.ฝ่ายบริหาร		
พ.น.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อื่นที่		

รหัส	แบบทนายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	18
รูปแบบ : พสกุนสวน จำกัด (แบบยื่นยื่นฐาน)			
ชื่อ : อ.ไพโรจน์ ธงศิลา จ.พระนครศรีอยุธยา			
ชื่อ : ธีรฤกษ์ สิงหนามสารพ		มาตราส่วน 1:25	
โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกวัฒนธรรม			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

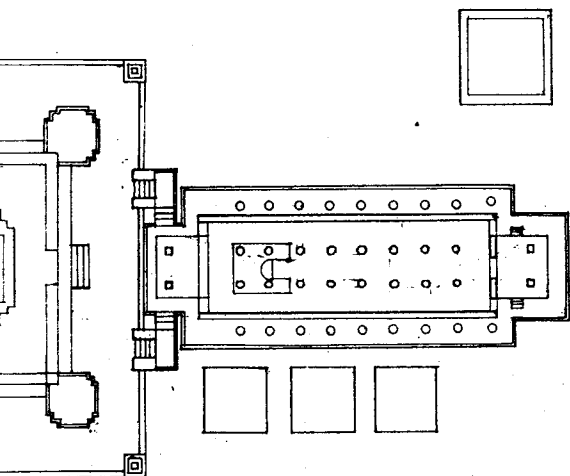
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจช่าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด พงษ์เลิศ ผอ.สนง.บค.พช.๕๖ ประธานกรรมการ			
2	นายเชนก สีหามาตย์ ออ.อุทธานา กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกมลทิพย์ อัญญาดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจารณ์ะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์ลักษณ์ สุทธธาธรวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจารณ์ะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

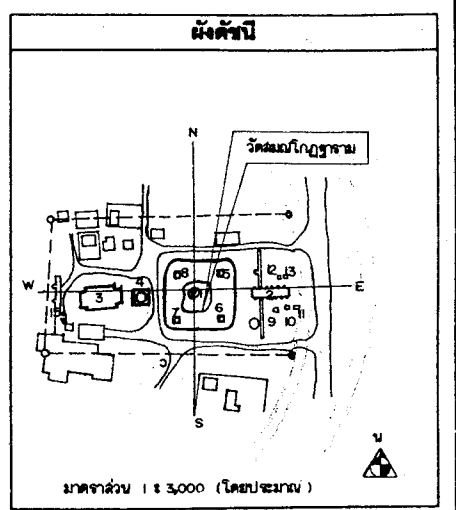

รูปผังพื้นวัดลมนโกฎาราม (ลมัยที่ 1)

มาตราส่วน 1:400

ยี่ห้อ ()

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานส่วนจำกัด สุวดีภัทโกศลธรรม
 ๑/๘ หมู่ ๖ ต.เขียงราชน้อย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล จตุรชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายวิระกูด สิงหนะสนอภพวง	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเมธภาค นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายอัมรินทร์ ๑งคิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างวิชาการ	
นายช่างโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ	
ผู้อำนวยการสำนักฯ	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	19

ผังรูปแบบ : วัดสมเด็จพระพุทธรัตนาราม (แบบสิ่งนิยงฐาน)

ผู้ทำ : อ.โยธิน ๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

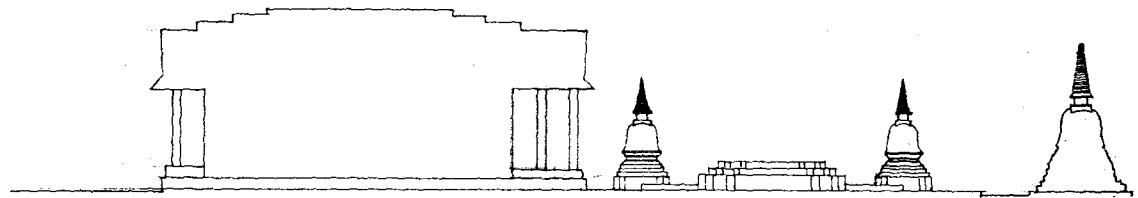
ผู้รับ : วิทยาลัยวัดสมณโกฏฐาราม (สมัยที่ ๑) มาตราส่วน 1 : 400

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศักดิ์ แดงเชือก ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนท สีสยามคณี สอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวศุภมาส อึ้งคองดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กัญจน์ สุทธยาวัฒน์ นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทศศักดิ์ เอ็งประ นายช่างโยธา6 กรรมการ			

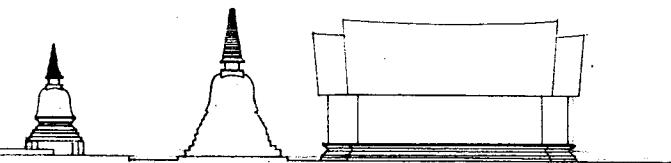
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปตัด วัดลมนนโกฏฐาราม (ลมัยที่ 1)

มาตราส่วน

1: 400

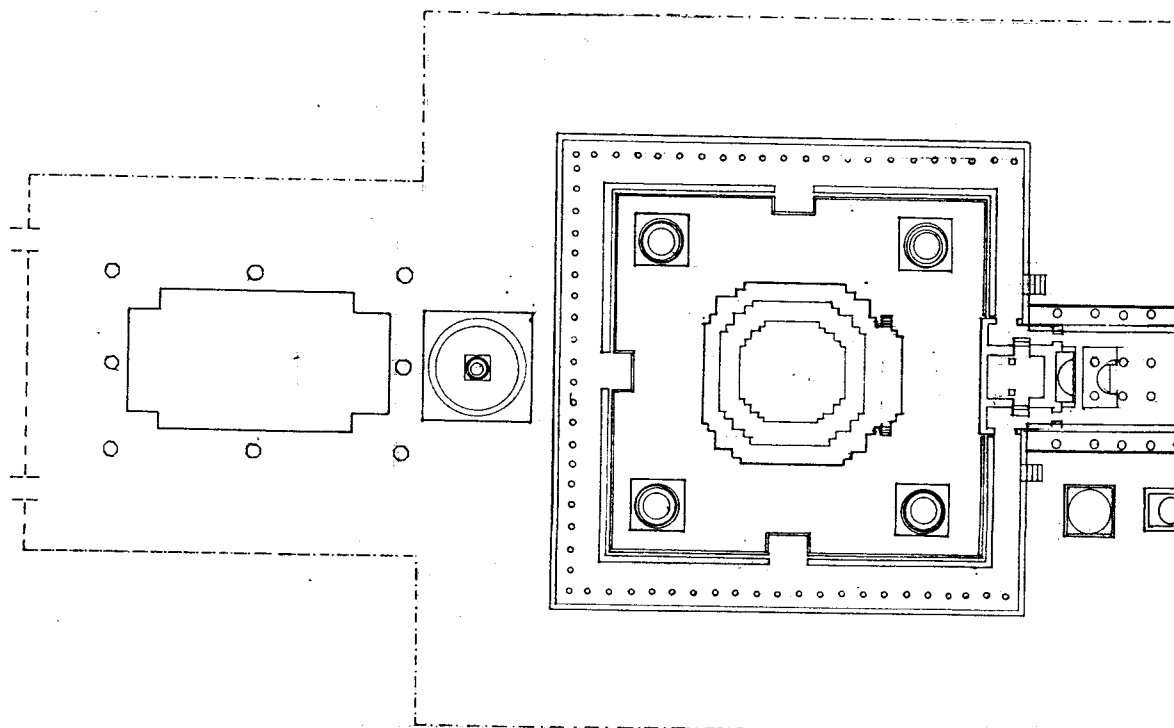
กรม (ลมยที่ 1)

1 : 400

ผังคัมภี			
มาตราส่วน 1 : 3,000 (โดยประมาณ)			
รายการ			
ดำเนินงานโดย ทางทุนส่วนตัว จำกัด สุทธิศักดิ์ทอง ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพรหม อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา			
ช่างสำรวจ	นายมงคล ชูชัย		
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล อินทนะสนาพงษ์		
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง		
นักโบราณคดี	นายสมนึก นาคพญา		
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ			
สถาปนิก	นายณัฏฐะ อธิธา		
ภูมิสถาปนิก			
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี			
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างศิลปกรรม			
นายช่างโยธา			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
วิศวกร			
ผู้เชี่ยวชาญ			
เห็นชอบ/อนุมัติ			
หน.ฝ่ายวิชาการ			
หน.ฝ่ายโบราณสถาน			
ผู้อำนวยการสำนักงาน			
ผู้อำนวยการสำนัก			
อธิบดี			
รายชื่อ	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	20
รูปแบบ : วัดพนมโกฏฐาราม (แบบผังนิเวศ)			
1 : ๑. นายธีรพล อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา			
รูปตัด วัดพนมโกฏฐาราม (ลมยที่ 1)		1 : 400	
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓3 พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

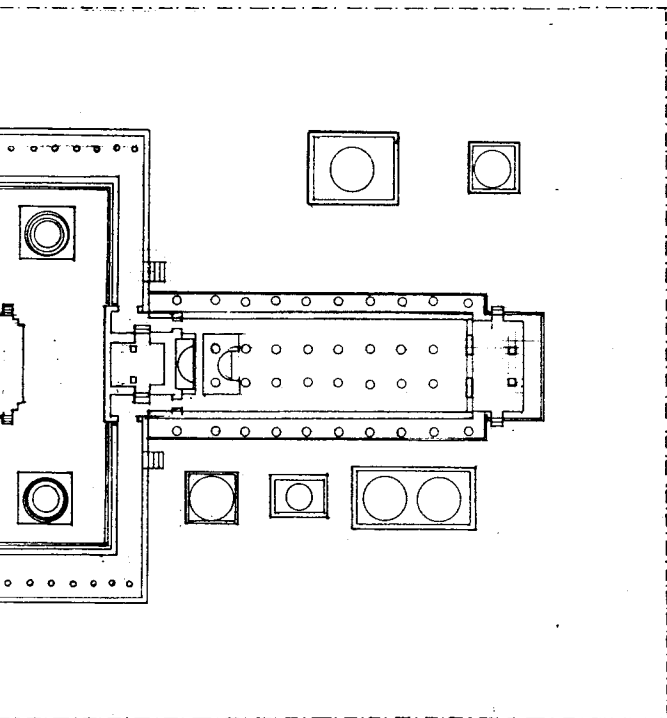
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสศ แดงเชิด มอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเจนก สิทามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญจกิต อยู่วังคี นักโบราณคดี7จ. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนีย์กัญจน์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

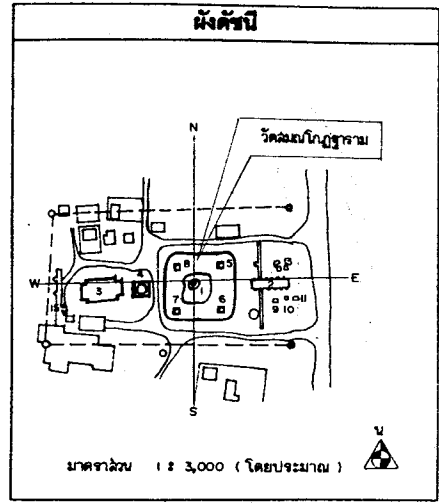
รูปผังพื้น วัดลุ่มณโกฎาราม (ฉัษย์ที่ 2)

มาตราลุ่มน 1 : 400

รูปร่าง (ลมัยที่ 2)

1:400

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจาก ศุภกิติโกศลราช
 ๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล คุ้มชัย	<i>[Signature]</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรยุทธ สิงหนะสนหาพงษ์	<i>[Signature]</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตรีทอง	<i>[Signature]</i>
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคะชญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฏฐพงษ์ อภิศลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

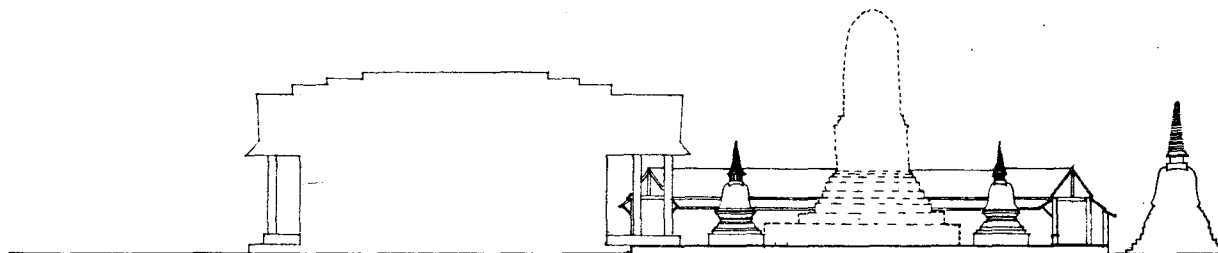
เห็นชอบ/อนุมัติ

นายช่างวิชาการ		
นายช่างโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนัก		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	21
รูปแบบ : วัดพนมโกฏฐราช (แบบสิ่งปลูกสร้าง) 1:1 - ๑.1 - ๑.๑ พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑.๑๖ หมู่ ๕ ต.เมืองพานิชย์ อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา รูปผังพื้น วัดพนมโกฏฐราช (ลมัยที่ 2)			
โครงการบูรณะและพิพิธภัณฑสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

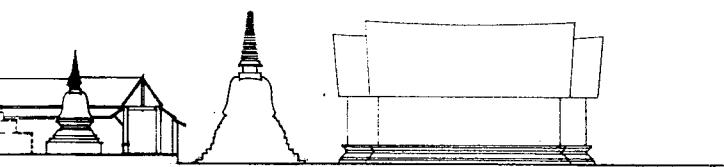
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเจียด ผอ.สนง.บ.ค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางชานนภิกษิต อัญญาดี นักโบราณคดี7.1 กรรมการ			
5	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เข็นจรรยา นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโชธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

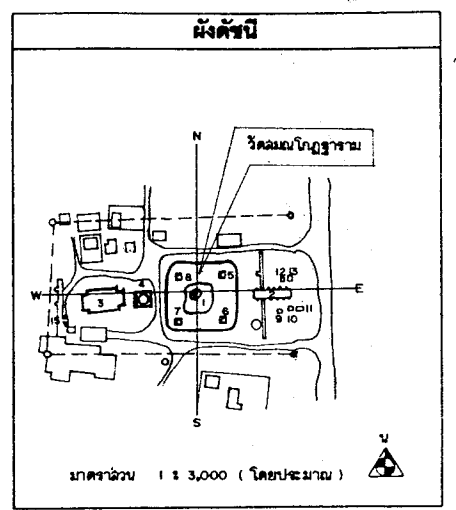
รูปตัด วัดลมนนโกฏฐาราม (สมัยที่ 2)

มาตราส่วน 1: 400

รูป (สัณยที่ 2)

1 : 400

รายการ

ดำเนินงานโดย
 ทางมูลนิธิจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๖ หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย
 อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนตล จิตุภัย	<i>Signature</i>
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูล สิงหนะสนายพงษ์	<i>Signature</i>
ช่างศิลปกรรม	นายเจสันนีย์ ตะทอง	<i>Signature</i>
นักโบราณคดี	นายเสมอภาค นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมันทนาะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการช่างศิลป์	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

หน.ฝ่ายวิชาการ	
หน.ฝ่ายโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักงาน	
ผู้อำนวยการสำนักฯ	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	22

ผังรูปแบบ : วัดพนมโกฏฐาราม (แบบร่างโรงอุโบสถ)

ชื่อ : ศ.โยธิน อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

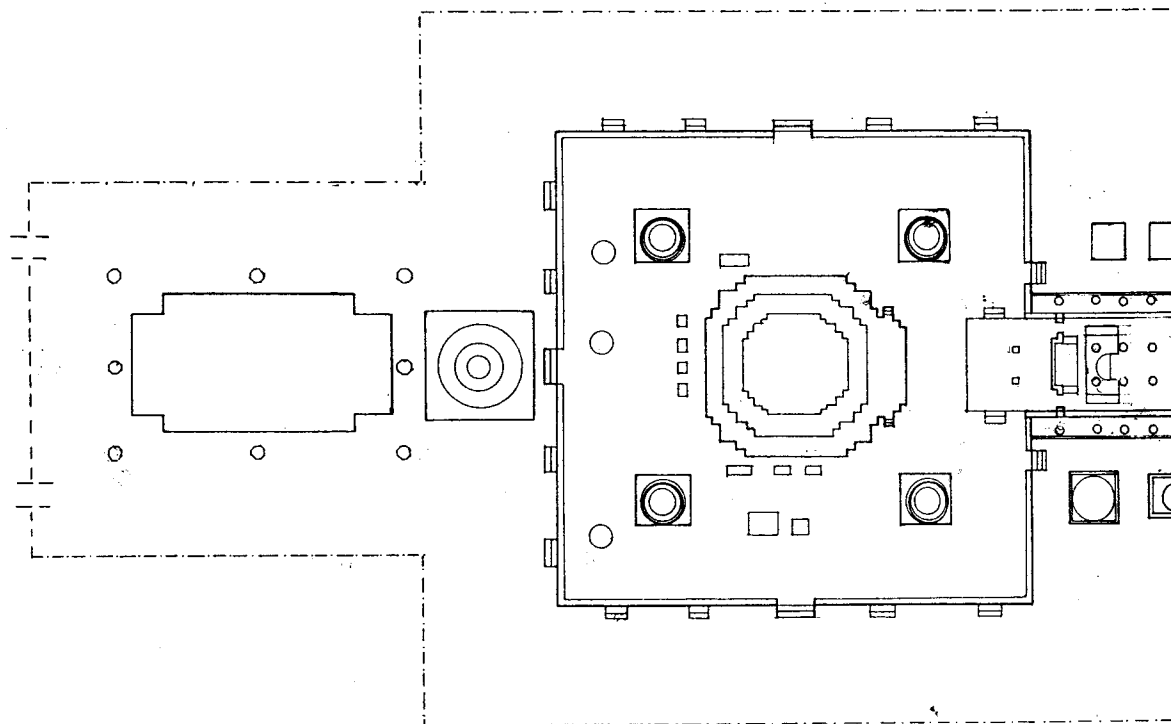
รูปตัด วัดพนมโกฏฐาราม (สัณยที่ 2) มาตราส่วน 1 : 400

โครงการอนุรักษ์และพิพิธภัณฑสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
 แห่งชาติ ที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

กรมศิลปากร

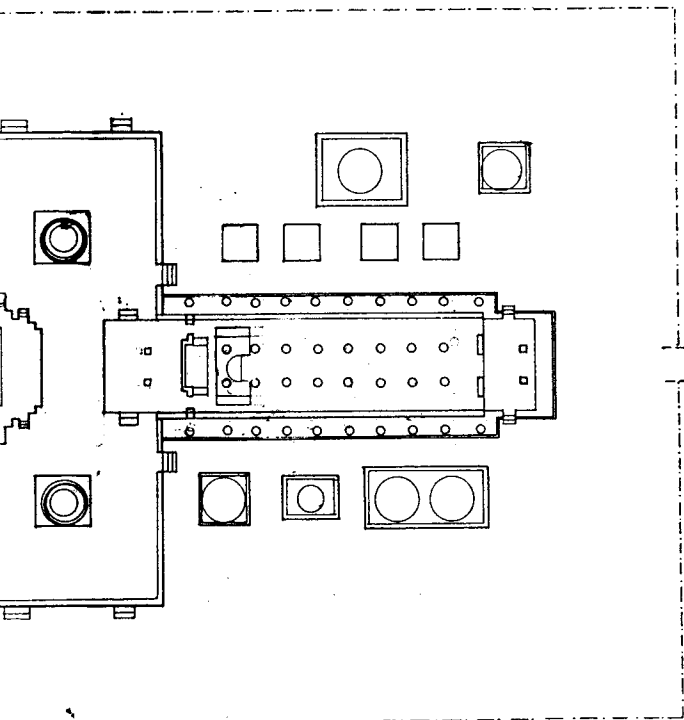
ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสด แดงเอียด ผอ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเอก สีนามาศย์ ผอ. อุทยานฯ กรรมการ			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวภคทิดี อัญญาดี นักโบราณคดี7ว. กรรมการ			
5	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธาวศวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเทอดศักดิ์ เอ็นจระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายเมธา วิจักขณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

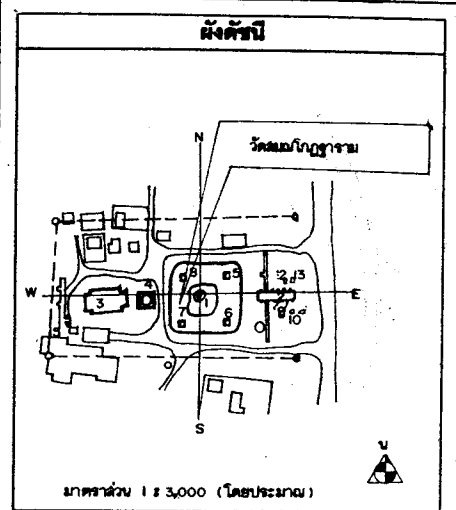

รูปผังพื้น วัดฉนวนโกฏฐาราม (สมัยที่ 3) :

มาตราส่วน 1: 400

วัดสมโภชสุราษฎร์ (สมัยที่ 3) :
 มาตรฐาน 1 : 400

รายการ

คำเป็นงานโดย
 ทางทุนส่วนตัว สุรศักดิ์ อธรรม
 ๑๖ หมู่ 6 ต.เขื่อนขันธ์ไชย
 อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายมงคล ใจดีชัย	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรพล สิงหนะเสนาภรณ์	Tip
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	Chai
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ นาคพญา	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฐพงษ์ อังคีตา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

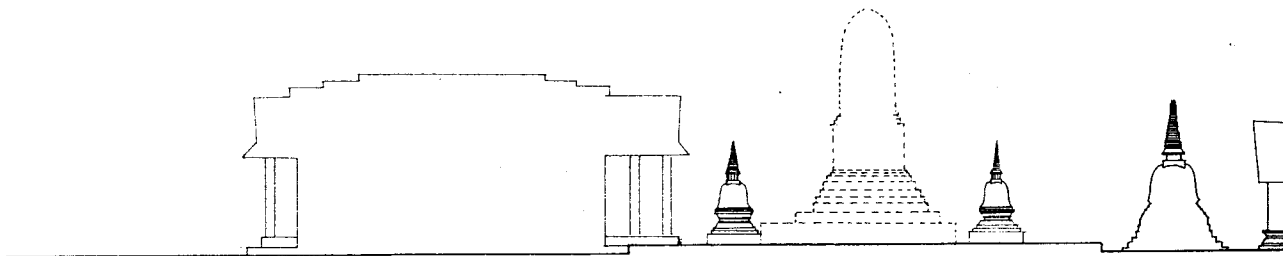
ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ		
นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ		
ท.ฝ่ายวิชาการ		
ท.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงานฯ		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	23
รูปแบบ : วัดสมโภชสุราษฎร์ (แบบผังนิเวศ)			
ผลิต : ต.โยธิน อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			
ผลิต : รูปผังวัด วัดสมโภชสุราษฎร์ (สมัยที่ 3)		มาตรฐาน 1 : 400	
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน			
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๓๖ พระนครศรีอยุธยา			
กรมศิลปากร			

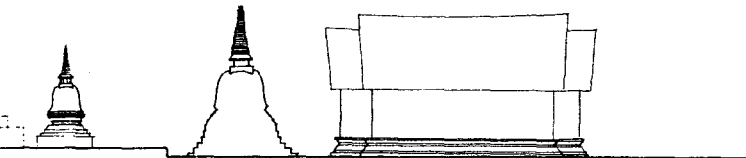
คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
นายอดิศร นนงเดช ผอ.สนง.บค.พช.ที่3 ประธานกรรมการ			
นายเอก สีนามาศ์ ผอ. จุฬานานา กรรมการ			
นายณัฐพล ม่วงศรีเขียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
นางชนกภัทรี อัญงค์ดี นักโบราณคดี7/2. กรรมการ			
นายเมธา วัจگیرณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
นางสาวทัศนาลักษณ์ สุทธธาวิวัฒน์ นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
นายเทอดศักดิ์ เอ็นจ๊ะ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
นายเมธา วัจگیرณะ นักโบราณคดี 7			
นายโยธา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

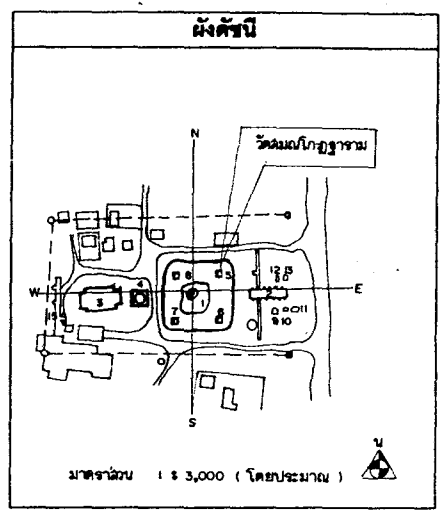

รูปตัดวัดวัดมณเฑียรราชาราม (ฅมัยที่ 3)

มาตราส่วน 1:400

สมัยที่ 3)

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจำกัด สุทธิศักดิ์ก่อสร้าง
 ๑๘ หมู่ ๘ ต.เชิงสะพานน้อย
 อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพลต จตุริย์	
ช่างเขียนแบบ	นายธีรวิฑูล สิงหะสนยาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเฉลิมชัย ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเอนภาค นาคผจญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายมันทนะ ธงศิลา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม	
นายช่างโยธา	
นักวิชาการทางศิลปะ	
นักโบราณคดี	
สถาปนิก	
วิศวกร	
ผู้เชี่ยวชาญ	

เห็นชอบ/อนุมัติ

หัวหน้าวิชาการ	
หัวหน้าโบราณสถาน	
ผู้อำนวยการสำนักมานุษยวิทยา	
ผู้อำนวยการสำนักภาษา	
อธิบดี	

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	24

ผังรูปแบบ : วัดผมณโกฏฐาราม (แบบสันนิษฐาน)
 ที่ตั้ง : ต.เชิงสะพานน้อย อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

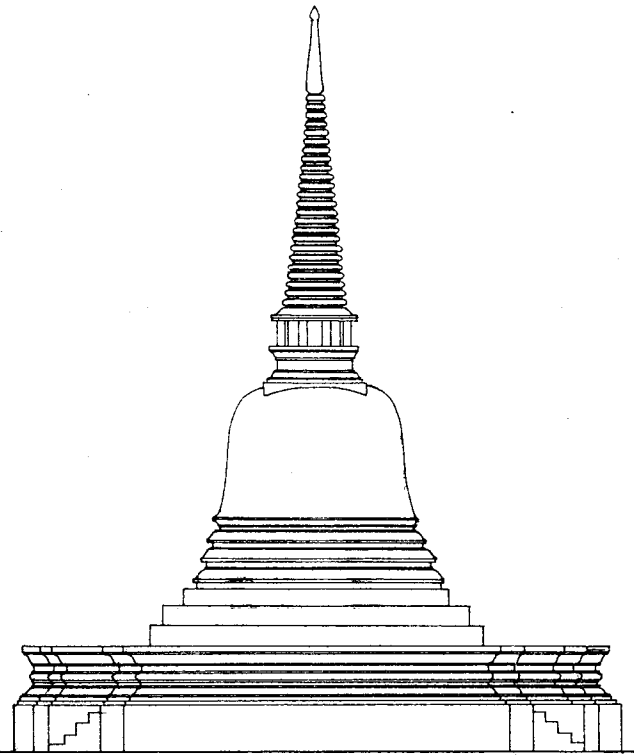
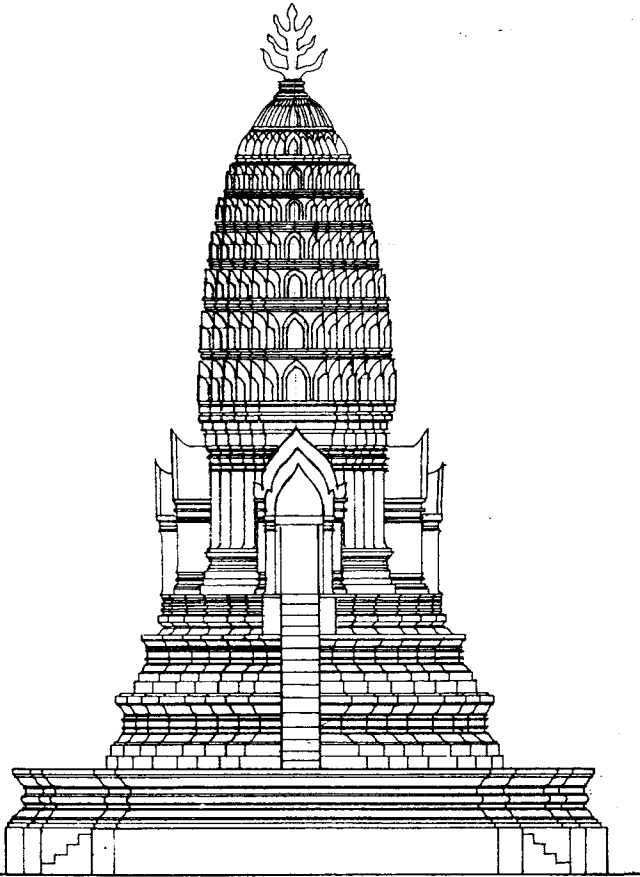
รูปตัดวัดผมณโกฏฐาราม (สมัยที่ 3) มาตราส่วน 1 : 400

โครงการอนุรักษ์และพัฒนากำหนดโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและศิลปกรรมสถาน
 แห่งชาติ ที่ ๖ พระนครศรีอยุธยา

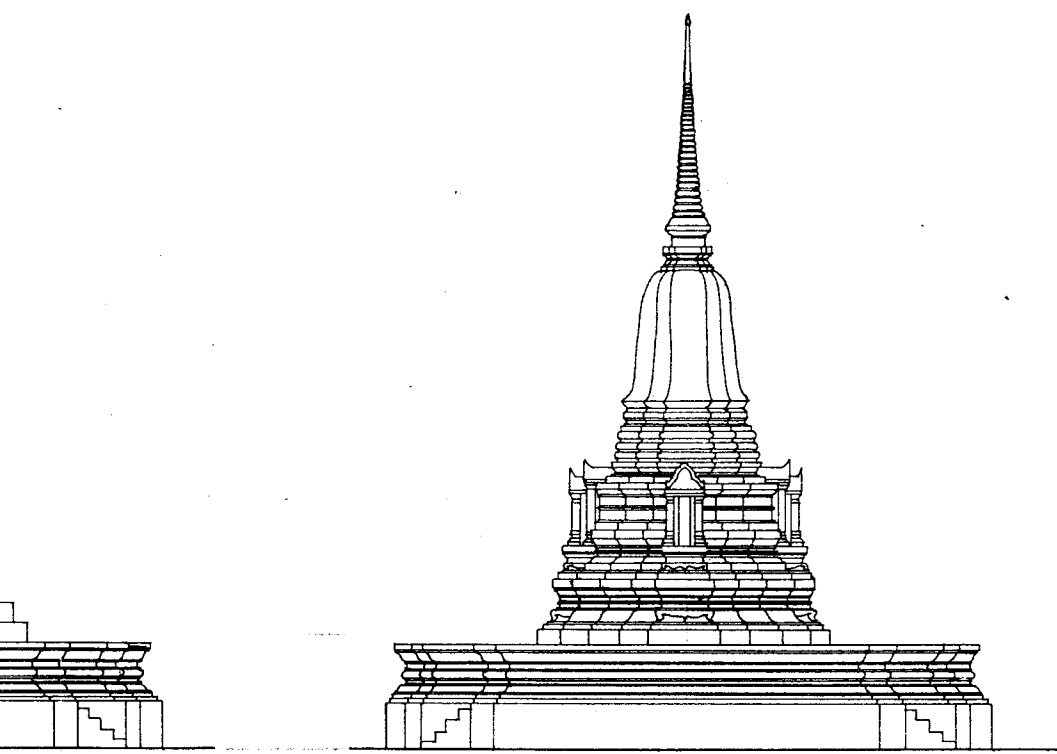
กรมศิลปากร

ลำดับที่	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายศศ แสงเชิดค ออ.สนง.บค.พร.ที่3 ประธานกรรมการ			
2	นายเชนภ สิทนามาศย์ ออ.สุทธานาย			
3	นายณัฐพล ม่วงศรีเชียว เจ้าหน้าที่บริหารงาน7 กรรมการ			
4	นางสาวกัญจกิติ ธัญคงดี นักโบราณคดี7 กรรมการ			
5	นายเพชร วิจิตรณะ นักโบราณคดี7 กรรมการ			
6	นางสาวทัศนาลัยภรณ์ สุทธาศรีวิน นายช่างศิลปกรรม กรรมการ			
7	นายเพชรศักดิ์ เอ็นทุระ นายช่างโยธา3 กรรมการ			

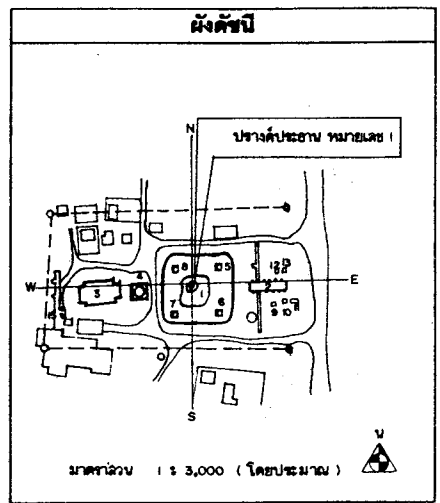
ลำดับที่	ผู้ควบคุมงาน	ลงชื่อ	วันที่	หมายเหตุ
1	นายสมธา วิจิตรณะ นักโบราณคดี 7			
2	นายไธยา คำสิงห์ นายช่างโยธา 6			

รูปสันนิษฐาน เปรียบเทียบ หมายเลข 1. ฉมัยที่ 1.

หมายเลข 1 ลมัยที่ 1

รายการ

ดำเนินงานโดย
 หน่วยงานจากัด สุวักขิโกศลสถาน
 ๑๖ หมู่ ๖ ต.เขื่องจากน้อย
 อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา

ช่างสำรวจ	นายพนต จตุรัส	
ช่างเขียนแบบ	นายธีระกุล สิงหนเสนยาพงษ์	
ช่างศิลปกรรม	นายเจนิษฐ์ ตะทอง	
นักโบราณคดี	นายสมเอนก นาคมาญ	
นักประวัติศาสตร์ศิลปะ		
สถาปนิก	นายณัฒน พนะ อภิศา	
ภูมิสถาปนิก		
ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี		

ตรวจวิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างศิลปกรรม		
นายช่างโยธา		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
วิศวกร		
ผู้เชี่ยวชาญ		

เห็นชอบ/อนุมัติ

ผ.ฝ่ายวิชาการ		
ผ.ฝ่ายโบราณสถาน		
ผู้อำนวยการสำนักงาน		
ผู้อำนวยการสำนักฯ		
อธิบดี		

รหัส	แบบหมายเลข	จำนวนแผ่น	แผ่นที่
		25	25

ผังรูปแบบ : พระธาตุใหญ่สุพรรณ (แบบหินฉาบ)
 ผลิต : ต.โด่ง อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
 ผลิต : ปกป้องชัย หมายเลข 1 ลมัยที่ 1
 โครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน
 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

สัญญาจ้าง

สัญญาเลขที่ 10 /2542

สัญญานับเป็นทำขึ้น ณ ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล/แขวง คลองสวนพลู อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2542 ระหว่าง กรมศิลปากร

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้รับมอบอำนาจ
จากอธิบดีกรมศิลปากร ตามคำสั่งกรมศิลปากร ที่ 588/2535 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2535
ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่งกับ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง ซึ่งจดทะเบียน
เป็นนิติบุคคล ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสำนักงานใหญ่อยู่
เลขที่ 9/8 หมู่ 6 ถนน - ตำบล/แขวง เขียงรากน้อย

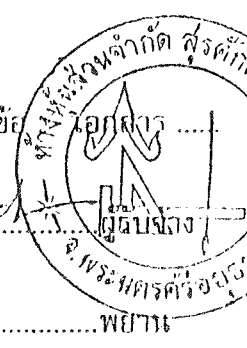
อำเภอ/เขต บางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
โดย นายสุรศักดิ์ ธรรมธัช ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลปรากฏ
ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เลขที่ 0822
ลงวันที่ 3 มีนาคม 2542 (และหนังสือมอบอำนาจ ลงวันที่)
แนบท้ายสัญญาไว้ ซึ่งต่อไปในสัญญาเรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง
คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อตกลงว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงาน ขุดแต่งออกแบบบูรณะโบราณ -
สถาน วัดจักรวรรดิ วัดนางคำ และวัดสมณโกฏฐาราม
ณ วัดจักรวรรดิ วัดนางคำ วัดสมณโกฏฐาราม ตำบล/แขวง -
อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขแห่งสัญญาไว้รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญา
ผู้รับจ้างตกลงที่จะจัดหาแรงงานและวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดดี
เพื่อใช้ในงานจ้างตามสัญญาไว้

(ลงชื่อ) (สุกัญจน์ วุฒิเมธี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง
(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ 2. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

2.1	ผนวก รายการประกอบแบบและรายละเอียด	จำนวน	6	หน้า
2.2	ผนวก ผังรูปแบบ	จำนวน	3	หน้า
2.3	ผนวก รายการแบ่งวงจางานการจ่ายเงิน	จำนวน	3	หน้า
2.4	ผนวก ใบเสนอราคา	จำนวน	2	หน้า
2.5	ผนวก บัญชีรายการราคาก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคา	จำนวน	5	หน้า
2.6	ผนวก มาตรฐานงานโบราณคดี	จำนวน	10	หน้า
2.7	ผนวก -	จำนวน	-	หน้า
2.8	ผนวก -	จำนวน	-	หน้า

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับข้อความในสัญญาให้ใช้ข้อความในสัญญา
บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้
ว่าจ้าง

ข้อ 3. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญาให้ ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น หนังสือค้ำประกัน ธนาคารกสิกรไทย
จำกัด (มหาชน) สาขาประตูน้ำพระอินทร์ เลขที่ 42-42-0036-0 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2542

เป็นจำนวนเงิน 204,000.00 บาท (สองแสนสี่พันบาทถ้วน)
มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ว่าจ้างจะคืนเมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูก
พันตามสัญญาแล้ว

ข้อ 4. ก. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย)

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน - บาท
(-) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน - บาท
ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาต่อหน่วยเป็นเกณฑ์ตามรายการ
แต่ละประเภทดังที่ได้กำหนดไว้ในใบแจ้งปริมาณงานและราคา

(ลงชื่อ)ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ)พยาน

(ลงชื่อ)พยาน

(ลงชื่อ)พยาน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างตกลงว่าจำนวนปริมาณงานที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการก่อสร้างหรือ
ใบแจ้งปริมาณงานและราคาที่เป็นจำนวนโดยประมาณเท่านั้น จำนวนปริมาณงานที่แท้จริงอาจจะ
มากหรือน้อยกว่านี้ได้ ซึ่งผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามราคาต่อหน่วยของงานแต่ละ
รายการที่ได้ทำเสร็จจริง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างตกลงที่จะไม่เปลี่ยนแปลงราคาต่อหน่วยหรือเรียก
ร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการที่จำนวนปริมาณงานในแต่ละรายการได้แตกต่างไปจากที่
กำหนดไว้ในสัญญา ทั้งนี้ แยกจากในกรณีต่อไปนี้

4.1 เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่าร้อยละ 125 (หนึ่งร้อยยี่สิบห้า) แต่ไม่
เกินร้อยละ 150 (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและ
ราคา จะจ่ายให้อัตราร้อยละ 90 (เก้าสิบ) ของราคาต่อหน่วยตามสัญญา

4.2 เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่าร้อยละ 150 (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของ
ปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคา จะจ่ายให้อัตราร้อยละ 83
(แปดสิบสาม) ของราคาต่อหน่วยตามสัญญา

4.3 เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงน้อยกว่าร้อยละ 75 (เจ็ดสิบห้า) ของปริมาณงานที่
กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคา จะจ่ายให้ตามราคาต่อหน่วยในสัญญา และจะ
จ่ายเพิ่มชดเชยเป็นค่า overhead และ mobilization สำหรับงานรายการนั้น ในอัตราร้อยละ 17
(สิบเจ็ด) ของผลต่างระหว่างปริมาณงานทั้งหมดของงานรายการนั้นตามสัญญาโดยประมาณ กับ
ปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงคูณด้วยราคาต่อหน่วยตามสัญญา

4.4 ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินที่เพิ่มขึ้น หรือหักลดเงินในแต่ละกรณีดังกล่าวข้างต้นในงวดสุดท้าย
ของการจ่ายเงิน หรือก่อนงวดสุดท้ายของการจ่ายเงินตามที่ผู้ว่าจ้างจะพิจารณาเห็นสมควร

ผู้ว่าจ้างตกลงที่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างเป็นรายเดือนตามใบแจ้งงานที่ทำเสร็จจริง เมื่อผู้
ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างได้ทำการตรวจสอบผลงานที่ทำเสร็จแล้วและปรากฏว่าเป็นที่พอใจ
ตรงตามข้อกำหนดแห่งสัญญาในทุกประการ ผู้ว่าจ้างจะออกหนังสือรับรองการรับมอบงานนั้นให้ไว้แก่
ผู้รับจ้าง

การจ่ายเงินงวดสุดท้ายจะจ่ายให้เมื่องานทั้งหมดตามสัญญาได้แล้วเสร็จทุกประการ รวมทั้ง
การทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในข้อ 18

ข้อ 4. ข. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม)

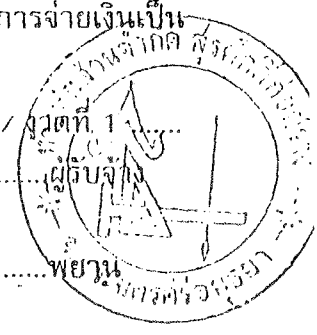
ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน 4,080,000.00 บาท
(สี่ล้านแปดหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน - บาท ตลอดจนภาษี
อากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์และกำหนดการจ่ายเงินเป็น
งวด ๆ ดังนี้

(ลงชื่อ) (ศ.ท.วิวัฒน์ วุฒินนท์) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีหรือผู้
..... พยาน

(ลงชื่อ)
.....

(ลงชื่อ)
.....

ธนาคารไทย

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โทร. 02-25313611

หนังสือคำประกัน

(หลักประกันสัญญา)

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒
ผู้ประกันตน นาย ก. ก.

12-12-0036-0

เลขที่ วันที่ เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า บริษัท ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) ผู้ว่าจ้าง

สัญญาเลขที่ 121/2562 ประเภทสัญญา วิชาสัญญา โดย บริษัท ไทย

อำเภอ/เขต จังหวัด สัญญาฉบับที่ ผู้ว่าจ้าง

นาย ก. ก. สัญญาเลขที่ 121/2562 ประเภทสัญญา วิชาสัญญา ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคาร ขอทำหนังสือคำประกันฉบับนี้ไว้ต่อกรมโยธาธิการ

ที่รวมสัญญาฉบับนี้ ซึ่งต่อไปเรียกว่า "ผู้ว่าจ้าง" ดังมีข้อความต่อไปนี้
1. ตามที่ ซึ่งต่อไปเรียกว่า

ผู้ว่าจ้าง ได้ทำสัญญาจ้าง สัญญาเลขที่ 10/2542 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2542

สัญญาจ้าง เลขที่สัญญาฉบับนี้ 10/2542 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2542

ต้องวางหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาต่อผู้ว่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน 301,000.- บาท (.....) (.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ 5 (.....) ของมูลค่าทั้งหมดของสัญญา

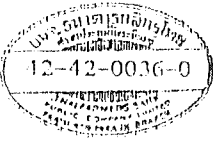
ข้าพเจ้าขอผูกพันคนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะทำประกันเงินฝากก่อนไม่ได้เช่นเดียวกับผูกพันใช้เงินดำเนินการชำระเงินให้ตามมติเรียกร้องของผู้ว่าจ้าง จำนวนไม่เกิน 301,000.- บาท (.....) (.....)

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ หรือต้องชำระค่าปรับ หรือค่าใช้จายใด ๆ หรือผู้รับจ้างมิได้ปฏิบัติตามภาวะหน้าที่ใด ๆ ที่กำหนดในสัญญาตั้งแต่วันที่ชำระคืน ทั้งนี้ โดยที่ข้าพเจ้าจะไม่รับผิดชอบใด ๆ เช่นใดต่อผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างชำระหนี้ก่อน

2. หากผู้ว่าจ้างได้ขายระยะเวลาให้แก่ผู้ว่าจ้าง หรือยินยอมให้ผู้ว่าจ้างปฏิบัติความผิดไปจากเงื่อนไขใด ๆ ในสัญญา ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ยินยอมในกรณีนี้ ๆ ด้วย

3. หนังสือคำประกันนี้เมื่อใช้บังคับตั้งแต่วันที่ทำสัญญาจ้างดังกล่าวข้างต้นจนถึงวันที่มีการระงับที่ทั้งหมดของผู้ว่าจ้างจะได้ปฏิบัติให้แล้วเสร็จไปแล้ว และข้าพเจ้าจะไม่รับผิดชอบต่อประกันนี้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ความแก่แก่ผู้ว่าจ้างยังคงมีผลผูกพันต่อผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างอยู่

ข้าพเจ้าได้อ่านและประทับตราไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

นาย ก. ก. ผู้ว่าจ้าง
นาย ข. ข. ผู้มีอำนาจลงนาม
วันที่ 21 มิถุนายน 2562

ลงชื่อ พยาน
นาย ก. ก. นาย ข. ข.

ลงชื่อ พยาน
นาย ก. ก. นาย ข. ข.

เมื่อหนังสือคำประกันฉบับนี้มอบให้ครบถ้วนทุกประการ หรือหมดภาระผูกพันแล้วโปรดส่งคืนธนาคาร

การติดต่อกับเกี่ยวกับหนังสือคำประกันฉบับนี้ โปรดไปยังเลขที่ข้างบนแล้วทุกครั้ง

งวดที่ 1 เป็นจำนวนเงิน 1,020,000.00 บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นบาทถ้วน)
เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

วัดจักรวรรดิ

- ขุดแต่งเจดีย์ประธานและเจดีย์บริวาร พื้นที่ 2,925 ตารางเมตร

วัดนางคำ

- ขุดแต่งพื้นที่เจดีย์ประธาน และพื้นที่โดยรอบ 425 ตารางเมตร
- ขุดแต่งวิหารและกำแพงด้านทิศใต้ พื้นที่ 380 เมตร

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งพื้นที่ปราสาทประธาน และพื้นที่โดยรอบ 2,775 ตารางเมตร

ให้แล้วเสร็จภายใน 28 สิงหาคม 2542 (ภายใน 60 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดที่ 2 เป็นจำนวนเงิน 1,020,000.00 บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นบาทถ้วน)
เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

วัดจักรวรรดิ

- ขุดแต่งกำแพง วิหาร และพื้นที่ภายในกำแพงพื้นที่ 4,000 ตารางเมตร
- ขุดแต่งทางโบราณคดี ขนาด 3 X 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

วัดนางคำ

- ขุดแต่งวิหารในบริเวณที่ย้ายสิ่งกีดขวางออกไปแล้ว พื้นที่ 228 ตารางเมตร
- ขุดแต่งปรับพื้นที่ทั่วไปบริเวณที่ถูกรบกวนมากตามแผนผัง พื้นที่ 663 ตารางเมตร

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งเจดีย์ประธานและพื้นที่โดยรอบ พื้นที่ 750 ตารางเมตร
- ขุดแต่งวิหารและพื้นที่โดยรอบ จำนวน 1,250 ตารางเมตร
- ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3 X 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

ให้แล้วเสร็จภายใน 27 ตุลาคม 2542 (ภายใน 120 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดที่ 3 เป็นจำนวนเงิน 1,020,000.00 บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นบาทถ้วน)
เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

วัดจักรวรรดิ

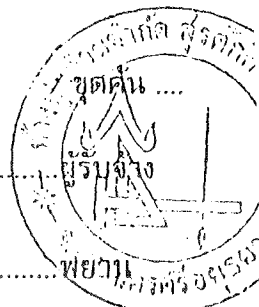
- ขุดแต่งกำแพง วิหาร และพื้นที่ภายในกำแพง แล้วเสร็จ

(ลงชื่อ) (ท.บุญหนัก วุฒิมณี) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) *[Signature]*

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) *[Signature]*

- ชุดค้ำทางโบราณคดี ขนาด 3 X 3 เมตร จำนวน 1 หลุม
- ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังขุดแต่งทั้งหมด
- ทำแบบถ้ำเินฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด
- รวบรวมสไลด์ภาพถ่าย (บรรจุในอัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์มในส่วน
ของงานโบราณคดีทั้งหมด โดยจะต้องส่งสไลด์และภาพถ่ายอย่างละไม่น้อยกว่า
10 ม้วน
- รวบรวมโบราณวัตถุบรรจุในกล่องพลาสติกมีฝาปิดให้เรียบร้อย พร้อมหีบฉุขี
โบราณวัตถุ
- ทำรายงานการขุดแต่งทางโบราณคดี țăฉบับ 1 เล่ม สำเนา 30 เล่ม
(เย็บเล่มปกแข็ง)
- ปฏิบัติงานโบราณคดีแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามผังรูปแบบ รายการประกอบแบบและ
มาตรฐานงานโบราณคดีทุกประการ

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งอุโบสถและพื้นที่โดยรอบ พื้นที่ 1,000 ตารางเมตร
- ขุดแต่งกำแพงด้านทิศใต้และพื้นที่ส่วนที่เหลือตามผังทั้งหมด
- ชุดค้ำทางโบราณคดี ขนาด 3 X 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

ให้แล้วเสร็จภายใน 26 กันยายน 2542 (ภายใน 180 วัน นับถึัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดสุดท้าย เป็นจำนวนเงิน 1,020,000.00 บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นบาทถ้วน)
เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน ให้แล้วเสร็จภายใน 25 กันยายน 2543 (ภายใน 210 วัน นับ
ถึัดจากวันเริ่มสัญญา) เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานทั้งหมดให้แล้วเสร็จเรียบร้อยตามสัญญาพร้อมทั้งทำ
สถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในข้อ 18

“ราคาค่าจ้างเหมาทุกงวดที่ผู้รับจ้างจะได้รับไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ด้วย ผู้รับจ้างจะต้องเป็น
ผู้รับผิดชอบภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับส่วนของค่าจ้างที่เป็นเงินบาทสมทบตามอัตราที่กฎหมายกำหนด
และผู้รับจ้างต้องนำส่งกรมสรรพากรด้วยตนเอง ผู้ว่าจ้างจะออกหนังสือรับรองการชำระค่าบริการ
จากเงินกู้ต่างประเทศในส่วนเงินกู้จาก OECF ซึ่งเป็นอัตรา 0% ให้ผู้รับจ้างใช้ประกอบการยื่นแบบ
แสดงรายการต่อกรมสรรพากรต่อไป”

การจ่ายเงินในส่วนเงินกู้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ (Loan Agreement) และ
สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติ (Guidelines) ที่แหล่งเงินกู้กำหนดไว้

รายละเอียดในการแบ่งสัดส่วนของเงินกู้และเงินบาทสมทบ ในการจ่ายค่าจ้างแต่ละงวดได้
แสดงไว้ในตารางแนบท้ายสัญญา

(ลงชื่อ) (ศ.คุณหญิง วุฒิเมธี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ 5. ก. กำหนดเวลาแล้วเสร็จและสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ภายในกำหนด 7 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องเสนอแผนงานให้เป็นที่พอใจแก่ผู้ว่าจ้าง โดยแสดงถึงขั้นตอนการทำงานและกำหนดเวลาที่ต้องใช้ในการทำงานหลักต่างๆ ให้แล้วเสร็จ

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในกำหนด 7 วัน นับถัดจากวันได้รับหนังสือแจ้งให้เริ่มงานและจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนด 210 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวนี้

ถ้ามิได้เสนอแผนงาน หรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือมีเหตุให้เชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาหรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง หรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้ และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

ข้อ 5. ข. กำหนดเวลาแล้วเสร็จ และสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2542 และจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่ 25 เดือน มกราคม พ.ศ. 2543

ถ้าผู้รับจ้างมิได้ลงมือทำงานภายในกำหนดเวลา หรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา หรือมีเหตุให้เชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง หรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความผิดตามสัญญา

ข้อ 5. ค. เงินค่าจ้างล่วงหน้า

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นจำนวนเงิน คู่สัญญา 2,000.00...บาท (..... หกแสนหนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน) ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 10 ของราคาตัวจ้างตามสัญญาที่ระบุไว้ในข้อ 4

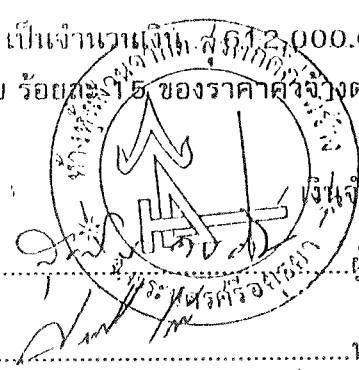
(ลงชื่อ) (ศ.ยิววัฒน์ ภูมิเมธี)..... ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีหรือผู้ช่วย

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

เงินจำนวนดังกล่าว จะจ่ายให้ภายหลังจากที่ผู้รับจ้างได้ส่งมอบหลักประกันเงินล่วงหน้า เป็น พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือ หนังสือค้ำประกัน ของธนาคารภายในประเทศ เดิมตามจำนวนเงินค่าจ้าง ล่วงหน้านั้น ผู้รับจ้างกำหนดให้ รวมทั้งผู้รับจ้างตกลงที่จะกระทำตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับการใช้เงิน และการใช้คืนเงินค่าจ้างล่วงหน้าดังต่อไปนี้

- ผู้รับจ้างจะใช้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้านั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามสัญญาเท่า นั้น หากผู้รับจ้างใช้เงินค่าจ้างล่วงหน้าหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของเงินค่าจ้างล่วงหน้านั้นในทางอื่น ผู้ ว่าจ้างอาจเรียกเงินค่าจ้างล่วงหน้าคืนจากผู้รับจ้างหรือบังคับแก่หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาได้ ทันที

- เมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง ผู้รับจ้างต้องแสดงหลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าเพื่อพิสูจน์ ว่าได้ใช้จ่ายเป็นไปตามข้อ 5.1 ภายในกำหนด 15 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งจากผู้ว่าจ้าง หากผู้รับ จ้างไม่อาจแสดงหลักฐานดังกล่าวภายในกำหนด 15 วัน ผู้ว่าจ้างอาจจะเรียกเงินค่าจ้างล่วงหน้าคืน จากผู้รับจ้าง หรือบังคับแก่หลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าได้ทันที

- เงินจำนวนใด ๆ ก็ตามที่ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ผู้ว่าจ้าง เพื่อชำระหนี้หรือเพื่อชดเชย ความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสัญญา ผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินค่าจ้างงวดที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก่อนที่ จะหักชดใช้คืนเงินค่าจ้างล่วงหน้า

- ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญา หากเงินค่าจ้างล่วงหน้าที่เหลือเกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้รับ จ้างจะได้รับหลังการหักชดใช้ในกรณีอื่นแล้ว ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินจำนวนที่เหลือนั้นให้แก่ผู้ว่าจ้าง ภายใน 7 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง

- ผู้ว่าจ้างจะหักเงินล่วงหน้าคืนเป็นจำนวนร้อยละ 20 ของราคาค่าจ้างในแต่ละงวด จนกว่า จะครบตามจำนวนเงินล่วงหน้าที่ผู้รับจ้างได้รับไป พร้อมกับคืนหลักประกันล่วงหน้าให้แก่ผู้รับจ้าง

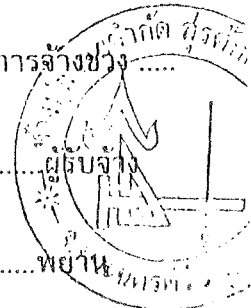
ข้อ 6. ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง

เมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์ และผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานจากผู้รับจ้างหรือจากผู้รับจ้างรายใหม่ใน กรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาตามข้อ 5 หากมีเหตุชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นจากงานจ้างนี้ภาย ในกำหนด 2 ปี - เดือน นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่องหรือเสียหาย นั้น เกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้าง อันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้รับจ้างจะต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่ยอมรับโดย ไม่ชักช้า โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องออกเงินใดๆ ในการนี้ทั้งสิ้น หากผู้รับจ้างบิดพลิ้วไม่กระทำการดัง กล่าวภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างหรือไม่ทำการแก้ไขให้ ถูกต้องเรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะทำการนี้เอง หรือจ้างผู้อื่นให้ ทำงานนั้นโดยผู้รับจ้างต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

/ ข้อ 7. การจ้างช่าง
ผู้รับจ้าง
พยาน

(ลงชื่อ) (ท. พงษ์วิวัฒน์ - จุติเมธี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ)
(ลงชื่อ)

ข้อ 7. การจ้างช่วง

ผู้รับจ้างจะต้องไม่เอางานทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งสัญญาไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่งโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างก่อน ทั้งนี้ นอกจากในกรณีที่สัญญาที่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น ความยินยอมดังกล่าวนี้จะไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ หรือพันธะหน้าที่ตามสัญญา นี้ และผู้รับจ้างจะยังคงต้องรับผิดชอบในความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วง หรือของตัวแทน หรือ ลูกจ้างของผู้รับจ้างช่วงนั้นทุกประการ

ข้อ 8. การควบคุมงานของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องควบคุมงานที่รับจ้างอย่างเอาใจใส่ด้วยประสิทธิภาพและความชำนาญ และในระหว่างทำงานที่รับจ้างจะต้องจัดให้มีผู้แทนซึ่งทำงานเต็มเวลาเป็นผู้ควบคุมงาน ผู้ควบคุมงานดังกล่าวจะต้องเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้รับจ้าง คำสั่งหรือคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้แจ้งแก่ผู้แทนผู้ได้รับมอบอำนาจนั้นให้ถือว่าเป็นคำสั่งหรือคำแนะนำที่ได้แจ้งแก่ผู้รับจ้าง การแต่งตั้งผู้ควบคุมงานนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนตัวหรือแต่งตั้งผู้ควบคุมงานใหม่จะกระทำมิได้หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน

การจ้างงานของผู้รับจ้าง ให้เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก ในกรณีที่สามารุใช้แรงงานแทนเครื่องจักรได้

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะขอให้เปลี่ยนตัวผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจนั้น โดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างจะต้องทำการเปลี่ยนตัวโดยพลัน โดยไม่คิดราคาเพิ่มหรืออ้างเป็นเหตุเพื่อขยายอายุสัญญา อันเนื่องมาจากเหตุนี้

ข้อ 9. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุ ความเสียหาย หรือภัยอันอันตรายใด ๆ อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของลูกจ้างของผู้รับจ้าง

ความเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่งานที่ผู้รับจ้างได้ทำขึ้นแม้จะเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย นอกจากกรณีอันเกิดจากความผิดของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบโดยซ่อมแซมให้คืนดีหรือเปลี่ยนให้ใหม่โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างเอง ความรับผิดชอบของผู้รับจ้างดังกล่าวในข้อนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานครั้งสุดท้าย ซึ่งหลังจากนั้นผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพียงในกรณีชำรุดบกพร่อง หรือความเสียหายดังกล่าวในข้อ 6 เท่านั้น

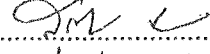
ข้อ 10. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาในอัตรา และตามกำหนดเวลาที่ผู้รับจ้างได้ตกลงหรือทำสัญญาไว้ต่อลูกจ้างดังกล่าว

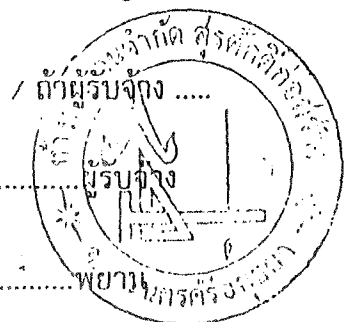
(ลงชื่อ) (ศ.บุรุษหรือ วุฒิเมธี) ผู้ว่าจ้าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ)

(ลงชื่อ)

ถ้าผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าทดแทนอื่นใดแก่ลูกจ้างดังกล่าวในวรรคแรก ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะเอาเงินค่าจ้างที่จะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างมาจ่ายให้แก่ลูกจ้างของผู้รับจ้างดังกล่าว และให้ถือว่าผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินจำนวนนั้นเป็นค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามสัญญาแล้ว

ผู้รับจ้างจะต้องจัดให้มีประกันภัยสำหรับลูกจ้างทุกคนที่จ้างมาทำงาน โดยให้ครอบคลุมถึงความรับผิดทั้งปวงของผู้รับจ้างรวมทั้งผู้รับจ้างช่วงอันหากจะพึงมี ในกรณีความเสียหายที่คิดค่าสินไหมทดแทนได้ตามกฎหมายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุหรือภัยอันตรายใด ๆ ต่อลูกจ้างหรือบุคคลอื่นที่ผู้รับจ้างหรือผู้รับจ้างช่วงจ้างมาทำงาน ผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวพร้อมทั้งหลักฐานการชำระเบี้ยประกันให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง

ข้อ 11. การตรวจงานจ้าง

ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาเพื่อควบคุมการทำงานของผู้รับจ้าง กรรมการตรวจการจ้าง หรือกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาต้องมีอำนาจเข้าไปตรวจการงานในโรงงานและสถานที่ที่กำลังก่อสร้างหรือที่กำลังทำงานได้ตลอดเวลา และผู้รับจ้างจะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการนั้นตามสมควร

การที่มีกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาทำให้ผู้รับจ้างพ้นความรับผิดชอบตามสัญญาในข้อหนึ่งข้อใดไม่

ข้อ 12. แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน

ผู้รับจ้างจะต้องรับรองว่าได้ตรวจสอบและทำความเข้าใจในแบบรูปรายการละเอียด หรือใบแจ้งปริมาณงานโดยถี่ถ้วนแล้ว หากปรากฏว่าแบบรูปและรายการละเอียดหรือใบแจ้งปริมาณงานนั้นผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิค ผู้รับจ้างตกลงที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์โดยจะคิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มขึ้นจากผู้ว่าจ้างไม่ได้

ข้อ 13. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง

ผู้รับจ้างตกลงว่า กรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้ง มีอำนาจที่จะตรวจสอบและควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญา และมีอำนาจที่จะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอน ซึ่งงานตามสัญญาในหากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษามีอำนาจที่จะสั่งให้หยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้ ความล่าช้าในกรณีเช่นนี้ผู้รับจ้างจะถือเป็นเหตุขอขยายวันทำการออกไปมิได้

และผู้รับจ้างจะต้องจัดส่งรายงานความก้าวหน้าทุกเดือน และรายงานการปิดโครงการเมื่อทำงานแล้วเสร็จต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง

(ลงชื่อ) (ศ. ภู่วัดศรี วุฒิมณี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) / ข้อ 14. งานพิเศษ

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

ข้อ 14. งานพิเศษและการแก้ไขงาน

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษซึ่งไม่ได้แสดงไว้ หรือรวมอยู่ในเอกสารสัญญา หากงานพิเศษนั้น อยู่ในขอบข่ายทั่วไปแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างยังมีสิทธิสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูป และข้อกำหนดต่าง ๆ ในเอกสารสัญญานี้ด้วย โดยไม่ทำให้สัญญาเป็นโมฆะแต่อย่างใด

อัตราค่าจ้างหรือราคาที่กำหนดไว้ในสัญญาที่ให้กำหนดใช้สำหรับงานพิเศษ หรืองานที่เพิ่มเติมขึ้น หรือตัดทอนลงทั้งปวงตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง หากในสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ถึงอัตราค่าจ้างหรือราคาใด ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะต้องตกลงกันที่จะกำหนดอัตราหรือราคา รวมทั้งการขยายระยะเวลา (ถ้ามี) กันใหม่เพื่อความเหมาะสมในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ผู้ว่าจ้างจะกำหนดอัตราจ้างหรือราคาตายตัวตามแต่ผู้ว่าจ้างจะเห็นว่าเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง แต่อาจสงวนสิทธิที่จะดำเนินการตามข้อ 19 ต่อไป

ข้อ 15. ค่าปรับ

หากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นจำนวนเงินวันละ 4,080.00 บาท และจะต้องชำระค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานในเมื่อผู้ว่าจ้างต้องจ้างผู้ควบคุมงานอีกต่อหนึ่งเป็นจำนวนเงินวันละ 200.-บาท นับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาหรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง นอกจากนี้ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ผู้รับจ้างทำงานล่าช้าเฉพาะส่วนที่เกินกว่าจำนวนค่าปรับและค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้อีกด้วย

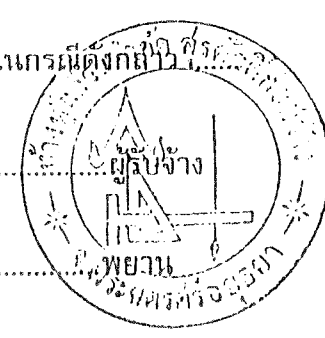
ในระหว่างที่ผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างจะไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามข้อ 16 ก็ได้และถ้าผู้ว่าจ้างได้แจ้งข้อเรียกร้องไปยังผู้รับจ้างเมื่อครบกำหนดแล้วเสร็จของงานขอให้ชำระค่าปรับแล้วผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับผู้รับจ้างจนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

ข้อ 16. สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเองหรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ ผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างทำงานนั้นต่อมามีสิทธิใช้เครื่องมือใช้ในการก่อสร้างหรือในการทำงานสิ่งก่อสร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างหรือการทำงาน และวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

(ลงชื่อ) (ศ. พยุวดี - จุติเมธี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ)
..... พยาน (ลงชื่อ)

ในกรณีดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมด หรือบางส่วน ตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนี้ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงานและค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อ ให้แล้วเสร็จตามสัญญาและค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก็ได้

ข้อ 17. การกำหนดค่าเสียหาย

ค่าปรับหรือค่าเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากผู้รับจ้างตามสัญญาที่ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะหักเอาจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้

หากมีเงินค่าจ้างตามสัญญาที่หักไว้จ่ายเป็นค่าปรับและค่าเสียหายแล้วยังเหลืออยู่อีกเท่าใด ผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้างทั้งหมด

ข้อ 18. การทำบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

ผู้รับจ้างจะต้องรักษาบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานตามสัญญาให้ รวมทั้งโรงงาน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้รับจ้าง ลูกจ้าง ตัวแทน หรือของผู้รับจ้างช่วง ให้อยู่ในความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพในการใช้งานตลอดระยะเวลาการจ้างและเมื่อทำงานเสร็จสิ้นแล้วจะต้องขนย้ายบรรดาเครื่องใช้ในการทำงานจ้างรวมทั้งวัสดุ ขยะมูลฝอยและสิ่งก่อสร้างชั่วคราวต่างๆ(ถ้ามี) ที่จะต้องกลบเกลี่ยพื้นดินให้เรียบร้อย เพื่อให้บริเวณทั้งหมดอยู่ในสภาพที่สะอาด และใช้งานได้ทันที

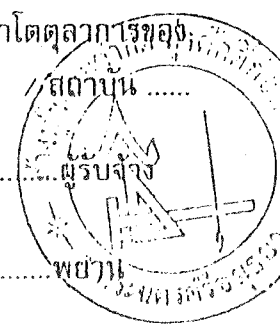
ข้อ 19. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

19.1 ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญานี้ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

19.2 เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเห็นพ้องกันให้อนุญาโตตุลาการคนเดียวเป็นผู้ชี้ขาดการระงับข้อพิพาทให้กระทำโดยอนุญาโตตุลาการ 2 คน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะทำหนังสือแสดงเจตนาจะให้วิธีอนุญาโตตุลาการระงับข้อพิพาทและระบุชื่ออนุญาโตตุลาการคนที่ตนแต่งตั้งส่งไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จากนั้นภายในระยะเวลา 30 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง ถ้าอนุญาโตตุลาการทั้งสองคนดังกล่าวไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนร่วมกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับจากวันที่ไม่สามารถตกลงกัน ผู้ชี้ขาดดังกล่าวจะพิจารณาระงับข้อพิพาทต่อไป กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้ถือตามข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของ

(ลงชื่อ) (ศ. ยงวิมล จุติเมธี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ)
(ลงชื่อ)

สถาบันอนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรม โดยอนุโลม หรือตามข้อบังคับอื่นที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ และให้กระทำในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นภาษาในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

19.3 ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนหรือในกรณีที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนไม่สามารถตกลงแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้แล้วแต่กรณี

19.4 คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือของอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดแล้วแต่กรณี ให้ถือเป็นเด็ดขาดและถึงที่สุดผูกพันคู่สัญญา

19.5 คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนและออกค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาฝ่ายละครั้ง ในกรณีที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือมีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาด ให้อนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดเป็นผู้กำหนดภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดคนเดียว แล้วแต่กรณี

ข้อ 20. การขยายระยะเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา

ในกรณีที่มิเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือพฤติการณ์อันหน่วงหนืดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญาที่ได้ ผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ดังกล่าวพร้อมหลักฐานเป็นหนังสือให้ผู้ว่าจ้างทราบเพื่อขอขยายเวลาทำงานออกไปภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

ถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับจ้างได้สละสิทธิ์เรียกร้องในการที่จะขอขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้าง ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือผู้ว่าจ้างทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่ต้น

การขยายกำหนดเวลาทำงานตามวรรคหนึ่ง อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร

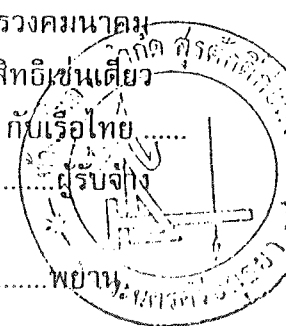
ข้อ 21. การใช้เรือไทย

ในการปฏิบัติตามสัญญานี้ หากผู้รับจ้างจะต้องส่งหรือนำของเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องนำเข้ามาเพื่อปฏิบัติงานตามสัญญาไม่ว่าผู้รับจ้างจะเป็นผู้เป็นเจ้าของเอง หรือนำเข้ามาโดยผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่นใด ถ้าสิ่งของนั้นต้องนำเข้ามาโดยทางเรือในเส้นทางเดินเรือที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิขนถ่าย

(ลงชื่อ) (ส.ยงวัฒน์ วุฒิมณี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ)
(ลงชื่อ)

กับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่นที่มีใช่เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟไอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใดที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่นที่มีใช่เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟไอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใด

ในการส่งมอบงานตามสัญญาให้แก่ผู้ว่าจ้าง ถ้างานนั้นมีสิ่งของตามสัญญา ข้อ 19 ผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบใบตราส่ง (Bill of Lading) หรือสำเนาใบตราส่งสำหรับของนั้นซึ่งแสดงว่าได้บรรทุกมาโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยให้แก่ผู้ว่าจ้างพร้อมกับการส่งมอบงานด้วย

ในกรณีที่สิ่งของดังกล่าวไม่ได้บรรทุกจากต่างประเทศมายังประเทศไทยโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทย ผู้รับจ้างต้องส่งมอบหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีให้บรรทุกของโดยเรืออื่นได้ หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้ชำระค่าธรรมเนียมพิเศษเนื่องจากการไม่บรรทุกของโดยเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีแล้วกล่าวโดยย่ออย่างหนึ่งแก่ผู้ว่าจ้างด้วย

ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่ส่งมอบหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวในสองวรรคข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้าง แต่จะขอส่งมอบงานดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างก่อน โดยยังไม่รับชำระเงินค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับงานดังกล่าวไว้ก่อน และชำระเงินค่าจ้างเมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนดังกล่าวแล้วได้

ข้อ 22. มาตรฐานฝีมือช่าง

ผู้รับจ้างตกลงเป็นเงื่อนไขสำคัญว่า ผู้รับจ้างจะต้องมีและใช้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง จากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หรือผู้มีวุฒิบัตรระดับ ปวช. ปวส. และ ปวท. หรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ. รับรองให้เข้ารับราชการได้ ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ - ของแต่ละสาขาช่าง แต่จะต้องมีช่างจำนวนอย่างน้อย 1 คน ในแต่ละสาขาช่าง ดังต่อไปนี้

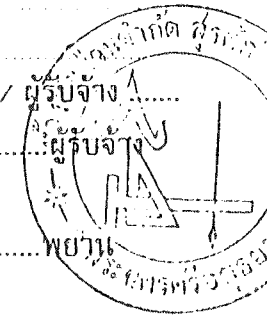
- 22.1 นักโบราณคดี
- 22.2 สถาปนิก
- 22.3 ช่างศิลปกรรม
- 22.4 ช่างโยธา

(ลงชื่อ) (ศ. ยิววัฒน์ วุฒิมณี) ผู้ว่าจ้าง
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ)
.....

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำบัญชีแสดงจำนวนช่างทั้งหมดโดยจำแนกตามแต่ละสาขาช่างและระดับช่างพร้อมกับบรรยายชื่อช่างผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง หรือผู้มีวุฒิบัตรดังกล่าวในวรรคแรกนำมาแสดงพร้อมหลักฐานต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานก่อนเริ่มลงมือทำงานและพร้อมที่จะให้ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างตรวจสอบดูได้ตลอดเวลาการทำงานตามสัญญาของผู้รับจ้าง

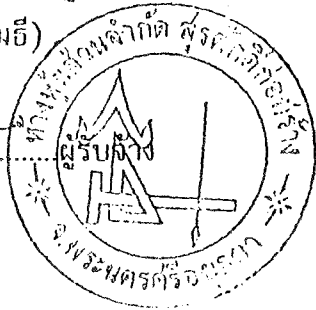
สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

(ลงชื่อ).....ผู้ว่าจ้าง
(ศาสตราจารย์พิเศษยุวัฒน์ วุฒิเมธี)

(ลงชื่อ).....
(นายสุรศักดิ์ ธรรมธัช)

(ลงชื่อ).....พยาน
(นายณัฐพล ม่วงศรีเขียว)

(ลงชื่อ).....พยาน
(นางไพเราะ เพ็ญประไพ)

รายการประกอบแบบ และรายละเอียด

งานโบราณคดีวัดสมณโกฏฐาราม

1. รายละเอียดของงานที่จะดำเนินการจ้าง

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์จะดำเนินการขุดค้น ขุดแต่งทางโบราณคดี เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม ดังรายการต่อไปนี้

- 1.1 ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3X3 เมตร จำนวน 2 หลุม
- 1.2 ขุดแต่งปรางองค์ประธานและพื้นที่โดยรอบ พื้นที่ 2,750 ตารางเมตร
- 1.3 ขุดแต่งวิหารและพื้นที่โดยรอบ 1,250 ตารางเมตร
- 1.4 ขุดแต่งพระอุโบสถ และกำแพงวัดด้านทิศตะวันตก พื้นที่ 1,800 ตารางเมตร
- 1.5 ขุดแต่งกำแพงวัดด้านทิศใต้ พื้นที่ 1,000 ตารางเมตร
- 1.6 ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังการขุดแต่งทั้งหมด
- 1.7 ทำแบบสันนิษฐานสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด และแบบบูรณะ โบราณสถานทั้งหมด

2. พื้นที่ดำเนินการ

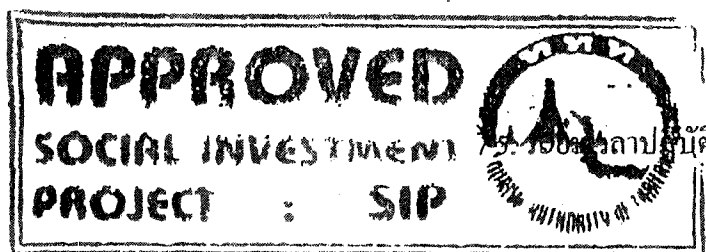
วัดสมณโกฏฐาราม ตำบลกะมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขอบเขตของงาน

- 3.1 พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นไปตามรายการประกอบแบบและผังรูปแบบ จำนวน 1 แผ่น
- 3.2 พื้นที่ปฏิบัติงานรวม 7,500 ตารางเมตร

4. วิธีปฏิบัติงานและข้อกำหนดต่าง ๆ

- 4.1 ให้ยึดถือตามมาตรฐานงานโบราณคดี ของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 4.2 สำหรับการดำเนินการทางโบราณคดีที่โบราณสถานแห่งนี้ มีงานที่ต้องเน้นเป็นกรณีพิเศษ คือ
 - 4.2.1 ต้องขุดค้นทางโบราณคดีอย่างระมัดระวัง เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับเมืองอยุธยาระยะแรก (อโยธยา)
 - 4.2.2 หาหลักฐานทางโบราณคดีมาตรวจสอบอายุของโบราณสถาน ซึ่งพิจารณาจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมน่าจะสร้างสมัยอยุธยาตอนต้น มีการบูรณะสมัยอยุธยาตอนปลาย และเป็นวัดสำคัญของตระกูลเจ้าพระยาโกษา (เหล็ก) เจ้าพระยาโกษา (ปาน)

5. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

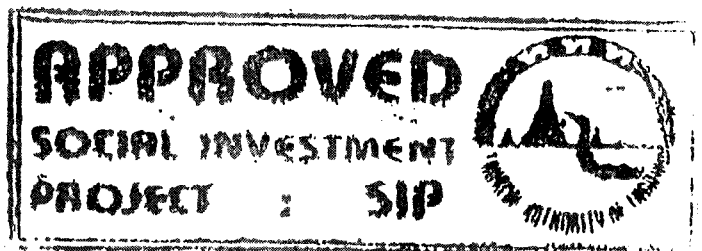
ใช้เวลาปฏิบัติงานทั้งสิ้น จำนวน 210 วัน โดยผู้ว่าจ้างต้องเริ่มลงมือปฏิบัติงาน ตั้งแต่วันลงนามในสัญญาจ้าง ตามรายละเอียดการแบ่งงวดงาน การจ่ายเงิน และกำหนดระยะเวลาทำงานของส่วนงาน โบราณคดี วัฒนธรรม โบราณคดี

6. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 6.1 สำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3
- 6.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
- 6.3 สำนัก โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

7. ผลงานที่ต้องการเพื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญา

- 7.1 จุดค้นทาง โบราณคดีครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนด
- 7.2 จุดแต่ง โบราณสถานแล้วเสร็จตามพื้นที่ที่กำหนดในผังรูปแบบ
- 7.3 รายงานการจุดค้นจุดแต่งทาง โบราณคดีตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.4 ทำแบบ โบราณสถานสภาพหลังจุดแต่งทั้งหมดตามกำหนดและตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.5 ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมทั้งหมดตามกำหนดและเป็นไปตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.6 รวบรวม โบราณวัตถุพร้อมบัญชี โบราณวัตถุมอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.7 รวบรวมฟิล์มสไลด์ รูปภาพ (จัดใส่อัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์ม มอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.8 ปฏิบัติงานอย่างอื่นแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามสัญญาจ้าง ผังรูปแบบ รายการประกอบแบบ มาตรฐานงาน โบราณคดีและทำความสะอาดพื้นที่ปฏิบัติงานจนเรียบร้อย

รายการประกอบแบบ และรายละเอียด

งานโบราณคดีวัดนางคำ

1. รายละเอียดของงานที่จะดำเนินการจ้าง

สำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์จะดำเนินการ ขุดค้น ขุดแต่งทางโบราณคดี เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานวัดนางคำ ดังรายการต่อไปนี้

- 1.1 ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3X3 จำนวน 1 หลุม
- 1.2 ขุดแต่งเจดีย์ประธาน พื้นที่ 425 ตารางเมตร
- 1.3 ขุดแต่งวิหาร พื้นที่ 608 ตารางเมตร
- 1.4 ขุดแต่งพื้นที่โคจรอบ ตามที่กำหนดไว้ในผังรูปแบบ พื้นที่ 663 ตารางเมตร
- 1.5 ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังการขุดแต่งทั้งหมด
- 1.6 ทำแบบต้นนิยฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด และแบบบูรณะ โบราณสถานทั้งหมด

2. พื้นที่ดำเนินการ

วัดนางคำ ตำบลกะมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขอบเขตของงาน

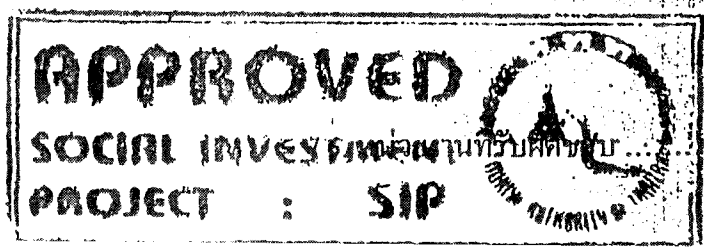
- 3.1 พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นไปตามรายการประกอบแบบและผังรูปแบบ จำนวน 1 แผ่น
- 3.2 พื้นที่ปฏิบัติงานรวม 1,696 ตารางเมตร

4. วิธีปฏิบัติงานและข้อกำหนดต่าง ๆ

- 4.1 ให้ยึดถือตามมาตรฐานงานโบราณคดี ของสำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 4.2 สำหรับการดำเนินการทางโบราณคดีที่โบราณสถานแห่งนี้ มีงานที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ คือ
 - 4.2.1 ตรวจสอบการรื้อสร้างทับซ้อนของเจดีย์ประธาน ซึ่งเป็นแบบอย่างสำคัญต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ เกี่ยวกับเจดีย์แปดเหลี่ยมสมัยอยุธยาตอนต้น - กลาง และเจดีย์แปดเหลี่ยมแบบมีฐานสิงห์รองรับของสมัยอยุธยาตอนปลาย

5. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ใช้เวลาปฏิบัติงานทั้งสิ้น จำนวน 210 วัน โดยผู้ว่าจ้างต้องเริ่มลงมือปฏิบัติงาน ตั้งแต่วันลงนามในสัญญาจ้าง ตามรายละเอียดการแบ่งงวดงาน การจ่ายเงิน และกำหนดระยะเวลาทำงานของส่วนงาน โบราณคดี วัดนางคำ

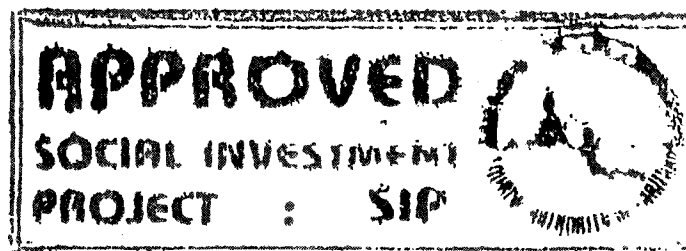

6. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 6.1 สำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3
- 6.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครหรืออยุธยา
- 6.3 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

7. ผลงานที่ต้องการเพื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญา

- 7.1 ชุดค้นทาง โบราณคดีครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนด
- 7.2 ชุดแต่งโบราณสถานแล้วเสร็จตามพื้นที่ที่กำหนดในผังรูปแบบ
- 7.3 รายงานการชุดค้น ชุดแต่งทาง โบราณคดีตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.4 ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังชุดแต่งทั้งหมดตามกำหนดและตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.5 ทำแบบสำเนียรูปร่างสถาปัตยกรรมทั้งหมดตามกำหนดและเป็นไปตามมาตรฐานงาน โบราณคดี
- 7.6 ราวรวมโบราณวัตถุพร้อมบัญชีโบราณวัตถุมอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.7 ราวรวมฟิล์มสไลด์ รูปภาพ (จัดใส่อัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์ม มอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.8 ปฏิบัติงานอย่างอื่นแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามสัญญาจ้าง ผังรูปแบบ รายการประกอบแบบมาตรฐานงาน โบราณคดี และทำความสะอาดพื้นที่ปฏิบัติงานจนเรียบร้อย
- 7.9 ออกแบบเพื่อการบูรณะโบราณสถานทั้งหมด พร้อมประมาณราคากลางและกำหนดรายการประกอบแบบบูรณะ

รายการประกอบแบบ และรายละเอียด
งานโบราณคดีวัดจักรวรรดิ

1. รายละเอียดของงานที่จะดำเนินการจ้าง

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์จะดำเนินการขุดค้น ขุดแต่งทางโบราณคดี เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานวัดจักรวรรดิ ดังรายการต่อไปนี้

1.1 ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3X3 เมตร จำนวน 1 หลุม

1.2 ขุดแต่งเจดีย์ประธานและเจดีย์บริวาร พื้นที่ 2,925 ตารางเมตร

1.3 ขุดแต่งกำแพงวัด และพื้นที่ภายในกำแพงวัด ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในผังรูปแบบพื้นที่ 6,175 ตารางเมตร

1.4 ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังการขุดแต่งทั้งหมด

1.5 ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด และแบบบูรณะโบราณสถานทั้งหมด

2. พื้นที่ดำเนินการ

วัดจักรวรรดิ ตำบลกะมัง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขอบเขตของงาน

3.1 พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นไปตามรายการประกอบแบบและผังรูปแบบ จำนวน 1 แผ่น

3.2 พื้นที่ปฏิบัติงานรวม 9,100 ตารางเมตร

4. วิธีปฏิบัติงานและข้อกำหนดต่าง ๆ

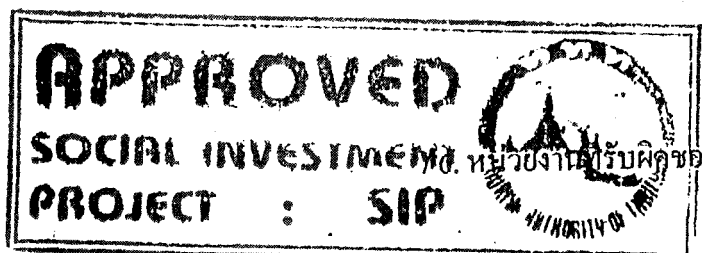
4.1 ให้ยึดถือตามมาตรฐานงานโบราณคดี ของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

4.2 ถ้ารับการดำเนินการทางโบราณคดีที่โบราณสถานแห่งนี้ มีงานที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ คือ

4.2.1 วิหารทางค้ำนทิศตะวันออกของเจดีย์ประธาน ซึ่งถูกทำลายมากต้องขุดแต่งโดยระมัดระวังเป็นพิเศษ

5. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ใช้เวลาปฏิบัติงานทั้งสิ้น จำนวน 210 วัน โดยผู้ว่าจ้างต้องเริ่มลงมือปฏิบัติงาน ตั้งแต่วันลงนามในสัญญาจ้าง ตามรายละเอียดการแบ่งงวดงาน การชำระเงิน และกำหนดระยะเวลาทำงานของส่วนงานโบราณคดีวัดจักรวรรดิ

6. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 6.1 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3
- 6.2 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
- 6.3 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

7. ผลงานที่ต้องการเพื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญา

- 7.1 ขุดค้นทางโบราณคดีครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนด
- 7.2 ขุดแต่งโบราณสถานแล้วเสร็จตามพื้นที่ที่กำหนดในผังรูปแบบ
- 7.3 รายงานการขุดค้น ขุดแต่งทางโบราณคดีตามมาตรฐานงานโบราณคดี
- 7.4 ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังขุดแต่งทั้งหมดตามกำหนดและตามมาตรฐานงานโบราณคดี
- 7.5 ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมทั้งหมดตามกำหนดและเป็นไปตามมาตรฐานงานโบราณคดี
- 7.6 รวบรวมโบราณวัตถุพร้อมบัญชีโบราณวัตถุมอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.7 รวบรวมฟิล์มสไลด์ รูปภาพ (จัดใส่อัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์ม มอบให้ทางราชการแล้วเสร็จ
- 7.8 ปฏิบัติงานอย่างอื่นแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามสัญญาจ้าง ผังรูปแบบ รายการประกอบแบบมาตรฐานงานโบราณคดี และทำความเข้าใจพื้นที่ปฏิบัติงานจนเรียบร้อย
- 7.9 ออกแบบเพื่อการบูรณะโบราณสถานที่พบทั้งหมด พร้อมประมาณราคากลางและกำหนดรายการประกอบแบบบูรณะ

รายละเอียดการแบ่งงวดงาน

งานขุดแต่งและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานวัดจักรวรรดิ วัดสมณโกฏฐาราม และวัดนางคำ
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งวดที่ 1

เป็นจำนวนเงินร้อยละ 25 ของราคาค่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานแล้วเสร็จภายใน 60 วัน
นับจากวันเริ่มสัญญาจ้าง ดังรายละเอียดงานต่อไปนี้

วัดจักรวรรดิ

- ขุดแต่งเจดีย์ประธานและเจดีย์บริวาร พื้นที่ 2,925 ตารางเมตร

วัดนางคำ

- ขุดแต่งพื้นที่เจดีย์ประธาน และพื้นที่โคขรรอบ 425 ตารางเมตร
- ขุดแต่งวิหารและกำแพงด้านทิศใต้ พื้นที่ 380 เมตร

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งพื้นที่ปรางค์ประธาน และพื้นที่โคขรรอบ 2,775 ตารางเมตร

งวดที่ 2

เป็นจำนวนเงินร้อยละ 25 ของราคาค่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานแล้วเสร็จภายใน 120 วัน
นับจากวันเริ่มสัญญาจ้าง ดังรายละเอียดงานต่อไปนี้

วัดจักรวรรดิ

- ขุดแต่งกำแพง วิหาร และพื้นที่ภายในกำแพงพื้นที่ 4,000 ตารางเมตร
- ขุดแต่งทางโบราณคดี ขนาด 3 x 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

วัดนางคำ

- ขุดแต่งวิหารในบริเวณที่ย้ายสิ่งกีดขวางออกไปแล้ว พื้นที่ 228 ตารางเมตร
- ขุดแต่งปรับพื้นที่ทั่วไปบริเวณที่ถูกรบกวนมากตามแผนผัง พื้นที่ 663 ตารางเมตร

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งเจดีย์ประธานและพื้นที่โคขรรอบ พื้นที่ 750 ตารางเมตร
- ขุดแต่งวิหารและพื้นที่โคขรรอบจำนวน 1,250 ตารางเมตร
- ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3 x 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

APPROVED
SOCIAL INVESTMENT
PROJECT : SIP

เขตที่ 3

เป็นจำนวนเงินร้อยละ 25 ของราคาค่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานแล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับจากวันเริ่มสัญญาจ้าง ตั้งรายละเอียดงานต่อไปนี้

วัดจักรวรรดิ

- ขุดแต่งกำแพง วิหาร และพื้นที่ภายในกำแพงแล้วเสร็จ
- ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3 x 3 เมตร จำนวน 1 หลุม
- ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังขุดแต่งทั้งหมด
- ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด
- รวบรวมสไลด์ภาพถ่าย (บรรจุในอัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์มในส่วนของงานโบราณคดีทั้งหมด โดยจะต้องส่งสไลด์และภาพถ่ายอย่างละไม่น้อยกว่า 10 ม้วน
- รวบรวมโบราณวัตถุบรรจุในกล่องพลาสติกมีฝาปิดให้เรียบร้อย พร้อมทั้งบัญชีโบราณวัตถุ
- ทำรายงานการขุดแต่งทางโบราณคดี ต้นฉบับ 1 เล่ม สำเนา 30 เล่ม (เขียนเล่มปกแข็ง)
- ปฏิบัติงานโบราณคดีแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามผังรูปแบบ รายการประกอบแบบและมาตรฐานงานโบราณคดีทุกประการ

วัดสมณโกฏฐาราม

- ขุดแต่งอุโบสถและพื้นที่โดยรอบ พื้นที่ 1,000 ตารางเมตร
- ขุดแต่งกำแพงด้านทิศใต้และพื้นที่ส่วนที่เหลือตามผังทั้งหมด
- ขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด 3'x 3 เมตร จำนวน 1 หลุม

เขตที่ 4

เป็นจำนวนเงินร้อยละ 25 ของราคาค่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานแล้วเสร็จภายใน 210 วัน นับจากวันเริ่มสัญญาจ้าง ตั้งรายละเอียดงานต่อไปนี้

วัดจักรวรรดิ

- ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังขุดแต่งทั้งหมด
- ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด
- รวบรวมสไลด์ภาพถ่าย (บรรจุในอัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์มในส่วนของงานโบราณคดีทั้งหมด โดยจะต้องส่งสไลด์และภาพถ่ายอย่างละไม่น้อยกว่า 10 ม้วน
- รวบรวมโบราณวัตถุบรรจุในกล่องพลาสติกมีฝาปิดให้เรียบร้อย พร้อมทั้งบัญชีโบราณวัตถุ
- ทำรายงานการขุดแต่งทางโบราณคดี ต้นฉบับ 1 เล่ม สำเนา 30 เล่ม (เขียนเล่มปกแข็ง)
- ปฏิบัติงานโบราณคดีแล้วเสร็จสมบูรณ์ตามผังรูปแบบ รายการประกอบแบบและมาตรฐานงานโบราณคดีทุกประการ

วัดสมณโคฏฐาราม,

- ทำแบบโบราณสถานสภาพหลังขุดแต่งทั้งหมด
- ทำแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานทั้งหมด
- รวบรวมสไลด์ภาพถ่าย (บรรจุในอัลบั้ม) พร้อมฟิล์ม และทะเบียนฟิล์มในส่วนของการ
โบราณคดีทั้งหมด โดยจะต้องส่งสไลด์และภาพถ่ายอย่างละไม่น้อยกว่า 10 ม้วน
- รวบรวมโบราณวัตถุบรรจุในกล่องพลาสติกมีฝาปิดไว้เรียบร้อย พร้อมทั้งบัญชีโบราณ
วัตถุ
- ทำรายงานการขุดแต่งทางโบราณคดี ต้นฉบับ 1 เล่ม จำนวน 30 เล่ม (เขียนเล่มปกแข็ง)
- ปฏิบัติงานโบราณคดีแล้วเสร็จตามรูปแบบ รายการประกอบแบบและมาตรฐาน
งานโบราณคดีทุกประการ
- ทำแบบบูรณะโบราณสถานทุกวัด แล้วเสร็จ

เชอศกัศศี/ รุ่ง

กสิมาภรณ์/พิมพ์

/ตรวจ